phorismi · et Medicina

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
17 K
24

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

71
C
2

12.3.8.33.

71
C
1

Cõmentum Nicoli super Aphorismos Hippo. Compilatũ a Magistro Io. Baptista Theodosio Parmensi Imolę Phisico publico. Curante Antonio Sacco de Parma.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

¶ Vrbanus rescecus in opus Io. Baptistę Theodosii Parmēsis artiū et medicine doctoris eximii.

Phœbigenę diuina cupis qui oracula coi
Scripta Theodosii iure legenda/legē:
Vix longo diuersa leges/quę tempore: longis
Quę Nicolus sparsit sparsa uoluminibus:
Prisca cohors superis q̄ sensit/et ipse Galenus
Edidit interpres quę uetus atq; recens:
Hic collecta uides uno uel codice opimas
Mox opis egregię diues habebis opes.

¶ Aphorismi Hippocratis secundum translationem ueterem et Theodori Gaze. et Nicolai Leoniceni: cum cōmentariis Nicoli Florentini ex omnibus eius uoluminibus excerptis compilati a Io. Baptista Theodosio Parmensi/ artium et medicine doctore/ Imolęq; medico publico.

¶ Particula prima.

u Ita breuis ars uero lōga/ tempus aūt acutū experimētū fallax/ iudiciū aūt difficile: Oportet aūt nō solū seipsum prebere facientē q̄ oportet/ sed etiam egrotātē/ et p̄sentes/ et ea q̄ extrinsecus sunt.

Translatio Ueteris.

u Ita breuis ars longa/ occasio pręceps experimētū fallax: iudiciū difficile est. Nec solū seipsum officio fungentem exhibere oportet/ sed etiā egrum/ et assidentes et exteriora.

Translatio Theodori.

u Ita breuis/ ars uero longa/ occasio aūt pręceps: experimentū periculosum/ iudiciū difficile: Nec solū seipsum pręstare oportet opportuna facientē: sed et ęgrū: et assidentes et exteriora.

Translatio Leoniceni.

i Inquit Hipp. primo aphor.: Medicina est ars longa ita vt ad longitudinez eius vita hominis cōparata/ vt ibidem dixit sit breuis/ & hoc quidez dicit Hip. vt posuit Auer. collig. p̄. de parte medicine experimentali/ q̄ omnino nō pōt sciri secundū certitudinem/ nec cōplete haberi pōt scientia medicine p inuentionē/ vt dixit Almansor. 4. cap. vltimo/ verūtñ vita nō est breuis ad acquirendū hāc scientiaz per

Nicol⁹ s̄mōe p̄. tractatu. p̄. sūma. p̄. cap. 6. de diuisiōe ipsius medicine i fine cap. Itē Nicol⁹ ibidē d̄clarat q̄d

fit expimētū ⁊ quot ↄditiōes ↄ3 hīe expimētū vera ⁊ qñ di ſcordat a rōe cui credēdum eſt vide.

doctrināſimo eſt valde ſufficiens vnde ibidem dixit Alman. Homo intendens ſumere doctrinā pcedentiū autoꝝ/viuit tā/ to tēpore ac ſi viueret mille ānis:quāuis poſſet dici ꝙ vita ſit breuis ad acquirendū medicinā cū exquiſita cognitione ſcien tiarū/quas medicina preſupponit. Dixit.n. Conſtan. Si aliqs velit deuenire ad perfectionem medicine oportet/ꝙ ſit inſtru ctus in triuio ⁊ quadriuio. Preſupponit.n.medicina oēs libe/ rales artes:cū oēs ſint neceſſarie ad medicinā/licet nō primo nec.3°.nec.4°.mō neceſſitatis/ſed.2°.qui eſt ſine quo nō bene cōtingit eē: Dixit.n.Gal.ī principio theorice ſue lecturū librū ſuū oportet eſſe perfectū ⁊ probū ſcientem oēs liberales artes: Logica tñ ⁊ Aſtrologia magis alijs medico neceſſe ſūt: Lo/ gica quidē: qꝛ ſicut dixit Gal.nō ſciꝫ veritas/nec ſaluaꝫ quis ab errore niſi per ſcientiam logice: Aſtrologia vero ſicut dixit

Itē p expimē to timoroſo vide i.p.ſmo ne Nicoli ca. 10.q̄liter ſe ↄ3 hēre medicus i ſeipo ⁊ ē pul/ crum.

Hip.in libro de aqua ⁊ aere ⁊ regiōe: ⁊ c. ac etiā Ptolomeus in centiloquio: Nec quidē putādū eſt/ꝙ ad medicū ſpectet no/ titia corpoꝝ celeſtiū quātū ad influentiā ipſoꝝ/⁊ impreſſionē in ipſum/per quam imprimunt euſortuniū3 vel infortunium: Non.n.acquiriꝫ ex hac notitia aliquid vtilitatis in medicina/ ſed ſufficiat medico habere notitiā eorum quantū ad impreſſio nem cōmunem: Sufficit.n.medico ſcire/quomodo imprimūt in hec inferiora calorem ⁊ frigus in quattuor tēporibus anni:

Itē Nico.2° tract. p.ſūma p°.ō vniuerſa li morboꝝ cu ratiōe.c.13.de ↄditiōib⁹ req ſitiſ ad cibi ex/ hibitionē.

⁊ alia ſimilia. De curente aūt tali notitia dictum eſt/ꝙ in ma nus medici/qui aſtrologiā ignorat nullus ſe ponere debet: ⁊ fortaſſe etiam ad hoc ſignificandū dixit Hip.in principio pro noſticoꝝ: Eſt etiam quoddā3 celeſte ſidus vel ſignum in quo ipſum medicū prouidere oportet: cuius ſi tanta ſit prudentia admirabilis erit/nūmūqꝫ ſtupendus. Acquiſitio liberalium artium longum tēpus exquirit/vt dixit Iſidorus.4.ethimol. cap.50. Et Auer.dixit.7.collig.per ſolam doctrinam extima

Itē p vltima pte aphoriſmi potes vider i 2 i.p.c.ō actu curatiuo i ge/ nerali.⁊ in.6. c ip.ō bis q̄ i/ ſ e.iunt cura/ t.onem fieri.

re non poſſes quod in vnoquoqꝫ indiuiduo faciendum ſit in quantitate ⁊ qualitate in hac arte: ⁊ ideo neceſſaria eſt in hac arte preter rerum vniuerſalium cognitionem experientia per quam particulariter principalia habeantur in eo quod in vno quoqꝫ idiuiduo fieri debet: ⁊ ſcias ꝙ iſta particularia ſciri nō poſſunt quia ſunt infinita: ⁊ iſta pars ſcientie medicinalis ve/ tat nobis perfectionem in hac arte habere: eo ꝙ eſt magis ap propriata experientie/q̄3 rationi: Et propter hoc dixit Hip.vi/ ta breuis ars vero longa; Debes ergo curam facere ſecundu3

excessum a signis cõsideratum: & sm qp ab experientia & boni tate extimat.ue virtutis extimar poteris: & egomet dixit Auer. non studui in hac scientia vt videatur mihi/qp sum sufficiens sicut videtur multis medicis nostri temporis/qui multum elõ gati sunt ab ipsorum intentione/exceptis filijs Auenzoar/ quorum deus conseruet vitaz. Nam isti duo. veri sunt in scien tia medicine.

Jiẽ p hoc potes videre i.2° tract.2°.súma pª.c.17.de notitia quorúdã necessariorũ ad notitiam morbi.

2

Uetus.

i N perturbationibus uentris et uomi tibus/qui sponte fiunt/siquidẽ qualia oportet purgari/purgẽtur/ et cõfert: et bene ferunt: Si uero nõ/contrarium: sic et inanitio/siquidẽ qualẽ oportet fieri fiat/et cõ fert/et bene ferunt. Si uero nõ/contrariũ. Cõ tẽplari igitur oportet et tẽpus / et regionẽ et etatẽ et egritudines ĩ qbus oportet/aut nõ.

Theod.

i N perturbationibus uentris/et uomi tibus spõtinis/ si tale purgatur/quale purgari oportet/res bene cedit/et fa cile fert:sin minus/contra. simili modo conce ptaculorũ inanitio/ si fiat qualis fieri oportet/ res bene cedit/et facile fertur/sin minus:cõtra riũ. Igit et tẽpus/et terrã / et ętatẽ/et genera morborum in quibus oportet nec ne conspi/ cari officium est.

Leonic.

i N perturbationibus uẽtris/et uomi/ tibus spontinis/si talia purgẽtur/qua lia purgari oportet/confert/et leuiter ferunt:sin minus:cõtrariũ:sic et uasorũ inani/ tio/si talis fiat/qualis fieri debet/confert et be ne tolerãt:sin minus:contrariũ. Inspicere itaq;

oportet/et regionē/et tēpus/et ętatē/et mor/bos/in quibus conueniat/aut non.

Nicolus i.5. tractatu .4.c. ꝓ.de Anathomia stomaci i principio.

Item Nicolus i.2.summa.2. primi tractat⁹ de vniuersali morbor cura tiōe p instrumē tu3 potiōis.c. 12.de significa tiōib⁹ bonitatis vel malitie purgatiōis/et eius diminute vel sufficiētis: vel supfluētis

Ites Nicolus exponit dictū Gal.i 2° .f.q medicus dbet imitari nāz in eius operibꝰ/et ꝑ smone.c.q. ꝯ arte q nāz i sermonē scquitur.et qua expaf i corpo/ehumano.

Scire debes/q venter in libris medicoꝝ multipliciter sumitur. Uno modo largissime pro oi ꝯcauitate siue pro oi mēbro habente concauitatē qdcūqz mēbrū sit illud/et sic accipitur.6.aphoꝝ/si sanguis in ventrē ⁊c. Dixit.n. Gal.ꝑ.de crisi/venter apud Hip.est nomē cōmune ois mēbri habētis cōcauitatē.2°.sumitur large pro cōcauitate mēbrorum spiritualium ⁊ nutritiuoꝝ simul ⁊ generatiuoꝝ q̄ tenet a claui pectoris vsqz ad os pectoris/⁊ isto modo sumitur.2°.pronost.⁊ Almansor ait/cōcauitas totius ventris vsqz ad anchaꝝ ossa tenditur.3°.sumitur stricte siue proprie pro cōcauitate naturaliū tm:⁊ ita sumitur in aph°.in perturbatiōibus ventris/⁊ in alio aph°.Quibuscūqz iuuenibus ventres humidi: ⁊ Serapio in principio tertij tractatus sui breuiarij dixit. Intentio mea est tractare de egritudinibus q̄ in ventre fiūt ⁊ postea solū tracta uit de egritudinibus stomaci ⁊ intestinoꝝ.4°.sumitur strictissime pro toto membro illo qd cōmuniter dr stomachus/qd est mēbrū in quo celebratur pª digestio:⁊ sic sumitur in aph°.vētres hieme:⁊c.⁊.2°.tegni/ventris quidē cognitiones.

Inquit Hip.in perturbationibus ventris:⁊c. tunc dr purgari quale op3/si nociu⁹ humor educatur/⁊ bonus in corpore relinquatur:⁊ ecōuerso/tunc dr euacuari qd nō op3 cū bonus humor euacuatur/malus aūt dimittitur/⁊ euacuatio nociuui semper de se est cōferens ⁊ infirmi bene ea tolerantes sunt:per accidens tñ in casibus aliqñ potest nō cōferre sed nocere:qñ.n.euacuatur humor malus/verūtamē est multu3 crudus rebellis ⁊ inobediens euacuationi/tūc nō euacuabitur quin cū eo multū de iuuatiuo euacuetur cuius iuuatiui euacuatione sequetur notabile nocumentū/⁊ notabilis debilitas:vnde nec ꝯfert euacuatio illius nociuui/nec bene fert:⁊ similiter qñ euacuatio fieret cū medicina mala/aut nō cōsolata/quāuis per eam euacietur de humore malo/vt verbi grā de colera mala per incorrectā/ipa tñ sua malitia ⁊ acumine magnam infert lesionē/⁊ virtutis debilitatē/vñ nec cōfert nec bñ ferūt: ⁊ similiter qñ euacuatio nociuui fieret p locū siue mēbrum qd ex illa eūone recipit magnū nocumentū/sicut cū fit euacuatio⁹

colere male acute per secessum in homine apparato disenterie q ad ipsuz seqretur: tūc eūo talis nocatiui nō confert/nec phar macatus eam bene tolleraret: Cōsimiliter qñ nō fieret eūo nocā tiui in hora cōuenienti ex horis diei aut anni/ꝛ cōsimiliter qñ nō fieret super medicinā regimē cōueniens/aut etiā si euacua tio superflueret. Superfluētē.n. euacuationē bene sustinere nō posset/ꝛ cōsimiliter qñ eūo fieret in etate non congrua euacua tioni/vt in hoīe decrepito aut in egritudine inanitionis/ꝛ ptisi cis/ꝛ ethicis/ꝛ cōsūptis/ꝛ cōsimiliter in oībus egritudinibus in quibus virtus fuerit debilis valde/in his.n. nō solū eūo cō/ fert/sed ad mortez perducit. Dixit Auic.ᵃ.4.cap. de indicijs euacuationū/aliqua sunt euacuata vtiliter ꝛ sūt ea/q̄ sunt eua cuata post signa digestionis/ad quoꝝ eūonez leuitas infirmi cōsecuta ē: ꝛ sunt euacuata faciliter ꝛ qualia/ꝛ q̄liter/vel per quā regionē euacuare oportebat/ꝛ aliqua sunt euacuata inuti liter/ꝛ sunt ea/q̄ hīt cōtrarias cōditiones predictis/ꝛ scias ꝙ qūāuis cōueniēs qualitas euacuati/ꝛ bona tolerātia pharma cati in se cōsiderata nō sint signa distinguentia inter eūonem sufficientē ꝛ deficientem/nec inter sufficientē ꝛ superfluentē tñ cū alijs signis/q̄ dicētur cōiūcta possunt inter eas distinguere: verbi gr̄a. Si cōueniēs est qualitas purgatoꝝ ꝛ purgatio faci le sē fit sine siti/ꝛ sine somno tūc purgatio est proficiens ꝛ defi ciens/ꝛ ideo in ea ē procedendū. Sed si fuerint cū forti siti ꝛ profunditate somni tūc est proficiens ꝛ sufficiens.nec in ea est vltra procedendū/sed est ꝓhibendū vel desistendū. Significa tur.n. principiū superfluētis eūonis/quāuis vsqꝫ ad hoc prin cipiū sit licitū ducere/nisi unde terreat natura: Sūt aūt ꝑdicta signa quatuor/ꝛ pᵐ est dixit Auic.ꝙ quādiu euacuat medici na superfluitates nō erit cū ea estuatio: sed cū inceperit habere estuationē iā tūc eūat q̄d nō est superfluū: ꝛ istud quidē signū est signū sufficiētis eūonis immo ꝛ supfluentis/quo ad virtu/ tē/licet cōtingere possit ꝙ nō sit sufficiens neqꝫ supfluens quo ad humorē purgandū/medicus tñ nō debet euacuare plusq̄ natura tolerare possit: Cū itaqꝫ virtus deficit a tolerando estu at/ꝛ inquietaē ꝛ dolet. 2ᵐ signū est dixit Gal. super.6. epid. ꝛ scribit a Rabi 25. partic. cognoscit ꝙ medicina solubilis quā ꝯdisti cōtulit/ꝛ ꝙ corpus est mūdificatū ab humore quā eua cuare itēdebas/si illud q̄d emittit īspexeris imutatū eē dūmō imutatio ipa nō sit rasura itestinoꝝ/aut aliquid d̄ genere san

guinis/aut aliqd fetidū/vel aliquid putridū;Nā egressio hu
moꝝ putridoꝝ fit a malitia caloris extra naturā ꝛ fetidoꝝ ex
putrefactione/ꝛ egressio malitie q̄ egredit̄ per medicinam fit
ex dominio adustionis. Dixit Auic. Cum humor qui vomitu
aut solutione ventris euacuat̄ mutat̄ ad aliū humorē signifi
cat ꝙ iā corpus est mundificatū a superfluo humore/quem
euacuare volumus. Dicūt quidā hoc dictum debet referri ad
qualitatē humoris/quā i mente tua habuisti siue fuerit vnius
humoris siue pluriū/vnde si dedisti medicinā vt solueret co/
lerā tūc cū permutat̄ ad flegma iā superfluit/ꝛ si dedisti me/
dicinā vt euacuet coleram ꝛ flegma tūc licet euacuet flegma
post coleram tunc nō superfluit/sed quādo euacuaret melā:
dixit Auic. ꝙ quādoqꝫ exitus eius qui egredit̄ est demōstra/
tiuus hore cōstrictionis:qui.n.colerā expellit rubeā cū viderit
ꝙ iam peruenit ad flegma sciat / ꝙ medicina iam superflue
operat̄:ꝛ quāto magis si ad colerā peruenit nigrā:ꝛ adhuc
cū sanguis egreditur est maioris timoris ꝛ deterioris periculi.
Sunt aūt alij quidā qui dictū Auic. reducūt ad qualitatē hu
moꝝ generalem/q̄ vt in precedentibus patuit est nocibilitas
humoris.sed nō reducūt ipsū ad qualitatem humorū specia
lem/q̄ est caliditas/vel frigiditas / subtilitas/vel grossities ꝛ
his similes:ꝛ dicūt ꝙ quādiu euacuatur humor nociuus eua
cuatio nō superfluit.sed quādo mutat̄ ad humorē iuuatiuū.
Tertiū signū sumptū est a somno. Nam cū somnus post ven
tris solutionē ꝛ vomitū fuerit multus demōstrabit ꝙ euacua
tio perfecte mūdificauit corpus/ꝛ cōtulit. Dixit Auic. ꝛ intel
lexit de somno qui causat̄ a natura propter restaurar̄ spiritus
deperditos in euacuatione:nō de eo qui causaret̄ ex eleuatiōe
multoꝝ vapoꝝ ascendentiū/humectantiū/ꝛ infrigidantium
cerebrū/ꝛ oppilantiū transitū spiritus animalis ad membra.
Quartū signum est sumptū a siti ꝛ de hoc dicet̄ aphorismoꝝ
4°.super illo aphorismo.19.quicūqꝫ in pharmatijs nō sitiunt
cum purgantur:ꝛc̄.

In perturbationibus ventris.i.in fluxibus ventris ꝛ
i vomitibus qui spōte fiunt/supple vel per artē supple
ꝛ in oībus alijs euacuationibus a natura vel arte a
ctis siquidē qualia oportet purgari purgētur ꝛ maxime post
signa digestiōis cōferet ꝛ bene ferūt/ꝛ est omnis talis euacua
tio iuuatiua:ꝛ hunc aphorismū sumens Auic. 2°.quarti dixit

tē Nico.i.2° tractatu.5.de ...sticatiōe c.25. ð signis ... ab execun ... i gñali. ... Nico.i.2° ... p.summa ...c.6.ð eūo/ ... i gñali di ... m opini. ... p. ꝛ Gal.i ... loco / ꝙ ...gatio ifer ...pprie ad ...ores pec ... i qñ:eūo ...mutio p/ ...d humo ...ccātem i

Euacuatio innatiua per fluxũ ventris ⁊ vomitũ ⁊ alia.s. que cũqȝ corporis loca euacuationi deputata est illa que post di/gestionem euacuat humorem quem oportet/⁊ que fit cum facilitate/⁊ cui succedit leuitas.

Itẽ Nico.i.5. tract.4°.c.55. d̃ signis vomitus idẽ de vomitu dicit sed breui⁹ ⁊ i tractatu.8.c.18. d̃ signis flux⁹ significati sup mẽbra a qb⁹ ꝓcedit idem. Uetus.

5

I N exercitantibus ad summum bonę habitudines sunt fallaces, si in ultimo fuerint: Non.n.possunt manere in eodem, nec quiescere: qui uero non quiescunt nequaq̃ possunt in melius addere. Relinquitur igitur ad peius: Horum igitur causa bonã habitudinem soluere confert et nõ tarde, ut rursus principiũ nutrimẽti accipiat corpus: Neqȝ compressiões ad ultimũ ducere. Fallax.n.est: Sed qualis natura fuerit sustinẽtis ad hoc dũcere. Similiter et inanitiones ad ultimũ ducẽtes sunt fallaces. et iterum resumptiones in ultimo existentes fallaces.

Theod.

h Abitus athletarũ admodũ boni tuti nõ sunt: si ad summũ deuenerint: nõ enim ĩ eodem subsistere possunt, aut quiescere: quod si nõ quiescũt nihil proficere in melius possunt. Restat igitur his de causis: ut in deterius labãtur. Quamobrem soluere habitũ expedit sine mora, ut denuo refici corpus ĩcipiat. Nec iccirco cõpressiones in extremũ ducendę sunt: Haud.n.tutum hoc est: sed pro eius qui corrigitur natura ducendum ut toleret, omnino euacuationes in extremum deductę cũ periculo sunt: Rursusqȝ recreationes extremę ad periculum agunt.

Leoniceni.

h Abitus exercitatorũ/qui ad sũmũ bo nitatis attingũt periculosi/si in extremo cõstiterint: Neq͂.n.possunt in eodem permanere/nec quiescere. Cũ uero non quiescãt neq͂ possunt proficere in melius. Reliquũ est igitur/ut decidant in deterius: His de causis bonũ habitũ statim soluere expedit ut corpus rursus nutriri incipiat/nec cõpressiones ad extremũ ducendæ: periculosum.n.sed qualis natura fuerit eius/qui debet pferre/ad hoc ducere cõuenit. sic et euacuationes/q̃ ad extremũ deducũtur periculosæ:et rursus refectiones cũ extremę fuerint periculosę.

Nicolus i.2°. tractatu.p.sũma.2ª.c.6.de euõne i gñali ꝛ i cap.p. eius dẽ tractat⁹ d curatiõe morboꝝ per istrumẽtũ potiõis i gñali qñ loquit̃ de diuersione cũ dolore tãgit d hoc aliquid.

n Icolus ibi postq̃ȝ locutus fuit de euõne minoratiua late/de qua dicet̃ in.2ª.particula sup apho.29.inchoãtibus morbis:ꝛc̃.dixit ꝛ euõ minoratiua securior est eradicatiua:immo eradicatiua nõ debet fieri nisi qñ materia est tante quãtitatis/q abs͡qȝ discrimine virtutis possit eradicari/tunc.n.cõuenit ẽt nulla premissa minoratione/mã ente multa ꝛ repletione ente in vltimo:quãuis c̃ opponat̃ euõ vltima nõ tñ debet fieri/fallax.n.ꝛ suspecta est:Talis etiã euõ nõ cõfert dixit Hip.in apho.in exercitãtibus ad sũmũ:pp qđ Auic. dixit melius est infra subsistere q̃ȝ exquisitissime euãre.Conuenit tñ repletioni in vltimo eradicatio facta per plures euõnes minoratiuas.In faciẽdo aũt euõneȝ minoratiuã opȝ d'scretioñe habere in inferẽdo ipsaȝ semp ad virtutẽ: quãuis.n.euacuata vna parte materie/vt sibi gra libra.5.natura reddatur potẽtior supra residuũ/nõ tñ licet arguere ergo euacuatis duabus vel tribus libris nã adhuc reddet̃ potentior: q2 magis exonerata/qñ ad hoc vt virtus reddat̃ potentior requirit̃/vt cũ sufficiẽti quãtitate caloris nãlis/ꝛ spiritus naturalis ꝛ sanguinis remaneat/cũ qua nõ remaneret facta vna magna minoratione/ꝛ ideo minoratio facta paulatine partis post partem melior est facta in magna quãtitate simul/q2 magis cõseruat̃

virtus/ et sic reddit potentior supra residuā/ et sic voluit Sera pio in cura squinantie/ et alexander in cura hiposarce/ et alie sue in cura melle/ et etiā in cura obtalmie/ et ideo Auic. dixit melior est multiplicatio numeri q̄ȝ multiplicatio quantitatis: qm̄ sm̄ multū et repente euāare fallax: et propterea dixit Gal. p°. ad Glauconē. Nō debemus euacuationē facere neqȝ totū simul sed partim et tēperate / tollit .n. suspitio agitationis hu/ morum in multiplicatione quoqȝ numeri minorationis debemus incipere a debiliori et minori quātitate/ et paulatine excrescere: qm̄ in processu mā semper redditur aptior et obediens euacuationi pp susceptionē digestionis/ et notant vt Gal. 4°. de inge. sani. euacuationes minoratiue saltē q̄ fiunt per pharmacies nō solū sunt minoratiue materie sed ēt diuersiue eiusdem/ et maxime ī cura apostematū/ sicut dixit Auer. collig. 2°. de cura apātū ī gn̄ali.

Item Nicolaus i. 2°. trac. p. sū/ ma. 2ª. c. 24. d̄ ianitiōe ī gn̄a li declarat qd sit inanitio et quomplexe ci tat aph̄m̄ bior pōit rōeȝ q̄re corpora vlti/ mate ianita n̄ d̄bēt subito sȝ paulatine re/ pleri. qr virt⁹ d̄bilis extiō n̄ posset simul multū d̄ nutri mēto cōuertere.

4

T

Enues et certę dietę ī diuturnis semp passionibus et in acutis egritudinibus quibus nō cōueniūt difficiles. Ad ulti mum tenuitatis quę adducuntur dietæ diffi/ ciles/ et iterum resumptiones in ultimo existē tes difficiles.

Uetus.

T

Enuis exquisitaqȝ uictus ratio in affe ctibus tū diuturnis omnibus: tū etiā acutis/ quibus nō cōpetit grauis/ mo lestaqȝ est. Itēqȝ uictus qui in extremū tenuita tis deuenerit grauis est. Nā satietas quoqȝ in extremum acta molesta est.

Theod.

U

Ictus tenuis atqȝ exquisitus ī morbis quidem longis semper/ in acutis uero in quibus non conuenit periculosus: et rursus qui ad extremum deuenit tenuitatis grauis est. Nam et repletiones q̄ ad extremū deueniunt graues sunt.

Leoniceni.

Nicolus in.2° sermõe tract.p. sũma p'. c.12. de dieta indi/catione sup̃ta a reb' p̃t nãʒ ⁊ quãuis totũ caput possit ad hũc locũ reduci per/stringi hec.

Inquit Gal.ex natura morbi quedã egritudines sũt acute/quedã cronice/ↄ ibiqʒ exhibitionem opʒ dispo nere secũdũ morbi acumẽ eiusqʒ dilationẽ. Nã mor bus acutis de subtili dietatione indicantcronicus vero de in/grossatione. Nã i cronicis timor est maior de casu virtutis q̃ʒ de austeritate morbi:i acut ecõuerso:Ideo dixit Hip. in aph. Tenues ⁊ certe diete in diuturnis semper passiõibus ⁊ in acu tis/q̃ sunt acute tropice difficiles sunt ⁊ vitande:In alijs autẽ acutis subtiles diete cõueniũt:dixit Gal.i cõmẽto dicti apho. quãuis dieta grossã oibus egritudinibus conueniat cronicis: subtilis tñ nõ oibus cõuenit acutis neqʒ semp:Nã in egritudi nibus acutis q̃ sunt q̃ transcendũt primũ periodũ vl'ʒ.s.20'. diẽ anteq̃ʒ morbus eẽt in statu vel ei propinquus pp subtilita tẽ diete virtus eẽt multũ debilitata ⁊ in tp̃e status cũ deberet fieri pugna virtus in ipa succũberet/⁊ si tenues ⁊ certe diete sunt vitãde in oibus egritudinibus multo magis q̃ adducũt ad vltimũ tenuitatis.i.que sunt subtilissime sunt fallaces: In his.n.longis egritudinibus maxime verificaẽ aphorismus in superioribus allegatus.

5

Uetus.

IN tenuibus dietis peccant ęgrotãtes: et ideo magis lędũtur. Oẽ.n.peccatũ quãtũcũqꝫ fit magnũ fit magis i tenui bus dietis q̃ in grossioribus: pp hoc et in sanis fallaces sunt ualde certę et cõstitutę dietę: qm̃ peccãtia difficilius ferrũt. pp hoc igiẽ tenues et certę dietę fallaces sũt ãplius parꝫ solidioribus.

Theod.

IN tenui uictus ratione egri peccant/quo fit ut maiore afficiãtur detrimen to:quicq̃d.n.cõmittitur grauius obuenit q̃ i aliquãtulũ pleniore:his igiẽ et sanis tu ta nõ ẽ admodũ tenuis diligẽs exq̃sitaqꝫ ratio uictus. Ob eã rem qꝫ difficilius errorẽ qui cõ mittitur ferunt. Ita fit ut tenuis et diligens ui

ctus periculosior maxime ex parte fit/qui pau lo plenior precipiatur.

I N tenui uictu ęgri delinquũt/quo fit ut magis ledanť. Quicũq.n.error cõ mittiť magnus maior i hoc fit q̃ i pau lo pleniori uictu. Propterea ẽt sanis piculosus existit ualde exqsitus uictus et cõstitutus: qm̃ errores grauius ferũt. Ob hoc igitur tenuis ui ctus, utiq; admodũ exquisitus, eo qui fit paulo plenior magis periculosus.

Leonic.

atq,

a Antiqui solebãt infirmos subtilius dietare q̃ʒ moder ni faciunt: qui in cibando egris amplius ↄdescẽdũt/ firmantes se super apho. Ijp. In tenuibus dietis pec cant egrotantes ideoq; magis ledũtur: & in hoc bene faciunt: Sicut ẽt antiquitus quedã ex medicinis erant vtiles & elige bãť a medicis/que hodie a modernis sp̃ctẽ abiciunť/& repro bãtur propter improportionẽ eaꝝ ad naturã modernoꝝ: Ita & antiq̃uis quedã dieta erat laudabilis vtilis & seruanda/que hodie vituperabilis & inutilis reperiť: maxime cũ sint moder ni gule & luxui amplius dediti/& fortasse a parẽtibus debilio res producti: Senescit.n.& veterascit megacosmos/& micro/ cosmos: Quapropter debent moderni media dogmata me/ dicoꝝ antiquoꝝ moderari/tẽpora distinguentes: Dixit Zoar quecũq̃ vsi erant hoc & habet locũ & rationẽ vsus/illũ vero q nõ cõsueuit nõ oportet hũc ordinẽ tenere amplius: Et si subti lis illa antiquoꝝ dieta egro conferat nostris tamen tẽporibus medico nocet plerũq; propter infamiã quã incurrit. Tenẽt.n. moderni saltem nõ medici q̃ illa dieta sit causa eius qui mo/ ritur/& nõ causa salutis eius qui saluať.

Nicolus in.ꝯ° fmõe tract.p̃. sũma pª. c.9. de dieta in ge nerali.

i In tenuibus dietis peccant egrotantes.i.maiorẽ pen nã & maius damnũ recipiũt/& magis ledunť: quã/ uis .n. indicatiõe sumpta a morbo ex quacũq; dieta & subtili & grossa (q̃z de nulla idicat morbus) proueniat no/ cumentum egris in dictis tamen egritudinibus maius est pec catum quod prouenit ex dieta subtiliori quam ex grossiori; q̃si i p̃ic° cap.

Itẽ Nicol⁹ in eodẽ trac.c.iz de dieta idica tione sũpta a reb⁹ p̃ter nãz

Nã ex subtiliori accidit debilitas virtutis q̃ postea tẽpore pugne nõ posset resistere morbo: vnde necessario mors sequitur. Sed ex grossiori prouenit additio & prolixitas egritudinis/q̃bus virtus persistens fortis resistere põt/& sanitas subsequit: Multaq; alia subiũgit Nicolus/q̃ ibidẽ possunt adaptari/q̃ propter longitudinẽ dimitto. Febriũ cõtinuaꝝ alia est q̃ reseruat mãz suã ad vnicã expulsionẽ/& alia nõ: & febris seruans mãz ad vnicã expulsionẽ semper est breuis & pnosticatio in ea est facilis: febris aũt nõ seruãs ẽ ei opposita/& hec febris nostris tẽporibus frequẽter occurrit sicut ei opposita raro. s. seruans mãz ad vnicã expulsionẽ/q̃ apud antiquos frequẽter reperiebaſ raro dũt apud nos/& hoc pp incõueniens & inordinatũ regimẽ/quo vtũtur coetatium nostri/& pp infirmoꝝ inobediẽtiã/necnõ & plurimũ pp errorẽ medicoꝝ & astantiũ/precipue multõ plus debito ingrossando dietã maxime in hac ciuitate Florẽtie/& in cõmĩnis eius/in quibus medici dietã tenuẽ exulem fecerũt/qm̃ plus cõuenienti quottidie mẽtibus eoꝝ instillat hipocraticus aphorismus. In tenuibus dietis peccãt egrotantes pp quã causaz cõtingit/q̃ si aliqñ in manibus eoꝝ occurrat aliqua de reseruãtibus mãz ad vnicaz expulsionẽ febribus nõ talis i eoꝝ manib' pmanet/ſ; i oppositã mutaſ febrẽ: hanc ẽt accidit q̃ i pnosticis quottidie volubiles sunt/hodie salutẽ affirmãtes/cras vo de ea hesitãtes/aut de morte pnũciãtes. Medicus in dietando & maxime p cibũ & potũ sollicitus esse debet de sanatione egri sui: Uerũ ẽt cũ hoc memor esse debet fame sue & honoris sui/ne ignominiosus apud compatriotas suos habeatur: hoc aũt faciet parũ peccãdo in dietando grossius q̃; subtilius iuxta aph^m. in tenuibus dietis peccant egrotãtes plus q̃; i grossis/& Rasis dixit. 17. cõtĩ. Cõsulo medico cuius est diminutus in sciẽtia/aut reo est sibi obscura multũ; abstrare patientẽ/qm̃ retardatio digestionis/q. s. prouenit ex cibatione nõ ẽ periculosa/casus vero virtutis ẽ piculosus: possibile nãq; est vt virtus sit fortis quãuis digestio retardeſ & q̃ egestio soluaſ/& hoc maxime attendere debet circa dietã olim ab autoribus medicine traditã & illã aliqualiter ingrosset/qm̃ virtutes modernoꝝ multũ defecte sunt cõparate ad virtutes antiquoꝝ quã virtutũ defectionẽ fortasse effiat malitia regiminis saltez a decẽ ãnis citra in nostras regiones egressa/qua supfluitates multe generãtur grauãtes nãz/qm̃ malitia ista regiminis ma

Itez Nicol' i 2° tractatu 2° sũma. 4ª. c. 14 d̃ spẽb' febriũ cõtinuaꝝ i pª. colũna.

Itẽ Nicol' in eodẽ. 2°. trac. 2°. sũma. 4ª. d̃ febrib' humoralib'. c. 51. de dieta febrium acutaꝝ d̃ hoc i pñc cap. fic.

xime in repletione cōsistit/quam virtus bene digerere nō va-
let/ꝛ iā ꝯsuetudinaria facta ē fere apud oēs/ad quā medicus
multum attēdere debet/ꝛ sibi aliquid dare/sicut dixit Hip. in
apho. Dandū est aliquid cōsuetudini/ꝛ pp dictas cās tenuissi
ma dieta hodie administrāda nō venit/nisi forte valde raro:
ꝛ si administraret̄ ꝛ pp aliquā aliam causā3 eger tenderet ad
morté statim infamat̄ medicus de morte eius/qꝛ nimis subti-
lis dieta quā ordinauit fuit cā mortis eius/quāuis sꝫ canones
antiquoꝝ conueniat dieta tenuissima/q̄ est nihil dare medicus
nō seruet eam/sed aliqualē exhibeat cibū/ꝛ si infirmo ꝯueniat
cibus in vltimo subtilitatis nō det illū sed eū qui sequit̄ ipsū3
versus grossius/ꝛ sic deinceps alia ad hoc ppositū adducit
Nicolus/que dimitto.

6

a D ultimas egritudines ultime cura-
tiones ad perfectionē sunt potentes. — *Vetus.*

f Vmmis morbis summa diligētissime
remedia adhibenda sunt. — *Theod.*

e Xtremis morbis extrema exquisite re
media optima sunt. — *Leoni.*

a D vltimas egritudines.s.in acuitate vltime curatio/
nes ad pfectionē sunt potētes ꝛ maxime vltime die
te vt voluit Galen ꝯmēto huius. Dixit Hal.si in vlti
mo fuerit morbus acuminis ꝛ dietā in vltimo tenuitatis esse
ꝯuenit in alijs aūt morbis/qui sunt acuti minus grossiorē da
ri oportet/qꝛ quāto magis acutus morbus fuerit tanto subti-
liorē cibū esse cōuenit/ꝛ quāto minus acutus grossiorē ꝛ i vl
timis acuitatis morbis pp breuitatē spacij coꝝ cōfidens nā in
suo robore tota/ꝛ toto tēpore ipsi morbo ꝛ digestioni ꝛ expul
sioni materie eius vacare intendit: Ideoqꝫ cibi prohibitione3
quā regulariter morbus fieri expetit cōsentit/ne pp cibi datio/
nē ab actiōe sua distrahat̄/quāto aūt plus recedit morbus ab
vltimitate acuitat̄ tāto minus virtus de se minuo ꝯfidit/necqꝫ
etiā a morbo tātū stimulat̄/qꝛ totis viribus illi vacare cogat̄
quare ꝛ digestiōi alicuius cibi intēdere pōt ꝯfidēs qꝛ cibi por
rectione roborata spacio tēporis morbū3 deuincet/ꝛ expellet.

Nicolus i.2°. sine tractatu pªsenna pª ca. de dieta.ī dī i.tu. de dieta.ī dicatione sāpta a reb⁹ pt nāȝ.

Itē Nicol⁹ ēt ibidē cap.14. ð q̄litate quātitatis diete.

a D vltimas egritudines.i.q̄ sunt acute in vltimo vltime curationes.i.vltime diete ad pfectionē sunt potētes/ꝛ q: preparāt ad pfectionē cure/ꝛ q: debito tēpore obseruate curationē pficiūt: Febribus aūt peracutis q̄ terminanť in prima .7ᵃ.cōuenit ðieta tenuis: Si tñ esset de liquefacientibus grossiorē oportet dari dietā: Febribus aūt acutis q̄ terminanť in.14.cōuenit dieta mediocris: Si tñ inter septimā ꝛ.14.febris fuerit finitura/vt in nono vel vndecimo tunc dieta erit cōueniens inter tenuē ꝛ mediocrē media/qualis maxime est q̄ in extremo subtilitatis existit vel sub mediū/ꝛ febribus acutis decipicis quoꝝ crisis futura est in .40. die competit dieta grossiusc.i.q̄ est in extremo grossitiei versus medium vsqꝫ ad mediū diete grosse/ꝛ secūdū q̄ febris plus appropinquat acutis absolute/q̄ terminanť i.20.vel in.14.vel plus appropinquat cronicis q̄ terminanť in.27ᵃ.vel i.34ᵃ.ꝛ ſm illud eligenda est de dieta dieta grossiore vel minus grossa: Febribus vero cronicis cōpetit dieta a medio grossitiei vsqꝫ ad diet[am] sanoꝝ ꝛ.in hac latitudine dieta variāda est ſm q̄ egritudo est diutur[n]ior vel minus diuturna fuerit/ꝛ i summa quāto distat egritudo ab acuitatis vltimitate tanto debet distare dieta ab vltimitate subtilitatis.

Itē Nicol⁹ in codē.2.trac.penultima.2ᵉ.c.a.5. de gñali cura ꝛ.ne morbo/rū/ꝛ quatinus lōgū sit cōmētum pp maxima ei⁹ doctrina libuit integrū apponere.

a D vltimas egritudines:ꝛc. innuēs equale in gradu fore approximād[o]/ꝛ licet Gal.solū curationē p dietā exposuerit:tñ ēt verificari ðꝫ p alia medicinalia instrumēta/ꝛ hoc.n.voluit ipse. 4ᵗᵒ.aphoꝝ in cōmēto aphi Melebonis pc[.....]losus ꝛc.ꝛ.ꝛ Ir[.].5.de īgenio sanitatis cap. vltimo/ꝛ Aui.4ᵗᵒ.primi dixit secūdum egritudinis quātitatē illi cum [..]t[..] tas egrotantia ē fortior necessariū est ipsam extingere cū in decima in frigidāte fortissime: Mesue vero in suo [..] [a]p propria[..]is in pluribus locis dixit: Ordo sapientū est incipere a debilioribus ꝛ gradatim ad fortiora tendere: Dicūt q̄ quantū ad totā curā infirmitati forti forť cōpetit medicina/qñtam forť ðꝫ esse medicina q̄ illā fortē egritudinē corrumpat: quantū vero ad partialē/si fortis egritudo nō fuerit periculosa ꝛ multi timoris/q̄ est illa q̄ ðr egritudo fortis ſꝫ nō vltima cū quocūqꝫ instrumēto medicus habeat curā facere nō ðꝫ incipere curā a fortibus auxiliis subito ꝛ repente: Aut.n.lib.2ᵒ. aphoꝝ secundū multū ꝛ repente euacuare/aut replere/aut calefacere/aut infrigidare/aut quōlibet aľr corpus mouere fallax

est/ꝗ nature inimicū/paulatim vero certū est ꝗ aliter ex altero
trāsire nō opꝫ ad alterū: ꝗ Rasis dixit.25.c8.Operatio cure
superabūdans subito aut repente corpus aut replens/aut eua/
cuans/aut calefaciens/aut infrigidans/aut inducēs aliqualeꝫ
de motibus alicuius speciei in ea erit peccatū: qm̄ nā corporis
cōstituit ꝗ surgit pp equalitatē: ꝗ ideo oē intēsū opponit na
ture/ꝗ nō solū habet hoc veritatē in methodo curatiua/verū
etiā ꝗ i reductiua ꝗ pseruatiua. Nō.n. dixit Gal. in tegni susti
net natura repentinas mutatiōes sine magno discrimine: Nā
ois mutatio intēsa ꝗ subito acta peruenit corpus extra tēpe/
ramentū: Ideo dixit Hyp.2°. Reg.acuti. Si corpora cōtra con
suetudinē suā longo tēpore torpuerint/ꝗ longo tēpore requie/
uerint/si postea ad labores exercitium fuerint trāslata.s.subito
malū est/cuius simile est in oībus mēbris corporis: ꝗ habent
pdicta veritatē i oībus corporū dispositionibus maxime tñ in
debilibus ꝗ facile passibilibus/ꝗ resolubilibus/ꝗ īfantibus: ꝗ
decrepitis/melēcoliqꝫ cōplexionibus/ꝗ raris/ꝗ porosis cōposi
tionibus/ꝗ texturis: ꝗ intelligendū est ꝙ nō est in oībus egritu
dinibus incipiendū in curis eaꝝ ab vltime remissioribus sed a
remissioribus cōparatiue ad intensionē egritudinis: Nā qdā
equata alicui egritudini alteri possunt eē itēsiora/vel remissio
ra: Cū ergo remissiora applicātur debent tādiu continuari do
nec paulatine effectus debitus inducat: Suntqꝫ electa remissio
ra q̄ applicant plus ꝗ minus remissa secūdū plus ꝗ minus ti
moris egritudinis/ꝗ secūdū breuitatē ꝗ longitudinē eius/pre
cipue quoqꝫ verificat q̄d dictum de nō approximādo auxilia
fortia si ipa auxilia fuerint talia actu calida: Nāqꝫ auxilia inten
sa si actu talia fuerint calorē nālem exalare faciūt/frigida vero
extingunt: Sed ad hoc magis ab infrigidātibus intēsis absti
nēdū ē etiā i acutis febribus: Propterea dixit Auic.4°. primi.
Est ēt cū acutoꝝ humoꝝ digestio nō debet fieri de his vbi ma
xime videt cōpetere vehemens extinctio/tū pp cām/tum etiā
pp dispositionē fieri prohibet per vehemēter infrigidātia: licet
quidā hominū sint qui proternūt ad hāc destruēda sententiā
ꝗ ignorant ꝙ fortis extinctio deicit virtutē/q̄ principaliter ha
bet digerere illos humores ꝗ curare morbū: deicit.n.i sanie/ꝗ
debilitat egrotātes quanto ergo magis in corporibus a forti
egritudine debilitat/Ideoqꝫ quāuis aliquo modo māꝫ recti/
ficent vitanda sūt sunt dixit Gal.8.terrap.ꝗ ponit a Rabi.8.

part. calefacias cóplexioné q̄ iá egressa est a tépera̅mento suo proprio ad frigiditaté vt ad suū reuertat temperamentū. Se cure infrigidare aūt qd iá calefactū est nō ē ita/sed facias hoc cū cautella/custodia/ et timore/qꝛ nisi ea q̄ sunt circa mēbrum qd vis infrigidare sint fortia credit cp accidit ei ex rebus frigi dis maximū nocumentū. Infirmitati aūt mediocri pōt medi/ cus approximare equata in gradu/aut ēt remissiora cum cōdi tione tñ/ꝙ ipa medicina nō sit cōtraria cause morbi cū equali tate sua: vbi gra medicina acuta lȝ couēniat in colica ex fece sicca nō tñ couenit ei in principio/immo nocet cōmouendo et magis exsiccādo ipsas feces/et ideo ab ea nō in tali colica in/ cipiendū sed a mollitiuis prius: Si vero egritudo fuerit acuta ex mā furiosa vel cū seuis accidētibus magni timoris ne i bre ui spacio inferat magnū periculū vel mortem tū qꝛ talis egri tudo nō dat inducias medico ad regulariter curandū: tūc cogi tur medicus ad incipiendū sine dilatione cū medicina equata gradui egritudinis/immo et aliqn̄ cū intensiori/et in his mor bis. 5. de ingenio sanitatis locutus est Gal. ꝯ Erasistratū/q for té et periculosaȝ egritudiné incipiebat curare cū debili medici na/dicens nō opȝ nos et paruis et debilibus medicinis icipere vt ex his itendamus ea q̄ itendunt dicētes initiū debere fieri a debilibus/et minimis medicinis/qbus nō ꝓualētibus fiāt ma gne et fortes/cū id expediat in egritudinibus securis/sed i his in quibus morꝰ .i. suspitioneȝ magnā habet de futura morte exordiū nō est incipiendū a paruis medicinis sed a fortibus et crebris/et nō solū cū alterātibus/immo etiā cum euacuātibus: Dixit Auic. in egritudinibus i quibus est timor/et nō sumus securi de defectu virtutis a forti medicina prius incipere debe/ mus. Et Gal. iterū dixit i tegni/vltime repletioni vltima debe tur euacuatio: et Alexander retulit sciuisse quendā in squinātia mane fuisse flebothomatū et vespere venas sub lingua fuisse i/ cisas/et datum cū ptisana dragantū fuisse sero: et ideo Hip. di/ xit i apho. Ad vltimas egritudines vltime curationes ad per fectioné sunt potentes: et ideo pharmaca i valde acutis egritu dinibus eadem die si expedit/differre. n. i talibus malū. quod ergo dixit Auic. i cura apoplexie/c potest vt incipias a debiliore vnctionū si confert/et si nō permuta te ad aliud quod est for/ tius/non intelligat per hoc agere contra canonem dictum. Maȝ in apoplia cuȝ sit fortissima egritudinū icipiendū est a forti me

dicitra/que de se sit fortis in cura cuando vel alterando/qualis nō est vnctio/fuit etiam locutus temptatiue quod significat id quod dixit si cōferet/sicut Hippo. cōsimiliter fecit. 2°.reg.a cuȝ i cura pleuresis cū calefaciebat locū doloris cuȝ vaporatorijs. Neqȝ est etiā ɔtra predicta id qd̄ dixit Auic.i cura paralesis. Nō ppteres i vsu medicinarū fortiū i pricipio imo tarda vsqȝ ad.4m.7.7m.diem: 7 si fuerit egritudo forꝫ.i.periculosa vsqȝ ad.14m.q2 licet paralesis sit egritudo fortis.i.periculosa tū nō est forꝫ ratione acutatis neqȝ accidentiū/7 sic modus curatio nis regularis aliqñ coacte peruertit sicut hoc modo in sinoca iflatiua fit flebothomia ducens ad sincopim/7 sicut i forti do lore fit cūo copiosa valde/vt Gal. dixit.ꝓ.aphoꝝ i 2° apho. Que egrediunt:7c.7 sicut i febribus arsiuis/7 i timore super uentus a pāris calidi i corde subito/7 multum ifrigidamus vt Auic.voluit.pª.tertij.imo aliqñ nō solū icipimus ab equato i gradu ɔtrario forti egritudini/sed aliqñ ab itensiori/vt qñ al/teramus cū aqua frigida ifrigidata glatie seu niue/q̄ erit inten siores frigidatē/q̄ȝ sit gradus caliditaȝ febris arsiue/7 maxime cū pp effugere morte vel magnū pcalū qrimus subitā remis/sionem facere gradus egritudinis fortis/quam remissionē nō subito faceret cōtrariū adequatū/nedū remissius. Bene ergo dixit. Corrigere qd̄ opȝ ex multo studio paulatim trāsferētes in melius nisi sint egritudines in vltimo in quibus vltime cō/ueniunt curationes.

7

Si uero secundum acumen ęgritudo continuos et ultimos labores habet: ultima et tenuissima dieta necessariū est uti:ubi autem non:non: sed conuenit gros sius reficere et tantū subcōdescendere quātū ęgritudo mollior fuerit ultimis. Ueius.

Si morbus peracutus est statim et la bores summi fatigant et tenuissimo ul ctu uti necesse est. Ubi nō ita est sed Theod.

plenius agere licet tantū indulgendū ē cibo: quāto morbus sit summo leuior.

Leoni.

Si morbus peracutus est statim extremos habet labores et extreme tenuissimo uictu utēdū est. Ubi uero nō: sed pleniorē uictū cōtingit adhibere: tantum cibi idulgēdū ē quāto morbus extremis ē molior.

Nicolus i. 2°. tract. p. sūma p^a. c. 12. de dieta idicatione sūpta a reb^9 p ter nāʒ in fine cap.

Nicolus i. 2°. tract. p. sūma p^a. c. 14. de qlitate quantitatis diete.

Indicant aūt accidentia predicta .s. in intētione indicationis sūpte ab accidente morbi in dietādo de quantitate Nicolus parū supra dicte sībtiliatione maiorē vel minorē secūdū ipoꝝ intensionē ⁊ remissionē / ⁊ fm perdurationē vel citaʒ remotionē sicut tradit ab Hip. in apho. vbi ergo fm acumen ⁊c. Si aūt accidens in morbo eueniēs ē ex his q̄ virtutē prosternūt / ⁊ tale de cibi exhibitione indicat siue ex morbo / siue vi nature / siue vi sinthomatū / siue ex errore prouenerit / ⁊ ex his accidētibus potissime ē euo / q̄cūq3 cursuʒ nature trāsgrediens / siue p ventrē / siue p vomitū / siue p vrinam vel sudorē / ⁊ q̄cūq3 sanguinis euo magna. Dixit Hip. i apho. vbi fm acumen egritudo ⁊c. quāuis enī iste aphorismus sit superius aliter adductus / secunduʒ igit modū antiquoꝝ nihil dare cōpetit perperacutis maxime terminatis in .p. tertio / qr in eis cū virtus sit fortis solū ei irritamus ɔtra morbū / ⁊ causata eius ⁊ potū medicinalē vt iulep cōpetit peracutis / qr in his plus naʒ cōtra morbum irritamus q̄ ɔseruamus: ⁊ absolute acutis cōpetit ptisana colata qr in his equaliter naʒ irritamus ɔtra morbū / ⁊ equaliter ɔseruamus: ⁊ pullarum paruaꝝ caro maxime ale ipsaꝝ cōpetit acutis tropicis maxime si pauce fuerint quātitatū / qr in ipsis plus ɔseruamus virtutē q̄ irritemus: ⁊ dieta grossa cōpetit cronicis vsq3 ad cibos sanoꝝ / attū modemiores a dicta dieta deuiant / vn̄ in causone a viatico conceditur ptisanum ⁊ mica panis bis vel ter in aqua frigida lota / ⁊ Almans. causoniʒantē dixit regi regimine tertiane in qua concessit olera frigida: ⁊ Rogerius ɔcessit lac amigdalaꝝ / nebulas lactucā ⁊ similia: ⁊ ferrarius micā panis ptisanā ⁊ olera: ⁊ Guielmus dixit si virtus sit fortis ⁊ status propinquus re/

gat solū cū aqua ordei vel ptisana ⁊ processu iuleb/⁊ sirupū ne/ nufarinū/⁊ sic discurrēdo per auras modernoꝝ est reperire te nuissimā dietā fore in oī egritudine cassam ⁊ vanā/⁊ dietam perā acutaꝝ dari in perpacutis:⁊ dietā absolute acutarū peracu tis/⁊ dietā acutoꝝ tropicoꝝ dari in acutis absolute:⁊ dietam cronicoꝝ in acutis tropicis:Alia ibidem subiungit Nicolaus q̄ possunt hic adaptari sed in longū sermo nimis duceret.

8

Quando in statu est egritudo tunc te/ tenuissima dieta necessarium est uti. — Uetus.

Cum uero morbus consistit suo uigore tunc tenuissimo uictu uti necesse est. — Theod.

Quando morbus in suo uigore cōstite rit tunc uictu tenuissimo utendū est. — Leoni.

Uariatur aūt dieta secūdū tēpora vlla morbi quatuor saltem in principio/augmento/⁊ statu:Uno modo secūdū modū terminatiōis morbi/nā i morbis quoꝝ cōsumptio est paulatina p insensibilē resolutionē/q: in his fit tus quo ad accidentia coincidit cū principio morbi/vel cū au gumēto quo ad dispositionē mē/⁊ i his i principio quo ad di spositionē materie morbus magis molestat nāꝫ q: in eo mā ē magis rebellis/quare ad eā rectificandā natura magis vacat. Ideo in principio eoꝝ morboꝝ est magis tenue dietandū/in augumēto vero parū grossius/⁊ in statu quo ad dispositionē materie adhuc grossius ⁊ hoc ex eo q̄ in processu morbus ta lis cōtinue remittit/⁊ mā magis ⁊ magis virtuti obediēs redi dit:vnde nā circa eam minus habēs vacare magis pōt circa cibi digestioneꝫ intendere/q: in tali cibi distractione parumm prouenit nocumentū/qḋ si cōtrariuꝫ factū fuerit/⁊ in principio grossior/⁊ in processu subtilior dieta exhibita fuerit magnum inde proueniet nocumentū/De ordine cibatiōis in dictis mor bis dicit Auic. prima dieti qū virtus est fortis tunc q̄ꝙ facit necessariū dispositio vt sis cōtentus iuleb solo/⁊ si nō plus sal tem ebdomada vna/⁊ proprie i febribus apostematū.s.termi naturoꝝ per resolutionē:⁊ si timueris debilitateꝫ exhibitione iuleb solius sis contentus aquā ordei/que aliquantulū nutribi

Nicolaus in.2ᵒ trac.p. sūma pᵃ.ca.12.ᵒ dic ta indicatiōe supra a rebus preter nāꝫ.

lior est q̄ iuleb supple & si adhuc ex aqua ordei timueris debi
litatē da cibum aliquātulum ea nutribiliorē: in his itaq3 mor
bis a subtiliori dieta īcipiendū est/& hic modus diete communi
ter attendendus & obseruandus est i morbis non seruantibus
materiā ad vnicā expulsionē: siue cu3 expulsione forti in crisi:
q: ipsor materia sicut paulatine digerī paulatine expellitur.
& q: quottidiana febris communiter est de istis morbis ideo in
cura eius Auic. prius subtiliat regimē & subsequēter igrossat:
& sic est fiendū i suis similibus: In morbis aūt quor materia
paulatine nō expellitur sed reseruaī ad vnicam expulsione3/si
ue ad expulsionē creticā/q: i his status quo ad accidentia co/
incidit cum statu quo ad dispositionē materie i principio mor
bi grossior compeit dieta & cōtinue i pcessū subtilior quousq3
i statu subtilissima fiat q: i pricipio taliū morbor materia eo/
rum minus molestat virtutem/& accidentia sunt quietiora si/
cut dixit hip. i apho. circa pricipia & fines omnia ibecilla: &c.
& processu natura plus molestatur & accidentia itenduntur/qua
propter morbo & materie virtus plus vacare habet/quare &
minus debet per cibum disturbari / & sic quāto plus procedit
egritudo ad statū tanto subtilior dieta est adhibenda/& quia
i statu accidentia sunt itensiora i statu. s. taliū morbor cu3 ipe
sit prauius tempor egritudinis tenuissima tūc vtendū ē dieta:
Dixit. n. hippo. i apho. Quando steterit egritudo tūc necessa
riū est tenuissima dieta vti/tunc dixit Gal. i cōmēto magna &
multa succedūt accidentia i his morbis: Dixit Auic. p^a. quar
ti. si egritudo fuerit acuta ipa i principio existente temperate
regimen subtiliamus sed si fuerit i statu i subtiliando studebi
mus/& dixit quāto plus egritudo pricipio propīquior fuerit:
& accnā magis quieta nutriemus virtutem cōfortātes/& quā
to egritudo secundū augumētu3 processerit & accnā augumē
tata fuerit minuimus dietam propter fiduciā q̄ virtus sit for
tis cōsentiens diminutionē propter illud quod iam dedimus
de cibo/& propter hoc vt virtus alleuietur i hora luctaminis:
In hora vero status regimen vehementer subtiliamus vt di/
xit prima q̄rti. Dignior horar ad subtiliationē regiminis ē
status: q: eo. n. est vehemētia occupationis nature i pugna ma
teriei/& nō oportet vt ab ea recedens occupetur re alia/& pro
prie apud crisim: Ante vero statum pugna nō est cōfirmata
& ideo supple potest eger vberius reficī sicut dixit hippo. ad

illud ⁊ ante illud vberius reficiendū vt sufficiat egrotanti: Dixit. 5°. pratice. Congruū est i morbi.s.dicti principijs cibuȝ ad grossitiem declinare ne forte īfirmi fiat trāsitus a grossa die/ ta.s.que est sanoꝝ ad subtilem.s.multum supple nisi taleȝ mutationē exquirat morbus: Et subdit/⁊ ne noceat amplius illi ⁊ debilitet virtus eius/⁊ dissoluat de hinc autē minuat eius grossities paulatim per dies donec morbus ad statum perueniat i quo qdem oportet esse dietam i vltimo tenuitatis vt est prandiū dimissio/ne forte virtus occupetur i digestione cibi: sed cōuertat totam curā suam ad resistenduȝ morbo ⁊ ipsum expellendū: Dixit.n.Hippo.2°.reg.acuȝ. In his febribus vbi ptisane tēpus vti fuerit illaȝ dare a pricipio melius eē fateor: qꝫ uenarū inanitionē pcedere/⁊ post modum i die.5ª.morbi aut.4ª.aut quīta/aut septima dare icipere nisi i hoc tempore crisis fuerit peruentura: Errant.n.qui cōtrariuȝ operant/⁊ cōtra quā opportunū est custodiētes ablis egros a pricipio duobus aut tribus/vnde ⁊ Auic.multotiens errat medicus quia prohibet cibum i pricipio rel/⁊ quādo appropinquat status ⁊ scit qꝫ virtus cadit cibat i illa hora necessario / ⁊ hic q̄dem error apud praticātes freqūēter icidit/⁊ hi dixit Auic. Errāt duobus modis/⁊ qꝛ debebāt i pricipio cibasse grossius/⁊ qꝛ debebant i statu cibasse subtilius:⁊ propter hos errores super ueniunt egris accn̄a.s.catarri nauseatiui ⁊ colerici.fluxus materierū calidaꝝ / ⁊ vigilatio propter resolutionē ⁊ priuationē digestionis/⁊ iquieti fiūt / ⁊ reuoluūtur/⁊ alienant/⁊ coartāt materie virtutes eoꝝ/qꝛ nō vacant ad digestionē ipsaꝝ/⁊ expulsionē/ ⁊ multiplicant ipsaꝝ vapores/quare audiunt illud quod nō est/⁊ permutant i lectis/ ⁊ imaginant quod nō est: ⁊ tremunt ⁊ citant eoꝝ labia īferiora propter compassionem ad os stomachi/⁊ contristant ipsoꝝ anime propter grauitateȝ materie/⁊ hec sunt accidentia illa que Hippo. dixit contingere secūdo reg.acuȝ.in verbo illo.Multotiens autē: ⁊c.

9

Contēplari igitur opꝫ ęgrotātē si sufficiat dieta ad statū ęgritudinis/et utrū ille deficiat prius/et nō sufficiat dieta: aut ęgritudo deficiat/et obtundatur.

Textus.

Theod.

c Olligēdū etiam est an ęger possit eo uictu/ quē pcepis durare ad cōsistendi uigorem usq; ęgrotatiōis/et ille ne potius deficiat nec durare posit ea ipa uictus ratione/an morbus añ deficiat/atq; hebetescat.

Leoni.

c Oniectari aūt oportet an ęger cū uictu sufficiat perdurare donec morbus consistat/et nūquid prius ille deficiat: nec posit cum uictu perdurare / uel morbus antea deficiat atq; hebetescat.

Nicolus i.2°. tract.p.sūma p°.c.12.de dieta idicatione sūpta a rebus pter nāz.

d Itē Hip.Cōtēplari opz egrotantē:&c. Dixit Halib. tertio practice. Sic medicus cibū & potū mensurare/& dispensare debet/quatenus virtus ad morbi statum perveniat sufficiens/nō tñ subtrahendo de cibo/q in via deficiat/& succumbat ante statum.

Vetus. 10

q Vibus ergo continuus est status cōtinuo et tenuiter reficere oportet/qbus uero posterior status ad id et ante id parum auferendū/prius uero uberius reficiendum/ ut sufficiat ęgrotans.

Theod.

q Vibus igī cōsistentia iuxta est/his tenuis uictus iuxta pcipiendus est / quibus aūt cōsistendi uigor postea futurus est his in eo ipso uigore / et paulo ante cibo subtrahendū est: Tempore uero superiore uberius agendū est/ut eger sufficiat.

Leoni.

q Vibus igī statim morbus cōsistit:his statī3 tenuis uictus adhibēdus ē:qbus uero posterius d3 cōsisteī/his et i ipo

cōsistēdi tpre et pars añ illud: cibus subtrahen/
dus/ prius uero uberius agēdū ut ęger sufficiat.

Jpit itaq3 Hip. in apho. Quibus mor continuus est statusq3 ꝛc. Et Gal. dixit. Si morbus breuis est spacij statusq3 ppinquus cibū subtiliet medicus/ ꝛ minuat: Cū vero morbus est prolixus statusq3 lōginquus animaduertat medicus virtutē ꝛ cibis sufficiēter reficiat ab ipso pricipio: In his. n. pcipit Hip. i morbis. p̄. reg. acut. Caue ne vna die vel tres exinaniri pmittas: Dixit Cōstan. 3°. regni febris si vsq3 ad statū fuerit acuta ꝛ dura necesse est oibus temporibus suis q̄ subtilē demus dietam i Quod similiter ptingit fieri/ i omni acuto morbo velocē habente motionē/ ꝛ ingrossamus dietā i initio/ vt virtus custodiat appropinquāte statu subtiliamus eam. Op3 itaq3 dixit Gal. maxime sollicitari medicū digno scere robur virtutis ꝛ futurū statū/ ꝛ diligētiā summā habere/ vt virtus ad ipsum sufficiat.

Nicol⁹ vbi supra d h° post predicta imme/ diate.
Ite3 pro hoc vide cōmētū 8. huius parti qñ i statu ꝛc.

ii

I N parosismis subtrahere op3: apponere. n. lesio: et q̄cūq; fm circuitus exacuunt i exacerbatiōib⁹ subtrahere op3.

Uetus.

I N accessionibus abstinendū est: assumere. n. cibum nociuū est: et quibus p circuitum ueniunt accessiones / his in ipsa accessione abstinendum est.

Theod.

I N accessiōibus abstinere op3: nā cibū dare nociuū ē: et q̄bus p circuitū fiūt accessiōes: i ipa accessiōe abstineī op3.

Leonicen.

Rebus pretmiā3 sumit etiā indicatio de hora cibatio nis: ꝛ sumit a morbo pro vt est cōtinuus vel interpolatus/ ꝛ pro vt ē difficilis vel remissus/ ꝛ a morbi t̄poribus maxime particularibus. Dixit Gal. in cōtinuis febribus patiens a cibo arcendus est dum difficultas viget febris: Si. n. hoc tēpore patiens reficiat occupat nā a resistēdo febri

Nicolus i c°. tract. p. summa p^a. c. 13. de cōsideratioib⁹ requisitis ad cibi exhibitionem.

circa cibi digestionē: et stomachus cū innaturali affectus fuerit calore cibos nō digerit: sed alterat in febris materiā/quare tēpus morbi producit/et opilatio venis supuenit: Dixit Auer. 7.collig. In cōtinuis febribus horaȝ cibandi eligimus in qua maioris existunt quietis/considerando tñ consuetudinē: et ex horis diei meliores sunt hore frigide.s.mane et vespere: et autor megategni dixit. Tempus cibandi i febre cōtinua opȝ vt eligas quod infirmo i sanitate cōsuetū fuerit: aut cū febrē mingari aliquantulū videris.quod si quietiores horas febris nō habuerit vt homotenus elligat tunc quietior hora ratione continentis: vt.s.sit hora cibationis i hora frigidiori/et si hora quietior cū cōsueta occurrerit tūc ipa ē melior et adhuc magis si eis occurrerit hora cōsuetudinis. Si aūt nō simul cōcurrerint melius ē cibare i hora aleuiationis q̄ȝ i alijs/et melius est cibare i hora cōsueta q̄ȝ i hora frigidiori. si continuā febris exacerbationes habuerit hora cibationis eligatur indicatione sumpta ab exacerbatione/q: ipa equaliter indicat cum parosismo in periodicis de quo dixit hip.i aph. in parosismis subtrahere oportet apponere.n.lesio est: etc. Dixit Gal.i cōmēto. Nō oportet dietare i hora accessionis sue nec anteq̄ȝ veniat dies sua/sed cum iam declinauerit et quieuerit: Dixit Auer.7.collig. Tēpus cibandi est i declinatione parosismi/et ante principiū secūdi.vt natura habeat spaciū digerendi humorē i tempore parosismi. Dixit Auic.oportet vt occurrāt eius parosismi periodici.i.interpolatarȝ febriū et parosismi qui fiunt fortes .i. exacerbationes cū quibus febres cōtinue fortiorātur febrilitātibus ventribus ipsorȝ vacuis/i quibus nō sit cibus oio /q: si cibati fuerint illa hora occupabit natura i digerēdo cibū/et dimittet digerere et expellere materiā morbi et cōfirmabit egritudo/et prolongabitur: quapropter oportet vt postponat cibatio vsq̄ȝ ad declinationē: et itellexerūt si virtus ad tolerandū sufficit/aut nisi superuenerit accidens dissolutiuū virtutis/aut nisi sequens parosismus impediat/q̄ impedimenta si nō affuerint toto tēpore durationis parosismi cibus dandus nō est: quāto tamen plus remouet cibatio a febre et tendit versus tēpus quietis tāto existit melius: Attñ q: hic modus cibationis vt frequētius obseruari nō potest ideo cōsiderare oportet i quo tēpore parosismi si cogimur cibū dare sit melius ipsum exhibere: et quod sit melius an elongari a pricipio parosismi i cibādo/an a fine eius:

& videndū est quātū sit tempus preueniēdi cū cibatione princ
ipiū parosismi/ & quātum sit tēpus postponēdi eū post reces/
sum eius/ & quid de hoc tempore dixerūt autores i vnaquaqз
febriū periodicarū: hec omnia ibidem Nicolus in longū tāgit:
sed q: sermo i longū nimis duceret legentes ad locū trāsmit
to/q: ibi longissime & doctissime Nicolus oia recenset.

12

Arosismos uero et cōsistentias decla Vetus.
p rant ęgritudines et tempora anni et
circuituū adinuicem incremēta / siue
cottidie siue preter diem / siue per amplius tē
pus fiant/sed ex post apparētibus/queadmo
dum in pleuretico sputum si continuo appa/
reat/inchoātem quidem abreuiat. Si uero po
sterius appareat plongat.et urinę/ęgestiones.
et sudores/et discritas / et eucritas / longas et
breues ęgritudines/apparentia declarant.

Ccessiones uero conditionesqз iudi/ Theod.
ā cātur a morbis / et anni temporibus/
atqз etiam circuituum successiuis in/
crementis.siue quottidie siue uno interposito
die / siue etiam per interualla ampliora eueni
unt.Necnō ex his quæ superueniunt iudiciū
accipi potest / uerbi gratia in morbo costali si
screatio purulenta statim īter initia extitit/bre
uem ęgritudinem fore ostēdit. Sin postea pu
ruit longam. Quinetiam urina/aluus/sudor/
morbos/aut difficile/aut facile / aut nullo pa/
cto iudicari/finiri ue posse/aut breues aut lon
gos fore significabunt.

Leonicenus.

a Ccessiões uero/et cõstitutiões morbi indicabũt/et anni tẽpora et circuituũ successiua incremẽta/siue quotticie/siue alternis diebus/ siue per maiora interualla fiãt: Sed et ex his q̃ mox apparent indicia sumũtur/ queadmodũ in morbo laterali si circa initia statim sputũ appareat/morbũ breuiat: Si uero postea appareat:producit/et urinę/et alui excrementa/et sudores/ quęcunq; apparuerint/uel bonã morbor̃ indicationẽ/uel malã/uel breues/aut lõgos fore morbos ostẽdũt.

Nicolus i.3°. sermõe trac.1°. sũma.p^a.c.18 d signis qb^9 cognoscũt tp̃a vl̃ia morbi q̃ sũt i principio.

Jtẽ Nicol^9 in eodẽ tra.c.14 d tp̃ib^9 mõbi i gñali dixit q̃ tp̃a vl̃ia morbi hip.p̃.aph. cõsistẽtias vocauit/ particularia vo parosismos vel exacerbationes^9 q̃ sic̃ tota egritudo h3 q̃tuor tp̃a ita q̃lz parosism^9

c Cognitio quoq; tempor̃ vl̃iu3 morbi in genere dependet a cõsideratione in tribus generibus rer̃/naãlibus.s.nõ naãlibus/q̃ pternaã3: a naãlibus quide3/vt virtute/cõplone/cõpositione/etate/sexu/q̃ cõsuetudine/a rebus nõ naãlibus/vt cõstitutione aeris/regione/arte/q̃ generaliter a regimine precedente. A rebus aũt p̃ter naã3 dixit Gal.a naã morbi/ab accidẽtibus cõcomitãtibus/q̃ decoctione materie/vel decoctionis ablatione. Et ipp.quoq; in apho. parosismos q̃ cõsistẽtias:cẽ. Et Gal.i cõmto eius reduxerũt signa quibus tempora vl̃ia cognoscũt ad duo genera.s.ad genus signor̃ p̃cedẽtiũ/q̃ ad genus signor̃ post apparentiũ/q̃ vt ibide3 dicũt/signa p̃apparentia sunt tria.s.spẽs/vel natura egritudinis circuituũ incremẽta/q̃ eor̃ decremẽta hoc ẽ parosismor̃ adinuicẽ cõparationes/scd'm septẽ varietates/quas possunt habere parosismi/que inferius adducẽtur.s.in hoc cap.siue parosismi fiãt quotidie siue p̃ diẽ/siue per amplius tẽpus/q̃ tẽpora anni.s.cũ suis similibus/vt regione/etate/arte/q̃ huiusmodi. Signa vero post apparentia sunt accidentia/q̃ signa sumpta ab excrẽtibus mutatis/a lesione operationũ/q̃ a qualitate corporis mutata per q̃ẽ habentur signa digestionis q̃ contrarij eius/signa crisis/q̃ signa etiam salutis/q̃ mortis/q̃ de his sequitur Nicolus per totum cap.diffuse/longissimum esset hoc adducere/sat est monstrasse locum.

15 Ctetus.

s Enes facilime ferunt ieiuniũ. Secũdo cõsistentes. minus uero pueri. horum uero omniũ maxime isantes / horum uero ipsorum quicunque sunt animosiores existientes.

Theod.

s Enes facilime ieiuniũ tolerant. mox qui firma etate sunt. minus adolescentes / omniũ minime pueri / ecrum que ipsorum qui animo sunt propẽsiores.

Leoni.

s Enes facilime ieiuniũ ferũt. Secundo loco qui etatẽ consistentẽ habent / minus adolescẽtes / omniũ minime pueri p̃sertim qui inter ip̃os sunt uiuidiores.

Nicolus. i.º tractatu. p̃. sũma. p.ª c. 10. d̃ dicta idicatõibus sũpt̃ a nãlibus

p Ost indicationem q̃ sumi dz ab humoribus in d'cta tacta; ibi a Nicolo pulcherrime dicit: Sexus etiã de ordinatiõe diete indicat; Paticus. n. si femina fuerit maiorẽ cibi diminutionẽ tolerat: vir vero minorẽ: & ois quanto animosior tãto plus cibo indigere significat: Qui vero pusilanimis ẽ & mulicbris cibi diminutionẽ faciliter tolerat: etas insuper de ordinatione d'ete indicat. Dixit. n. hip. in apho. senes facilime ferũt ieiuniũ: &c. Dixit Gal. in cõmẽto q per senes intellexit primos senes Decrepiti. n. nõ facile ferunt ieiunium: Dixit Gal. p̃. reg. acu. virtus in pueris debilitatur fortiter & velociter pp multitudinẽ ei' q̃d expirat / & resoluit ex corporibus eorum: Substãtia. n. corum est leuis / & humiditas resolubilis eorum: & dixit in cõmẽto p̃dicti apho. q inter iuuenes & pueros ẽ alia etas. que est sicut media inter eos. & Auic. p.ª quarti dixit. senes. s. decrepiti & debiles. s. per resolutionẽ / & isantes sunt de genere eorum qui nõ tolerant famem: Sed ex primis senibus sunt q sunt vehemẽtis tolerantie famis / & sequuntur eos adolescentes. i. iuuenes / & propric habentes mẽbra solida spissa / & amplas venas / nõ pp capacitatẽ amplitudinem sed pp plenitudinẽ: p. ipsas intellexit plenas & in aere frigido degentes / & pcipue si sunt largi potus. s. vini / & fuerint vsi regimine grosso ante.

Nicolus i ser/ mõc.5.trac.2° c.4.de diuer/ sitatib' stoma cor i appeten do. vbi p faci litate & diffi/ cultate absti/ nentie cause pulcherrime explicant in lõgũ p aph°. hec pstrinxi.

Senes facilime ferunt ieiuniũ: & c. loquens de primis senibus: minus vero cõsistẽtes .i. iuuenes/ minus vero pueri/ hor vero oĩuz minus maxime ifantes / & ratio fm Auic. xi. 5. cap. de spẽbus & causis sincopis est q2 primus motus de motibus cõcurrentibus ad appetitũ/ qui est ꝯsũptio humiditatis membror debilior & minor est i primis senibus: deinde in iuuenibus/ deinde in pueris & ifantibus/ & qd sic apparet q2 humidũ primor senũ ẽ magis ꝯpactũ/ vñ ẽ difficilioris dissolutiõis: Calidũ ẽt senũ cãns resolutionẽ debilius ẽ / re plẽturq3 & senes flegmatib° mult] paratis in sanguinẽ nutritũ pueri: vñ par attrahũt mẽbra eor: Reliq aũt .4. motus facientes ad appetitũ intendunt & remittũtur/ velocitant/ & tar dant / dato ergo q' habeant primi senes cõplexionẽ frigidã3: eor tñ frigiditas est in toto/ & non in stomaco solo/ & dato q' habeant stomachũ frigidũ plus facit ad debilitatẽ appetitus parua suctio venar & attractio/ q̃3 faciat expressio frigiditatis stomaci/ & effusio colere nigre supra os eius ad augumentũ3. In iuuenibus vero licet sit calidum equale pueris/ humidũ tñ eor est magis cõpactũ & minus resolubile/ in decrepitis vero appetitus augẽt in quãtitate discreta q2 fm vices/ & minuit i quãtitate continua pp frigiditatẽ dñantẽ3 stomachis eor & frequentem deriuationẽ colere nigre supra ora stomachor ipsor multiplicat in eis melia/ pp conformitatẽ cõplexionũ eor ad ipsa3/ fit q' frequẽter appetũt: Sed pp humiditatem p viam i digestionis in stomachis eor multiplicatã fit q' parũ appetũt: parua est .n. eor resolutio pp paucitatẽ caliditatis & cõpactio/ nẽ humidi ipsor: & senes quidẽ tarde incurrũt nocumẽta cõsequentia ad famẽ/ q̃ sunt tristitia & afflictio/ qd est q2 habẽt hebetẽ virtutẽ stomaci sensitiuã & agens calitas est i eis debilis: & humidũ patiens resistens: vñ nõ incurrunt inflãmationẽ ex fame/ nec exiccationẽ/ & humidi corpulentia ꝯsumptione3 sicut faciũt iuuenes/ & pueri: & dixit Oribasius/ senes faciliter absti/ nent q2 in eis frigidus & flematicus humor abũdat/ qui remit tit calidũ & prohibet humidi resolutionẽ: Non etiã exercitant cõmuniter sicut iuuenes: & idem dicit Rasis .i7. ꝯt. Et senes q dẽ melius recõpensant nocumẽta eis cõtingentia ex fame/ q̃3 iuuen's/ & puer/ q2 iuuenis & puer ex fame incurrunt nocumen ta maiora q̃3 senes: aliqñ .n. incurrunt ex fame tabem/ & aliqñ

deueniūt ad mortē: Ubi senes parū incurrūt nocumētū/quan uis.n. virtus restauratiua sit fortior absolute i iuuene & puero q̄3 i sene tñ magis pōt esse nocita ex fame/q̄3 in sene: Si tñ no cumentū foret idē ita q̄ senex tñ foret nocitus ex fame quātū iuuenis vel puer/vel adhuc modico remissius senex pa⁹ recō/ pensaret illud nocumentū q̄3 iuuenis & puer/cū tantū nocumē tum nō fiat in sene nisi a cā magna valde/& virtus eius sit de bilior. Paulo post subiungit Nicolus penes vero humores eos.s.qui in stomaco cōtinent variat appetitus: Nā i quibus paucus est sanguis nālis paucus est appetitus/propterea oia aialia carentia sanguine sunt pauci cibi pp paruitatē suor cor por & paucitatē caloris eor/vt .13. de aialibus dixit Arist. & ecōuerso multus sanguis facit ad multū appetitū pp multitu/ dinē repletionis & magnitudinē suor corpor/& pp has cau/ sas aialia multi sanguinis quāuis multū habeant d mā nutri mentali q̄ est mā restaurationis & virtutē restauratiuā fortē3: q: multā habēt caliditatē resoluētē3 intensum hñt appetitū/& minus sufferre possunt ieiuniū his qui minus d sanguine hñt: qd significauit i fine supradicti aphorismi cū dixit/omniū aūt ipsor quicūq3 fuerint animosiores existētes minus ferre pos/ sunt ieiuniū: Animosi aūt sunt sanguine abūdantes & multu3 caloris habētes/i quibus vero flegma multiplicatū fuerit i eo appetitus minuit. Totū hoc cap. facit p hoc apho. & est pul/ cherrimū. sed breuitati indulgens hec pauca perstrinxi.

14

Vetus.

Qui crescūt plurimū habent innatū ca lorem plurimo igitur indigēt nutrimē to: Si uero nō cōsumitur corpus. Seni bus uero paruus calor inest: pp hoc igitur pau cis fomentis indigēt: a multis.n. extinguit cibis calor: pp hoc igit & febres senibus nō similiter acutę fiūt: frigidū.n. corpus habēt.

Theod.

Qui icrescūt plurimū caloris innati ob tinent. Ita q̄ cibo plurimo egent: allio/ quin corpus absumitur: Senibus uero

parū caloris inest: & ob tam rē paucis egent so-
mitibus: quippe qui a multis oppressi extinguā-
tur: hinc etiā febres nō ęque acutę senibus ac-
cidunt: corpus.n.eorum frigidum est.

Theod.

Qui crescunt plurimū habent calidi in-
nati. plurimo igitur egēt alimēto: alio-
quin corpus absumit: senibus uero pa-
rum calidi innati inest: paucis propterea fomiti-
bus egent: qa a multis extinguntur: Hanc etiā
ob causam febres senibus non similiter acutę
fiunt: Frigidum.n.eorum corpus.

Leoni.

Et qd dixit Auer. colliget. 7. q calor extraneus rami-
ficat a nāli/ & mēsurat mēsura eius/ sicut etiā innuit
hip. p. aphoz. apho. qui crescunt dum dixit: & febres
senibus nō fiunt similiter acute: frigidū.n. hñt corpus. hoc aūt
dictū ē sic intelligendū/ q sm q calor nālis est fortior vel debi-
lior i corpore secundū hoc plus vel minus debilitatis pter nāz
poterit tolerare/ vñ robusto corpus multā habens d caliditate
nāli itensiorē poterit sustinere febrē/ qz corpus debile/ & nō i-
telligimus q i robusto corpore sit semp caliditas pter nāz for-
tior qz i debiliori. Ideoqz cōcedit q corpori inest in hieme ma-
iorem caliditatē pter nāz posse sustinere qz sit ei i estate/ non
tamen q i hieme producat intensior caliditas preter naturam
in corporeqz in estate: & similiter dicit/ q iuuenis plus potest
pati calorem extraneum qz senex: Dicūt tamen q calor extra-
neus i febriēte semper maior est suo calore naturali: & hoc vel
in cōparatione ad humidū ipsius corporis/ vel ad calorē pro-
priū in tempore sanitatis.

Nicolus i. 2°. tractatu. 2e. sūma. pa. c. 5. de extraneitate substātie febris i fine.

Quidā dixerūt q quātitas febris pōt attendi penes di-
stantiam caliditatis pter nāz a caliditate naturali: &
hoc pōt eē duobus modis. sz vel penes tantā distan-
tiā absolute/ vel penes tantā distantiā pportionabiliter: verbi
gra. Si senis supra caliditatē suā nālem addat unus gradus:
& iuuenis similiter tūc distantia erit absolute equalis. Si vero

Item Nicol' vbi supra. c. 7 d diuisione febris i eius substātiales differentias.

addatur seni vnā caliditas pter naturā tm̄ excedens caliditatem suā quātum vna caliditas pter nāʒ addita iuueni excedit caliditatē iuuenis tūc est distantia pportionalis. Secundo attendit quātitas febris penes quātitatē lesionis corporis patientis/ᷓ penes appropinquationē ad mortē/vel remotionē ab ea: ᷓ tertio attendit penes intensionē qualitatis infirmantis corpus patientis febrē tacta vel alio sensu perceptibili/tūc dicūt ꝙ tanta intensa febris pōt accidere seni quāta iuueni penes primū modū diffinitiōis quātitatē febris predictū/quāuis nō quātacūqʒ accidere pōt iuueni. 2ᵒ.mō possit ᷓ seni: ᷓ dicūt ꝙ ista propositio nō est per se quātum ad primā partē ᷓ quātū ad secūdā partē declarant sic: caliditas nālis senis dbilior est caliditate naturali iuuenis/modo virtus fortior plus pōt cōtrarij sustinere virtute debiliori. Notū est.n.ꝙ caliditas pter nāʒ se habens ī aliqua proportione respectu caliditatis naturalis ī sene plus dbilitat ipm paucificādo spiritū ᷓ humidū nāle qʒ caliditas ſm tantā proportionē debilitet iuuenē: An aūt debilitas sit proportionalis vel nō nō curant: ᷓ dicunt ꝙ quātacūqʒ febris pōt.2ᵒ.mō principali accidere iuueni tanta pōt ᷓ seni.ᷓ ecōuerso/q: quātācūqʒ iuuenis lesibilis sit ī suis opationibus ex febre tm̄ ᷓ senex ᷓ ꝫ. vtrūqʒ .n.ex febre mori cōtingit/licet aliqñ febris mō.3ᵒ.cōtingibilis iuueni accidere possit seni non tm̄ quātacūqʒ accidere pōt iuueni ᷓ seni: ᷓ prima pars huius propositionis nota est. Incurrere.n.pōt febrē tertianā senex vbi iuuenis incurret ephimerā leuē/ita ꝙ tactis vtrisqʒ senex erit equalis intensionis iuueni: ᷓ.2ᵃ.pars etiā nota per se est ᷓ experientia cā demōstrat ex ista propositione inferē itellectus autoꝝ dicētiū/ꝙ senibus nō fiūt febres sic acute iuuenibus/q: nō ad tantā deueniūt senes itensionē ad quā tā iuuenes. Sūt.n.corpora senū frigidiora etatiue.vñ nō contingunt febres eis similiter acute vt iuuenibus ᷓ ex ea etiaʒ dicunt patere ītellectū Auer.cō.7.colliget dixit ꝙ caliditas preter naturā ramificatur a caliditate nāli de quo textu supra.

Ité de hac febre ī scrib⁹ tā gif a Nicolo ī 2ᵒ.tractatu.2ᵒ. sūma.4ᵃ.c.14 ꝺ spēb⁹ febriū ꝯtinuaꝝ qsi ī fine sed parū. Ité Nicol⁹ in sermone.4ᵒ. trac.5ᵒ.c.4.ꝺ calorē nāli vbi tractat ꝺ calore simplici/ᷓ ꝯpositocelemētali ᷓ celesti ᷓ composito ex ābob⁹ ī lōgū doctissime qꝺ pp lōgitudinē dimitto.

c ¶ aliquādo autores loquūt de calore nāli ī cōcreto: dicentes calidū nāle innatū vel influens sicut Hipp.ī apho.allegato supra .s. in hoc cap.vbi ex autoritate Gal.5.de simplici medicina exponētis apho.ᵐ.dixit ꝙ p calidū innatū Hip.itellexit spiritū.ibi aūt dixit calidū quidē innatū/ꝙ itelligit corpus calidū effectuʒ caliditate nō quidē cali/

ditate absoluta:sed cōmixta per refractionē qualitatū elemen toꝝ:ꝛ tale coꝛpus calidū est in coꝛpoꝛe nostro spiritus.

15

Uetus.

u Entres hieme et uere calidissimi sunt natura:et somni longissimi:In his ergo tēporibus oblatiōes plures dādę sunt: Et.n.inatus calor ē multus: Nutrimēto igitur ampliori indiget:Signū et ętates/et athletę.

Theod.

u Entres uere et hieme nā calidissimi sūt et somni lōgissimi: Itaq; p ea tēpora cibi dari copiosius debēt:Caloris.n. natiui copia magna iest ut cibus pide plenior reqraẽ.Argumēto etates sunt/et athletę.

Leonicen.

u Entres uere et hieme natura calidissimi sunt/et somni lōgissimi:quare per ea tempora alimenta copiosiora sunt exhibēda:et enim tūc calor innatus plurimus est.Vnde et pluribus egent alimentis.Indicio sunt etates/et athletæ.

Nicolus i.4° sermōe trac.5°. summa pª. c.4. d caloꝛe nāli. Quid sit veni re vide i aph° supra in ptur bationibus vē tris:ꝛc.

d Dixit hip.in apho.ventres:ꝛc. ꝙ in hieme ꝛ vere in coꝛpoꝛibus innatus caloꝛ est multus/ꝛ intellexit de caloꝛe naturali quantū ad eius naturalitatē:qm̄ quā tū ad gradus caloꝛis in estate caloꝛ naturalis est amplioꝛ ꝛ i tensioꝛ/ꝛ quidā cōparantes de eo inter ver ꝛ hiemē dixerunt: ꝙ in vere caloꝛ naturalis est amplioꝛ seu foꝛtioꝛ in sui natura litate q̄ȝ in hieme/q: naturalitas eius insequiẽ temperantiam veris ꝛ ea augeẽ.Sed i hieme est amplioꝛ ratione sui subiecti. qḋ vt supra patuit est sanguis ꝛ spiritus simul cū mēbꝛis/qui quātitatiue hieme sunt in coꝛpoꝛe amplioꝛis quantitatis q̄ȝ in vere/cū in hieme minus de eis resoluaẽ/ꝛ quod innuit Gal. i cōmēto pdicti apho.s.ꝙ appꝛopinquāt adinuicē in quātitate

caloris ver et hiems debet intelligi de hieme versus finem eius: et de vere circa ipsius principiu/de naturalitate ista et etiam in autuno alia dicit Nicolus que dimitto.

Insuper digestio i corporibus variatur ratione quinque rerum non naturaliu/nam ratione veris hieme et vere fortificata digestiua virtute p multiplicationem calidi naturalis intus in visceribus viuti fit digestio melior quam estate et autumno/clauduntur insuper vere et hieme pori cutis frigiditate extrinseca/quorum clausura prohibetur spirituum exalatio/et fumorum calidorum/quibus fortificatur ipsum naturale calidum: propter quod dixit Hip.p.apho. ventres vere et hieme calidissimi sunt natura:quod etiam voluit Arist.in libro de inspiratione et respiratione.intelligens per ventrem oem concauitatem corporis interiorem. Hieme tamen considerata dicta causa assignata melior fit digestio quam vere/et per dictam etiam causam melior digestio fit i nocte quam in die/et hora frigida diei quam calida: et in constitutionibus aeris et regionibus frigidis quam i calidis/et in regionibus montuosis/et locis asperis quam in paludosis/et planitiebus:Dixit tamen Gal.i cometo dicti apho.quod pro verificatione predictorum opus psupponere tres conditiones.Prima est quod hiems sit naturalis et no rabiosa.nec debet esse eius frigiditas tanta quod perueniat ad corporis profundum/et calorem naturalem superet: ipsumque remittat extinguat/vel mortificet:Secuda conditio est quod corpora sint remisse carnosa no extenuata/no porosa multum/vt possint resistere aeris frigiditati: Tertia coditio est quod oportet corpora vti regimine bono in omnibus rebus no naturalibus/dictis aut conditionibus no seruatis posset contrarium euenire.

Ite Nicolus i .5. smoe trac. p.c.xi.d dispa ritate corporum ad digerendum album.

Enes res non naturales variatur appetitus primo secundu eorum tempora et aeris dispositionem in primis qualitatibus. Dixit Gal.in comento apho. ventres:et c.quod appetitus vere et hieme multiplicatur et vigoratur:et enim calor innatus illis temporibus est multus in stomacho et omnibus interioribus propter vnionem eius in eis. Unde illo tempore multa resolutio in membris iterioribus fit ab eo: quamuis minoretur resolutio a calido cotinentis.Idemque contingit in omni aeris constitutione frigida. Et propter hoc dixit Auic.i cap.de destructione appetitus. inueniuntur septentrionales ventis et hiems ex tpibus vehementiores ad excitadu appetitu:

Ite Nicolus i eode.5.tra.2 c.4.de diuersitatib stomachorum in appetedo.quasi in fine cap.

Ite Nico.i.2° tract.p. sũma p.c.u. de die ta idicatione sũpta a rebus nõ nãlib⁹ vbi tꝫ sm hip. ꝛ Gal.i h° aph° ꝙ ãplior ab⁹ sit dãd⁹ i hie me q̃ꝫ estate qꝛ Auic. videtur dicẽr ↄ̃triũ vide.

ꝛ hoc idem dixit Gal. de vere. itelligẽs de eius pricipio non de eius fine: ꝛ itelliexerũt solũ de appetitu q est fames. Ipa.n. est q.hieme ꝛ veris pricipio ꝛ ↄ̃stitutionibus frigidis augetur pp cãm superius dictã. Sed appetitus qui est sitis tũc minui/tur .qꝛ dissolute humiditates subtiles a calore interius fortifi/cato ad superficiẽ oris stomaci veniẽtes eius exiccationẽ pro/hibent. Scias.n.ꝙ humiditatꝫ stomaci partes subtiles roride potius resoluũtur a calore extrinseco q̃ꝫ itrinseco. Oppositum est de partibus grossis humidis q̃ potius resoluũtur a calore itrinseco q̃ꝫ extrinseco/quare accidit tunc fames multa: ꝛ hoc pulcherrime ↄ̃seqtur Nicolus declarãdo etiã q̃uꝛ fames mi/nuiꝛ estate ꝛ autũno ꝛ sitꝫ augeꝛ q̃ oia dimitto pp lõgitudinẽ.

16

Vetus. h — Vmidę dietę omnibus febricitantibus cõferunt: maxime uero pueris/et aliis sic assuetis refici.

Theod. u — Ictus omnis febricitantibus humidus proficit: sed precipue pueris, et his qui ita uiuere consueuerunt.

Leoni. u — Ictus humidus febricitantibus omni/bus confert: maxime uero pueris / et aliis qui tali uictu uti consueuerũt.

Nicolus i. 2°. tract.p. sũma p.c.15. de ↄ̃si derationib⁹ re/quisitꝫ ad cibi exhibitionẽ.

p — Enes aũt supradictas.s.per totũ capitulũ indicatio/nes loquẽtes de qualitate diete in febricitãtibus dixit hip. Humide diete: ꝛc. ꝛ imitãs eũ Auic.p.q̃rti di/xit. Scias ꝙ couenietiores cibi febricitãtib⁹ sunt cibi humidi: ꝛ proprie ei cuius cõplo est humida existantibus/ꝛ grassis.i. carnosis humidis: Nã couenuũt i quãtũ similanꝛ rebus natu/ralibus eoꝝ.s.cõplõni/etati/habitudini/ꝛ cõsuetudini: ꝛ iquã/tũ cõtrarianꝛ febri/ꝛ Gal. dixit i cõmẽto ꝙ p̃dicta cibatio cõ/petit q̃ñ febris nõ est cõiuncta egritudini cõtrariã dietaꝫ indi/canti/vt supradictũ est cũ hidropisi vel empimate: ꝛ similiter debet itelligi/vt dictũ est supra.s.indicatione sumpta a cã vel accidente idicantibus de dieta sicca/aut ↄ̃silꝛ/si nãlia ꝛ nõ na/turalia ↄ̃riã exigerent dietã: verbi gr̃a si patiens fuerit iuuenis

sicce cōplexionis visus dieta sicca i hieme ⁊ regione humida. Nā in his oībus dispositionibus opʒ dietā a dieta absolute humi da declinare ⁊ tāto versus siccū tendere quātuʒ pdicta cōtra/rie iudicantia exigunt: In iuuene.n.colerico cibis siccis refici solito dieta minus humida cōuenit/ꝙ̄ puero flegmatico cibis solito humidis refici: Neqʒ qdem absolute itellexerūt sapiētes humidas dietas febricitātibus cōuenire/sed cū determinatiōe substātie quātitatis/⁊ tēporis ꝯuenientie/siue sit dieta ex cibis humidis actu ⁊ potentia/siue potētia tm̄. Naʒ dieta actu hu/mida potentia tm̄ exiccatiua vitanda ē: Nam dietā dʒ eē hu/mectatiua/⁊ humiditatis positiua/⁊ cū hoc inuente humidi/tatꝫ ꝯseruatiua/siue factiua/vt corpus humiduʒ permaneat/⁊ Gal.dixit.8.terap.Cibi febricitantiū sint frigidi/q2 sunt ex di recto cōtrarij febri/de his aūt Hip.⁊ Auic.nō expresserūt de/relinquētes notū:⁊ fortasse nō expresserūt de frigidis/q2 frigidi cibi i pluribus nocent febribus/ꝗ̄ humidi māʒ corp igrossan/do/cōpingendo/⁊ opilationes augendo/vel nouas generan/do. Et habet dictū Gal. veritatē iudicatione sumpta a febre. Naʒ cibi frigidi indicationibus alijs possent eē nociui/⁊ ideo nō est/intelligendū de ipsis sicut de humidis. A dieta tm̄ pre dicta excipi debent oīa nutrientia facile putrefabilia ex oleri/bus/⁊ fructibus/quāuis frigida ⁊ humida. Oē.n.nutriēs qd implet venas aquositate dat viā sanguini vt faciliter putrescat ⁊ sic febrem augeat. Sed de cibis febricitantiū īfra dicet .s.in cap.16.17.18.19.⁊ de potu in .20. Dixit Hali.in estate oīa qui bus febrientes reficiūtur sint actu frigida / in hieme vero actu calida supple nisi alia indicatio sit prohibens.

Itē Nicolus i .2. tract.p. sū map. .ca.2. d d spēb9 actus curatiui i fine circa vnā au/toritatē Arist. citat aph vid Iteʒ Nicolus i eodē.2 trac. 2. sūma p. c. 21.de curatiōe febriū i gñali per dietā ideʒ dicit.

17

Vetus.

q Vibus semel/aut bis/aut amplius/aut minus/aut secūdum partem: Dandū uero est aliquid tempori/et horę/et re gioni/et etati/et consuetudini.

Theod.

e T quibusnā semel / aut bis / assumen dum sit/et pluraue/an pauciora parti culatim animaduertendū/tempori et ętati/et consuetudini impartiendū aliquid est/

Leoni.

ET quibus semel/aut bis/et quibus plura ne an pauciora particulatim oporteat afferre considerādū. Cōdonandū aūt aliquid tempori/etati et consuetudini.

Nicolus i.2°. tract.p. sūma p°.c.15.de cōparatiōe indicationū adinuicē pro recta ordinatōe dicte ₇ ibidē exponit cōmentū Gal.bñ.

Leoniceī translatio sic. defectus siqdē exigit adiectēez: corruptio xo ɔtēperamētū.

Leoniceī trāslatio hʒ: At si vires valid fuerint cū plectorica dispositiōe raro pauca afferem⁹.

Ingt hip.i aph.₇ qb⁹semel:₇c. Dādū eē aliqd tēpori/₇ regiōi/₇ etati/₇ ɔsuetudini/fm.n.hoc opʒ aliqñ magis/aut mīn⁹ subaliari. Dixit Gal.i ɔ°dicti aph. si virtus īfirmi debilis sit/₇ q̄titas corporis corrupta: dicunt q dā.i.humores corporis sint corrupti/vel vt dicunt alij q̄titas corporis sit corrupta .i. habitudo corporis sit diminuta/₇ sit corpus macrefactū/tūc paꝝ cibi i vice sʒ multotiēs ē dādū.pp te virtutē debilitatē paꝝ ē dādum i vice/q: nō sufficeret digerere multū:₇ pp macrefactiā dandū ē multotiens/vt reponaf deperditū/₇ restaureẜ habitudo:q̄ nō pōt restaurari ab humoribus cū sint corrupti:Corruptiōi aūt dixit Gal.necessaria est restauratio cū tēpamēto: In alia aūt trāslatione dr̄ q̄ corruptio corporis idiget abscissiōe.s.corrupti i primis/deinde refectiōe. Sʒ tñ p⁹ lr̄a ēt saluari pōt:q: notāter dixit Gal.ɔtēpāmēto:Naʒ qñ virt⁹ ē debilis nō sustinēs abscissiōeʒ corruptiōis.i.euōnē humoris corrupti tūc opʒ vt cū tēpamēto.i.paulatīe reficiaẜ i primis/₇ postea cuʒ virtus sufficiat fiat euō:Si xo virtus ē debilis corpore nō extenuato chimis icorruptꝭ abundātib⁹opʒ vt cibi paꝝ ₇ paulatiʒ.i.raro deẜ paꝝ q: virtus ē debilis/raro q: corpus cibo nō idiget:q̄ si virt⁹fuerit forꝭ cū chimis multꝭ ₇ tēpatꝭ dicūt.i.pauce corruptiōis sic q̄ possunt ad benignuʒ reduci:₇ p ɔñs corpore nō extenuato multū cibi dādū est supple sʒ raro:multū q: virtus euʒ tolerare pōt/raro q: corpus cibo nō eget. Inueniẜ aūt alia lr̄a q̄ dicit nō multū cibi dādū ē: ₇ tūc totū referẜ ad corpus nō idigere eo. Si xo virtus ē forꝭ corpore exñte corrupto.i.cuʒ corruptiōe humoꝝ ₇ p ɔñs extenuato mult⁹cib⁹₇ multotiēs erit dādus. Absulta.n.refectione idiget corp⁹/quā virt⁹forꝭ digereẜ pōt ₇ h° dixit Gal. nisi parosismus febris obstiterit/i q°casu multū ₇ semel dari expedit. Sed nō sepe pp parosismū ꝓhibētē:₇ si virt⁹ sit forꝭ ₇ morb⁹ ex supabūdātia cibi sit.i.ex solo petō humoris i quāto/cib⁹ dz dari pauc⁹ ₇ raro: Nā lʒ virt⁹ digestiue forꝭ sit tñ pp abūdātiā humoris nō corrupti/paꝝ dādū erit:plura alia circa hoc.s.

an fructi debili an forti pl' cibi dādū sit tāgit Nico.q̄ dimitto.

Notare tñ debēt medici cū deuiant a subtilitate diete antiquoꝝ dietā subtilē reddēr saltē quo ad facilitatē digestiōis/ꝛ quo ad multiplicationē quātitatꝭ differe te/ꝛ diminutionē quātitatis cōtinue/ꝛ eo maxime/ꝙ hodier/ nus vsus secūdū plurimas nationū ꝛ regionū sit pluries i die refici/ꝛ hic vsus ēt i egritudine vehementer seruādus ē. Ait.n. Gal. de cōsuetudine i dieta pscrutari magnū eē iuuamentū. ꝛ nō solū in dietādis egritudinē exeūtibus/verū ēt in dietandis ifirmis.ratio.n.nō ostendit nisi vlia/particularia vero qbus pficit nr̄a intentio ex ꝯsuetudine ꝯsiderātur. Sunt.n.aliqui q gustato ptisano vomunt/alijs in acetositatē mutaſ/alij vtunſ aqua/alij vino/alij amant ꝛ digerūt bene vnuꝫ cibū/ꝛ alij nō possunt illū digerere:Quicūqꝫ ergo aliquā rē in vsuꝫ habue/ runt ad eū reddendi sunt:ꝛ opꝫ ex hoc maxime attēdere ꝯsue tū cibationū numeꝛ i sanitate/ꝛ illū i morbo seruare/sicͤ dixit Hip.i aph°.ꝛ qb' semel/aut bis:ꝛc̄.ꝛ ꝑ regiminis acuꝫ.dixit. Si eger bis i die sumere ꝯsueuerit cibū/bis ꝛ ptisanā dabis/ꝛ si semel/semel. Dixit Auer.7.collig.gn̄alit̄ ꝯsiderāda est ꝯsue tudo/qm̄ q ꝯsueti sunt comedēr ter i die nō possunt subtilitatē regiminis sustinere:imo totidē reficiēdi sūt i egritudine:ꝛ sic dixit Hip.2°.reg.acuti.q semel aut bis i die comedere ꝯsueue/ rit/si a solito vsu i aliū muteſ nocumētū ei gn̄aſ/ꝛ ꝺfectio sicͤ ēt his qbus ꝯsuetudo nō ē prādere/si prādeſ. mox deficiūt/ꝛ aggrauāſ/ꝛ torpēt ꝛ alia icurrūt accn̄tia:Sic ꝛ q bis i die co/ medere ꝯsueuerūt si prādiū dimiserit corpora eoꝝ i se deficiūt ꝑcordia dolēt/ꝛ quā plura patiūſ nocumēta : ꝛ debēt notare ꝙ q̄uis i sanitate supposita bina cibatiōe i die plus sit sumē dū i cena q̄ꝫ i prādio i egritudine ē oppositū obseruādū: Nam āplius debēt refici i prādio q̄ꝫ i cena ꝛ hoc iō q: nā plus occu paſ circa mē digōeꝫ in nocte q̄ꝫ in die/ꝛ q: vt frequētius acci dentia naturā aggrauantia augenſ de sero:ꝛ predicta intelli genda sunt nisi adsit prohibens prandij augumentum.

Margin: Iteꝫ Nicolus ibidē.c.14.de q̄litate quāti/ tatꝫ diete.quo ad illā parteꝫ dādū ē aliqd ꝯsuetudini su pra i apho.in tenuib' diet.s aliqd dictū ē.

18

Estate et autūno cibos grauissime fe/ rūt:hieme uero facile:uere uero scd̄o. — *Uetus.*

Cibos estate et autūno difficilime ferūt: hieme facilime:mox uere. — *Theod.*

Leoni. c State & autũno cibos difficilime ferũt, hieme facilime: Secũdũ locũ uer h3.

Nicolus i.2°. tract.p.sũma p^a.c.ii.de dieta idicatione sũpta a rebus nõ nãlibus in pricipio cap.

d Jeta indicatione sumpta a rebus nõ naturalib' & eis annexis ẽt diuersimode variaẽ. Diuersa.n.dieta danda cõsideraẽ secundũ diuersa tẽpora anni:inqt hip. in apho.estate & autũno cibos grauissime ferũt patientes: hieme vero facilime: vere secũdo.i.medio modo: Dixit Gal.in cõmẽto apho.& quibus semel aut bis:&c.Jn estate cibus multotiens est dandus/sed paucus.multotiens q: virtus eo idiget pp sepissimã dissolutionẽ: Parũ verõ pp virtutis defectũ ad digerendũ multũ. Et Auic. dixit p^a qm estas pp resolutionẽ quã facit a corporibus indiget cibationis additione & sparsione. Requirit.n.estas cibi partitionẽ debere fieri i plures vices q: virtus resoluta nõ sufficit digerere qd multũ est semel & q: resolutio in estate est p sparsionẽ siue sepẽrationẽ.i.in multas partita tẽporis particulas/vt sit quasi cõtinua/ideo oportet q cambiũ sit simile pp sparsionẽ quasi cõtinuã/vt restauratio resolutioni respondeat:& hec talis restauratio fiet si frequẽs sit cibi exhibitio. Dicit tñ q nõ sic debet esse frequens/q secũdus cibus primũ impedire possit/& discrete cũ debita spacij intermissione fiat. Sic.n.quasi cõtinua in mẽbra fiet delatio nutrimenti/in hieme dixit Gal.i pdicto 3° .multus & paulatĩ.i.paucis vicibus cibus est dandus/multus quidẽ pp virtutis fortitudinẽ ad digerendũ ipm/paulatim vero pp raraz dissolutionẽ/q non sepissima indiget refectione.& Auic.dixit in hieme e õrio estatis se habẽt res qm pp paruitatẽ resolutionis eius q nõ fit frequẽter & quasi cõtinue/sicut in estate nõ facit indigere cãbio multo.i.multis vicibus dispartito: Due ergo sunt cause exhibitionis multi cibi hieme/vna ẽ multitudo caliditatis inate/q nisi multus daretur cibus emacresceret/& minoraret/sicut multus ignis si nõ apponerenẽ ei ligna multa: 2^a.cã est multa frigiditas exterior q indicat calorẽ innatũ debere refocilari/ne ab ea extinguaẽ/vt partiaẽ aũt cibus ĩ estate ad multas vices coadiuuat appetitus deiectio/q maior est estate q̃ hieme/qua cibũ multũ in vice sumere nequeũt.& dixit Gal.q autũnus morbo de corruptione similaẽ:& febricitãtes isto tẽpore sepissima indigent laudabilis cibi refectiõe. Jdeo virtute existẽte fortĩ multis

cibus & multotiens erit dandus. In virtute vero defecta mul totiẽs sed parũ. Dicit Auic. Autũnus est tps malũ pp duo.s. & q: virtus debilitat in ipo/q: indicat vt det cibus/& q: in eo mĩ mala multiplicat/q indicat vt ab abscindat: & ideo opz vt subtiliet in eo iter cõstantiã virtutis/& superationez materie vt.s.detur virtuti quantũ est necessariũ/& nõ vltra/ne multipli cet materia malã/& spargere paulatim in eo est melius .i. fre quẽter dare/& parũ i vice/& dicũt q dieta autũni quasi media esse debet iter dietã estatis & dietã hiemis. Debet tñ plus decli nare ad latus diete estatis q hiemis. Dicit Gal. ver assimilat morbo plenitudinis/quia chimi in hieme multiplicati dissoluũ tur p totũ corpus fluentes/vnde in vere dietandũ est sicut in morbo de plenitudine/ita q si virtus est fortis parũ cibi det/ raro/q: longis iteruallis/q: quasi est idẽ iudiciũ sicut de dieta hiemis in dando multũ & raro: Auic. nõ facit mẽtionẽ de die ta veris/q: reliquit eam notã ex his q dixerat de dieta hiemis & estatis/cũ teneat ver mediũ inter illa tẽpora propterea dixit Hip. ve e secũdo. Alia multa i hoc cap. tãgit Nicolus ad hũc locum facientia/que dimissa sunt.

19

His qui in circuitibus exacuuntur nihil dare/neq cogere: sed auferri ex appositis ante crisim. — Vetus.

Qui p circuitus accessionũ exacuũtur, his nihil ẽ dãdũ: nec assumere qcquã cogendum/ sed adiectioni subtrahendum est ante iudicationem. — Theod.

His qui per circuitus accessionẽ habẽt nihil dare oportet: neq cogere: sed subtrahere adiectiõi ante iudicatiões. — Leonicen.

Inspiciendũ igit est siquidẽ cõsuetudo minus indicet in dando cibũ/q aliud in prohibẽdo tũc cõsuetudo pretermittenda est vt patet de intentione Hip. i apho. His qui i circuitibus exacuũtur nihil dare etiã si appetat eger

Nicolus I. 2°. tract. 5. sũma p°. c. 10. de v e ta idicatiõib' sũpt a rebus nãlibus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

pp cõsuetudinẽ in illa hora/neq3 cogere aliquid dare p medi/cũ/dato q sit hora cõsueta/z eger non appetat/sed auferre ex appositio ante.s.tpe sanitatis/vel añ.s.tpe quietis/vel ex cõsuetudine/vel.s.auferre ex apposiți añ quasi dicat/si eger cibũ assumpsisset añ.s.parosismũ p idebitũ tẽpus auferre op3 illud in parosismis.s.p vomitũ illud educendo: Si tñ a cõsuetudine deuiare op3 pp aliquã causa3 nõ subito sed paulati3 z cũ gradatione hoc fieri op3 sicut dixit Hip.p.reg. acut.

Uetus.

e A quorũ crisis fit / et quorũ facta est equaliter/ non mouere/neq3 nouũ facere / neq3 pharmacis neq3 aliis prouocationibus uti/ sed sinere.

Theod.

q Vę iudicãt/ aut iudicata sunt integre nõ mouere/ neq3 nouare uel medicamẽtis/uel aliis icitamẽtis:s3 sinere dbes.

Leoni.

q Vę iudicãtur et iudicata sunt itegre: neq3 mouere/neq3 nouare aliqd siue medicamẽtis siue aliter irritãdo/s3 siner.

Nicolus i.2°. trac.p. sũma p.c.12. de die ta indicatiõe sũpta a rebus preter nã3.

d Iamt quidã q qñ reperit dictũ egrũ3 in crisi dietari dum d3 intelligi de crisi incõpleta/q si de crisi cõpleta dictũ reperiaẽ tunc illud dictũ põt intelligi aut positiue.s.cibu3 dando/z tunc verificat crisi cõpleta z nõ in fieri crisis:aut priuatiue.s.cibu3 prohibendo ne impediat/aut forte noceat/z sic verificat i crisi fiente/vt inuit Gal.i cõmto apho. ea quorũ crisis fit zc. in quo apho. Hip.nõ fecit mentionẽ de dieta expresse/vt ostenderet/q etiã in crisi ordinanda sit dieta secundum q virtus expostulat.

Itẽ Nicolus i eodẽ.2°.tract. p.sũma.2ª.c. 7.de reb° a q bus sumiẽ idi catio ẽ euõne

e Euacuatio nõ d3 fieri nisi de mã pfecte digesta/s3 pfecte digesta nõ est nisi i statu z eu3 hoc etiã dicta euõ in statu fieri nõ d3 nisi cum nã eam nõ fecerit/quare expectandũ est motũ3 nature vsq3 ad finem status:z si quidẽ mouerit z crisim fecerit sufficientez nullo modo est euacuãdũ per medicu3:Dixit etiã Hip.in apho.ea quorũ crisis fit/aut facta est equaliter.i.perfecte nõ mouere:zc.i.medicus nõ debet

se impedire in mouendo aliquid du3 crisis fit/aut facta est pfe
cte/ Glosator supplent aut futura est in proximo pfecte:sed
d3 sinere totu3 nature relinquere/ne impediat crisis motus
nature/cuius ipedimento maximu3 sequi pōt nocumentu3/
nō solu3 non d3 se medicus ipedire in euādo/sed nec etiā in
alterando/qd dedit Hip. itelligere p id qd dixit neq3 nouu3 fa
cere.s.in alterādo/neq3 pharmacijs.s.euacuādo vt oē3 mo
du3 euacuatōis cōphendat p quācūq3 viā.s.euacuādo siue
diuertendo subdit neq3 alijs puocationibus vti: ex verbis
suis Hip.tacite dedit itelligere/q si crisis nō fit equaliter pfe
cte/aut nō sic sit facta/aut cognoscat eā nō pfecte futurā medi
cus debet tunc mouere iuuare nā3/ supplere in quo natura
deficit:Dixit Auic.Si natura non mouet moue tu hora mo/
tus eius.s.debito tēpore expectato in quo casu licitu3 est medi
co in fine vltimo status/aut saltem in principio declinationis
eradicatiue euacuare:Sed nō toto tpe quo natura est vel eē
pōt apta ad euacuādum:qd significauit Hip. cu3 dixit i statu
silentium habere oportet: Dixit Hip.ea quoq3 crisis fit facta
est qualiter.i.du3 crisis fit/vel facta ē pfecte/ Glosator addit
seu futura est fieri in proximo pfecte nō mouere: sed nō debet
medicus euacuādo corpus aut mouendo ipm localiter salte3
motu corporeo forti/uno neq3 aiali/nec nouum facere/sed d3
medicus alterādo discrasiā febrilem/nec pharmacijs aut alijs
prouocatōibus vti/sed sinere d3 medicus naturā operari siue
ipsa3 nā3 cōmouere/siue euacuet/siue tpe subsequētis altera/
tōis:Nā tñ aliqñ potens ē p seipsa3 facere crisi3 cōpletam
pfectā absq3 auxilio medici: voluit ēt Gal.2°.de creticis circa
principiū aliqñ nā3 esse sufficientē i oī eo qd indiget/ vt ipe
dixit p d iteriorib9.Nā nō idiget medicaminū auxilio/nisi cū
magnificato morbo ci dominari nō pōt:Medicus ergo cum
fauerit p signa suprapostta.s.i.c.x.x.xj.futurā fore crisi3 i pri
mo eqlē pfectā d3 sinere nā3 opari/nullū qrens auxiliū sibi
dare:Nā si iuuare eā tēptauerit erit nocumētum sequēs ad di
stractionē nature:bñ tñ pōt d3 medicus oi tpe crisis oia ex
trisecus nā3 disturbātia crisi3 ipediētia remouere phibere:
Nā nā qtūcūq3 nālit opans nō posset crisi3 eqlē facere stāti/
b9 extrīsecus ipediētib9/q de se sola remouere nō posset absq3
externo auxilio medici/vel astātiū:talia aūt extrisec9 ipediētia
sūt d qb9 dixit Gal.p.d creticis,Ista accitia q extrisec9 eueni

Itē p residuo tex. circa hāc mā3 vide i.2° in apho.29.in choāb9 mor bis:7c.
Itē Nico.i.2° trac.3.de crisi c.14.Ad scien du3 qd sit se/ dendū añ cri sim in crisi post crisim in priapio cap.

possunt/quorum quedam non potest medicus prohibere/ sicut incendium domus/casus tecti vel parietis domus abundantiam pluuie domum replentis/tumultuationem vicinorum/et exaltationem vocum earum annunciationem rei contristantis infirmum/vnde cogatur vigilare infirmus: et cogitatur super eum/et sicut tonitruum coruscatio vel fulgur/latratus canum/et insultus latronum/et alia his similia: Et sunt alia que potest medicus prudenter euitare/et sunt vt non cadat error ex parte sui/neque ex parte egrotantis/neque astantium/neque eorum que extrinsecus sunt/et debet medicus prouidere circa omnes res non naturales/vt bene et conuenienter approximentur precipue cibus et potus/et aer. Nam cum instant signa crisis future de proximo debet medicus exhibere cibum aut potum/imo donec ipsa compleatur virtute tolerante/quod si necessarius propter virtutem cibus aut potus minus nocet exhibitus circa finem euacuationis/quam ante/et debet maxime prouidere/ne frigiditas aeris egrum attingat. Multa alia vtilia ad hunc locum tangit in eodem cap. Nicolaus quod propter longitudinem pretermitto. s. an medicus debeat digerere/et quid agendum si ad locum non conuenientem natura tenderet/et quando irritanda est natura ad pugnam: et quid agendum si non mouet/et si diminute mouet/et si natura euacuat quod non debet per loca non conuenientia/et quo debet iuuari secundum modum crisis quem natura facit. s. si fit per fluxum sanguinis/vel per sudorem/vel vomitum/vel per fluxum ventris/vel per vrinam. s. si natura deficeret in perfecte operando. vide prelibatum est capitulum aphorismo. sequenti aliqua tamen tanguntur de hoc.

Item Nicolaus in primo sermone. c. 4. de arte quod naturam insequitur et quomodo operatur in corpore humano aliquid de hoc etiam.

Item Nicolaus in 5. sermone tractatu 2. summa 3. c. 14. de cura doloris capitis creticus quando in principio.

[illegible] Si natura mouet materiam/et incipit expellere et sequitur in expellendo tunc nihil est agendum sicut dixit Hip. in apho. Ea quorum crisis fit etc. Dixit Gal. 5. pratice in cephalea quando modo fit creticus patiens nulla est mouendus cura. Dixit Ras. p. [illegible] s. dolor significans crisim non debet prohiberi/neque curari. Dixit Auicenna/in nullo dolore cretico maxime in die cretico aliquid repercussiuum/mitigatiuum vel alteratiuum apponatur ne impediatur natura/et diminuat euacuationem/vel per inconuenientem regionem expellat/nisi necessitas ad hoc te inducat forsan propter indoctos/vt videaris aliquid facere et in hoc casu cum confortantibus nullam lesionem inducere valentibus in loco de quo non sit curandum/age sicut recte egit/qui plantas pedum oleo rosato fricari iussit/dicens propter id maxime iuuari naturam. Si autem natura mouet materiam ad crisim et incipit educere sed non mouet/neque educit sufficienter imo parum diminute et imperfecte tunc debet medicus iuuare naturam/et si viderit

cũ re leui posse iuuare nãz cadez die imo ⁊ eadem hora agat: Dixit Ras.in diuisionibus cura doloris creata est adiutorium ad velocitatẽ vomitus/si fuerit nausea vincẽs cũ aqua calida ⁊ sirupo acetoso supple ⁊ alijs vomitiuis leuibus: Si vero vẽter fuerit siccus/⁊ fuerit cũ eo cõmotio in mirach cum supposi tiõe/collirijs/vel enematis leuis/supple ⁊ similia auxilia age leuia/in alijs cũon:bus: Si aũt viderit rẽ leuẽ nõ sufficere sed fortẽ requiri medicinã tunc nõ eadem die agendũ sed postq̃ iã ceratudo erit/q̃ nã nõ amplius agit/nec aget sufficienter ⁊ complete/vel sequenti die vel tertia.

xi

q Ve ducere oportet undecunq̃ maxime natura repit inde ducere per conuenientes regiones. *Uetus.*

q Ve euacuãda sunt / eo duci debent: qua maxime natura cõmode tendit. *Theod.*

q Ve ducere oportet/quo maxime nã uergit per loca cõferentia eo ducere. *Leoni.*

m Ateria.n.peccans solo quãto secundum plm dz eua cuari per flebothomiã:⁊ peccans solo quali p medicinas solutiuas ẽt peccans vtroq̃ mõ/vtroq̃ mõ est euacuãda/⁊ aliq̃n ratione diuersitatis qualitatũ materie euacuande.Materia.n.cãlida subtilis debet educi p vomitũ:frigida vero grossa ⁊ viscosa p secessum/⁊ aliq̃n ratione diuersitatis loci in quo cõtinet:Materia.n.cõtẽta iente dz euacuari insensibiliter.Materia i profundo posita/vt plm sensibiliter/stans i gibbo epis p vrinã/stans in cõcauo p secessum/⁊ cõsimiliter in alijs:⁊ aliq̃n ratione declinatiõis materie/q̃.n.declinat ad superiora stomaci dz p vomitũ euari/⁊ q̃ ad inferiora p secessuz: ⁊ q̃ ad renes p vrinã/⁊ q̃ ad matricẽ p menstrua:⁊ debet medicus in hoc sequi declinatiõnẽ factã a nã/si illa declinatio cõgrua fuerit: Dixit Hip.in apho.vndecũq̃ nã repit inde ducere opz.s.p cõuenientia loca:aliq̃ãdo tñ licet medico ducere mãz ad oppositũz declinationis ipsius ⁊ hoc pp diuertere mãz ab illa declinatiõne/vel pp prohibere nouũ fluxũz ad viã fieri de *Nicolus i.2. tract.5. sũma 2.c.8.de cõsideràdis i cũone sicida.*

clinationis ipsius/vt docuit Hippo.6°.aphoꝝ apho.15. Ad iaria habito diuturna: ⁊c̃.

It.ᶜ Nicolus i 2°.trac.3.c.14 ad faciẽdũ qd fit faciendum añ crisiꝫ ĩ cri ⁊ post crisiꝫ.

a Extendit autẽ diminutio crisis maxime ex parte eius qd̃ euacuat/⁊ ex parte loci per quem fit euacuatio/⁊ circa ista duo debet sapiens medicus maxime p̄cui dere attendendo ad mãdata Hip. i apho. Que opꝫ ducere .s. ducat medicus ⁊ nõ alia in eũone sua/⁊ iteꝝ vndecũqꝫ natu/ra repit inde ducere .i. per illũ locũ p quẽ natura tẽptat eũare dirigendo ad locũ illũ peccantẽ humorẽ:⁊ hoc si p cõuenien/tia loca nã eũare tẽptauerit: Notant tñ q si nã eũat q̃ dꝫ per cõuenientẽ regionẽ/sed incõplete tũc medicus ad adiuuandã naturã ⁊ supplendõ defectũ eũonis eius/debet expectare fineꝫ eũonis eius ne forte cũ suo auxilio eũo superfluat/⁊ virtutem prosternat: Si vero nã eũat/sed non qd̃ debet medicus debet eũonem illã cohibere/⁊ ea cohibita deinceps eũare que opꝫ:⁊ si nã eũat q̃ debet/sed per incõueniẽtia loca/⁊ hoc aut q: debi lis nõ valens ad loca cõueniẽtia/vt q: lõgĩquia mãꝫ ducere: aut q: mã indigesta est ⁊ ducta ad loca cõueniẽtia inobediẽs aut q: in mẽbris trãsitus ẽ impediens vt fortis dolor:dꝫ i tali casu medicus iuuãre nãꝫ reducẽdo mãꝫ ad locũ cõuenientem naturã fortificãdo/mãꝫ p̄parãdo/⁊ obedientẽ reddendo/⁊ quodcũqꝫ est in vijs transitus impediens remouendo.

It.ᶜ Nico.i.3. fmone trac.2ᵘ ĩ cura.3ᵉ.c.14. de cura dolo/ris capitĩ cre/tic.

f Ode cretice cura ẽ iuuare nãꝫ in euacuatione quam ipsa tẽptat facere:quã tibi declarabũt signa demõstrã tia qua crisi euãda fit mã/vt ɔpleat illa eũo:Illa.n. mã euaporãs mota ad vomitũ/vel secessuꝫ/vel sudoreꝫ/⁊ ali qñ ẽt cũ sui p̄tia mota versus nare s/facit soda. Et sic curat o's dolor creticus cuiuscũqꝫ mẽbri fuerit/⁊ hoc itellexit Hip. in apho.cũ dixit vndecũqꝫ nã repit inde ducere opꝫ.s.iuuãdo nãꝫ ductu ⁊ eũone:Et sequens Auic.huius apho. sententiam docuit i cap.huius cure iuuare nãꝫ ⁊ nõ solũ hoc adiutorium

It.ᶜ Nico.i.5. fmõe. trac.p. c.25.d̃ virtute expulsiua po/nit tres casus ĩ qbᵘ nã diuer tit a ſenuta re ra.

facere cõuenit in die crisis/ſꝫ ẽt in hora eius/cũ nã mouet mãꝫ vt expellat/⁊ nõ cõplet expulsionẽ/cuius signũ ẽ aliqd̃ accñs malũ sequẽs ad motũ materie/de quibus accidẽtibus est ipsa soda:Sed si nã mouet mãꝫ ad crisim ⁊ incipit expellere ⁊ se/quit in expellẽdo tũc nihil ẽ agendũ sicᵗ dixit Hip.i apho.Ea quoꝝ crisis fit:⁊c̃ .vnius cũ via esset lõga/aut arta/inepta siue difficilis ad motum expulsionis illius materie per eã/⁊ virtus ẽẽt debilis nõ valens p ipsaꝫ illã expellere materiã.secũdus est

cū natura timeret ne in trāsitu declinationis materie lederētur per ipsaʒ mēbra principalia. Et tertius est cū in via eēt lesio: q augeret ab illa mā si per ipsam trāsiret/sicut diuertit colerā a via intestinorum cū in eis sunt excoriatiōes/vel vlcera/q in icessu colere augerētur/ex quibus verbis accipit documētū in expulsione superfluitatū p artē/qm nō dʒ medicus diuertere naturā a via declinationis sue per quā ipa tēptat/vel parat expellere māʒ/sed debet viā illā aperire/disponere/ et pparare/ et naturā in expulsione iuuare nisi in casibus pdictis/ et hoc documētuʒ docuit Hip.in apho.cuʒ dixit vndecūqʒ natura repit inde du cere oportet et per cōuenientia loca. Cū ergo medicus sit naturae minister/ et imitator cū natura pigritaret/aut deficeret ab expulsione nociui debet sibi per artē auxiliari imitando modū et viā eius. virtus ergo expulsiua est q superflua expellit.

Itē de hoc ē i.2°.tracta.2°. sūma.4.c.29. de eōne ap/propriata per secessuʒ vl' vomitū vbi pōit pcordiā Auicene aphori.

22

Igesta medicari/et mouere nō cruda neqʒ i principiis/nisi sint furiosa: Multa uero non sunt furiosa.

d

Uetus.

Oncocta euacuare/mouereqʒ nō cruda oportet. nec i pricipio/nisi turgēt: sed magna ex parte non turgent.

c

Theod.

Oncocta medicari: atqʒ mouere non cruda/modo non turgeant: plurima uero non turgent.

c

Leoni.

t

Et sicut natura nō impedita nec coacta i materia peccante in quali prius eam digerit deinde euacuat illaʒ digestam: Ita et medicus debet prius talis materie digestioneʒ facere/deinde euacuare nisi ab hoc impediat/aut cogatur ad oppositum: et ideo bene dicitur qʒ medicus in his debet sequi naturam inquātuʒ potest/aliquādo tamen nō potest impeditus vel coactus aliter operari sicut quādo materia euacuanda esset venenosa/vel furiosa/vel esset tam multa qʒ minaretur suffocationem/in quibus casibus mediare non in/

Nicolus in p̄ smōe.c.4. de arte q nāʒ ise/quitur et quō opat i corpore humano.

sequitur naturã/sed ab euõne incipit sicut dixit Hip. in apho. Digesta: zc. z cã pp quã medicus dz sequi nãz / est qz dirigit in opus ab intelligentia nõ errante: Ars vero opat̃ fm intellectũ hominis operãtis/qui errare põt/z pluries cõtingit errar: z ponit ibidem qñ medicus debet sequi nãz z qñ nõ.

Nicolus in. 2° tract. p. sũma 1ª. c. 7. de reb' a qbus sumit̃ indicatio de euõne fienda versus finem cap.

a Materia aũt morbi sumit̃ idicatio de euõne sicut dixit Hip. in apho. Digesta medicari z mouere nõ cruda: zc. Et Gal. ꝯsir in pluribus locis hoc idez dixit: z filr Auic. pª. qrti. z. 4ª. primi de cura putridaz in generali: Debet aũt euacuari mã digesta perfecte eradicatiue. Imperfecte vero digesta minoratiue/z p mãz digestaz intelligi cpz mãz euõni paratã/q si euõni quaqz parata z obediens facta fuerit dr̃ perfecte digesta/z q deficit ab hac dr̃ impfecte digesta hñs in hac imperfectione i plus z minus gradus multos/z ratio quare digesta dz euãri z nõ cruda est qz nõ timetur in euõne eius de eductione multi iuuatiui secũ/sicut timet̃ in eductione materie crude/propterea qd̃ i deductiõe materie digeste z parate deducit nã parũ laborat: ipa etiã mã a iuuatiuo ẽ bene seqstrata/cuius oppositũ est in mã cruda ipa est magis proxima iuuatiuo/z nã pp ipsius inobedientiã multũ laborat in euõne eius/z maxime si posita fuerit in locis lõginquis a vijs expulsionis: Nã sicut virtus magis laborat in expulsiõe materie digeste site in locis longinquis/vt in iuncturis/qz site in locis ꝓpinquis: Ita ꝯsimiliter i expulsione materie crude. Dixit Hip. si mã nõ fuerit furiosa: Est aũt mã furiosa duplex: vna dicta ꝓprie furiosa/z alia improprie: z mã proprie furiosa secundum Gal. in ꝗnto dicti apho. est mobilis de loco ad locũ ꝑturbãs actiones nature/neqz finens infinitũ quiescere pp sui malignitatẽ participantẽ aliqua venenositate: z dr̃ sic ad similitudinẽ furoris: Furor. n. est corporis instabilitas pp nimiũ appetitum persecutionis obiecti sub ratione delectabilis vel cõmistantie: Dicũt quidã dr̃ furiosa qz ẽ furoris corporis i quo est inducti ua/vt nõ sinat egrũ in vno loco/nec vno situ quiescere/ sz nũc proiiciat se ad caput lecti nũc ad pedes nũc ad latera/nũc decubat supra latus/nunc supra ventrẽ/nũc supra dorsum parũ manens i vno situ: z vocat̃ ista dispositio inquietudo seu angustia: Est etiã angustia dixit Gal. p. pronosti i ꝗnto. 28. qñ ifirmus sic afficit̃ in oibus accubitibus qp in vno stare nõ põt: z est etiã dicta mã furiosa intense calla vñ febrem intense callam

causat: Materia vero impropriae furiosa est multiplex/q2 aut ratione venenositatis sue/ꝛ pot esse calida ꝛ frigida/aut rone sue multitudinis grauantis valde ꝛ impedientis virtute.ꝛ cogentis ifirmu inquietari ꝛ angustiari/aut rone mebri principalis ꝛ nobilis in quo ptinet/aut rone loci eminentis periculi/sicut ma in gutture pcta i squinantia ꝛ silibus:ꝛ possunt iste materie ee calide ꝛ frigide:ꝛ oes cogut ad cito euandu. ꝛ quoquo mo ma furiosa sit licet p se debeat digeri tn per accns rone periculi no expectat in ea digo/quare euacuada e eradicatiue no expectata in ea digone: Dixit.n.Gal.supra.4[a].aphop ꝛ ponitur a Rabi in.8.part. Op3 te occurrere cu3 euone cu3 humor est furiosus ante virtutis defectu3/ꝛ an caloris augumetu3/ꝛ anq3 ad aliqd mebrop nobiliu ipa fluat:ꝛ.n.ma multa quoquo mo mala possit dici q3 citissime euacuari d3:ꝛ dixit Gal. in pmo apho.in acutis passioibus raro:ꝛc. q ma furiosa p die vel.2[a].d3 euacuari/ꝛ hoc est dicere q euacuet quato citius fieri pot:ꝛ intellexerunt sapientes pdicta vbi virtus cosentiat: ꝛ no sit aliud phibens eradicatioe3 materie fieri:ꝛ dixit Gal. in pmo apho.in acutis passionibus raro: ꝛc. tale prohibens pot esse multa corporis pinguedo/aut apa exns i via trasitus materie/aut maxima iflamatio tunc exns in corpore/aut multa ventositas inflans ꝛ ouertens ma3 ad superiora/aut dispo infirmi ad aliqd accns malu3/vt sincopi3/aut dispo ipius ad ethica ꝛ silia:ꝛ scias q aliqn licet in pricipio eradicatiue euacuare ma no exnte furiosa/vt cu3 ma icipit fluere ad apandu3 aliqd mebru3 principale ꝛ hoc maxime cum flebotomia: ꝛ hoc anq3 ma pro aliqua parte sit collocata i mebro: Na cum iam collecta fuerit fm parte3 no pot eradicari/sed d3 minorari in pricipio sicut dixit Gal.in tegni:veru3 ista minoratio i pricipio no est fienda cum pharmaco forti:ꝛ Auic.p[a].qri. dixit: cum humor fuerit i vno cophensus nullo mo moueat donec maturet ꝛ substantia habeat temperata: Simile.n.fiet ceu si quis conaret arbore3 a terra euellere no seperata prius a terra lateraliter/necesse e.n.ea vel no euelli vel frangi:ponit postea Nicolus quo talis euacuatio i principio fienda sit.vide.

D E itentione aut ad digestione hac cura silr autores no sunt locuti/q2 huius morbi ma cu3 sit multu3 mobilis ꝛ acuta no dat iducias medico ad digerendu: ta furiosa.n.fm Hip.in aphorismis no expectat digestio.

Ite Nicol[9] in code.2[o].tra.2[o] suma.4[a].c.25 de canonibus seruadis i curatioe febriu3 putridap hec eade hn/ꝛ ponit pp te i.2[a]. sup apho.29. inchoantibus morbis: ꝛc.

Ite Nico.i.3[o] fmoe trac.2[o]. suma.4[a].c.2[a] de frenesi/i cura frenesis h[o].

Vetus. q

Vę egrediũtur nõ multitudinẽ consi derare oportet. sed quõ egerũtur / et qualia oportet purgari purgenẽ: et cõ fert et bene ferũt / et ubi oportet usq͂ ad defe ctionẽ ducere: et hoc facere si sufficiat egrotás.

Theod. d

Eiectiones nõ copia estimandę sunt: sed eo q͂ talia deiiciũtur / qualia deiici oportet: et facile eger fert / atq͂ ubi ad animę defectionẽ usq͂ ducendũ est / ita agen dũ / modo eger durare possit.

Leoni. d

Eiectiones non multitudine sunt esti mãdę: sed si talia deiciãtur / qualia cõ ueniũt / et egri facile tolerãt / atq͂ ubi usq͂ ad animi defectionem expedit ducere fa ciendum. si eger possit tolerare.

Nicolus i. 2ª tra. p. sũma 2ª c. 8. de cõside rãdis i ficũda circa pũn.

d

Inquit Auic. 4ª. primi. scito q͂ residuũ materię dimitte re minus nocumẽtũ est / q͂ exquisitissime euare / et pue nire ad hoc ut virtus terreat / quoniam multotiens natura resoluit hoc residuũ: verum q͂nq͂ i casibus aliquibus licet euonẽ ducere sm autores usq͂ ad sincopim. Dixit. n. Hip. p. aphor. Que egerũtur: et c. et Gal. dixit i cõmto. q͂ talis euo pót fieri cũ flebothomia et pharmacia: Uerũtñ autores de ea loquentes i tellexerũt q͂ maxime fiat cum flebothomia / q: de ea valde mi nus dubiũ est / q: corpora ducenda i flebothomia ad sincopiz fortia sunt / abũdãtia multo sanguine peccãte sm plurimũ so lo quãto / et si aliqñ peccet i quali: sed tamẽ cuz maiori fortitu dine virtutis / q͂ qui sunt cum humoribus aliis peccãtibus in quali / qui educi debent per solam pharmaciá: Potest etiá fle bothomia melius cohiberi / q͂ pharmacia / q: quacũq͂ hora volueris: Gal. tñ voluit q͂ euacuatio ducẽs ad sincopim etiá possit fieri cum pharmacia: verũtamẽ ut bene notant nunq͂ fiẽda est nisi in casu desperato / et timore maximo / et cum hoc nũq͂ fiẽda est per medicinam vomicá / sed si aliquádo cõceda

tur solum per secessiuã fiat/q: vomica phamacia & eius eua cuatio est magis violẽta: De flebothomia aũt ducente ad sin copim dixit Gal. 8.terap.ꝙ sm eas q̃ in cõstrictione sinocas forti existẽte virtute sepius fiat euacuatio ducẽs ad sincopiȝ:sed in alijs egritudinibus de humoꝝ corruptione vltime periculo sa est:& ideȝ voluit.9.eiusdeȝ de curatiõe febriũ sinocaꝝ & in libro de flebothomia: Dixit egros qui habẽt multitudinẽ san guinis apti incurrant i aliqua particula principali decet vsqȝ ad defectiõeȝ i flebothomia ducere/quosdã.n.eoꝝ vidi infrigi datos in defectiõe aduenientibus humectatiõibus.i.sudoribus in toto corpore & vẽtre erupto cito trãsire egritudinem/at ten dere nimiꝝ bene decet defectiõeȝ pulsuũ tangentem ipsos cuȝ adhuc fluit sanguis/quẽadmodũ i omnibus alijs flebothoma tis assueui facere/ne lateãt te ipm pro defectione mortem ope rans/quod vidi tribus medicis fieri.& propter hoc melius est cauere subitas euõnes: Dixit Auic.4ª.primi. Cum humor in euõne illius fuerit generis cuius eẽ oportet:& eger tolerat pot: non terreri debẽs ex superfluitate euõnis:q̃nqȝ.n.ꝯtingit ꝙ te euãre oportet vsqȝ ad lipotomiam:talis tñ euõ cum flebotho mia i sinoca/& sinoco/& i doloribus vehementissimis/& maxi me apostematibus. Dixit.n. Gal.ꝑ.apho. in ꝗnto supradicti apho.ꝙ cõpetit in maximis flegmonibus: & ardentissimis fe bribus:& vehemẽtissimis doloribus: Et Auic.4ª.primi.dixit eam cõuenire sinoce apoplẽ/sinãtie/apostematibus magnis pernitiosis & fortibus doloribus: Dixit Gal.in dicto ꝗnto fle bothomia ducens ad sincopim confert i apãte acutissimo pp cuius feruoreȝ disponetur multa materia ad fluxum:& ponit totum corpus in magna iflãmatiõe/propter cuius etiaȝ feruo rem timetur corruptio mẽbri in quo est / aut timet corruptio nimia materie multe/aut agitatio magna multe materie/pro pter quam timetur de fluxu eius ad principale sicut esset aliqȝ apa colericũ vel sanguineũ de sanguine multũ iflãmato/& in tali apostemate debet flebothomia ducens ad sincopim fieri mã existẽ i fluxu potẽte educi per flebothomiã. In fortissimo ẽt dolore rõne intẽsionis sensatiõis tñ cõpetit euõ ducens ad sincopiȝ/& proprie flebothomia cõpetit/q: i tali dolore ma xime inflãmatiuo & attractiuo multorum humorum ad locuȝ oportet fieri euacuationem maxime refrigerantem/& maxime diuertentẽ/q̃ superet dolorẽ/& eius attractionẽ diuertẽdo/sed

talis est que ducit ad sincopim/in dolore acutissimo sic dicto
pp sui potentiā in prosternendo virtutē/⁊ prosternente ipsam
nō cōpetit talis euacuatio ducens ad sincopim:Auer.autē.7.
collig.euacuationes ducentes ad sincopis nō fiendā dixit/qm
est valde iartificialis ⁊ erronea/qm ars imitat nās/⁊ nā nūqs
creticat eductione sanguinis vsqz ad sincopis/sed potius acci
dit illud i crisibus prauis. Est autē intentio medici solum re/
mouere sanguinē superfluū/⁊ cōseruare nālez quātitatez ipsi⁹:
qd in tali eūone fieri est impossibile/sed educit qd est nālius ⁊
prosternit per talez euacuatióez vehementer nā:vnde modus
daf putredini/⁊ etinde ad interitū pueniendi. Dicunt quidā
q sermo Auer.bonus est inquātū reddit hominez timoratū:
vt sollicite ⁊ bene mentez prouideat/qm vult facere talez eua/
cuatióez:tñ ipa qñqz necessaria/vt in casibus supradictis:⁊ di
cunt q p euacuare sm artez vsqz ad sincopis nō deuiat ars a
nā/qm natura etiā aliqñ euacuat vsqz ad sincopis isto modo
saltem qd nā facit aliqñ tantā sanguinis educióez qd si fieret
p artez accideret sincopis:⁊ cā pp quam ab euacuatióe q fit a
natura nō accidit sincopis est q: euacuatio ab ea facta est sibi
magis proportionata ⁊ regularis/qz illa q fit ab arte/⁊ ideo
plus substinet/⁊ melius eūones spirituū in ea:verūtñ dicunt
q medicus talez euacuatióez facere nō debet imo nō nisi coa
ctus/⁊ tunc nō nisi ɔsentiente virtute/⁊ oibus alijs coindican
tibus:tunc ergo dixit Gal.sup.4.reg.acut.Aude vsqz ad lipo
tomiā ducere si virtus fortis fuerit/⁊ laborans iuuenis sangui
neus habitus cuius densus sit ⁊ durus irresolubilis:⁊ hora an
ni:⁊ regio euerate fuerint:⁊ tunc etiā potius dz ducere ad sin/
copim exclusiue ita vt nō superueniat sincopis/sed sit propin/
qua superuenire/quā dispositióez quidā lipotomiā debilē vo
cant: ⁊ si aliqñ ducat ad sincopim inclusiue ducat/ad eam q
est recuperabilis ⁊ nō vltra/⁊ nō dz medicus eūonem ad sin
copim facere nisi in principio morbi/q: in talibus egritudini
bus opz medicari eadē die a principio/aut.2ª.ad plus/postea
vero nā fatigata morbi acumine talem eūonez substinere non
posset/⁊ si fieret duceret eger per eam ad sincopim irrecupera
bilez ⁊ mortez:Moderni tñ nris diebus eligunt ⁊ bene tales
eūonem ad sincopim ducentes relinqre ⁊ multiplicare potius
numez donec sufficiat euacuatio qz illā facere:Nā corpora in
ueniunt debiliora qz olim fortasse fuerint:⁊ Auic.dixit.4ª.pa

mi. q̄ ois euacuãtio superfluens febres generat sequũturq̧ ad ipsam mala habitudo/discoloratio corporis/caccesia/hidropisis/apoplia/epatis et stomaci ibecilitas et similes defectus/et pp hanc cãm dixit Gal.sup.4°.reg.acut.melius est si excedat bis i vice vna sanguinẽ auferre q̄ ad defectiões semel pducere.

Que egeruntur in morbis nõ multitudinẽ cõsiderare opz.s.solũ. sed cũ aliis signis sic cum qualitate mutata/et mõ euõnis et tolerãtia ifirmi et ɔferentia possibile.n.multũ de humore esse euãtũ: et tñ egrum nõ esse alleuiatũ/nec euõnẽ bene tolerare/aut nõ quãtũ opz:p̄ quãtitatem.n.multã vel paucã nõ põt significari sup debitã euõnẽ: quãuis quãtitas cõsideranda sit/an superfluat/an nõ: et an sit multa an pauca/vt cognoscat an leuitas sequens sit fm rões. Si.n.plenitudo euacuãdi humoris multa sit/leuitas sequens probabiliter cõiuncta esse dz multe quãtitati humoris euacuati: Dicunt quidã nõ itellexit Hip.neq̧ Gal.i ɔmto.de quãtitate ɔtinua sed discreta et numero a sellationũ: et rõ eorũ est: q: idem respectu sui nõ põt esse signũ et significatũ/quare a quãtitate tã q̄ a signo nõ põt capi iudiciũ de debita quãtitate tã q̄ de significato/sed opz quãtitatẽ per alia signa cognosceret/voluerunt ergo/q̄ ɔsideret quãtitas discreta.s.ad hoc vt in ea ɔsideret quãtitas exeunti mutata. Nã cum mutat vt su pradictum est sup apho.i perturbatiõibus ventris: et cẽ. est signũ iam sufficienti euõnis: et maxime si mutatio est ad melius. Dicunt isuper q̄ ex quãtitate discreta cõprehendit euõnis superfluitas/quãuis nõ necessario cõprehendat eius sufficientia/q: stat colerã peccare solã/et solã euãri/et tñ in quãtitate maiori q̄ expediat/et erit euõ supfluẽs nõ facta pmutatiõe humoris.

Itẽ Nicolus i in eadẽ sũma c.12. de significatiõibus bonitati vel mali tie purgatiõis et ei' diminute vel sufficiẽtia vel supfluẽtie in fine.

Itẽ Nicol' in 2.trac.2°.summa.4ª.distin.2.c.6. d̃ cura febris p potionem d̃ euõne ad sincopi bene et longũ et dimittit vide.

24

In pacutis passionibus raro et in principiis pharmaciis uti/et hoc prius bene diudicantes facere.

Uetus.

In affectibus acutis raro et iter initia utendum medicamento euacuatorio est/idq̧ adhibito diligenter examine faciendum est.

Theod.

Textus.

IN acutis passionibus raro/et in princi piis medicinis purgantibus uti/et hoc cum premeditatione faciendum.

Nicolus i.2°. tract.p. summa 2.c.7.de reb' a qbus sumit idicatio de euone sensus finem.

Morbus insuper de euone indicat per sui motum vt vtrum fuerit velocis motus/vel tardi/vtrum acutus vel cronicus: In morbis.n.acutis in principio non est eradicatiue vllo modo euacuandum/neqz etiam minoratiue cum pharmaco fortiter solutiuo/sed minoratiue cum pharmaco debili potest fieri euacuatio/et in augumento etiam cum pharmaco aliquantulum acutiori/semper prouidendo non nocere virtuti/in peracutis sunt et p acutis/qz vt plurimum ipsorum materia est mobilis licet a principio eradicatiue euacuare/vel saltem bonam minorationem facere/et postea residuum digerere et euacuare. In medijs autem morbis euo minoratiua precedat eradicatiuam in principio/et augumento vt supradictum est: Dixit hip.p.aphorismorum in acutis passionibus raro.i.q raro eueniunt: sicut sunt peracute/que respectu aliarum egritudinum raro accidunt/siue sit iste morbus peracutus de materia peccante in quanto/vt sinoca inflatiua / siue de peccante in quali/vt causon/et alij morbi de materia furiosa. in principio pharmacijs vti.s.oportet eradicatiue/quoniam in talibus morbis non est expectanda digestio.p.non in materia peccante solo quanto/qz vt dictum est de se est apta euoni/nec in materia furiosa pp eius suspitiones sue mobilitatis pp quam virtus non sufficit expectare donec digeratur/et quamuis in principio dictorum morborum competat euo eradicatiua tamen dixit hip.prius bene diiudicantes eam facere conuenit: et.n.priusquam fiat talis euo debet medicus bene considerare si morbus quem curat est de illis de qbus hic loquitur hip.et debet bene diiudicare dispositionem corporis egri: et etiam pharmaci: Sunt.n. omnia talia calida et sicca inflamabilia/vt dixit Gal.in huius com°.

Nicolus i co/di.2°.trac.2°. summa.c.3i.de dieta febrium acutarum in fine cap.

In acutis passionibus raro.s.euenientibus: Raro.n.est qp accidant febres perpacute siue sint a multitudine humoris non corrupti/vt in sinoca inflatiua/aut a materia furiosa. Iste.n.sunt que raro accidunt in comparatione ad alias febres/competit tamen dixit hip.euo in principio eradicatiua nam in his perpacutis vt supra/habitum est non expectatur digestio: tamen dixit hip.qp prius bene diiudicantes conuenit facere: et nam oportet prius bene diiudicare si morbus est de his de qb' intelligat hip.hic et maxime si sit morbus pecca/

to quanti solius/aut qualis maligni furiosi:et opz prius diiudi/care dispositiões corporis patientis:et dispositiões etiá pharma ci i peccato qualis. Süt.n.dixit Gal.i cométo.quedá corpora valde inflámabilia/pharmaca etiaz talé materiaz euacuantia calida sunt/et sicca inflámátia corpus/a quibus i his abstinere oportet:vt dixit Auic. p^a .quarti.de cura putridaz i generali: et hoc quidé quod dictuz est de festina euõne i febribus valde acutis potest etiam referri ad regimen valde alteratiuũ ipaz: Nam qz sunt febres vehemétis caliditatis et inflámationis/et proprie.que sunt liquefactiue dissoluentem corpus et virtutem festinam exigunt alteratiõem/vt extinguatur ipaz inflámatio maxime si non potuerit fie i euacuatio eradicatiua complete: Dixit Auic. qz obseruatis canonibus dictis de euõne in cap. putridaz restat intédere ad extinguédam acuitatem et inflámatiõem febris:Fiet autem hoc per interius et per exterius approximata/de quibus infra dicetur .f. in hac met summa cap.35. de auxilijs implentibus intentiones curationis febrium putridarum in generali.

25

S I qualia oportet purgari purgentur: et confert et bene ferunt:Si uero contrarium:importune. Vetus.

S I quale purgari opz/tale purgat̃ prodest et facile fert̃:Si cõtra:difficulter. Theod.

S I qualia opz purgari purgent̃/cõfert et facile ferunt:Si contra difficulter. Leoni.

f. Cũ as quum videris in vomitu tam spontaneo q̃z artificiali educi materiam quam putas eẽe causaz egritudinis vel grauitatis nature et vides infirmum libẽter vomentem bene tolerantem absqz malis accidentibus/iudica vomitum illum vtilem fore/contrariuz vero inutilem.inquit hippo.si qualia oportet purgari purgentur confert et bene ferunt:Si vero nõ cõtrariũ.De hoc etiá super apho.in perturbationibus ventris:etc. dictum est. Nicolus f.5^a. trac. 4^c .c.55. de signis vomitus.

ℭ Incipit Particula secūda aphoꝝ Hippo.

Uetus. **1** N q° morbo somn⁹ laborē pstat mortale: si uero sōnus iuuerit nō mortale.

Theod. **1** N quocūq; morbo somnus laborem affert/letalis ē: at si iuuat letalis nō ē.

Leoni. **1** N quo morbo somnus laborem facit: mortale. Si uero iuuat non mortale.

Nicolus i.2°. tract.5. distinctione.6.c.21. de signis sumptis a reb⁹ nō naturalibus bñ ex ponit ⁊ expō lōga ē/ sȝ hec excerpta sunt.

Irit hip. 2°. aphō. in quo morbo somnus laborē fecerit mortale. s. est signū: in quo vero iuuerit nō mortale: ⁊ siſr dixit Rasis. 16. 2ꝫ. cap. de somno: ⁊ Gal. x. theorice/ ⁊ siſr Rabi Moises in suis apho. par. 6. Auicena vero necubi de hoc mentionē fecit: fortasse q: dubius fuit a hic aphorismus: Attñ aphorismus est verus itellectus cū cōditionibus q̄ dicent: Scire nāq; debes q p laborē intellexerūt nocumentū magnū/ ⁊ perdurans ab intrinseco vel nō ab extrinseco proueniēs. siue vnū siue plura fuerit. Nā posset nocumētū magnū ex somno proueniř a cā primitiua/ vt soda fortis ex potu multi vini/ vel ex somno sub radijs solis ⁊ siſb⁹/ qđ tñ nō esset mortale signū: ⁊ itellexerūt hoc nocumentū magnū fore morbi persistentis augumentū siue multū augeaf morbus ipe/ siue cā eius/ siue accñs ipsius. siue etiam de nouo aliqđ accñs magnū superueniat ex somno: ⁊ itellexerūt hoc in oī morbo indifferenter i quo ex somno pōt prouenire iuuamentū aut nocumentū/ vt sanitas/ vel mors/ ac etiā in morbo in quo somn⁹ semp nocet/ vt lithargia/ ⁊ subeth. In hoc tñ morbo intellexerunt qñ in eo ex somno prouenit maius vel minus nocumentū q̄ȝ soleat prouenire: ac etiā intellexerūt i morbo i quo somnus semp iuuare solet/ vt in colica ventosa/ ⁊ tunc si iuuamentū fuit maius aut minus solito: ⁊ sic nō intellexerūt đ morbis ex toto genere salubribus vel mortalibus. Attentius tñ intellexerūt hec in febribus putridis / q: in eis pōt ex somno maēꝝ per amplius resolui/ ⁊ digeri/ aut per āplius malignari: ⁊ nō intellexerūt itēȝ in eis q i oī tpe ipaꝝ pdicta verificenf: ⁊ q i oī tpe morbi nocumentū ex somno proueniēs sit mortale

le: Sed solū cū prouenit in declinatione. In declinatiōe. s. di/
cunt quidā particulari morbi/ vt ī declinatiōe parosismi ī inter
pollatis/ vel in declinatiōe excrescentie in ꝯtinuis proportiona
libus/ siue in tempore/ qui aliqñ reperit in cōclusiōe: Alij vero di
cunt in declinatione vlī febris nō in ea q̄ est firma ⁊ certa/ q
in tali non ꝯtingit mori nisi ex errore/ sed in ea q̄ est declinatio
apparens/ sed nō exīs/ ⁊ maxime q̄ procedit ex defectu virtutꝭ
resoluto calido innato/ ⁊ additione alicuius malignitatꝭ facta
in mā febris/ in qua declinatiōe falsa cū infirmus dormit icut
rit praua accñā/ cum additione in defectu virtutis ⁊ prauitate
materie/ ⁊ maxime hoc erit qñ toto tpe interpollatiōis parosi
smi vel excrescentie/ vel temporis somnus nocet. Glosator tñ di/
xit verificari in vtraqꝫ declinatione: ⁊ rursus dicunt alij nocu/
mentum ex somno est duplex/ vnū extensiuū qḋ longo tēpore
durat/ nō tñ nocens vehemēter/ sicut qḋ fit in pricipio parosi/
smoꝝ/ ⁊ ꝯsequenter in augumēto/ ⁊ ꝯsequēter in statu ipoꝝ/ ⁊
aliud/ est intensiuū qḋ durat tpe paruo ⁊ multū nocet/ ⁊ tale
est proprie qḋ euenit in declinatione ⁊ ideo est signū mortis: ⁊
de hoc intellexerūt autores supradicti/ ⁊ cā q signficat mortē
dixit Gal. ī ꝯmēto. supradicti apho. est q ꝺ rōne est ꝙ somnus
in declinatione iuuat: Si ergo pstat tunc nocumentū est signū
mortis/ q solentia iuuare suo tpe si nō iuuerint proculdubio
mala est ipsoꝝ significatio: Cū ergo fecerit medicus q̄ facere
circa infirmū opꝫ/ ⁊ infirmus obediens fuerit/ ⁊ alia q̄cūqꝫ ne
cessaria fuerint/ ⁊ non iuuat infirmus/ significatio dat ꝙ mor
bus difficilis est/ ⁊ pessimus. Nocumentū. n. ex somno in decli
natione proueniens signū dat/ ꝙ calor nālis in somno reuoca
tus excitat mās prauas in corpore sepultas/ quas prius ī vigi/
lia dispersus excitare nō poterat/ maxime q in alijs tēporibus
erat circū morbū fortius occupatus/ quas mās virtus superat
nō pōt/ sed potius ab eis superat/ vt nocumentū sequens ostē
dit/ q̄ etiā materie praue si prius mote fuissent erant incorrigi
biles ⁊ inuincabiles a nā. Predictū tñ nocumentū vt dicunt nō
facit somnus nālis per se/ cū sit actio nature retrahentꝭ calorē
⁊ spiritū ad interiora/ vt cibi digō bona fiat/ sed per accñs fa
cere illud inquātū: vt dictū est ē causa ꝙ materie praue agitē
tur/ quas tñ mās prauas nā non agitat vt noceat/ sed vt iuuet
se in resolutione ipaꝝ/ quāuis sequat ꝯtrariū. Dixit Gal. ī ꝯmēto
ꝙ ex iuuamēto somni in declinatione infirmus dꝫ liberari: sed

nõ absolute/quoniã posset mori ab errore/vel a noua egritudi
ne: Dixerũt tñ quidã φ si somnus iuuat i declinationibus i q
bus ds iuuarĩ nõ addit nobis signũ aliqđ salutꝭ certe: Quãuis
eniꝫ somnus iuuet i declinatiõibus parosismorꝫ/qꝛ cõfortaĩ vir
tus ⁊ resumiĩ/q̃ resoluta erat ex pugna habita i parosismo nõ
tñ ex hoc nõ iã certificat de liberatione/etiã quãuis nullus cõ
mutaĩ error/vel noua nulla superueniat egritudo: Sciendum
tñ dicunt/φ ex iuuamẽto eueniẽte i principio ex somno melior
pronosticatio fieri põt/q̃ꝫ ex eueniẽte in augumẽto/ ⁊ q̃ꝫ ex ve
niente in statu/⁊ ex cõtingente in statu melius/q̃ꝫ ex cõtingẽte
in declinatione/qꝛ si in hora i qua minus iuuare debet iuuat si
gnificaĩ iuuamentuꝫ illud a forti ⁊ bona causa prouenire: ⁊ p
cõsequens magna virtutꝭ potentia supra morbuꝫ/qꝛ calor sub
mersus ⁊ suffocatus est in principio rationabiliter somnus no
cere debet/similiter i augumẽto/in statu vero qꝛ iã calor natu
ralis expansus est somnus si nocet eius nocumentuꝫ maius ẽ:
q̃ꝫ eius nocumentuꝫ in augumẽto/quãuis nõ sit ita magnum
sicut accidit in declinatione ⁊ ecõuerso/qꝛ somnus propter di/
ctam causam in statu debet plus iuuare/q̃ꝫ in augumẽto/si iu
uat in augumẽto eius iuuamentũ est maius/q̃ꝫ i statu: Scias
φ ad verificandũ dictũ dictorꝫ aut. ⁊ expositores posuerũt sex
cõditiões attendẽdas q̃ licet/ex supradictis pateãt hic iterꝫ eas
recitabo.1ª.est φ nocumẽtuꝫ cõtingaĩ ab intrinseco/nõ ab ex
trinseco.2ª.φ sit magnũ ⁊ perdurans.3ª.φ declinatio vniuer/
salis in qua apparet sit mẽdosa ⁊ nõ vera.4ª.φ sit de morbis
quorꝫ terminus indifferens est ad salutẽ vel ad mortem.5ª.φ
in declinatione talium morborꝫ possit indifferẽter euenire iuua
mentuꝫ/⁊ nocumentuꝫ.6ª.φ nõ semel/nec vna vice sed pluri
bus accidat ipm nocumentũ ex somno ⁊ quidam addũt septi
mã.s.φ eger sit cũ debilitate virtutis/⁊ paucitate caloris inna
ti/dicũt aliq φ ista cõditio includiĩ sub.2ª.s.φ nocumentuꝫ sit
magnũ ⁊ perdurãs/⁊ aliq dicunt φ licet ista.7ª.cõditio sit ve
ra nõ tamen absolute est ponẽda: Nam alie sex cõditiones cũ
virtute satis forti sunt sufficiẽtes ad iudicandũ mortẽ semper
tamen requiriĩ/φ virtus respectiue sit debilitata.s.φ ipa non
sit potens supra morbũ: Dixit Gentilis φ potest cõprehendi
somnũ in declinatione particulari debere nocere ex hoc φ si ĩ
tempore quietis medie inter parosismos somni sunt inquieti ⁊
laboriosi imaginãdum est hoc prouenisse ex prauitate materie

agitate a calido naturali reuocato ī hora illoꝝ somnoꝝ/ergo iudicandū est ꝙ ī hora particulari illoꝝ.i.in declinatione particulari parosismi futuri cū sit facta cōtinue additio ī prauitate materie/⁊ virtus sit debilior/ꝗ̄ꝫ fuerit tp̄e quietis pdicte/ꝙ si dormierit īfirmus ī illa declinatione nocebit:⁊ hic dixit/ꝙ suspecte sunt tales febres interpollate/quāuis nō oēs in quibus predicta nocumēta apparent sint mortales. Et dixit ꝙ si talis febris interpollata fuerit terriana/⁊ credita fuerit ꝙ sit pura: ipa tū nō fuit pura nisi apparēter/existēter aūt fuit notha/ꝗ̄ ī terriana pura nō possunt talia nocumēta ex somno cōtingere nisi ab errore/sed ī notha possunt in itrinseco apparere:⁊ possunt esse signū mortale:⁊ pp̄ hoc Gentilis reprehendit Bertholomeū de Uarignana/qui iudicauit quēdā nobilē mortuū in parosismo tertiane fuisse venenatū:⁊ nō mortuū ex febre/cum potuerit mori ex febre illa cum nō fuerit pura.

Itē Nico.i.2° trac.6.c.23.de regimie febri citātiū p sōnū ⁊ vigiliā multa dicit/ q ibi pñt adaptari: ⁊ expōit v̄bū Gal.i hoc 2° ꝙ sōnus ī initio parosismi iuuat nāꝫ principij.i. fortificat principiuꝫ in malitia.

2

ū	Si desipientiam somnus sedat bonū: ubi uero prestat:malum.	Uetus.
ū	Si somnus delirium tollit bene est.	Theod.
ū	Si somnus delirium sedat/bonum.	Leoni.

D cōfirmādū aūt sententiā de somno dixit hip.eo dē.2°.aphoꝛ. vbi desipiētiā somnus sedat bonū/vbi vero pstat eā malū:exponūt vbi pro qñ/vel vbi.i.in quo loco/vel ī quo morbo/vt sit sensus/si ī aliquo morbo appareat desipiētia ⁊ somnus sanet eā signū bonū ē: est.n.bonū ī qzrū remouet desipiētiā/q̄ ē accñs pter nāꝫ:⁊ ī qzrū significat virtutē potēteꝫ supra morbū:⁊ nō solū ē bonū si auferat/sed et si minuat eā:⁊ eꝯ.ē signū mortale siue pstet eā.i.d nouo faciat/siue nō minuat persistenteꝫ/siue ipaꝫ augeat:⁊ verificat hic apho.sicut pdictū ē:⁊ cū eisdeꝫ cōditiōibus.s.ī declinatione/⁊ Gal.qdeꝫ inuit ī ꝯmēto.ꝙ nō solū de desipiētia verificat:veꝝ etiā de alijs accidētibus ab eo numeratis ī ꝯmēto illius apho. in quo morbo somnus:⁊ē.est itaqꝫ desipiētie sedatio ⁊ ipsius diminutio p somnū ī declinatiōe:⁊ sir̄ illoꝝ accidentiū signū bonū:q: significat p hoc ꝙ declinatio ē vera:⁊ ꝙ virtꝰ supat morbū:sꝫ desipiētia sequēs sōnū ⁊ sir̄ quolibet de dictis accidē/

Nicolꝰ vbi supra.s.ī distin. 6. 2ª. post expositiōeꝫ imediate apho. pcedentis.

ribus est signum mortale/q: per eā significat q declinatio sit mendosa/ꝛ q de nouo mā praua agitata est: Dicūt tñ quidā q pdicta hñt veritatē de desipientia prouenīēte pp peccatum propriū cerebri/ꝛ nō de ea q prouenit ex cōmunitate: Nā q fit per cōmunitatē nō est sic periculosa/q per eius sedationem ex somno iudicat certa salus/nec per ipsius supaduentū mors/ꝛ Gal. voluit in pmito. q desipientia de qua loquit Hip. sit periculosa apāte intrinseco ꝛ dolore ꝛ febre ad hunc.s.itellectū.s. q desipientia inquātū desipiētia est periculosa/q: nulla ē desipientia q nō sit maligna lesio/sed aliqd est apa intrinsecū/ꝛ aliquis dolor/ꝛ aliqua febris q nō sunt vehemeñ lesionis/cū hoc tñ stat q sit aliqd apā intrinsecū/ꝛ aliquis dolor/ꝛ aliqua febris q sunt magis vehemeñ lesionis/q̄ aliqua desipientia procedens ex proprio peccato cerebri. Dicūt nō solū somnus/ vt dictū est/pōt esse signū saluꝰ vel morꝰ/sed etiā pōt eē cā inquantū in vera declinatione sedando desipientiā est cā resolutionis materie/ꝛ in falsa decinatione nō sedādo vel pstādo ipsam est cā agitatiōis noue materie: In alijs aūt morbi tēporibus a declinatione pōt somnus pstare desipientiā ꝛ tñ non erit signū morꝰ. Hip. nō fecit mentionē de nocumenꝰ vigilie in declinatiōe/nō q: ex ea nō possint prouenire nocomēta imo aliqñ proueniūnt: ꝛ etiā aliqñ fortiora q̄ ex somno cū fiāt in hora quieꝰ/ꝛ ideo cū euenerint sunt signū morꝰ/sed fortasse nō fecit d eis mentionē q: nō nisi raro ex vigilia i declinatiōe fortia veniunt accidētia/q: nō nisi qñ morbi mā valde multa: ꝛ valde praua fuerit/ipotentia vigilandi in oibus dispositiōibus est signū malū: Est autē ipotētia vigilādi dispositio similis dormiēti i qua apparet egrū vigilare nō posse/quāuis nō dormiat/q prouenit pp debilitatē ꝛ impotentiā euenētē in pricipio motiuo.s.cerebro/pp paucitatē caloris ꝛ spiritus: vnde nō est egro potentia mouendi palpebras sursū/nec aperiendi oculos/nisi ad paruū tēpus/ad quā aliqñ adiuuat multa siccitas totius: vt in ethicis aliquādo apparet.

5

Uetus. s Omnus et uigilia utraq; modo magis facta: malum.

Theod. s Omnus aut uigilia si alterutrum modum excesserit/male est.

s Omnus atq; uigilia utraq; si modum excesserint: malum. Leoni.

Omnus ꝛ vigilia vtraq; moderate facta i oib⁹ egritudinibus ꝯueniunt. Sic ecōuerso vtraq; magis mō facta nocent: vt dixit hip. 2° apho. Attendit aūt moderantia ꝛ imoderātia somni ꝛ vigilie potissime i tribus. s. in ipo꜔ q̄litate/quātitate/tpre siue hora: ꝛ hor꜔ triū moderātie ꝛ imoderātie ꝯsideratio nō attendit in relatiōe ad somnū ꝛ vigiliā in corpore tēperato/neq; etiā in ipo patiētis corpore dū sanū erat/neq; ēt ad quodcūq; aliud corpus. Nō.n. somnus ꝛ vigilia ꝯueniens corpori tēperato/vel corpori sano est cōueniens corpori egro/ꝛ ipi facto egro/ꝛ somnus qui ē moderatus forti est fortasse imoderatus platoni: imo aliquis somnus ꝛ aliqua vigilia sunt moderate ꝛ conuenientes alicui corpori egro fm tres dictas ꝯsiderationes q̄ nō sunt ꝯueniētes corpori tēperato/neq; etiā ipi egrotāti dū sanū erat: aliqn̄.n. in corpore egro nā facit somnū profundū ꝛ diu durātē; ꝛ de die in hora vespertina/vt excedat i oibus dictis tribus somnū dbitū corpori tēperato/vel etiā sibimet egro dū sanum erat/cum nā q̄rit isensibiliter resoluere morbi mā;/aut cu; q̄rit eam p sudorem expellere creticum/imo etiā in aliqua dispositione aliquis somnus pōt ꝯferre ꝛ ꝯfert alicui corpori sano/qui nō ꝯfert ei i alia dispōne/ꝛ hoc idē dici pōt de corpore neutro/ꝛ decidētie ꝛ ꝯualescentie. Sed attendit i relatione ad egritudinē patientis. Intelligit tn̄ hoc maxime de somno proueniēte i egrotante a cā itrinseca ꝛ corporis dispositione plus q̄; d somno prouocato per arte; a cā extrinseca. In hoc etiā d; attendi moderantia i dictis tribus rebus: quāuis.n. somnus a cā extrinseca prouocatus nō absolute fit bonus/pōt tn̄ eē bonus per acciñs: vt inquātu; alienationē prohibet: aut dolore; mitigat vel alia similia facit: ꝛ qualitas quide; somni attēdit i eius leuitate/ꝛ ꝓfunditate/ꝛ q̄titat; i ipsius breuitate ꝛ lōgitudine/ꝛ tps/vt fiat i horis ꝯueniētib⁹: ꝛ eodē mō possunt assignari pdicte res vigilijs: vt q̄litas ea꜔ attēdat in facilitate ꝯstrictiōis somni ꝛ difficultate/ꝛ quātitas i breuitate ꝛ lōgitudīe ꝛ tps i horis cōueniētib⁹: Debet.n. patiēs post vigilias sibi moderatas facilit a somno capi/ꝛ post somnū moderatū facilit excitari: ꝛc̄.

Nicolus i. 2°. tract. p̄. c. 13. d regimie febri cātuū p sōnū ꝛ vigilia; in principio.

Ite Nicolus i eodē .2° .tra.5 distin.6.de p nosticatiōe.c. 22.de signis sū ptis a reb⁹ non nālib⁹ quasi i principio.

(s)Omnus & vigilia:&c.& hoc est verum siue eodē mō fuerint hec ābo simul:diuersis tñ tēporibus vltra modū facta/vt q in vno tēpore superflue dormiat/& in alio postea superflue vigilet/siue sit somnus solus i morbo aliquo superfluus/siue sit vigilia sola i morbo aliquo superflua: & somnus quidem superfluus est malus per viā signi/q: significat multitudinē materie malę grossę q nō resoluit:& est malus per viā causę q: est causa coadunatiōis materie & vaporum multorum in interioribus corporis:& multiplicationis ipsarum. Somnus tamē aliquādo apparet superfluus/vt somnus creticus multis peruigilātis diebus. Hic tamē somnus licet appareter excessiuus sit tñ comparatus dispositiōi cui cōparaf nō est superfluus/maxime respectu eius qd acquiritur per ipm qd est materie morbi resolutio:& sanitas similiter/& somnus superueniens corpori euacuato sponte/vel per artē aliquādo apparet superfluus/qui tñ cōparatus dispositioni cui allocaf respectu eius qd per ipm acquiritur.s.innati caloris restaurationē nō est nec dz dici superfluus. Similiter aūt & vigilia mala est per viā signi/q: significat malā cōplexionē siccā cerebri innaturalē/vel cū mā viciosa:& est mala p viā cause/q: est cā resolutionis spiritus & defectiōis virtutū cōparātes vigiliā malā ad somnū malū dicunt q ceteris paribus somnus magis mō factus peior est vigilia magis mō facta/q: somnus iste ē via deducēdi corpus i peiores dispositiones q̄ vigilia dicta/imo & sepe citius illa interficit/vt p experientiā videmus sepe i somno reclusione caloris extranei in corpore facta citā mortē induci: cuius simile nō videmus fieri in immoderata vigilia.

Uetus.

4

(N)On plenitudo nō idigētia/neq aliud qdcūq magis nā fuerit/nihil bonū.

Theod.

(N)On facietas nō fames/nō aliud quicquā bonū est quod naturā excedit.

Leoniceni. Pro b⁹ aph⁹. fac expō aph. 11.h⁹ ii⁹ pticule tm multū & repēte:&c.& expō.61.prime ad vltimas egritudines vide.

(N)On facietas nō fames/neq aliud qcquā/quod modū naturę excesserit.

l Abores ſpontanei narrant morbos. Uetus.

l Aſſitudines ſponte uenientes morbos pronunciant. Theod.

s Pōtanee laſſitudies morbos pnūciāt. Leoni.

d Dixit Hip. in apho. labores ſpontanei narrāt morbos. pcipue labor vlcerosus. Dixit .n. Gal. i signorꝫ libro: ⁊ ponit a Raſi .16. cōti. Inuenit in ſuperficie corporis corꝫ morſus ſimilis morſui acus: Dixit Auic. laſſitudo mēbrorꝫ/ ⁊ dixit Raſis ſentiūt ponderoſitatē mēbrorꝫ ſui corporis abſqꝫ cauſa illam faciēte/ ⁊ propter hoc ſunt tardi motus. Dixit Auic. ⁊ pigritia ⁊ dixit Raſis erit diſpoſitio ſuperficiei corporꝫ ipſorꝫ in equalis maxime quo ad tactum caliditatis ⁊ frigiditatis duriciei ⁊ mollitiei.

Nicolus i. 2°. tract. 2° ſumma 4ª. c. 17. de diſpoſitiōe q̄ p̄cedit febrē humoralem.

v Undecimū ſignū eſt ſumptum ab operatione motiua leſa: ⁊ .n. ſi accidat pigritia ad motiones/ aut ſi tēptauerit motuꝫ ⁊ accidat ei i motu aggrauatio aut diſſolutio ⁊ debilitas valida ſignificat futura egritudo/ ⁊ vt dicūt per dictas diſpoſitiōes intellexit Gal. etiā ſpēs laſſitudinis de quibus dixit Hip. i apho. labores ſpontanei narrāt morbos .ſ. eſſe futuros itelligens Hip. per laborē ſpontaneū laſſitudinē ſubito ⁊ ſine manifeſta cauſa factaꝫ/ vt per hoc excludātur labores a natura/ vel in curſi/ vel a voluntate facti in exercitijs ⁊ alijs motibus: ⁊ ratio ſigni ē q: tales labores ſignificāt humores i corpore multiplicatos ⁊ ſparſos: ⁊ nō perfecte a nā regulatos/ quare ſuſpitionē generāt ne i corpore cuius ſunt veniat egritudo: ⁊ ſignificat ſignū de laſſitudie nō q̄cūqꝫ leui/ ſꝫ de notabili cū q̄ ē aliq̄lis leſio/ ſiue ipa ſit extēſiua/ ſiue apoſtemoſa ſiue vlceroſa/ q̄ ois dicta laſſitudo vt ſuo loco patuit i fmōe. p: ē qdā dolor debilis: aut vlis toti: aut p̄ticularis alicui mēbro:. aut aliqb⁹ mēbris: ⁊ ſignificat dolorē futurꝫ maiorē i toto/ vel i p̄te i q̄ ē laſſitudo vel aliā egritudinē q̄ꝫcūqꝫ ſm veritatem materie ⁊ diſpoſitiōeꝫ corporis: vt plūn aūt q̄ ē vlis ſignificat futurā febrē putridā. Dicūt quidā q etiā laſſitudo ab extrinſeco eueniens pōt etiā ſignificare futurā egritudinē ſiue eueniat cum quis exercitat citius vel intenſius ſolito p viā reſolutiōis ſiue per viam aggrauationis humorum.

Itē Nicolus i codē. 2° tract. 5. diſtin. pª. c. 14. de ſignis neutri corporis decidētis.

Actua. q Vicūq; dolētes aliquid corporis plurimū dolorē nō sentiūt:his mēs egrotat.

Theod. q Vicūq; parte corporis aliqua laborantes laborē ipsum magna ex parte nō sentiunt:his mens egrotat.

Leoni. q Vicunq; dolentes parte aliqua corporis omnino dolorem non sentiunt:his mens egrotat.

Nicolus in .2° trac. 5. distin. 6. de pnosticatione cap. 35. de significatione doloris.

q Vicūq; dolētes aliquid corporis plurimū dolorē nō sentiunt his mens egrotat .i. alienatiōez patiuntur/ & cognitio eius habet /q: homini cām doloris secū vt apostema calīm/aut extensiōez/aut cōtusionez/& similia habēti inferre dolorem solent/& ipsi non dolent.

Idē Nicolus i 3° .fine de trac. 2° .sūma .5° .c. 2° .de pmixtiōe rōnis/ siue de lesione virtutis cogitatiue & i cap. de frenesi sed parum.

q Vicūq; dolētes: &c. quez apho. adducens Auic. oīs dolor vehemens de quo patiens nō cōqueritur in quo nō sentit dolorez vel tediū significat pmixtionem rationis/q: significat/q rō nō iudicat nocuū qd est nocuū/& similiter erit de delitijs/q quicūq; delitias hñtes secundū aliquid corporis plurimū delitias nō sentiūt his mens egrotat. Nō.n. gaudet cū gaudere dz/q: nō iudicat delitiosum & gaudiosum qd est tale: & itelligunt sapientes hic p dolorez & delitias cām ipsorū imprimentē/q est fortis & potens ad imprimendum/nō parua & debilis: Nā debilis ipsorū cā & si in corpore imprimat sano bene disposito sensum doloris vel delitie/non tñ semp in corpore egro nō bñ disposito ad sentiendū/& tunc ex tali nō sensatione argueretur rationē egrotare/& habet hoc significatū veritatez/qñ nō iudicare de dolore vel delitia est pp ipm cerebrū & nocumentū eius: siue illud nocumentum sit per proprietatem siue communitatez/& nō fit illud non iudicare pp defectū sensus tactus mēbri i quo est dolor vel delitia: Cū ergo videris i aliquo dolorez vel delitiā/& videris i eo dolorē ipm vel delitiā cessare nō pcedente cā stupefaciēte vel obtundente tactum membri in quo est/nec causa resoluēte seu auferēte aut multum diminuēte causam illius doloris vel delitie/tunc potes arguere unco mentem egrotare: Nam pro tunc non perci/

ptur dolor vel delitia/q: causa eius nō imprimat/ſʒ q: ratio nō cōprehēdens ipm nō iudicat impressionē cause fore.

Vecunq; multo tempore extenuātur [7] *Uetus.*
corpora tarde reuerti consueuerunt/
que modicum modice.

Ve longo tēporis spacio extenuātur *Theod.*
lēte reficiēda sunt/q̄ breui breuiter.

Ve lōgo tp̄re extenuant corpora lēte *Leoni.*
reficere opʒ.que uero breui breuiter.

Jnit hip. Que in multo tp̄e extenuātur corpora tarde.i.in multo tp̄e reuerti ꝯsueuerunt/q̄ vero modico modice.i.i paruo tp̄e. Dixit Auic. 2ª. q̄rti. opʒ vt redeat ille cuius extenuatio ꝛ macilētia fuit i diebus paucis ad piguedineʒ.s.i dieb⁹ paucis/qm̄ virtus eius ē fixa remanēs ꝛ potens supra ꝯuersiōeʒ nutrimēti inutritū ꝛ sic cito restaurare deperdita:ꝛ subdit/fit cū ꝯrio eius ꝯriū illius.s. vt q̄ extenuata sunt tp̄e multo i diebus multis ad pristinā dispōneʒ deducāt.

Ue multo tp̄e:ꝛc. ꝛ Gal. dixit i ꝯ. eius corpus qd̄ macrescit breui tp̄e ad ipinguationē restituit velociter/q: illud in eo accidit de cōne humiditatū:ꝛ non de liq̄factione mēbrorū coagulatorū. Sed corpus qd̄ macrescit in longo tp̄e iā liquefacta ē in eo caro ꝛ macrefacta sunt mēbra oia/per q̄ fit digestio/nutritio/ꝛ sanguinis generatio: vn̄ facta sunt/q nō possunt digerere nutrimentū iquātū ē necessariū corpori:ꝛ ideo dandū est ei nutrimētū modicū/vt ꝓualeat ei/ꝛ si virtus digestiua esset ꝯsistens possibile foret q daret ei semel.i.in vna approximatiōe nutrimētuʒ multū: Et Auic. dixit. Scias q corpora q̄ extenuātur in tp̄e breui tolerant/vt redeat ad ea teneritas ꝛ impinguatio in tp̄e breui. Sed q̄ extenuātur in tp̄e longo nō tolerāt nisi blādimētuʒ debilitati virtutis/ad hoc vt ministret nutrimētum plurimū supple/ꝛ propterea nō redeāt nisi i tp̄e lōgo/q: in lōga extenuatiōe virtus debilitat/ita vt toleret digerere nisi cibum paucū:ideo opʒ vt sibi blandiat cum paucitate cibi/quādiu cōfortet ꝛ valeat digerere cibuʒ multuʒ/ꝛ hoc nō fit nisi in tempore longo.

Nicolus i.2ª. fine trac.1ª. in pticula d ꝯualescētia.c.2. de regimine ꝯualescentiū p die tā quasi i fine cap.

Jtē Nicol⁹ in 7. s̄mōe tra.6 c.ꝓ.d extenuatiōe ꝛ ipingnatiōe corporis in generali.

Uetus.

s I ex egritudine cibū accipiēs quis nō cōualescat/significat qa corpus plurimo cibo utit/si uero nō accipiēti hoc fit significat qm̄ corpus inanitione idiget.

Theod.

s I quis a morbo cibū assumens nō corroboratur:plus cibi q̄ satis sit assumi significatur:At uero si nō assumenti ita euenit euacuatione opus esse sciendum est.

Leoni.

s I a morbo cibū assumēs quis nō corrobora plurimo alimento corpus uti significat: Quod si nō a sumente cibū hoc accidat sciri oportet q idiget euacuatiōe.

Nicolus in fine.2ª.tra. i particula de ꝯualescentia.c.p̄.de ꝯualescentia in generali.

d Ixit hip.2°.aphoꝝ.si ex egritudine.s.exiens cibū accipiens:ꝛc̄.ꝛ Auic̄.dixit.3ª.qrti.si non appetit cōualescens tūc illud est replo.s.humoꝝ crudoꝝ/qui possunt digeri/ꝛ nutrir/ꝛ si appetat ꝛ nō ipinguat.i.nō resumit/nec apponit corpori nutrimentū/tūc affertur ei de cibo vltra virtutez suā/ꝛ supra virtutē nature sue/quare nō pōt illud digerere/ꝛ diuidere in corpore / aut in corpore eius sunt humores plures in qbus nā eius est occupata/aut virtus stomaci eius ē prostrata valde/aut virtus totius corporis eius / ꝛ caliditas eius innata sunt prostrate/quare nō alterat cibus alteratione cōuenienti/vt examplificet siue restauret nā eo:Uoluerunt.n. hip.ꝛ Gal.i ꝯmto.ꝛ Auic̄.in dictis verbis/q si verus ꝯualescens existens cū appetitu bono ꝛ nāli/qui cōprehendit eo q appetit temperata/ꝛ nō cum appetitu intenso/quēadmodum multi ꝯualescentiū habēt pp nimiā mēbroꝝ exiccatiōez/neqꝫ cū appetitu innāli pp humorez frigidū existentez in ore stomaci/qui cōprehēdit eo/q appetit incisiua/ꝛ abstersiua sumit cibum/ꝛ non resumitur ex cibo/neqꝫ reddit ad pristinā dispositionez/tūc hoc prouenit/q vtit ampliori ciboqꝫ debeat: Sed cōualescens nō verus cuius signum est lesio in appetitu cibuꝫ

ampliorem nō sumit/⁊ nō resumit ad id quod secundū natu
ram/tūc hoc prouenit ꝙ in corpore eius remanserūt humores
mali/qui adhuc stant quieti/tamen impediūt resumptionē ⁊
appetitū/vnde de ipsoꝝ euacuatione indicat/quoniā ⁊ si ad/
huc principaliter nō faciant egritudinē/sed neutralitatē/si nō
euacuabūtur facient eandē egritudinē: Et scias ꝙ Hip. non
intellexit cibū solum intēperate sumptū esse causam nō resum/
ptionis corporis/sed etiā alias res non naturales possunt esse
causa ꝙ conualescens verus nō resumatur: Nam possibile est ꝙ
ipse vtat temperato cibo: ⁊ tamen nō resumet propter inordi/
natū exercitiū/aut plurimas vigilias/⁊ accidentia anime ⁊ si
milia. Sed Hip. solū tetigit de cibo tā᷑ de eo/qui vt plurimū
est in causa/⁊ causa quidē dicti in aphorismo est quia in vero
cōualescente nō potest argui defectus ab intrinseco/sed solum
ab extrinseco/⁊ malitia regiminis/⁊ habet aphor. veritatem
supposito ꝙ nō sunt alie cause nō resumptionis: Nā sic posset
esse i causa ꝙ verus cōualescens nō resumeret/paucus cibus/
sicut multus: Unde scire debes/ꝙ cause propter quas cōuale/
scens nō resumit possunt esse sex/quarū tres cōueniunt cōuale/
scenti vero/⁊ tres alie nō vero/⁊ prima trium primarū est ma
litia regiminis. 2ª est debilitas caloris naturalis plurima pro/
pter multas vel fortes resolutiones: ⁊. 3ª est mala complexio
derelicta in nutritiuis / ⁊ prima de tribus secundis est humor
malus i corpore derelictus: secūda est malitia digestionis pro
pter malam complexionē nō puram sed cum materia in nu/
tritiuis derelictam: ⁊ tertia est paucitas caloris innati cum vi/
tio malorum humorum.

9

C Orpora ubi quis uult purgare opor/ tet fluxa facere. — Vetus.

C Orpora quacunque purgare libuerit fluida eo facies. — Theod.

C Orpora cum quispiam purgare uolue rit oportet fluida facere. — Leonicen.

C Orpora vbi quis vult purgar.i. ꝙ cacochima sunt
opꝫ bene fluxa facere/⁊ itellexit vt dixit Gal. in 2° ꝙ

Nicolus.i.2°. tract.p. summa 2.c.9. de regulis vomitus et solutionis ventris quasi i principio.

oportet materiam preparari/et vias aperire/et ductuum meatuum et sic preparando corpora ad fluxum per euonem nullum recipiunt notabile nocumentum/in non apparatis sunt sequuntur accidentia que dixit Gal.in 2° .q si fuissent pparata curassent: et hoc siue corpora sint sana/siue neutra/siue egra: dummodo ma non sit multum maliciosa/furiosa/vel venenosa i qua non expectatur digestio: et itelexit hip.maxime de euone eradicatiua/quamuis etiam de minoratiua verificetur/saltem ad aperitionem ductuum et viarum: et Auic. dixit antequam fiat ventris solutio/aut vomitus pmittenda est humoris/qui est euandus subtiliatio/supple vel ingrossatio/que pmittenda est ipsius digestio/et amplificatio etiam canalium: et iporum apertio/quoniam hoc est ex eo quod corpus a pena securum reddit: et subdit quod facere nature consuetudinem leuitatis et obedientie ei quod vis ex solutione ventris et vomitu facili antequam medicina pet aut vomitus est ex regiminibus aperientibus.

10

Uetus.	**n** On pura corpora quantuncunque nutries magis ledes.
Theod.	**c** Orpora impura quo magis nutris eo magis offendis.
Leoni.	**n** On pura corpora quato plus nutrites tanto magis ledes.

Nicolus i. 2°. in fine trac.3ª. prticula de conualescentia.c.2.de regimine conualescentium per dietam.

f Auic.3.fen.18.ptinen.cap. de regimine conualescentium pro conualescentibus non veris adduxit apls̃.hip. non pura corpora quato magis nutries tanto magis ledes: quamuis hic apho. etiam verificetur de neutris decidentie i egritudines humorales: et de egris nunc egritudine humorali: Nam talia corpora repleta sunt malis humoribus/siue sm habitudinem totius/siue sz particulare membrum/pp quod quato magis nutriuntur magis leduntur pp debilitatem virtutum eorum non possunt multum de nutrimento conuertere/vnde multum eius transit i superfluitatem: et etiam sunt corpora impura illud medicum quod digerentur tangitur ab ipso vnde corrumpitur: et fit impurum: et sic additur i eis ad impuritatem et maliciam. Intellexit autem hip.de cibis puris/p quorum virtutes saltem notabiliter non nutritur humorum qualitas: Cibi antequam medicina les possunt eum corrigere.

Digitized by Google

Ibus aūt in effimeris nō prohibet sicut ī putridis/q: nō est ī eis intētio ad mā3 q̄ est ī putridis: ⁊ nō time tur de virtute pp breuitate3 ea⁊ ideo nō cogit medi/ cus cibū offerre añ declinatiōe3 nisi ī quibusdā qua⁊ trāsitus cito fieret ī ethicā/nisi cito cibū sumerēt ⁊ ī pricipio: ⁊ ista sūt ī effi. ex labore/ex angustia/ex fame/ex siti: ⁊ ex vigilijs: ⁊ oēs ille ī quo⁊ patientiu3 corporibus reperit colera plurima: time tur.n.eis absq3 cibo dimissis casus ī sincopim/vel casus ī pu tridā si illa colera īflamaret/nec audiēdus ī hoc apho. Hipp. Nō pura corpora: ⁊c. q̄n Hip. loquit ī eo de corporibus non puris ī qbus humores sunt cū dispōne pvia ad putrefactiōe3.

Itē in eodem 1. tract. 2. sū/ ma. 4. c. 5. de gnali febriu3 effimerarū cū ratione.

ii

f Acilius est repleri potu/q̄ cibo. — Uetus.

p Otu q̄ cibo expleri facilius est. — Theod.

f Acilius est impleri potu q̄ cibo. — Leoni.

T Hippo. loquēs de dieta cōualescētum/qui idigent resūptiōe dicit ī apho. facilius est eos repleri potu q̄3 cibo: Potus aūt q̄nq3 sumit p oī deglutibili sine ma sticatiōe/siue sit nutriēs siue nō: ⁊ aliq̄n pro re deglutibili/nō egēte masticatiōe multū nutriēte: ⁊ sat3 ī grossitie vicina cibo: sicut oua sorbilia/vina grossa/iura carniū ⁊ similia: ⁊ sic sumi tur ī hoc apho. licet dicant quidā q̄ possit ampliari apho. ad oē liquidius respectu spissioris/⁊ ad oē mollius respectu du/ rioris. Dixit facilius ⁊ melius ē resumere eos potu .i. cibarijs liqdis ī forma potabili sumēdis q̄3 cibo .i. q̄3 cibarijs solidis. Dixit Auic. 1. 4. scias q̄ cibi humidi fluidi currētes nutriūt velocius: ⁊ minus sunt audaces .s. ad nocēdū/⁊ grossus cibus ⁊ grauis ē ēp̄rio/siue sit cibus/siue potus. Nā liquida cibaria facilius acapiūtur ⁊ accepta melius ⁊ facilius digerātur. Uo luit.n. Gal. 3. alimēt. cap. de piscibus dura⁊ carniū/q̄ q̄ in vē tre est digō: ⁊ q̄ in epe ⁊ venis significatio facilior est mollior ibus/q̄3 durioribus: ⁊ dixit humidiora ⁊ liquidiora apparata tñ nutrire sufficiēter facilius nutriūt/⁊ nō solū hoc h3 veritatē in digestiōe chili ⁊ sanguificatiōe/sed ⁊ ipē humiditates secū de si sint debito liquidiores ceteris partibus nutriūt facilius/⁊

Nicol. ī pricipa la de qualescē tia. c. 2. vt su/ pra.

cibus q̃ que sunt debito duriores: Illa facilius est virtuti im/spissare rem mollem/q̃ mollificare durũ. hoc tñ dictũ haber veritatem de cibarijs eiusdem spẽi siue de cõformibus nõ multũ diuersis: verbi grã: si cõueniũt cõualescẽtibus caro perdicis illa facilius sumit & digerit & cõuertit i substãtiam liquidã q̃ i solidã. Sed si iter cibaria esset magna diuersitas nõ esset sic/vñ si daret caro perdicis i substãtia solida ipa facilius cõuerteret q̃ caro bouina sumpta i substãtia liqda: Nõ.n.esset hoc facilius repleri potu q̃ cibo: Dicũt isuper quidã q nõ verificat aphorismus de potu qui est cibus & potus/vt vinum vinosum sicut vernacinũ/& similia respectu vini liqdioris eo/imo etiã respectu cuiuscũq alterius potus nutritiui quãtũcũq liqdioris eo: quoniã ipm citius & plus i quãtitate nutrit & restaurat illos: & ideo i casu subite restaurationis & sublevationis virtutum a casu eius ipsum ante oia alia datur/quãuis nõ tanto tpore duret reappositum ex eo quantũ ex multis alijs liqdis. Dixit Gal.in cõmento. q nõ ita se habẽt potus liqdiores ad faciliter replendũ respectu minus liquidorum sicut se habet potus respectu ciborum: & ratio pãmi est: q: potest esse potus liqdior/qui est valde pauci nutrimẽti. secũda q: pp nimiã liqditatem multo tpre prolõgabit añq̃ ad nãm nutrini reducat. 3ª q: ex tali potu liqdiori põt multũ euanescere vt residuũ eius i nutrimẽtũ paucũ cõuertat.

Itẽ Nico. i. 2º trac. p. c. 9. de dieta i gñali.

n Otãt insuper q dieta põt dici talis actu vel potẽtia/actu sicut dr vinũ ẽ humidũ/& panis ẽ siccus/sicut locutus fuit hipp. i apho. facilius est repleri potu q̃ cibo/& prosequit quõ aliquid dr potentia tale: vide.

i 2

Uetus. q Ve relinquũtur in morbis post crisim subuersiones facere consueuerunt.

Theod. q Ve per morbos relinquũtur ab iudicatione faciunt recidiuam.

Leoni. q Ve relinquuntur in morbis recidiuas facere consueuerunt.

Nicolus i. 2º. i fine tract. 2º. pticula de cõ/

n Icolus post dclarationem cõualescẽtie vere dixit. Cõualescẽtia aũt nõ vera est pdicte opposita: Est.n. dispõ neutralitatis decidẽtie i qua quis exiens a febre hum

tali est dispositus ex dispositiōe intrinseca ꝛ corporali recidiuā incurrere etiā nullo superueniēte i regimine errore vel cā extrinseca: Sequit .n. ad crisis ipfectā ꝛ diminutā/siue ad nō cōpletā cūonē/siue ꝯsūptiōē materie faciētis febrem/cuius ipa est cōualescētia: vñ est aptus recidiuā icurrere: Jnqt .n. hip. q̄ relinquūtur i morbis post crisis subuersionē facere ꝯsueuerūt: Et dicūt quidā φ ꝯualescens nō vere i quo futura est recidiua est corpus neutrū decid.tie. p'. significati/ꝛ est corpus neutrū. 3'. significati/q: est aptū vt aliquādo sit sanū/ꝛ aliquādo egrū/ ꝛ posset etiā dici φ sit neutrum. 2'. significati/q: actualiter est neutrum in. p̄. ꝛ. 3°. significato: ꝛc̄.

Materia q̄ facit recidiuā duplex ē vna aggregata i corpore p̄ viā cōgestiōis/qua renouat noua mā: ex sola mala ꝯplexiōe dreli cta post primā egritudinis renotionē siue post crisis pfectā. Alia est mā mala derelicta i corpore post crisis diminutā cui fit additio de mā añte pp malitiā sui ipsius materie derelicte quousq̄ super virtutē: ꝛ faciat egritudinē: ꝛ ista mā de p se ē faciēs recidiuā nisi etiā caueāt: et dato φ ꝯualescens debito regat regimine/aut nisi mā derelicta sit tā parue quātitatis: ꝛ tā remisse malitie φ nā eā superaret ꝛ resolueret. Mā materie q̄ relinquūtur post crisis possunt eē materie humorales stātes sub forma cause añtis: ꝛ possunt eē materie incinerate: ꝛ possunt eē materie ex eis mixte. Vbi grā i illo/qui passus est febrē colericā potuit remāsisse colera nōdum mota ad putrefactiōes: ꝛ potuit remāsisse colera incinerata ex paroxismo: sed dicūt quidā loca in quibus relinquūtur ipe materie possunt esse plura. s. loca in qbus prius erāt radices prime egritudinis: ꝛ loca ad q̄ natura pepulit ipā materiā/sm tñ plurimum reseruātur i venis/bene ergo dixit hip. in apho. q̄ relinquūtur i morbis post crisim subuersionem. i. recidiuam facere cōsueuerūt: ꝛ ratio est q: humores post crisim in corpore reseruati dato φ pro tunc egritudinem nō faciunt stātes quieti ad tempus tamen non extensum cōsueuerūt moueri/ad quorum motum quādoq̄ adiuuat inordinatum regimen/vel alia causa extrinseca vnde mouētur/vel multiplicantur vel malignantur/vel in corpore morantes a natura relinquūtur ꝛ regimine dictus ꝛ putrescūt: ꝛ sic in egritudinē reincidere faciunt: Mā materia n. derelicta post crisim ad faciendum recidiuā semp exigit vt augeatur in quantitate ꝛ qualitate ꝛ malitia/vel in vtraq̄: in ꝯualescente

Jte Nicolus de cōualescentia. c. p̄ de cōualescentia in gñali.

Jte Nicolus vbi supra. c. 4 de recidiua in generali.

Jtē Nicolus i eodē. 2°. tra. p̄ sūma. 1ª. c. 6. de cūone i gñali tāgit aph°. sed parce.

Jtē Nico. i. 5. de sermōe trac. 4. c. 28. de lesione appetitus q̄ ē destructio siue diminutio dicitur: Mate ei φ destructio appetitus

pp reliqasma teric facit reci diuá ⁊ addu cit aph^m bis.

ratio est q: si cu3 illa quãtitate ⁊ malitia cũ quã derelicta ẽ sa/cit neutralitatẽ ergo ad faciẽdũ egritudinẽ q̃ dr̃ readiua op3: q̄ vel eius augeat q̃ntitas/vel qualitas:⁊ malitia/vel vtraq3: ⁊ vt plurimũ est q̄ vtraq3 augeť .s.quãtitas ⁊ q̃litas mala.

Uetus.

q Vibuscunq3 crisis fit/his nox difficilis est ante acumen:superueniẽs uero le/uior/ut in pluribus.

Theod.

q Vibus indicatio instat/his nox diffici lis est quæ accessionem precedit / sub sequens uero nox facilior magna ex parte accidere solet.

Leoni.

q Vibuscũq3 crisis.i.iudicatio fit:his nox grauis ante accessionẽ/q̃ uero subse/quitur magna ex parte leuior existit.

Nicolus in.2. trac.3.c.4.ad faciẽdũ in quo tẽpore morbi eueniat crisis.

n Icolus i hoc cap.tractat opiniões varias in quo tp̄e morbi eueniat crisis/quas pp longitudinẽ dimitto:⁊ ponẽs vnã opinionẽ q̃ dicit posse fieri crisi3 in die ge tiori/ponit expositiõe3 apho.fm illa3 opiniõe3 q̃ dicit apho. posse habere hũc intellectũ.Quibuscũq3 crisis fit.i.futura ẽ fie ri his nox.i.hora quiet in iterpollata/vel i hora minoris affli ctiõis in proportionali febre/vel etiã hora parosismi vel exte scẽtie/q̃ nõ rõne materie stimulãtis sed rõne nature victe ab in fluxu celesti mã3 mouẽtis supueniret ẽ difficilis añ acumen.i. est difficiliũ accidẽtium/qualiũ nõ fuisset si exacerbatio vel pa rosism^9 vel hora illa fuisset eueniẽs solũ rõne stimulatiõis mẽ.

Item Nico. in eodẽ tra .c.9. de cognitione crisis i gñali.

s Igno3 crisis q̃dã sunt ꝑappareña/q̃ ꝓnosticãtur fu turã esse crisi3:⁊ quedã sunt p̄ntia demõstrãtia eã/⁊ q̃dã sunt sequẽtia post crisim:⁊ rememoratiua eius. De ꝑapparẽtibus dixit Hip.in apho. quibuscũq3 crisis fit.i.ẽ futura fieri/his nox difficilis añ acumen. p acumen itelligẽdo crisim pro cõmotiõe/vel p euone/siue pmutatiõe materie/vel pro alteratiõe/vel pro õibus tribus simul/maxime tñ p euone siue pro pmutatiõe materie/vel pro alteratiõe/q: i cõmotione fit difficultas accidẽtium. Gal.tñ.3°.de crisi vbi allegat hunc

aph^m. videt velle q̄ hip. intellexerit p̄ acumen parosismū/vel excrescētiā imediatā crisi: nā in parosismo vel excrescētia/qui est hora vehemētior morbi fit crisis fm plurimū: ⁊ per noctē similiter intellexit ⁊ dies p̄cedentē acumen. Dixit Hal. io. theo nce q̄ p̄ñtes significāt crisim. i. cōmotiōes eius sunt accñia diffi cilia q̄ crisim comitātur: P̄cedit. n. euōnes aut emissiōes per quas fit crisis molestia grauis/turbatio: ⁊ accidētia difficilia: ⁊ ei qui nō ꝯsueuit timēda i crisis diligēti speculatiōe: ⁊ dixit. Si crisis i die fit molestia ⁊ ꝯturbatio erit in nocte: ⁊ si i nocte erit in die p̄cedēte. Et Auic. dixit. 2^a. q̄rti. Crisim antecedunt q̄nq̄ʒ si casus eius fuerit nocturnus i die ⁊ eꝯ/accñā. Cā autē difficultatꝫ ⁊ euētus accidentiū difficiliū est/q̄ nā querēs face re crisim ⁊ expellere mā̄ʒ morbi cōmonet eam: vt seperet qđ iñ ea est expellendū/i qua cōmotiōe multi vapores mali isurgūt ⁊ tendūt ad principalia ⁊ nobilia mēbra ipa etiā mā mala iñ seperatiōe eius attingit mēbra/q̄ prius nō attingebat: ⁊ grauiter ea ledit: ⁊ maxime idirectiōe sui ad mēbra expulsionis/vel ad q̄ pmutat: expressit aūt hip. de nocte plusq̄ʒ de die/q: vt su p̄ra patuit. s. i hoc cap. illa accidentiū difficultas magis perci pit in nocte q̄ʒ i die: ⁊ magis in nocte turbantur ex illis corpo ra/q: nox respectu diei est hora i qua apti sunt patiētes ⁊ tpe sue sanitatꝫ quiescere: ⁊ q: calor nālis i nocte magis/retrahitur/ vnitur/⁊ fortificat iterius/q̄ʒ i die: vñ magis/⁊ fortius cōmo uet mā̄ʒ q̄ʒ in die q̄ñ expansus est ad exteriora: ⁊ q: in nocte ēt plus q̄ʒ in die prohibet resolō vapoꝝ eleuatoꝝ a mā cōmota frigiditate noctis cōstringēte poros exteriores/qui retenti ⁊ cō uersi ad interiora multiplicāt ⁊ difficultāt accñā: ⁊ postea sub iūgit Nicolus dicta Auic. i. 2^a. q̄rti. circa hoc: ⁊ accñā q̄ i crisi eueniūt q̄ibi numerat/q̄ breuitatꝫ gr̄a dimitto. vide.

14

In uētris fluxibus mutationes egestio nū iuuāt/si nō ad mala transmutāt. Uetꝰ.

In profluuiis alui mutatiōes deiectio nū iuuant/nisi in praua mutentur. Theod.

In pfluuiis alui mutationes excremē toꝝ iuuāt/nisi ad mala mutatio fiat. Leon.

Nicolus i.2°. trac.5.distin. 6.cap.23.de si gnis supȷ ab exeuntibus in generali.

In ventris fluxibus supple ꝛ vomitibus q ex arte fiūt mutationes egestionū iuuant/supple ꝛ exeuntiū i vo mitu si nō ad mala trāsmutent̄ nisi.n.ad mala tran∕ smutatio fiat/talis mutatio est iuuatiua. Tūc.n.nō trāsmutat̄ ad malū/qn̄ nō permutat̄ ad malū modū substantie/neqȝ ad malū colorem/neqȝ ad aliqđ accn̄s prauū/q: vt dixit Auic. de euōne nociua deterior est / q̄ siue in ea humor euādus/siue alius euacuat̄ /permutat̄ ad exitum mucilaginis/siue pinguedi nis intestinorum/aut ad sanguinē nigrum/aut si permutat̄ ad hu∕ morem fetidū/aut si permutat̄ ad humorem purū simplicem ipermixtū/alteri humori/vt ad colerā purā/qn̄ humor qui educat̄ est purus simplex tūc si est calidus denotat̄ vltimata caliditas i corpore:ꝛ si est frigidus denotat̄ vltimata frigiditas:ꝛ scias ꝙ permutatio euōnis ad humorem malū/licet sit malū p viā signi/inquātū significat presentiā illius humoris mali i corpo re/est tamen bona per viam cause/quoniā melius est vt educa∕ tur ex corpore humor malus/qȝ in eo remaneat.

Itē Nicolus i eodē tra.c.27 de signis sum pȷ ab egestio ne spāli ma∕ gis.qsi i fi.c.

In ventris fluxibus mutationes egōnū iuuant.i.iuua re significāt/ꝛ hoc in fluxibus spontaneis ꝛ in factis a pharmacia habēte educere diuersos humores: Di∕ xit.n.Auic.2ª.q̄rti. ꝙ diuersitas coloris eius quod egredit̄ in egōne est laudabilis i duabus:ꝛ nō alibi/quarū vna est diuer sitas cretica ꝛ i die cretico post digestionē/ꝛ alia est post solu tiuā potionē pertrāseuntem fortem. Significat.n.in his duabus significatōibus mūdificatiōem corporis expectatā. vn̄.14.3ª. dixit. Est.n.in cōpulsione colorum diuersorum leuitas qnqȝ: sed in alijs significant adustionē/vel liquefactionem/vel multitudinē humorum corruptorum: Dixit Auic.4.coll'g. Stercus habens va∕ rios colores longitudinem egritudinis significat/ꝛ supabūdā∕ tiam diuersorum humorum:sed si causa medicine solutiue fuerit sa∕ lutem denūtiat in qualibet egritudine: Dicūt varietas egestio nū ꝛ permutatio ante digestionem veniēs ꝛ maxime in die nō cretico regulariter semper est mala: Irregulariter tamē potest aliquādo esse bona vel ad bonū/vt quādo procederet a virtu te expulsiua multum forti expellente multū aggrauata/vel ali ter stimulata a multitudie vel malitia illorum humorum corrupto∕ rum. Subdit hip.nisi ad mala trāsmutent̄:ꝛ potuit itellexisse de trāsmutatione facta ad id qđ est simplr malū.siue illud sit simplr malū per viam cause tantū/vt si permutet̄ ad egōnem

vnctuosam/siue ad simpl'r malū per viam signi tantū/sicut si permutaref egō ad fel nigrū. Siue etiā ad malū simpl'r p viā cause ⁊ signi/sicut si permutaretur ad disinteriā vel lienteria3/ vel ad digestiōe3 epaticā aut valde fetidā ⁊ similes:⁊ potuit intellexisse Hip.de permutatiōe facta ad quātitate3 cōtinuam vel discretam egredietem tolerantiā virtutis infirmi. Non.n. intellexit Hip.de omni permutatione ad malū vel ad peius ꝺ eo qꝺ euacuabaf. Nam possibile est ꝙ fiat aliqua permutatio ad eque malū imo ad peius illo/q̄ ꝑmutatio erit laudabilis ⁊ bona/vt si cu3 euacuaf aliqs humor malus euacief post ipm humor alius etiā peior eo/cuius tn̄ eūo ex corpore erat necessaria/⁊ sequef leuitas tolerāte virtute:⁊ dicūt ꝙ experientia demōstrat eūone3 diuersaꝝ materierū successiue factā minus malā ⁊ melius supportabilem a virtute esse q̄3 simultaneā. Dixit Gal.6.de iterioribus ⁊ scribif a Rabi.6.parꝭ.fic. supfluitates male q̄ i epe ⁊ etiā aliꝭs mēbris generātur expellunf quādoq3 fortitudine ipsius epis ⁊ mēbroꝝ ⁊ egrediūtur tūc egōnes diuersorum colorum ⁊ odorum malorum/⁊ similiter vrine. Et errant tunc plures medici in experti/⁊ putant tūc egrum morti proximum:⁊ hee egritudines sepe fiunt post moram egritudinis absq3 apparitione signorum digestionis.

15

Bi fauces egrotant/aut pustulæ i cor pore nascūt:cōsiderare op3 egestiōes Si.n.colericę fuerint corpus egrotat: Si uero sanis similes/certū est corpus nutriri. — *Vetus.*

Bi fauces egrotāt/aut tubercula i cor pore oriūtur excretiones cōsiderādę sūt:Nā si biliosę sūt corpus egrotat: si similes sanis corpus alere tutum est. — *Theod.*

Bi fauces egrotant/aut tubercula na scūtur in corpore/excretiōes īspicere oportet. Nā si biliosę fuerint corpus una egrotat: Si uero sanis similes tutum est corpus nutrire. — *Leoni.*

Itē Nicolus i codē .2° .tra. 5 dulun. 6. de p nosticatiōe. c. 22. de signis sū ptis a reb⁹ non nālib⁹ quasi i principio.

S Omnus ⁊ vigilia: ⁊c. ⁊ hoc est verum siue eodē mō fuerint hec ābo simul: diuersis tñ tēporibus vltra mo dū facta / vt qꝫ in vno tēpore superflue dormiat / ⁊ in alio postea superflue vigilet / siue sit somnus solus i morbo ali quo superfluus / siue sit vigilia sola i morbo aliquo superflua: ⁊ somnus quidem superfluus est malus per viā signi / q: signi ficat multitudinē materie malę grosse q̄ nō resoluit: ⁊ est ma lus per viā causę q: est causa coadunatiōis materie ⁊ vapo rū multorū in interioribus corporis: ⁊ multiplicationis ipsarum. Somnus tamē aliquādo apparet superfluus / vt somnus creti cus multis peruenerāis diebus. Hic tamē somnus licet appare ter excessiuus sit tñ comparatus dispositiōi cui cōparatᷣ nō est superfluus / maxime respectu eius qd acquiritur per ipm qd est materie morbi resolutio: ⁊ sanitas similiter / ⁊ somnus superue niens corpori euacuato sponte / vel per artē aliquādo apparet superfluus / qui tñ cōparatus dispositioni cui allocatᷣ respectu eius qd per ipm acquiritur. s. innati caloris restaurationē nō est nec dꝫ dici superfluus. Similiter aūt ⁊ vigilia mala est per viā signi / q: significat malā cōplexionē siccā cerebri inatura lē / vel cū mā viciosa: ⁊ est mala p viā cause / q: est cā resolu tionis spiritus ⁊ defectiōis virtutū cōparātes vigiliā malā ad somnū malū dicunt qꝫ ceteris paribus somnus magis mō fa ctus peior est vigilia magis mō facta / q: somnus iste ē via de ducēdi corpus i peiores dispositiones q̄ vigilia dicta / imo ⁊ sepe citius illa iterficit / vt p experientiā videmus sepe i somno reclusione caloris extranei in corpore facta citā mortē induci: cuius simile nō videmus fieri in immoderata vigilia.

4

Uetus. n On plenitudo nō īdigētia / neqꝫ aliud qdcūqꝫ magis nā fuerit / nihil bonū.

Theod. n On facietas nō fames / nō aliud quic quā bonū est quod naturā excedit.

Leoniceni. n On facietas nō fames / neqꝫ aliud qc quā / quod modū naturę excesserit.

Pro b° aph°. fac expō aph. li. hui⁹ pacule tm multū ⁊ repēte: ⁊c. ⁊ expō. 61. prime ad vltimas egritudines vide.

l	Abores spontanei narrant morbos.	Uetus.
l	Assitudines sponte uenietes morbos pronunciant.	Theod.
s	Potaneę lassitudies morbos pnūciāt.	Leoni.

Dixit hip.in apho.labores spontanei narrāt morbos pcipue labor vlcerosus. Dixit.n.Gal.i signor libro: & ponit a Rasi .16.cōti. Inuenit in superficie corporis cor morsus similis morsui acus: Dixit Auic.lassitudo mēbror: & dixit Rasis sentiūt ponderositatē mēbror sui corporis absq; causa illam faciēte: & propter hoc sunt tardi motus. Dixit Auic.& pigritia & dixit Rasis erit dispositio superficiei corpor ipor inequalis maxime quo ad tactum caliditatis & frigiditatis duriciei & mollitiei.

Nicolus i.2°. tract.2°.Summa 4ª.c.17.de dispositiōe q̄ pcedit febrē humoralem.

Undecamū signū est sumptum ab operatiue motiua lesa: & .n.si accidat pigritia ad motiones: aut si tēpta uerit motū & accidat ei i motu aggrauatio aut dissolutio & debilitas valida significat futura egritudo: & vt dicūt per dictas dispositiōes intellexit Gal.etiā spēs lassitudinis de quibus dixit hip.i apho.labores spontanei narrāt morbos.s. esse futuros intelligens hip.per labores spontaneū lassitudinē subito & sine manifesta causa factā: vt per hoc excludātur labores a natura: vel in crisi: vel a voluntate facti in exercitijs & alijs motibus: & ratio signi ē q: tales labores significāt humores i corpore multiplicatos & sparsos: & nō perfecte a nā regulatos: quare suspitionē generāt ne i corpore cuius sunt veniat egritudo: & significat signū de lassitudie nō q̄cūq; leui: s3 de notabili cū q̄ ē aliq̄lis lesio: siue ipa sit extēsiua: siue apostemosa siue vlcerosa: q̄ oīs dicta lassitudo vt suo loco patuit i smōe.p: ē qdā dolor debilis: aut vl'e toti: aut pticularis alicui mēbro:. aut aliqb' mēbris: & significat dolorē futur maiorē i toto: vel i pte i q̄ ē lassitudo vel aliā egritudinē q̄cūq; fm veritatem materie & dispositiōē corporis: vt plū aūt q̄ ē vl'is significat futurā febrē putridā. Dicūt quidā q etiā lassitudo ab extrinseco eueniēs pōt etiā significare futurā egritudinē siue eueniat cum quis exercitatur citius vel intensius solito p viā resolutiōis siue per viam aggrauationis humorum.

Itē Nicolus i codē.2°.tract. 5.distin.pª.c. 14. de signis neutri corporis decidētie.

Vetus. q Vicũq; dolẽtes aliquid corporis plurimũ dolorẽ nõ sentiũt:his mẽs egrotat.

Theod. q Vicũq; parte corporis aliqua laborantes laborẽ ipsum magna ex parte nõ sentiunt:his mens egrotat.

Leonl. q Vicunq; dolentes parte aliqua corporis omnino dolorem non sentiunt:his mens egrotat.

Nicolus in.2° trac.5.distin. 6.d pnosticatione cap.35. d significatione doloris.

q Vicũq; dolẽtes aliquid corporis plurimũ dolorẽ nõ sentiunt his mens egrotat.i.alienatiões patiuntur/et cognitio eius habet/q: homini cãm doloris secu3 vt apostema calĩn/aut extensiões3/aut cõtusiones3/et similia habẽti inferre dolorem solent/et ipsi non dolent.

Idẽ Nicolus i 3°.fine de trac. 2.sũma.5ª.c. 2°.d pmixtiõe rõnis/ siue de lesione virtutis cogitatiue et i cap.de frenesi sed parum.

q Vicũq; dolẽtes:et c.que3 apho.adducens Auic. ois dolor vehemens de quo patiens nõ cõquerit in quo nõ sentit dolore3 vel tediũ significat pmixtionem rationis/q: significat/q rõ nõ iudicat nociuũ qd est nociuũ/et similiter erit de delitijs/q quicũq; delitias hñtes secundu3 aliquid corporis plurimũ delitias nõ sentiũt his mens egrotat. Nõ.n.gaudet cũ gaudere d3/q: nõ iudicat delitiosum et gaudiosum qd est tale:et itelligunt sapientes hic p dolore3 et delitias cãm ipsorum imprimentẽ/q est fortis et potens ad imprimendum/nõ parua et debilis:Nã debilis ipsorum cã et si in corpore imprimat sano bene disposito sensum doloris vel delitie/non tñ semp in corpore egro nõ bñ disposito ad sentiendũ/et tunc ex tali nõ sensatione argueret rationẽ egrotare/et habet hoc significatũ veritate3/qñ nõ iudicare de dolore vel delitia est pp ipm cerebrũ et nocumentũ eius:siue illud nocumentum sit per proprietatem siue communitate3/et nõ sit illud non iudicare pp defectũ sensus tactus mẽbri ĩ quo est dolor vel dlitia:Cũ ergo videris ĩ aliquo dolore3 vel delitiã/et videris ĩ eo dolorẽ ipm vel delitiã cessare nõ pcedente cã stupefaciẽte vel obtundente tactum membri in quo est/nec causa resoluẽte seu auferẽte aut multum diminuẽte causam illius doloris vel delitie/tunc potes arguere uico mentem egrotare: Nam pro tunc non perci/

pitur dolor vel delitia/q: causa eius nō imprimat/s; q: ratio nō comprehēdens ipm nō iudicat impressionē cause fort.

Vecunq; multo tempore extenuātur corpora tarde reuerti consueuerunt/ quę modicum modice. — Uetus.

Vę longo tēporis spacio extenuātur lēte reficiēda sunt/q̄ breui breuiter. — Theod.

Vę lōgo tpre extenuant corpora lēte reficere opz.quę uero breui breuiter. — Leoni.

Inīt Hip. Que in multo tpe extenuātur corpora tarde.i.in multo tpe reuerti ↄsueuerunt/q̄ vero modico modice.i.i paruo tpe. Dixit Auic.2ª.qrti.opz vt redeat ille cuius extenuatio ꝛ macilētia fuit i diebus paucis ad piguedinez.s.i dieb⁹ paucis/qñ virtus eius ē fixa remanēs ꝛ potens supra ↄuersiōez nutrimēti inutritū ꝛ sic cito restaurare deperdita:ꝛ subdit/fit cū ↄrio eius ↄriū illius .s. vt q̄ extenuata sunt tpe multo i diebus mulꝫ ad pristinā dispōnez deducūt.

Ue multo tpe:ꝛc. ꝛ Gal.dixit i ↄ°.eius corpus qd macrescit breui tpe ad ipinguationē restituit velociter/q: illud in eo accidit de eūone humiditatū:ꝛ non de liq̄factione mēbrorū coagulatorū. Sed corpus qd macrescit in longo tpe iā liquefacta ē in eo caro ꝛ macrefacta sunt mēbra oia/per q̄ fit digestio/nutritio/ꝛ sanguinis generatio: vñ facta sunt/ꝙ nō possunt digerere nutrimentū iquātū ē necessariū corpori:ꝛ ideo dandū est ei nutrimētū modicū/vt preualeat ei/ꝛ si virtus digestiua esset ↄsistens possibile foret ꝙ daret ei semel.i.in vna approximatiōe nutrimētuz multū: Et Auic.dixit. Scias ꝙ corpora q̄ extenuātur in tpe breui tolerant/vt redeat ad ea teneritas ꝛ impinguatio in tpe breui. Sed q̄ extenuātur in tpe longo nō tolerāt nisi blādimētuz debilitati virtutis/ad hoc vt ministret nutrimētum plurimū supple/ꝛ propterea nō redeāt nisi i tpe lōgo/q: in lōga extenuatiōe virtus debilitat/ita vt toleret digerere nisi cibum paucū:ideo opz vt sibi blandiat cum paucitate cibi/quādiu cōfortet ꝛ valeat digerere cibuz multuz/ꝛ hoc nō fit nisi in tempore longo.

Nicolus i.2°. fine trac.2°. in particula ↄ ↄualescētia.c.2.de regimine ↄualescentiū p die tā quasi i fine cap.

Itē Nicol⁹ in 7.smōe tra.6 c.ß.ↄ extenuatiōe ꝛ ipignatiōe corporis in generali.

Uetus.

SI ex ęgritudine cibū accipiēs quis nō cōualescat/significat qa corpus plurimo cibo utitᵣ/si uero nō accipiēti hoc fit significat qm̄ corpus inanitione idiget.

Theod.

SI quis a morbo cibū assumens nō corroboratur:plus cibi q̄ satis sit assumi significatur:At uero si nō assumenti ita euenit euacuatione opus esse sciendum est.

Leoni.

SI a morbo cibū assumēs quis nō corroboratᵣ plurimo alimento corpus uti significatᵣ: Quod si nō a sumente cibū hoc accidat sciri oportet ꝙ idiget euacuatiōe.

Nicolus in fine.2ª.tra. i particula de ꝯualescentia.c.p̄.de ꝯualesentia in generali.

Dixit hip.2°.aphoꝝ.si ex egritudine.s.exiens cibū accipiens:ꝛc̃.ꝛ Auic̃.dixit.2ª.q̄rti.si non appetit cōualescēs tūc illud est replo.s.humoꝝ crudoꝝ/qui possunt digeri/ꝛ nutriri/ꝛ si appetat ꝛ nō ipinguatᵣ.i.nō resumitᵣ/nec apponitᵣ corpori nutrimentū/tūc affertur ei de cibo vltra virtutē suā/ꝛ supra virtutē nature sue/quare nō pōt illud digerere/ꝛ diuidere in corpore/aut in corpore eius sunt humores plures in qbus nā eius est occupata/aut virtus stomaci eius ē prostrata valde/aut virtus totius corporis eius/ꝛ caliditas eius innata sunt prostrate/quare nō alteratᵣ cibus alteratione cōuenienti/vt examplificetᵣ sine restauretᵣ nā eo:Voluerunt.n. hip.ꝛ Gal.i ꝯm̄to.ꝛ Auic̃.in dictis verbis/ꝙ si verus ꝯualescens existens cū appetitu bono ꝛ nāli/qui cōprehenditᵣ eo ꝙ appetit temperata/ꝛ nō cum appetitu intenso/quēadmodum multi ꝯualescentiū habēt pp nimiā mēbroꝝ exiccatiōez/neqꝫ cū appetitu innāli pp humorez frigidū existentez in ore stomaci/qui cōprehēditᵣ eo/ꝙ appetit incisiua/ꝛ abstersiua sumit cibum/ꝛ non resumitur ex cibo/neqꝫ reddit ad pristinā dispositionez/tūc hoc prouenit/qꝛ vtitᵣ ampliori ciboqꝫ debeat: Sed cōualescens nō verus cuius signum est lesio in appetitu cibus

ampliorem nō sumit/ & nō resumit ad id quod secundū naturam/tūc hoc prouenit q in corpore eius remanserūt humores mali/qui adhuc stant quieti/tamen impediūt resumptionē & appetitū/vnde de ipsorum euacuat one indicat /quoniā & si adhuc principaliter nō faciant egritudinē/sed neutralitatē/si nō euacuabūtur facient eandē egritudinē: Et scias q Hip. non intellexit cibū solum intēperate sumptū esse causam nō resumptionis corporis/sed etiā alias res non naturales possūt esse causa q conualescens verus nō resumatur: Nam possibile est q ipse vtat temperato cibo: & tamen nō resumat propter inordinatū exercitiū/aut plurimas vigilias/& accidentia anime & similia. Sed Hip. solū tetigit de cibo tāquā de eo/qui vt plurimū est in causa/ & causa quidē dicti in aphorismo est quia in vero cōualescente nō potest argui defectus ab intrinseco/sed solum ab extrinseco/ & malitia regiminis/ & habet aphor. veritatem supposito q nō sint alie cause nō resumptionis: Nā sic posset esse i causa q verus cōualescens nō resumeret/paucus cibus/sicut multus: Unde scire debes/q cause propter quas cōualescens nō resumit possūt esse sex/quarū tres cōueniunt cōualescenti vero/ & tres alie nō vero/ & prima trium primarū est malitia regiminis. 2ª est debilitas caloris naturalis plurima propter multas vel fortes resolutiones: & . 3ª est mala complexio derelicta in nutritiuis / & prima de tribus secundis est humor malus i corpore derelictus: secūda est malitia digestionis propter malam complexionē nō puram sed cum materia in nutritiuis derelictam: & tertia est paucitas caloris innati cum vitio malorum humorum.

9

C Orpora ubi quis uult purgare oportet fluxa facere. — Uetus,

C Orpora quacunque purgare libuerit fluida eo facies. — Theod.

C Orpora cum quispiam purgare uoluerit oportet fluida facere. — Leonicen.

C Orpora vbi quis vult purgat. s. q cacochima sunt opz bene fluxa facere/ & itellexit vt dixit Gal. in 2º q

Nicolus.i.2°. tract.p. suma 2.c.9. d regu lis vomitus ꝛ solutioi vetris qsi i pricipio.

oportet materias preparari/ꝛ vias aperire/ꝛ ductuũ meatusq; ꝛ sic preparãdo corpora ad fluxũ per euonẽ nullũ recipiũt no tabile nocumentũ/in nõ apparatis aũt sequũtur accidẽtia que dixit Gal.in c°.q̃ si fuissent pparata euitassent:ꝛ hoc siue cor pora sint sana/siue neutra/siue egra:dũmõ mã nõ sit multum malitiosa/furiosa/vel venenosa i qua nõ expectat digestio ; ꝛ itellexit Hip.maxime de euone eradicatiua/quãuis etiã de mi noratiua verificet/saltẽ ad apertioẽ ductuũ ꝛ viaꝝ:ꝛ Auic. dixit añq̃ fiat ventris solutio/aut vomitus pmittẽda ẽ humo ris/qui est euandus subtiliatio/supple vel ingrossatio/cuius pmit tenda est ipsius digestio/ꝛ amplificatio etiã canaliũ:ꝛ ipoꝝ apertio/qm̃ hoc est ex eo qd̃ corpus a pena securum reddit:ꝛ subdit q facere nature ꝯsuetudineꝫ lenitatis ꝛ obediẽtie ei qd̃ vis ex solutioẽ vẽtris ꝛ vomitu facili añq̃ medicina det aut vomitus est ex regiminibus aperientibus.

10

Vetus. **N**On pura corpora quantuncunq; nu/ tries magis ledes.

Theod. **C**Orpora impura quo magis nutris eo magis offendis.

Leoni. **N**On pura corpora quãto plus nutries tanto magis ledes.

Nicolus i. 2°. in fine trac.3ᵘˢ. pticula d ꝯua lescẽtia.c.2.de regimine ꝯua lescentium per dietam.

Auic.3.prim.cap. de regimine ꝯualescentũ pro cõ ualescẽtibus nõ veris adduxit apls.Hip. non pura corpora quãto magis nutries tãto magis ledes:quã uis hic apho.etiã verificet de neutris decidẽtie i egritudines humorales:ꝛ de egris nũc egritudine humorali:Nã talia cor pora repleta sunt malis humoribus/siue fm habitudinem to tius/siue fꝫ particulare mẽbrũ/pp qd̃ quãto magis nutriunt magis ledũtur pp debilitatẽ virtutis eoꝝ nõ possunt multũ de nutrimẽto ꝯuertere/vñ multũ eius trãsit i superfluitatẽ:ꝛ cũ sunt corpora impura illud modicũ qd̃ digerit tãgitur ab ipu ro vñ corrũpit:ꝛ fit impurũ:ꝛ sic addit i eis ad impuritateꝫ ꝛ malitiã. Intellexit autẽ Hip.de cibis puris/p quoꝝ virtutes saltem notabiliter nõ nutritur humorum qualitas: Cibi auteꝫ medicinales possunt eum corrigere.

Ibus aūt in effimeris nō prohibet sicut ipotridis/q: nō est i eis intētio ad mā; q̄ est i putridis: nō time tur de virtute pp breuitate; ca; ideo nō cogit medi/ cus cibū offerre añ declinatiōe; nisi i quibusdā qua; trāsitus cito fieret i ethicā/nisi cito cibū sumeret: i pricipio: ista sūt i effi^a ex labore/ex angustia/ex fame/ex siti: ex vigilijs: oēs ille i quo; patientiu; corporibus reperit colera plurima: time tur.n.eis absq; cibo dimisis casus in sincopim/vel casus i pu tridā si illa colera īflamaret/nec audiēdus i hoc apho. hipp. Nō pura corpora: c.qm̄ hip. loquit i eo de corporibus non puris i qbus humores sunt cū dispōne puia ad putrefactiōe;.

Itē in eodem 1.tract.2°.sū/ ma.4.c.5.de gñali febri; effimerarū ca ratione.

ii

f Acilius est repleri potu/q̄ cibo. — Uetus.

p Otu q̄ cibo expleri facilius est. — Theod.

f Acilius est impleri potu q̄ cibo. — Leoni.

T Hippo.loquēs de dieta cōualescētium/qui idigent resūptiōe dixit i apho. facilius est eos repleri potu q̄ cibo: Potus aūt qñq; sumit p oi deglutibili sine ma sticatiōe/siue sit nutriēs siue nō: aliqñ pro re deglutibili nō egēte masticatiōe multū nutriēte: sa; i grossitie vicina cibo: sicut oua sorbilia/vina grossa/iura carniū similia: sic sumi tur i hoc apho. licet dicant quidā q possit ampliari apho. ad oē liquidius respectu spissioris/ ad oē mollius respectu du rioris. Dixit facilius melius ē resumere eos potu .i. cibarijs liqdis i forma potabili sumēdis q̄ cibo .i. q̄ cibarijs solidis. Dixit Auic. 1^a.4^i. scias q cibi humidi fluidi currētes nutriūt velocius: minus sunt audaces. s. ad nocēdū/ grossus cibus grauis ē e cōtrario/siue sit cibus/siue potus. Nā liquida cibaria facilius accipiūtur accepta melius facilius digerātur. Uo luit.n. Gal. 3.alimēt. cap. de piscibus dura; carniū/q q̄ in vē tre est digō: q̄ in epe venis significatio facilior est mollior i bus/q̄ durioribus: dixit humidiora liquidiora apparata tñ nutrire sufficiēter facilius nutriūt/ nō solū hoc h; veritatē in digestiōe chili sanguificatiōe/sed ipe humiditates fecē de si sint debito liquidiores ceteris partibus nutriūt facilius/

Nicol' i prīci la de cōualescē tia.c.2°.vt su/ pra.

cibus qꝫ que sunt debito duriores: Maꝫ facilius est virtuti im/ spissare rem mollem/qꝫ mollificare durū. hoc tñ dictū habet veritatem de cibarijs eiusdem spēi siue de cōformibus nō multū diuersis: verbi grã: si cōueniūt cōualescētibus caro perdicis illa facilius sumit̃ ⁊ digerit̃ ⁊ cōuertit̃ i substātiā liquidā qꝫ i solidā. Sed si iter cibaria esset magna diuersitas nō esset sic/vñ si daret̃ caro perdicis i substātia solida ipa facilius cōuerteret̃ qꝫ caro bouina sumpta i substātia liqda: Nō.n.esset hoc facilius repleri potu qꝫ cibo: Dicūt insuper quidā ꝙ nō verificat̃ aphorismus de potu qui est cibus ⁊ potus/vt vinū vinosum sicut vernacinū/⁊ similia respectu vini liqdioris eo/imo etiā respectu cuiuscūqꝫ alterius potus nutritiui quātūcūqꝫ liqdioris eo: quoniā ipm citius ⁊ plus i quātitate nutrit ⁊ restaurat illos:⁊ ideo i casu subite restaurationis ⁊ subleuationis virtutum a casu eius ipsum ante oia alia datur/quāuis nō tanto tēpore duret reappositum ex eo quantū ex multis alijs liqdis. Dixit Gal.in cōmēto.ꝙ nō ita se habēt potus liqdiores ad faciliter replendū respectu minus liquidorū sicut se habet potus respectu ciborū: ⁊ ratio primi est: qꝛ potest esse potus liqdior/qui est valde pauci nutrimēti. secūda qꝛ pp nimiā liqditatem multo tpe plōgabit̃ añqꝫ ad nām nutriti reducat̃.3° qꝛ ex tali potu liqdiori pōt multū euanescere vt residuū eius i nutrimētū paucū cōuertat̃.

Itē Nico.i.2° trac.p.c.9.de dieta i gñali.

Notãt insuper ꝙ dieta pōt dici talis actu vel potētia/ actu sicut dr̃ vinū ē humidū/⁊ panis ē siccus/sicut locutus fuit hipp.i apho. facilius est repleri potu qꝫ cibo/⁊ prosequit̃ quō aliquid dr̃ potentia tale: vide.

12

Uetus. q Ve relinquūtur in morbis post crisim subuersiones facere consueuerunt.

Theod. q Ve per morbos relinquūtur ab iudicatione faciunt recidiuam.

Leoni. q Ve relinquuntur in morbis recidiuas facere consueuerunt.

Nicolus i.2°. i fine tract. 2°. particula de cō/

Nicolus post declarationē cōualescētie vere dixit. Cōualescētia aūt nō vera est pdicte opposita: Est.n.dispōneutralitas̃ decidētie i qua quis exiens a febre humo

tali est dispositus ex dispositioē itrinseca ⁊ corporali recidiuā: incurrere etiā nullo superueniēte i regimine errore vel cā extrinseca: Sequit.n.ad crisis ipfectā ⁊ diminutā/siue ad nō cōpletā euacuationē/siue cōsūptioē materie faciētis febrem/cuius ipa est cōualescētia: vñ est aptus recidiuā icurrere: Jnqt.n. Yip.q̄ relinquūtur i morbis post crisis subuersionē facere cōsueuerūt: Et dicūt quidā q̄ cōualescens nō vere i quo futura est recidiua est corpus neutrū decidētie. p[us].significati/⁊ est corpus neutrū.3[us].significati/q: est aptus vt aliquādo sit sanū/⁊ aliquādo egrū/⁊ posset etiā dici q̄ sit neutrum.2[us].significati/q: actualiter est neutrum in.p.⁊.3°.significato: ⁊c̄.

tualescētia.c.p̄ de cōualescentia in gñali.

Materia q̄ facit recidiuā duplex ē vna aggregata i corpore p̄ viā cōgestiōis/qua renouat noua mā: ex sola mala cōplexiōe derelicta post primā egritudinis renouatiōē siue post crisis pfectā. Alia est mā mala derelicta i corpore post crisis diminutā: cui fit additio de mā aūte pp maliciā sui ipsius materie derelicte quousq̄ supet virtutē: ⁊ faciat egritudinē: ⁊ ista mā de p se ē faciēs recidiuā nisi euacuet: ⁊t dato q̄ cōualescens debito regat regimine/aut nisi mā derelicta sit tā parue quātitat: ⁊ tā remisse malitie q̄ nā eā superaret ⁊ resolueret. Mā materie q̄ relinquūtur post crisis possunt eē materie humorales stātes sub forma cause añtis: ⁊ possunt eē materie incinerate: ⁊ possunt eē materie ex eis mixte. Vbi gr̄a i illo/qui passus est febrē colericā potuit remāsisse colera nōdum mota ad putrefactiōē: ⁊ potuit remāsisse colera incinerata ex paro fissimo: sed dicūt quidā loca in quibus relinquūtur ipe materie possunt esse plura. s. loca in qbus prius erāt radices prime egritudinis: ⁊ loca ad q̄ natura pepulit ipā materiā/bm tñ pluri mum reseruātur i venis/bene ergo dixit Yip.in apho.q̄ relinquūtur i morbis post crisim subuersionem.i.recidiuam facere cōsueuerūt: ⁊ ratio est q: humores post crisim in corpore reseruati dato q̄ pro tunc egritudinem nō faciunt stātes quieti ad tempus tamen non extensum cōsueuerūt moueri/ad quorum motum quādoq̄ adiuuat inordinatum regimen/vel alia causa extrinseca vnde mouētur/vel multiplicantur vel malignantur/vel in corpore morantes a natura relinquūtur ⁊ regimine diutius ⁊ putrefiūt: ⁊ sic in egritudinē reincidere faciunt: Mdate cit q̄ materia.n.derelicta post crisim ad faciendum recidiuā semp exigit vt augeatur in quantitate ⁊ qualitate ⁊ malitia/vel in vtraq̄: in cōualescente

Itē Nicolaus vbi supra.c.4 de recidiua in generali.

Itē Nicolaus i eodē.2°.tra.p̄ suma.1.c.6. de euacuatione i gnāli tāgit apb°. sed parce.

Itē Nico.i.5. finōe trac.4. c.28. de lesione appetitus q̄ ē destructio siue diminutio dictio appetitus

pp reliquasmat terie facit reci diuá ꝛ addu cit apbʳᵐ bis. ratio est q: si cū illa quātitate ꝛ malitia cū quā derelicta ē fa/ cit neutralitatē ergo ad faciēdū egritudinē q̄ dr̄ recidiua op3: ꝙ vel eius augeat q̄titas/vel qualitas:ꝛ malitia/vel vtraq3: ꝛ vt plurimū est ꝙ vtraq3 augeat.s.quātitas ꝛ q̄litas mala.

Vetus. Quibuscunq3 crisis fit/his nox difficilis est ante acumen:superueniēs uero le/ uior/ut in pluribus.

Theod. Quibus indicatio instat/his nox diffici lis est quæ accessionem precedit/sub sequens uero nox facilior magna ex parte accidere solet.

Leoni. Quibuscūq3 crisis.i.iudicatio fit:his nox grauis ante accessionē/q̄ uero subse/ quitur magna ex parte leuior existit.

Nicolus in.2. trac.5.c.4.ad faciēdū in quo tēpore morbi eueniat crisis. Nicolus i hoc cap.recitat opiniōes varias in quo tpe morbi eueniat crisis/quas pp longitudinē dimitto:ꝛ ponēs vnā opinionē q̄ dicit posse fieri crisi3 in die qe tioni/ponit expositiōe3 apho.fm illa3 opiniōe3 q̄ dicit apho. posse habere hūc intellectū.Quibuscūq3 crisis fit.i.futura ē fie ri his nox.i.hora quiete in iterpollata/vel i hora minoris affli ctiōis in proportionali febre/vel etiā hora parosismi vel exere scētie/q̄ nō rōne materie stimulātis sed rōne nature vicie ab in fluxu celesti mā3 mouētis superueniret ē difficilis añ acumen.i. est difficiliū accidētium/qualiū nō fuisset si exacerbatio vel pa rosism⁹ vel hora illa fuisset eueniēs solū rōne stimulatiōis mē.

Ite3 Nico. in eodē tra .c.9. de cognitione crisis i gnāli. Ignor crisis q̄dā sunt p̄apparētia/q̄ pnosticātur fu turā esse crisi3:ꝛ quedā sunt p̄ntia demōstrātia eā/ꝛ q̄dā sunt sequētia post crisim:ꝛ rememoratiua eius. De p̄apparētibus dixit hip.in apho. quibuscūq3 crisis fit.i.ē futura fieri/his nox difficilis añ acumen. p acumen itelligēdo crisim pro cōmotiōe/vel p eūone/siue pmutatiōe materie/vel pro alteratiōe/vel pro oībus tribus simul/maxime tñ p eūone/ siue pro pmutatiōe materie/vel pro alteratiōe/q: i cōmotione fit difficultas accidētium. Gal.tñ.3°.de crisi vbi allegat hunc

aph⁹. videt velle q hip. intellexerit p acumen parofismū/vel exercescētiā imediatā crisi: Nā in parofismo vel exercescētia/quā est hora vehemētior morbi fit crisis sm plurimū: et per noctē similiter intellexit et dies pcedentē acumen. Dixit Gal. io. theo rice q pñtes significāt crisim.i.cōmotiōes eius sunt accña diffi cilia q crisim comitātur: Precedit.n.eūones aut emissiōes per quas fit crisis molestia grauis/turbatio: et accidētia difficilia: et ei qui nō pfuerit t mēda i crisis diligēti speculatiōe: et dixit. Si crisis i die fit molestia et pturbatio erit in nocte: et si i nocte erit in die pcedēte. Et Auic. dixit .2ª.qrti. Crisim antecedunt qñqz si casus eius fuerit nocturnus i die et eō/accña. Cā autē difficultatis et euētus accidentiū difficiliū est/q nā querēs face re crisim et expellere māz morbi cōmouet eam: vt seperet qd in ea est expellendū/i qua cōmotiōe multi vapores mali isurgūt et tendūt ad principalia et nobilia mēbra ipa etiā mā mala in seperatiōe eius attingit mēbra/q prius nō attingebat: et graui ter ea ledit: et maxime idirectiōe sui ad mēbra expulsionis/vel ad q pmutat: expressit aūt hip. de nocte plusqz de die/q: vt su pra patuit.s.i hoc cap. illa accidentiū difficultas magis perci pit in nocte q i die: et magis in nocte turbantur ex illis corpo ra/q: nox respectu diei est hora i qua apti sunt patiētes et tpe sue sanitatis quiescer: et q: calor nālis i nocte magis/retrahitur/ vnitur/et fortificat interius/q i die: vñ magis/et fortius cōmo uet māz q in die qñ expansus est ad exteriora: et q: in nocte ēt plus q in die prohibet resolō vapoz eleuatoz a mā cōmota frigiditate noctis cōstringēte poros exteriores/qui retenti et cō uersi ad interiora multiplicāt et difficultāt accña: et postea sub iūgit Nicolus dicta Auic. i.2ª.qrti. circa hoc: et accña q i crisi eueniūt q ibi numerat/q breuitatis gra dimitto. vide.

14

I N uētris fluxibus mutationes egestio Uetus.
nū iuuāt/si nō ad mala transmutāt.

I N profluuiis alui mutatiōes deiectio Theod.
nū iuuant/nisi in praua mutentur.

I N pfluuiis alui mutationes excremē Leonl.
toz iuuāt/nisi ad mala mutatio fiat.

vnctuosam/siue ad simplr malū per viam signi tantū/sicut si permutaret egō ad fel nigrū. Siue etiā ad malū simplr p viā cause et signi/sicut si permutaretur ad disinteriā vel lienteriā/ vel ad digestiōe epaticā aut valde fedā et similes: et potuit intellexisse Hip. de permutatiōe facta ad quātitatē cōtinuam vel discretam egredientem tolerantiā virtutis infirmi. Non.n. intellexit Hip. de omni permutatione ad malū vel ad peius ē eo qd̄ euacuabat. Nam possibile est q fiat aliqua permutatio ad eque malū imo ad peius illo/q pmutatio erit laudabilis et bona/vt si cū euacuat aliqs humor malus euacuet post ipm humor alius eq peior eo/cuius tn̄ eūo ex corpore erat necessaria/et sequet lenitas tolerāte virtute: et dicūt q experientia demōstrat eūonē diuersaꝝ materierū successiue factā minus malā et melius supportabilem a virtute esse q simultaneā. Dixit Gal.6. de iterioribus et scribit a Rabi.6.partē.fic. supfluitates male q i epe et etiā aliis mebris generātur expellunt quādoq fortitudine ipsius epis et mebroꝝ et egrediūtur tūc egōnes diuersorum colorum et odorum malorum/et similiter vrine. Et errant tuncplures medici in experti/et putant tūc egrum morti proximum: et hec egritudines sepe fiunt post morā egritudinis absq apparitione signorum digestionis.

15

Si fauces egrotant/aut pustulæ i corpore nascūt: cōsiderare opz egestiōes Si.n.colericę fuerint corpus egrotat: Si uero sanis similes/certū est corpus nutrirī. — Uetus.

Si fauces egrotāt/aut tubercula i corpore oriūtur excretiones cōsiderādę sūt: Nā si biliosę sūt corpus egrotat: si similes sanis corpus alere tutum est. — Theod.

Si fauces egrotant/aut tubercula nascūtur in corpore/excretiōes īspicere oportet. Nā si biliosę fuerint corpus una egrotat: Si uero sanis similes tutum est corpus nutrire. — Leoni.

Nicolus i.2°. trac.5.distin. p°.c.15. de si/gnis pronosticis future egritudinis in ge/nerali.

v

Bi fauces egrotāt.i.mēbra ignobilia ⁊ emunctoria: ⁊ specialiter emunctoriū cerebri q̄.s.tumuerint ex di/scursu humorꝫ ad illa/aut pustule i corpore nascunt: vt scabies/⁊ bothor/⁊ alie pustule parue:⁊ egōnes fuerint colērice.i.humorose quocunqꝫ humorē:⁊ similiter vrine fuerint humorose:vt dixit Gal.in cōmēto huius corpus egrotat.i.egrotatiuū ē.siue neutrū decidētie:⁊ dispositū ad futuras egritudies.

16

Uetus°. u Bi indigentia non oportet laborare.

Theod. u Bi fames est laborandum non est.

Leoni. u Bi fames/laborandumnon est.

Nicolus in.p° sermone i vltimo cap. d ele/ctiōe bore ex/ercitij ⁊ q̄le exercitiūꝫ diuersis corpōibus debetur.

d

Dixit Gal. Nō opꝫ vel exercitio cū quis famē patitur. Hoc.n.prohibet Hip.i libro aphōrꝫ dicens famelicūꝫ hominem nō oportere laborare:corpus aūt in fame eget abo/exercitiū vero soluit a corpore qđ in eo est aborꝫ/quī sunt ꝑ mēbris dati. Dixit iō Hip.2°.apho.vbi īdigētia.i.ē nutrimēti vel ēt humiditatē nō opꝫ laborare neqꝫ exercitari/⁊ sic cōpora famelica siue fame nāli siue bolismali:⁊ siue sint sana: siue egra/siue neutra/vt dixit Gal.in cō°.nō debēt exercitari.

17

Uetus. u Bicūqꝫ cib⁹ ꝑter naturā itrat:hic egritudinē facit:manifestat uero sanatio.

Theod. u Bi plus cibi ꝑter nām īgestū/morbū id facit:patet hoc ex ipa curādi rōne.

Leoni. u Bi cibus ꝑter naturā plus īgestus est/ hic morbū facit.ostēdit aūt sanatio.

Nicolus i.2°. trac.5.distin. p°.cap.xj.d signis significātibus egritudines propriā.

d

E signo sūpto a iuuātibus ⁊ nocētibus dixit Hip. 2°. aphōrꝫ.Ubicūqꝫ cibus ꝑter nāꝫ itrat illis egritudinē facit: manifestat vero sanatio/per sanatiōeꝫ itelligēs modū operādi nālēꝫ vel artificialēꝫ ad quē sanitas cōsequit. verbi grā:sicut cūo colere spōte/vel arte est sanatio febris ter/tiane/q: ꝑ hūc modū fit sanitas eius. Sanatio tñ egritudinis nō manifestat egritudineꝫ principaliter cōsistentē actualiter cē: sed ꝑfuisse:verbi grā si cōprehēdo ꝑ euōneꝫ cibi febreꝫ cessasse

cõp̄hēdo abū fecisse morbū illū/q: euacuato cibo facta ē sanitas/& sic cõp̄hēdo repletiōez fuisse cām morbi: & morbuz fuisse replecionalez. Nō.n.manifestat egritudinez actualiter existere. Sanatio tñ.i.modus quo fit sanitas aliqualiter ostendit cām a qua depēdet morbus actualiter: vbi grā si ad remissionē cibi seq̄t remissio morbi ꝯp̄hēdo abū fore morbū actualr.

18

c Orum quę nutriunt copiose et ueloci ter: ueloces secessus fiunt. — Uetus.

c Orū q̄ uniuersim atq; celeriter alunt: excretiones quoq; celeriter fiunt. — Theod.

c Orū q̄ uniuersim et uelociter nutriūt: ueloces quoq; fiunt excretiones. — Leoni.

Nico. i. 5. sermo. 4. c. 44. de tarditate secessionis cibi de stomaco & c. 45 de velocitate descessus cibi adducit et aphorismum.

T hippo.quidem. 2°.aphōr.s.eoꝝ que nutriunt copiose & velociter: &c. dedit intelligi aphorismum aliū huic oppositum.qui est/q eorum que nutriunt pauce & tarde tardi secessus fiunt.

19

a Cutoꝝ morboꝝ nō omnino certę sūt sanitatis pronūtiatiōes neq; mortis. — Uetus.

m Orboꝝ acutoꝝ p̄dictiones nō admodū tutę sunt neq; mortis/neq; salutis. — Theod.

a Cutorū morborū non oīo sunt certę pronūtiatiōes/aut salutis/aut mortis. — Leoni.

Nico. i. 2° ser. 5. disti. 6. c. 4. i qb° morbis pronosticatio ꝯpetat/& quāuis ꝯnctū sit lōgū pp maximā vtilitatez totū librū ap pōcr i prin°. c.

Iam ut supradictū est .s. in p̄cedentibus cap. p̄. 2°. & 3°. pronosticatio oibus pōt cōpetere morbis maxime tñ febribus: & acutis & cronicis/verū in his differunt: naz principalius & maxime cōsideraf in acutis/imo in eis maxime locutus fuit Hip. i libro pronosticoꝝ: & propterea dixit/opz te sollicitū esse circa acutas egritudines/in quaꝝ acutaꝝ pronosticatiōe ipe. 2°. aphōꝝ dixit. acutoꝝ morboꝝ nō oīno sunt certe pronūciationes salutis vel mortis. 3°. aūt pronosticoꝝ visus est dicere opp°. s. q egritudines q̄ terminantur in breui cogno/

fciuntur facile in terminatióe eam: et dixit Hip. in lib. de nã hu/ mana vt .16. scribit cõm. pnosticatio in morbis acutis valde quorum accña sunt velocia firmiter fit et facilior: Sed i cronicis difficilior est/qm nõ apparebũt significatiões forteq: et repente sed paulatim. pro dictorum vero cõtrouersia tollenda/notãt q morbi acuti aliqñ cõparãtur inter se: et similiter morbi cronici inter se/et aliqñ cõparantur/acuti ad cronicos/et econuerso: Si cõparãtur acuti inter se/sic quorundã acutorum pnosticationes sunt certe: sicut illorum q ex toto genere sũt mortales: vt apoplexia fortis/squinãtia prime spẽi/et similes ex his et oẽs illi acuti morbi quorum signa nõ cõfundũtur: i horum .n. pnosticatione nõ erratur nisi rarissime/et quidam sunt/quorum pnosticatiões nõ sunt certe/et sunt illi qui indifferenter sunt ad salutem vel ad mortẽ: et maxime in quorum signa cõfunduntur/quorum iudicio medicus quãtũcũq prudens decipitur aliqñ: qđ cõtingere põt pp materie eorum furiositatem/aut pp latentiã vigoris virtutis infirmi/aut pp errorem qui cõmittit. Bene ergo dixit Hip. i apho. pdicto/ q nõ omniũ acutorum morborum pronosticationes sunt certe/sed quorundã sunt certe: et quorũdã nõ/vt sit locutio similis ei/q dicit/nõ oĩs homo est iustus/et voluit hoc Gal. expresse i cõ. ipsius. Similiter si cõparãtur morbi cronici inter se/nõ omniũ morborum cronicorum pronosticatiões sunt certe. sed quorundam sunt certe sicut eorum qui ex toto genere sunt salubres vel mortiferi/vt ptisis vel similes: et quorum etiã signa nõ cõfundunt: et quorũdã sunt incerte: vt quorum signa cõfundũtur/in quorum iudicio errare cõtingit: Quod cõtingere põt/aut ex latentia malignitatis materie/aut latentia debilitatis virtutis/aut ex errore cõmittendo/a quo morbi cronici rarissime absoluũtur. Si aũt fiat cõparatio acutorum ad cronicos/tũc aut fit quãtũ ad iporum principia/aut fit quantũ ad iporum processum et pprie ad statum. Si quo ad iporum principia/tũc pnosticatio acutorum in iporũ principio dicitur esse certa cronicorũ vero incerta/cuius causam Gal. super .3°. pronost. cõmẽto .7. assignauit dicens. causam fore q: in acutis cũ sint breues/et sint fortis pugne statim a principio manifestatur posse siue morbi potentia vel nature. Apparent .n. in acutorũ principijs significationes oẽs aut valde bone/aut valde male/ex quibus possibile est iudicare in iporũ principio ifirmũ fore euasurum vel moriturũ/et maxime in peracutorũ principijs/qm quãto breuior est morbus acutus/tanto maior est in

eo certitudo pronosticatiōis. Sed in principio cronicorū pronosticatio est incerta. Dixit Ip. 3. prono. i egritudinibus in quibus est determinatio tarda pronostica in principio sunt latentia et incerta pp cām oppositā ad predictā de acutis. Nā morbi cronici sunt de materiebus grossis viscosis et frigidis nō inflatibus/et nō sunt in principio cū multa importunitate nec etiā violenter agitatis et motis a virtute / quare pugne virtutis et morbi in principijs cronicorū sunt leues sopite et fere equales/ quare nō pōt in principijs eorū discerni excessus virtutis supra morbū/vel morbi supra nāz:et hinc est q duorū patientiū cronicā febrez licet i principio videātur cū dispositiōe simuli similiter tñ vnus euadet/et alter morief. Et Gal. hoc in pnto. dicti verbi declarat in exēplo duorum pugnatorū equaliū debentiū pugnaf repente vel tarde. Nā si īter eos dz esse pugna tarda/lōga nō apparebit i principio pugne dominū alterius super alterū/quare solū pōt ferri iudiciū q pugna prolongaf: in pcessu aūt iudiciū poterit ferri certū/q: tūc apparebit excessus vnius supra alterū: qñ aūt pugna inter pugiles dz esse breuis statim a principio apparet excessus alterius eorū supra alterū: ex quo poterit iudicari quis eorū erit victor/q: statim icipit alter alterū superare. Si. n. sic nō foret pugna eēt longa nō breuis. Nā sic vtiq est de morbis acutis i principio q: statim apparet aut q virtus dominaf supra morbū/aut q morbus dominaf supra nāz: et sic statim pronūciatio ferri pōt quis eorū victor erit. Si aūt cōparatio fiat cronicorū ad acutos in processu et proprie i statu res erit eōtrio. s. q pronosticatio in cronicis est certior q̄ i acut/cuius cām assignauit Gal. ibidem fore tarditatez motus materie i cronicis et velocitatem motus eius in acutis: et maxime pronosticatio sumif a signis dispositiōis materie. s. digestionis vel ɔtrarij eius q̄ apparent in statu: et q: mā cronicorū est minus variabilis/q̄ mā acutorū hinc est q iudiciū sumptum a dispositiōe materie in cronicis est magis firmū et certum q̄ in acutis. Insuper vigor virtutis in statu cronicorum nō sic latitat sicut in statu acutorum/et hinc est/q postq̄ prudens medicus in processu cronicoꝝ firmauerit sententiam suam ex omnibus signis de euāsione infirmi non est postea de ea vacillandum/q materia possit amplius variari: et exinde mori infirmum. Cum enim in toto preterito tempore materie obediens fuerit et iam digesta sit non amplius po/

Jtē Nicolus i scđa' ꝛ variatura erit: ꝛ similiter erit si in processu ꝛ statu eo/ todē.2°.tract. nicorum medicus firmauerit sententiā suam de morte infirmi i 2°.sūma.4 .c. propter mā; q̄ paulatine processit corrūpendo: ꝛ in statu adē 14. de spēbus pta est p̄riū digestiōis ꝛ facta est incorrigibilis. vñ nō ā plius febriū ꝯtinua spes haberi poterit de euasiōe ifirmi. Rasis tñ.16.ꝯtiñ. recitat rū d̄clarat qd φ Gal. dixit in ꝯnto apho. acutoꝝ morboꝝ quotiens humo/ sit febris acu/ res fuerint in corpore natātes/ꝛ nō immissi mēbro nec grossi ta ꝛ adducit nō erit secura pronosticatio dispositiōis velociter ex mutatiōe aphm. ipoꝝ de vno mēbro ad aliud: vñ pronosticatio i morbis acu Jtē i.2°.tract. tis qui fiūt de putrefactiōe humoꝝ in venis aut in toto corpo 5°.distin.6.c. re nō erit firma/sed in morbis accidentibus ex aliquo apate fa 50. d̄ ꝯsiderā cto in aliquo mēbro vt in pleuresi ꝛ in similibus: ꝛ in morbis dis a medico diuturnis pnosticatio firma erit: finaliter ꝛ Rasis ait dico φ añq̄ ferat iu/ hec expō est mala cū Gal. ꝯfessus sit φ in morbo diuturnio est diciū i pnosti difficilior cū signa nō appareāt in eo sup vltimā fortitudine; cādo d̄ hᵒ bñ. ꝛ humor sustinens in eo in loco sit occulto: ꝛ similiter q: de eo Jtē Nicolus i nō fit perfecta releuatio nec firma/vt dispō eius cognoscat p ꝑ. ſmōe.c.12. ut est vtrū transmutabilis sit an nō/ꝛ quāta sit malitia eius/ꝛ q̄lif se d; hr̄e an accidat interim aliud vitiū an non. Sed dixit Rasis Hip. medicus erga voluit φ quātitas quā pertingit nr̄a scientia vel sentētia p ap/ infirmos suos paritiōe; huiusmodi signoꝝ nō est ita pfecta φ i ea nō cadat adducit aphm peccatū omnino qm̄ est res cōie curatiua fm̄ proximitate; in vbi dic̄ φ me ueniens in maiori parte id qd̄ pertinet ad artes nāles sed non dicus d; cau/ est res canonica fixa i vna dispositiōe necessario/quēadmodū te pnosticari est dispositionis in vtraq; eclipsi. ꝛ prosequit postea Nicolus ꝛ ptcheṁima de rationibus Rasis contra Gal. quas dimitto.

q̄dā q̄ faciunt p hoc apho. vide.

20

Uetus.

Qvibuscūq; iuuenibus existētibus uentres fiunt humidi: his senescentibus exsiccātur: qbus iuuenibus uentres fiunt sicci his seniotibus humectantur.

Theod.

Qvibus iuuenibus adhuc aluus humida est his senescentibus siccatur. cōtra quibus iuuenibus adhuc aluus sicca est/his senescentibus humectatur.

Q Vibus iuuenibus adhuc aluus humecta est: his senescentibus exsiccat᷑, quibus uero iuuenibus adhuc aluus sicca est his senescentibus humectatur.

D Irit Auic. inquit Hip. Ille qui est i pueritia lenis nature, dure ē i senectute: ⁊ ecōtrio. ⁊ est apho. Hip. Qui busc̄uq; iuuenibus: ⁊c. Gal. quoq; i pᵒ. dicti apho. volens declarare verū itellectū dictoꝝ in eo posuit quinq; causas fluxibilitatꝫ ventris in iuuene, ⁊ vnā dedit itelligere, ita ꝙ sunt sex. ⁊ vna est vehemētia expulsiue prouenie͂s ab humiditate nāli stomaci ⁊ itestinoꝝ, q̄ humiditas remittit᷑ in senectute: ⁊ ideo iuueni pp dictā causaꝫ habēti ventreꝫ humidū ipso senescēte siccat᷑ vēter. q̄ exsiccat᷑ illa eius humiditas. 2ª. causa multitudo colere i iuuene generate ⁊ ad intestina trāsmisse ratione eius ea, ⁊ stimulātis expulsiuā eoꝝ, q̄ colera q̄ remittit᷑ i senectute ideo exsiccātur eoꝝ vētres. 3ª. cā est debilitas ꝯtentiue prouenieus in iuuene a caliditate ⁊ humiditate eius nāli: qm̄ habēt caliditas ⁊ humiditas debilitare cōtentiuā, q̄ ꝓprie fortificat᷑ cū frigido ⁊ sicco, q̄ caliditas ⁊ humiditas in senectute remittit᷑, ⁊ inualescūt frigiditas ⁊ siccitas: vñ vēter exsiccat᷑: potest tñ etiā debilitas ꝯtētiue prouenire i iuuene ex dominio humiditatꝫ solius, vel etiā ꝯiuncte cū frigiditate, q̄ humiditas superueniēte senectute remittit᷑, ⁊ siccat᷑. 4ª. cā est assumptio multi cibi pp multitudineꝫ appetitus in iuuene, q̄ multitudo cibi est cā fluxibilitatꝫ ventris in eo, qui postea appetitus eo senescente remittit᷑. vñ vēter exsiccat᷑. 5ª. cā est debilitas attractiue epatis pp cuius debilitatē relinquit᷑ i fecibus magna quātitas liquoris chilosi, a quo accidit vētris fluxibilitas. Iuuenis tñ existēs humidus ventreꝫ pp hāc cām senescens nō efficit᷑ siccus ventrem, qm̄ hec cā ꝯtinue versus senectutē ⁊ in ipa etiā senectute augēdo ꝓcedit, ⁊ ideo fit magis humidus. 6ª. cā est vel esse pōt intēsa frigiditas ⁊ siccitas stomaci ⁊ intestinoꝝ in iuuene: quaꝝ intēsione deicit᷑ actio ꝯtētiue eoꝝ. q̄ imoderat᷑ ei, ⁊ ois imoderata qualitas deicit actū ꝓprie virtutꝫ: ⁊ pp hanc cām etiā iuuenis hñs ventrē humidū nō habet ipm i senectute siccū, imo magis humidū, q̄ hec cā etiā augēdo procedit: ⁊ posuit Gal. stipticitatis ventris in iuuene sex alias cās pdictis

Nicolus i. 5ª. trac. 8. c. 20. ď ꝓnosticatiōe i fluxu vētris.

oppositas. quaꝝ vna appetitus paucitas ĩ eo pp nimiã caliditatẽ stomaci sui: vnde parũ accipit de cibo/ ꝙ talis caliditas ĩ senectute remittitur idẽ augetur appetitus/ quare plus sumit de cibo vnde venter humectatur eius: 2ª. causa ẽ fortitudo retentiue stomaci ꝛ intestinoꝝ in iuuene propter frigiditatẽ ꝛ siccitatẽ stomaci ꝛ intestinoꝝ eius moderatas/ ꝗ ꝗ in senectute augent ꝛ fiunt retẽtiue eius ĩmoderate/ ideo destruẽdo actũ eius venter qui erat ĩ iuuẽtute siccus humectatur. 3ª. causa est debilitas expulsiue in iuuene procedens a caliditate stomaci ꝛ intestinoꝝ eius/ qua venter fit siccus/ ꝗ postea remittitur ĩ senectute vnde fit venter humidus. 4ª. causa ẽ fortitudo attractiue epis ꝗ multũ exsiccãdo partes chilosas liquidas dimittit feces siccas in intestinis ꝛ paucificat eas. vnde venter exsiccat/ eo ꝙ pp siccitatẽ tardius descendũt/ ꝛ pp paucificationẽ minus de eis emittitur. Superueniente autem ei senectute diminuta caliditate epis minuitur attractio. vnde nõ exsiccatur fex/ quare citius descendit/ ꝛ plus de ea emittitur/ ꝛ redditur venter humidus. Cum aũt Gal. dixit in hoc pũto. ꝙ epar temperatũ efficit excoctionẽ fortem nõ intellexit de vere temperato/ ꝗ vere temperatũ efficit excoctionẽ temperatã. Sed intellexit de epe qđ est mediũ inter epar vere temperatũ ꝛ epar multũ calidũ: quod per quãdã similitudinẽ vocauit temperatũ cũ fit temperatum gradualiter/ ꝛ tale epar facit excoctionem fortẽ ad quã sequitur vẽtris stipticitas. 5ª. causa potest esse paucitas colere in iuuene/ qua parũ stimulabitur expulsiua ꝛ paꝝ expellet vnde stabit venter siccus. propter tamen hanc causã iuuenis habens ventrem siccũ nõ habet eum humidum in senectute ſꝫ magis siccum. quoniam ista causa semper augendo procedit. ꝛ 6ª. causa potest esse debilitas expulsiue in iuuene propter siccitatem stomaci ꝛ intestinoꝝ/ ꝛ propter hanc etiam causã iuuenis habens ventrem siccum non habet eum humidum in senectute/ immo magis siccum. quoniam hec causa semper augendo procedit. possent etiã adduci alie cause sumpte a rebus non naturalibus quas per te considerare potes.

21

Vetus.	p	Otus indigentiam soluit.
Theod.	F	Amem uini potio soluit.
Leoni.	f	Amem thoręxis .i. uini potio soluit.

Et sciās q̄ vt voluit hip.i apho. pot⁹ idigētiā soluit p potū vini vel alterius ɔuertibilis ī nutrimētū tollit siue tolli potest fames/ꝛ etiam sitis/q: reppenitur loco deperditi. Sed p potū rei nō ɔuertibilis ī nutrimētū sicut aque simplicis tollit aliqñ sitis nō nālis/ꝛ et q̄ pter nām remouendo eis faciētes ipā3. Sic ꝛ sitis tollere pōt famē nō nāle3/ꝛ q̄ pter naturā sitis remouēdo causas eius licet rarius hoc ɔtingat: Famē aūt ꝛ sitim nāle3 per se tollere nō pōt cum nō possit restaurare deperditū per accñs aūt sedare pōt eas ad tēpus qd̄ multis pōt facere modis. Uno modo remouendo aliquas causas accidētales coadiuuantes nāles causas ad inducendū famē ꝛ sitim. 2° aqua frigida sopit virtute3 sensitiuā in ore stomaci. 3° qñ propter suā lesionē curandā calor nālis vertet actionem suā in ipā3 ꝛ nō i humiditates substātificas. 4° qñ nutrimētū grossum eēt i venis morās sua grossitie ad mēbra trāsit/qd̄ aqua frigida sua fluxibilitate ad mēbra trāsit facit/ꝛ nutrit ea. vñ cessant ab attractiōe. q̄re sedat fames ꝛ sitis.

Nicolus in. 5 trac. 2. c. 5. de ɔpossibilitate famis ꝛ sitis.

Argumētū appetitus cibi ab hip.i apho.i ātiqua trāslatione limes vocat: qd̄ interptat fames/ꝛ i alia trāslatione idigētia dr̄/p quā vt dicit Gal.i ɔmēto. appetitus caninus itelligit/ab Alex°. dr̄ chinodosius: Dicit Ber.a chinos grece canis/ꝛ elixos glosa: vñ ꝛ Serapio dicit: nominat noie canū q ɔsiderāt comedere multū absq3 sanetate. Hal. dixit. q sitis vocat .i. vorago: sm Auic. hec passio vehemētia famis ꝛ canin⁹ appetitus vocat/ꝛ pōt dici appetitus itēsus: ꝛ fames insatiabilis ꝛ dicit Gal.i ɔ°. q paciēs d3 bibere vinū multū/s3 nō comedere multū/vt vinū magis calefaciat/ꝛ inundatiōe3 faciēs i stomaco os ei⁹ magis repleat: ꝛ dixit: nō sit vinū acerbū. i. nō sit stipticū/pōticū/nec acidū/s3 rubeū vel russū supple vel roseū/aut rubicūdū/acutū potēs/ꝛ multū eē dādū et si nō sitient/ꝛ d3 eē rubeū q: magis nutrit ꝛ replet ꝛ diuti⁹ morat i stomaco/ꝛ d3 sumi supra pīguia acetosa nālit vel artificialr̄ facta. qñ vinū diuti⁹ retinēt i stomaco/ꝛ subleuāt ip3. ꝛ d3 sumi calefactū i potu/ꝛ i hac sñīa aph⁹. hip. ɔueniūt oēs autores.

Item Nicolus 4. c. 32. de appetitu canino in principio ꝛ in cura.

22

X plenitudine quecunq3 egritudines fiunt euacuatio sanat/et quecunq3 ab euacuatione plenitudo et aliorum cōtrarietas.

Uetus.

Theod.

q Vicūq; morbi ex repletiōe fiūt eūone curāt: qcūq; eūone repletiōe/eodēq; mō ceterorū cōtraria remedio sunt.

Leoni.

q Vicunq; morbi ex repletione fiunt curat euacuatio/et quicunq; ex eūone repletio/et aliorum contrarietas.

Nicolus.i.2°. tract.ꝑ.c.ꝑ.in pª.carta.de actu curatiuo i gñali: multa circa hoc sed hec pstrinxi.

p Efficiunt aūt curationē/tria medicinalia instrumenta.s.dieta/potio/⁊ cirugia: perficit itaq; itētio curatiua cōtrario: Dixit.n.hip.ex plenitudine qcūq; egritudines fiunt eūo sanat:⁊c. Et Arist.dixit pª. problematū problemate.2c.qp ois curatio fit p ꝯriū. Cōtraria.n.sunt q approximātur eis/q egritudinē faciūt/qr i mediū ducūt alterū.s.subiectū.s.corpus qd est subiectum illorū ꝯriū vtriusq;.s.excessus vel ꝯrij oblati/⁊ ꝯrij egritudinis.⁊.2°.ethicorū dixit.medicine sunt inate fieri per ꝯriū:⁊ Gal.dixit in tegni ois cura p ꝯriū:⁊.9.terap.dixit vna restat generalissima intētio/q est sanatio nū ꝯrietas propterea quidā diffiniētes curatiōē dixerūt/curatio est morbi ⁊ aliarū rerū pter nāz per ꝯriū ablatio ⁊ hāc generalissimā intentiōē oēs secuti sunt autores/ nō accipientes per ꝯriū morbi depulsiuū solū ꝯriū qd vere ⁊ ppie dr ꝯriū. cuius ꝯrietas est de pdicamēto qualitatis:sed etiā quodcūq; cōtrariū large/qd pprius loquēdo appellat oppositū.ois nāq; egritudo vt sic habet ꝯriū per qd est remouibilis quātū est de se/licet multe sint egritudines icurabiles per impotētiā nature. Reperit etiā duplex medicinale ꝯriū rerū pter nāz depulsiuū.vnū intrinsecū ⁊ immediatū dictū ab aliquibus ꝯriū antigonisticū siue principalis ⁊ imediata cā curatiua/⁊ tale cōtrariū est virtus corporis regitiua dicta nā.q est morborū curatrix/⁊ de hac Nicolus plures subiūgit autoritates quas dimitto: Secūdū vero medicinale ꝯriū rerū pter nāz depulsiuum extrinsecū est ⁊ mediatū ⁊ est duplex vnū dictū organicū siue instrumētale ꝯsistens mālr in rebus medicinalibus alteratiuis ⁊ euacuatiuis/⁊ i rebus sex nō nālibus/ac etiā i rebus preter nāz.vt i morbis ꝯrijs morbis superuenientibus vt febris in spasmo de replōne/⁊ hoc ꝯriū.4ª.pª.Auic.rē medicationis vocauit diuisam in tria superius dicta medicinalia istrumēta.

i^m ꝯriuȝ extrinsecū ⁊ mediatū dicīuȝ ꝗ quibusdā ꝯriuȝ dispo sitiuū ꝯsistens in oi eo per qd dicuȝ ꝯrium extrinsecuȝ instru mentale cōgrue adaptaē ꝯtrario intrinseco ⁊ imediato.s.natu re ad aūt tale porrigens nature istrumētale ꝯtrariū dr̄ eē tri/ plex.s.fortuna ⁊ medicus:⁊ astans/siue famulator medici.de quibus quales debeant eē Nicolus subiungit autoritates mul tas elegantes/quas dimitto.

Jnit Rasis.25.ꝯtiñ. duo sunt fundamenta cure p po tionē.s.alteratio ⁊ eūo/sed plus cōiter ⁊ in pluribus locis alteratio cōpetit q̄ȝ eūo:⁊ modus equitatis appe tit ꝙ vbi posset alterari corp̄o cuȝ medicinis nō fiat eūo/verū tñ vbi hoc fieri nō poterit necessaria erit eūo:ꝑ.duȝ diminuāē quātitas materie morbi/deinde fiat tñ alteratio: Alteratio tñ sola debeē morbis malitie cōplexiōis pure sine mā humorosa quos vocāt morbos a cā corporali añcedente/vel ꝯiuncta nō depēdentes/⁊ eūo cōpetit oibus morbis a cā corporali antece dente vel cōiuncta depēdentibus/siue ille morbus sit mala cō plexio māliis.siue sit opilatio ab humore prouemente / siue sit apa/⁊ vt̄ eūo debetur oi morbo ꝺ repl̄one dixit hip.i apho. quasc̄ūqȝ egritudies plenitudo causat eūo sanat:alteratio aūt simul ⁊ eūo debentur morbis de malitia cōplexionis cuȝ mā. Dit.n.Gal.i tegni duas fore cās curatiuas male discrasia cuȝ mā/quarȝ vna respicit suā cām/⁊ manifestuȝ est ꝙ causarȝ sa clentiā discrasiā cum mā sanatio est per eūoneȝ: Alia respicit discrasiā ipsaȝ ⁊ ipsius sanatio est alteratio:dixit hip.⁊ Gal. in libro de medicina antiqua:⁊ ponit a Rabi parti.10. morbi accidētes cum mā nō sanabūtur nisi cū eūone aut digestiōe.

Jt̄ Nicolus i eodē.2.º tract. ꝑ.sūma.1.ª c.ꝑ de curatione morborum p in strumētuȝ po tionis i gñali in pricipio.

25

a Cutae egritudines in quatuordecim diebus iudicantur. — Uetus.

m Orbi acuti intra quartūdecimū diem iudicari solent. — Theod.

a Cuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur. — Leoni.

Nicolus i.2.º trac.4.c.4.de sp̄ibus dierū creticorum/⁊

I Nquit hip. Acute egritudines in quatuordecim die bus termināturnō.n.vltra mēseȝ.est.n.terminus ꝑfi

dquis totū .c. faciat p hoc aph. ⁊ sequenti qdā ō libabo. Jtē Nico.i.ß. smōe trac.2. c.18.ō egritudine cōposita i spāli/⁊ de diuisiōe morbi i plures spēs q: alī? cōis ali? ppri?/alius p associatiōem/ alius pportio natus/ali nō/ alius cōtagio sus/⁊ sic ō pluribus spēb? dclarat qd sit morb? breuis lōgus/acutus puersiu? tropicus/⁊ pacut? ⁊ pperacutus ⁊ multa ō his morbis.

mus iste eis a parte post ⁊ idem dixit Almās.10.egritudines trī acute sunt triste.f.acute absolute/peracute ⁊ perpacute/⁊ acute absolute terminant in quatuordecī diebus nisi p malitiā regiminis acceleret vel post ponat/frequētius tamē accelerat pp māz egritudinis stimulantē nāz:⁊ ideo scias q̄ qñ post.14.retardat crisis p malitiā regiminis vt plm eger tēdit ad mortē: q: cū deberet potius accelerare ⁊ retardat/significat multa vtutē dbilitas:pacute aūt ⁊ perpacute semp añ.14.terminat:⁊ p acute in.7.⁊ perpacute terminātur ante.7. i tertio/quarto vel quinto: Acute.n.egritudines q: sunt de mā velociter mobili ⁊ multū stimulāte virtutē/⁊ sic sunt cū fortibus accidētibus necessario cito veniūt ad statū:vñ in eis nā cogit cito māz expellere laudabiliter vel illaudabiliter. Breues.n.sunt ⁊ nō ptrahūt quin saltē in aspectu oppositiōis iudicēt: Dixit Rasis.19. ptinē. In morbis acutis crisis vt plm fit in iparibus. egritudines vero acute fm trāsumptionē iudicātur i die/⁊ aliqñ accelerant parū ⁊ iudicāt i.17.⁊ q̄ nō iudicātur in.20. puertūtur ad cronicas:⁊ iudicantur post vigesimū vsq; ad. 40m.⁊ abinde supra.sunt cronice.

24

Eptimę quarta est indicatiua/et alterius ebdomadę octaua est principiū: cōtemplaria uero undecima:hęc ē.n. quarta secūdę ebdomadę:cōtēplaria uero rursus septimadecima/hęc est .n. quarta a quarta decima/septima uero ab undecima.

Vetus. Theod.

Ies quartus septimi iudex ē: octauus principiū alterius septenarii exordit: undecimus etiā cōsiderādus est/quartus.n.secūdi septenarii est/item decimusseptimus considerandus ēst.quartus.n.a quatodecimo/et septimus ab undecimo est.

Leon.

Eptenorū quartus est iudex / alterius septimanę octauus principiū/est autē

undecimus cōtemplabilis.ipē.n.quartus est al
terius septimanę: Rursus uero et decimus se
ptimus cōtemplabilis.Ipē siquidem est a quat
todecimo: Septimus uero ab undecimo.

Nicolus i.2ª.
tra.4.c.4.de
spēb⁹ dieꝝ cre
ticoꝝ ꝛ i.c.5.
de ꝯpilatione
dieꝝ creticoꝝ
motu lune i se
bab⁹.ꝛ i.c.6.
de ꝺclaratiōe
mēsis mediā
nalis dieꝝ cre
ticoꝝ indica
tiuoꝝ supra di
coꝝ.s.i.c.4.

P Ro perfecta noticia dierum creticoꝝ ꝛ iudicatiuorū supradictoꝝ i.4.s.cap.ꝛ origine eoꝝ oportet scire vā nas fuisse circa hec opiniōes antiquoꝝ. P.nāqꝫ Hip. in libro epid. voluit/ꝙ omnis dies possit eē cretica siue sit par siue impar/ꝛ sic ibi voluit Hippo. sextum diem ꝛ octauum so re creticos. Hanc tamen sententiā Hippo.nō ꝯfirmauit postea in libro aphōꝝ/nec in libro pronosticoꝝ.sed alias posuit sententias:ꝛ dixerunt Gal.ꝛ Auic.2ª.quarti.ꝙ Hippo. posuit dictā sententiā anteqꝫ bene sciret dierum creticoꝝ esse:eꝙ ꝙ ipe cōpo suit librum epid.anteqꝫ inciperet librum aphōꝝ/ꝛ librū prono sticorum/in quibus deuiauit a sententia dicta:ꝛ postea in hoc met cap. Nicolus ponit opinionem Orbasij/opinionē Isac. opinionē Mauri/ꝛ aliam opinionē quā tetigit Rasis .19. ꝯtiñ.quam saltem secūdū seriem verboꝝ visus est sequi Auic. 2ª.quarti.ꝛ opinionē Hippo.i apho.ꝛ in pronosticis quā secutus est Gal.vbi ponit inuentionem subtilem Gal. de mense medicinali/ꝛ de diuisione ipsius in dies creticos per longum processū ꝛ illa tria cap.faciūt pro hoc apho.ꝛ q longa sunt magis qꝫ ratio cōmentarij exquirat ad illa lectorem transmit to pro huius loci doctrina amplissima ꝛ luculentissima. Subiungam solum modum computandi hos dies ex quinto cap. ibidē q talis ē.primus/secūdus/tertius/quartus: ꝛ iterū.4.5. 6.ꝛ.7.ꝛ iste nō replicatꝛ:ꝛ incipit tertius quaternus in die octa uo:ꝛ cōputatꝛ sic.8.9.10.11.ꝛ iterū.11.12.13.ꝛ.14.ꝛ iterū.14.15. 16.ꝛ.17.ꝛ iterū.17.18.19.20.ꝛ ꝯsilr cōputādū ē i aliis numeris vigenarijs vt.21.22.23.24.ꝛ iterū.24.25.26.27. q nō replicatꝛ.ꝛ seqꝛ.28.29.30.31.ꝛ iterū.31.32.33.34.ꝛ iteꝝ.34.35.36.37.ꝛ ite rū.37.38.39.40.ꝛ sic ēt i alijs vigenis:ꝛ dies p septenariū sic cōputanꝛ.nā i quolibet vigenario numero sunt tres septeni/ꝛ prim⁹ septenus/siue pª septimana nō ꝯiūgitꝛ siue nō cōponitꝛ: siue replicatꝛ cū p die secūde septimāe/sꝫ discōiūctiꝫ numeratꝛ: sꝫ secūdus septimus dies q ē finis secūde septimane replicatur

In tertia septimana & fit principium eius/vnde cōputantur sic primus.2.3.4.5.6.7.& postea.8.dies est principium secunde septimāe sic.8.9.10.11.12.13.14.& sic iterum.14.15.16.17.18.19.20. & cōsimiliter cōputātur reliqui vigenarij numeri / qui vocātur a medicis periodi vltīe i qͥbus siue in diebus creticis. & ipsi periodi vl'ēs sic cōputātur primi terminus ē dies.20.& secūdi terminus ē dies.40.& tertij terminus ē dies.60.& quarti.80.& quinti.100.& sexti.120.& pdicte computatiōes sunt secundum sententiam Hip.& Gal.& sequentium: Archigenes:vt referunt Gal.& Auic.aliter computauit eos:& modum dimitto.

25

Uetus. c Stiuę uero quartanę ut multum fiunt breues/autūnales uero longę. maxime uero quę ad hiemē cōiungūtur.

Theod. q Vartanę estiuę breues magna ex parte sunt / autūnales longæ: presertim quæ hiemem attigerint.

Leoni. e Stiuę quartanę magna ex parte breues: autūnales longę / maxime quæ hiemem attingunt.

Nicolus in.2° trac.2°.distinctione.5.de febre mlīca.c.ð ð febre mlīca & spēb' eius.

f Febris quartana ab autoribus iter febres cronicas nu merat: Dixit tñ Hip.in apho. Estiue qrtane breues sunt:&c. Est.n.breuior oibus quartanis alior tēpo: & quātum ad sua tpa vl'ia oīa ita qꝫ citius finit:& quātum ad tempora particularia/qꝫ habent parosismos breuiores. Nam estiua mlīa minoris quāntitatꝫ existit/& subtilioris substantie/& calidioris cōplexionis qꝫ mlīa alior tēpor/quare citioris est resolutiōis/& vt dicunt verificat ð estiua quartana/siue sit ge nerata in estate pp mām mlīcam i estate genitā/siue pp materiā mlīcam pcedēti tpe genitā/& tūc faciēte febrē/siue sit ipa quartana pcedēti tpe facta & reseruata ad estatem:& fortasse ð hac maxime verificatur. Est.n.quartana de mā generata in estate breuior autūnali & hiemali/qꝫ nō fit in estate nisi ex adustione colere/q̄ magis dissolubilis est oi mā aliar spēr mlīe. Ita etiā qꝫ mlīa nālis dico si fecerit egritudinē vel febrem in ipa estate;

q̄n si colera generata i estate faceret febr̄e i autūno ipa posset esse difficilius dissolubilis/qꝛ i estate nō processit multum adu stio/sꝫ i autūno sic:ꝛ sic ē pducta i autūno ad exiccatiōeꝫ ma/ ioꝛē/ꝛ ad maioꝛē resolutōis difficultatē. Estiua tn̄ q̄rtana foꝛ tioꝛ hꝫ accītia de igritudine/siti/acuitate caliditat̄ ꝛ sib⁹.

26

f Ebrem in spasmo melius est fieri q̄ spa smum in febre. — Auic.

f Ebrem conuulsioni superuenire me/ lius est/q̄ conuulsionem febri. — Theod.

f Ebrem conuulsioni superuenire me/ lius est/q̄ febri conuulsionem. — Leoni.

Ebrem in spasmo:ꝛc.ꝛ Auic. dixit qꝫ Hip. dixit. Si f acadit febris post spasmū melius ē q̄ꝫ si acadat spa/ smus post febreꝫ. cuius intētio est qꝫ si febris superue niat spasmo humido curat eū. Sed spasmus qui puenit ex febre est siccus.s.hꝫ pl̄m/qui raro recipit curā.qꝛ nō nisi i prin/ cipio an̄ ipsius ꝯfirmatiōeꝫ.ꝛ quidā dicunt locutioneꝫ Hipp. icōgruā fuisse ꝛ reducūt eā ad cōgruaꝫ dicētes febrē i spasmo bonum est fieri/spasmū vero i febre malū.ꝛ quidā dicunt si fe breꝫ seqtur spasmus de inanitione tūc nō ppꝛie dr̄ melius ē: qꝛ hoc est simpl'r malū. Si aūt febrē sequit̄ spasmus de reple/ tione tūc locutio pōt eē ppꝛia/ꝛ ita q̄ dicit melius pōt saluari:qꝛ ipe nō est simpliciter malus:ꝛ quidā dicunt febreꝫ bonū est fieri i spasmo de repl'one nō ꝯiuncto vlceri/ꝛ bonum ē fieri i quodā spasmo nō ppoꝛtionato ad mā̄ꝫ:vt i facto a cōgel/ latione: Dicūt absolute dicendū esse oēm spasmū superuenire febri malū esse.maxime tn̄ spasmū siccum/ꝛ maxime si febris fuerit adustiua/ꝯsumptiua:ꝛ post ipm̄ spasmū de replétione: ꝛ vltimo spasmū non ppoꝛtionatū ad mā̄ꝫ. Ipe.n.ſm pl̄m minus malus est alijs. Dixit Hip.4.epid.ꝛ ponit̄ p̄ ꝯtin̄.non quilibet spasmus post febreꝫ est malus sed ille qui euenit post febreꝫ acutam/aut diuturnā/ꝛ Ras. dixit exponēdo qꝫ vbi dr̄ malus debet dicere siccus. Dixit Gale.in ꝯ° .spasmus de sicci tate acadens post febrem acutam adustiuam ꝛ imoderatam purgationem est incurabilis eo qꝫ nerui sicci indigent longa

Nicolus i.5°. smone tra.5. c.7.d̄ spasmo ꝛ ē hoc i pti/ cula d̄ signis.

curatione/añq3 humectetur: ꝛ morbi acuitas ꝛ eius fortis exic cario ad dolorẽ/ꝛ motus musculi violentus prohibet fieri cu/ ram/ꝛ ideo talis spasmus cito inducit ad mortem.

27

Vetus.

n On secundũ rationem alleuiatis non oportet credere:neqꝫ uereri ualde ma la/quę fiunt irrationabiliter:Multa.n. talium incerta sunt / et non ualde permane re/neqꝫ morari consueuerunt.

Theod.

h Is q̃ nõ ex ratione lauant confidendũ nõ est.nec pre metu omittendũ solue re ea q̃ pter rationem incidunt mala. Hęc.n.magna ex parte infirma sunt.nec persе uerare aut imorari diutius solent.

Leoni.

h Is q non ex ratione leuius se habent nõ oportet fidere.nec multũ formida re mala quę preter rationem eueniũt. Plurima.n.talia stabilia nõ sunt/neqꝫ multum durare et permanere consueuere.

Nicolus i.2°. trac.5.distin. 6.d pnostica tiõe.c.5.dc si/ g nis pronosti cis i gñali bo nis ꝛ malis ac medijs.i lon/ gñ d hoc pul cherrime.

n On sm rõnez alleuiatis:ꝛc. Accñia.n.mala/ꝛ etiaꝫ multo magis multum mala oi tpre quo eueniũt sunt uerẽda:sed tñ cũ pter rõnez eueniũt nõ sunt nimis ve rẽda. In morbis.n.mõtalibus nõ possunt signa putrefactiõis male apparere i principio. q: nõ nisi qñ morbus icipit domina ri nature. Sed i principio nõ dñat/ꝛ iõ si tũc accidit aliqd acci dẽs malũ nõ ẽ nimis verẽdũ. ꝛ hoc nisi egritudo mortalis ita sit breuis vt vix cõplẽdaf eius principiũ pp eius paruitatẽ/ꝛ de numero harũ egritudinũ sunt febres pestilẽtiales/i quibus aliqñ añ statũ appareãt signa mala/vt credanf euenire i prin cipio/quãuis iã tũc nõ sint i principio sed i augumẽto. Silr ali qñ i principio morbi salubris apparebũt signa laudabilia qui bus nõ est credendũ oio: Notãt q sex modis aleuiatio ꝛ simi liter aggrauatio irrõnabiliter apparere possunt. p mõ qñ seq;

tur causā3 nō debite aleuiantē vel aggrauātem.4° mō qn̄ ꝛ si sequat̄ ad cām debite illud faciente ipa tn̄ cū nō ē firma stabi lis ꝛ perdurās.3° mō qn̄ nō sequit̄ ḟm exigentiā3 egritudinis sicut si i febre flegmatica lēta superueniret accn̄s intense calidi tatis/aut ec°.ꝛ quidā ad hūc modū addūt qn̄ nō superuenit secūdū exigentiā particulariū maxime cōplexiōis/etatis/anni: tp̄is:ꝛ regionis.sicut qn̄ in flatico sene/regione frigida/ꝛ hie mis tp̄e superueniret in egritudine nō multe caliditatis accn̄s intense calin vel ec°.4° mō si superueniret ꝑ debitū tp̄s egritu dinis:sicut si eueniret aleuiatio an̄ signa digestiōis ꝑfecte: aūt an̄ euacuationē materie morbi/aut eueniret aggrauatio post materie morbi eūone3. Op3.n.in mālibus morbis ad hoc vt aleuiatio fit secundū rōne3 materie eoꝝ digestione3 precessisse cōpletā/vel eius eūone3 vel vtrūq3:Sufficeret aūt digō sola i mā reduabili ad benignū:In nō reducibili vero ad benignū digō sola nō suffiat/nec post eā eueniēti aleuiationi ē credēdū:Nā mā illa quātūcūq3 digesta nō euacuata in corpore re manens rursus supra naturā grauabit/sed requiritur eūo eius sensibilis spontanea/vel artificialis/aut ēt eūo isensibilis/ꝛ de sequēte eūone3 sensibilē nulla est dubitatio siue eradicatiua fit: q̄ melior ē/siue ēt minoratiua facta post digestionē materie: imo ēt q̄nq3 eūo sequens eūone3 materie indigeste/furiose/vel multe aleuiatio sequens ē rōnabilis.Insensibilē.n.eūone3 ma terie aliqn̄ sequit̄ aleuiatio irrationabilis/vt q̄ post longū som nū factū i statu i febribus q̄nq3 sequit̄ ꝛ ꝑcipue in pueris.ꝛ si militer aggrauatio irrōnabilis ē q̄cūq3 accidit an̄ digestionē materie.i qua rationabiliter d3 expectari digō/ꝛ ēt q̄nq3 pro uenit an̄ eūone3 materie nō reducibilis ad benignū. 5°.modo qn̄ aleuiatio vel aggrauatio quāuis procedāt a sua causa nō procedūt ab ea de per se sed de per accn̄s.ꝛ.6° mō quādo nō procedūt a causa manifesta.Hic tamen modus verificat̄ vt in pluribus.Et cause quide3 aleuiationis nō secundū rōnem pos sunt eē multe.vna est etherōgeneitas siue difformitas materie morbi/ ꝛ hoc si parata fuerit putrefactioni / tunc si pars eius subtilior plus putrescat ꝛ febrem faciat / ea resoluta sequētur aleuiatio cui non erit credendum/quia non perdurabit.Nam pars illius grossior postea putrefiet ꝛ febrē faciet ꝙ frequenter hoc experientia declarat. putrefacta nanq3 subtili parte cole re sequetur aleuiatio / ꝛ tamen postea multotiens sequitur ter/

tiana nõ pura/aut quartana.2ª.causa ee pōt mutatio situs ma
terie ꝺ mēbro nobili ad nobilius/vt pȝ ex ꝑmutatiōne materie
squinātie ad pulmoneȝ i quā permutatiōe aleuiatio ꝑcipitur:
nūdum percepta notabili aggrauatiōe i pulmone/q̄ tñ aleuia
tio parū perdurat.3ª.cā pōt ee resolutio spiritus caloris inati:
sicut cū in febribus incēsiuis resolui᷑ calor nālis/q: inuenit᷑ ad
tactuȝ minor calor febrilis cuȝ mēsure᷑ mēsura caloris nālis.
⁊ aleuiabun᷑ multa accidētia ꝯsequētia intensionē caliditatis
ꝑter nāȝ/⁊ apparebit tūc aleuiatio/q̄ nō permanebit.4ª.causa
pōt esse vltimus conatus virtutis ꝯ̄ morbū. qꝺ multotiens ap
paret in appropinquātibus morti.qui viden᷑ aleuiari i virtu/
te motiua/⁊ sensitiua appetunt cibum ⁊ multa his similia fa
ciunt/⁊ ista aleuiatio non perdurat/imo eger sicut lucerna ap
propinquat extinctioni maiorem flāmam faciens subito extin
gui᷑.ad qꝺ aduertens Auic.xiª.3ª.de sincopi confirmata/ait.
Cum eger leuat caput mori᷑.5ª.causa pōt esse sensitiue virtutis
ebetatio sicut cum sequi᷑ doloris fortis aleuiatio per approxi/
mationeȝ narcoticoꝝ/attñ secundum plm talis aleuiatio non
perdurat/sed redit plures dolor fortior.6ª.causa esse pōt con
stipatio materie i mēbro/q̄ prius erat dispersa. per cuius cōsti
pationeȝ eius remitti᷑ qualitas sicut pȝ in habēte inflāmatio/
neȝ epatis cum multa tinctura vrine/cū epithimata frigida epa
ti applican᷑ ⁊ remitti᷑ tunc īflāmatio ⁊ vrina a calore suo re
cuperat᷑.Sed parū durat etiā ista aleuiatio/q: illa cōstipatio ꝑ
ducit ad opilationeȝ vel ad apā epatis/⁊ febrē ad quā sequi᷑
aggrauatio.7ª.cā esse pōt celestis influxus: Dicunt.n.quidaȝ
cum ꝯiungi᷑ luna cuȝ fortunis ⁊ stellis fixis amicabilibus alii
cui ergo tūc eger ille aleuia᷑. Verūtñ si luna post modicū tps
cōiungere᷑ cum īfortunijs ⁊ stellis inimicabilibus illi egro to
letur ab eo aleuiatio ⁊ seque᷑ aggrauatio. 8ª.causa accīs ani
me ducens egrū ad gaudiū ⁊ speȝ bonā sicut est ꝯfidētia egri
de superuētu medici/vel nūciatio reꝝ magnaꝝ bonāꝝ ⁊ simi/
lia.vñ aleuiabi᷑ īfirmus/⁊ tñ nō perdurabit aleuiatio illa/nisi
eius cā perduret.Similiter ⁊ aggrauatiōis ꝑter rōnem multe
possunt esse cause.vna pōt esse mutatio situs materie digeste:
sicut accidit cuȝ moue᷑ mā sursum ad crisiȝ faciendā accidūt
capitis dolor/anhelitus malitia ⁊ similia.Sed nō perdurant:
imo cito pertrāseūt superueniēte crisi bona ⁊ sanitate.2ª.causa
esse pōt fortis pugna nature ꝯ̄ morbuȝ/vt sepe ꝯtingit i statu

materia ente perfecta digesta/ꝛ nã eam cõmouente/vt feperet suuatiuũ a nociuo ꝛ tũc insurgunt accñia praua/sed nõ perdurãt/imo cessant nociuo expulso.3ª.cã esse põt qñ nã videt so/ pta reuocatis ad interiora spũitu ꝛ humoribus cum pulsus p fundatiõe vñ aliqñ sequit aggrauatio magna/vt videat eger moriturus/ꝛ tñ parũ perdurat qꝛ post paululuꝫ nã excitata ꝛ cõfortata expandit spiritus ꝛ humores ad exteriora/vñ remouetur accñia vl'a.4ª.causa esse põt influxus celestis si fuerit oppositus pdicto i causis aleuiatiõis.5ª.cã põt esse accñs anime inducens egruꝫ ad irã/furorẽ/vel tristitiã/aut desperatiõeꝫ:qd tñ nõ pdurabit cessante ipo accñte/vel superueñete ei opposito.

Jtẽ i codẽ tractatu ꝛ distin. c.50.de cõfidẽtia ꝛ medico añq̃ ferat iudiciũ i pnosticãdo d hoc pulcherrime: vide.

28

Ebricitantibus nõ fortiter neq3 oio in suꝑficie/permanere/et nihil minuere corpus aut tubescere magis eo quod secundũ rõnem fit malũ est.Hoc.n.longitudinẽ egritudinis significat.Hoc aũt ibecilitatẽ.

Uetus.

Ebricitanti nõ admodũ leuiter/et per sũmã corporis formã/si corpus pstat: nec ullo mõ collabit/aut cõtra si magis cõsumit q̃ rõ postulat/uitiosũ ẽ: Alterũ.n. lõgitudinẽ morbi alterũ ibecilitatẽ significat.

Theod.

Ebricitantiũ nõ oio leuiter/pmanere corpus/et nihil minui/uel ẽt plusq̃ rõ postulat cõtabescere malũ.hoc.n.morbi lõgitudinẽ/hoc uero ibecilitatẽ significat.

Leoni.

Ebricitãtibus nõ oio:ꝛc.qd dictũ quãuis verũ sit de oibus morbis i qbus corpora extenuãtur maxime tñ verificat i febribus putridis. Notãt tñ nullũ corpus febricitãs febre putrida posse permanere oio i sua dispõne nãli: hoc.n.solum pertinet sanis/ideoq3 in oi febre putrida corpus simpliciter minuit pp caliditateꝫ febrilẽ resoluere plus q̃ sit restauratio:Atñ cum hoc fiat qꝛ in quibusdã febribus corpus non

Nico.i eodeꝫ 2ª.ꝛ trac.ꝛ distin.c.15.de signis sũpt͡s ab habitudie totiue i prima.

multū apparētet ⁊ sensibiliter minuatur. cuius cā ē multitudo humoꝛis ⁊ cōstrictio poꝛoꝝ corpoꝛis: vñ pꝛohibet̄ caliditas febꝛilis sensibiliter extenuare corpus/ ⁊ ideo ex hoc significat̄ lōgitudo egritudinis: per hoc permanere ⁊ nō minui corpus itellexit sensibiliter ⁊ notabiliter/ dato ꝙ minuat̄: sꝫ nō pꝛopoꝛtionabiliter febꝛi/ ⁊ intellexit de febꝛe nō oīo debili / qꝺ significat qꝺ dixit febꝛicitātibꝰ nō oīo in superficie .i. febꝛe q̄ nō oīo est superficialis ⁊ debilis/ ⁊ idem dixit Auic. 2ª. q̄rti. de signis crisim longinquā significātibus. Notāt ꝙ in febꝛibus corpus aliqñ ꝯtabescit fm rōnez. Nā rōnabile ē in forti febꝛe cōtabescer corpus/ ⁊ aliqñ ꝯtabescit pter nāꝫ/ vt cū cōtabescit in debili febꝛe/ ⁊ tūc significat̄ debilitas virtutis maxime digestiue ꝑꝑ cuius debilitatē corpus in eo/ qꝺ a febꝛe resoluit̄ minime aut parū restaurat̄: vñ tabescit plusq̄ꝫ pꝛopoꝛtionabiliter correspondeat febꝛi. pōt .n. macredo pꝛopoꝛtionabiliter febꝛi in febꝛiente/ aduenire/ eo ꝙ virtus digestiua cōis toti/ ⁊ pꝛopꝛia i stomaco: epe: ⁊ venarū/ oēs vel alique ex eis sūt debiles. Cū aūt corpus nō restaurat̄ pꝛopoꝛtionabilr resolōni .s. in cōpatiōe ad vigorē febꝛis tūc corpus macrescit irrōnabiliter: qꝺ ergo dr̄ .p̄. pnosticoꝝ/ ꝙ dispō similis sanis ē laudabilis nō dꝫ itelligi/ ꝙ dispō sit oīo similis sane dispōni/ q꞉ p illā similitudinē itelligit̄ magna pꝛopinquitas ad ipaꝫ/ q̄ pꝛopinquitas tūc dr̄ esse/ qñ extenuatiō hꝫ ꝓpoꝛtionē ad febꝛē/ ⁊ tūc ē laudabile signū/ ⁊ cū non habeat pꝛopoꝛtionē tūc ē illaudabile. Ait Ral. 16. ꝯt. ꝙ Gal. dixit .s. i ꝯtᵒ. dicti apho. ꝙ macies intensa ē signū firmū sup debilitate virtutꝭ. vñ in quo fuerit febꝛis mediocris in fortitudine quotiens inueneris corpus eius in sua dispōne absq̄ꝫ maciē lōgū moꝛbū ꝓnūciabis: ⁊ eoꝫ .dicūt ꝙ p ꝯclusionē secūdā aph. hip. dedit itelligi oppositā/ ꝙ si corpus minuit̄ ex febꝛe quantū dꝫ fm rōnez ꝙ ē signū bonū/ verūtñ hoc vltimū dictū non est verū vl'iter sicut pꝛimū/ q꞉ verū ē si corpus macrescit vltra rōnez in oi febꝛe ē signū malū. Possibile .n. ē ad aliquā febꝛēꝫ fm rōnē sequi fortē extenuatiōēꝫ: vñ eueniet moꝛs/ ⁊ tūc ex illo fm rōnez eueniēte nō significat bonū: ⁊ ideo dicūt ꝙ apho. verificat̄ de febꝛe ad quā nō dꝫ sequi fm rōnez extenuatio talis: q̄lis si seq̄ret̄ significaret̄ inde malū ⁊ moꝛs. qꝺ si corpus extenuat̄ in hieme ⁊ nō i estate significatio erit firmioꝛ ⁊ velocioꝛ ⁊ sir̄ in etate/ qm̄ dissolutio senescentiū ⁊ infantiū ē velocioꝛ i febꝛibus/ ⁊ i mediocribus etate est tardioꝛ: vñ collige de hoc si

gnificationem inspiciendo/verū sit euacuatio sensibilis ibi:qn̄ tunc non potest attribui extenuatio dissolutioni occulte.

Febris debilis dr̄ febris supficialis/sicut de aliquo me dico pauce scientie dr̄ q̄ ē medicus supficialis de qua febre locutus ē hip.i apho.febricitātibus nō oio:ꝛc̄. febris aūt fortis nō dr̄ supficialis ꝛ sic ꝓsequit̄ de diūsis febriū.

Itē Nicolus eodē.2°.tra.2. sūma.p^a.c.8. ð diuisione febris p accitales differētias

29

Nchoantibus morbis si quid uidetur mouere moue: In statu uero habere silentium melius est.

Vetus.

Vm morbi incipiunt si quid mouendum est moue:cum consistunt et uigent quiescere melius est.

Theod.

Vm morbi inchoant si quid mouendum uidetur moue:cū uero cōsistunt ac uigent melius est quietem habere.

Leoni.

Dixit Auic.p^a.q̄rti.ꝛ eūo minoratiua ꝛ eradicatiua differūt ad inuicē/q: nō dʒ eūo eradicatiua fieri nisi mā existēte pfecte digesta:sʒ minoratiua pōt fieri mā nō existēte pfecte digesta/ꝛ an̄ statū/i augumēto/pōt ēt fieri i fine pricipij an̄ finē eius/ꝛ mā existēte oio cruda/ꝛ hoc maxime i spatibus/qn̄ mā an̄cedens ē multa valde/ꝛ ē i fluxu: tūc.n. lʒ minorat̄ mā ȝ an̄teȝ/vt ꝓhibeat̄ augumētū spatio magnū: ꝛ maxime dū ē influxu/q: tūc pp suū motū erit magis obediēs eūoni p pharmacū.pōt ēt fieri i pricipio an̄ finē ei⁹ eūo minoratiua/qn̄ morb⁹ icipet a mā multa valde/vel a mā multū mala valde/cuius multitudine vel malitia timeret̄ de pditiōe egri pp̄ea q̄ virtus nō posset eā tolerare donec digereret ꝛ ranficaret illā:i his.n.casibus ꝛ similibus dixit hip.i apho.inchoantibus morbis si quid videt̄ mouendū moue:ꝛc̄. ꝛ Auic. dixit 4^a.primi.nō moueas nisi i pricipio qn̄ i talibus casib⁹ tarda re eūonem minoratiuā est discrimē ifirmi:ꝛ eūo minoratiua securior ē eradicatiua:īmo eradicatiua nō dʒ fieri nisi qn̄ mā est tante quātitatis/q̄ absq; discrimine virtutis possit eradicari: tunc.n.conuenit etiam nulla premissa minoratione.

Nicolus i.2°. tra.p̄.sūma.2^a c.6.de eūone i gnāli ꝛ i aph. supra i exercitātibus ad sūmū de hoc.

Itē Nicolus i eodē trac.c.7 de reb⁹ a qb⁹ sumif idicatio de eūone. & d hoc vide i p^a. sup. aph^o.20. ea quoꝝ cū ro:&c.

Dixit Auic. si natura nō mouet moue tu hora motus d eius.s.debito tp̄e expectato/in quo casu licitū est medico in fine vltimo status/aut saltē in principio declinatiōis eradicatiue eūare: sed nō toto tp̄e/quo nā est vel esse pōt apta ad eūandū/qd̄ significauit Hipp.in apho.in statu silentiū habere.s.ab eūone melius est. Si tn̄ nā in statu moueret sed debiliter vel imperfecte iuuāda est nā i ipo statu/& si cum auxilio adhuc nō cōplet eūonez medicus dz eam cōplere/ sed eūo minoratiua: vt in pcedētibus patuit/pōt fieri in principio vtī & ēt in augumēto vtī/q: ad minoratiue eūandū sufficit q̄ mā sit fm quid digesta: & maxime si mā peccat i quali & quāto simul. imo stāte multitudine materie nō debemus incipere a digestione sed ab aliquali minoratione eius. maxime si mā opilans fuerit/ne agitata a digestiuo amplius opilaret deducta ad locū opilatiōis: periculū.n.ē dixit Gal.8.terap.obstructiōez auferētibus nobis añq̄ euacuensus.s.minorādo obstructionez amplius incarnari: & hoc voluit Hip.in apho.cū dixit inchoātibus morbis si quid vr mouēdū moue/& subdit in statu silentiū habere melius est.s.ab eūone minoratiua: Ipa.n. regulariter non dz fieri in statu sed eradicatiua: modo quo dictum est supra. & notanter dixit Hip. in dicto apho. si quid vr mouendū moue/vt daret intelligere/q̄ de eūone minoratiua itelligebat tā materie proprie q̄z cōis. Naz ista dictio quid vel aliqd dnotat diminutiōez vt dixit Gal.5°.reg.acutoꝝ.xj.&c.

Itez i eodem 2°.tractatu.2°. summa. p^a.c. 51.de qditate tēpoꝝ vl'ium morbi dcla/rās qd sit p̄i/cipiū morbi.

De tn̄ principiū qd̄ est primoꝝ triū dierū spaciū cōsi b derat a medico/pro vt ab ipo sumūtur q̄daz indicatiōes curatiue particulares & maxime de eūone minoratiua fienda & diuersiōe materie/& p̄cipue in acutis morbis. Ait Gal.in libro de vl'ibus tēporibus morbi. Ridiculosuz est primi parosisimi primū tēpus principiū existimare totius morbi.qd̄ aūt vtile est ad auxilia tempus hoc nomē principij egritudinis possidet: & ad hoc sapiens Hip.dixit in apho.incipientibus morbis si quid videt mouere moue: &c. & iterū circa principia & fines oīa quidē imbecilliora: &c. Nō ergo est principiū primi parosismi immissio sed i lōgius tps extendit/vt flebothomare sit possibile & cristerijs vti/& purgare/& alia facere: & ridiculosum etiam est earum q̄ in.7^a.soluuntur egritudinum/& que in anno permanet equale principiūz ponere.multaq̄ alia de principio in longum tangit.

Itē Nicolus i eodē.2°.tractatu.2°.sūma.4ª.c.25.de canonibus obseruādis i curatione febrium putridaꝝ exponit aphᵐ.hunc bñ/vbi ponit q digō dȝ pcedere euacuationē eradicatiuā nisi in tribus casibus.primus quādo materia euacuāda est sanguis siue putridus siue in putridus. secundus est quādo materia est furiosa. tertius quādo humor fuerit multus grauans naturā sua multitudine ex qua timet ne natura succūbat.p multitudine materie ⁊ i hoc casu apho. verificat:⁊ q2 cōmētū est longū icarco dimissi vide vbi tāgit aphᵐ.Digesta:etiā bene.⁊ de qua euone itelligat ibi.

50

Circa pricipia et fines omnia imbecilio ra circa statum omnia fortiora. — Uetus.

Omnia cum incipiūt et finiunt leuiora sunt/cum consistunt grauiora. — Theod.

Circa initia et fines omnia imbeciliora: cum uero consistunt fortiora. — Leoni.

Cum.n.i parosismis febriū caumā/inquietudo/⁊ sitis intendūtur significat ipsius augumētū/⁊ postea cū remittūtur ipsius significat declinatio:Dixit.n.Hip. 2°.aph.secundū principia ⁊ fines oia ibecilliora.s.sunt accīa: circa statū vero oia fortiora:īntelligens maxime/vt eiā supra dictū de accīntibus ⁊ sequētibus qualitatiuā dispositionē ma terie/⁊ actionē nature ꝯ mā.⁊ eꝯ.Nō.n.verificat de accītu/ bus ꝯsequētibus multitudinē seu corpulentiā materie/nā talia sicē oppssio nature sub mā vel nālis caloris suffocatio possunt esse fortiora in principio/vt dixit Gal.p.de crisi:Dicūt accīa sunt in declinatione imbecilliora q̄ i principio ceteris paribus q2 in declinatiōe nā iā superauit vere mā/⁊ pāuacificauit eā: qd nōdum erat in principio/⁊ i augumēto sunt fortiora/q̄ in principio/⁊ in statu q̄ in augumēto:Dicūt tñ cū hoc stat q i aliqua parte signata principij ⁊ declinatiōis accidentia sint le uiora/q̄ in aliqua parte signata augumenti/vel status/vt pȝ in statu particulari principij vnis vel declinatiōis vnis in quo accīa sunt leuiora / q̄ in declinatione particulari augumenti vniuersalis/vel etiam status vniuersalis.

Nicolus pro principio i an tecedēti aphᵒ. de hoc.

Itē Nicolus i 2°.trac.2°.sum ma.pª.c.18.ꝺ signis qbꝰco/ gnoscūt tpra vlia morbi.

Uetus. e Xegritudine uero bene reficienti et nihil addere corpus:malum.

Theod. s I cui ab egrotatiõe bñ assumẽti cibũ: corpus nihilo ꝓficit/signũ ẽ uitiosum.

Leoni. e Ius qui ex egritudine bene cibat: ni/hil proficere corpus:malum.

Nicolus i.2°. i fine.2ᵘ.tract. pĩculũ de cõ/ualescẽtia.c.ꝑ. de cõualescẽtia in gñali.

d Jnt Hip.2°.apho.loquens de cõualescẽte vero i quo ẽ bonitas appetitus pp causas nãles ex egritudine bñ reficienti nihil addere corpus malũ:pp hoc scias ꝙ i cõualescente vero põt stare bonitas appetitus/cũ bonitate di/gestionis/⁊ etiã cũ malitia ipsius/⁊ hoc erit secundũ diuersos gradus caloris innati in ꝯualescente relicti. Si itaqꝫ in ipo cõualescente cũ bonitate appetitus sequẽtis ad ianitionẽ mẽbrorũ remansent gradus caloris sufficiens ad bonã digestionem assumptoꝝ erit in eo resumptio corporis multa. Si vero gradus caloris qui remansit cum dicta bonitate appetitus erit remissius tũc diminuta erit assumptoꝝ digestio/⁊ tũc resumptio erit nulla aut parua valde/⁊ hoc itellexit Hip. ꝑ nõ addi cor/pus/⁊ est hoc malũ per viã signi ⁊ ꝑ viã cause. ꝑ viã signi qꝛ significãt defectũ digestiue nutritiue virtutis. per viã vero cause qꝛ ad assumptionẽ cibi qui nõ resumit corpus multiplicantur humores mali/qui in futuro generabũt egritudinẽ:⁊ scire debes/ꝙ in cõualescente nõ vero non potest inueniri bonitas appetitus propter causas naturales/qꝛ in eo est plenitudo hu/morũ maloꝝ cum qua nõ stat bonitas appetitus.

Jtẽ Nico.ibidẽ.c.5.de signis future recidiuatiõis.

e T dixit Auic. de illis q̃ significãt recidiuationem est vt corpus bene recipiat cibum ⁊ nõ remoueatur post ipsũ extenuatio corporis acquisita in principali morbo/⁊ est apho. Hip.2°.apho. ex egritudine bene reficiẽti:⁊c.

32

Uetus. p Lerũqꝫ oẽs male se habẽtes/secũdum pricipia quidẽ bene recipiẽtes/et nihil addentes in fine rursus abstinẽt:secundũ pricipia quidẽ abstinẽtes fortiter/posterius uero bene reficientes melius cõmutant.

o Mnes fere qui sese male habent prin/cipio bene assumētes cibū necqcquā proficientes in fine inedia exigunt: At uero qui principio uehemēter inedia exigētes postea bene assumūt/hi melius euadunt.

Teobd.

o Mnes fere qui male se habēt circa initia bene cibati ne quicquā proficiētes circa finē rursus cibū nō appetūt: qui uero circa initia cibū ualde nō appetūt postea bene appetentes.ii melius euadunt.

Leoni.

e T loquens hipp. proprie de cōualescente non vero ibidez dixit i apho.plerūqz oēs male habentes vt cōualescentes nō vere secundū principia.s.sue ꝯualescētie bene reficientes ꝑꝑ multuz appetitū quē habent/ꝛ nihil ad/dentes/q: s.corpora eoꝝ nō resumunt in fine.i.in processu sue cōualescentie rursus abstinent.i.deicit in eis appetitus/ꝛ ratio est/q: ꝑ nō addi ad corpus significat debilitas digestiue ꝛ nutritiue virtutis.vt in ꝑcedenti apho.dictū est/ꝛ ad debilitatez digestiue sequit multiplicatio humoꝝ maloꝝ/qui erūt postea cā deiectiōis appetitus:ꝛ maxime si in appetitu satisfecerit cōualescens:ꝛ subdit hip.ꝙ predicti cōualescentes nō vere secūdū principia abstinētes fortiter.s.ꝑꝑ debilitatē appetitus eoꝝ: posterius vero reficiētes melius cōmutant:ꝛ rō est q: multitudo humoꝝ maloꝝ q̄ in pricipio cōualescētie fuit cā paucitatis appetitus ꝛ abstinētie a cibo i ꝓcessu ex illa abstinētia resoluitur/qua cōsumpta redibit inde appetitus/ꝛ fortificabit digō: ꝛ melius cōmutabit ab⁹/vñ sequit corporis ꝯsumptio:ꝛ dixit hip.plerūqz/ꝛ Auic.qñqz/q: nō ꝟificat dictū nisi i plurib⁹. possibile ē.n.ꝙ a pricipio ꝯualescētie cupiat multū de cibo ꝑꝑ appetitū ꝛ tñ nō ē necesse ꝙ i futuro deiciat appetitus/q: pōt forꝫ appetitus i pricipio ꝯualescētie exñs manuteneri cū cibis excitātib⁹ appetitū/vñ nō deicit i ꝓcessu.pōt ēt appetitus intēsus i principio ꝯualescētie exñs volūtarie manuteneri nō satisfaciendo appetitui cū sumptione cibi multi/vnde nō multiplicabitur humor malus deiciens appetitū:ꝛ sic possibile est eue/

Nicol⁹ vbi supra.c.ꝫ.de cōualescentia in gñali.

nite oppositũ.z^a.dicti/vt si quis in processu ɔualescentie volũ/tarie ꝛ studiose tñ acciperet de cibo/ꝙ inde generaret multitudo humoꝝ cõseruans delectionẽ appetitus vel ipsaȝ augẽs: ꝛ primũ quideȝ dictuȝ apho.est malũ per viã cause:ꝛ per viã signi.secũduȝ aũt est bonũ per viam cause. Intensus.n.appetitus in cõualescente sine resumptione corporis significat aut defectum digestionis aut maliciam humoris in ore stomaci/aut vermes in stomaco sugentes cibũ/aut cõualescentiã eius non esse verã.primũ nãqȝ dictũ apho.põt verificari de cõualescẽte vero ꝛ etiã de nõ vero/imo etiã de quocũqȝ repleto corpore. Dixit Gal.in 2° supradicti apho. bonũ esse cõualescenteȝ debite accipere/siue appetere/ꝛ ecõ .malũ est ipm nimis intense/aut nimis remisse appetere:tñ minus malũ est ipm remissius appetere.ꝙ̃ intẽsiue. Secundũ plurimũ tñ est ꝙ fortis appetitus in principio cõualescẽtie est malũ per viã signi:ꝗ significat in cõualescente vero multã inanitionẽ mẽbroꝝ/aut in nõ vero multitudinẽ/aut maliciã humoris/aut vermes in stomaco:ꝛ est etiã malũ per viã cause/ꝗ est cã repletionis indebite. Sed abstinẽtia in principio cõualescẽtie pp cãm assignatã vt plm/vel semper est malũ per viã signi/ꝗ significat plenitudinem/aut maliciã attractiue mẽbroꝝ.sed ipa abstinẽtia in principio de se ꝯĩs nõ violẽta a volũtate cõualescentis ẽ bonũ p viã cause/ꝗ in corpore repleto est cã cõsumptionis humoꝝ:ꝛ in corpore inanito in quo est debilitas attractiue vel ẽt digestiue mẽbroꝝ est cã replõnis regularis ꝛ resumptionis.

33

Vetus. In omni egritudine cõfortari mente: et bene se habere ad oblationes/ bonum:contrarium uero malum.

Theod. In quouis morbo mente constare/et cibum appetere bono est.Cõtrarium uero uitio datur.

Leon. In quouis morbo mente constare: et bene se habere ad illa quę offeruntur bonũ.Contra uero se habere malũ.

Undecimū impediens curationē fieri est diffidētia ifir mi de seipso/aut de medico/⁊ medicinis ⁊ alijs circū stantibus ei. Cōfidētia.n.necessaria est q̄ animuꝫ ifir mi corroboret ⁊ menteꝫ in salute sua figat per quā iam multi sunt a mortis exēpti periculo citā cōualescentiā adepti. propterea dixit hip. Cōfortari mente i oi egritudine bonū. Cōfidentia ptinet ad virtutē imaginatiuā fortiter imaginanteꝫ ⁊ opinionē firmā sibi facienteꝫ de re aliqua/qd certitudinaľr sibi ꝑ desse debeat. Ita ꝙ cōfidentia est anime rōnalis qdā affectio ex opinione procedens rei alicuius desiderate cōferentis vel ꝑ future/siue medicina/siue exorcisma/oratio vel icātatio/q̄ plurimū in egrotātis salute cōferre videtur. sicut p semet experientia demōstrat. Uidemus.n.pseꝑe patientē egritudinē grandē in grandē deduci cōualescentiā pp spem affectuose habitā in aliquo famoso medico/cuiꝫ diu expectatus ei superuenerit. Cōsimiliter p orōneꝫ factā ab aliquo fideli ⁊ iusto viro/⁊ pp applicationē aliquoꝝ caracteꝝ/⁊ aliaꝝ scripturaꝝ/⁊ pp potationē vel comestionē aliquoꝝ medicinaliū vel nō medicinaliū: ⁊ aliarū similiū affectualiter desideratarū/i qbus multi egroti cū apponūt intentionē suā/qd cū illa adepti fuerint liberātur: ⁊ Auic. dixit operationē a cōfidētia dependēteꝫ efficatius curare egritudinē/q̄ꝫ id qd agit medicus cū suis instrumentis ⁊ medicinis/⁊ q: cōfidentia sequiť imaginationē: ideo ille magis ⁊ citius adipiscať effectū ei⁹ qui fortioris imaginatiōis existit: ⁊ firmius tenet super rē operationē suā. Quō aūt ꝯfidentia tā magnū ⁊ sic subitū ꝓducat effectū/est/qm̄ virtus rōnalis habita imaginatione forti ⁊ opinione firma sup aliqua re ꝓfutura imperat virtuti nāli/cuius est ꝯ morbū bellare/⁊ virtus naturalis illius parens imperio mouet calidūꝫ nāle ꝯ morbū/⁊ causam eius/ita vt cām morbi sensibiliter depellat/⁊ sic morbū abiciat: ⁊ fit/vt eius effectus suauiter ⁊ mite proueniat/⁊ nimirū si ex cōfidentia procedat effectus realis in corpore cuꝫ imaginatio siue cogitatio/quā ipa sequiť fit ex passiōibus anime quibus frequēter corpus imutať: qd aūt inducit infirmū in cōfidentiā rei alicuius est visio vel sepius auditio de illa re: ꝙ similē vel maiorē effectū operata fuerit ei quē desiderat: ⁊ medicus conari dꝫ hāc ꝯfidentiā iducere in egrotū oi modo/eloquijs dulcibus/assertiōibus blandis/promissionibus firmis ⁊ exēplorū/q̄ simili mō i alios operatiue fuerit/fidelibus recitatio

Nicolus i.2°. tract. ⁊ sūma p°.c.6. de his q̄ ipediunt curatiōeꝫ fieri.

nibus. post hec Nicolus sequitur de effectibus cautionum: que omnia dimitto.

Ité Nico. i eod. 2°. tra. p. c. 22. d regimine febricitantium p accña aie.

[O]mnis febricitans debet auferre a se & mente sua oés sollicitudines & curas de re familiari vel politica/ & alijs/ & debet fugere tristitiã & timoré/ & oém suspitione maxime q̃ posset eé circa egritudiné: sed semp ponat cordi suo bonã spem. Inquit Hip. cõfortari mente: &c. & fugiant medici & astãtes verbo/ neq3 aspectu/ vel alio signo pmere corã ifirmo aliqd/ pp qd de sua possit desperare salute: sed visu alacri/ in ore ridente spem ei firmã de cita liberatione promittant.

Ité i eodé. 2°. trac. 5. de pronosticatioé. c. 16. de signis süptis ab operatióibus virtutis vitalis.

[I]nquit Hip. in oi egritudine cõfortari mente: &c. Cõfortari aût méte est bñ sperare de salute morbi: & spes non est aliud q̃3 sanitas animi cũ expectatione melioris/ sicut desperatio est egritudo animi sine expectatione melioris: vt dixit Tulius. 4. tusculanar3 quõnu3. Est aût spes bona p viã cause: & p viã signi. Significat. n. virtuté aialé sensitiuã intrinsecã forte illesam: & est cã velocioris sanitatis vel salté tardioris mortis: & intellexit Hip. de cõfortatione sic moderata: q nõ consequat eã nimia spirituũ expansio/ aut indebita eorũ resolutio. Nã oís indebita resolutio spirituũ siue sit idebita absolute siue sit p cõparationé ad nã3 patiẽtis é mala. Nõ cõfortari vero méte s3 pusillanime tolerare egritudiné & timere est malũ. tristari quoq3 & de salute despare é pessimũ: voluit ergo Auic. q fortis imaginatio vt é cõfidétia & diffidétia iducat effectũ nãle3 & realé: & ideo aliquis põt trãsire sup trabé positã in plano: & nõ supra positã supra foueã: & isto mõ dixit ipe par. 4. 6. nãliu3. q plus valet cõfidétia ifirmi de salute/ q̃3 medicus cũ oib9 suis istrumẽtis. Spes. n. é prima via salutis. Timor. n. é suspitio & stupor métis i acuta egritudine malũ q2 pessimos humores i cerebro eé indicãt plurimũ aût hec ifirmis ptigũt/ qñ a somno sunt expgefacti: q2 illi humores i somno ferunt ad iteriora & cerebrũ. Cũ ergo a somno surgũt/ illi humores subito cũ nã ad exteriora mouent: & i tali motu lumé aialis virtutis offuscãt: & sic timoré & suspitióe3 generãt. Quidã dĩt q Hip. p cõfortari méte itellexit egrũ letari & i oibus opatióibus aialibus bñ se hẽre. Dixit Auic. 2°. 4'. Cũ é plurimus timor mortis tũc é tutior. s. de ifirmo ne ex illa egritudine moriat.

Ité Nicolus i eodé. 2°. tra. 5

[B]ene se habere ad oblatióes. s. cibarior & potuũ dixit Hip. i oi egritudine bonũ: cõtrariũ vo malũ: & itellexit p

bene se habere ad oblationes non solū bñ appetere: & bene su/mere cibū & potū3 oblatū:sed sanitatē habere omniū virtutu3 nālium3:ministrantiū i re nutrimēti.quidā tñ dicūt itellexit solū de bonitate appetitus moderati:nā imoderatus appetitus nō est significatio bona/siue fuerit imoderatus absolute/siue i cōparatione ad morbū/siue ad nā3 patiētis: & ideo dñt qdā/ꝙ itellexit ď bonitate appetitiue proportionate digestiue/sine nō: & oi mō verificaꝭ apho.quāuis melius vno mō q̄3 alio:& n.ē bonū p viā signi:q2 signāt bonitatē virtutū nāliū:& ē bonū per viā cause:q2 ē cā ꝯfortatiōis virtutū:& restaurationis corporis. Dñt qdā cū eger cū bona deliberatiōe comedit & bibit/q̄ offerunꝭ ei ē bonū valde:& pcipue si sapide gustat ea:& bñ pcipit sapores cor:& ꝯ:si furiose & quasi nō appēsate:& sicut hō cōfidens hēe ab eis iuuamētū:& pcipue cū nō pcipit sapores cor: imo pcipit ea alterius saporis/q̄3 sint:& maxime si q̄ bibat au/dianꝭ cadere velut i puteū:ē significatio valde mala. Quida3 cōparātes iter ꝯfortari mēte:& bñ se hēe ad oblationē dixerūt: ꝙ bonitas appetitus plus facit ad curā/q̄3 ꝯfortatio mentꝭ:q2 p ipm per qd ad ipm cōseqtur cōe istrumētū virtutū.s.calidū naturale/& sequitur ad ipsum effectus magis realis.

Tē de hoc Nicolus i. 2°.tra.ꝑ.c.13.de ꝯsideratiōibus requisitis ad cibi exhibitionē de hoc aliquid bene.

Tē ď hoc met i.2°.trac.vlt°.c.6.de signis bōis & malis & medijs arat apho. p duob⁹ signis positis i eo.

Te3 pro vberiori doctrina vide in.3°.sermone tracta tu.ꝑ.cap.15.de effectibus qui prouenīūt ex imaginatione/& est cap.pulcherrimum.

c.20.de signis sūptis ab opa tiōibus virtutis nālis.

54

In morbis minus periclitātur egrotā/tes/qbuscūqꝫ ꝓprię naturę/et etatis/et habitudinis/et horę/egritudo inest magis q̄ qbus nō ꝓpria secūdū aliqd horꝝ iest.

Uetus.

Et morbos minus hi piclitātur/quorꝝ naturę morbus cōuenit/aut etati aut habitui aut tempori/q̄ quibus nō cōuenit aliqua ex his ratione.

Theod.

Leoni.

IN morbis minus periclitātur/quorū naturę/aut etati/aut habitudini/aut tempori magis congruit morbus/ꝗ quibus secūdū nihil istorum congruit.

Nicolus in.2ª tra.p.suma.2ª cap.p. d cura tiōe morborū p istrumētum potiōis in generali.

NJcolus loquens de his a quibus sumuntur indicationes pro medicine quātitate exhibende. Dixit autori/tate Gal.7.terap.ex cōplexione mēbri sumit indica/tio/isto mō.nā si mēbrū cōplexionis calide egrotabit egrotatione frigida magis calefier i⁊ longiori tpe opoztebit/⁊ cō.⁊ similiter est in alijs cōplexionibus/q2 opʒ reducere mēbrūʒ ad nālēʒ suā cōplexionē a qua multū euerse sunt. Si.n.mēbrūʒ calide cōplonis egrotabit egritudie calida:dixit Gal.parua breuis spacij opus est ifrigidatione:⁊ similiter est de alijs cōplo/nibus.⁊ subdit vñ minus periclitātur quibuscūqʒ proprie nature egritudo existit/⁊ est apho.hip.i morbis minus⁊c.⁊ pʒ ex dictis quare opoꝛteat cōplonēʒ mēbri ꝯriare/qm̄ cōplo naturalis est iudex sui/⁊ cōplonis innālis. Naʒ cum cōplo nālis mēbri scita fuerit.⁊ cōplo innālis eius dixit Auic.scit.s.p mēsurā estimatiuā quā scita scietur quātitas medicine cū qua ad temperamētū reduci possit. Vbi gra.qm̄ si sanatiua cōplo fuerit calida ⁊ egritudinalis frigida/tūc iā multa esset elongatio a cōplexione sua nāli/⁊ tunc multa indigebit calefactione/ꝙ si ambe fuerint frigide/q2 parua est elongatio a nāli sufficiet ei parua calefactio/in dictis verbis Auic.⁊ Gal.insinuant ꝙ lapsus dissimilis cōplexioni sit maior ꝗ̄ similis.qd dictū sic i se cōsideratū nō ꝯtinet veritatē/qm̄ vnūquoqʒ corpus pōt duci ad vtrūqʒ lapsuʒ.s.similē ⁊ dissimilē equalis gradus/siue magnus lapsus sit/siue paruus/siue mediocris/⁊ fortasse hoc dictū sic absolute cōsideratū potius indicat oppositū qm̄ omne corpus est magis aptū alterari ab agente ducente ipm ad lapsum similē ꝗ̄ ad dissimileʒ.ex qua aptitudine fortiorē ⁊ maioreʒ ab illo impssionē recipiet:Actus.n.actiuoꝝ dixit Aristo. sunt in patiēte disposito:⁊ ideo corpus calīn ab agente calido facile incurrit egritudinē calidā magnā/vbi corpus frigidum ab ipo agēte egritudinē calidā in paruā difficulter incurrit:⁊ nō nisi a magna cā. Sed pdictū verbū Gal.⁊ Auic.continet veritateʒ suppositione facta:quā ipsi itellexerūt/q̄ est ꝙ lapsus

similis ⁊ dissimilis iudicetur per sensum tactus equalis/⁊ cuȝ equalitate accidentiū ab ipo lapsu euenientiū: verbi grā sup/ponatur ꝙ corpus calidum incurrat egritudinem calidam/ ⁊ frigidū corpus ēt incurrat egritudinem calidā. tūc si in vno quoqȝ corpore quo ad tactū inueniaf equalis caliditas/⁊ fue rint in vtroqȝ accn̄a a caliditate prouenıētia equalia tūc certū est/ꝙ valde est maior recessus a cōplone sua nāli i corpꝑe fri gido ꝙ̄ in calido. Nō.n. peruenire pōt corpus frigidū: vt i eo reperiaf ad tactū ideȝ gradus caloris/qui reperit in calido nı̄ si i eo addita fuerit caliditas multa/⁊ sic v̄ificato dicto Gal. ⁊ Auic. bene apparet eligi debere quātitatē medicine maiorē ꝯ lapsum dissimilē/ꝙ̄ ꝯ similē/ita vt qn̄cūqȝ egrotat corpus frigidum egritudine calida indiget medicina frigidiori ꝙ̄ cor pus calidū egrotans egritudine calida/supposita paritate la/psus ꝑdicta. Opȝ.n. vt quātitas medicine correspondeat quā titati lapsus/vt proportionef virtus eius quantitati recessus a cōplexione nāli/⁊ etiā ex cā quā posuit Gal. 7. terap. Nam cō plexio nālis nō solū indicat super inuentionē medicine ⁊ quā titatis eius in quātū ipa significat/ꝙ magnus est recessus ab ea/vel paruus/sed etiā indicat pp̄ seipsam in quātuȝ indicat se deberi p similia ꝯseruari ⁊ sic corpori flegmatico egrotāti egri tudine calida debentur frigidiora/ꝙ̄ colerico egrotanti egritu dine calida eiusdē gradus. cum illa ad sensum/⁊ vt supradi/ctū est: ⁊ similiter intelligenduȝ est de iuuene ⁊ sene ⁊ de viro: ⁊ muliere/⁊ de egrotāte estate ⁊ hieme modis dictis/ꝑsuppo sitis tn̄ semꝑ ceteris paribus/de virtute/habitudine corporis: cōsuetudine ⁊ alijs. Si.n. cetera paria nō eēnt nō verificaref verbū eor/sicut Auer. 7. collig. ostēdit. Cū arguit ꝯ medicos qn̄ iuueni causonizāti cōcedūtur frigidiora/q̄ si cōcederentur seni causonizāti extingueref calor eius. Nō.n. ꝯtingit hoc seni rōne lapsus sui/sed rōne virtutis/⁊ nālis cōplexionis eius.

Itē i eodē. 2°. tract. 2°. sūma pª. c. ii. de cō/paratione fe/bris ad alios morbos in le sione ⁊ mali/tia.

Indicatione quoqȝ sumpta a re nāli/⁊ nō nāli cano/ne cōparationis seruato vna febris altera deterior di citur/ꝙ mortalior: secūdū ꝙ febris eueniens feminis mortalior eueniēte viris/⁊ eueniēs senibus deterior est eueniē/te pueris ⁊ iuuenibus maxime si senes decrepiti fuerint: Dixit Gal. in fine ꝓmi apho. qui crescūt: ⁊c̄. ⁊ patebit inferius cap. de causone per Auic. ⁊ eueniētes pueris deteriores sunt eueniē tibus iuuenibus: ⁊ ratio istoȝ est lōgior distantia a caliditate

naturali/⁊ febres in exercitantibus artes fabriles ⁊ similes mi
nus periculose sunt q̃ꝫ i cõtrarias artes exercẽtibus: vt i fulloni
bus ⁊ similibus/⁊ minus periculose sunt euenientes in vigilanti
bus ⁊ se exercitantibus/q̃ꝫ delitiose ⁊ desidiose viuẽtibus/⁊ re
gionibus/⁊ cõstitutionibus frigidis ⁊ humidis periculosiores
sunt q̃ꝫ i calidis ⁊ siccis/⁊ totũ hoc sumit̃ i apho.i morbis mi
nus: ⁊c. ⁊ febris eueniens nõ consuetis febrire/⁊ corporibus tẽ
peratis periculosior q̃ꝫ i corporibus distẽperatis cõsuetis febri
re: ⁊ maxime si absq̃ꝫ febre i anno processerint. Nõ.n.egrotãt
huiusmodi corpora nisi a causa magna valde.

In morbis minus periclitant̃/quibuscũq̃ꝫ proprie na
ture.i.cõplexiõis nãlis/vel etiã cõplonis acqsite: ex cõ
suetudine in tp̃re/⁊ etatis supple ⁊ sexus/⁊ habitudi/
nis.i.cõplonis corporis/⁊ tẽporis anni/supple ⁊ cõstitutionũ
⁊ regionũ: ⁊ alioꝝ etiã annexoꝝ p̃dictis egritudo icst/magis
q̃ꝫ qbus nõ propria.i.nõ similitudinarie fm hoꝝ aliquid icst.
Dixit Ras.16.cõtĩ.iudica modũ egritudinis sequẽtis naturã
egri/⁊ etatẽ/⁊ tp̃s p̃ns supple ⁊ alia supradicta particularia
minoris eẽ fallacie õrio: qm̃ morbus cõtrarius fit ex cõdomi
natione forti valde/⁊ morbus cõueniens ex leui modo/ex for/
titudine vehemẽti/⁊ si perquirãtur due febres causonice equa
les i magnitudine inuenit̃ illa ipsaꝝ q̃ fit i hieme peior eẽ qm̃
mã eius abundãter nõ accideret in complone frigida ⁊ i aere
frigido cũ magnitudine equali febri accidenti in estate: vñ ista
est mala. qm̃ significat sup̃ violentiã cause ⁊ fortitudinẽ eius.
vñ dixit Almans.io.egritudines calide ⁊ fortes i senibus ⁊ in
cõplones hñtib⁹ frigidas ⁊ i regiõib⁹ ac tp̃ib⁹ frigidis deterio
res sunt q̃ꝫ i coꝝ õrys: ⁊ Cõstan.ad cõfirmatiõẽ apho.i addi
tiõe sua i hoc cõtĩ.dixit q̃ fortꝫ ẽ ignis q̃ i aqua nõ extinguitur:
q̃si dixerit fortꝫ ẽ cã morbi q̃ i dispõne õria vt tp̃re õrio occur
rit. Dicũt valẽtes expositores ad hoc vt egritudo silis cõpõni:
cõplonu/etati/⁊ alijs pticularibus sit saluior ea q̃ illis est õria
opꝫ p̃supponere q̃ cetera sint paria/p̃p̃ quoꝝ declaratiõẽ no
tãda sunt sex. p̃m̃ ẽ q̃ iudiciũ sumptũ a similitudine vel dissimi
litudine fundet̃ sup̃ magnitudine morbi ⁊ paruitate: ⁊ itelligẽ
do p̃ minus piclitari minus mortꝫ piculũ icurrere/vel minus le
sionis iducere morbos quãtũcũq̃ꝫ salubres/sic apho.est verus
ceteris parib⁹ nã si cetera nõ forẽt paria nõ eẽt v̾us: possẽt.n.
vnus colericus febrire febre colerica mortali i estate/⁊ flegmã

Ité i codẽ.2°. tra. vltimo di stinctiõe.6.õ pnosticatiõe cap.54. de iu dicio sũpto a silitudie mor bi ad disposi/ tiões patientꝫ: ⁊ hoc cap.io/ rũ est pro hoc apho. sed vt breuius pote/ ro p̃stringã.

ticā salubrī i hieme. 3ᵐ notandū est: vt sumaẜ a similitudine ⁊ dissimilitudine morbi ad predicta iudiciū. pro vt possint esse cause augumentabiles vel exacuibiles morbi aut remissibiles eius: ⁊ obtūdentes: sic apho. eēt falsus. Si. n. cōsideraremus istas res similes pro vt cause sunt morbi/ tūc argueremus maius periculū morbi/ q: simile facit suū simile furere: ⁊ vt sunt ꝯrie argueremus minus ꝯrūi: q: ꝯtrariū est curatiuū. 3ᵐ notādū est ꝙ opꝫ ꝑsupponere equalitatem morboꝝ: posset. n. vna parua febris colerica de pauca colera venire i corpore flegmatico/ q̄ leuior erit ⁊ citius sanabiẜ. q̄ꝫ vna febris colerica fortis de multa colera eueniens i corpore colerico. 4ᵒ notandū est ꝙ licet aliqua dispō fm genus sit dissimilis alicui pōt tñ diuidi i spēs/ quaꝝ vna/ diceẜ similis illi dispositioni. i. minus dissimilis q̄ꝫ alia: ⁊ iō licet febris i genere nō sit similis seu ⁊ flegmatico/ i quātū febris ē morbus calidus: febris tñ diuisio i croni cam ⁊ acutā diceẜ ei similis/ ⁊ acute dissimilis. 5ᵒ notandū ē: ꝙ vnus morbus ex vna conditione pōt esse alicui similis/ ⁊ ex aliā dissimilis: ⁊ sic talis morbᵘ i quātū similis diceẜ morbus periculosus pro quāto: vt sic significāt debilē cām/ ⁊ quātum dissimilis diceẜ magis periculosus q: vt sic significat fortem causaꝫ: ⁊ tūc viñcētī dabiẜ iudiciū: vbi gr̄a spasmus siccus est similis neruo rōne cōplexionis/ q: neruus ē sicce cōplōnis/ sed est dissimilis sibi rōne cōpōnis: q: spasmus siccus fit p resolutionē paruū propter humiditatis/ ⁊ ꝯuersione ipaꝝ i vaporē. Neruus aūt pp sui duriciē difficulter euaporat/ ⁊ tūc deēo dabiẜ vincēti iudiciū: q: spasmus siccus ē piculosior i neruis plus rōne dissilitudinis ad nāleꝫ ꝯpōneꝫ. i. ad modū substātie coꝝ: q̄ꝫ sit minus piculosus rōne sitūdinis ad nāleꝫ ꝯplōnē. 5ᵒ notādū ē ꝙ morbū eē similē ⁊ dissimilē alicui pōt attēdi dupliciter: vno mō i qualitate formali: vt morbū calidū ꝯplōni calide: ⁊ isto mō nō sumiẜ hic: alio mō similitudine virtuali/ q̄ similitudo nihil aliud ē q̄ꝫ qdā aptitudo ꝯuersiōis i aliū: vt ꝙ vnum sit aptū cōuerti ad aliud posito ꝙ nulla interueniat inter ea similitudo formalis qualitatiua: verbi gr̄a: spasmus siccus similitudine formali qualitatiua est dissimilis pueris/ qui sunt humidi: sed est eis similis similitudine aptitudinis cōuersioni ad eos/ qua similitudine pueri sunt magis apti incurrere spasmum siccū q̄ꝫ iuuenes/ q̄ aptitudo procedit q: coꝝ humiditates sunt magis resolubiles: ⁊ faciliᵘ ꝯuertibiles i vapores/ q̄ꝫ humidi/

Itē p hoc vi/ de sup apho. 40.huius pti. brana:τc. Itē Nicolus i 3ª smone tra. 3.c.7.de spa/ smo in signis. sup vno textu hip. p. epid. q spasmus ē minus piculo sus i pueris τ citius liberāt sʒ Auic.τad ducit apho^m. sed dimitto. Uenus.

tātes iuuenū/τ isto modo morbus dicet esse magis pporitio nabilis q̄ similis/τ quāuis hip.solū expresserit ō morbis.pōt tū idem dici de causis eoꝝ/τ accidētibus/τ morbis.de causis apparet:nā si multiplicet colera:verbi grā in estate est minus malū/q̄ si multiplicaret in hieme:τ de accidētibus apparet: τ.p.de actione lesa.Ubi grā.si prostratio appetitus sit in cō/ plone calida est minus malū/q̄ si fiat in frigida/τ Ubi grā:i exeunte mutato/vrina aquosa apparens in colerico deterior ē q̄ in flegmatico/τ dicūt q ad hoc vt verificet apho.in mor/ bis i materialibus opʒ psupponere/q morbus dicat periculo sior nō ob hoc vt eius cā āmoueat/cū nō habeat a qua depē deat i ɔseruari/sʒ dr sic/q hʒ vel habuit suū fieri afortiori cā.

35

In omnibus morbis ea q̄ circa umbi licū et pectinē sunt/spissitudinē habe re melius est/nimis uero tenue et ta befactū malum. Fallax.n.huiusmodi ad infe/ riores purgationes.

Theod.

In quauis egritudine partē umbilici: et imū uentrē esse pleniorē melius ē: admodū extenuari atq tabescere ui/ tiosum est: ad inferas etiam purgationes hoc idem tutum non est.

Leont.

In quouis morbo partes ad umbilicū et imum uentrem attinentes crassitū dinē habere melius ē/multū uero ex tenuari ac cōtabescere prauū:sed et hoc quoq ad inferiores purgationes periculosum.

Nicolus.i.2ª. tract.p. sūma 2ª.c.9.ō regu ...bus ...o lis co... ...itui τ solu/ tiōi vētris.

Dixit hip.in oibus morbis q̄ sunt circa vmbilicū:τc. q habentes ventrē spissum apti sunt ad iferiores pur gationes/τ quidā addunt etiā ad superiores/τ p op positum habentes ventrem macrū τ extenuatū nō sunt apti ad p...rgatiōes neq inferiores/neq superiores:Dixit Auic. 4ª.p/.

solutio ventris ꝛ vomitus cū macredine ventris est difficilis ꝛ laboriosus ꝛ timorosus eo ꝙ habēt virtutes nāles debiles: ꝛ nimis extenuarētur ex eūone ventris eoꝝ: ꝛ hoc siue sint sani/siue neutri/siue egri/spissitudo aūt ventris/q̄ non fuerit pp pinguedinē significat virtutes nāles fortes/q̄ melius digerūt humorē eūandū/ꝛ melius regulant medicinā solutiuā/ꝛ melius expellūt/vñ i eis euacuatio reddit facilis/ꝛ nō timorosa. Scias tñ ꝙ supradicti extenuatoꝝ vētriū nō ꝓhibēt a q̄cūqȝ eūone/sȝ solū a purgatiōe forti max̄ cū medicinis fortibus.

In oibus morbis ea q̄ circa: ꝛc̄. ꝛ Auic. dixit hoc idē 14. 3ⁱ. cap. de hidropisi circa finē/ꝛ nō itellexit d̄ vētre grosso pp multā pinguedinē/sed de ventre carnoso cū pauca pinguedine. Nā spissitudo vētris vel alterius mēbri est ad quā seqꝛ sentit q̄dā grossitudo p p̄sentiā carnositatis debite/ꝛ debite pinguedinis cū quadā cōpactione ꝛ tensione per multā humiditatē substātificā/ꝛ multitudinē spirituum. Hec.n. spissitudo siue sit moderata siue etiaȝ excedat est bona per viā signi/q: significat potentiā virtutū nāliū/ꝛ stomacuȝ ꝛ epar bene digerere/ꝛ est bonū per viā cause q: ista spissitudo defendit interiora ab extrinsecis ledētibus/maxime a frigoribus/ꝛ ē cā vt digestiones melius celebrētur/reflectēdo calidū sup interiora/tenuitas vero ventris q̄ est spissitudini opposita: siue sit nālis siue p̄ter nāȝ/quā Hip. notauit ventrē tabefactuȝ est mala per viā cause ꝛ viā signi pp causas oppositas causis spissitudinis: ꝛ hoc idem Ras. 16. cꝫ.

Itē i eodē. 3. tracta. vltimo de ꝓnostica/ tiōe. c. 12. de signis sumptis ab hipocūdri is ꝛ pt̄bus vētris. q̄si ī principio.

36

Sana habentes corpora pharmaciis purgati exoluūtur: celerius uero malo cibo utentes. Vetus.

Qui salubri corpore sunt celeriter per euacuatiōes oppressi dissoluūtur/atqȝ etiam qui prauo cibo utuntur. Theod.

Qui salubritatē corporis habent p medicamenta euacuati cito exoluuntur: et qui prauo utuntur cibo. Leon.

Nicolus i.2°. tra.p.suma.2° c.6. de euone in gnali qsi i pncipio.

E dixit Auic.5°.pmi.cap.de exercitio/q medicina solutiua purgat & inueterat. Habet.n.qualitates pa/ pue ocultas prias corporib⁹ hominu/quib⁹ no solu peccante mouet humore sed etia corpora conueniente/p quibus conuenies euone3,corpus debilitatur/& maxime debilitat per ea plus corpus sanu simpliciter semp/q3 sanu multu3/& sana multum/q3 sana nuc/& sana nuc/q3 neutra/& neutra/q3 egra nuc/nisi corpora egra nuc multis humoribus malis sint reple ta/na corpora egra nuc ipis multis malis humoribus repleta cu purgatur citius exoluunt/q3 corpora neutra/& q3 sana sim pliciter/& q3 sana nuc/& etia q3 egra nuc/no tot malis humo/ ribus repleta/& coparans Hipp. corpora sana simpl'r semp/q dns iculpate sana/ad corpora egra multis malis humoribus repleta.2° aphor3 dixit:sana habetes corpora pharmacijs pur gari celeriter exoluuntur/q3 malo cibo vtentes.intelligens per vtentes malo cibo habetes malu sanguine no aptu nutricatio ni mebroru/& plenos multis pessimis humoribus/quales sunt leprosi:dicens.n.corporibus sanis no copetit euo:q2 vt dictum est fit in eis difficilis/& etia corporibus leprosor3 no competit euo per pharmaciā/q2 accidit p eam in eis comotio in humo ribus eor3 malis/q'u sunt multi: Bonos.n.habent paucos:& illi multi mali humores moti a pharmaco āplius ledunt eos: verificatur tn dicta de pharmacijs euantibus exoluedo & ma xime fortibus,medicine.n.lenitiue no phibetur etia3 i leprō/ sis:quia non sunt humorum agitatiue.

57

Uetus. S Ana habetes corpora phatmaciis uti difficile est.

Theod. Q Vi corpore bene constant difficulter ad usum ueniunt medicamentoru.

Leoni. Q Vi bene se habent corpore difficulter ferunt medicationes.

Nicol⁹ vbi su pra in prima/ cio cap.

E euo quidem debet corporibus sanis nuc/lapsis/& neutris decidetie vere/& gualescentibus no vere/& cor poribus egris nuc/& qnq3 debet corporibus sanis vt multu & paru lapsis pp conseruatione cor3 vel reductione ad

melius. Corporibus aūt sanis simplr semper imo etiā ꝛ sanis vt multū viventibus bono ꝛ recto regimine nō ꝯsuetudine vel aliqua causa depravato/qm̄ p se absq̧ auxilio extrinseco suas expellūt superfluitates cū non cōpetit/de quibus loquēs Hip. dixit/sana habentes corpora pharmacijs vti difficile: ꝛ cōsilr dixit Avic. 4ª. primi. eo ꝙ cū sint mūda per seipsa ꝛ superfluitatibus si sumerēt pharmaci. i. pharmacia ipa cōuerteret se ad bonos humores/ ꝛ agitaret ipos: vn̄ sequerētur accidentia de dolore capitis/vertigine ꝛ alijs nominatis a Gal. i cōmēto ꝛ sic cū illa in eis fieret difficilis. dr̄ n. difficilis cū illa ad quā grauia sequūtur accidētia/siue humores agitētur ꝛ nō educā/tur/vel tarde educanẗ/ꝛ cū accidētibus/sicut cōtingit i dictis corporibus sanis et pharmacia ipa/cū in eis humores bonos agitat/vt educat/sed q: boni sunt natura nititur ad retinēdū eos/ꝛ sic pugna accidit inter naturā retinētē ꝛ pharmaciam attrahentem: ꝛ sic agitatio accidit in humoribus/ꝛ mala tolerantia in virtute/ꝛ accidit vertigo propter agitationem spirituum ꝛ humorum/ꝛ multorum fumorū ascensionem/ꝛ accidit ventris torsio agitatis humoribus: ꝛ ventositatibus multis eleuatis in stomacum: ꝛ in intestinis: ꝛ generant in eis malā complexionem: ꝛ solutionem continuitatis: vnde generatur in eis dolor ꝛ contorquentur pacientes circa stomacum/ꝛ intestina/ꝛ circa se totum: vnde angustiatur ꝛ inquietatur frequenter mutando situm/ꝛ hic accidit dissolutio multa ꝛ resolutio humidi substantifici.

38

P Arum deterior cibus et potus: delectabilior uero: melioribus quidem indelectabilibus magis appetendus. — Vetus.

P Otus et cibus paulo deterior/modo suauior sit/q̄ qui melior est/sed insuauior/anteponendus est. — Theod.

P Arum deterior potus/aut cibus/suauior autem melioribus quidē/sed minus suauibus/est preferendus. — Leoni.

Nicolus i.2. tract.β.sũma p.c.13. de cõsideratiõib' re/ q̃rũ ad cibi exhibitionem.

Quod si cibus eucbimus haberi nõ poterit/aut egroto abbominabilis fuerit/ꝛ renuat̃ tũc eligendus ẽ cibus paruã habens malitiã/ꝛ maxime ille qui ab egroto appetit̃. Dixit.n.hip.pa℞ deterior cibus ꝛ potus delectabilis magis eligendus bono idelectabili pãpue in quãtitate moderata sumptus:ꝛ cõfirmauit hoc Auic.3.primi.Naz sicut dixit Gal.in 2°.dicti apho.ois cibus sapidus.quo quis delectatur cuz accipit̃ a stomaco amplexus retinet̃/ꝛ cũ magna delectatione digerit̃ plusq̃ alius cibus:bona autẽ cõprehensio cibi a stomaco dixit Auic.13.3.potissima cã est digestionis bone/ꝛ eius bona digestio cõtigit eius malitiã paruã.propterea dixit Gal.disponendũ est regimen cibo℞ secũduz infirmi appetitũ: vñ cõsiderandũ est si ifirmo sint multi vtiles ꝛ cõuenietes cibi: ꝛ sint quidã ex eis minoris vtilitatis ad quos anima infirmi inclinat̃/tũc appetitus infirmi sequendus est/dabisq̃ quẽ magis desiderat cibum. Conferentior.n.ꝛ vtilior est ei/quãdoq̃ tamen contingit q̃ eger nil vult assumere/ꝛ nihil appetit nisi cibũ magne cachochimie ꝛ ponit̃ in hoc medicus i angonia: an cõcedat ipm an nõ:Dixit Gal.8.pratice.Si appetitus ad cibum inclinauerit nõ opportunũ oportet vt modicũ de eo sumat/ꝛ multũ illi promittat̃:ꝛ maxime si ifirmi virtus cecidit: ꝛ debilitatas appetitus est aut fuerit ibi subuersio/aut abbominatio/ꝛ melius est illum malũ cibum corrigere quantum possibile est/vel alium loco eius dare/qui illi quem appetit simile tur/vt verbi gratia si appetit lac coagulatum offeratur ei lac de amigdalarũ dulcium decoctuz donec coaguletur:quod si nec hoc fieri poterit/tunc melius illum exhibere cibum est propter effugere nocumẽtum/ꝛ q̃z finere egrum mori. Ita q̃ si etiam causonizans allea appeteret/ꝛ nil aliud vellet sumer̃ concedẽda sunt ei/ꝛ si febrem augeant vehementer/ꝛ potius hoc fiendum est cum iam res posita fuerit in desperatiõe. Multotiẽs enim contingit/q̃ natura in tantum confortatur cibo diutius affectato/q̃ inde liberetur eger ab egritudinibus grauissimis: ꝛ per medicum desperatis:ꝛ subiũgit Nicolus quomodo medicus debeat se habere circa malũ cibũ exhibẽdũ q̃d dimitto.

Item i eodẽ.2. ꝛ eodẽ tra.c.60.de dieta in dicationibus sũpt̃a reb'nã lib'idẽ sed diminutius.

Itẽ Nico.i.5. trac.4.c.30. de cura dẽstru ctiõis appeti/ tus ꝛ diminu tiõis idẽ.

Itẽ Nico.i.β. c.13. q̃liter se dz hre medi/ cus erga aliosͣ vel alia parũ de hoc.

Et sciãs q̃ omnis operatio/que cum delectatione fit melius perficitur/ꝛ hoc potest trahi ab Hip. i apho. parum deterior cibus: ꝛc. delectatio omnem perficit operationem ethicorum decimo.

Itẽ Nico.i.4 trac.3.c.7.de opationibus i fine cap.

Uetus. S Enes iuuenibus plerūq; egrotant minus/quecūq; uero egritudines eis cronicę fiunt multotiēs cōmoriūtur.

Theod. S Eniores magna ex parte minus egrotant q̄ iuuenes. Attamen qui lōgi his acciderint morbi magna ex parte insanabiles tota uita comitantur.

Leoni. S Eniores iuuenibus plurimū egrotant minus/q uero morbi ipis accidūt lōgi maxima ex parte comitāt ad mortē.

D Ixit hip. senes. s. pximi plerūq; egrotāt minus iuuenibus ꝛ etiā minus pueris/ꝛ iuuenes ēt plerūq; minus egrotant pueris: ꝛ rō ē q: pximi senes respectu iuuenū ꝛ puerorꝫ plerūq; meliori vtūtur regimine pp lasciuiā/ꝛ inexperientiā puerorꝫ. Nā isti magis q̄ senes a ꝯcupiscentijs molestant: ꝛ. n. iuuenis dixit Arist. p̄. ethic. inexptus eorꝫ actuū/qui secundū vitā sunt/pueri etiā respectu iuuenū/ꝛ seniū sunt inexpti/ꝛ sunt gulositates insequētes: vn̄ in regimine magis iuuenibus ꝛ senibus errant. ꝛ dixit Gal. in ꝯ°. q hip. notanter dixit plerūq; q: nō quilibet senex quolibet iuuene egrotat minus: q: non quilibet senex/vtit meliori regimine quolibet iuuene/imo ego dico/q diebꝰ nostris vidi plures senes egrotat magis iuuenibus/q: hodie senes insequuntur lasciuias ꝛ ꝯcupiscentias eorꝫ nō minus iuuenibus. Quicūq; ergo senex nō vtit meliori regimine q̄ iuuenis plus egrotat pp virtutis debilitatē. Nā si iuuenis eque bono vteret regimine sicut senex minus egrotaret pp fortitudinē virtutis eius/se melius defendētis/ꝛ minus superfluitatis multiplicātis. Si vero iuuenis vteret regimine peiori egrotaret plus: q: plus faceret illud malū regimē ad causandū morbū/q̄ fortitudo virtutis sue ad resistenduꝫ: ꝛ. p̄. de acci. dicūt iuuenes incurrūt magis morbos calidos/q̄ frigidos. Senes aūt magis icurrūt morbus frigidos q̄ calidos/ꝛ sunt eorꝫ morbi diuturni/q: fiunt de mā frigida apta tarde resolui/ꝛ dixit hip. q̄cūq; egritudines senibus cronice fiūt mul/

Nicolus i. p̄. s̄mone tra. 2° cap. 19. quō diuersi mōbi generant s̄m diuersitatem regionū/etatuꝫ: cōplexionū/ꝛ aliarꝫ diuersarū circūstātiarū/ꝛ q magis in vna q̄ in alia.

totiens cômoriũtur/q2 vt dicit Gal.in 2°.virtus senũ est defecta/nõ sufficiens 2plere digestionẽ ⁊ resolutionẽ materie morbo2 cronico2. Si tñ 2tingat senes icurrere morbũ acutũ plus iuuenibus cômoriuntur ex eo/pp dissimilitudine3 morbi acuti ad naturã eo2ũ/⁊ pp virtutem eo2 esse defectã:⁊ ideo magis senes cômoriũtur ex morbo acuto q̃3 ex cronico: Juuenes aũt si incurrũt morbũ cronicũ dicũt quidã magis cômoriũtur senibus ex eo pp incõformitatem morbi cronici ad naturã eorũ/q plus facit ad inducendũ mortem/q̃3 faciat fortitudo virtutis eo2 ad resistẽdũ/⁊ tu potes idẽ 2siderare de morbo sicco ⁊ d humido.⁊ scias q̧ qcũq3 morb9 dure curaf i iuuene duri9 curaf i sene/⁊ durissime idecrepito supposita tñ 2itate morbo2.

Tẽ Nicolus i.2°.tracta.2°.distin.5.de febribus/melancolicas,cap.p̃.de febre intica ⁊ spẽbus eius de hoc vbi ponit,p quartana exẽplũ/q̧.f.nõ curaf in valde senibus:vt i quodã notauit/i quo visa ẽ febris declinare ⁊ postea mortuus ẽ apparẽtib9 signis digônis q2 ẽrat senex valde ⁊ citat aph^m.⁊ ego hoc idẽ anno pterito.1520.notaui i mag^o. dño Joan.Frãcisco palẽterio/quẽ duplex quartana inuasit:⁊ vna resoluta ⁊ apparentibus signis digônis pfecte/ita vt oẽs de eius salute sperarent/tandem defecit/⁊ ego semper firmaui pronosticum meum super hoc apho.q2 erat senex valde.

40

Uetus.	b	Ranci et corize in ualde senibus non maturantur.
Theod.	r	Aucedines et grauedines maioribus admodum natu côcoqui nequeũt.
Leoni.	r	Aucedines et grauedines in ualde senigus coctionem non admittunt.

Nicolus i.3°.fmõe trac.7.c.5.d catarro ⁊ cor3a i cau fis cxtriseci. — b — Rãci ⁊ cori3e supple ⁊ catarri i valde senib9 nõ maturãtur:⁊ itellexit vt plm⁊ Auicẽ.dixit/cũ frigiditas côplexiôalis fit fort3 ⁊ figlf i eo sicut fit i senibus dr q̧ ipe nõ digerif nisi puenerit ad vltimũ finẽ i sanitate côplonis ⁊ caliditat3 eius/⁊ q̧ cerebro frigido cũ aduenit nutrimẽtũ debilitatur i senibus/⁊ i habente cerebrũ debile/quare non digerif i ipo qd de nutrimento puenit ad ipm pp debilitatẽ suã:⁊

superfluū .i. superfluitatē cōuertitur/qua fit catarrus/quare descendit/& maxime verificat i decrepitis i quibus isti morbi vt plm sunt frigidi & de mā multa/& difficilis digestiōis / ad quā digerendā nō sufficit calor debilis decrepitor:quāuis tū isti morbi sint similes etati decrepitor non tū falsificat apho. in morbis minus periclitantur egrotantes:&c.& hoc pp duas causas quas tangit Gal.in cōmēto.pª.est q: isti morbi nō sunt de periculosis de quibus ille apho. loquitur.2ª.est q: illud nō cōtingit pp similitudinē vel cōtrarietatē cor/sed pp nimiam debilitatē decrepitor:& scias q si mā dictor morbor eēt pau ca & nō mlte frigiditatis possent i eis maturari:vt experītia sepe dmōstrat:& max' i decrepiti robustis/& vtētib' bono regimie.

Itē Nico. in 4°.tra.2°.c.15 de asmate ve ro & nō vero adducit apho. sz nihil vltra.

41

¶ Vi exoluūt frequēter/et fortiter sine manifesta occasiōe repēte moriūtur. — Uetus.

¶ Vi sepe etiam multū exoluūtur. sine causa manifesta/hi de repēte moriūt. — Theod.

¶ Vi frequēter et fortiter absq cā manifesta exoluūtur de repēte moriūtur. — Leoni.

Ui exoluuntur.i.sincopizant velociter absq manife sta & exteriori causa repente moriūtur supple tamen q si aliquando venenositas non esset multum intēsa quandoq virtus sufficit ad quartum & vltra/immo & quādoq cōtingit ex sincopali minuta liberari licet raro.

Nicol° in.2°. trac.2°.disti.7 c.23.de signis gnalib' febris sincopalis.

Iuxt hippo.2°.apho.mox.qui exoluūtur frequenter & fortiter sine manifesta causa/aut qui ex tasim paciun tur cum supradictis ɔditionibus repente.i.subito mo riūtur.Nā illa sunt signa sincopis cordialis: Dixit Auic.quā do cōtinuatur sincopis & fit vehemens:& nō est causa manife sta faciens causam.s.causa primitiua/aut causa in alio mēbro a corde/sed est cordialis tunc habens eam moritur subito / q: vt dixit Gale. in cōmento In talibus virtus est vltimate defe cta quia frequēter eueniens est/& quia fortiter significatur ma gnitudo cause:& malitie eius/& notant q hij dicuntur repen te mori / qui in paruo tempore & paucis sincopibus vt quar ta/vel quinta moriuntur.

Itē Nicolus i 4°.smone tra ctatu.5°.c.15. de sincopi' añ pricipiū cure.

Uetus. a Poplexiam fortem soluere impossibile est:debilem uero non facile.

Theod. s Tupor attonitus uehemens solui nõ potest/leuis non de facili potest.

Leoni. s Oluere morbũ/quẽ apoplexiã uocãt fortẽ/ĩpossibile ẽ:debilẽ ue10 nõ facile.

Nicolus i.5°. tract.2°.sũma 5.c.14.ꝺ apoplexia quasi i principio.

m Ultipliciter repit ab autoribus apoplexiã fore distincta.vno mõ penes cãꝫ:⁊ vt sic i sunt ei due spẽs:vna mãlis/⁊alia imãlis:⁊ mãlis distinguit.2.vno mõ penes modũ materie opilãtis/⁊ sic quedã est apans/⁊ ꝗdã nõ: alio mõ penes diuersitatẽ essentie materie opilãns.2°.reperit apoplia distincta penes sitũ materie opilãtis:⁊ vt sic alia est i vẽtriculis ipsius cerebri ⁊ i meatibus spũ a cerebro ad alia mẽbra procedẽtis/⁊ alia est i venis sub eticis i quibus trãsit spũs a corde ad cerebrũ.3°.reperit distincta penes ipsius itensionẽ ⁊ remissionẽ/⁊ hoc.2.vno mõ inspecto fine/q ad salutẽ vel ad mortẽ:⁊ vt sic sunt ei due spẽs sm hip.i apho.apoplexiã quidem fortẽ:⁊c.quarũ vna dr fortis seu icurabilis/⁊ alia dr debilis seu curabilis.alio mõ ispectis sinthomatibus i ea eueniẽtibus maxime i anhelitu/⁊ spuma/⁊ vt sic penes Gal.i cõmto.dicti apho.4.seu.5.ponũtur spẽs eius.vna ẽ i qua repente redditur in sensibilitas i toto corpore respiratione soluꝫ excepta/q̃ si fuerit prohibita maxima erit ⁊ acutissima:⁊ i hoc tetigit duas spẽs apoplexie/alia est i qua respirant cũ violentia vehemẽtissima.⁊ hec est fortis/⁊ est alia nõ eque fortis: q̃ sine violentia habet respirationẽ sed iordinatã.Alia est i qua est ordo in ispirationе sed debilis/q̃ faciliter curat:⁊ has spẽs quidã ad tres deducũt/quaꝝ vna est i qua motus anhelitus auferit apparenter.2a.i qua anhelitus angustiose ⁊ iordinate fit:⁊.3a.est i qua anhelitus ⁊ si angustiose tamẽ ordinate fit:Auẽzoar quoqꝫ ⁊ Auic. sili ad.3.spẽs deduxerũt.s.i fortẽ/debilẽ/⁊ mediocrẽ/⁊ ꝺ his spẽbꝰ i lõgũ.psequit Nicolus vide/⁊ ꝺ causis:⁊ qd sit.

Jnquit Gilibertus maior apoplexia curã nõ suscipit.sed in prima die iterficit:Media aũt isra tres dies interficit/aut i paralesiꝫ mutat.minor vero isra.7.diẽ iterficit/aut mutatur in paralesim:Ait Moyses in.6a.parti.suoꝝ

Item Nicolus ibidẽ añ principiũ cure. ꝺ

aphoꝝ apoplexia forꝭ necessario est destructiua/ꝛ debilis diffi culter curatꝰ sicut dixit Hip.qꝛ i huius peste destruũtur/ꝛ cessant nobiles actus/quos nã regit semp.ꝛ sunt inspiratio/expiratio/ loquela/sensus/ꝛ pulsus: Dixit Serapio difficilis nõ sanatur: sed perducit ad mortē: debilis vero si accidat vt sanetur tũc ipsa sanatur cum cõtractione alicuius partis corporis.

43

Trangulatorum et dissolutorum nõ dum mortuorum nõ referunt quibus cũqꝫ spuma fuerit circa os. — Vetus.

Vi strãgulantꝰ et euertũtur citra mortem si ore spumant non reficiuntur. — Theod.

Trãgulati ac dissoluti nõdum mortui nõ referũt/qbus spuma circa os fuerit. — Leoni.

Dixit Ras.ꝑ.ꝯtiñ.ꝙ Hip.dixit i libro aphoꝝ ꝙ strangulatus/ꝛ spumans ore nullo mõ põt viuere. ꝛ ego dixit Ras.simile iudiciũ teneo de apolexia: dico.n.ꝙ quicũqꝫ apoplecticus spumat ore non põt liberari. Est tñ dixit ipe intuendũ i multitudine ꝛ paucitate spume/ꝛ i eius tp̃re ꝑ lixitate/qꝛ si fit pauca possibile est egrũ ꝯualescere/sic ẽt euenit de strangulato cũ parũ spumat:ꝛ postea prosequitꝰ de fortitudie apoplxie ꝛ debilitate ꝑ spumã apparẽtẽ ꝛ nõ apparẽt.vide.

Nicolus i.3°. tract.2°.sũma 5.c.14.ð apoplexia i signis apoplxie ꝑꝑ repletionẽ venarũ apoplecticarum.

Trãgulatoꝝ ꝛ dissolutoꝝ nõdũ mortuoꝝ aparte magno debilitati nõ referũt/quibuscũqꝫ spuma fuerit circa os.i.squinãticoꝝ aparte magno debilitatoꝝ ꝑꝑ ꝑfocationẽ magnã quãuis adhuc nõ sint mortui,nõ referũt.i.nõ reꝑferꝰ aliquis ad sanitatẽ:qꝛ nõ curatꝰ nec euadit aliquis eoꝝ quibuscũqꝫ spuma fuerit circa os. Et Gal.i ꝯt° dixit/ꝙ apho. iste verificatur vt i pluribus/ꝛ maxime i viro calide cõplonis: calidi cordis/iuuenis/ꝛ i ꝯstitutionibus/tẽporibus ꝛ regiõibus calidis ꝛ ꝑcipue si febricitans fuerit: Et pro clara verificatiõe apho.scire opꝫ/ꝙ vt dixit Gal. i ꝯt°.spuma in ꝑfocatis aliqñ accidit cũ feruosus aer neqt exire ꝑꝑ nimiã cõstrictionẽ:tũc.n. angustiatꝰ pulmo cũ maiori angustia/ꝛ extra mittit pulmo aliquã partẽ nãlis humiditatis ipsius cum dicto aere/ꝛ leuatꝰ in spumã/ꝛ cũ spuma ab hac cã accidit nulla est spes euasionis.

Itẽ Nico.i.4 trac.ꝑ.c.6. de squinãtia in signis añ principiũ cure.

Uñ Serapio ait.ille de quo desperatur est ille i cuius ore spu/ma apparet/loquens de pdicta:& aliqñ accidit spuma in suffocatione nõ ex humiditate substãtifica pulmõis sed ex alia humiditate extranea flegmatica/vel salivali exñte in ore/vel ad os pulsa/& divisa a fumis illis vel aere/& tunc nõ ex toto tollitur spes/sed d3 curari/& maxime si fuerit in mã frigida/& distinguit inter dictas duas spumas ex hoc/qp facta ex dissolutione humiditatis substãtifice pulmonis attinet aliquali citrinitati: seu rubedini clare/& est ampulosa minutissime multa:& est fm plurimũ cũ privatione sensus & motus/facta aũt ex humiditate extranea est alba & absq3 multa ampullatione:q: ad multã eius ampullatione3 requirit vehemens motus/qui nõ est i tali pfocato/& vt plurimũ est absq3 privatiõe sensus & motus: Et fm hãc cõsideratione3 dixit Avic.qñq3 ẽ qp pfocans spumat & deinde sanat/& illud erit/qñ illic fuerit fortitudo virtutis & appetitus & nutrimẽtu3:Nã cũ pfocatus spumans fortis fuerit i vitali per pulsu3 cognoscẽda/ac etiã in aiali cognoscenda per sensu3 & volũtariũ motũ/& fuerit desiderans cibũ in hora debita cũ bona digestione cognoscẽda per sua signa/tũc sciãs qp illa spuma nõ fuerit ex substantifica humiditate pulmonis: & per consequens nõ est desperatus/& e° .supple si nõ fuerint supradicta bona signa tunc illa spuma est ex substantifica humiditate pulmonis/& est mala/& est desperatus.

44

Uetus.	c	Rasi ualde secundum naturam citò moriuntur magis gracilibus.
Teobd.	q	Vi obesi admodum sunt ex natura celerius moriũtur/q̃ qui gracles.
Leonf.	q	Vi natura admodum crassi sunt citius intereunt:q̃ qui gracles.

Jcolus i.p.sermone cap.p.qd sit natura/& quot mo/
n dis nomen nature accipitur i fine dixit. aliquando sumitur in medicina pro nativitate sive ortu rei/vt in apho.crassi valde fm natura3.i.a nativitate.
d Jnit Gal.i co.apho.crassi valde:&c. loquens de corporibus pinguibus nõ d carnosis dixit: Bonũ ẽ cor/

Itẽ Nico.l.4 tract.3.c.7.de vita.

pora nō eē multū crassa/nec multū macra: Nā q̄ sunt medio cris habitudinis vsq3 i vltimā senectute3 viuūt:crassa vero vl time/ꝛ vltime macra ꝓpta sunt/vt cito moriantur/siue sint talia fm nā3/siue ex tpe. Na3 in crassis vene ꝛ arterie stricte sunt:ꝛ pauco abūdant sanguine/ꝛ spiritu.ideoq3 parata sunt suffocationi ꝛ extinctiōi ēt a debilibus causis extrinsecis occur rentibus: In macris vero mēbra discarnata ꝛ discoperta sunt etiā principalia:vn̄ ꝛ ipa faciliter paciuntur a paruis causis. Corporū tn̄ macrorū quecunq3 ex eis sunt subtilia quantū ad spermatica:ꝛ quantū ad carnifornia pauci spiritus ꝛ sangui nis/qualia sunt q̄ m̄lēca dicunt̄ fm nā3 ceteris habitudinibus sunt breuioris vite pp principia sua eē debilia i resistendo no centibus.q̄ vero ex eis sunt subtilia quo adcarnifornia: non aūt multū subtilia quo ad spermatica qualia sunt dicta coleri ca fm nā3 nō sunt sic breuis vite imo de eis intelligens Yp.in dicto apho.dixit q crassi valde fm nām qualia sunt corpora flegmatica s3 nā3 cito moriunt̄ magis gracilibus:ꝛ ratio est q: talia corpora pinguia habēt minus de sanguine ꝛ spiritu: siue de calido ꝛ humido nālibus/q̄3 dicta gracilia: Dicunt q corpora crassa ex tpe si superuenerint ad pinguedine3 equalem his q sunt pingues fm nā3 citius ad hoc cōmoriūtur eis. Nā pp eq̄litatē pinguedinis eque cito debēt mori: sed q: ista sunt magis remota a sua nālitate ideo citius cōmoriūtur eis:q̄ ve ro peruiūt ad maiorē pinguedinē adhuc multo citius cōmo/ riunt̄ eis q̄ magis remota sunt a nālitate sua. Si vo peruenerint ad aliquā pinguedinē sa3 minorē eqnali tunc tardius pingui bus fm nā3 moriunt̄. Na3 si prius macra m̄lica fuerint/q̄ tn̄ raro cōtingit impinguari ipa a sua mala dispōne remouent̄: ꝛ transeunt ad meliorē ꝛ si prius fuerint macra colerica tunc ista nō solum tardius illis moriunt̄ :sed etiā q̄3 colerica manē tia macra fm naturā propter rectificatione3 quā acquisiuerūt ex tempore:ꝛ dicūt q qua sunt pinguia siue fm naturā suam ex tēpore propter abundantiā sanguinis humidi cuius humi ditas dominium supra caliditate3 habet/qualia sunt corpora pinguia/que fm plurimū reperiūtur tardius moriūtur m̄lcis impinguatis ꝛ pinguibus flegmaticis: citius tamen colericis macris secūdum naturā ꝛ etia3 ipsis factis pinguibus ex tem/ pore:ꝛ dicūt q corpora pauce pinguedinis ꝛ multe carnis se cūdu3 naturā qualia sunt corpora sanguinea i q̄bus caliditas

predñatur humiditati sunt oībus pdictis lōgiozis vite/τ ī eis pauca pinguedo/adiuuat ad longitudinem vite reflectēdo caliditatem iterūs adiuuādo digestionem/habitudo tamen tē/perata que mediuz tenet in omnibus dictis habitudinibus est absolute omnibus illis longiozis vite.

45

Vetus. e

Pilepticoruz iuuenibus alterationem mutationes maxime etatis.horarum: locorum faciunt/et uitarum.

Theod. q

Vi morbo comitiali laborat:si iuuenis est liberari mutatione potissimū eta/tis/loci/uictus/et munere potest.

Leoni. q

Vicunq iuuenes morbo comitiali laborāt:mutatiōe maxime etatis/et tē/poꝝ/et locoꝝ/et uictuū quoq libāť.

Nicolus i.3°. tra.2°.sūma.5 c.13. de epilepsia i cura.

Item p h° apho° vide in.5.sup 8.apho. epilepsie qb⁹:τc.

d

Jnit Serapio opz vt sit plurimū studiū nři ī regimine lactātis: Si.n.ille quē iuadit hec egritudo sit puer sugens lac tūc nō opz elaboraŕ i dando eis aliqd quo cureť.s.medicinale/qd est qz etas eius qñ eleuaŕ τ ꝯfortaŕ caliditas eius permutaŕ ab illa:τ testificaŕ super hoc hip.vbi dixit ī apho.qp pueri q habent epilepsiā euadūt ab ea cū permutatione dispositionū ī etatibus/tēporibus/τ regiōibus/τ regi/mine suple:sed tñ opz rectificare regimē ipsius: Si itaqz dixit Serap.fuerit lac eius subtile igeniabimus ī eo ad reducere ipz ad eqlitatē:τ si fuerit grossiuz reducemus ipz ad tēperatū:τ ē necesse qp nutrix elongeť a coitu/qz coitus subtiliat lac/τ ponit odorē ei⁹ alienū/τ ꝓsequiť d regimine necessario/qd dimitto.

46

Vetus. d

Vorū dolorū/qui simul fiunt:nō secūdū eūdē locū maior denigrat alterū.

Theod. s

I dolor geminus non eodem in locco infestat:qui uehementior est alterum leuiorem oscurat.

d Vobus doloribus simul eūdē locū īfe stātibus/uehemētior alterū obscurat. Leoni.

Uoꝝ doloꝝ:ꝛc̄.sicut ēt voluit Auic.16.3ᵉ.cap.de co lica:ꝛ Gal.i 2° dixit ꝙ vehemētioꝛ doloꝛ non deni grat minorē existēt ei i parte propinqua:sed existem i longinqua:ꝛ ei est q꞉ diuertit a loco minoris doloris spūs sen sibilē/ꝛ virtutē sensitiuā:vnde nō percipit illū:ꝛ sic accidit vt locus ille nō apparēter doleat:qñ vero ē i parte propiqua nō diuertat ab ea virtutē sensitiuā notabiliter: Spūs ēt sensibilis q trahit ad locū maioris doloris:aut p viā trāsit vbi ē minoꝛ doloꝛ/aut saltē pars eius ad ipm locū trāsit sparsus circa loca propinqua/quare potius delitescat ꝙ̄ denigraṫ dixit denigrat q꞉ nō i totū ipm abicit vel remouet sed obtundit ipm:ꝛ dixit sic methaforice ꝛ trāsumptiue loquēs: Nā denigrare ꝛ obscu rare attendiṫ potius i productione coloꝝ. Sumiṫ aūt metha forica similitudo hoc mō. Nā sicut res q̄ fit opaca ꝛ minuiṫ i luce sua dṙ denigrari ꝛ obscurari/ita doloꝛ q.p̄.apparebat si i toto delitescat/vel i apparētia remittaṫ dṙ denigrari ꝛ obscura ri: Dicūt ꝙ sicut doloꝛ itensioꝛ denigrat minorē lōginquū/ita ꝛ delicia itensioꝛ denigrat minorē longinquā:ꝛ sicut ē de do loribus ꝛ de delicijs corporeis.ita ꝛ de aīalibus: Nā vna tristi tia aīe denigrat minorē:ꝛ vnū gaudiū itensius extēs denigrat qd̄ minus ē: Autores.n.nō prosecuti d̄ particularibus spēbus deliciaꝝ/neq̄ d̄ particularibus ipaꝝ causis derelinquētes hec nota ex noticia specierum ꝛ causaꝝ particularium:neq̄ etiam eis sunt nomina imposita propria.

Nicolus i.5°. tra.2°.sūma 3ᵃ.c.ꝑ. de do lore i vlt:dā i fine vbi mo uet q̄stiōēs an duo dolores possint eē i ea dē parte quā pp longitudi nē dimitto. Itē i.2°.trac. 2°.sūma.4.c. 14. de spēbus febriū continua rū de hoc sed parum. Itē i eodē.2°. tra. vltimo.c. 35.d̄ significa tione doloris facit ēt mētio nē de hoc sed nihil vltra.

47

c Irca generationē saniei:dolores et fe bres accidunt magis q̄ facta sanie: Uetus.

d Olores et febres accidunt magis cū cōficiṫ pus q̄ ubi cōfectū iā est. Theod.

c Vm pus conficitur dolores ac febres accidunt magis q̄ iam confecto. Leoni.

Nicolaus i.4. tra.2°.c.24.de pleuresi & spē bus eius in si gnis.

Itē Nico. ibi dē.c.25.ō cm punate i cura.

Itē Nico.i.7 tra.5.summa p°.ca.44.de exituris.

Itē ō hoc pce i.2°.trac.2°.di stin.7.c.21.de cura febrium apatum.

Inquit Gal. & ponit .4°. ptiā. si quasi i nobiliori par te pectoris pleuretici cū proximitate cordis fuerit do/ lor cū magna ābelitus difficultate & febre & isomnie tate & angustia cū hoc sputū nō fuerit nigrū neq3 colericum: rufius simpliciter: sed i principio fuerit aut rubeū aut citrinu3: aut spumosu3 trāsmutatio ha3 significationū erit post modi/ cū tps ad maturatiōe3 & bene erit: & sciedū ē oia hec accña facta esse ex causa collectiōis saniei in apate. Hip. n. dixit. circa generatiōe3 saniei i apate i vltimo erunt dolores & febres: sed statim qū patiens icipit spuere omnia ipa accña mitigātur.

Circa generatiōe3 saniei dolor & febris vehementiora sunt: generata vero remissiora ea: & āplius remissiora post ipsius ereptionē: & ad huc magis mūdificata & euecuata ea: & loquens Hip. i apho. de signis saniei fiēdis & fa/ cte dixit circa generatiōe3 saniei: &c. Nā vt dixit Gal. i cōmēto facta sanie quiescit actio caloris i mā3 vñ sestaf ebulitio: & qe/ scēte ebullitione quiescit i flāmatio et exalatio et sic febris.

48

Vetus. N oi motione corporis cū cepit quis dolore quiescere statim remediū est.

Theod. N oi corporis motu cū fatigari icepit cessasse protinus lassitudinis leuatio ē.

Leoni. N oi corporis motu ubi laborare ce/ perit/quies statim lassitudinē aufert.

Nicol° i.p.c. vltimo de ele ctione hore ex ercicij/& quale exercitiū diuer sis corporibus debetur.

Dixit Auic. i quātitate exercicij tres res ꝯsiderāde sūt: et vna earū est calor vel color/nam dū i ipo bonitas augef adhuc ē hora exercitādi. Nō.n. expectandū est i exercitio donec calor multū augeatur. 2m. est motus. Nā quā diu motus perseuerat leuis adhuc ē hora exercicij. Cū aūt exer citatus sentit se grauari est dimittendū/tunc maxime si dolue/ rit. Ait. n. Hip. ex motiōe corporis cū cepit qs dolere suple aut in lassitudine3 duci requiescere stati3 remediū est: et. 3m. ē dixit Auic. dispositio mēbrorū fm ipoꝝ i flāmationem/quoniam dum ipoꝝ augetur i flāmatio adhuc est hora.

Itē Nico. i.2° trac. p.c.5.de

Et i aliqua te negligēter offeras: sed tua interest dia dil ligenter ex principio pscrutare. Dixit Serap. oportet

a principio statim vt egritudini resistas añq̃ virtutẽ debilitet et imprimat maliciã cõplexionis q2 postea difficulter curaƚ/aut incurabilis efficietur. Bene.n.dixit Hip.cũ ceperit quis dolere re qescere statim remediũ est.et bene dictum est.pricipijs obsta sero medicina paraƚ. Cũ mala p longas cõualuere moras.

pluribˀ docu mentis q̃ ptinẽt ad medicũ in generali cura tione.

Tem de hoc apho.tãgitur a Nicolo i.p̃.tractatu. 2°. cap.58.de effectibus seqũtibus exercitiũ siue ad mo tum et de iuuamẽtis ipsius exercicij et qd exerciciũ sit eligẽdũ/et q diuersoꝝ mẽbroꝝ diuersa sunt exercicia.

49

Ssueti assuetos labores ferre/et si fue rint imbecilles/aut senes insuetis/et fortibus/et iuuenibus facilius ferunt. *Vetus.*

Vi assueuerũt ferre labores ẽt si iuali/ di sunt aut senes facilius ferũt/q̃ q nõ sunt assueti:quáuis robusti et iuuenes. *Theod.*

Vi consueti solitos labores ferre/et si fuerint ibecilles/et senes nõ cõsuetis fortibus atq3 iuuenibus facilius ferũt. *Leoni.*

Uod aũt ꝯsuetudo sit alia natura/que modificat na turã:et dirigit eam ad melius siue potentius ad ope randum declarauit Hippo.i. 2°.apho.in exemplo de vna re nõ naturali.s.de motu dicens i apho. Assueti assuetos: 7c.quod etiã voluit Gal.5.d regimine sanitatis:et Auic.etiã 3°.p°.cap.de succurrendis accidentibus futuras pronosticanti bus egritudines.corpora nãq3 assueta quasi per quandã na turalẽ dispositionẽ iclinãtur ad cõsueta opera sustinenda fa ciliter:Unde mẽbra excitata fortiora aptiora redduntur ad ex ercendũ solita exercitia:Nec obstat si illa exercicia plus desic cant ea:quia maius est iuuamentũ eis proueniens a fortifica tione ipsorũ iducta per exercicĩ et iclinationem per consuetu dinẽ/q̃3 nocumẽtũ desiccationis. Intellexerũt tñ autores pdicti hoc habere veritatẽ qñ dispõ cõsuetudinis superet debilitatẽ nãlẽ vel etatiuã.vt sit:vbi gr̃a senex i prima senectute nãliter

Nicolus i.p̃. fmone.c.3.de diuisiõe natu reꝝ quõ ꝯsue tudo est nã/e quõ opaƚ i cor pore humano.

non ibecillis/vel ꝛ si sit nāliter ibecillis dispō ꝯsuetudinis supe
ret ibecillitatē illā: Talis.n.senex facilius assuetos labores fer
ret iuuene robusto nō ꝯsueto illis laboribus: Dicūt ꝙ ad veri/
ficationē dicti autoris dicto: regritur volitio siue appetitus ex
creandi laborē ꝯsuetū/q: volitio ꝛ appetitus eius fortificāt po
tentiā virtuꝫ aīalis sensitiue ꝛ motiue: Dearticulat.n.potentia
volitiua ꝛ appetitiua potentiā sensitiuā ꝛ motiuā/vt sꝫ impe
riū eius operenturadeoqꝫ operans ꝯ volūtatē suā magis fati
gaſ/qꝫ operans volūtarie/ꝛ ē simile sicut de cibo: Nam sicut
cibus assuetus stante equalitate appetitus facilius sumuſ ꝛ me
lius digeriſ/qꝫ isuetus:ꝛ si appetitus nō fuerit equalis tūc fal/
lacia est de laboribus/ꝙ stante equalitate volitionis ꝛ appeti
tus assueti labores insueti facilius ferūtur:sed si appetitus ad
illas nō eēt eqlis tūc falleret/ꝛ nō haberet qđ dictū ē veritatē.

Item Nicolus i eodē.ꝑ.tra.2. c.6.de nā cō/positionis corporis huma/ni / ꝙ pōt ex ꝯsuetudine re sistere facilius alterātibus ð hoc.

Tem in eodē.ꝑ.tractatu.2.cap.18.de egritudine cō
posita in spāli/ꝛ de diuisione morbi i plures spēs/q:
alius est cōis/alius proprius/alius p associationem:
alius proportionatus/alius nō/alius cōtagiosus:ꝛ sic de plu/
ribus alijs spēbus/in fine diuisit morbū i ꝯsuetū ꝛ nō cōsuetū:
vbi ponit ꝙ egritudo cōsueta ē minus mala icōsueta ꝛ addu
cit pro hoc aphõ.q: natura minus tristaſ ex cōsueta egritudi/
ne propter habilitatem ꝛ affinitatē quā habet cū ea.vide.

50

Uetus.

X multo tēpore cōsueta/et si fuerint
deteriora isuetis minus molestare cō
sueuerūt:opꝫ igiſ ad icōsueta trāsire.

Theod.

Vęcūqꝫ longo tpre assueta sunt/etiā
si deteriora sint minus infestare solēt
ꝗ quę insueta sunt. Igitur ad insueta
quoqꝫ mutasse conuenit.

Leoni.

Vę ex lōgo tpre cōsueta sunt/et si de
teriora sūt isuetis minus molestare so
lēt.oportet igiſ ad isueta permutari.

Nicolus i .ꝑ. c.5.de diuisio

Illa ꝯsuetudo quedā nō est excedētis malitie/ꝛ illud
ideo ꝙ res cōsuete ꝛ si sint aliqualiter ex cōsuetudine

facte ea sunt cōnāles ⁊ cōformes nature vtentiū: De hac.n.cō suetudine nō multū mala dixit Hip.2°.apho. ex multo tēpore cōsueta ⁊ si fuerint deteriora incōsuetis minus molestare cōsueuerūt/⁊ corpora ex illis minus leduntur/⁊ verificat dictum eius de cōsuetudine cuiuscūqz rei nō nālis/vel eis annexa: ⁊ siue fuerit mala in quātitate siue i qualitate/siue in modo artificioso/vel hora administrationis illius rei assuefacte/⁊ subdit Hip.i dicto apho.opꝫ aūt aliqñ ad icōsueta trāsire ad hoc vt eis assuefiant in parte/vt si cōtingeret eis volūtarie vel coacte vti incōsuetis nō ledantur eis: Nec hoc quidē cōtradicit ei qd dixerat.s.cōsuetis eē vtendum/qꝛ intentio Hip.fuit cōsuetis esse vtendū fm pl'm/⁊ nō iconsuetꝭ/⁊ nō solum corpora lapsa sed etiā tēperata: Nā licet corpora tēperata debeant per cōsimilia cōseruari ⁊ illa sunt q̄ sunt ei consueta tñ aliqñ raro tñ debent ad incōsueta trāscludi: licet sint eis dissimilia pp cām supradictā/q̄ tñ icōsueta debēt eligi ex his q̄ nō sunt/excedentis malitie ad que nullus transmitti debet si fuerit possibile.

ne rē ⁊ quō cōsuetudo est nā/⁊ quō operaf in corpore humano.

51

Uetus.

SEcundū multum et repente euacuare: aut replere/aut calefacere/aut infrigidare/aut aliter quomodolibet corpus mouere fallax est/et omnino naturę inimicum. Paulatim uero certū/et ex alio ad aliud transire decet.non aliter.

Theod.

NImis repenteq; eūare/aut replere/aut calefacere / aut refrigerare / aut alio quouis modo corpus mouere tutum non est/atq; nimiū omne inimicū naturę est. contra paulatim lenteq; agere tutum est. Deniq; de alio transire in aliud pręstat.

Leoni.

PLurimum atq; repente euacuare/uel replere/uel calefacere/uel refrigerare: siue quouis alio modo corpus moue

te periculosum/quoniã omne nimis ẽ naturę inimicũ. Sed quod paulatim fit tutũ est/ tum alias/tũ cũ ab altero ad alterũ transitus fit.

Nicolus i.2° tra.p.sũma.2 c.5.de gñrali curatiõe morbor post vltimã expõnem aph'. ad vltimas egritudines ad quã p hoc apho.recurre: qz i illo loco ponit in longum.

Secundũ multũ et repente euacuare etc. Ras. dixit.25. cõtin. operatio cure superabũdans/subito aut repente corpus/aut replens aut euãns/aut calefaciẽs aut infrigidans/aut inducens aliquẽ de motibus alicuius spẽi i ea erit peccatũ/qm̃ nã corporis cõstituit et surgit pp equalitatẽ. et iõ esse intensũ opponit nature: et nõ solũ habet hoc veritatẽ in methodo curatiua: verũ etiã i reductiua/et pseruatiua. Nõ.n. dixit Gal. in tegni. sustinet nã repẽtinas mutationes sine magno discrimine: Nã ois mutatio itẽsa et subito facta peruertit corpus extra temperamẽtũ. Ideo dixit Hip.2°.reg.acut.si corpora cõtra cõsuetudinẽ suam longo tẽpore torpuerint/et longo tempore requieuerint si postea ad labores exerciciũ fuerint translata.s.subito malũ est. cuius simile est in oibus membris corporis/et habent prẽdicta veritatẽ in oibus corpor dispositionibus maxime tñ in debilibus et facile passibilibus/et resolubilibus/et infantibus/et decrepitis/et pgnãtibus/et mulierib': mlĩcũqz cõplexionib'/et raris/et porosis cõpositiõib' et texturis.

Item Nicolus in.2°.tractatu. 2°.summa. 4°.cap.28. de euacuatiõe materie appropriate in febribus putridis p flebothomiã/et adducit aph'. p flebothomia quasi i fine cap. et vide i p°ẽt sup.5°.apho.i exercitãbus etc.

52

Uetus.

Omnia secundũ rõnem facienti/et nõ cueniẽti secũdũ rõnem/nõ trãsire ad aliud manẽte eo qd uisũ ẽ a pricipio.

Theod.

Si cũ omnia rõne feceris/nõ id prouenit qd rõ postulat/noli in aliud trãsire dũ maneat qd principio uisum est.

Leoni.

Omnia secũdũ rõnem faciẽti/si nõ succedat secũdũ rõnez nõ ẽ trãseũdũ ad aliud stãte eo qd a pricipio uisum ẽ.

Omnia sm rõnez faciente:7c. 7 scribit iste apho. 25. o 9tĩn.sic si opans totuz id qd̃ cõpetit 7 nõ vides id se qui qd̃ vis/noli trãsferri de eo cui prodes/duz fuerint cõditiones q̃ te induxerint ad ipm operandũ firme. vñ etiam Auic. dixit. 4. p. propterea tibi caue ne a rectitudine curatio/nis recedas/licet videres q medicinarũ tuarum recte approximatarũ tardet iuuamẽtuz. Et dixit Gal. in 9mẽto medicinaz iuuamentũ aliqñ subito nõ est apparens etiam si sint approximate:7 maxime dixit Rab. i. 8. parti. i morbis ad digerendũ duris nõ succedit illico sapiẽti actio ad quã itendit nisi post la psuz tp̃s/7 recte 7 sm rõnez medicine fuerint plurib' tp̃ibus propinate:7 hoc duobus modis dixit Gal. põt cõtigere/vno mõ pp iobedientiã materie morbi/7 difficultatẽ eius paciẽdi a medicinis: alio mõ q: medicina recte approximata pp ali/quã causaz electa est debilis i virtute vnde nõ inducit effectũ nisi i tp̃e longiori. 7 verificat dictus apho. nõ solũ in ope cu/ratiuo/sed i cõseruatiua/reductiuo/7 preseruatiuo/qñ nõ licet trãsire ad aliud. s. sm virtutez/7 de isto trãsitu ad aliud hip. p. reg. acut. vituperauit antiquos/qui in suis curationibus se p mutabant de vna medicina ad alias irregulariter 7 nõ recte: manẽte quod fuit a principio. idest nõ facta permutatione in rebus indicantibus: Nam talis mutatio est nociua ad interitũ ducens: sed bene licet permutare materiã auxiliorũ/7 etiaz variare formã 7 artificiũ eorũ/dũ modo in eis remaneat eadem virtus/7 licet permutare regulariter 7 recte operando permu/tatis indicationibus auxilia. Ista. n. permutatio ab autoribus laudatur immo 7 precipitur/sicut precepit hoc Serapio cap. de asmate/7 Ras. p. cõtiñ. cap. p. inquit Auer. 7. colliget conce do q medicus de vna medicina ad aliã permutari debet simple etiã nõ pmutatis accñtibus idicãtibus dũ mõ sit eiusdẽ virtutis qñ dixi ipe / si solũ vna medicina vteret possibile eẽt/q nã illã i habitũ reduceret/7 i corpore debitã nõ faceret opera/tionẽ: Subiũgit postea Nicolus multas Auic. autoritates de ista permutatione fienda i qualitate 7 quãtitate/7 pro honore medici 7 confidentia infirmi/quas relinquo.

Nicolus in. 2. tra. p. sũma. 2. c. 4. de gñali cura maie cõ/plonis cũ mã.

55

q Victũq: uẽtres habent humidos/iuuenes qdẽ existentes siccos hñtibus me

Textus.

ſlus cõmutãt/i ſenectute uero deterius cõmu/
tãt:Siccãt.n.ut i pluribus ſeneſcẽtibus.

Theod.

q Voꝝ aluus ẽ humida/hi quãdiu iuue
nes ſũt melius degũt/ꝙ qbus ſicca ẽ:
ãt i ſenectute deterius/ſiccat.n.aluus
magna ex parte his qui ſeneſcũt.

Leoniceni.

q Vicũqꝫ aluos humidas habẽt/ſiquidẽ
iuuenes fuerint melius cõmutant his
qui ſiccas habent: ad ſenectã uero de
terius cõmutant. Nam ſeneſcentibus magna
ex parte exſiccant.

Nicolus i.5.
trac.p.c.21.de
diſparitate cõ
poꝝ ad dige/
rẽdũ cibũ ꝗñ
in principio.

q Vicũqꝫ vẽtres:⁊c.i.ex ipſis antedictis iuuenibus vt
ipe Hip.alio ait apho.ſ.2ᵉ.huius quibuſcũqꝫ iuueni/
bus ventres:⁊c.de quo dictũ eſt:rõ aũt pᷓme partis
dicti apho.eſt qꝛ iuuenes habẽtes vẽtres humidos/qꝛ magis
⁊ melius a ſuperfluitatibus/q̃ ſunt cã impedimẽti digeſtionis
expurgãtur melius digerũt cibũ ſuũ ſiccos habẽtibus ventres
qui nõ tñ neqꝫ ſic bene a ſuis ſupfluitatibus emundãtur ⁊ rõ
ſecũde partis ẽ/qꝛ habẽtes i iuuẽtute vẽtres humidos venien
tes ad ſenectutẽ habent ventres ſiccos ſtiptici facti/qđ in pluri
bus coꝝ ꝯtingit/quare deterius expurgãtur:⁊ a ſuperfluis mũ
danſ/quibus impediti deterius cibũ cõmutant/⁊ nõ ſolum ꝙꝫ
ipi faciãt i iuuẽtute/ſed etiã ꝙꝫ faciãt i ſenectute illi qui vẽtres
ſiccos i iuuẽtute habuerũt/qm̃ ſm Hip. coꝝ vẽtres i ſenectute
humectãtur quare melius expurgãtur a ſuperfluis:⁊ inde me
lius digerunt. Verificatur autem hoc de his de quibus verifi/
catur aphoriſmus cuius verificatio patuit.

54

Vetus.

i N magnitudine uero corporis iuuene
ſcere quidẽ decens ẽ et nõ iſuaue. Se
neſcere inutile et peius minoribus.

Theod.

m Agnitudo corporis in iuuenta quidẽ
formã liberalem affert/nec iniocũdũ.

sed in senectute usu difficilis est atq; deterius euadit quod peerius est.

Agnitudo corporis iuuētę quidē nec indecens neq; illiberalis. Senectę uero inutilis et deterior paruitate. — Leoni.

m

d — Inquit Hipp. i apho, longū corpus i iuuentute quidem pulchrum: hi vero i senectute curuant; et hoc est cum nō respondet latitudo et grossicies lōgitudini; breue vero corpus esse est e contrario/et longitudinem quidem corporis vt plurimum sequitur sensuum et intellectus hebetudo: breuitatem vero e contra, vnde dixit Cato,
Consilio pollet cui vim natura negauit,

Nicolus i. s. trac. 2° .c. 6. de nā cōpositiōis corporis humani.

Particula tertia aphōrū diui Hippo.

I

m — Vtationes tēporū maxime generant morbos/et i horis magnę mutatiōes: aut frigiditatis/aut estus/et alia secundum rationem sic. — Uetus.

t — Emporū mutationes potissimum pariunt morbos/magnęq; temporū mutationes/aut frigoris/aut estus/et reliqua ex ratione grauius incidunt. — Theod.

m — Vtationes temporum potissimum pariunt morbos/et in quibusdā temporibus magnę mutationes/aut frigoris: aut caloris; et alia pro ratione eodem modo. — Leoni.

d — E mutationibus aūt tēporū ab ipsorū nā multum egre dicūtibus/q̄ vocant mutationes ptēr nām dixit Hip. 3. apho. mutationes tpm maxime. i. excedētes multum a nā cōm/siue ille mutationes/vt dicunt sint ad aliquas quali

Nicolus i. s. trac. 2° .c. 30. d cōparatiōe mutationū tpm

adinuicez sibi tates manifestas τ primas/siue ad occultas/τ siue sint ad cor ipsis succeden ruptioné/siue ad extranee rei mutationé:τ siue ipa procedant tiū/τ quō i di ex ipressione superioꝝ siue iferioꝝ:q̄ oia itellexit hip.cū i dicto uersis cōstitu apho.dixit τ alia fm rōnes sic.i.τ oēs alie mutationes preter q̄ tionib⁹ tpꝛū si ad frigus:τ iste de quibus expsserat i apho.facte a dispositiōe bi iuicez succe aeris q̄ sibi cōpetit fm nāz/τ bz rōné.i.excessū i quo possunt dētib⁹ diuerse imutaſ corpora gñant morbos:τ hoc quidē scribiſ .7.ꝯtū.τ gñanſ egritu/ Arist.p⁹.probl.pblem.5°.dixit idē:τ verificaſ ēt siue iste mu dines:τ.c.28. tationes sint fm oia anni tpꝛa/siue bz plura/siue sint fm ꝑnū facit.p hoc ēt. tps tm̄:vt fm estatē etiā/siue sint fm vnā partē ipius tpꝛis no Itē ō h⁹ aph. tabilē:vt per mēsem amplius aut minus. Tales.n.mutatiōes tāgiſ i.2°.tra. si superueniāt sanis causant i eis egritudines:τ itendunt illas: 5.distin.p⁹.c. q2 simile additū simili facit furere. Si aūt fuerint dispositioni 16.ō signis ꝑ bus egritudinum opposite cum hoc q virtutez prosternant ꝑ nosticis futu/ magnitudine aliquādo raro possunt conferre.

ra℞ egritudi/ nū sūpꝫ ab ae re/τ tpꝛib⁹an ni:τ tāgit etiā de alijs ptinē tib⁹ ad tpꝛa.

2

Vetus. **N**aturarū hę qdē ad estatē: hę uero ad hiemē/ bene aut male natę sunt.

Theod. **N**aturarū alię ad ęstatem/ alię ad hie/ mē bene male ue se habent.

Leoni. **N**aturarū hę quidē ad estatem: hę ue/ ro ad hiemē bene male ue se habent.

Nicolus i .ꝑ. tra. 2°.c.20.q corpora bz di uersitatē ꝯple xionū etatū τ sexuum aliqn̄ bn̄ aliqn̄ ma/ le se bn̄t in di uersis tpꝛib⁹: τ i qb⁹ tpꝛib⁹ ,ita diuersimo de se bn̄t:τ in c.28.in fine ci tat ēt aph⁹.

Naturarū he qdē ad estatē:he vero ad hiemē supple: τ he quidē ad ver/τ he ad autūnū bene aut male se habere apte nate sunt/τ similiter itellige de cōpositio nibus:quedā.n.apte sunt bn̄ se habere oī tpꝛe/ita q i nullo tē/ pore recipiūt nocumentū:τ iste sunt q̄ propinque sunt tēpera mēto ab illo parū distantes ut q̄ sunt sane vt multū:τ queda3 sunt apte bene se habere i vno tempore/τ male i alio:vt cōplo nes/τ cōpositiones multū lapse/siue sint tales a generatione: siue ex tēpore:τ itellexit hip.per bene se habere/q sint apte cō seruari τ reduci: τ Gal.sic eaficauit i ꝯmēto.q̄ sunt ille nature ita bene se habent i temporibus:pp q̄ dicūt q corpora calida τ sicca male se habent estate:q2 cor eoꝝ male eueniaſ cū debeāt euentari per aerem frigidiorez/q̄ꝫ cor temperatū:τ tunc nō re pentur aer ille/cum debeat esse frigidior aere veris/in quo cor

temperatum euentatur bene. Corpora vero frigida & humida bene se habent i estate male hieme: qr pp frigiditatē & humiditatē hiemis labunt lapsu maiori: & dicit q corpora calida & sicca macra inanita nō bene se habent hieme vt voluit Gal. in cōmēto apho. ventres: & rō est qr propter raritatē corporum & paucitatē caloris eorum innati nō possunt resistere frigiditati hiemis. Sed corpora calida & sicca quibus frigiditas hiemis bñ cōmensurat bene se habent: quia cū hoc q nō ledūtur pseruātur a lapsu: Corpora aūt calida & humida i quibus caliditas equat humiditati & nō superat illam melius se habent in hieme vt dixit Gal. i cōmēto dicto: qr ex quo calor eorum resistit frigiditati hiemis & per illam iterius reuocatus & fortis effectus vniuersas complet operationes. Sed i estate eorum ebuliēte humiditate ad putrefactionē sunt disposita. Si vero humiditas excedat caliditatē peius se habet i hieme q̄ꝫ i estate: qr i eis coadiuuāte frigiditate & humiditate hiemis quibus cū debili calore resistere nō possunt accidit caloris eorum suffocatio.

5

Egritudinū aliq ad alias bene aut male nate sunt.

Um dixisset Nicolus que complexio sit pdiuior ad egritudines subiungit dictum Hippo. Egritudinum alie ad alias regiōes & horas & dietas supple & alia imutantia corpus nostrū bene & male nate sunt & per hoc itel lexit q quedā egritudines se habent ad quasdā regiones: &c. & q de facili i illa regione generātur & augentur: & quedam male qr nec faciliter generātur nec generate faciliter augētur: & verificatur maxime de morbis complexionalibus siue materialibus siue non: & dixit Gal. i cōmento dicti apho. q morbi generati in tempore cōsimili & curati i tempore cōtrario sunt meliores intelligens q morbi generati in tempore ↄsimili melius curantur in tempore cōtrario & habet hoc veritatem indicatione curatiua sumpta ab essentia morbi secundum quam cura fit per contrarium & ceteris paribus: & non voluit Gale. in verbis dictis q morbus qui differtur curari ad tempus cōtrarium sit melior illo qui curatur tanto melius est & postea prosequitur de morbo cōsimili & dissimili i tēpore qd dimitto.

Uetus. Alie traductiōes de duobus apho. vnū faciūt. Nicol' in .P. tracta. 2. cap. 19. quō diuersi mōbi gñantur fm diuersitatē regionū etatū ↄplonū & aliarum diuersarum circūstantiarum & q magis i vna q̄ꝫ i alia & legit hos duos apho. simul. s. hunc & sequentē.

Uetus. e Tates quedā ad regiōes/et horas: et dietas bene:aut male natę sunt.

Theod. e X morbis alii ad alia tempora/loca: et uictus genera: bene male ue sese habent:eodem modo ętates.

Leoni. Pro hꝰ faciūt expōnes due supior apho.

m Orbi quoq; alij ad alia bene uel male se habent: et quedam ętates/ad tēpora/et loca/et uictus genera.

5

Uetus. I N horis quādo eadem die:aliquando quidem estas: aliquando uero frigus: autūnales egritudines expectare opꝫ.

Theod. p Er tempora quotiens eadem die modo estas: modo frigus existit/morbos autūnales expectare oportet.

Leoni. s N tēporibus quando eadem die modo calor modo frigus fit: autūnales morbos expectare oportet.

Nicolus i .ẜ. tract. ẜ .c.29. q̄ mutatio aeris ē deterior in tp̄ibus ⁊ i qbꝰ locis maxime generaf ⁊ i qbus ē deterior.

D Ixit Auic. q̄ nō solū mutanf corpora mutatione tē/poris:sed etiā si vna die aer mutef de vna qualitate ad aliā: vt q̄ d caliditate i frigiditatē. Inquit.n.Hip. in tp̄ibus q̄n eadē die q̄nqz estus q̄nqz vero frigus fit.i.q̄n in vno die vel pluribus vel oībus i eadem die ŝm aliquā partez ipsius diei: puta ŝm vnā horā vel duas/vel plures fuerit caliditas itensa excedens eā/q̄ debet esse ŝm nāz i illa hora: ⁊ i vna alia hora vel duabus vel pluribus fuerit itensa frigiditas: cōsimiliter excedēs: ⁊ postea iterū redeat ad calorē ⁊ postea iterū ad frigus: ⁊ sic circulariter autūnales egritudines expectare oportet.i.egritudines diuersas/⁊ inequales. Dicūtur autūnales per similitudinem quam habent ad diuersitatem autūni: que egritudines appellantur iconsistentes ⁊ inordinate in suis motibus ⁊ afflictionibus/q̄ egritudines ŝm plurimū eueniunt

autūnales egritudines:

i autũno/ꝛ i ꝯtemporibus i quibus accidũt ꝑdicte mutationes i aere/ꝛ rõ huius est q: talis mutatio aeris ẽ cã multiplicatio nis diuersaꝝ materiarum calidaꝝ ꝛ frigidaꝝ/ex quibus tales egritudines diuerse generantur/aut saltẽ diuerse dispositiones neutre accidẽtie: Nã/vt dixit Gal. i cõmẽto/i parte diei i qua est calor i aere nã .i. calor nãlis ꝛ spũs calore aeris pñte extra diffundit ꝛ spargit/vt calore aeris tanq̃ ꝯsimili cogaudeat: ꝛ spũs i luce i qua diffusiõe spũs ꝛ caloris nãlis lassat virtus: q: ille motus nõ proportionalis/sed est ad resolutionẽ faciens debilitare i virtute/iuuãte ad hoc exteriori caliditate: i parte vero diei i qua est itensa frigiditas i aere calor nãlis fugiens contrariũ refugit ad suũ principiũ cor motu non proportionato: vbi etiã hebetat frigiditate exteriore prohibente resolutionem fumorũ/qui retenti hebetant ꝛ grauãt virtutẽ/frigiditas ꝛ intensa corrũpit multũ de spiritu/ꝛ ingrossat ipm. vnde virtus lassat: ꝛ sic generãtur varij humores quos Gal. vocat icõpositos .i. iordinatos generãtes diuersas egritudines icõpositas.

Itẽ i codẽ m̃ctatu. c. io. de causis extrīsecis effectiuis sanitatis vel egritudinis legit in tpib⁹ ꝛ declarat qd p tps itelligat.

6

Vstrini flatus grauãt auditũ/caliginosi/capiut grauãtes/pigri dissoluentes: quãdo isti ꝑualent/talia in morbis paciuntur egrotãtes: si uero boreas fuerit/tusses: faringes/uentres duri/dissuria/horrores/dolores et pectorũ/et laterũ/quãdo isti ꝑualuerint talia in morbis expectare oportet.

Vetus.

Vstrini hebetant auditũ/caliginẽ obducũt/corpora diffundunt: pigriotaq; faciũt/caput aggrauant/ubi tẽpestas ita ꝑualuerit affectus huiusmodi existunt/at si tẽps aquilonũ est/tusses/fauces/alui dure/difficultates urinę/dolores horrifici costarũ/et pectorum accidunt: ubi tempestas ita exuperarit affectus huiusmodi expectato.

Theod.

Leoni.

a Vstri auditũ hebetãtes/caliginosi: caput grauantes/pigri/dissoluentes:quãdo huiuscemodi tẽpestas p̃ualuerit tã lia i morbis paciũtur:at si aquilonia fuerit/tusses/fauces/alui durę:difficultates urinę/horrores/costarũ dolores/et pectoris:qñ hęc tempẽstas p̃ualuerit talia i morbis expectare op3.

Nicolus i.p. tra. 2°.c.52.de vẽtis & causis ipoꝝ & de diuersitate ipoꝝ in noib' & nã et quaꝝ nã diuersa diuerse generant egritudines.

d Dixit Auic. Uentus meridionalis laxat fortitudinem & mouet eos corpoꝝ:& apit poros/turbat humores/& mouet eos ad exteriora ab iterioribus:& sensibiliter efficit grauitatẽ & dixit ipe/est ex eis/q̃ exituras corrũpunt: & egritudinem efficit/& dbilitat:& sup exiturã/& podagrã/facit pruritũ/cõmouet epilepsiã:& afiert somnũ & febres putridas/sed nõ exaspe rat guttur:& Hip.dixit:Austrini venti grauãt auditũ q2 dissoluũt humiditates in capite/q̃ descendẽtes ad aures opilant/& granãt istrumentũ:& sic auditui nocẽt:& dixit q͂ sunt caliginosi.i.caliginosos reddũt oculos:cu3 soluũt ab eis humiditatesi ad oculos descendũt & sunt caput grauantes propter eandem causam:& sunt pigri.i.pigros faciunt:quia corpora replẽt virtutem motiuam dissoluunt dissolutis humiditatibus ad instrumenta motus fluentibus:& sunt dissoluentes.i.virtutem lassantes/& debilitãtes:& Arist. prima problematũ problemate.24. quesiuit propter quid i austris grauiter se habent homines tam in virtute sensitiua q̃3 motiua.Uide solutionẽ/pro hoc etia3 vide i hac particula i apho.s.quottidiane vero ↄstitutiones:&c. vbi ponitur solutio problem.

Itẽ Nicolus i 3°.smõe trac. 2°.c.19.de generali curatione egritudinũ capit͂ p instrumẽtum diete idem.

Uetus. c Vm ęstas fit ueri similis/sudores multos in febribus expectare oportet.

Teobd. q Votiens estas fit similis ueri sudorum copiã in febribus expectare oportet.

Leoni. q Vando estas fit ueri similis sudores in febribus multos expectare oportet.

Ete crises magis fiunt per fluxū sanguinis nariū et p sudorem/dixit hip.3.apho. quādo etas fit veri simi lis.i.quādo estas assimulat veri in cōplexione/q dicit estas vernalis sudores multos i febribus expectare oportet.cō similiter etiā opz expectare sudores multos in febribus i alijs tēporibus anni/q veri i cōplexione simulātur: In talibus.n.tē/poribus maxime euōnes per sudores occurrūt:potest aūt estas simulari i cōplone veri aut i fluxu celestiū:aut euentu pluuiarū et flatu ventorū contra operātiū caliditati et siccitati estatis:et similiter intellige de alijs anni temporibus:et est dicta assimi/latio aut punctualis/aut ei multum appropinquans.

Nicolus i .2°. tra.3°.de crisi c.xj.de signis crisis min⁹ ge neralibus/ad cognoscendū septē cōditiones crisis.

g

In siccis tēporibus febres acutę fiunt: et siquidem annus talis existēs āplius fuerit:qualem constitutionē fecerit in pluribus et tales egritudines expectare opz.

Vetus'.

Er squalores febres acutę fieri solent: et si magna ex parte talis fit annus qualē fecerit cōditionē morbos quoqz tales expectare magna ex parte oportebit.

Theod.

In siccitatibus febres acutę fiunt:et si ānus magna ex parte talis fuerit qua lem fecerit constitutionem tales pluri mum morbos oportet expectare.

Leoni.

Nicolus i .6. tra.2°.c.30.de cōpatiōe mu/tationū tpūz adiuicēm sibi ipsis succeden tiū/et quō i di uersis cōstitu/tiōib⁹ tpūz sibi inicē succedē/tib⁹ diuerse ge nerant egritu dines.

In siccis tēporibus febres acute fiūt:et cē. in siccis tēpo ribus febres acute apte sunt fieri:qz eo tēpore acuūtur humores et materie febriū acutarū generātur:et si tam plius fiūt āpliori tpe ānus talis:qz siccus/vel qz sicciori qualē cōstitutionem habuit i aliquo vno tpe secūdū plurimū i tali anno sicco morbos acutos expectare opz. Notāt quidā qp hic apho.refertur ad tempora naturaliter sicca sicut ad estatem et autūnum maxime ad estatē:pōt etiā referri ad tēpus tēpera/tū.s.ver/ad hiemē vero raro refertur qz cōtemperat acuitas in hieme sua frigiditate:et dicūt qp signficat i febribus persistētibus

et generis i tpore nō sicco:q̄ cū postea deueniūt ad tps siccum acuūtur:dicit hip. vt i pluribus quasi dicat i disposit ad has febres:plures tñ i dicto tpe sunt ad eas disposīti/vel dixit vt i pluribus.i.fm plurimū/q: possibile est pp siccitatē esse tima calozis caliditatē acui ꝗ sui acuitate resoluere a materieb⁹ sub tile remanēte grosso ex cuius grossi putrefactiōe nō fiūt febres acute sed cronice:imo ꝗ possibile est ex multa siccitate i tantū pauificari humores/vt nō valebūt morbos generare:ꝗ dicit aph. verificari vt plurimū ꝗ nō semp:q: possibile est gñari i tpe humido causone acutiorē q̄s in tpe sicco: morbus tñ cū iustitiꝗ spēi factus i tpe sicco breuior est ꝗ acutior facto i tpe humido/quāuis possit esse cōtrariū.qd hip. expressit de febri/ bus pōt extendi ad alios etiā morbos cōsimiles.ꝗ dedit hip. intelligere de tpe humido cōsimile aph. .s. q i eo fiūt morbi cronici:vt i pluribus exponēdo ꝗ intelligendo ipm eodē mo do;vnde dixit ipe egritudines i pluuialibus vt multū fiūt:ꝗc.

Itē i.2°.tra.2° sūma.p^a.c. o de apparatis ad febres fm res non nāles eodē mō ex/ ponit aph. vt supra.

Uetus.

N moderatis tēporibus/si tēpora tē/ poraliter se reddiderint: boni status: et bonę egritudinis determinationes fiunt: In immoderatis uero maxime immode ratae & difficiles determinationes.

Theod.

N tpribus naturę legitimis:cū tēpe stiua tēpestiue reddunt morbi cōstan tes sinceri:et faciles subeūt: at uero ini quis incōstantes et iudicatu difficiles existūt.

Leoni.

N cōstantibus temporibus cū tempe stiue tempestiua reddunt: morbi con stantes et boni iudicii fiunt:In incon/ stantibus autē inconstantes et mali iudicii.

Nicolus i.2°. tra.5.c.ii. d̄ g̃nis crisis mi nus g̃nalibus

In moderatis tpibus si tpa:ꝗc. dicit boni status.i. bone cōsistentie/ꝗ boni processus ꝗ ordinati/vel boni status.s. vt is morbi habebūt bonū statū cum leuitate accidentiū: In immoderatis aūt tpibus maxime imoderate

& difficiles:q cū seueritate accidentiū determinationes fiunt:& hoc ideo:q i tpibus moderatꝫ corpora & humores nō multū mutantur a dispositione naturali/& virtus in illis est fortis/in immoderatis autem temporibus opposita.

ad cognoscē dū .7.cōditiō nes crisis i fi.

10

N autūno acutissime fiūt egritudies: et maxie mortifere ut in pluribus:uer uero sanissimū/et minime mortiferū.

Uetus.

Er autūnū morbi acutissimi et exitio sissimi accidūt magna ex parte:uer sa lubertimū est/minimeq exitiosum.

Theod.

Vtūno morbi acutissimi/atq exitia les maxima ex parte:uer uero saluber timum et minime exitiale.

Leoni.

Uesiuit Arist.i p°.probl.pbl.17. pp quid ver & autū nus sunt morbiferi.& cām dixit esse:q mutationes tē porū sunt morbifere:& plus pp cōgregatos i corpore quos iueniūt ꝗ rōne dispōnis aeris:& precipue ver de quo di xit hip.qd est sanissimū & minime mortale/& hoc de per se:q est tps magis tēperatū/per accns tñ in quantuꝫ inuenit corpus repletū multꝫ humoribus reseruatis ex hieme/quos ver agitat & dissoluit:& nō resoluit pp debilitatē sue caliditatis/qui disso luti & agitati sunt cā egritudinū:& dixit Aristo.q autūnus est morbiferus magis vere/q magis calor ifrigidat & ēt calefit: in vere calefit tantum/& frigiditas inimica nature humane ca liditas vero.amica est.

Nicolus i .ß. tra. 2°:c.20.q corpora fꝫ di uersitatē ɔplo nū etatū & se xuū aliqñ bn aliqñ male se hñt i diuersis tpib?/& i qb?. tpibus ita di uersimode se habent.

Er sanissimū & minime mortale. maxime tñ verifica tur hoc fm ipsius mediū/qd est sanissimū respectu cu iuscūqꝫ corporis/maxime tñ respectu corporis tempe rati/qd maxime cōseruat/& etiā est tale respectu omniū corpo rū lapsorū. Ea.n.aut pseruat ab vlteriori lapsu/aut ea reducit ad melius. Imma dicit quid.i q respectu corporū lapsorꝫ q reducit ad tēperiem ver magis proportionat corpori lapso:ꝗ corpori tēperato:q reduci ad tēperamētuꝫ proportionaliter ē plus/ꝗ i temperamēto cōseruari/& dicūt nō dicat ver sanissi/

Itē Nicolus i eodē tra.c.26. de qlitātibus qtuor tpꝫū & quō p cōpara tiōeꝫ ad diuer sa diuersimo/ de graduāt & ibidē i lōgū d ɔplone autū/ ni qd dimitto

Itē Nico.i.2° cap.vlt°.de si guis lōgitudi nis & breuitat egritudinū/& si i apho.non fiat cōpt° quā dicat Nico.fa cit tñ glosa p aph°.& nescio vbi pōat hoc Hipp. nisi ibi adducatur di cum suum.

mū/qꝫ in eo nulli cōtingant morbi:qꝛ imo cōtingūt multi:sed qꝫ pauciores i eo accīt morbi:qꝫ in alijs tēporibus:& dr̄ mini/me mortiferū qꝛ in eo cōtingit plurimū salutē fieri qꝫ mortē; illo.n.cōtingit in vere mori pp ipsius tēperiē:nō sic tñ qn in eo ēt mori cōtingat:& maxime ratione dispositionū tēporis precedētis:& haliab.assimulauit ver pubertati/de egritudini bus autūni infra apho.23.Autūno vero:&c.

e Et scias qꝫ quādo hip.3.aphoꝛ dixit egritudines au tūnales sunt magis acute qꝫ estiuē intellexit p acuita/tem periculositaté. Sunt.n.periculosiores magis/qꝫ estiue pp materiā i autūno e: magis etherogeneā:& verificat apho.qꝫ fiat cōparatio egritudinū eiusdē spēi: & nō diuersa p: & supponat paritas ceteroꝛum/& qꝫ egritudo sit materialis.

ii

Uetus. a Vtūnus ptisicis malus.

Theod. a Vtūnus tabidis malus est.

Leoni. a Vtūnus tabidis malus.

Nicol°i.4. tra.2.c.27.de vlcerib°pecto ris & mēbroꝛ eius & ptisi in pseruatione a ptisi.

f Requetio i aere mutatio sicut sepissime ptingit in au/tūno nociua ē ptisicis:Nā cū pulmo recipit aerē nūc calidū nūc frigidū/sicut i autūno cōtingit valde alte rantur & leduntur:ita qꝫ nō solū in veris ptisicis hoc cōtingit; sed etiā i nō veris:& nō solū in manifeste ptisicis:sed etiā i nō manifeste; & qꝛ talis est aer autūnalis ideo autūnus ē ptisicis omnibus vehementer nociuus & nō quidem ratione sue siccita tis:qꝛ hac ratione potius cōferre haberet:sed ratione sue in equa litatis:& permutationis aeris eius nunc ad calorem/nunc ad frigus vltra omnia alia anni tempora.

12

Uetus. d E temporibus siquidem hiems sicca: et borealis fuerit: uer uero pluuiosum et austrinum necesse est estate febres acutas/et obtalmias/et dissenterias fieri maxi me mulieribus et humidis natura.

Theod. q Vod ad temporū attinet rationem/si hiems squalida/et aquilōia fuerit: uer

pluuium australeq; febres acutas fieri estate ne
cesse est/et lippitudines/et intestinorum diffi/
cultates/maxime mulieribus/et his qui humi
dam habent naturam.

Leoni.

E téporibus siquidé hiems sicca et aq
d lonia fuerit: uer uero pluuiosum et au
strale/necesse est estate febres acutas:
et lippitudines græci ophthalmias uocant/et
intestinorũ difficultates: pcipue uero mulieri
bus et uiris qui natura sunt humidiores.

In temporibus siquidem hiems sicca & borealis fue/
i rit: ver vero pluuiosum & austrinum necesse est i esta
te sequente fieri febres acutas obtalmias: & dissente/
rias: & in libro de aere & aqua: &c. addidit & lienterias & ma/
xime mulieribus & humidis natura: & Auic. dixit si hiems fue
rit septentrionalis & ver fuerit pluuiosum meridionale multi/
plicabũtur i estate febres/& obtalmia/& ventris solutio/& san/
guinis egõ: & illi quibus nocet plus hoc tempus sunt mulieres
& pueri/postea Nicolus de hoc posuit problema ibidé Arist.
prima problem. proble. 8. quod dimitto.

Nicolus i .p. tra. 2°. c. 30. de cõpatione té/ por adinuicé sibi ipis succe détiuz/& quõ diuersis cõsti/ tutiõib9 tpr̃u sibi inuicé suc cedétib9 diuer se gñant egri/ tudines.

Dixit Hip. 3°. apho. i apho: i temporibus siquidez: &c.
d febres acutas pũtridas magis fieri i mulieribus & hu
midis natura: & dixit Gal. i 2°. flegmaticos plurimũ
febres pati. s. de putredine cũ eorũ corpora sit humidiora: Ui
demus. n. q corpora mortua resuata in loco humido magis:
& citius putrescunt etiam si locus sit temperatus in actiuis: imo
etiam si sit frigidus / q̃z carnes reseruatæ in loco calido in
passiuis temperato/vel calido & sicco.

Ité Nico. i. 2°. tra. 2°. summa 4a. c. p. de qdi tate nois & rei febris humo/ ralis in fine.

E tẽporibus siqaidé hiems sicca & borealis fuerit. i.
d frigida. s. excessiue supra suã caliditaté & humiditaté
ad quã nãliter declinat veruñ tñ q caliditas minus
excedés sit q̃z ipsius humiditas necesse é i estate fieri febres acu
tas imo acutissimas: & hz q ipse dixit i lib. d aere aqua & regio
nibus & sic intelligere opz morbos alios de putrefactiõe: ac et
obtalmias & dissenterias & max. i mulieribus & humidis nã:

Itez Nico. in 2°. tra. 5. disti. pa. c. 16. de si/ gnis pronosti cis futuraruz egritudinũ sũ ptis ab aere & tpabus anni.

& idem dixit Arist. prima problem. probl. 8. & predicta habet veritatē quādo hiems & ver secundū totum vel saltem maiorem partem fuerint talia & estas suā seruauerit naturā: & rō dicti est: q: hij morbi nō ɔtingunt i hieme: q: nō est i ea humiditas multa cū sit sicca borealis & suis i actiuis qualitatibus putrefactioni repugnat: nec ēt vere sm plurimū ɔtingit: q: ver inuenit corpora idisposita ad hos morbos pp dispositiones pcedentis hiemis: nec ēt i vere est tanta caliditas q̄ sit cā ebullitionis: vn̄ reseruātur materie putrescibiles ad estatē: Estas vero si nō seruaret nāȝ suā i caliditate: sed fieret frigida & sicca non fierent i ea pdicti morbi: q: tūc esset cā ɔsumptionis humiditatū/ & prohibitiōis putrefactiōis: & siccā prohibitiōis generationis dictoꝝ morboꝝ: Sed cū estas seruauerit naturā suā tūc in ea euenient dicti morbi acuti: sequuntur aūt & obtalmie & aliē oculoꝝ egritudines reptonales: & dissenterie large sumēdo dissenteriā pro oī fluxu qui sequit cachochimiā/ & q sic debeat sumi apparet p illud qd dr in libro de aere & aqua: & ē. vbi dicit lienteria & cacesia. 27. aūt ɔtin. dr diaria: & 2ª. pª. dr ab Auic. fluxus ventris: & scias q p dictos morbos i estate euenire ɔtingit etiā si ver pluuiosum & austrinū succedet hiemi seruāti nāȝ suā: īmo & plures pp maiorē abundantiā humiditatū generatarū i hieme seruāte nāȝ suā: q̄ ē humida plusq̄ȝ i hieme sicca. Sed hip. hoc nō expressit tanq̄ȝ notū/ vel fortasse q: humida existente hieme/ vel fortasse etiam temperata vere succedente austrino pluuioso predicti morbi magis euenirent in ipso vere q̄ȝ expectarent ad estatem.

15

Textus. Si uero austrina hiems et pluuiosa et trāquilla fiat: uer uero siccū et boreale/ mulieres siquidē/ quibus partus ad uer inest ex omni occasione abortiūt. Si uero genuerint morbidos pueros et imbecilles pariunt/ ut aut statim resoluātur/ aut morbidi et tenues uiuant existētes: Aliis uero iunioribus qdē disenterię et obtalmię siccę fiunt/ senioribus uero catarri celeriter dissoluentes.

Theod.

[S]I hiems australis pluuia et tepida fuerit:uer squalidū aquilentūq; mulieres quarum partus iuxta uer properant/ abortū ex qualibet causa facient/quę aūt pepererint imbecilles aut morbidos edent infantes/ita ut/aut statim pereunt/aut tenues atq; ualitudinarii: ceteris difficultates intestinorū: et lippitudines aride accident. Senioribus uero destillationes quę cito interimant.

Leoni.

[S]I uero hiems australis et pluuiosa et serena fuerit. Ver aūt siccū et aquilonū mulieres quibus partus ad uer instat ex quacūq; occasione abortiunt:q̄ uero parient imbecilles et morbidos infantes pariūt: quare uel statim intereūt/uel tenues et ualitudinarii uiuunt:ceteris uero mortalibus difficultates intestinorū/lippitudines siccæ fiunt. Senioribus aūt distillationes/q̄ cito interimunt.

[D]ixit Hip. si vero hiems austrina ꝛ pluuiosa ꝛ trāquilla fuerit.i.fuerit calida : ꝛ humida ꝛ sine ventis :ver aūt fuerit siccū ꝛ boꝛeale.i.frigidū mulieres gdē:ꝛc. resoluant.i.moꝛiātur/aut tenues ꝛ moꝛbidi iuuāt exites:alijs vero iunioꝛibus dissenterie ꝛ obtalmie sicce fiūt senioꝛibus vero catarri celeriter dissoluētes:ꝛ Auic. dixit q cū hiems multarū fuerit aquarū.i.vehementer humida:ꝛ quidā supplent:ꝛ ver seruauerit nāz suā/sed puto melius supplendū esse sicut dixit Hip.ꝛ ver fuerit siccū frigidū tūc aboꝛcient mulieres q̄ se i vere parituras sperabāt absq; cā manifesta:ꝛ si nō aboꝛcient parient fetū debilez/aut moꝛtuū/aut magnā habens maliciā: ꝛ oībus multū accident obtalmie:ꝛ sanguinis egō : ꝛ catarre tūc multiplicabūtur:ꝛ pꝛopꝛie i senibus descendent i membra eoꝛ occulta:ꝛ qñq; moꝛte moꝛiūtur subita/eo q vie ābelitus

Nicolus i .ß. tra.2°.c.30.de cōparatiōe tēpoꝛum:ꝛc.vt supꝛa.

subito cum multitudine opilantur:ꝛ post subiungit problema Aristo.prima problem.probl.9.ꝛ qꝛ longum dimitto.

Itē Nico.i.6 tra.3°.c.16.de abortu ꝛ causis eius.

J hiemo austrina:ꝛ ē.ab oi occasione.i. ab oi cā leui intrinseca vel extrinseca.s.vt i pluribus:ꝛ subdit hip. Si vero genuerint ꝛ nō abortiētːadē dixit Arist. p. proble.vt supra:ꝛ dixit Auic.qñ pterierit hiems austrina calida/ꝛ sequit ver boreale abortiēt pgnātes q̄ pariture sunt i vere/ꝛ debiles ꝛ extenuate abortiunt: fortes vero ꝛ carnose pariunt sed debilez ꝛ morbidū fetū:illā stante dicta cōstitutione tpis aer frigidus veris inueniens poros apertos ex hieme calida subintrans ad corporis profundū ledit matricē/ꝛ ēt fetū sua frigiditate ꝛ deicit virtutes eoꝝ maxime cū inuenit eos debiles ex constitutione australi pcedente relaxante eos.

Tem Nicolus i.3°.tractatu.2°.summa.5.cap.14.de apopl'a adducit vnū dictū Gal.i hoc pt°.s.qꝛ ex apoplexia ptingit paralesis dextri lateris ꝛ exponit dextri.i.apparatiːin traductione noua habeť i dextro vel sinistro:ꝛ sic expō nō habet locū vide qd faciāt male traductiōes.

Itē Nico.i.3° trac.4.c.6.de obtalmia ꝛ causis ꝛ signis.

Jtē cum hiems ē calida replet corpora humoribus: ꝛ si sequitur ver septentrionale/tunc constringit eos: vnde constricti exprimūtur/ꝛ pressi fluunt ad oculos generantes obtalmiā vt dixit Arist.vt supra:ꝛ hip.3°.apho. ꝛ estas boreales etiam post hiemem austrinam generat obtalmias/siue ver seruauerit naturā suam siue nō:ꝛ causa est quia frigiditas estatis exprimit constringendo humiditates sicut exprimuntur ex spongia quando manu comprimitur.

14

Uetus.

S I uero estas sicca et borealis fiat:autūnus uero pluuiosus et austrinus/capitis dolores in hieme/tusses/branzi & corize fiunt/quibusdam uero et ptisis.

Theod.

S I estas squalida aquilentaqꝫ fuerit autūnus pluuius austrinusqꝫ/dolores capitis/tusses/raucedines grauedies existunt/tabes etiam nōnullos inuadit.

I uero estas sicca fuerit/& aquilōia:au tūnus uero pluuiosus & australis dolo tes capitis ad hiemem fiunt et tusses/ raucedines atq; grauedines/qbusdā et tabes.

Leoni.

Icolus i.p.tractatu.2°.cap.30.de comparatione tem porum vt supra de hoc apho.cū concordia Auic. Quando estas erit parū pluuiosa & borealis: & autū/ nus calidus multū/& pluuiosus meridionalis/tūc in hieme erunt fortes dolores capitis:&c.& causa huius est manifesta/eo q in autūno capita replent huiuscemodi hu midiatibus/& cū superuenerit hiems.s.seruans naturā suam sua frigiditate cōprimit cerebrū/& destillabunt ab eo superflui tates/nec poterūt digeri/& ob hoc dicte egritudines fient. Nā si remanebūt in capite facient dolorē capitis pdictū/& si fluxe rint ab eo facient alias supradictas egritudines secūdū diuer sa loca ad que fluent.

Itē Nico.i.2°. tra.5.dist.p°. c.16.de signis pnosticis fu/ turarū egritu dinū sūpt ab aere & tpibus anni.

Item Nicolus i.3°.trā.2°.cap.5. de dolore capitis in generali i longum de hoc dolore capitis cum autori/ tate Auic.& Aristo.q̄'fere eadē est qd dimitto.

Item Nicolus i.4.tractatu.2°.cap.20.de tussi tangit apho.pro tussi cum autoritate Auic.

J estas sicca: &c.accidit ptisis.s.ppartis ad ipam: & Auic.dixit quādoq; multiplicat ptisis quādo esta te boreali sicce succedit autūnus pluuiosus/dixit Ma sue.tempus magis paratū ad faciendū cadere in ptisim/& qd vehementius nocet factis ptisicis est autūnus/& conflatio borea lis multū dōnās & pcipue qñ pcesserit auster: & cōflatio austri na qñ pcesserit boreas & regio borealis multū frigida & sicca: & cibi & potus huius:& que in hoc cursu procedunt.

Itē Nico.i eo dē lib.& trac. c.27.de vlceri bus pectoris& mēbror eius & ptisi.

15

I uero autūnus borealis fuerit: et in aquosus humidis natura:et mulierib9 confert:reliquis uero obtalmiæ fiunt siccę et febres acutæ:et corizæ diuturnę: qui/ busdam et melancoliæ.

Uetus.

Theod.

T si autũnus aquilonius sit et siccus uiris natura humidis et mulieribus p derit. Reliquis accident lippitudines aridę: et febres acutę: et grauedines: nõnullos etiam atra bilis exercebit.

Leoniceni.

S I uero aquilonius et siccus/ his qui naturam habẽt humidiorem et mulieribus confert: Reliquis aũt erunt lippitudines siccę: et febres acutę / et grauedines: Nõnullis uero et atre biles.

Nicolus i.2°. trac.5. distin. p°.ca.16. de signis pnosticis futurarum egritudinũ sũptis sub aere ꝛ tpibus anni.

S I dispõ autũni fuerit borealis ꝛ inaquosa .s. sicca ꝛ sine pluuia/ talis ↄstitutio cõfert mulieribus ꝛ homidis nã. Reliquis vero obtalmie: ꝛc. qꝛ manifestũ est ꝙ qñ istud tps in siccitate fortificat facit egritudines mꝉicas: ꝛ febres hic tacte sunt de gener mꝉico/ quãuis humor ille non sit velocis motus: ꝛ Arist.p°.problematũ dixit ꝙ confert flegmaticis ꝛ mulieribus: qꝛ hi sunt humidi nã vero illoꝝ tpꝛuꝫ sicca ducit ea ad bonã cõtẽperantiã/ dũ mõ ista ↄstitutio non tm̃ recedat a tẽperamẽto: vt corpora multũ lapsa ad humidũ nõ solũ nõ corrigat/ sed deducat ad ↄtrariũ lapsuꝫ/ vt ad siccitatẽ/ ꝛ suplent quidã/ ꝙ hec corpora nõ sint macra ꝛ multum excarnata: qꝛ huius frigiditas ↄstitutionis pdicte nimis peruareret: ꝛ esset nocumẽtuꝫ maius iuuamento: nec talis ↄstitutio oĩbus mulieribus/ sed eis q̃ sunt humide nã: ꝛ notãter dixit Hip. humidis nã vt excludat humida etatiue: qꝛ corporibus natura siccis/ licet etatiue humidis/ vt i pueritia cõstitutis nõ ↄfert: minus tñ nocet eis q̃ꝫ si non forent humida etatiue: ꝛ subdit Hip. ꝙ reliquis corporibus .s. colericis et siccis nã accidunt obtalmie sicce/ ꝛ febres acute nõ de p se: qꝛ de p se acciderẽt morbi frigidi ꝛ sicci: Sed p accñs colera i venis ebuliente/ pp siccitatẽ ꝛ frigiditatẽ claudentẽ poros ꝛ retinentẽ eam in interioribus: ꝛ subdit Hippo. ꝛ quibusdã corize ꝛ mꝉie. Corize nãqꝫ diuturne accidunt resoluto vel cõpresso subtili a materijs capitis remanẽte pte grossa: q̃ postea defluit ad nares ꝛ sua grossitie causat corizã diuturnã: ꝛ melãcolica passio accidit q̃busdã

q: paratio ad ipsam propter frigiditatem & siccitatem materiã in grossantem & retinentem:& tangit hanc secundã partem huius apho. Arist. p. problem. probl. i2. quod dimitto q: longum.

16

Onstitutiones uero anni omnino qui dem siccę / pluuialibus sunt saniores: et minus mortiferę. — Vetus.

Onditionum anni squalores salubriores/quod i totum dixerim/q̃ imbres/ minusq: mortiferi sunt. — Theod.

X anni autem cõstitutionibus/quod in totũ dixerim siccitates ibribus sunt salubriores/et minus mortiferę. — Leoni.

Constitutiones sicce:&c. et nõ itellexit de complexione sicca vel humida sm nãz tp̃is: Nã autũnus qui sm nãz suã est siccus nõ est melior vere & hieme: que sm nãz suã sunt pluuiosa: Sed itellexit de cõplone tẽpoꝝ excedentez debitũ sue nature in sicco & humido: Nã ꝯstitutiones tẽperate in sua nã sunt oibus meliores: Si vero declinant ad distẽperantiã in sicco vel humido/tũc illa q̃ declinant ad sicitatẽ oio. i. vlr est sanior ea q̃ declinat ad humiditatẽ: et nõ solã voluit vnam ꝯstitutionẽ. i. vnũ tp̃s anni siccũ esse sanius vno pluuiali: sed etiã totũ annũ siccuz toto anno pluuiali: et rõ apho. est; q: morbi ꝯtingẽtes a cã intrinseca. 2ª. cõstitutione anni sm plurimũ sunt mãles causis primitiuis sm plurimũ cõmouẽtibus antecedentes: et q: i tp̃ibus siccis humiditates putrefabiles egritudinũ factiue/et mortis inductiue cõsumũtur et paucificãtur: Calidũ etiã vigoratũ ad digerendũ magis est. vñ melius gubernãtur: et a putrefactione defendunt: et eõ. in constitutionibus humidioribus: ideo pauciores morbi mãles in cõstitutione sicca cõtingunt: vñ sanior et minus mortifera/q: frequẽtius accidit mors ex morbis mãlibus ex multitudine materię et eius malitia: q in humidis tp̃ibus reperit amplius: qdã exponũt oio. i. totaliter sm se totuz et nõ solũ sm partẽ sit sicca/sed sm totũ: et alij exponũt oio. i. valde et vehemẽter/et nõ

Nicolus i. p̃. tra. 2°. c. 30. de cõpatiõe mutationũ tp̃uz adinuicẽ: &c. vt supra.

solū parū ſicce ſunt parū humidioribus ſaniores: Sed ēt mul
tū ſicce multū humidis. Dicūt qdā ꝙ cōſtitutio ſicca ē ſanior:
q2 eſt cōformior i ſanitatibus ꝯſeruandis: ⁊ reducendis/ac ēt
pſeruandis/nec nō ⁊ egritudinibus curandis: ⁊ verificat hoc
ſm plurimū: Illā reſpectu quorūdā morboꝝ cōſtitutio pōt eē
ſicca deterior/vt reſpectu morboꝝ mīcoꝝ/⁊ ēt in māliuꝫ/vt
educe: ⁊ dicant ſm plurimū eſt deterius plura tēpora eē ſicca
ꝙ̄ pauciora/q2 pp nimiā corpoꝝ exiccationē/q̄ ad illa tēpora
ſequit/accidit virtutis proſtratio nimia: ⁊ ēt ſiccitate plurimū
exacuente calorē ꝫ humoꝝ venenoſitas ꝯſequit: ⁊ venenoſitas
ſm plurimū ꝯſequit vehementē ⁊ acutā putrefactionem/qua
propter cōſtitutionem frequenter talem ſequitur peſtilentia.

17

Vetus.

Egritudines uero i pluuialibus/ut mul
tū fiūt et febres lōgę/et uētris fluxus
et putredines et epilepſia et apolexia:
et ſquinātes: In ſiccis uero cōſūptiones/ptiſis:
ophtalmię/artetice/ſtrangurię/et diſenterię.

Theod.

Morbi p ibres magna ex parte cōſiſtūt
febres longę/alui fluētes/putredines:
attoniti: Anginę: per ſqualores tabitu
dines/lippitudines/articulorū dolores ſtillici
dia urinę/difficultates inteſtinorum.

Leoni.

Morbi in pluuiarū multitudine magna
ex parte fiūt/febres lōgę: Alui proflu
uia/putredines/morbi comitiales/et
attōiti/quos apoplexias gręci uocāt/et āginę.
In ſiccitatibus autem/tabitudines/lippitudi
nes/articulorū dolores/ſtillicidia urinę/et diffi
cultates inteſtinorum.

Nicolus i.4°
fē.2°.c.27.de
vlcerib' pecto
ris ⁊ mēbroꝝ
eius ⁊ ptiſi.

Cum dixit Hip. i ſupradicto apho. ꝙ i cōſtitutione ſic
ca fit ptiſis itellexit de ptiſi nō vera. ſ. corporis exicca
tione abſqꝫ vlcere pulmonis: q2 ptiſis prout eſt vlcus

pulmōis nō sequit ad siccitatē aeris: q: siccitas p se nō ē facere defluxū humorꝝ: sed potius prohibere illū exiccādo humidita tes: Nec siccitatis ē i tantū exiccare venā vt frangatur/vt ma nifestatur in ethicis ⁊ calefactis in quibus nō frangitur.

Atheus de gradi i cap. de ptisi in causis ptisis dicit: m siccitas aūt sine caliditate dicit Gal. 3. aphōꝝ cōmēto aph' illius. 17. egritudines quidē i pluuialibus: ⁊c. cōtra Hip. nō pōt esse cā ptisis imo est curatiua causa ptisis: ⁊ tandē in fine cōmēti excusauit Hip. q q: fuit de primis i arte nō fuit mirabile si errauit. Cōciliator huic cōsentit positiōi Ga. ⁊ postea ipe defendit Hip. cō Gal. ⁊ Cōciliatorē: ⁊ ex autorita te Gal. dicit q frigiditas pōt facere seperationē3 in cōtinuo ⁊ nō nisi pp siccitatē priuatiuā/videt ergo q multo magis sicci tas pōt positiue facer ad solutionē/vide respōsiōē3 i lōgū i co.

Gal. dixit. 6. de interioribus q straguria plurimū fit a frigidō: aut sequit debilitas virtutis malā cōple xionē siccā. vñ. 3°. aphōꝝ i apho. egritudines vero in pluuialibus: ⁊c. strāguria pōt accidere ex siccitate. s. exiccante humiditatē debentē expandi sup collū vesice. vñ etiā collū ve sice prohibet a debita expansioue: ⁊ itellexit Hip. nō de remis sa siccitate/de qua intellexit Gal. arguens in cō. cō Hip. sed de intensa de qua idē Gal. dixit. 6. de accidēti ⁊ morbo: opplat inquit meatus vrine ex abūdanti siccitate i collo vesice/sicut i febribus adurentibus ⁊ causonicis/sicut in quibus ex perfecta siccitate oris nō potent patiēs loqui/nisi humectet os eius a q: de qbus vidi plures appropinqre morti/⁊ pars coꝝ mortua ē ex retētiōe vrine/ i qb' oīb' ipoꝝ vesice videbāt extēse/⁊ post subiūgit exēplū Gal. de hoc. 3°. de vtilitate pticul. qd dimitto.

Itē Nico. i. 5. trac. 10. c. xj. de stranguria.

18

Votidianę uero cōstitutiōes boreales corpora cōstituūt quidem fortiora/et bene mobilia/et bene colorata/et me lius audientia faciunt/et uentres siccant/ et o culos mordent/et circa thoracem dolorem fa ciunt/et siquidem dolēdum est magis dolet: Austrinę uero corpora dissoluūt et humectāt:

Uetus.

et capitis/et auditus grauitates faciunt/et uertigines in oculis/et in corpore difficilem motum/et uentres humectant.

Theod.

C Onditionũ quotidianarũ aquilões corpora cõstipatiora/cõtentiora/mobiliora/coloratioraq; faciunt. auditũ etiam adiuuãt: sed aluũ exsiccãt/oculos mordent: et si in pectore dolor aliquis preest acrius excitatur: Austri corpora dissoluũt/et humefaciunt: caput grauãt/auditum obtũdunt/uertigenes mouent/oculis et corporibus afferunt tarditatem/aluos etiam humefaciunt.

Leoni.

Q Votidiane aũt constitutiones/aquilonię quidem corpora dẽsant/cõtendũt et bene mobilia coloratiora. et melius audiẽtia faciunt/et aluos exiccãt/oculos mordent/et si pectus dolor aliquis obsederit dolorẽ augent. Austrinæ dissoluũt corpora/et humectant/auditũ obtũdunt/capita aggrauãt/et uertigines faciũt/oculis atq; corporibus difficilem motũ prestant/et aluos humectant.

Nicolus i .p. trac. 2° .c.32.d̃ vẽtis & causis ipoꝝ/ & de diuersitate ipoꝝ i noib⁹/ & nã: ex quoꝝ nã diuersa diuersẽ gñant egritudines i longũ de hoc.

B Oreales cõstitutiones anni: &c. et habet veritatẽ i robustis/et multo sanguine abundãtibus: Nã talia corpora borealis cõstitutio/dũmodo non supflue excesserit/et in tantũ/q̃ ẽt robustoꝝ deiciat virtutẽ/fortificat: licet nõ de per se: q2 de per se habet debilitare/sed p accñs reflectendo: et calorẽ natus vniẽdo/et sic fortificãdo: ac ẽt virtutẽ aialem motiuã et istrumẽta motus exiccãdo nõ superflue corpora ad motiones aptiora reddit: Per se tñ dicta cõnstitutio corpora egra et sana etiã d̃bilia et pauci sanguinis debilitat: Per accidens etiã bonũ colorẽ facit: naꝫ vniẽdo calorẽ nãleꝫ et vir

ntes fortificãdo nãles effidt/vt bonus sanguis et spus generetur/quibus corpora reddũtur colorata: Hoc ẽt modo virtutes aiales vivificat humiditates cerebri exiccat:et sic instrumenta sensuũ purificãdo auditũ et alios sensus particulares clarificat ventreꝫ stipticat:q: exiccãdo humiditatẽ retentivaꝫ fortificat: pmittit ẽt ibidem Nicolus autoritatẽ Avic. et Aristo. de esse eni boree/quas dimitto:q: similes sunt dictis:et Aristo. q̃stuit p[a].problem.probl.24.pp quid i austris graviter se habent homines/tã in virtute sensitiua q̃ꝫ motiua/et soluens dixit causaꝫ esse ex paruo humido i corporibus existe fit multũ et liquiduꝫ pp ciborum:hoc aũt humidũ liquidũ multiplicatũ reddit graue corpus ad operationẽ maxime sensitiuã: Articuli ẽt relaxãtur ab austro:q: humectat et resoluit:et sic phibet eos debite moveri/et hoc maxime q̃n pualent austri.i.valde valent et flant intense et longo tẽpore: vide Hippo. dixit quotidianę cõstitutiões austrine dissoluũt corpora:7c̃. Auster iducit fuligines:q: ẽ multũ vaporosus/et humiditates cerebri i vaporẽ ꝯuertit.

Item Nicolus in. 3[o].tra.4.cap.4.de custodia sanitatis oculorũꝫ/et iuuantibus/et nocentibus oculis facit mentionẽ pro illa parte (oculos mordeat) de apho. 19

Iteꝫ pro boree vide supra apho.6.s.austrini flatus: 7c̃.

Vetus.

Secundum horam quidem ueris/et extremę estatis pueri/et eoꝝ affines etatibus/et bene degũt/et maxime sani sunt. estate et autũno usq; ad aliud qdẽ senes: Reliquo uero autũno et hieme medii etate:

Theod.

Per tẽpora anni pueri/et qui etate his pximi sunt uere atq; prima estate optime degunt/et maxime ualent: Senes estate et autũno aliquãdiu: Reliquo autũni tẽpore et hieme q media sũt etate melius ualẽt.

Leoni.

Per tẽpora ãni uere quidem et prima estate pueri et qui hos sequũtur etatẽ optime degunt et sani sunt maxime:

Estate vero et autũno usq; ad aliquid senes. Reliquũ et hieme qui mediã etatẽ habent.

Consilr aũt de etatib⁹. vñ dixit i apho. ſm tpa veris ꝛ extreme etatꝭ: q̄ꝛ. ſ. ſm eius pricipiũ pueri. ſ. oẽs qui ſunt a pueritia vſq; ad finẽ adoleſcẽtie ꝛ eoꝝ affines etatibus. ſ. ifantes bñ digerũt/ꝛ maxᵉ ſani ſunt: q̄ꝛ pueri in vere ꝯſeruanť ꝛ ifantes i pricipio eſtatꝭ melioꝛãtur/ſ3 eſtate. ſ. tota ꝛ autũno vſq; ad aliqd. ſ. i pricipio ei⁹/qḋ ẽ ꝯforme eſtati ſenes bñ digerũt maxᵉ ſi ſani ſunt: ſ3 reliquo autũno. ſ. medio ꝛ fine eius ꝛ hieme. ſ. tota/et fortaſſe ẽt i pricipio veris medij etate. i. iuuẽnes bñ digerũt et maxᵉ ſi ſani ſunt/et hoc q̄ꝛ i dictꝭ tpꝛibus ꝯſeruãtur et reducũtur: et intellexit hip. ꝯſeruãtibus dictis tẽpoꝛibus naturas eoꝝ propꝛias: q̄ꝛ in nõ ſeruãtibus poſſet euenire oppoſitũ ꝛ cauſa3 pdictoꝝ reddidit Gal. i ꝯᵒ. Cõplo. n. pueroꝝ apta ẽ bene ſe habere maxime in vere et pcipue in medio eius/qñ ver eſt magis tẽperatũ: et cõplexio pueroꝝ eſt etatiue tẽperata/quare et i tpꝛe tẽperato bene ſe habere debet: q̄ꝛ ver magis propoꝛtionať pueritie q̄3 alijs etatibus/niſi ſint lapſe ad calidũ vel frigidũ. Infantes aũt dixit Gal. i ꝯᵒ. melius imo optime ſe hñt i pricipio eſtatꝭ: q̄ꝛ quãuis nõ ſint tẽpati producunť cũ humiditate fere ſupflua egẽte tẽpata exiccatiõe/q̄lẽ poſſibile ẽ fieri i pricipio eſtatꝭ. Senes aũt melius ſe hñt eſtate: q̄ꝛ tpoꝛ lapſus etatiuus ẽ ad frigidũ/q ꝯtẽperať eſtate et augeri phibeť: et quãuis ſenes ſint ſicci: q̄ꝛ multas hñt ſupfluitates: q̄ egẽt exiccatiõe nõ leduntť a ſiccitate eſtatꝭ: Et ꝯſilr dicendũ ẽ ꝺ pricipio autũni/qḋ plus ẽ iuuamẽtu3 qḋ facit ſua caliditate cũ ſimileť eſtati/q̄3 ſit nocumẽtũ ſequẽs ex ſui ſiccitate et ioꝛdinatiõe. maxime cũ autũnus i ſui pricipio nõ ſit multũ ioꝛdinatus. Iuuenes aũt melius ſe habent in medio autũni et i fine eius q̄3 alie etates: q̄ꝛ cum caliditas eoꝝ ſit acutioꝛ caliditate aliarũ etatũ melius frigiditati autũni reſiſtit/et cũ3 eoꝝ virtus ſit cõſtantioꝛ nõ ſic leditur ab inoꝛdinatione eius/quapropter dicendum eſt ꝙ medij etatẽ melius ſe habent reliquo autũno: q̄3 alij aliarũ etatũ: Non tamen melius ſe habent q̄3 in vere/et propter dictas cauſas/et q̄ꝛ eoꝛ caliditas acutioꝛ refrenatur a frigiditate hiemis: et quia etiã eoꝛũ virtus eſt conſtantioꝛ non leditur ab illa frigiditate: Dicendu3 eſt ꝙ melius ſe habent hieme q̄3 alie etates: et ſicut dictu3 eſt de etatibus ita ſimiliter dici

Nicolus i. ꝑ. tra. 2ᵒ. c. 20. ꝙ corpora ſ3 diuerſitatẽ ꝯplexionũ etatũ ꝛ ſexuũ aliqñ bene aliqñ male ſe hñt i diuerſis tpꝛibus: ꝛ i qb⁹ tpꝛib⁹ ita diuerſimode ſe habẽt.

potest de senibus/et nō solum habent prædicta veritatē de temporibus sed et de ꝯstitutionibus anni/et climatibus/et regionibus/imo et de oibus habentibus imutare corpus nostrum dictus exercicijs/artibus/et etiam motibus anime.

i. Tem pro hoc apho.tangit ēt i.ꝑ.tractatu.ꝑ. cap.27. de qbusdā qōnibus q solēt qri circa cōplōnē.s.ip̄ an ꝯplo tēpata hēat oēs opatiōes distēpata ꝑfectiores.

20

e Gritudines quidem oēs ī oībus horis fiunt:quedam uero maxime secundū quedam earū fiunt:et exacuūtur. — Vetus.

m Orbi quidem oēs temporibus oībus accidere:sed nōnulli certis quibusdam et oriuntur:et irritantur. — Theod.

m Orbi oēs quidem ī oībus temporibus fiunt/quidam uero magis ī quibusdā ipsorū/et fiunt et excitantur. — Leoni.

q Uidā morbi sunt magis apti euenire qbusdā ꝯplonibus/qbusdā etatibus/et sexibus/quibusdā tēporibus/regionibus/et aeris cōstitutionibus:et sinbus particularibus de p se/et quidā de p accñs:et morbi qdē de p se magis apti euenire ī aliquo dictoꝝ particulariū sunt morbi illi particulari proportionati:vñ in ꝯplone flegmatica/etate senili/sexu muliebri/hieme et cōstitutiōe frigida/et regione et alijs ꝯsimilibus particularibus morbi frigidi sunt magis apti euenire/et similiter q euenerūt sunt magis apti intēdi et magnificari/nam dispō dictoꝝ particulariū est potēs coadiuuare ad causandū morbos eis ꝓportionatos/et non solū coadiuuare sed efficere illos:qz i hñtibus simbolū facilior ē trāsitus:et scias qꝫ qñ auctores dicūt quosdā morbos eē magis aptos euenire vno tp̄e in alio. q̄z alio ipsi intelligūt/si tp̄s illud seruabit nā̄z suā. De p accñs vero ōis morbus īproportionatus ī quolibet dictoꝝ particulariū euenire pōt:et sic intēdi:vñ hip.dixit. Egritudines oībus tp̄ibus fiūt/et itellexit hoc de tp̄e nō seruāte nā̄z suā:et intellexit nō solū merito tp̄is illius:s̄z ēt merito alioꝝ aliaꝝ causaꝝ. i illo tp̄e reptatū. Jn oī.n.tp̄e possunt reperiri cause oīū egri

Nicolus ī.ꝑ. tra.2ᵒ.cap.19. quomō diuersi morbi generātur s̄z diuersitatem/regionū/cōplonū/ et aliaꝝ diuersaꝝ circūstantiaꝝ/et q̄ magis in vna q̄ in alia.

tudinē licet nō eq̄liter sȝ q̄dā magis i vno/q̄dā magis i alio: ⁊ ppea pōt aliq̄n per accn̄s eē cā effectiua vel itensiua morbi cōtrarij sue nature. Tps nāq; frigidū poros claudēdo ⁊ intus cōcludendo fumos capnosos pōt eē cā febris acute/vel alterius morbi calidi. similiter tps calidū resoluēdo calorē naturalem pōt eē cā idigestionis ⁊ morbi frigidi/⁊ sic de alijs.

21

Antiq. Ere siquidē manię: et melācolię: et epilepsię/sanguinis fluxus/squanantes/corize. brāci/tusses/leprę/lichineis/alphię rubores ulcerosi plurimi pustulę: et artericę.

Theod. Ere.n. atrębiles/furores/comitiales/pfusiões sanguinis/āginę/tussēs/grauedies/leprę/ĩpetigies/uitiligies/pustulę ulcerosę plurimę: tubercula: articulorꝫ dolores.

Leoni. Ere et .n. furores/et atrębiles/et morbi comitiales et pfluuia sanguinis: et anginę/et grauedines/et raucedines: et leprę/et tusses/et impetigines/et uitiligies et pustulę ulcerosę plurimę/et tubercula/et articulorum dolores.

Nicolaus i .p. tra.2°.cap.19. quomō diuer. morbi ⁊c. ut supra.

T numerans hipp. 3°. apho. morbos aptos euenire quolibet tpe anni icipiens a vere/dixit i vere accidūt manie ⁊ mlie ⁊ epilepsie.s. melācolice: ⁊c. qui morbi oēs pdicti nō eueniūt i vere de per se/cū sit ver temperatū/nec habeat mā eorꝫ generare/aut multiplicare: imo quidā horꝫ de per se eueniūt i autūno/quos Gal. in pr° .ideo autūnales appellat/sicut mania q̄ fit de mā colerica vel melācolica adusta: ⁊ sicut mlia: ⁊ sicut epilepsia mlica/quorꝫ morborꝫ materie generātur ⁊ multiplicātur i autūno nō in vere/siūt ergo i vere p accñs: q pp errores factos i tpibus āte ver: ⁊ pp mās mlicas adustas gñatas i autūno ⁊ reseruatas ad ver: ⁊ i eo motas a caliditate eius ⁊ p corpus dispsas/fluxus vero sanguinis mul

tiplicaf in vere pp caliditaté eius potenté dissoluere sanguinē & ampliare ipm/& psimiliter vt dixit Gal.in pmēto accidunt squinátes cū materie dissolute ad guttur descēdunt:tusses & co coryze/& branci qui sunt de morbis hiemalibus de per se p ac/cidēs eueniūt in vere humiditate in hieme gnata/& reseruata ad ver:& postea i eo caliditate sua dissoluta fluente ad partes nariū & pulmonū & fauciū:arteticas vero/desedationes etiā ex tis ab Hipp.supra noiatas Gal. i pmēto appellauit morbos vernales/nō q: de per se i vere eueniūt:q: imo i eo eueniūt per accñs/sed q: p creationē eo plus operatur veris complexio attrahendo materiā ad cutem & iuncturas.

Item Nico.s.7. tract.6. sūma p .c.7.de scabie & prurit.

e Scias q scabies crustosa plurimū accidit i extremitatibus inferioribus corpis:& tibijs cū pruritu/& qñq accidit i facie & hāc vocauit Hip.3°.apho.illo apho. vere sigdē manie:&c.lepra.s.nō proprie & hoc cū fuerit i facie cū cutis excoriatione & pruritu vocaf ab Hipp.ibidē lichines: cum autem fuerit i facie scabies cum excoriatione procedens a colera acuta vocatur ab Hippo.ibidem apho.

22

Vetus.

e State uero q̄dā ho/febres continuę et causones et tertianę plurimę/et uomitus/et diarię/et oculorū et aurium dolores/oris ulcerationes/et pudendorum putredines/et desudationes.

Theod.

e State nonnulli ex his/ac febres continuę/et ardores/et tertianę plurimę: uomitiones etiam alui profluuia/oculorum et aurium dolores/oris ulcera/genitaliū putredines/et sudamina.

Leoni.

e State aūt nōnulli horū/et febres cōtinuę/et ardentes/et tertianę febres/et q̄rtanę/et uomitus/et alui pfluuia/et lipitudines oculo/et auriū dolores/et oris ulcerations/genitaliū putredines/et sudamina.

Ité Nico. l. p. tracta. et cap. vt supra.

Et dixit Hip. de egritudinibus estatis/quod in estate accidunt quedam harum .s. egritudinum euenientium in vere predictarum maxime tamen ille que appropriantur veri: vt arteticas/et fedationes cutis/maxime circa principium estatis/quod assimilatur veri/alie vero egritudines veris supradicte licet possint accidere in estate raro tamen accidunt/et dixit Hip. in estate accidunt febres causon: et tertiane plurime: et pure maxime licet etiam non pure: et et febres ex alia materia possunt in estate euenire: quia materia in venis existens qualecumque estate contingit putrefieri: et accidit in estate vomitus .s. colericus secundum plurimum/et diarie .s. colerice secundum plurimum/et de per se imo et aliquando et disenterie ex acuta colera facientes diariam: Caliditas enim estatis excitat humores et ponit eos in motu et fluxu: ergo accidere possunt alii vomitus et alie diarie: et accidit in estate oculorum dolores .i. obtalmie ad quas sequitur dolor oculorum a colera fluente ad eos/vel dolores oculorum .s. propter siccitatem oculorum exasperantem tunicas eorum: vnde difficulter mouentur: et in eorum motu difficili quasi spina in eis sentitur. et aurium dolores propter consimiles causas: et oris vlcerationes et labiorum propter coleram fluentes ad illa membra/aut propter siccitatem exasperantem et corrugantem: et putredines in mulieribus maxime quando estas declinat ad humiditatem: quia tunc propter caliditatem et humiditatem ebulliunt: et etiam putredines pudendorum .i. mulierum et fede ipsorum superfluitates: vel putredines pudendorum .i. pustule putride que eis fiunt maxime in pudendis mulierum: et propterea si estas declinauerit ad humiditatem: et accidunt desudationes.

Et Nicolaus in .2°. trac. 3°. summa p°. c. io. de apparatis ad febres secundum res non naturales et distinctione. 3ª. cap. 2°. de causis febris colerice de hoc apho.

25

Vetus.

Vtuno uero et estiuorum multa/et febres qrtane: et erratices: et splenes: et hidropes: et ptisis: & ulcerationes: et stranguirie/et lieterie: & sciades/et squinates/et anhelitus/et ilei/et epilepsie/et manie/melancolie.

Theod.

In anno Vtuno magna pars estiuarum/atque etiam febres qrtane/et errones/lienes: aque

intercutē/tabes/stillicidia urinę: lenitates intestinorū/coxendices/anginę/anhelationes/uolvuli/comitiales/atræ biles furores.

Leoni.

Vtūno uero et plurimū uel estiui morbi fiūt/et febres quartanę et erraticæ: et lienes/aquę ītercutem/et tabes/et stillicidia urinę et difficultates ītestinorū/et lenitates ītestinorū: et coxēdicū dolores/et anginę/et āhelatiōes quas gręci asthamata uocāt: ilei/morbi comitiales/furores/atræ biles.

Nicolus i .ß. vbi supra.

I In autūno dixit hip. accīt egritudines estiuarū qdā. maxime febres cōtinue: ꝛ causon ꝛ tertiane nō pure ꝛ pcipue i pricipio eius/qđ assimilaẗ estati: ꝛ accīt febres quartane: qꝛ in eo multiplicaẗ humor melācolicus nālis pp cōformitatē quā habet ad ipm/vel inālis pp adustionē factā in humoribus i estate: ꝛ i ipsius autūni principio: ꝛ fiunt febres errātes pp difformitatē in cōplōne quacūqꝫ: ꝛ splenes.i. egritudīes splenis/ꝛ maxime oppilatio/ꝛ duricies eius multiplicata i ipo: ꝛ hidrops debilitata digestione epis pp iordinationeꝫ autūni: ꝛ qñqꝫ etiā sequiẗ hidrops ad egritudines splenis: ꝛ ptisis multiplicaẗ in autūno pp frigiditatē ꝛ siccitatem eius disponētes ad fracturam venarū/ꝛ pp humores adustos vel salsos/vel corruptos tūc tpris fluētes ad pulmonem/ꝛ pp easdē causas generaiẗ i eo strāgūrie/ꝛ licterie ꝛ sciades.i.sciatici dolores/ꝛ aliaꝝ etiā iuncturarū et squinantie/q in autūno plurimū fiunt colerice ꝺ mlīa adusta/ꝛ anhelitus.i.difficultas anhelādi i qua pectus nō pōt debite nec libere extēdi: ꝛ aliqñ dolor pectoris ꝛ aliqñ ēt asma/ꝛ ilei.i.passiones ilioꝝ ꝛ oiuꝫ gracilium ītestinoꝝ/imo aliquādo etiam colica/ꝛ epilepsie .s. melancolice/ꝛ manie ꝛ melancolie.

I Tē Nicolus i.2.tractatu.2.distin.5.de febribus melācolicis cap.ß.de febre mlīca ꝛ spēbus eius de hoc pꝰ quartana/ꝛ distin.7.cap.6.de febre erratica siue inordinate vagāte pro errantibus febribus citat apho:

Uetus.

h Ieme pleuretides/piplemonię/corizę
brãci/tusses/dolores pectorũ:laterũ: &
lũborũ:dolor capitis:uertigies:et apoplexię.

Theod.

h Ieme costales:pulmõię:grauedines:rau
cedies/tusses/dolores laterꝝ/pectorꝝ/lũ
borꝝ/capitis dolores/uertigies/attõiti.

Leon.

h Ieme uero morbi laterales/et pulmõis
iflamatiões/grauedies/ atq; raucedies:
tusses/dolores pectoris/et laterꝝ atq; lũ
borũ/capitis dolores/uertigines/et apoplesię.

Nicolus i .§. vbi supra.

¶ Dixit hip. hieme accidunt corize brãci/tusses ꝑp
humiditates i hieme multiplicatas/⁊ sua frigiditate
expressas fluẽtes ad nares: fauces seu pectus/⁊ acci/
dunt pleureses maxime nõ vere ex mã flegmatica multiplica/
ta/quãuis licet raro possit accidere pleuresis vera/ex colera ge
nerata i fine estatis vel principio autũni reseruata ad hiemẽ:
⁊ tũc frigiditate eius iclusa ⁊ expressa ad pleurã: ⁊ periplemo
nie q̃ cũ sint vt plurimũ flegmatice magis hieme eueniunt: ⁊
dolores pectoris toracis anterioris neruose ⁊ ossuose/qui acci
dunt aere frigido intus inspirato/⁊ aliqñ etiã exterius thoraci
occurrente/⁊ dolor maxime in expiratione percipit/⁊ aliqñ ẽt
dolet pars musculosa ẽt pectoris ⁊ percipit hic dolor maxime
in tactu/⁊ aliqñ accidit dolor i pleura/⁊ tũc tactu nõ percipit
dolor/⁊ dolores lũborꝝ.i.renũ vel musculorꝝ existentiũ in dire
cto renũ. Gal.xñ in comẽto.p lũbos itellexit partes femorꝝ: ⁊
p femora intelligũtur partes q̃ sunt supra partes pudendas ⁊
pectori indirecto ventris. Possunt ẽt intelligi partes laterales
ventris/⁊ dolores capitis/⁊ vertigines/⁊ apoplẽe mã multipli
cata i capite/⁊ vt supra patuit omnes etiã alij morbi possunt
dictis temporibus euenire.

25

Uetus.

i N etatibus uero talia accidũt: pueris q
dẽ et nouiter genitis ulcerationes oris

uomitus/tusses/timores/fatiges/umbilici/flegmones/uigiliȩ/auriū humiditates.

Theod.

Et etates hec accidūt/paruis et recēs p natis puerulis/ulcera oris/uomitus:insomniȩ/pauores/inflāmationes umbilici humores aurium.

Leoni.

In etatibus aūt talia cōtingūt/paruis et nup natis puerulis/oris ulcera:que aphtȩ uocant/uomitus/tusses:uigiliȩ pauores/ūbilici/iflāmatiōes:auriū hūiditates.

Nicolus i .ꝑ. vbi supra.

Et sicut supradictū fuit.s.in apho.20.huius/oēs morbi oibus etatibus ꝯtingere possunt:maxime tn̄ quidā quibusdaꝫ/⁊ incipiens Hip.declarare hoc dixit i paruis quidē ⁊ nouiter genitis pueris.i.infantibus acadūt vlcerationes oris.i.pustule vocate alcola siue sint vlcerate/ siue non: q̄ plurimū proueniūt eis ex lacte/qn̄ in ore remanet/⁊ ibi corrūpit/⁊ corruptū mordicat/⁊ aliqn̄ vlcerat acutate aquositatis sue prouenietis ex superfluo exercitio nutrimētis ⁊ cibarijs calidis acutis ⁊ salsis/partes etiā lingue ⁊ oris ifantiū aliqn̄ albe sunt pp aliquas partes lactis in porositatibus oris ⁊ lingue inuiscatas/⁊ acidūt infantibus vomitus maxime lactis assumpti/qn̄ caseat in stomacis eoꝝ/⁊ tusses pp humiditateꝫ superfluam pulmonis eorum/⁊ vigilie que acadūt eis contra inclinationeꝫ eorum naturalem:Cum eniꝫ habeant capita humida inclinati sunt naturaliter ad dormiendū/⁊ per accidens vigilant/vel quia assumentes multum lac propter gulositateꝫ corrumpitur in stomacis eorum/⁊ putrefiunt quedam partes eius/quarū vapores igniti ascendunt ad cerebrū eoꝝ per viaꝫ exiccationis inducunt vigilias:⁊ quia vapor ille est etiaꝫ opacus ⁊ niger inferens somnia timorosa/hinc est ꝙ accidunt eis etiam timores in somnijs/⁊ acidunt in eis vmbilici inflāmationes multiplicata in ventribus eorum vētositate propter indigestionem/⁊ aurium humiditates propter multam humiditatem capitum eoꝝ quam natura expellit ad aures eoꝝ.

Vetus.

C Um uero dentes pducūt/gingiuarū pruritus/febres/spasmi/diarię/et maxime qñ pducūt caninos dētes:& pinguissimis puerorū et duros uētres habētibus.

Theod.

P Aulo etate progredientibus/cū dētire incipiūt/gingiuarū prurigines/febres cōuulsiones/alui fluores/maxime cū caninos edunt:et his potissimū pueris qui corpulētissimi sunt:et aluos habent astrictas.

Leoni.

I N progressu uero cū iā dētire icipiūt gingiuarū prurigines:febres:cōuulsiones:alui profluuia:et maxime cū caninos edant dentes: et his pręsertim pueris qui crassissimi sunt:et aluos duras habent.

Nicolus i .p. vbi supra.

C Um vero dētes producūt dixit Hip. accñt eis gingiuarū pruritus/qui pruritus i pª origine dentiū causatr maior qȝ i .2ª .q appellatr mutatio dentiū/ꝛ similiter etiā plura nocumēta eueniūt in .pª .productione dentiū qȝ i .2ª .in cōfricatione gingiuarū ꝛ masticatione pp quā causaȝ multe valde humiditates plus fluūt ad os:ꝛ sic plures ēt exeūt qȝ in .2ª .neqȝ mirū gingiuis in pª productione tenerioribus existibus ꝛ nō assuetis illi pruritui/ꝛ humiditatibus pruriētibus tūc pluribus existībus/ꝛ dictus pruritus pōt ēt ɔtinger i quacūqȝ etate/in quā cōtingerit dentes produc.:Sunt.n.multi qui i iuuētute imo ēt i senectute dētes producūt/ꝛ accñt ēt eis febres ꝛ spasmi/ꝛ diarie/ꝛ maxime qñ producūt dētes caninos/qđ est q: canini dētes acuti sunt plus alijs magis/pungunt gingiuas:vñ dolorē intensiorē causant/ꝛ nā i eos producendo diutius laborat/ꝛ maxime ɔtingūt pdicta pinguissimis puerorū/ꝛ duros ventres habētibus:q: pinguissimi maxime repleti sunt humiditatibus/febres ꝛ spasmos/ꝛ diarias facere potentibus/ꝛ maxime si stiptica fuerint secundū ventrē:q: in eis ille

humiditates magis retinetur: vñ & magis multiplicanf. Causaf aūt pruritus in productione dentiū nā propellente dentem p gingiuā vt egrediaf: quare pūgit gingiuā sicut spina carni infixa/plus tñ q̃ spina: illā spina nō causat dolorē sic itē suz/nec ēt postq̄ est infixa causat dolorē nisi amplius moueaf: sz dens ptinue causat eū/quousq; debite egrediaf: Est aūt dolor spine mere pungitiuus: dolor aūt a dente quāuis sit pūgitiuus est etiam pruritiuus/ad qd̄ adiuuat humiditas pruritiua illuc fluens/pp quā aliqñ gingiua apaf/& hinc ē q generāf in eis febres q̃ fm plurimū sunt effimere: sed ēt aliqñ putride i dispositis ad eas/& aliqñ sequūtur spasmi mā illa fluēte replēte neruos illarū partiū: Licet aliqñ possint fieri spasmi aliap partiū imo & aliqñ totius/qui aliqñ nō est proportionatus ad mām sequens ad sensationē tristē gingiuarū. & aliqñ ēt sequif diaria mā illa descendēte ad stomachū: q̄ ēt aliqñ pōt inducere lienteriā debilitādo digōnē/& aliqñ vomitū lassando os stomaci.

27

Senioribus uero factis pithimia spōdilis secūdū collū itus ipulsiōes: asmata: lithiases: lūbrici: rotūdi: ascarides: acrocordines/sathiriasis/scrophulę/et alię pustulę.

Vetus.

Dultioribus iam tonsille/uertebre in occipitio siue luxatio i partē iteriorē/anhelationes/calculi/lūbrici teretes/ascaridę/uerucę/sathirię/strumę/et reliqui abscessus. sed pręcipue quę enumeraui.

Teod.

Cum uero iā magis adoleuerit tōsille: et uertebrę q̄ i occipitio ad iteriora: laxatiōes/crebri āhelit⁹/quos asthmata uocāt: calculi: lūbrici rotūdi: ascarides: uerucę: quas gręci acrocordonas uocāt/sathirię: Strumę/et alia tubercula: sed pcipue antedicta.

Leoni.

Nicolus vbi supra.

¶ Dixit hipp. q plurib⁹ senioribus factis.i.in etate e procedētibus ad etatē cōcussionis acadit eis perithxi/mia.i.squinātia/ꝛ pp hanc causam spondiliū colli in tus impulsio/ꝛ asmata acadūt eis ꝛ lithiasis.i.lapis vesice/ꝛ lōbrici rotūdi/ꝛ ascarides ꝛ acrocordines .i.verruce ꝛ pori: vt dixit Gal.i cōmēto.ꝛ sathiriasis/ꝛ scrophule/ꝛ alie pustule.

28

Uetus.

f Enioribus uero et ad iuuētutē accedē tibus et horū multa / et febres diuturnę magis/et ex naribus sanguinis fluxus.

Theod.

a Dolescētibus iā et pubescentibus magna eorum pars accidit/atq̄ etiam febres diuturnę potius / et sanguinis e naribus profusiones.

Leoniceni.

g Rādioribus aūt et iā accedētibus ad pubertatem plurima ex his/et febres diuturnę magis et ex naribꝫ ꝓfluuia sāguinis.

Nicolus vbi supra.

¶ ipsis adhuc senioribus magis factis ꝛ ad iuuen/e tutem accedentibus acaidunt eis predictorū morboꝝ multi/ꝛ febres diuturne magis ꝛ ex naribus sangui/nis fluxus.

Itē Nico.l.2° tra.2.sūma.4 c.14.de spēb⁹ febrium continuarum.

¶ febres quidē3 acute in iuuentute multiplicantur: ꝛ e sunt difficilium acadentiuꝫ propter colere multiplicationeꝫ in ipsa etate/ꝛ fiunt in ea etate acutiores q̄ in etate precedente ipsam/sicut colera iuuenum acutior est colera antecedentium ipsam etatem/cum hoc tamen sunt tardioris terminationis in etate iuuentutis q̄ ante iuuentutem: Dixit hip. senioribus vero factis/ꝛ ad iuuentuteꝫ accedentibus febres diuturne magis: q: humores eorum sunt terrestriores/attamen in pueris deteriores sunt q̄ in iuuenibus ꝛ periculosiores: quia sunt in pueris cum contrarietate particularium siue circūstantiarum/ꝛ sic sunt in eis a fortiori causa: quoniam pueri sunt humidi ꝛ cum humiditate ipsorum resistunt cause facienti febrem acutam: que calida est ꝛ sicca: iuuenes vero sunt calidi ꝛ sicci/quare a leui causa incurrunt in eam.

Uetus.

P Lurimę uero pueris passiones terminan tur:hę quidē ī quadraginta diebus:hę uero in septē mēsibus: hę uero ī septē annis:hę uero ad iuuētutē accedūt q̄cū q̄ uero permanent pueris et nō soluūtur circa iuuen/ tutem: aut feminis circa mēstruaꝶ eruptiones uetarescere consueuerunt.

Theod.

P Lurimi uero affectus puerilis etatis iu dicātur siue finiūtur aut intra quadra gesimū/aut ītra septimū mēsem / aut intra septimū annū/aut cū ad pubertatē itūr: qui aūt perdurarint nec solui potuerint pube/ scenti / aut feminę cum menstrua erumpunt: hi consenescere assolent.

Leoni.

P Lurimę uero passiōes puerulis iudicā tur/nōnullæ quidem in quadraginta diebus:nōnullę ī septē mēsibus nōnul lę uero ī ānis septē/q̄dā uero iā ad pubē acce/ dentibus:quę uero pmanserīt nec in puberta te finierint puerulis/aut feminis cū menstrua erūpunt consenescere consueuerunt.

Nicolus i .2°. trac.4.cap.5. d cōplicatiōe dierū creticoꝶ motu lune in febribus i prin cipio.

S Ale.2°.de creticis voluit q numerus/quo numerant dies cretici motu lune ascendat ad dies .120. similiter voluit Hip.& alij autores/qui dies.120. sunt quatuor menses/& ꝯtinēt sex vigenas/& cōtinet.18.septenos:&.18.qua ternos/& ab his supra fit numeratio p menses & motu solis/& nō lune:& fit ista numeratio p mēses vsq ad annos quatuor: & ab his supra numeratio fit per annos. Inquit Hip.3.apho. plurime pueris terminantur passiones:&c.

30

Uetus.

A Dolescentibus uero sanguinis sputa: ptisis / febres acutę / epilepsię / et allę

egritudines/et maxime predictę.

Theod. a Dolescētibus sanguinis screationes/taᵱ bes:febres acutę/comitiales/et reliqui sed pcipue quę enumeraui accidunt.

Leoni. a Ddolescentibus autē sanguinis spuitio nes/tabes/febres acutę/morbus comi/ tialis/et alii/sed precipue antedicti.

Nicolus i .ſ. vbi supra. c T dixit hipp. Adolescētibus vero intelligens p eis iuuenes/q possunt dici adolescētes/cū sint i fine augu mēti/quāuis nō ,ppe/accīt sanguinis sputa pp ebul litionē sanguinis i eis/⁊ motuū coꝝ vehemētiā/⁊ ptīlis q̄ cōsequit ad sputū sanguinis maxime putrefactū/⁊ accidūt iuueni bus febres acute:q: multiplicāt colerā / ⁊ accīt eis epilepsie ⁊ hoc p accñs ex iordinatiōe regiminis/⁊ alie egritudies accīt eis.s.calide propter coꝝ caliditatē igneam ⁊ acutam.

i Tem Nicolus i.5°.tra.2°.cap.15. de epilepsia dicit q hec egritudo iuuenibus accidit p accñs.s.ex iordinato regimine/⁊ magis est melācolica multiplicata in eis melācolia per viam adustionis q̄3 flegmatica.

Itē i.4.tra.2° c.10. de spuro sanguinis in vniuersali. a Dolescētibus sanguinis sputa:⁊c.⁊ his ēt iuuenibus accidit a causis primitiuis pp multū ⁊ iordinatū motū ipoꝝ:⁊ dixit Gal. in cō°.pp teneritatē substātie venarū coꝝ/vel ⁊ melius pp temeritatē ipoꝝ. Ipi.n.temere psumētes de ipoꝝ fortitudine exponūt se fatigijs multis morbus fortibus luctaminū saltui ⁊ pcussionibus onerū grauiū eleuationibus ⁊ similibus/pp q̄ accidit venas i eis crepari ⁊ rūpi.

i Tē Nicolus i.4.tra.2°.cap.27.de vlceribus pectoris ⁊ mēbroꝝ eius ⁊ ptisi tangit rōnes quō ptisis numeretur inter egritudines iuuenum ⁊ citat aphō.

31

Clemis. u Ltra uero hanc etatem asmata/pleuretides/periplemonia/litargię/frenesis/causon/diarie diuturnę/colerę/dissenterię/lienterię/et emorroides.

Vi hāc excesserūt etatē/his āhelatiōes: costales/pulmoniç/obliuiarii:deliria/ardores/bilares/alui fluores lōgi/difficultates itestinorꝝ/leuitates itestinorꝝ/marisce. Theod.

q

Ltra hāc etatem asthma.i.creber anhelitus/morbi laterales/pulmonis iflāmationes/lethargi:frenetides/ardores/diuturna profluuia/colorę/difficultates intestinorum/leuitates intestinorum/emorrhoides. Leoni.

u

Et vltra hāc etatē.s.in senectute accidunt eis asmata: ⁊c̄.et diarie diuturne ⁊ colerice ⁊ hūorales.s. ex alijs humoribus a colera q̄ accīit eis pp debilitatē virtutū eorꝝ ⁊ diminutionē caloris innati ipoꝝ ad resoluendū supfluitates ⁊ debilitatē ēt digestionis eorꝝ: vñ quāuis paucioribus egeant nutrimētis/⁊ paucioribus vtuntur nihilominus multiplicātur i eis superfluitates/⁊ proportionaliter de humoribus expellendis plus remanet in eis q̄3 i iuuenibus: vñ accidit eis diaria diuturna / ⁊ accidunt eis etiam dissenterie ⁊ lienterie ⁊ emorrhoides fluentes. Nicolus i .p. vbi supra.

e

Inquit Hip. vltra hāc etatē:⁊c̄.q̄ i primis senibus accidit pleuresis sepi⁹ q̄3 i iuuenib⁹: Quāuis.n.plus de colera gñer i iuuētute q̄3 i senectute plures tñ pleureses gñanr i senectute q̄3 i iuuētute:q2 virtus iuuenū fortior ē ad resistēdū ⁊ cū hoc i primis senibus satis d̄ colera generar: ⁊ adhuc i eis sat ē de ea ex iuuētute reseruatū:⁊ ex hoc max' verificar apho.i pric° senectutis:imo sm quosdā i residuo senectutis. Itē Nico.i.4. tra.2°.c.24.de pleuresi ⁊ spēbus eius.

d

52

Enioribus/disinę/catari cū tussi/strangurię. dissurię/articulorū dolores/nefreses/uertigines/apoplexiæ.cacesię/prusitus totius corporis/melācolię/uigilię/uētris et narium humiditates/oculorum hebetudo/glaucositas/et grauitas auditus. Uetus.

f

Theod. s Enioribus difficultates ſpirãdi: deſtillatiões/tuſſes/ſtillicidia urinę/ difficultates urinę/articuloꝝ dolores renũ dolores/uertigies/attõiti mali habitus/prurigines corporis totius/iſomnia/alui oculoꝝ/et auriũ humiditates/ hebetudies oculoꝝ et grauites auriũ.

Leoni. s Enibus ſpirãdi difficultates: deſtillationes cũ tuſſe urinę ſtillicidia urinę difficultates articulorũ dolores/renũ paſſiões/uertigies/apopleſię/mali habitus/pruritus totius corporis/uigilię/alui/oculoꝝ/et nariũ hũiditates: uiſus obtuſus/glaucedies/auditus graues.

Nicolus i .p. ubi ſupra. c Et dixit hip. ĩ decrepitis acciũt diſnie/catarri/tuſſes: ⁊c. nefreſis.i. dolor renũ cõtingens pp humores groſſos deſcẽdentes in renes/⁊ acciũt eis vertigines ⁊ ventris humiditates.i. fluxus humoralis/⁊ liẽtericus: ẽt oculoꝝ ⁊ nariũ humiditates/⁊ hebetudo oculorũ/⁊ glaucoſis/⁊ grauitas auditus/et hec oia multiplicatis per indigeſtionẽ humiditatibus flegmaticis multis/q̃ deſcendunt ad ſupradicta mẽbra: ⁊ aliqñ parturiẽtes fiũt/⁊ ſcias ꝙ nõ volũt autores/ꝙ etates ſint cauſe morboꝝ ſed volũt ꝙ morbi acciũt in etatibus hoc eſt in corporibus taliter etatiue diſpoſitis: vt morbi ꝯſequanť ⁊ fiãt: quãuis cauſe morboꝝ in etatibus eueniẽtium ſint alie ab etatibus: ⁊ ſcias ꝙ maxime acciũt morbi i etatibus qñ cõplo nãlis eſt cõformis ꝯplõni etatiue/vt tales morbi generẽtur/nã tunc magna eſt corporis diſpoſitio ad patiendũ.

Incipit aphõꝝ particula quarta.

Theo. P Regnãtes ſi cõuenit purgare/a q̃rto mẽſe uſq̊ ad ſeptimũ: minus uero has. Minora uero et ſeniora uereri op3.

m Vlieré utero geréte purgabis medicamẽto/si materia turget quarto mense et ad septimũ usq; : sed eas minus:ab recentiore auté et ab auctiore/cauebis. — Theod.

u Tero gerentes sunt medicãdę/si materia turget quarto mense/et usq; ad septimũ: Sed has minus: Iuniora autẽ et seniora uereri oportet. — Leoni.

f Exus i eũonibus cõsiderãdus est: Mulieres.n.nõ tolerant eũones fortes/pp mollitiẽ mẽbrorũ eorũ/⁊ virtutũ suarũ imbecillitatẽ: viri vero q2 fortiores sunt ⁊ mẽbra habẽt solidiora illas sustinent. Et scias q nulla eũo facta i pgnãte põt dici vere electa/eo q fieri nõ põt sine magno nocumẽto fetus/aut matris/aut vtriusq3/quare oĩs eũo i ea ẽ coacta/quãuis vna magis altera: q.n.fit in tribus primis mẽsibus ⁊ vltimis tribus est magis coacta/q3 q fit i tribus mẽsibus mediis. Inquit hip. pgnantes purgare si cõuenit a quarto mense inclusiue/⁊ vsq3 ad septimum exclusiue si purgande sunt; Minus tñ has.s. q3 q nõ sunt pgnãtes: minora vero: ⁊c. Cũ autẽ Auer.7.collig. reprehendit medicos purgantes pregnãtes sciat illud de purgatiõe regulari non de coacta. — Nicolaus l. 2. tra. f. sũma. 2 c.7. d rebus a qbus sumit indicatio d euacuatione.

p Regnãtes purgare si cõuenit a quarto mẽse.s.inclusiue/⁊ vsq3 ad septimũ.s.exclusiue.s.purgare debes: minus tñ has purgare debes q3 si non essent pgnantes: Minora vo.i.eis q sunt ifra quartũ mẽsem vt i tribus primis mẽsibus vereri op3.s.i purgãdo eas/cõuenit aũt si purgare debes minus q3 si nõ ẽẽnt pgnãtes/maxime mã existe furiosa/p cuius mobilitatẽ de morte matris/aut fetus/aut vtriusq3 timetur/aut mã existe valde multa/de qua timet nãlis caloris suffocatio: Tunc.n.etiã ante digestionez de tanta materia minorare conuenit/⁊ iterũ cõuenit euacuare eas materia existẽte digesta natura non temptante euacuationem eius: tũc debet ois eũo in pgnantibus fieri cũ cautella magna/cũ medicinis debilioribus vltime correctis/⁊ i minori dosi exhibitis/⁊ hoc dixit Auic. cap. de conseruatione: ⁊ cautella ab aborsu. — Jte Nico. l. 6. tract. 3. c. 7. de regimine pregnantis.

Ite i eodē .6. trac.3.c.18.de conseruatione ebrioīs ⁊ cau tella abortus.

⁊ q pharmacū ⁊ vomitiuū ēt est vna de causis ab/
ortiuis:⁊ tn aliqn est necessariū dare ipm pgnātibus:
Dixit hippo.4°.apho.pgnātes purgare si couenit a
quarto mēse vsq ad.7. Hal.tn.3.pratice cap.de regimine pre
gnātiū ad eūdndū eas icludit.4 mēses ⁊.7m. Auic.vero.3°.
canonū fen.21.excludit.4m.mēses ⁊ icludit.7m. Dixit.n.op3 vt
caueat dispō pharmaci añ mēses.4m.⁊ post.7m. Scias tn q
in parturis i.7.mēse oio excludēdus ē.4.⁊.7.⁊ nō solū isti:s3
⁊.5.⁊.6. Sic.n.faciēdo cadit melius d'uisio tpis istius cōce/
ptionis i tres partes sic de intētione autoris est/q fiat. Sed in
cōsuetis parere nono mēse .4.⁊.7. debēt excludi ita vt totum
tps cōceptiōis diuidat i tres partes equales/⁊ sit phibita pur
gatio i tribus primis mēsibus/⁊ vltimis trib9/⁊ maxime i.7°.
qn in eo ipletis ipressionibus planetarū sup fetū ipe mouet. vt
supradictū est.s.cap.5.de partu i gnāli/ad exitū. Si tn partus
extenderet ad.10m.mēses vel vltra ⁊ pgnans eēt robusta tunc
ad purgandū cū pharmaco icluderet.4.⁊.7.ēt mēsis. De tri
bus aūt mēsibus medijs fortior ad tolerandū pharmacū ē.5.
deinde.6.postea.4.⁊ timorosiores ad purgatiōes sunt q ma/
gis sunt primi pricipio/aut fini. Pregnās ergo dictis tribus
mēsibus medijs pōt purgari si couenit.i.si necessaria sit ei pur/
gatio/cuius necessitas sumit i ea maxime ex duobus .s. aut ex
furiositate materie/aut ex multitudine/ vt dictū est:⁊ quidam
addūt/aut ex impotentia virtutis expulsiue nō valentis expel
lere suo tpe materiā digestā: Tunc.n.expectata hora debet ex
biberi pgnāti pharmacū illam educens mā3:q fetus in dictis
mēsibus est fortius arbori alligatus: vn minus tunc timet de
de aborsu:⁊ quāuis ita sit/q imineēte necessitate purgāde sint
pgnantes dictis mensibus:tn dixit hip.minus.s.has purgare
couenit.s.nō pgnātibus habentibus eādē necessitatē:⁊ ceteris
paribus posset tn aliqua pgnans plus purgari aliqua nō pre/
gnante: vt qn pgnans nō eēt multū debilis/vel qn i pgnante
mā esset multa/⁊ i nō pgnante pauca/aut iq pgnāte esset mā
furiosa:⁊ i nō pgnāte quieta. De minoratione in dictis mēsibus
dixit Auic.In eo qd est inter dicta extrema/op3 iterum cauere
euōnem qdāuis in eo sit salubrius euacuare/⁊ ad ipas perue/
nitur cū necessariū est: Igit nō debet pgnans purgari eradica
tiue/neqz cū medicina multū violenta/aut multū ab homina
bili/⁊ ingrata:sed minoratiue cū medicina magis delectabili ⁊

optime cõsolata ⁊ apud me in qua nõ est substãtia medicine: sed solus odor: ⁊ virtus/nisi medicina foret reubarbarũ/quod põt in substantia pgnãtibus exhiberi secure: ⁊ rursum minorã do nõ debent pregnãtes purgari frequẽter neqȝ exquisite sed rarius/⁊ paulatine/⁊ cum magna cautella/⁊ semper digestione premissa cũ digestiuis nõ fortis prouocationis: Errant.n. qui eis vtuntur ad digerẽdum quoniã disponunt abortum: ⁊ prosequit̃ quõ ⁊ cũ qbus eão sit fienda/qd dimitto.

2

Uetus. In pharmacijs talia ducere ex corpore: qualia sponte uenientia sunt utilia: quę uero contraria quiescere.

Theod. In medicamentorũ usu si talia ducunt̃ ex corpore qualia uel spõte exeant uti le est. Si contra cohibenda sunt.

Leon. In medicationibus talia educere e corpore: qualia et sponte prodeũtia/utilia: quę uero contrario modo prodeũt co/hibere oportet.

In pharmacijs talia ducere: ⁊c. quasi dicat medicus debet talia educere a corpore per pharmaciã: qualia eũata sponte sunt vtiliter eũata: Talia.n. debet medicus eũare qualia eũanda sunt: qr talia eũat natura. Sed medicus debet statim quiescere ab eũone illa q̃ sunt cõtrario mõ venienda: qr.s. nõ sunt talia qualia opȝ eũare/nec q̃lia eũat nã. Item Nicolus i. 3°. tract. p̃. cap. io. de apprehensione sensuũ exterior in fine exponit dictũ Gal.s. qr inuestigatio per sensum est fallax.

Nicolus i. 2. 6. tra. p̃. sũma. 2. c. 8. d̃ ↄsiderãdis in eũone fienda.

3

Uetus. Si qualia opȝ purgari purgent̃: et cõfert: et bene ferũt. Cõtrariũ uero grauiter.

Theod. Si quale purgari opȝ tale purgat̃/pdest et facile fertur. Si contra difficulter.

Leoni. Nico. ꝺ hoc i vltimo.

f I quale oportet purgari/purgetur/confert/et bñ ferũt/cõtraria uero grauiter.

4

Uetus.

p Vrgare quidem estate superiora: Hieme uero inferiora.

Theod.

e State potius supra:hieme infra ducendum medicamentis est.

Leoni.

m Edicari.estate superiores magis/hieme inferiores.

Nicolus i .1ª. tra.p.suma.2ª c.9. ꝺ regulis cõibus vomitui ꝛ solutioni ventris.

a Ttendit equalitas vomitus rõne tẽporũ annui: Nã cõuenientius tps vt in eo fiat vomitus dixit Auic.est estas.Ait.n.Hip.purgare quidẽ estate plurimũ p superiora/nã caliditas estatis adiuuat ad subleuationẽ humoꝝ: ꝛ apertionẽ meatuũ/ꝛ Gal.dixit i cõmẽto ꝙ humores fm dispositionẽ tpꝛũ anni hñt cãm crementi ꝛ decrementi.Colera.n. omnino calida ꝛ acuta multiplicat in estate/q̃ vt pꝫ/habet fãcilẽ aditũ ad superiora ꝛ est cã subleuationis alioꝝ humoruꝫ: ꝛ ꝙ alij humores sursuꝫ secũ ferantur:ꝛ qꝛ subtilis humor est maxime caloris tpꝛe paratus sursuꝫ ferri:et nõ in tpꝛe frigoris dixit Gal.sicut scripsit Rabi.i.14.part. ꝙ talis humor hiemali tpꝛe nõ purget/ꝛ pp cõueniẽtiaꝫ estatis ad vomẽdũ:Scias ꝙ si necessariũ fuerit prob bitos a vomitu pp aliquã causam induci ad vomendũ fiat illud estate:Securius.n.ꝛ melius fit: ꝛ per eãdeꝫ cãm facilitatur vomitus i estate difficulter vomẽti:ꝛ post estatẽ cõueniẽtius tps vomitui ẽ ver/ꝛ post ver autũnus:hiems vero est tps minus cõgruũ ei:Dixit.n.Hippo.timentes hiemem propter humores esse in ea quietos cõglutinatos ꝛ difficile mobiles ad superiora.

Item i eodeꝫ tra.c.19.de cõparatione eũonum adinicẽ.

n Icolus cõparãs eũoneꝫ q̃ fit p vomitũ et secessuꝫ sic dixit post multa.Uomitus ẽt ceteris paribus piculosior est secessu: qꝛ stomacus et meri facta sunt ad attrahendũ.Intestina vero ad expellendum vt.3º.de virtutibus nãlibus dixit Gal.et Mesue de rectificatiõe medicinarum .p. Ideoqꝫ fm plurimũ sequũtur vel sequi possunt periculosiora accĩa ad vomitũ q̃ꝫ ad secessuꝫ:et ob hoc cõiter corpora pur/

ganda sunt p secessum potius q̄ꝫ p vomitū etiā oī tp̄e/quāuis in aliquo tp̄e plus sit euāndū per vomitū/q̄ꝫ in alijs tp̄ibus: Improprie.n.absolute loquendo dr̄ estate euanduꝫ fore p vomitū hieme p secessum: Sed sic dr̄ q: euo p secessuꝫ hieme multū superat eā q̄ per vomitum in hieme: Sed euo p secessum in estate nō tm̄ superat eam q̄ pe vomitū estate: ⁊ hūc intellectuꝫ habuit Hip.cū dixit in apho.purgare quideꝫ cōuenit in estate per superiora hieme vero per iferiora/⁊ nō voluit q̄ in estate plus cōueniat purgare p vomitū q̄ꝫ per secessuꝫ/ sed plusq̄ꝫ cōueniat purgare p vomitū i hieme/⁊ hoc quidē voluit M̄esue p̄.de rectificatione medicinarū/⁊ hoc idē intellexit de tp̄ibus proportionatis p̄dictis/vt de principio veris/⁊ fine autūni hiemi: ⁊ fine veris/⁊ pricipio autūni estati: Corpora ēt q̄dā sunt magis apta purgari p vomitū q̄ꝫ q̄dā alia corpora sunt apta purgari per vomitū/vt graciles/⁊ colerici/⁊ facile vomentes sunt magis apti purgari per vomituꝫ q̄ꝫ carnosi flegmatici/⁊ melācolici/⁊ p̄filr̄ sunt quedaꝫ corpora magis apta purgari p secessum/q̄ꝫ quedā alia corpora: Ideoq3 improprie etiā dictuꝫ est absolute loquēdo colericos eē euandos p vomitū/flegmaticos vero ⁊ melācolicos per secessum: Sed sic dictū q: secessus factus flegmaticis ⁊ melācolicis ⁊ pinguibus/⁊ difficulter vomētibus multū superat i bonitate euonem in eis factā p vomitū/⁊ euo facta p secessuꝫ i gracilibus colericis ⁊ facile vomentibus nō sic supat i bonitate euoneꝫ i eis factā p vomitū.

Itē Nico.i.5. tra.4.c.51. de vomitu in generali idem met.

5 Vb cane et ante canem molestę sunt purgationes. — Vetus.

5 Vb cane et ante canem medicamentorum usus difficilis est. — Theod.

5 Vb cane et ante canem difficiles sunt medicationes. — Leoni.

E aeris cōstitutionibus dixit Hippo. sub cane: ⁊c. ⁊ Gal.voluit.2°.alimentoꝝ q̄ ortus canicule sit tp̄s triginta dierū.s.a.20°.die mēsis Julij vsq3 ad.20m.mēsis Augusti:passionarius aūt dixit: Si aer vehemēter siccus ⁊ calidus fuerit/arbitrandū est quasi sint boma esse sicut icipiēte

Nicolus in.2. tra.p̄.sūma.2. c.7.d̄ rebus a q̄b' sumit idicatio d̄ euon.

canis orientant arturi aliter finē stelle/qd tps incipit a .i5. kalen das Augusti vsq ad nonas Septebris/ et sunt dies n°.50.et p dicta tpa dat itelligi ois aeris ɔstitutio excellentis caliditatis et siccitatis:siue sit añ canē siue post:et ro dictorum e:q cū ois medicina exoluendo soluens sit calida et sicca et agitatiua timet febriū euētus/superfluitas fluxus/disenteria/virtutis ibecillitas et similia/et cū hoc aeris caliditas itensa actioni solutiui resistit distrahendo mās ad exteriora/quas pharmacū conat ad iteriora deducere:et p dictū apho:dedit hip.nobis itelligere aliud. qd sicut i aere calido molestae sunt purgatiōes/ita et i tpe frigido. Dixit hal.3°.pra.imoderatā cū habitudine.s.aeris cauendu3 est euōnē/magis aūt i graui estu/et eo frigidiori:Laxatiuū nāq3 medicamē i graui estu morbos subseq facit pessimos/et in graui estu sincopim flebothomia facit subitū et difficile3:In frigidiori aūt corpus refrigerat/et actiones ipedit nāles/ideoq3 solutionē et cauere validā i dictis tpibus couenit:et Auic. dixit 4°.p¹.hora multū calida et multū frigida ab euōne phibet:et scito q tpe quo maior canis ascēdit/et frigoris fortis nō est tps sumēdi medicinā:Medicina i vere et autūno est bibenda.

6

Vetus. — g Raciles et facile uomentes purgare superius timentes hiemem.

Theod. — m Acilentos et ad uomitū faciles purgandos supra curabis/cauendo hiemem.

Leoni. Nicol° de hoc supra apho.4 — g Raciles et facile uomētes purgare superius cauentes hiemem.

7

Vetus. — d Ifficile uero uomentes et mediocriter carnosos inferius timentes estatem.

Theod. Leoni. Nico.de h° etc tetigit supra apho. 4°.purgare qdem superiora:etc. — q Vi ad uomendum difficiles sunt/et corpore mediocriter constant infra purgabis cauendo estatem.

u Omētes uero difficulter:et mediocriter bñ carnosos p iferiora cauētes estatē.

p Tisicos uero metuentes ad superiores pharmacias. — Uetus.

t Abe obnoxios caue ne unq̄ ad supernas ducas euacuationes. — Theod.

t Abidos uero cauentes ad superiores purgationes. — Leoni.

Ec est inducēdus vomitus i hētibus pectus strictum ↄ maxīe anhelātibus paratis ad sputū sanguinis/ ↄ iā ↄ ↄsuetis spuere ipm ex partibus pectoris: quia hi oēs sunt dispositi ad fracturā vene i pectore/ ↄ inde ad ptisiz pp̄ hoc vomēdi: vnde dixit Hip. ptisicos metuentes ad superiores pharmacias: ↄ Gal. dixit i ↄ°. q̄ p ptisicos itellexit actu ptisicos: ↄ ēt aptitudine/ qui sunt parati ad ptisim sicut sunt alati habentes colla gracilia.

Nicolus i. 2°. tract. 8. sūma 2ª. c. 9. ↄ regu/lis cōibus vo/mitui ↄ solu/tioni vētris.

Notāt q̄ ois cūo fortis nocet ptisicis: maxime q̄ fit per vomitū: dixit. n. Hip. ptisicos metuētes. s. sint medici ad superiores pharmacias. i. ad vomitū/ ↄ Gal. dixit i ↄ°. q̄ nō solū ptisicos existētes: sz ēt apparatos ad ipm: ampliat n. ↄ mēbroꝝ cuiꝰ vomitus vlcus pulmonis/ ↄ cōmouet saniez q̄ possēt cur eius ↄ pasi. rere ad cor/ ↄ subitā iducere morē ↄ vnificat maxime de motu violēto ↄ i cura regulari: Nā coacte pōt aliqñ iduci vomitus vt i casu i q̄ eēt aliq̄ mā mala mordicatiua vel venenosa i ore stomaci/ ↄ pcipue si natās fuerit/ q̄ leui vomitiuo educi possit.

Itē Nico. i. 4. tra. 2°. c. 27. de vlceribꝰ pecto/ris. Itē i. 5. tra. 4. ca. 51. ↄ vomitu i gñali.

9

m Elancolicos uero inferius eadē rōne uehemētius contraria apponentes. — Uetus.

a T uero atra bili cōmotos plenius infra: eademq̄ ratione contraria afferēs. — Theod.

m Elācolicos plenius inferiores eadem ratione contraria apponentes. — Leoni. Nico. de hoc supra. 4. aph° purgare: ↄc.

10

m Edicari i ualde acutis si expedit eadem die: differre. n. in talibus malum est. — Uetus.

Theod.

i N ualde acutis statim et die primi euacuandū est/si materia turget: Supersedere.n.in eiusmodi morbo malo est.

Leoni.

m Edicari i ualde acutis/si materia turget eadem die: tardare.n.i talibus malū est.

Niculus i.2°. tra.2° summa 4°.cap.3i. de dieta febrium acutarum.

d E regimine euacuatiuo dixit Hip. Medicari i valde acutis: &c. q2 eadē die vel cito euacuādo euitatur periculū/qđ posset euenire in dilatione euacuationis/ quasi dixerit tanto quāto citius poteris.s.eradicatiue: nam per morbos valde acutos intellexit perperacutos/& forsan et peracutos: & in his duobus conuenit eradicatio in principio/ vt dictum est ample in primo super apho. in acutis passionibus raro: &c.

i Tem pro hoc vide in prima super apho. ad vltimas egritudines: &c.

ii

Vetus.

q Vibuscūq; torsiones et circa umbilicū dolores et lumbos/et dolor nō solutus sit: neq; pharmacis/neq; aliter in hidropem siccam perficitur.

Theod.

q Vos tormina ūbilicū fatigāt/et labor: atq; lūborū dolor infestat/nec medicamento/aut ullo alio mō solui cruciatus pōt: his in aquā intercutē siccā decūbitur.

Leoni.

q Vibus tormina et circa umbilicū dolores et lumborū dolor/qui neq; a medicamento/neq; aliter soluitur/in aquam intercutem siccam firmatur.

Nico.i.5.tra. 5.c.23. de hidropisi i.§. d causis.

e T dixit Serapio: qñq; prouenit hidrops cā locorum vicinorum viscerū.s.ventris/vel qm in eis est malitia cōplexiōis praue/& significāt illud dolores q sunt locati in vmbilico & ventre & anchis & nō soluit potu medicinarum

ne ʒ eāione. postea Nicolus ibidē ponit sēriē textus cuiusdam Auicē. in quo adducit istū apho. cū verbis Serap. vbi Auic. dixit q sermo iste nō bonus ē ⁊ ponit expositionē Dini ⁊ Gētilis p̄o hoc quā relinquo. Rasis reddens cām apho. 7. ptiū. dicit q illud significat super ventositates grossas superabundantes ⁊ refutantes resolutionem ⁊ dispersionem.

Oriones dixit Hip. 4. apho. ⁊ dolores. s. a ventosita te causati circa vmbilicū ⁊ partes vmbilicales ⁊ circa lūbos. i. musculos existētes retro i dextro renū/⁊ etiā in ipsis renibus/⁊ illis nō solutis per pharmaciā sup. vel aliam quācūq; medicinā cōuenientem nō soluti. i. nō remoti/vel non sic mitigati quin redeāt: in hidropeʒ siccā. s. timpanitem cōuertūt/nō qdē necessario: q: possibile ē egrū pri⁹ liberari vel mori/q̄ʒ timpaniticū fieri: Dupliciter aūt pōt esse causa illa vento sitas timpanitis/vno mō dolorē inducendo/qui cōmunicetur epati: ⁊ debilitet ipm/⁊ inde epar debilitatū fit cā timpanitis: alio mō vt penetrādo p porositates intestinorū deueniat ad loca vacua vētris i qb⁹ remanēs est cā imediata ⁊ piūcta tipanitꝭ.

Itē i eodē. 5. trac. 8. c. 39. d̄ punctione itestinorum.

12

q Vibus uētres lienterici hieme superius medicari malum. *Uetus.*

q Vorū alui leuitate itestinorū infestanf: hiberno tpre eos supra purgaf malū ē. *Theod.*

q Vorū alui leuitate intestinorū laborāt/ hiberno tēpore supra purgari malū. *Leoni.*

Vibuscūq; vētres lienterici. i. qui habent flegmata in uiscata in stomaco ⁊ intestinis/quos vocauit lienteri cos: q: sunt dispositi ad lienteriā/p superius. i. per vomitū medicare eūando malū est/qm̄ talia flegmata inclinanf deorsuʒ/⁊ nō sunt apta vt cōmode per vomitū educātur/qua pp violentabif nā p illū vomitū: ⁊ euacuabif de iuuatiuo multū ⁊ de nocatiuo parū/⁊ hoc oī tpre maxime tñ hieme: q: hieme multiplicanf talia flegmata/⁊ inuiscanf/⁊ non est hiems tempus aptum euacuationi per vomitum.

Nicolus i. 2. tra. 5. sūma. 2. cap. 9. d̄ regumini cōibus vomitui ⁊ solutioni vētris.

Itē Nico. i. 5. tract. 8. c. 42. de fluxu stati/co ⁊ lietteria.

Irit Auic. eūo huius materie cū vomitu ē difficilis ⁊ mala/⁊ raro eūat vomitus flegma descendens ad in

testina: et ideo vomitus est deterior in lubricitate intestinorum propter flegma, quam in lubricitate stomaci propter flegma quia tale flegma magis aptum est emoni per inferius quam per superius: et in cura vomitus absolute dixit Auic. Hip. dixit .6. aphorismorum in apho. Quibus ventres lienterici etc. et sic voluit quod vomitus habiti lubricitatem stomaci sit malus: et hoc iud cum dixit Auic. occultam hanc causam quam tamen postea dixit in cura fluxus lubricatiui. In cura tamen lubricitatis dixit Auic. administretur vomitus in omni septimana .s. semel vel pluries secundum quod videbitur expedire: Sed hoc ipse intellexit quando flegma esset stans in stomaco et superioribus quasi maxime et non quando est in inferioribus: et aptum descendere in intestina: Unde Serapio ait. Si fuerit propter flegma congregatum in stomaco et intestinis .s. prope stomacum confert ei vomitus post comestionem raphani et aliorum ciboriorum habentium acrumoniam .s. alius flegmatis incisiuam: et sic dixit Ras. in diuisionibus.

15

Uetus. a O heleboros his qui non facile sursum purgantur ante bibitionem phumectare corpora plurimo nutrimento et rege.

Theod. a Vi non de facili supra ueratro purgantur eorum corpora ante potionem humectanda sunt cibo pleniore: quieteque.

Leoni. a O helebores qui non facile supra purgantur eorum corpora ante potione pluri cibo atque quiete humectanda sunt.

Nicolus .i.º tra. .8. summa .2. c. .9. de regulis cibibus vomitui et solutioni ventris legit apho. vt in te. appo. nec pot iteligi de illo

a Dixit Hip. .4. aphorismorum corpora quis vult purgare oportet bene fluxa facere multo nutrimento et requie: vnde tribus aut quatuor diebus ante purgationem oportet corpus phumectari lenibus cibis et solubilibus: vt venter molliatur: et etiam in ocio debet teneri vt facilius ad vomendum faciat corpus: nisi n. sic fiat data medicina ledit stomacum et intestina: quia non pot humores attrahere nec expellere propter conclusionem iporum et multam moram in stomaco traheret: vnde corrumperet et corrumperet humores: Dixit Auic. timorosa res est vt medicina soluti

ua sumat fece existe sicca in intestinis:illa expellēda est p̄ cum distern.s.si fuerit in itestinis inferioribus/aut cū iure mollificati uo/q est ius gallinaceū/aut ius malue/mercurialis q similiuȝ si fuerit ex itestinis supioribus/ad q̄ clisteria nō ptingunt.

g ē i.a ptic.qr ibidē ille ēt ex ponitur.

14

c Vm biberit quis helebōꝝ ad motiones qdē corpus magis opȝ ducerē:ad sōnos uero et immobilitates minus:Declarat aūt nauigatio/qm̄ motus corpora turbat.

Uetus.

c Vm quis ueratruȝ biberit ad corporis motiones magis ad somnos quietesqꝫ minus ducito:motione corpus turbari indicio est nauigatio.

Teobd.

c Vm biberit quis helleborū/ad motiōes quidem corporū ducere magis ad som nos uero atqꝫ quietem minus. Indicat aūt nauigatio turbari motione corpus.

Leoni.

c Um aūt pharmacū acuatū fuerit/qđ ꝑcipit ex seda tione nausee q gurgulatiōe vētris descēdente ad infe riora/tūc corpus mouere cōuenit/motu maxime ābu latiuo suaui/nō forti/ne moueat versus exteriora ad cōtrariuȝ pharmaci/neqꝫ sic vt apiant pori q pducat ad sudorē/ne me dicine virtus resoluat q euanescat/q cū mouere ceperit pceptū est ab oībus/vt nō dormiant pharmacati/quousqꝫ medicina suā expleat operationē sufficiēter/nisi effrenitet medicina:Di/xit Auic.quādiu medicina opat nō dormiat nisi effrenitet:q volūtas fuerit/vt restrigat. Inqt Hip. Cū biberit qs helleboꝝ suple vel aliā medicinā solutiuā ad motiones:q c.q iterū cum volueris magis ducere helleborum moue corpus:q c.

Nicolus i.2. tra.p.sūma.2 cap.io. de his q̄ sunt fienda sumpta medi cina secessiua vel vomica hāc q sequētē q pro hoc vi/de etiā in 2c subsequētie.

15

c Vm uolueris magis ducere heleboruȝ moue corpus: Cum uero statuere fac somnum et noli mouere.

Uetus.

Theod. c Vm libuerit ut ueratrũ amplius ducat corpus mouebis/cõtra cũ sistendũ ceri sueris/sõnũ molietis necq̃ mouebis.

Leonicen. c Vm uolueris magis ducere heleborũ moue corpus/cum uero sistere somnũ facito/et moueto.

Nicolus i.5. tra.4.c.52. de spẽbb⁹ vomitus gñalibus ꝛ medicis vomitiuis.p hoc ꝛ precedẽti.ꝛ vide etiã i pꝯ precedenti.

d Dixit Auic.i actu vomitus motus magis facit vomere/ꝛ quies minus/ꝛ idez itellexit de vigilijs ꝛ somno cũ sint vehemẽter similes. Dixit.n.Hip.Cũ volueris magis ducere helleboꝝ moue corpus:cũ vero statuere.s.vomitui terminũ ponere somnũ fac ꝛ noli mouere/ꝛ iterũ quidẽ dixit ad motiones quidẽ corpus magis ducere:ꝛc. Dixit Rabi. ꝙ Gal.in ꝯmẽto huius apho.itellexit de motu violento ꝛ forti:Eius tñ fortitudinẽ ꝛ debilitatẽ metiri opz ſm ꝙ virtus tolerat/ꝛ necessitas vocat. Si quoqꝫ medicina vomitiua ꝑparauerit ꝛ suã cito inceperit opationẽ siue ante horã/siue in hora quiescere opz/ꝛ nõ mouere:Auxilio.n.tũc nõ eget/ꝛ declarat ꝙ vie sunt aperte ꝛ mã est obediens: Si tñ postea aliqua de causa nõ sequeret̃ cõueniẽs purgatio tũc mouere corpus licet: ꝛ alia necessaria facere.

Itẽ Nico.i eodẽ.5.tra.8.c.21. de gñali curatione fluxus vẽtris siue fluxus absolute.

d Dormiat patiens oĩ hora/ꝑcipue post abũ ad horam vnã vel circa/qm̃ quietãtur i somno humores moti: sopit̃ etiã virtus sensibilis/q̃ nõ percipiens nocumentũ non imperat nãli expulsiue/vt expellat ꝛ fortificatur/acarco retentiua:Inquit Hip.cuz volueris magnis Heleb.ducere corpus moue.cũ vero minus somnũ fac ꝛ noli mouere.

16

Vetus. h Eleborus periculosus est sanas carnes habentibus.Spasmum.n.facit.

Theod. u Eratrũ periculosum his est:qui corpore integro sunt.Facit.n.conuulsionem.

Leoni. c Arnes sanas habentibus heleborus periculosus.Facit.n.conuulsionem.

n Icolus d̃ hoc i.2ᵒ sup apho.36.s.sana habẽtes:ꝛc.

n On febricitantibus existentibus si fiat fastidiũ/abstinentia/et cordis morsus/et tenebrositas oculoꝝ:et os amaricatum sursum pharmacia indigere significat. — Uetus.

s I quis nõ febriẽs inedia exigit:et cordis dolore/aut caliginosa uertigine infestatur/ac oris amaritudinẽ sentit: purgatione se egere parte superiore significat. — Theod.

s I quis febrem nõ habens abstineat a cibo/et cordis morsum seu uertiginẽ patitur/et oris amaritudinẽ sentit/purgatione indigere per superiora significat. — Leoni.

e T os stomaci antiqui ꝑcordia vocauerunt.5.de interioꝝ:⁊ Auic.dixit ꝙ quidã hoies vocãt ipm assued.⁊ cor.⁊ sic sumit̃.4º.apho.i.apho.in nõ febricitantibus exñtibus si fiat fastidiũ ⁊ cordis morsus. in quo Yp. per cor itellexit os stomaci ⁊ dixit Gal.i cõ.cordis morsus in ore stomaci esse intelligit̃:q: hoc mẽbruʒ antiqui semꝑ cor appellare consueuerunt. — Nicolus i.5.trac.4.cap.ꝑ.ð anathomia stomaci.

f Astidiũ.2.sumit̃:aliqui.n.per fastidiũ itelligũt corruptionẽ digõnis:Alij vero ꝑ fastidiũ itelligũt effectuʒ sequentẽ ad debilitatẽ virtuꝭ appetitiue: dr autẽ fastidiũ sic sumptũ aliqñ abstinẽtia vt Gal.i cõ.appo.in nõ febricitãtibus si fiat abstinẽtia:⁊c.i.fastidiũ.Quidã vero dixit ꝙ fastidiũ iportat diminutionẽ appetitus/abstinẽtia vo ablatiõeʒ ⁊ fastidiũ aliquãdo sumit̃ pro dicto effectu sequente ad debilitatem appetitiue/⁊ est vna de dispositionibus ꝓcedẽtibus vomituʒ:⁊ aliquãdo capitur/vt est quodã genus/⁊ species eius sunt abhominatio/nausea/subuersio ⁊ vomitus/ibidẽqꝫ de fastidio multa alia dicũtur. Cum ergo omnia hec signa posita in apho.appareãt humorem colericuʒ peccare versus superiora tẽdentẽ/qui ꝑ vomitũ euãdus est significat. — Itẽ i eodẽ.5.⁊ trac.eodem ca.50.de nauseatiua satietate/nausea/fastidio/abhominatione/⁊ animi subuersione.

18

f Vpra diafragma dolores sursum pharmacia indigere significant:quicunqꝫ ue — Uetus.

ro inferius significant inferius.

Theod. d Olores qui supra precordia infestant/ purgationē supra/qui īfra/īfra reqrūt.

Leoni. f Vpra precordia dolores purgatione in digere per supiora significant/quicūq; uero inferiora molestant per inferiora.

n Jcolus nō citat apho.tñ expositio pōt trahi ex.2°.tractatu.p.sūma.2ª.cap.8.de cōsiderandis in euōne fienda vbi dicit q̄ materia debet euāri rōne diuersitatis declaratiōis:q̄.n.declinat ad superiora stomaci debet per vomitū euāri:et q̄ ad inferiora per secessum.

19

Uetus. q Vicūq; in pharmaciis nō sitiunt cū purgantur/non quiescant donec sitiant.

Theod. q Vi i medicamētorū potiōe nō sitiūt cū purgātur:hi nō desinūt priusq̄ q̄ sitiāt.

Leoni. q Vi in medicamentis purgati non sitiūt: nō quiescunt priusq̄ sitiant.

Nicolus i .2°. tract.p. sūma 2.c.h. d signi ficatiōibus bo nitatis vel ma litie purgati onis:et eius di minute vel suf ficientis vel su perfluentis.

q Uarrū signū sūptū ē a siti/de q̄ dixit hip. Quicūq; i phamacijs nō sitiūt cū purgāt:nō qescāt donec sitiāt .i.a purgatōe et ēt a motu locali/sz moueāt:et dimittat purgatio donec sitis adueniat: Dixit Auic. Cū sitis post vomitū vel maxime purgationē aut vomitū fuerit fortis maximā et vltimā purgatiōis bonitatē significat:Uerū plus attēdit i purgatiōe ventris q̄z i vomitu/et max. i solutiōe facta p medicinā euantē ex olūēdo/siue euō fuerit minoratiua/siue eradicatiua:Jn eradicatiua tñ āplior expectat sitis/et i euōne p vomitū ēt āplior expectat sitis q̄z i secessu/et hoc idō:q: h3 pōm pharmacū vomitiuū acutius ē secessiuo:et q: vt pōm ēt p vomitū educunt humores colerici sitis gñatiui/plus ēt ab radit os stomaci/vñ et plus cōsumit eius humiditas rozalis:vñ et maior fit sitis/et nō itellexerūt p̄dicti vbr d' q̄cūq; siti.sz de siti certis circūstātijs limitata/q̄bus obuiātur dederūt itelligere/q̄ superueniēte siti sic limitata qescēdū

E a motu locali/ꝛ ẽt a purgatiõe exhibẽdo tũc potionato la/
uatiuũ/p qd deponat pharmacũ/ꝛ non opꝫ ãplius. Signifi
cat.n.talis sitꝭ eductã fore euãdã mãꝫ. p dicꝭ aũt circũstãtijs
limitãtibꝰ significatiõeꝫ sitꝭ dixit Mesue cap. d siti post purga
tionẽ. Sitꝭ qñqꝫ poccupat purgatiõem añqꝫ medicina tũcꝭ:ꝛ
qñqꝫ succedit ei/ꝛ qñqꝫ succedit supfluitati euonis eiꝰ/ꝛ super
occupatio sitꝭ fit aut pp illud qd ẽ ex pte medicĩe/aut ex pte sto
maci/aut pp illud qd ẽ ex pte eiꝰ qd ẽ euãdũ: Dispõ do me/
dicine fit cã sitis si cal'a sit/aut acuta/aut salsa/aut amara/aut
quolibet desiccatiua:ꝛ dispõ receptoris stomaci fit cã sitꝭ si pó
situs sit ꝑprie sub dñio calidtatꝭ aut siccitatꝭ/aut ãbor: Euãti
de aũt materie dispõ cã ẽ sitꝭ/qñ receptor positus est sub dñio
humor calidor ꝛ acutor/sic colere rubee ꝑprie/aut humoris
salsi/q cũ bõitate opatiõis medicine educunt sitꝭ reprimit/nisi
forsitan malitiã cõplonis dereliqrit: Si aũt stomacus positus
fuerit sub dñio humor piguiũ viscosor ꝛ flaticor sitꝭ nõ fit:ꝛ
si tũc cũ bõitate opatiõis pharmacie succedit sitꝭ bonitatẽ agsi
tã p eã significat:ꝛ hoc ẽ illud qd significauit Hip.cũ dixit.nõ
sitiẽteꝫ pp plenitudinẽ suã ꝛ iterũ sũpto pharmaco nõ sitienti
opꝫ denuo sumat alias vsqꝫ dũ sitiat. Sitꝭ itaqꝫ laudat bm i
tẽtiõeꝫ hãc post purgatiõeꝫ/ꝛ dixit Joanicius laudabilis ẽ si/
gnificatio talis sitꝭ ꝑpter dũ ꝯtinuant ei tres alie significatiões
laudabiles/q sunt leuitas/ꝛ iucũditas/ꝛ qes. Supfluitati aũt
opatiõis catartici succedẽs sitꝭ nõ ẽ quã Hip.ꝯsiderauit. Sup
fla.n.inanitio i extenuatiõeꝫ ꝛ ethicã stomaci/ꝛ sitiꝫ ꝛ aspita
tẽ cadere facit:vñ plus terroris qꝫ bõitatꝭ ẽ signũ: dixit Auic.
ex significatiõibꝰ qbꝰ cognoscit hora q catarticũ ẽ ꝯstringẽdũ
ẽ sitꝭ. Cũ ergo vẽtris solo pseuerauerit ꝛ sitꝭ nõ acciderit nõ ẽ ti
mẽdũ/qp supfluitas puenient: Nõ tñ qñcũqꝫ sitꝭ acciderit catar
ticũ ẽ restringẽdũ:qꝛ qñqꝫ accidit sitꝭ dixit Auic.ꝛ nõ pp mul
titudinẽ solutiõis vẽtris/nec pp eiꝰ supfluitatẽ/imo pp cãm di
spositiõis stomaci/qñ pp calitatẽ aut siccitatẽ facit sitiꝫ cito/ꝛ
qñqꝫ accidit sitꝭ pp cãꝫ medicine cũ fuerit cal'a/pũgitiua/exsic
catiua/ꝛ hũiditatꝭ oris stomaci ꝯsũptiua/ꝛ qñqꝫ accidit pp di
põneꝫ materie/q mouet ab eo i seipa/si fuerit cal'a acuta/ꝛ sic/
ca colerica/i talibꝰ.n.casibꝰ asi purgatiõem festina venit sitis:
sic i ꝯrijs tarda: Cũ gꝰ videris dixit Auic.qp sitꝭ iã supfluit ꝛ qp
ventris solo nõ est parua/tũc restringe/ꝛ pcipue cũ cause festi
nationis sitis iã dicte nõ fuerint inuente. Sitꝭ poccupãs euonẽ

perfectā differt a succedente euoni perfecte in tribus .s. i tēpore apparitionis q: apparet ante pfectā euonem/ et in tpe sedationis: q: sedat post euonem medicine calide aut materie calide: et i accidētibus subsequētibus: q: ad sitim succedente sequitur iucūditas/leuitas/ et trāquilitas/ sed ad pocupantē sequit grauitas/ tortio in ventre/ et tristitia/ et estuatio/ et nō sedat quāuis medicina vel humor educat: siue etiā nō educat: et qnqz eam sequit febris: et sitis succedens supflue euoni differt a succedente euoni pfecte et sufficiēti ēt in tribus dictis: q: succedens sufficiēti euoni euenit prius et sedat cito cū tolerātia et somno/ et retentione euonis: et sumptione lactatini/ et sequitur eā accīa bona supradicta. Sed sitis succedēs euoni superflue tardius aduenit fortis/ et nō sedat p pdicta/ et sequit eā debilitas: et impotentiā tolerandi/ et sitis eueniens post purgationē nō paruaz ē signū sufficiētis purgationis quadā coiectura nō priuata ābiguitate: Sicut.n. i pcedētibus patuit nō pōt certa quātitas humoris euandi mēsurari: et ideo euo nō semp perducēda ē donec magnā succedat sitis. Sed quādiu peccātis humoris euo sine defectione et absqz angustia tolerat/ et sitis quidez p se est signū suffictis euonis stomaci/ et p accīs et secūdario totius corporis/ quāuis i flebothomia sufficiēte cōtingēter possit accidere sitis/ nō sic tñ sicut in euone cum pharmaco: In flebothomia.n. vt plurimum nō adest eā in stomaco inductiua sitis: et scias q p signa apparētia post purgatioēz q sunt cōferentia: et bona tolerātia/ vel eoz cōtrariā medicus habet has vtilitates. Nā cū videt q euo cōfert scit q alia euone nō eget/ et scit q nō debet nāz ab eā deuiare: nec restringere/ nec ad alia se pmutare: et per hoc etiā reddit prouidus: vt si videat alia vice nāz similiter operātez dimittat eā operari: et similiter si euo fuerit artificialis redditur prouidus vt simili medicina alias vtatur in futurū. Si vero euo nō cōfert tūc scit q debet eā cōstringere/ aut nature auxiliū dare/ aut ad alia se permutare.

Tem Nicolus l. 5. tra. 4. cap. 35. de multitudine sitis hec eadem vt supra. sed breuius et adducit apho.

Uetus. In febricitātibus existētibus si fiat strophus uel genuū grauitas/ et lūborū dolor/ deorsū pharmacia idiget significat.

Theod. s I tormina acciderūt nō febricitanti / et genuū grauitas / et lumborū dolor / purgatione infra opus esse significatur.

Leoni. n On febricitātibus si tormina acciderint et genuū grauitas et lumborum dolor purgari inferius oportere significatur.

p Pro hoc apho. facit in. 2°. Nicoli tra. p̄. su. 2ª. cap. 8. d̄ cōsiderandis in euacuatione fienda: q̄ q̄ declinant ad inferiora per inferiora debent euacuari.

21

Uetus. c Gestiones nigrę / uel qualis sanguis spō te uenientes et cū febre / et sine febre pessimę / et quantūcūq; fuerint colores plures magis malū: cū pharmaco uero melius et quāto plures fuerint colores nō malum.

Theod. d Eiectiones nigrę modo sanguinis nigri spōte uenietes siue cū febre siue sine febre / pessimę sūt / et quo plures sunt praui colores eo peius / si ex medicamento tales egeruntur melius est et quo plures non praui colores sunt / eo melius.

Leoni. d Eiectiones nigrę / qualis est sanguis niger sponte uenientes / siue cum febre: siue sine febre pessimę: et quanto colores magis praui fuerint plures peius: cum medicamento uero melius / et quanto colores plures non praui.

Nicolus i. 2°. tra. 5. distin. 6 de pnosticati. c. 27. d̄ signis sūptis ab egōne i spāli magis.

a Irit hip. Egestiones nigre / vel quasi sanguis. s. non sp̄ontes tales pp cibos vel medicinas ipas tingentes:

sponte venientes s. cũ febre ⁊ sute/siue sint tales p viã adustio nis/siue p viã mortificatiõis/i quibuscũq3 corporibus apparẽtes mortifere sunt.s.p viã signi:q: vt dixit Gal. in 2°.significãt pessimas mãs in corpore exuberãtes. Dñr autẽ egestiones nigre pessime:q: nulla alia ẽ eis peior/respectu significati:q: significãt cita mortẽ. Subdit hip.q quãto pluriũ fuerit colorũ fato deteriores sunt:q: plures ⁊ magis lesiuas significãt mãs loquẽtes de sponte egrediẽtibus:⁊ ideo subdit/q si tales egõnes cũ pharmacia educte fuerint.s.pluriũ colorũ meliores.i.minus male sunt:q: minus malã significãt mãz/q̃3 sponte eũate:⁊ q nõ sint tante malitie/quãte ille apparent:q: nõ stimulauerũt expulsiuã ad expellẽdũ eas/quãtũ ille/⁊ subdit quãto plures colores fuerint in egõnibus eũatis per pharmaciã nõ malũ.i.est minus malũ q̃3 si fuerint minus coloris tñ:q: maiores ⁊ meliorẽ ostendũt corporis purgãtionẽ/nã si ex colorũ diuersitate diuerse materie cõprehẽdũtur indicãt tñ mũdificationẽ corporis ex ipis fore factã: Dñt tñ q pdicta cõparatio verificat solũ p viã signi:illã p viã cause.tales euõnes sponte euenientes sunt meliores.i.in quantũ nocibilior p eas eũatur mã: ⁊ intelligendũ est fm regulã Gale.ceteris paribus: Nam vbi virtus nõ poneret par posset opp^m. euenire:egõnes.n.nigre venientes spõte virtute multũ robusta/⁊ potẽte supra eas possent esse meliores q̃3 eedem euacuate p pharmaciã i corpore virtutis debilis/⁊ pdicte egõnes i febriẽte euenientes deteriores sunt ⁊ citius iferẽtes mortẽ/q̃3 in nõ febriẽte. Scias tñ ad pdicta: q in egõnibus nigris plures colores dupl'r pñt accidere vno mõ vt plures colores cõprehẽdant sub nigredine/distincti tñ s3 varios nigredinis gradus/sic q oẽs sint nigri:sed vnus intensius ⁊ vnus remissius. Secũdo mõ vt sint alii colores a nigredine simul cum colore nigro in egõne:vbi grã.vt fiat vna pars egõnis nigra:⁊ alia alterius coloris/vt citrina/vel rubea vel viridis parte tñ nigra vincẽte supra alias/vt eius victoria tota egõ denominet nigrã: Notãt q egõ nigra a pharmacia eũata ante signa digestiõis est mala/minus tñ mala q̃3 sponte eueniens ante signa digestionis pp cãm supradictã/q̃ q: est minus mala aliquãdo ab autoribus appellat bona s3 quãdã cõez locutionẽ: Sed eũata sponte post cõpletã digestionẽ est melior q̃3 eũata per pharmaciã etiã post perfectã digestionẽ: q: eõo a natura facta est magis regulata/q̃3 facta a pharma/

tia/ꝛ cū hoc etiā naturā potentiorē ostēdit: Euāta tñ a phar
macia exhibita post expectationē euōnis nature/q̄ non euauit
significat naturā fuisse īpotentē/ꝛ mām nature inobedientem:
ꝛ est bona/ꝛ tñ egō nigra diuersoꝝ colorū simul facta a phar
macia añ materie digōnem si perseuerat est peior/q̄ꝫ q̄ nō pse/
uerat:q2 māz malā ampliorē significat.ꝛ quāto ē pluriū colo
rū successiue eueniens tāto ē minus mala:q2 tāto magis signi
ficat pharmaciā mūdificare corpus:ꝛ notāt ꝙ egō nigra di/
uersoꝝ colorum diuersas materias denotantiū pōt esse minus
mala q̄ꝫ egō nigra pura in quātū denotat nō tñ esse incēdiū
ꝙ tota mā fiat nigra: Dixit Gal. in cōmento ꝙ egōnes nigre
possunt apparere in principio augumēto ꝛ statu/siue añ dige
stionē/siue post digōnem ꝛ ꝙ egō nigra pura apparens ante
signa digōnis sub aliqua notabili quātitate peior est egōne di
uersoꝝ coloꝝ minus malorū sub tāta quātitate/vel minori:q2
minus malā ostendit eē materiā:ꝛ significat māo licet malas
hñtes tñ adinuicē resistentias/siue repugnatiōes:ꝛ dixit ꝙ ni/
gre egōnes apparētes in fine morbi significāt nimiā incēsionē
vel putrefactionē/ꝛ nō intellexit per nimiā summā ꝛ vltima/
tā sed vehementē respectu aliarū materierū solitarum superari
a virtute:qñ.s.potest cum multa incensione ꝛ putrefactione di/
gerere materiā digestiōe innocatiuo/q̄ est preparare eā expul/
sioni/imo dicūt possibile fore cū egestione nigra feculēta hipo
stasim in vrina laudabilem esse: Nam possibile est materiā po
tentem fore supra causam antecedentē/ꝛ subtiliare ꝛ digerere
eam/ꝛ expellere eam per viam vrine ꝛ materiā grossiorem ꝛ
feculentiorem nigram preparare expulsioni/ꝛ sic preparatam
expellere per viam egestiōis que erit nigra/ꝛ predicta egestio
quātūcūqꝫ pessima sit per viā signi/vt dictū est/nō tñ semper
est mala nedū pessima per viam cause. Pōt.n.esse bona causa
mundificans corpus a pessimis materiis/ꝛ maxime quando
perdurat tempore competēti: vnde Auic.2ª.4ª.dixit ꝙ exitus
multi chimi nigri pluries est bonus precipue si egreditur post
signa digestionis. Dicunt tamen ꝙ egestio nigra feculēta eue
niens post corruptionem/siue post corrosionem/vel vlcera in
substantia eius semper est mala:ꝛ per viam cause/ꝛ per viam
signi semper significās lesionē magnā in mēbro principali/ꝛ
aliqñ expellit egō nigra carnosa/q̄ ē de substātia epis/q̄ separat
i adustiōe forti eius ꝛ expellit ad intestina/ꝛ ē semꝑ mortalis.

Vetus. e Gritudinibus quibuscūq₃ incipientibus si fel nigrum aut sursum/ aut deorsūm exierit mortale.

Theod. i N quocūq₃ morbo icipiēte si atra bilis ue̅l supra uel ifra exierit letale est.

Leoni. m Orbis quibuslibet incipientibus si atra bilis uel supra uel infra exierit/letale.

Nicolus vbi supra d̄ hoc. e Gritudinibus quibuscūq₃ iapiētibus:ꝛc. ꝛ hoc siue sponte/siue ab arte prouenerit/quāuis sponte veniēs sit peius:q2 nō potest in principio euenire a nā expellē te pp inhabilitatē materie/sed prouenit vi morbi ꝑualentis su pra naturā: Dicūt ꝙ egestio fellis nigri i principio morbi spō te eueniēs quāto est pluriū colorꝫ tāto est deterior/q̄ȝ ipa exn̄s vnius coloris:sed eueniens plurium colorꝫ a pharmacia exhi bita est minus mala/q̄ȝ vnius coloris: Dixit Gal. i cōmēto ꝛ ponit .6.ɔtiñ.ꝙ fel nigrū pōt apparere post signa digestiōis: Verū tñ sm plurimū fel nigrū non sequit digestionē pp mate rie inhabilitatē ꝛ pessimitatē:sed vt plurimū ante digestionē interficiat/ꝛ cū Auic.3ª.16.cap.de fluxu ventris omniū modo/ rū ꝙ fel nigrū apparens in finē morbi est mortale/nō itellexit post finem morbi.i.post digestionez sed de apparente in pro/ cessu finali morbi/vel de apparente in fine.i.declinātione non vera: Dicūt ꝙ per sursum intellexit Hip. vomitū ꝛ sputum/ꝛ per deorsum secessum ꝛ vrinam.

i Item Nicolus in.5.tra.ꝑ.cap.16.de colera nigra seu humore maligno declarat quid sit fel nigrū in longū ꝛ ponit eius spēs ꝛ citat apho.vide.

i Itē in eodē.5.tra.4.cap.55.de signis vomitus dicit vt supra ꝛ citat apho.ꝛ intellexit per fel nigrū humo rē mñcū/q ē vt fex sanguinis/vel vt fex vini.

23

Vetus. q Vibuscūq₃ egritudinib⁹ acutis/aut mul ti tp̄ris/aut abortibus / aut aliter exte/ nuatis:si fel nigrū exierit/aut qualis san guis niger/sequenti die morientur.

q Vicũq; ex morbis acutis/aut diuturnis uulneribus aut alio quouis modo extenuati atrã bilem sanguini atro similem emiserint postridie morientur. Theod.

q Vibuscunq; ex morbis acutis/aut diuturnis/uel ex uulnerib⁹ siue quouis alio mõ extenuatis nigra bilis siue uti sanguis niger desubter exierit postridie moriunt. Leoni.

q Uibuscunq; egritudinibus acutis/aut cronicis/aut aborsibus/aut aliter extenuatis ꝛ ɔ̃bilitatis/quacũq; causa/vel accidente/vel dolore/vigilijs/vel abstinentijs/ꝛ similibus fel nigrũ aut sanguis niger exierit sequenti die morietur:q: aut cito/aut die sequẽti cretico ad plus/ꝛ erit ſm maiorem vel minorem debilitatem:ꝛ ſm materie prauitatem maiorem vel minorez:ꝛ hoc ideo q: in talibus egritudinibus ꝛ dispositionibus fel nigrũ nunq̃z potest apparere post signa digestionis:sed semper in eis significat mortẽ citã propter materiã pessimã cito agentez cõtra virtutẽ debilem:Est aũt fel nigruz ex materia deteriori q̃z sit egestio nigra feculenta:ꝛ ideo quãuis vtraq; significet mortem fel nigruz significat mortem citiorẽ/ꝛ vt colligitur.16ª.31.fel nigruz exiens sursum deterius est exeunte deorsum/ꝛ exiens per sputũ deterius est exeũte per vomitũ/ꝛ exiens per vrinam deterius est exeũte per secessum: Dixit Auer.4.col.si in principio exierit colera nigra siue superius siue inferius mortẽ significat eo φ talis humor cũ apparuerit in principio egritudinis significat/aut superabundantiã ipsius humoris/aut super debilitatẽ virtutis/aut vtrũq;. Nicolus in.2°. tra.5.distin.6 c.27.de signis sũptis ab egõne in speciali magis.

i Tem Nicolus in hoc met cap.ponit differentiam inter fecem sanguinis/ꝛ fel nigrũ/ꝛ fecem vini pulcherrime in lõgum:ꝛ ibidem tetigit.s.in cap.pcedenti.26. de significatis egestiõis in generali de his egestiõibus nigris: que omnia propter longitudinem dimitto.

i Tem de hoc etiam in.5.tractatu.8.cap.31. de signis fluxus intestinalis siue disenterie de hoc aphori.sed idem dicit vt supra.

Uetus. d Isenteria si a felle nigro inceperit mortale.

Theod. d Ifficultas intestinorum si ab atra bile inceperit letalis est.

Leoni. d Ifficultas intestinorum si ab atra bile inceperit mortale est.

Nicolus l.5. tra.8. c.31. de signis fluxus intestinalis siue disenterie in signis pnosticis

d Isenteria:&c. qd etiã voluit Gal.in cõmẽto.& dixit in libro de colera nigra/vt scribit a Rabi i.6.particula. Intestinũ aliqđ vulneratũ ex colera nigra nullo mõ curari põt:&.8.cõti.ex libro eius Gal. illa cuius pricipiũ fuerit de colera nigra incurabilis est cũ sit proxima cãcro/vñ si vlcera cãcrosa q̃ sunt i superficie corporis sunt difficilia ad sanãdũ quãto magis erũt vlcera interiorꝫ difficilia ad curandum cũ medicina non adhereat eis:& Auic. dixit q̃cũq3 excoriatio melancolica est eueniens sm̃ semitã inceptionis:q2.s.in principio/vel q2 subito est mortalis. Incipiens autẽ p proprietatẽ ex ipis intestinis deterior est ea q̃ venit eis p cõitatez/& nõ solum inchoans est mortalis:sed etiã eueniens in processu/lz inchoãs sit deterior:q2 significat maiorẽ malitiã:q2 significat malam mãz vulnerãtez intestina:imo significat cancrũ vlceratũ incurabilẽ:& sic est mortalis per viã signi/& põt eẽ mortalis p viã cause:q2 nimis prosternit virtutẽ:Rasis tñ in diuisionibus voluisse videt/q sup2adictus apho.nõ sit verus semper/sed vt in plurimis:Dixit.n.disenteria gñata ex melãcolia est mala cronica ea.s.ex cuius egõne terra ebullit/& odor odorat aceti cuius quidẽ excoriatio si antiquat non sanat:& sic innuit/q si in pricipio presto fuerit auxiliũ sanari possit:Dixit Auic. Disenteria a felle nigro in fine febriũ maxime acutaruz est mortalis valde/qm̃ significat vltimatã adustionez/& est mortalis etiã quãuis nõ fiat solutio melãcolica adhuc.s.pura/q̃ est vt fel nigrũ:sed dato q sit minoris malitie/vt q2 sit sicut fex vini aut sicut fex sanguinis:& pp2ia dixit Auic.est mortalis illa q̃ ebullit sup terrã/& habet odorẽ acetosum/etiã quãuis virtus sit fortis adhuc/aut quãuis sit in sanitate.s.aliorꝫ mẽbrorꝫ/vel in sanitate appa2ẽter/tñ habens hãc spẽm nõ sanatur:Sed dixit Auic.cũ nõ est illi humori melãcolico proprietas dicta:q2 nõ

ebullit/tūc est superfluitas quā expellit natura/ɀ sperat̄ cito ex sanitas/ɀ hoc si euenerit post signa digestionis i egritudinibus melācolicis. Postea ibidem Nicolus sequitur de causis differentie q̄ sit deterior i longū q̄ dimitto pp breuitatem.

¶ Anguis sursum quidem qualiscūq; sit ma lū/deorsum uero si niger exierit:bonū. — Uetus.

¶ Anguis supra emissus qualiscunq; est malus/infra autem:est bonus. — Theod.

¶ Anguis quidem supra qualiscunq; fuerit malus/infra autem:bonus est. — Leoni.

¶ Laudabilis vomitus ē i quo admiscet flegma coleri/bus/ɀ nō dixerūt q̄ flegma sit admixtū sanguini: q: locus sanguinis est in venis nō in stomaco/ɀ q: vomitus sanguinis nō pōt esse laudabilis: Dixit Hippo.sanguis ɀ fursum sursum vndecūq; egrediens est malum. — Nicolus l.2°. tra.5.distin.4. cap.ō vomitu ɀ signis sum/ptis ab eo lo/quēs de vomi tu laudabili fic.

¶ Anguis sursū.s.p os siue p vomitū/siue p tussis fluēs qualiscūq; fuerit dixit Hip.q: siue calidus/siue frigidus siue subtilis/siue grossus/siue multus/siue paucus: siue semel/siue plurīes malū significat/quāuis vnus peius alte ro:est.n.malū p viā signi q: significat rupturā siue cōtinuita tis solutiōes i aliqua vena ɀ significat ēt sui exitū p icōuenien tē regionē:ɀ ē malū p.viā causæ:q: psternit virtutē sm Auic. io .3ᵃ.cap.de sputo sanguinis dictū hoc Hip.habet veritatem sm plurimū/q̄ n̄.sanguis aliqñ exiens sursum pōt eē bonus ɀ signū bone crisis apparētis ɀ epistaxis maxime i vomitu exiens/ɀ subdit Hip.deorsū 3 vo exiēs ē bonū/ɀ itellexit p exeūs p deor sū 3 de exeūte p anū/nō ō quocūq;:q: nō de exeunte p itestina. Nō.n.deputata sunt itestina huic fluxui a nā:ɀ nō ē bonū p viā signi cū significet solutiōes ɀ cōtinuitatis i venis eoz/aut epis: vel mēbroz supioz/ɀ alioz būtiū cōicatiōes cū itestinis:Sed itellexit de fluxu sanguinis ab emoroidibus/ɀ de hoc ēt nō ō oī:q: nō de suꝑfluo/nec ēt ō fluxu sanguinis subtilis colerici p cas/s3 itellexit de fluxu sanguinis grossi mīnci i quātitate debi ta:Nā dixit Gal.in cōmēto.euacuatio huius sanguinis nō est multa.s.valde;Sed nec in cōparatione ad fluxū ventris alie — Jtē i codē trac tatu disti.6ᵃ. cap.3ᵃ.de exi/tu sanguinis ex corpore i prin cipio cap.

rum humorū. Si.n.tantus esset tūc nō euacuaret de sanguine grosso quātitas debita tm̄/sed etiā plus debito/& etiā de alio sanguine bono/sanguis itaq3 debite fluens per emorroidas l3 inquantū significat in corpore malā abundare mā3 fit malus aliqualiter tm̄ est bonus:& in bonitate superans illā maliciam: & hoc q2 significat nature potentiā ad expellendū illā malam mā3:& est etiā bonus p viā cause inquatū corpus mundificat ab illā mā mala: vnde per ipm corpora sana nunc lapsa pser uātur ab vlteriori lapsu/& etiā3 in melius reducūtur:& corpo ra neutra p ipm a casu in egritudine pseruant: & ad sanitate3 reducūtur:& corpora egra propter materiā melācolica3 etiam per ipsum sanātur/aut multū meliorantur.

Ite Nico.l.4. trac.2.c.18.de sputo sangui/ nis in vlt.

Mostis sanguis qualiscūq3 fluēs per superius malus: & intellexit proprie de fluēte a parte instrumētorū an helitus:Ipe.n.est malus fm plurimū: dixit.n.Auic. Nō oē sputū sanguinis est timorosu3 imo illud est timorosu3 qd habet duo signa secū.primū est q nō retinet .s.nec p nām nec per auxilia adhibita.cū.n.nō cessat sed cōtinuat significat magnā fore venarū cōtinuitatis solutionē.2m signū est q sit se bris.s.putrida cū eo absentia febris est signū maioris securita tis/quoniā febris putrida significat materiā malā corruptam cū mala qualitate/quare faciet transire vulnus in vlcus.

Te3 Nicolus in.5.tra.4.cap.55. de signis vomitus exponit hūc aphm.p bonū ,pcessu3 & illū qui est in.7. particula.s.quicūq3 sanguinem vomūt:&c.& de hoc ibi dicetur etiam melius.vide super illo.

26

Clems. | Nigre egestiōes si a disenteria habito/ut itestinorū carnes egerantur:mortale.

Theod. | Si difficultate intestinorum laboranti ca rūcule exeunt letale est.

Leoni. | Difficultate intestinorum habito si ue/ luti caruncule exeant:letale est.

Nico.l.5.tra. 2.ca.41.de si/ gnis fluxus in testinalis siue di enterie in p nosticas.

Dixit Serapio cū abraduntur partes magne ex itestinis: & egrediuntur donec possibile sit homini noiare eas carnē tūc egritudo e mortalis sic dixit hip.qm̄ nō est possibile

ut nascat̄ citro i huiuscemodi vlceribꝰ/neqꝫ vt ꝯsoliderꝫ intelli gēs ꝺ subtilibꝰ/⁊ i hoc mcī cap.i lōgū Nicolus ponit q̄ pelli cule ⁊ carnes itestinoꝝ exeūt/⁊ quō sint ꝺiscernēde pellicule a carnibus itestinoꝝ:q: cū ite excoriatiōe i supioribus simul mix te exeunt/⁊ tūc opꝫ dissoluere egōnē i aqua:tūc.n.pellicule ⁊ carnes itestinoꝝ mundate a fecibus manifeste compꝛehendent tur:sed de istis vlceribus in longum Nicolus ibidem.

27

Quibuscunqꝫ in febribus sanguinis fluit multitudo undecunqꝫ in resumptioni/ bus uentres his humectantur. **Uetus.**

Quibus per febres sanguis alicūde large exierit/his in recreatione alui humidę reducuntur. **Theod.**

Quibus i febribus sanguinis fluxerit mul titudo quacūqꝫ ex parte/cum reficiun tur alui his humectantur. **Leoni.**

Omnis fluxus sanguinis q̄licūqꝫ fuerit vn̄cūqꝫ fluat supfluūs ē epis ⁊ stomaci debilitatiuꝰ i qbuslibet cor poribus sanis/egris/vel neutris/⁊ p̄cipue ex virtutibꝰ epis debilitat̄ attractiua ⁊ digestiua: attractiua qd̄ē/nā lꝫ oīa mēbꝛa sint ex supfluo sanguinis fluxu inanita tn̄ nō attrahunt ab epe:q: debilitata ē eoꝝ attractiua ex resolōne i illo supfluo fluxu/ꝗpp nō inanit̄ epar/⁊ epar nō attrahit nisi inanitū/dige stiua vero epis debilitat̄ ex illo fluxu minorata eius caliditate inata/ꝗre chilus i epe nō bn̄ sanguificat̄/stomaco nō bn̄ chili/ ficāte ex quo hidropis ⁊ sitis egritudines gn̄ant̄ vel p itestina huīditates trāsmissē ex cibo p idigōnē gn̄ate vētrē huēctāt. **Nicolus i.3°. trac.7.c.2. de fluxu sanguis nariū.⁊ quā/ uis non citet apho^m. rō tn̄ apho.elicit̄ ex illo loco.**

Debilitas retentiue epis ē vna ex causis huius fluxus q̄ nō retinet sic ꝺꝫ chilū q̄re effluit ad itestina/⁊ debi/ litas ēt digestiue eius q̄ cū p̄fecte non digerat mēbꝛa nō attrahūt ab epe nutrimētū vn̄ i ipo remanēs fit ei odiosū:ꝫ quare expellit illud ad itestina/⁊ sic venter humectat̄/⁊ maxi/ me si cibi q̄ātitas dissolutiōi pꝛopoꝛtionata offeratur/pꝛo re/ sumptione ⁊ hoc est illud quod dixit Hip.in apho. **Itē Nico.i.5. tract.8.c.12.ꝺ causis fluxus epatici tangit p apho.quā/ uis non citet ipsum.**

Uetus. q Vibuscūq; fellee egōnes sunt: surditate supueniēte gescūt: et qbuscūq; surditas felleis egōnibus supueniētibus gescūt.

Theod. q Vibus deiectiones biliosę exeunt surditate superueniente finiuntur: et quibuscūq; surditas precesserit desinit si deiectiones sequuntur biliosę.

Leoni. q Vibus biliosę deiectiones superueniēte surditate cessant/et qbus surditas superueniētibus biliosis deiectiōibus cessat.

Nicolus .i.3. trac.6.c.2. de nocumētis auditus.

q Quibuscūq; fellee egestiōes fiunt surditate.i.quocūq; nocumento auditus superueniente quiescūt/ꝛ quibus ꝛc. et habet veritatem si surditas nō fuerit mansiua: sed fuerit amouibilis/ꝫ ex colerica superfluitate proueniēs potest etiā verificari de surditate ex alijs humoribus si superueniret fluxus illius humoris: fit.n.per illum fluxum diuersio humoris facientis surditatem ꝗ sic innuit Hipp.ꝙ detentio fluxus humoralis maxime subito posūt esse causa surditatis .i. nocumenti auditus: Dixit Auic. multotiens retinetur fluxus ventris celeriter ꝗ succedit ei surditas: ꝛ eueniūt similiter in alijs euacuationibus restrictis a natura ꝗ prohibitis a medico: Dicūt quidam maxime contingit hoc in febrientibus.

Item Nico.i.5. tra.8.c.29. de diaria fluxu humorali.

q Quibuscunq; fellee.i.colerice egestiones sunt surditate superueniente.s.a causa intrinseca quiescunt .s.secūdū totum/vel secunduꝫ partem secūdum proportionem surditatis ad ipsum fluxum intelligendo per surditatem omnem lesionē auditus/siue sit ablatio/siue diminutio/siue corruptio ꝗ causa est quia peruatur materia illa colerica faciens fluxus ad partem oppositam sursum ad aures: ꝛ scias ꝙ licet aphorismus maxime verificetur de fluxu colere naturalis vel etiam citrine propter mobilitatem ipsarum ꝗ earum facilem leuigationem ad superiora: Potest tamen verificari de quolibet alio fluxu: ꝗ cōtrario non fit propter dictam causam.

q Vibuscūq; in febribus sextanis existen/tibus rigores fiunt discriti sunt. — Uetus.

q Vibus febricitantibus die sexto frigora accidunt his difficulter iudicantur. — Teobd.

q Vibus in febribus sexto die rigores fiūt difficile iudicium sequitur. — Leoni.

Scias tñ q rigor significans crisim est ille qui accidit in febribus carentibus rigore primo & proprie in ad/uenientibus/qui rigor si accidit post digestionē & i die cretico erit crisis bona: Sin autē/mala/vel diminuta: & rigor quidē qñq; euenit i die indicatiuo & cū alijs signis bonis & significat crisim futurā in die cretico ab illo indicato bonā: & si quidē euenerit in die malo aut in sexto die significat crisiz malam: & iste est rigor quem Hip. 4. apho. vocauit in apho. quibus in febribus existentibus sextanis: &c. discritū .i. malum: dicitur .n. discritus deorsum existens a significatione bone crisis: vel discritus .i. a bona crisi diuersus. — Nicolus i .2°. tra. 3°. de crisi. c. 13. de signis sperū crisium permutatiōis materie.

30

q Vibuscūq; exacerbationes fiunt/si qua hora febris acceperit in crastinum eadē hora incipiat discrita est. — Uetus.

q Vibus accessiones ueniūt/si febris quacūq; hora dimiserit/eadem altero die: repetit/his difficile iudicatur. — Theod.

q Vibuscūq; accessiones fiunt/quacunq; hora febris dimiserit: si eadem cras occupauerit: iudicium habent difficile. — Leoni.

Varietas ordinis i circuitib⁹ posisimorū & exacerbatio/nū febriū dicit qdā q ē signū prauū: q: cāē ex debilitate nē Auer. tñ. 4. collig. ē signū bonū signās breuitatē morbi/sic ēt oppositū ē malū signās morbi lōgitudinē sicut Hip. dixit 4. apho. quibuscūq; parosismi fiūt si qua hora: &c. Discrita .i. longa erit febris illa. — Nicolus i .2°. tra. 5. de pnosticatiōe. c. 49 recolectiōis signorū significatiū mortem proximam.

Ité Nico.leo dé tra.c.vlt. ḋ signis longitudinis & breui/tatis egritudinis.

Quod si supatio fuerit parua/aut fuerit accessio eq̄lis egritudinis de nr̄a prolixitas de hoc dixit Hip. q̄ buscūq; parosismi fuerint/supple aut exacerbatiões in continuis/si in qua hora febris acceperit in crastinū.i.in die sequentis parosismi vel exacerbationis eadē hora acceperit dicerita.i.longe terminatiōis est talis febris: Dixit Gal.i cōmēto & Auic.p.4.cap.de cognitione horaꝝ vniuersaliū morbi dixit q̄ febris seruans horā vnā.s.in inuasione suoꝝ parosismoꝝ seu exacerbationū est longi spacij:& intellexerūt q̄ñ talis inuasio inuenitur ante signa digonis: Nā equalis inuasio eueniēs mā existēte digesta significat statū esse/& per ɔ̄sequēs morbū de proximo terminari: Dicūt q̄ equalis inuasio i periodicationibus plurificata/siue multotiens eueniens/siue i principio siue i statu aduenīēs discritā egritudinē significat:nā significat q̄ materia est fixa/& q̄ virtus equipotēs materie est/sed nō superās eam nisi in longo spacio/& eo. Si.n.in principio febris parosismi equaliter inuadunt significat q̄ nā pigriter tēptat mām: & q̄ mā est grossa inepta ad recipiendū actionē nature/& q̄ nā hebes est in agendo. Si vero equalis inuasio fuerit i statu cōprehēdit q̄ nā equipotēter pugnat materie/& q̄ mā grossa ē & stabilis:vt firmiter nature rebellionē faciat:& dicūt q̄ quā uis p eq̄alē reditū parosismoꝝ significet lōgitudo febris nō tñ ē ɔ̄no.s.q̄ inequalē reditū.s.q̄ per inequalē reditum parosismoꝝ significet breuitas febris/vt p; i febribus vagātibus.

Ité i.2.tra.2. sūma p.c.18. ḋ signis qbus cognoscuntur tpa vl̄ia morbi etiā ḋ hoc.

51

Uetus.

I Aboriosis in febribus circa articulos:et maxillas maxime apostases fiunt.

Theod.

q Vi p febres lassantur his in articulos:et maxillas potissimū abscessus decūbūt.

Leoni.

I Assitudinē hñtib' i febrib' i articulos:et circa maxillas potissimū abscessus fiūt.

Nicolus i.2. tra.2. sūma p.c.8. de diuisio ne febris p acci dētales diffe rentias.

f Ebriū alia laboriosa/alia nō laboriosa.ppie ē q̄ lassitudini ē cōiūcta/siue labori spōtaneo pueniens ab intrīseco vitio humoꝝ peccantiū i quāto aut i quali: aut in vtroq;/aut q̄ talem cōsequit laborē:& nō laboriosa est huic opposita:& hanc tetigit Hippo.4. aphor.

Iuxta Auic. 2 .4. q crisis pmutationis expectat mã erunt grossiores: crisis quidē deriuationis: vt plurimū fit in febribus laboriosis: Hipp. dixit. 4. apho. labo riosis i febribus &c. quādo dicūt si labor euenerit a cā extrinse ca vt forti exercitio vt plurimū mā deriuat ad loca iūcturarum & lo ca vicina eis. Si vero labor spōtaneus fuerit a cā intrinseca vt plurimū mā deriuat ad loca emunctoriorum & glādosas carnes.

Ite Nico. i. 2. trac. 3. de crisi: c. 3. de spēbus crisiū in fine.

52

Vetus. Quibuscūq; resurgētibus ex morbis: si ali quid doluerit ibi apostases fiunt.

Theod. Quibus conualescentibus a quis egritu dine pars aliqua corporis dolore uexa tur, his eam in partem abscedit.

Leoni. Quibuscūq; resurgentibus ex morbis si quid laborauerit, hic fiunt abscessus.

Nicolus i. 2. in fine trac. 2. cap. de coua lescētia i gñali i fine cap.

De dispōnibus euenientibus conualescentibus dixit Auic. sunt cature cū nō sunt mūdificata corpora eo rū per euōnem & quicq; accidit corruptio eis aliquorum mēbrorum ppea q expellitur mala mã corrosiua vel putrefa cti ua & destructiua spūs inati corporum & hi sunt cōualescentes nō ve re: de quibus intelligens Hip. 4. apho. dixit quibuscūq; resur gētibus & maxime febricitātibus putridis in quibus mala mã ē relicta vel mala cplō male materie generatiua: si aliqd dolue rit. i. i aliqua parte corporis dolorē patiūtur ibi apostases fiūt q: ad illā partē est fluxura materia illa mala maxime si dolor ille perseuerauerit & verificatur vt i pluribus: q: posset ex alia causa materia illā ad aliā partem trahi aut etiā posset ipa ma teria anteq̃ flueret extra corpus expelli sponte vel arte.

Ite i eodē. 2. tracta. 3. c. xi. de signis crisis minus gñali tidis ad cogno scēdū septem conditiones crisis.

Cias q in febribus acutis q̃ habent terminari p deri uationē materie sm plurimū mã deriuat ad superio ra & in cronicis ad inferiora & i medijs ad media: qd si in aliquo dictarū partiū mēbro dolor affuerit aut intensa ca liditas ad illud deriuabit mã: Dixit. n. 5. Hip. Quibuscūq; re surgētibus ex morbis. i. cōualescētibus si aliquid doluerit. i. in aliqua parte dolor erit ibi. i. in illa parte apostases fiūt & hoc quia dolor debilitat partes & exacuit reuma vnde ad illam par

tem materia erit fluxura/ et nō solum est hoc verū in cōualescentibus/sed etiam in actu egrotantibus et multo plus.

33

Uetus. S I uero et prius doluerit aliquid āte egritudinē/illic confirmatur egritudo.

Theod. Q Vin et si prius q̄ egrotassent parte aliqua sui corporis perdoluerint/ eodem morbus decumbit.

Leoni. S Ed et si ante morbū aliqua parte doluerit/hic morbus firmatur.

Nicolus vbi supra. E T subdit hipp.ꝙ si ante egritudinē aliquid doluerit illic ꝯfirmabit egritudo.i.fiet apostemosus.s.nisi cruantur apostases p vrinā grossā sicut declarabit infra sup apho.74. Quibus spes ad articulos etc. et doloꝝ quidem: qui indicat de tali apostemasi nō d3 eē breuis/nec cito resolubilis:sed diu durās: et verificat dictū hip.tā de dolore sequēte ad laborem spontaneū intrinsecū/q̄3 ad extrinsecū/et verificat secundū plurimū in febribus aptis terminari per apa.

54

Uetus. S I a febre habito tumore nō existente in faucibus/suffocatio repente superuenerit/mortale.

Theod. S I febricitanti nullo tumore fauciū strangulatio accidit subito/letale est.

Leoni. S I afebre habito tumore non existente in faucibus strangulatio repente superuenerit/letale.

Nicolus i.2. tra.2 sūma p c.8. d diuisione febris p accidētales differētias. a Itē Nico.i.2 tract.5.de p D

L ia diuisio febriū ē talis:q: alia ē hñs/alia habita: et p febrē hñtē itellēt febrē fortē valde obsidentē et detinētē possessorē suū/vt dicat p hoc habitus a febre: et nō hñs febrē/et p febrē habitā itellexit febrē debilē/vt dicat hñs febrē nō habitus a febre: et trahit hoc ab hip.4.aphoꝛ. Jnt Ras.16.ꝯti.c.4.aphoꝛ:ꝯfortatiōes laboriose fi

accentes fuerit i febre forti signat sup morté:q: ex illas febris idi/ get spũ abũdãti ex vehemẽti siccitate ad refrigeriũ/&eo q̃ meat' s' ei' ẽ oppilat' corrũpit ꝑp̃o cordis celerit/& idẽ Auicẽ.z'.4'.
I a febre habito.i.i febricite forti tumore suple nec ru-bore appareẽte i faucibus/nec ibi existẽte suffocatio repẽ-tẽ supuenerit .i. lesio anhelãdi debite siue istã actio fit diminuta/siue ablata/siue corrupta/qd sequit ad apa gustu/ ris magnũ/qd nõ apparet i faucibus: q: est in principio cane pulmonis/quod aduenit subito/mortale & cito pereunt;

nostics. c. xj. de signis sumptis ex pfocatione. Itẽ i eodẽ tractatu.c.40.de significatis sũpt ab accidẽtibus pectoris.

35

I a febre habito collum conuertatur/ut uix possit deglutire, tumore nõ existente in collo mortale,

Gale. exponit ptẽ hui' aph. i.7.apho.61. Uetus.

I febricitanti collum peruertitur/ut uix deuorare possit sine ullo colli tumore mortiferum est.

Theod.

I a febre habito collũ puertit:ut uix põt deuorare/sine ullo tumore/letale est.

Leoni.

Irit Ras.ex.4.aphor.i quo collũ factũ fuerit tortũ i febre/& difficilis fit eius deglutio/ita q̃ nõ põt deglutire nisi cũ labore nõ apparẽte i eo apate intrinseca vel extrinseca mortale ẽ/qm significat sup apa i iteriori pte epiglotti/&subdit tortuositas colli fit aut ex attractioẽ spõdilis:aut ex ĩtẽsa siccitate/& vtraq3 tã ẽ mortalis cũ febre:& Auic.de hoc dixit.Cũ ẽ tortio colli cũ phibitioẽ deglutiõis;Istud.n.fit aut pp remotionẽ spõdilis/aut pp vehemẽtiã siccitatis/& neq3 ẽ aliqd deterius i febre:& si nõ poterit fieri deglutio sine labore est res mala:& sitr si reicit cũ aqua/& egredit p nasu3:& similiter si strangulatur cũ ea omni hora est significatio nõ bona,

Nicolus i.2'. trac.5.c.de pnosti.c.xj. de signis sũpt ex pfocatione.

I a febre habito,i.intẽse febricitẽte collũ puertat/vt vix deglutire possit tumore nõ existẽte i collo.f.nec extrinsecus/nec intrinsecus/vt p hoc voluerit significare nimiã siccitatẽ in collo/& neru satis profundis/ex quo nõ appareat/ mortale; Dicunt q̃ illa dictio vix nõ iportat hic diminutionem/aut corruptionẽ3 deglutionis/sed ipsius ablationem/aut

Itẽ i eodẽ tractatu.c.20.de signis sũpt ab operatiõib' virtutis nãlis.

In Avic. i. 4. c. ꝙ. ꝺ suffocatione in cõi: ꝛ egritudinibus dictis pnb' cõtingẽtib': ꝛ ꝺ. cura suffocationis facte a fumo vel ab aqua.

tantã difficultatẽ/ꝛ impotentiã trãsglutiendi/vt pro impossibilitate haberi possit: est aũt hoc malũ per viã signi significãdo dispõnes supradictas: est aũt malũ per viã cause prohibendo nutricationem ad quam ꝯsequitur mors.

Ja febre habito: ꝛc. i cuius ꝯmẽto dixit Gal. forsan intendit torturã ex nimia siccitate ꝛ sola/vñ mortale dixit: Torturã aũt ex ꝯpate nõ necesse ẽ mortale eẽ: ꝺ spẽbus aũt suffocatiõis late dixit Avic. i hoc cap. ꝙs diminito.

36

Ueius.

F Ebricitãti si ceperint sudores/boni sunt tertiani/quintani/septeni/et qui nono die/ et. xi. et. xiiii. et. xvii. et. xx. et. xxi. et xxiiii. et. xxvii. et. xxx. et. xxxi. et. xxxiiii. et. xxxvii. et. xxxx. Isti. n. sudores egritudines indicãt. Qui uero ita non fiunt dolorem significãt et longitudinem egritudinis et cõuersionem.

Theod.

S Vdores febricitãti si statim inceperint bono sunt et tertio die/et quinto/septimo/et nono/et undecimo/et quartodecimo/et uigesimo/et uigesimoquarto/et uigesimoseptimo/et trigesimo/et trigesimoquarto. His. n. sudoribus morbi iudicantur/qui aũt non ita eueniunt laborem significãt/et longitudinem morbi/et recidiuam.

Leoni.

S Vdores febricitanti si inceperint/boni et tertio die et quinto/et septimo: et nono et undecimo/et quartodecimo/et septimodecimo/et uigesimo/et uigesimoseptimo/et trigesimo. Hi. n. sudores iudicant morbos. Qui uero nõ ita fiunt laborem significat et morbi longitudinem/et recidiuam.

Omnis crisis eveniens in die cretico/quātū est ex par/te tpis i qua prouenit est bona et laudabilis/et hip. exēplificans hoc de crisi per sudorē dixit .4. aphor. se bricitātibus sudores: et c. qm̄ oēs pdicti dies sunt dies cretici.

Sudores febricitantiū si ceperint boni: et c. dixit Ras. 16. cōtin. sudor laudabilis in febricitante est si inceperit in tertio/aut quinto/aut .7. aut .9. aut vndecimo/aut .14 aut .17. aut .20. aut .24. aut .27. aut .31. aut .34. aut .37. aut .40. cū pillū si fiat in his diebus fiat p modū crisis: Dixit Auic. 2. 4. sudor in egritudinibus acutis plurimū fit i .3. et i quinto suple et i alijs sequētibus diebus imparibus/et minorat in .4. i quo parū cōtingit/et similiter in alijs diebus paribus/nisi egritudines iste crisim faciant in .4. qd raro et parū cōtingit: et i m cp ex perimētatores dicūt .f. Gal. 4. apho. i cōmēto huius apho. su dor vero fit in .27. 31. et .34. Gal. tñ i pt. loco .27. habet .37. et ē verius. Nā in .27. cadit sudor aliqñ/sed postcū cū virtus creti ca diminuat pterq̄ i vigenis/et humor igrossat siue grossius etiā antea erat ex quo tāto tpe plōgat morbus nō est aptus egredi in sudorem. Ideo in diebus post .27. nō cadit sudor .f. nisi raro valde vsq; in diem .40.

Item in .2. tract .4. cap .6. de declaratiōe mensis mē sis medicinalis et dierū creticorū/et indicatiuorū facit mentionem de his sudoribus.

Nicolus i .f. trac .3. de crisi c .xj. de signis crisis m'n' ge neralibus et de co gnoscēdi .7. cōditiones cri sis in fine. Itē Nico. i .2. tra .5. dis .6. c .52. de signis sudoris. circa principio.

57

Rigidi sudores cū febre acuta quidē fa cti mortē significāt/cū molliori uero fe bre longitudinē egritudinū significāt.

Vetus.

Sudores frigidi si cum febre acuta acci dunt/mortem significant/si cum mitio re longitudinem morbi.

Theod.

Rigidi sudores cū acuta quidem febre mortem/cum mitiori autem longitudi nem morbi significant.

Leoni.

Rigidi sudores: et c. Dixit Auic. 2. 4. sudor frigidus cū caliditate febris est malus valde/et ppe q appro

Nicolus in .2. tra .5. de pno stic .c .52. de si gnis sudoris.

patiatur capiti ꝛ collo ꝛ significat sincopim.s.qui est in capite ꝛ collo lꝫ nõ sit frigidus/quãto magis frigidus:qui ẽ deterior spẽs sudoris.qm̃ si febris fuerit magna tũc mors ẽ proxima: nõ.n.fit sudor frs dixit ipe nisi ceciderit caliditas inata: ꝛ Al mans.io.dixit. sudor frigidus cũ acuta febre causonica malus bipartite erit:vno mõ q2 nõ expectabit mã dũ digeraẗ / sed re soluet virtus violẽter/alio q2 huiusmodi humiditatẽ subsecu/te sunt vehementẽ frigiditatẽ/adeo ꝙ caliditas inata ꝛ calidi tas febris acute nõ potuerũt sup calefactionẽ ipar̃u:Dicunt q dã sudor frigidus cũ acutã febre mortẽ significat/q2 denotat extraneitatẽ magnã valde:nãqꝫ extraneũ est valde stante ca/liditate intẽsa acute febris ex corpore frigidũ exire sudorem ꝛ dixit Gal.4.apho.vt scribit a Rab.6.par.sic sudorẽ frigiduꝫ impossibile est inuenire in locis in quibus est acuta febris:q2 si ab his locis prouenireẗ calefieret a caliditate febris:ꝛ tñ in cor pore patiente acutã febrẽ inuenit:ꝛ dixerũt Gal.ꝛ Rab.ꝙ ve nit a locis/q̃ iã frigidã sunt pp extinctũ iã esse calorẽ nãlẽ pp vicinitatẽ sui iam ad extinctionẽ:ꝛ dicũt quidã/ꝙ sudor frigi dus in acuta febre apparere põt pp retractionẽ nãlis caloris ꝛ spũs ad interiora:vñ remanet cutis infrigidata/ad quam ve niens fumus seu vapor etiã si fit actu calidus a frigiditate cu/tis infrigidaẗ:Ad qð adiuuat q2 in tali febre totus motus est a circũferẽtia ad centrũ:vñ calor ꝛ spũs retrahũtur:vnde pau cus est vapor veniens ad circũferentiã/ꝛ ꝑ paucitate eius nõ est sufficiens calefacere cutẽ infrigidatã/ac etiã q2 nihil ẽ agẽs in corpus nostrũ nisi prius patiaẗ ab eo:vñ vapor veniens ca lidus ad cutẽ priuatã calore nõ calefacit eã:q2 nõ in ea est ca lor calefaciens ipm:ꝛ dicũt iterũ sudor põt esse calidus in se ꝛ tñ põt apparere frigidus/vt pꝫ de vrina in balneo.Itẽ põt fri giditas cõtinẽtis infrigidare illũ vaporẽ/ꝛ sic apparebit frigi dus:Dicũt ꝙ frigidi sudores perseuerãtes in febre acuta signi ficãt mortẽ necessario:q2 significãt vehementeꝫ impotentiã ca loris nãlis/vt sit extinctioni propinquas.Sed sudores frigidi nõ perseuerãtes in acuta febre possunt nõ significare mortem põt nãqꝫ circa exteriora eẽ aliqua mã frigida/q̃ dissoluta a ca lore febrili exibit frigida in sudore:ꝛ predicti sudores frigidi sunt mortales ꝛ p viã signi/vt dictũ est/ꝛ etiã p viaꝫ cause:q2 in talibus sudoribus/vt dictũ est nõ solũ euanẗ materie male: sed multe bone:ꝛ plurimũ dissoluiẗ a corpore spũs/cuius disso

lutionē morꝫ sequitur/ ⁊ de tali sudore/ ꝙ fit frigidus nō est stādū iudicio īfirmi. Ipe.n.q̄nq3 iudicat ipm eē calidū: Sed dꝫ medicus stare iudicio astātiū/aut sui ipsius tāgētis: ⁊ frigidus qdē sudor/q cōmunicat̄ toti corpori dr̄t quidā deterior est eo/q ī alīq pte corporis ꝯtingit. Nā maiorē significat exuberātiā materie mālē/hīc sudor q accidit ī toto corpore pp̄ virtutis fortitudinē melior ē q̄3 q ī vna tm̄ pte: Quidā tn̄ volūt/ꝙ sudor frigidus accīs ī capite ⁊ ceruice tm̄ deterior sit eo q̄ accidit ī toto corpore: q: maiorē arguit nature ipotētiā3. Dixit.n. Hip.p̄.pnosti.co:ꝙ frigidus sudor ē malus peior tn̄ ē q ī ceruice ⁊ capite solo fit. Et Gal.dixit in ꝯ°. Raro ē q: iste due sudoris spēs idicāt sincopim vtraq3 spēs p se. Sed si ābe simul fuerit.s.ꝙ sit frigidus/⁊ ꝙ fit ī capite ⁊ ceruice solū tūc ē deterior oībus spēb⁹ sudoris: ⁊ dixit ꝙ sudor frs quāuis fit ī toto corpore/⁊ sudor q ē ī capite ⁊ ceruice tm̄ quāuis sit calidus significat mortē: Dixit Gal.ī ipo ꝯ°ꝙ hūc ī mpnē scripsit Diascorides sic ē deterior ex sudore q ē frs/⁊ postea q ē ī capite/⁊ ceruice tm̄: q̄ñ iste due spēs sudoris signāt mortē3 ⁊ hoc ī febre acuta/aut lōgitudinē morbi/⁊ hoc ī febre lēta trāquilla: ⁊ hic habes/ꝙ Diascorides fuit añ Gal. ⁊ dr̄t qdā ꝙ sudor frs totī cōis sigt̄ aut citissimā caloris nālis extinctiōnē/aut abūdantiā frigidissimorꝫ humorꝫ calorē nālem ēt ⁊ febralē supantiū ⁊ extinguētiū/cuius dr̄a ē: q: q extinctiōem caloris nālis sigt̄ est cū acuta febre: alius v̄o ē cū lēta/⁊ p^m. vicinā mortē sigt̄/quēadmodū si appꝫ ī.4°. sigt̄ mortē ī.6.⁊ nō expectat.7.pp paucitatē caliditā3 inate: alius v̄o q: ē cū lēta febre ipsius sigt̄ lōgitudinē/⁊ cū hoc ēt dubiū. Si.n. ī ea virtus cōfortata fuerit vt possit illā mā3 digerere ⁊ digestā expellere salus subsequitur. Si aūt nō morit̄ īfirmus: Dixit Almans.so.oīs sudor qui totū3 nō tenet corpus ē nō bonus/⁊ hoc eo ꝙ est paucis/ex quo nō fit ī toto corpore/⁊ siquidē calidus fuerit longitudinē morbi significat/ī quātū natura non pōt expellere de materia nisi paucū. Si v̄o frs mortē nūciat: ⁊ dixit Alman. q ī die nō sit cretico nō ē bonus/⁊ q ē talis ex quo ēger nō alleuiat̄ ē nō bonus: ⁊ Auic.dixit.2^a.4^i. q̄ñ post sudorē nō inenit̄ leuitas nō ē signū bonū/ꝙ si fecerit augumētū nocumēti/tūc ē signū malū/lꝫ ēt sit cōis toti: ⁊ dixit Alman. Cū3 eger plurimū sudauerit/aut quasi corpus suum humectatū fuerit ⁊ pcipue caput ⁊ ceruix post anhelitū frigidū mors propinqua eē significat.

f Tez Nicolus in.2°.cap.vltimo dixit de vltima parte apho.q verificaẗ cõstante virtute ⁊ perseuerantibus sudoribus:q2 nõ perseuerãtibus virtute cõstãte posset significare breuitatẽ/⁊ si eẽt virtus debilis significaret breuitatem vel mediocritatem inter longitudinem ⁊ breuitatẽ.

38

Vetus. e T ubi i corpore sudor ibi egritudinem narrat.

Theod. e T qua parte corporis sudor est ibi morbum esse significatur.

Leoni. q Va parte corporis sudor est/ibi significat morbum.

Nicolus i.2°. tra.5.disti.6. de pnostic.c.52.de signis sudoris.

m Ultiplicatur aũt sudor i corpore:Dixit Auic. aut cã materie/pp multitudinẽ suã/aut subtilitatẽ ⁊ liquiditatez suã/aut cã virtutis.i.vehemẽtiã virtutis expulsiue/aut mollificatione ⁊ debilitate virtutis retentiue/aut cã pororz corporis/qñ dilatãtur pp cãs dilatatiuas/aut pp vehemẽtiã motus/suple vel aliarũ cãz extrinsecarũ sudare facientiũz:vt copertura pannoz ⁊ similia/⁊ subdit/minoraẗ sudor/propter cõtrarias causas;⁊ dixit etiã/mẽbra q̃ plus sudant sunt illa in quibus est mã faciens sudorem/siue egritudinẽ:Dixit n. hip. vbi i corpore sudor ibi egritudinẽ.i.cãm egritudinis narrat.Et dixit Auic.Mẽbra q̃ nõ sudant sunt illa in quibus est latus super qd dormit eger:ipm.n.raro sudat;qñ est coartatũ habẽs vias strictas:⁊ est magis calidũ/⁊ resoluit humiditates ad ipm fluẽtes/⁊ dixit sudor multiplicaẗ i mẽbris posterioribus/vt dorso/q2 sunt magis humida/⁊ minoraẗ i anteriorib9:q2 sunt magis sicca ⁊ sũt calidiora magis/resoluẽtia humiditatẽ sudabilẽ.Sũt ẽt magis rara/vñ ab eis faciliter euaporat ipa humiditas/citius ẽt infrigidanẗ/⁊ dixit sudor multiplicaẗ i mẽbris superioribus magis q̃ in inferioribus ⁊ pprie i capite.

39

Vetus. e T ubi in corpore calidum vel frigidum ibi egritudo regnat.

e T qua parte corporis frigor aut calor est/ibi morbus est. Theod.

e T qua parte corporis calor/aut frigus ibi morbus. Leoni.

Ubi in corpore calidū aut frigidū ibi egritudo narratur.s.mala cōplo calida aut frigida pura/aut cū mā. Nā vbi ē tale distēperamētum lesiuū operationū ibi est egritudo:istud tñ distēperamētū.s.calidū aut frigidū inquātū est lesiuū operationū fit egritudo/inquātū tñ se repsentat tactui tangentis/τ ex illo cōprehendentis taliter impressum esse morbū/dr esse signū demōstrans ei egritudinē/τ lz vbi sit calidū aut frigidum ibi sit egritudo nō tñ necessario ibi erit mā egritudinis:q: mā ɔtēnta in vno loco pōt in alio causare egritudinē/τ nō solū in parte in quā est calidū aut frigidū ē egritudo/sed pōt esse etiā in aliis partibus corporis τ in toto.

Nicolus i.2. mac.5. distin. p.ca.io. desi gnis egritudi nū iteriorū.

Quintūdecimū signū est sumptū a qualitate mutata τ est qz si corporis tumor.i. habitudo totius corporis fuerit mutata/aut q: fuerit minor aut maior/aut fuerit mutata sm colorē ut q: fuerit rubicūdior/aut albior/aut liuidior/aut nigrior significat futurā egritudinē dixit Hip. vbi i corpore calidū aut frigidū.s.extra intēsius tēperamēto.s.nōdū manifeste lesionē fecerit in operationibus τ sit perseuerans ibi egritudinem narrat futuram.

Itez Nicolus eodē tra.c.14 de signis neu tri corporis ð cidentis.

40

e T ubi in toto corpore mutationes:et si corpus aut infrigidatur/aut statim calidum fit/aut calor alter ex altero fit: significat longitudinem egritudinis. Uetus.

u Si toto in corpore mutatio fit:et modo corpus frigescit/modo calescit/aut colorem alium ab alio recipit longitudo morbi significatur. Theod.

Leoni. T ubi in toto corpore mutationes/ et si corpus refrigeret/uel rursus calefiat: uel color alter ex altero fiat longitudinem morbi significat.

Nicolus i.2°. ... m.7.c.vlti°. Irit hip. vbi in toto corpore mutatiões 7c. dixit aūt statim q2 dictū eius verificat̃ d subitis mutationibus: nō aūt de paulatine factis/ q possunt eē fm nāz: 7 verificat̃ virtute cōstāte: q2 si esset debilis significaret breuitatē 7 mors/ 7 verificat̃ in illis mutationibus perseuerātibus 7 nō semel apparētibus/ 7 maxime si euenerint añ digestionē/ 7 non intellexit de mutationibus frigidi ad calidū/ 7 ē9rio euenientibus i parofismis: 7 iō dicit hip. est q2 ille mutationes significant/ q in corpore sunt diuerse 7 multe materie ad quarū consumptionem natura indiget tempore longo.

41

Uetus. Vdor multus ex sōno sine aliqua manifesta causa factus/significat qm corpus plurimo cibo utitur. Si uero cibū nō accipienti hoc fiat significat qm indiget euōne.

Theod. I p somnū sudoris copia sine causa manifesta euenit/usus cibi plenioris significatur. Sed si nō p cibū id accidit inanitione corpus indigere significatur.

Leoni. Vdor multus ex sōno factus absq3 manifesta causa corpus uti pluri cibo significat. Si uero cibum non accipienti hoc accidat/scire oportet q euōne indiget.

Nicolus i.2° tra.5.dist.6.d° pnostica.c.32 de signis sudoris. Udor multus ex somno absq3 manifesta cā. s. extrinseca significat q corpus plurimo cibo vtit. 7 Auic. dixit ponēs hūc apho° sudor plurimus i somno absq3 cā manifesta faciēte illud significat/ q ille i q° fit plus cibi affert suo corpori q̄3 toleret/ ocadit .n. sudor a mā cibali superfluē

te/quã nã expellit/vt nõ multiplicetur in corpore/sed si hoc nõ est significat qm̃ euõne idiget:ꝛ cã i hoc dixit Auic.ẽ qꝛ sudor pluriniis cũ sanitate virtutis nõ fit nisi pp multitudinẽ mate/rie cui ptinet/vt eã expellat nã/ꝛ illa multitudo fit/aut pp cãz propinquã/q̃ est replõ ꝓpinqua/ꝛ replõ ꝓpinqua est ex cibis sumptis tũc:ꝛ hanc repletionẽ expellũt fames ꝛ exercitiũ:ꝛ sudor q expellit p nãz/aut fit pp cãm antecedẽtem longinquã q̃ est ex superfluitatibus multi cibi/ꝛ nõ excusat in huiusmodi nisi euõ mũdificãs corpus ex eis p sudorẽ/aut fortassẽ nõ egredit ex eis nisi qd ẽ subtile/ꝛ ẽ vie ꝓpinquũ/ꝛ dimittit corruptum iobediẽs i corpore:ꝛ hoc sic scribit.17.ptiũ.post positũ supra dictũ apho.ait Ras.dico qꝛ sudor ẽ lõgus ex superfluitate lõgo tpe gñata a multo cibo/ꝛ significat repletionẽ venaꝝ/ꝛ pro bibitio cibi significat ad ꝓhibẽdũ ꝛ abiciẽdũ sudorẽ:Sz euõ est melior multiplici ẽ cã.pª.qꝛ pseruat a nocumẽto qd posset euenire ex reptone.2ª qꝛ nõ pmittit virtutẽ debilitari vltimo:qꝛ illud qd remanet de sanguine post cibi subtractiõez ẽ malũ:qꝛ ei⁹ subtile ẽ resolutũ ꝛ remãsit grossuz/ꝛ sit superfluũ ꝛ nociuũ: sed p euõnez humoris superflui ꝛ nociui/ euãnt/ꝛ remãebit sanguis purus ꝛ bonus.Et dixit Rasis si sudor ẽ ex superfluitate ꝓpinqui tpis sentit põderositas i corpore/ꝛ nũdũ adest replõ venaꝝ/ꝛ hic tollit ex sola cibi subtractione:ꝛ Auic.2ª.4ª.assignauit cãs cur somnus plus sudare facit/q̃z vigilia:ꝛ prima est qm̃ calor nãlis plus agit i somno in humiditatẽ corporis: qꝛ magis vnitus reuocat i somno q̃z i vigilia/ꝛ ideo i somno magis cõuertit humiditatẽ illam i vapores/qui puenientes ad cutẽ i humiditatẽ aquosaz cõuertunt/q̃ ẽ mã sudoris.2ª cã est qꝛ nocumẽtũ anhelitus ẽ maius i somno q̃z i vigilia/vt declarat strictio/q̃ fit in somno/ꝛ pp hoc nocumentũ mouet virtus expulsiua maxime spũaliũ ad expellendũ ad exteriora humiditates/q̃ i interioribus cõtinent/q̃ sunt mã sudoris:ꝛ.3ª.cã ẽ:qꝛ somnus mouet mãs ad interiora ꝛ loca magis calida/ ad q̃ cũ peruenitũt magis euaporãtur:ꝛ dicũt quidã multiplicat sudor magis in somno cibo in somno magis facto digesto/ꝛ dimi/nuta resolutione humiditatũ a calore cõtinentis: Dixit Auic. de gñali cura febris qꝛ quãto plus caliditas inata ẽ fortior fit resolo magis occulta/q̃re tũc nõ fit sudor nisi fuerint alie cause iducẽtes su/ doreẽ:De causis multiplicatiõis sudoris sm Auic. tactũ ẽ sup illo apho:ꝛ vbi in corpore sudor:ꝛ est apho.38.huius.

Itẽ i.2ª ꝯtra.ꝓ sũma.2.c.5. tione morbo/rũ reptonis ẽ hoc ẽt sed di/minutius.

Vetus.

Vdor multus uel calidus / uel frigidus semper fluens / frigidus maiorem: calidus uero minorē egritudinē significat.

Theod.

Vdor multus modo calidus / modo frigidus assidue fluens. Frigidus magis. calidus minus. morbum significat.

Leoni.

Vdor multus calidus uel frigidus superfluens / frigidus magis: calidus minus significat morbum.

Nico. l. 2. tra. 3 pronostica. vbi supra.

Udor multus frigidus ꝛ calidus superfluens: frigidus maiorē .i. lōgiorē vel periculosiorē / calidus vero minorē ꝛ breuiorē siue remissiorē / vel minus periculosam significat egritudinē: Dixit aūt superfluēs: q2 i quacūq3 parte corporis i quocūq3 tpe morbi fluat multus / dixit Arist. 2ᵒ. probl. 55. sudores calidi indicātur meliores frigidis / calidus vero significat mām superabilē a nā / frigidus significat mām isuperabilem a nā / ꝛ ideo semp est malus / ꝛ maxime cū fiat nūq3 mā existēte digesta / assignans aūt Arist. cām dixit qm̄ ois sudor alicuius superfluitatis est expulsio / ꝛ intellexit in sudore regulato a nā: nā in nō regulato a nā aliqn̄ expellit nō solum superfluitas: sed etiā cū ea exalat calidū nāle / vt apparet in sudore frigido eueniente in febre acuta mortifera / modo verisimile ē dixit Arist. q2 pauca superfluitas a calore inato calefiat ꝛ calefacta i sudore egrediat / multa aūt nō. sed remanet frigida / ꝛ sic frigida i sudore exeat quapp frigidus sudor multe superfluitatis signū est pp qd longiores demōstrat ꝛ periculosiores egritudines: Dixit Gal. i 2ᵒ. hic sudor egreditur quolibet die morbi / ꝛ significat humoris multitudinē / qui si est frigidus est malus ꝛ inobediens digestioni / calidus vero est minoris malitie: dicūt predicta verba Arist. ꝛ Hip. habere veritatē ceteris paribus / sed posita disparitate possibile est sudorem frigidū significare minorē egritudinē calido: vt si appareat calidus in ceruice tantū in die nō cretico cum magna debilitate virtutis / ꝛ frigidus appareat in febre lenta cum bona virtutis constantia / ꝛ sic dicūt potest calidus apparere in febre mortali.

Ebres quecūq; nō deficientes tertia die sunt fortiores/periculosę: quecūq; uero sic defecerit significāt/qm̄ nō piculosę. **Uetus.**

Vecunq; non intermittentes tertio die uehementiores reddūtur magis peri/culosę existunt. Sed si quouis modo intermittunt securitatem inesse significatur. **Theod.**

Ebres quecūq; non intermittentes tertia die fortiores fiunt: magis periculosę: quocunq; autem modo intermisserint periculum abesse significatur. **Leoni.**

Febres quecūq; nō deficiētes i diatritis.i.de.3°.in.3m. vel in diatritis.i.in oi die periodica & habēte motū humiditatis facientis illas febres fiunt fortiores/periculose: & subdit q̄ quecūq; sic defecerint significat qm̄ nō sunt periculose: & p nō deficiētes intellexit cōtinuas/& per deficiētes intellexit interpollatas: & Gal. dixit i cōmēto febris illa q̄ de se corpus mūdificat nō est molesta/q̄ vero nō mundificat molesta/& maxime respectu sue proportionalis mūdificātis. Dixit Ras.16.cōtin. febris si tepescens fuerit salubris erit: Sin aūt fallax/& iuxta prolixā tepiditatē eius erit salus eius abundātior: & c 2°.& deteriores febres dixit Auic. sunt inseperabiles in quibus putredo est intra venas/deinde ille q̄ eradicātur/quarum putredo est in toto corpore sparsa/aut i plurbus partibus corporis. Scias q̄ febres cōtinue semper sunt prauiores interpollatis in mā aliis pportionalibus ceterorum supposita paritate pp cōtinuā afflictionē deteriorē esse nō cōtinua. Sunt.n. cū seuioribus accidētibus magis prostratiue virtutis/& ideo sunt plus & plurīes mortis iductiue/sed sublata paritate materie & alio rū/cōtingens est & nō incōueniēs aliquam interpollatā de mā maligniori & ampliori esse periculosiorē aliqua cōtinua d mā benigna & pauca/& maxime si interpollata eueniet in corpore imbecilli: cōtinua vero in forti. Dicūt quidā febres interpollate sunt salubres & nō moleste a tota spē/q̄d est dicere q̄ de ter/

Nicolaus.1.2°. trac.2°. distin. p°. d febribus humoralibus c.13. de cōparatione febrium cōtinuarū ad interpollatas.

mino specifico iportante febres interpollatas verificat esse sa-
lubres: Dicimus.n.quottidianã febrẽ eẽ salubrẽ:q2 plures quot-
tidiane sunt salubres/quãuis aliqua quottidiana possit eẽ mor-
talis/ꝛ similiter de alijs iterpollatis/vt q̄ est i sincopi/nõ ergo
interpollate sunt absolute salubres/sed solũ ad ꝯtinuas cõpa-
rate. Dñt ꝙ febres ꝯtinue ꝓportionales cõparate ad ꝯclusas
fm ptin alioꝝ supposita paritate sunt minus piculose ꝯclusis.
Tes Nicolus i.2°.tra.distin.6.cap.44.ꝺ significatia
sumptis a febribus ꝛ eoꝝ accidentibus idẽ ꝺ apho.

44

Vetus. q Vibuscunq̃ febres longæ. his dolores, et pustulę fiunt in articulis.

Theod. q Vos febres longę exercent/his uel abscessus i articulos/uel dolores decũbũt.

Leonl. q Vibus febres longæ his tubercula/uel labores in articulis fiunt.

Nicolus i.2°. trac.3.c.xj. de signis crisis minus gñali/b9 ad cognoscẽ.7.ꝯditiones crisis.

d Ixit Hip. crises per deriuationẽ materie fiũt maxime in febribus laboriosis cũ qbus est lassitudo/vel labor spontaneus peccato humoꝝ: Dixit Ras.16.ꝯtinẽ.in febribus incipiẽtibus cũ rigore ꝛ finiẽtibus cũ sudore:q2 rigor i principio parosismi ꝛ sudor in declinatione eũant superfluitates sicut fit i tertiana ꝛ quartana i qbus nõ eget nã euacuatõe nisi mã fuerit multa valde:ꝛ dixit. Hipp.4.apho.quibuscũq3 febres longe sunt his pustule fiunt in articulis / aut dolores supple/aut deriuatur materia ad alia loca/propterea ꝙ natura in illis longis febribus nõ est potens eam expellere de nobilibus ad ignobilia/de interioribus ad exteriora: Oportet.n.ad hoc ꝙ crisis fiat per permutationez materie dixit Gal.super.5.prognosticã in ꝯ°.illius verbi/quibus febris permanet:ꝛc. ꝙ virtus habeat aliquid fortitudinis.s.nõ sit debilis in vltimo:ꝛ habeat predictã veritatem/vt in pluribus/quia aliquando ille febres longe dissoluuntur per manifestam euacuationem/ꝛ aliquando insensibiliter de signis crisis que fit cum permutatione prosequitur ibidem Nicolus que diminutio [illegible]

q Vibuscūq; febribus resurgentibus/aut pustulę / aut dolores fiunt in articulis/ hi amplioribus cibis utuntur. — Uetus.

q Vos febres diutine habēt/his in articulos absceditur/si labor accidit: quibus aūt in articulos absceditur si labor ex febre/hi cibo pleniore utuntur. — Teobd.

q Vibus tabercula/uel ī articulis labores fiunt hi pluribus utuntur cibis. — Leoni.

q Uibuscūq; ex febribus resurgētibus dolores/aut pustule ī articulis sup[er] vel extremitatibus hi āplioribus cibis vtunt/q[uia] cibi ex debilitate digestiue ad p[re]cedētē febrē sequēte nō bñ digerūtur/s[ed] i multos humores ɔuertunt. nō nutrire aptos/q[ui] postea ad iūcturas & extremitates descēdē tes dolores & pustulas in eis causant maxime nō sequēte euacuationem illo[rum] humo[rum] ante ipo[rum] fluxum/plurimū autem cōtingit hoc in conualescētibus non veris. — Nicolus i.2°. i fine trac.2.c. de cōualescentia i generali i fine.

46

f I rigor inciderit febre nō deficiente:iam debili existente uirtute mortale. — Uetus.

f I rigor accidit per febrem continuam egro iam debili letale est: — Theod.

f I rigor incidat febre nō deficiente/egro iam debili letale est. — Leoni.

r Igor eueniēs in febribus est triplex: vnus qui dicitur pueniēs/q[ui] aduenit ī p[rin]cipijs parofismo[rum].secūdus rigor d[icitu]r ɔcomitās/vel icidēs q[ui] accidit ī p[ro]cessu febriū & añ statū/q[ui] rigor aut euenit semel tm̄:aut paucis vicibus/aut multis/& vterq; ho[rum] eueniēs a cā extrinseca nō est significatio mala de qua sit curandū. Si aūt eueniat a cā intrinseca tūc qui semel aut bis euenit nō ē significatio certa salutis vel mortis/ seu crisis bone vel male:Sed tñ si cōiūgit cū virtute debili in — Nicolus i.2°. tra.5.disti.6°. d[e] p[ro]nosti.c.35 de signo sum pto a rigore.

febre indeficiente sicut dixit Hip. est significatio mortis: qz tūc nō cōtingit nisi ex paucitate caloris inati/ vt dixit Auic. p^a. 4^a. cap. de rigore: ꝛ Hip. 4. apho. si rigor inciderit febre non deficiente: ꝛc. ꝛ in alio apho. dixit vt a Rabi scribit. 16. ꝯtiñ. sic. quotiens rigor accidit cū febre cōtinua iminēte sepe debili virtute existe periculosum. Sed quotiens rigor accidit semel in febre causonica in ea nō manifestaꝛ significatio an erit super periculū/ aut super crisiꝫ laudabilē/ qm̄ si accidit ex debilitate virtutis periculosius erit: Sin aūt/ licet fuerit fallax ꝯditio erit ad bonū: sed si sepe accidit rigor in febri causonica si virtus cū ea fuerit fortis nō erit illaudabilis/ sꝫ si erit debilis significat mortem/ ꝛ si sequiꝛ rigorē euo ꝛ nō mitigaꝛ febris dissolueꝛ virtutem corporis ex duplici cōditione. s. ex virtute nō substinēti/ ꝛ ꝑturbatione rigoris/ ꝛ etiā euo augebit debilitatē ꝛ lassitudineꝫ: ꝛ si rigor accidit tm̄ absqꝫ euone non erit laudabile ex vtroqꝫ modo simul/ et cā/ qꝫ hoc accñs surgit loco cause male/ eo qꝫ laborēꝫ infert virtuti/ ꝛ eo qꝫ fit ad signū malū significāo sup debilitatē eius i vltimitate finali/ qm̄ solebat euenire post rigorēm cūꝫ euone humoꝝ nociuoꝝ/ ꝛ nūc i ipa dispōne cessauerit actus eius. ꝛ dixit ibidem Ras. quotiens accidit rigor in febre cōtinua/ ꝛ inde debilitaꝛ virtus vehemēter periculū ꝓnūtiat: cū inde rigor ꝓnūtiet super suffocationem caliditatis inate. Dixit Auic. 10. cū causonē patienti superuenerit tremor semel atqꝫ iterūꝫ ec sudauerit ꝛ egritudo nō fuerit alleuiata/ sed debilitas dispōnis malitia augumētate fuerint signū est pernitiosum: ꝛ idem dixit Auic. 2^a. 4^a. ꝛ dixit i rigore accidēte vicē vna nō forsitan verificaꝛ apho. indicans an est ꝑꝑ debilitateꝫ superflua. virtutis/ an ꝑꝑ aliud tertius rigor est subsequens de quo diceꝛ sup illo appo. a causone habito: ꝛc. ꝛ super illo. Quibuscūqꝫ in febribus quotidiē rigores: ꝛc.

47

Xcreationes si in febribus nō deficiētibus liuidę/ uel sāguineę/ et fetidę/ et felleę sint oēs malę sunt: egestę uero bene bonę sunt/ et secundū secessum/ et secundum urinas: Si uero non aliquid utilium egrediatur per hęc loca: malum.

Theod.

Xcreatiões in febribus nõ interpollatis liuidę/aut cruentę/aut fetidę/oẽs sunt malæ/sed si bene excernitur salutares sunt deiectiones etiã et urinę iuuant/quæ cõmode exeunt. At si nihil cõmode per ea loca excernitur/malo est.

Leoni.

Xcreationes in febribus nõ intermittẽtibus liuidę/cruentę/fetidę:oẽs malę et biliosę/et si benę exeunt/siue per alui excretionẽ/siue p urinas bonę. Si uero nõ aliquid eorũ q̃ iuuãt p hec loca excernit̃:malũ.

Nicolus i. 2ª. trac. 5. d pnosticatiõe. c. 30 d significationib' sumptis ex sputo.

Xcreatiões.i.sputa i febribus nõ deficiẽtibus liuide: et sanguinee.i.rubee/et fellee.i. citrine oẽs male sunt: Dicũt hic per colorẽ liuidũ intellegit illũ in quo ẽ aliqualis citrinitas tendẽs in viriditatẽ et nigredinẽ qualis est color carnis ↄtuse:et causat iste color in sputis aliqñ pp mortificationẽ:et qñq3 pp ↄmixtionẽ flegmatis cũ mĩa:mĩa vincẽte in ↄmixtiõe. Sputũ sanguineũ qd ẽ purus sanguis significat rupturã vene i pectore et est malũ: Dixit Ras.10.ↄtiñ.autoritate Gal. si i sputo fuerit pauca rubedo/aut citrinitas/aut spumositas/aut tenuitas significatio dat :qp illud nõ ẽ maturũ solũmõ et nõ qp passio sit oio suspecta/sed si i sputo fuerit itẽsa rubedo: aut citrinitas/aut viriditas/aut spumositas/aut viscositas.s.itẽse aut rotũditas male erit ei dĩit qdã qp sputũ illaudabile simul et timorosũ b3 colorẽ eius ẽ nigrũ/viride/liuidũ/citrinissimũ/maxĩe qdcũq3 hor ẽ fetidũ. Sed sputũ mediocre ẽ albũ: aquosũ/vel albũ grossiũ/viscosũ et citrinũ nõ ẽ intẽsũ et rubeũ qd appz post diẽ.7ᵐ.sputũ vo illaudabile sit et timorosũ sm subaz eius ẽ/qd ẽ viscosũ/globosũ/adherẽs et si rotũdũ fuerit ẽ deterius.

48

Idem.

N nõ deficientibus febribus/si quedã extra frigida fuerint/quę uero interius ardenat/et sitim habeant mortale.

Theod.

I N febribus non interpollatis si exterio
ra frigent: interiora uruntur et sitiunt/
letale est.

Leoni.

I N febribus non intermittentibus si par
tes exteriores frigidę interiores urũtur:
et sitim habent letale est.

Nicolus i.2°.
tra.5. disti.6.
d̕ pnosti.c.14
de signis sum
ptis ab extre/
mitatibus.

D Icũt differt frigiditas extremitatũ a calido apate vi
scerũ proueniẽs a proueniẽte ab alijs causis dictis in
morbo acuto: q: cũ hac frigiditate ardent interiora:
& sitiunt: Dixit hip. in non deficiẽtibus febribus si q̃ quidẽ ex
tra frigida: &c̃. intelligẽdo de frigiditate perseuerãte in ipsis ex
tremitatibus: Stare. n. inuicez simul possunt augeri caliditatem
in interioribus/& frigiditatẽ in exterioribus. caliditas vehemẽs
in interioribus & sitis intensa denotant calidũ fore apa in ali/
quo viscerũ/& nõ solũ calidũ sed & magnũ/& dolorosum: ita
vt attrahat sanguinẽ & spũs ad se sicut vẽtosa/vnde accidit &
sitis intensa cõicari ori stomaci caliditate exsiccante: Dicunt si
apa nõ fuerit magnũ & dolorosum non fieret tanta sanguinis
& spũs reuocatio/& per cõsequens nõ fieret dicta frigiditas in
extremitatibus sicut apparet ĩ quibusdã pleuresib⁹ & alijs vi
scerũ apatibus paruis: Nã p hoc distinguitur apa magnũ vi
scerũ a paruo: Distinguitur etiã frigiditas apatũ viscerũ a fri
giditate rigoris: q: in rigore pectoralia sunt etiam frigida/in
apate autẽ magno viscerũ ardent: Dixit Ras. 16. cõtiñ. in febre
cõtinua si superficies corporis fuerit frigida & pars interior in
cendatur cum ea existente siti intensa eger moriturus est: quo/
niam hoc accidit febribus malignis valde/de hoc etiam dice
tur super primo apho. part. 7. in acutis morbis frigiditas: &c̃.

49

Ianus.

I N nõ deficientibus uero febribus/si la
bium/aut oculus/aut supercilium/aut na
sus distorqueatur/aut non uideat/aut
non audiat iam debili existẽte corpore/quod
cunq; horum fiat prope mors est.

N febre nõ iterpollata si labiũ/aut ocu- Theod.
lus/aut supciliũ/aut nasus puertit/si ui-
sus/si auditus defecerit egro iam debili:
quicqd ex his accidit mors in ppinquo est.

N febre nõ intermittente si labrũ/uel Leoni.
oculus/uel nasus/uel supcilium peruer-
tatur/uel non uideat/uel nõ audiat iã
debili existente corpore/quicquid horum eue-
nerit;mors proxima est.

Nquit hip.6.pnost.si palpebre inuerse fuerint/si la- Nicolus i.2ª.
bia similiter fuerint/aut nares distorte fuerint his si- trac.5.c.disti.
gnis siue solis siue cũ predictis mortẽ proximã iudi- 6.de signis sũ
cabis:& in.4°.apho.dixit.in non deficienti febri si labiũ:&c. & ptis ab alijs pti
scias q͂ consimile iudiciũ dari põt de quocũqз alio mẽbro corpo- bus faciei ore
ris/& q͂ i quibusdã libris inuenit loco palpebre iuerse palpebre excepto.i prin-
spasmate.i.cõtracte:Dixit Auic.2ª.4ᵗ.siccitas palpebrarũ est cipio.
mala & tortuositas nasi est mala/& significat propinquitatem
mortis.Cum.n.in ea est spasmus malus est mortalis.

In nõ deficiẽte febre si labiũ:&c.q͂ si eger nõ videat: Itẽ i eodẽ tra
aut nõ audiat/& suple aut nõ odoret/aut non gustet/ cta.c.17. de si
vel nõ tangat iã debili existẽte virtute iam mors pro- gnis supis ab
pe est. Dixit Auer.4.collig.qñ ifirmus nõ videt/nec audit cũ opatiõib' vir-
debilitate virtutis signum est mortis proxime: Auic.aũt dixit tutis aialis scꝫ
quãdo nõ videt infirmus neqз audit est signũ malũ: Dicunt sitiue in prin-
quidã q͂ in oĩbus infirmis ante mortem predicti defectus eue- cipio.
niunt/licet in quibusdã nõ appareant/& rõ eorũ est:q꞉ cor vlti-
mũ moritur ergo aliquãdiu stat vita alijs mẽbris vita priua-
tis:& tñ per vitã cordis corpus dicitur esse viuũ/aliqñ tñ cor
ita cito moritur q͂ nõ cõprehẽditur apparenter mortem aliorũ
mẽbrorũ precessisse mortem cordis:quidã vero alij dicunt/q͂
sunt quedam corpora habentia cerebrum & instrumenta sen-
suum valde fortia/& in his ante mortem non apparet no-
tabilis defectus in operationibus cerebri & ipsorum sensuum:
sed apparent sentire/audire/videre & similia facere vsque
moriantur/& quedam sunt corpora habentia cerebrum & in-

strumēta sensuū debilia pp paucitatē caloris inati et spūuz in eis/ q̄ in his añ mortem apparet notabilis defectus in opera/ tiōibus dictoꝝ sensuū: ꝙ maxime cerebro existe valde mutato: Dixit Gal.sup.6.epid, ꝙ ponit a Rabi in.6ᵗ.parti.sic obscuritas visus suple: ꝙ similiter alioꝝ sensuū debilitatio quāuis maxime visus in egritudinibus acutis significat mortificationem visibilis virtutis: Dicūt ꝙ ablatio sensuū exterioꝝ nō pcedēs a cā propria instrumēti illius sensus ablati/nec a cā primitiua significat mortē ꝙ multo magis ablatio sensuū interioꝝ simili mō procedens/ꝙ dixit Ras. 16. cōtin. significatio debilitatis aialis virtutis arguit debilitatē sensuū/sicut cū oculus effugit lumē/auditus vocē fortem: Dixit Auic. si fugiat a vocibus ꝙ odoribus ꝙ coloribus habētibus fortitudinē est signū malū significans debilitatē sensus aialis: ꝙ subdit Auic. ꝙ sensus cerebro ppinquiores sicut visus auditus odoratus prius recipiūt nocumentū cerebro patiēte/ꝗ̄ lōginquiores.s. gustus ꝙ tactus ꝙ sic ēt nocumētuz i longinquioribus minus ꝙ tardius significat nocumētū in cerebro/ꝗ̄ in propinquioribus: Notāt ꝙ qñ nocumētuz lōginquoꝝ nō remouet cōone ꝙ cōmensuratione cōpōnis eoꝝ tūc pōt significare sicut nocumētuz ppinquoꝝ: ꝙ cā sit in cerebro/quāuis nō sit certe sicut propinquoꝝ/ꝙ dicūt ꝙ qñ nocumētū cerebri ē cōe toti ꝙ est magnū tūc oēs sensus ꝙ motus leduntur/vt pz in apoplia ꝙ eplia/qñ vero ē paruū lz sit cōe toti cerebro tūc nō est necessariū oēs sensus ledi le siōe manifesta/sed aliquis ex eis vel aliquí ꝙ illi ex eis magis ledētur/qui sunt magis apti pati/vt pz de habēte oculos debiles q cerebro eius nō multū patiēte statī leduntur alijs sensibus nō lesis/vt voluit Gal.p. pnosti.i 2ᵒ. Ubi crēdere debeꝰ ꝙ c. T. dixit Auic. ēt ꝙ omniū sensuū opatiōes significāt sup dispōnes cerebri fm eoꝝ fortitudinē ꝙ debilitatē. multaqꝫ alia ponit Nicolus ibidem p̄ hac mā de lesione cerebri ꝙ sensuū/q propter longitudinē dimitto.

Idē i eodē tra ca.c.44.ꝺ signis sumptis a febribus et eaꝝ accñtibꝰ aliqd ꝺ hoc.

50

Uet. — **u** Bi i febre non deficiente dilisia superuenerit et desipientia mortale.

Theod. — **q** Vibus in febre nō interpollata difficultas spirādi cū delirio accidit letale est.

Si in febre nō intermittente difficultas
spirādi et delirium acciderit: letale est. Leoni.

Si i febre nō ɔ̄tinuāte dispnia ⁊ desipiētia supuenerit .s. siue sigillatim / siue cōiunctim ⁊ hoc max. ⁊ nō i pricipio morbi mortale signum erit / ⁊ hoc siue calidītas febrilis causet illa actiōa cū eleuatiōe vapor ad pulmonē ⁊ cerebrū / siue causet ea exiccādo pectus ⁊ cerebrū / siue ēt sequat dispnia ad apa pulmōis / ⁊ desipiētia ad apā cerebri / quocūqꝫ mō fuerit signū ē mort / max autē dispnia ē molesta in febribus acutis propter magnam in eis necessitatem anhelitus propter euitandum intensam caliditatem cordis / quem dispnia impedit.

Nicolus i. 2. tra. 5. dis. 6. c. 41. de significatīs sumptis a plurib' accidētibus simul in fine.

51

N febribus apostema nō solutū ad primas crises lōgitudinē egritudinis signt. Uetus.

Er febres abscessus nisi primis soluat idicationibus morbi longitudinē idicat. Theod.

N febrib' abscessus q ad primas iudicatiōes nō soluūt / lōgitudinē morbi signt. Leoni.

In febribus apa nō solutū .i. nō eruptū ad primas crises .i. i primis dieb' creticis siue erūpat añ ꝑ multitudine materie / siue nō i ipsis primis creticis / sed tardet erūpi vltra illos lōgitudinē morbi .s. ipi' febris / vel ipsi' apatis signat: signt mām multā / si quoqꝫ pcesserūt extiturā signa digestiōis / ⁊ p eͣturā dispō egri puertat ad bonū ⁊ seqt eius leuitas: tūc illud ē bonū / ⁊ eͦ malū / vt si apparuerit extitura nō appa rētib' signis digestiōis ⁊ fuerit facta deriuatio ad mēbrū magis nobilē mā ⁊ si p talē extiturā morbus cesset / qd ē raro / non tñ assecurabit mēbrū / cū illa supuenerit / a periculo.

Nicolus in. 2. tra. 3. c. xj. ď signis crisis minus gñalibus ad cognoscēdū .7. cōditiōnes crisis. Itē i. 2. tra. 2. summa p. c. 18. de signis qbus cognoscitur tpa vniuersalia morbi.

52

Vibuscūqꝫ in febribus / aut in aliis egritudinibus uoluntarie oculi lacrimātur: nihil incōueniens: quibuscūqꝫ uero non secundum uoluntatem: incōueniens. Uetus.

Theod. q Vibus in febribus / aut in aliis morbis oculi uolentibus illacrimât nullũ est piculũ / sed quibus iuitis periculosius ẽ.

Leoni. q Vicunq; in febribus uel in aliis morbis sponte illacrimant nihil absurdum: qui uero non sponte absurdius.

Nico. i.a tra. ?.dist.6.c.8. d' signis sũpt ab oculis. q̃si in principio.

d Ixit hip. p. pnosticoꝝ. si oculi lumẽ effugerint / nolẽtesq; lacrimas effuderint: rẽ. mortalia signa iudicabis. De .2.ᵉ aũt signo dixit hip. 4. apho. i febrib' aut i aliis egritud. si oculi: rẽ. malũ. n. signĩt tã i acutis / q̃ȝ in diuturnis morbis. In acutis. n. ostẽdũt ꝯtentiuã virtutẽ oculoꝝ eẽ ꝓ mortuã / ⁊ ꝙ pinde substantialis coꝝ humiditas ꝯtineri neqt. Sȝ i lacrimas exit. In diuturnis aũt nõnũq̃ȝ morbis lacrime sanguinẽ ex naribus fluxuꝝ signĩt: q2 lacrime i diuturnis signĩt copiã sanguinis ad caput ascendisse / ⁊ pelliculas cerebri repleuisse: vñ vene oculoꝝ sanguine plene emittunt illũ cũ lacrimis: ⁊ sic sanguinẽ ex naribus fluxurũ signĩt. Cursus igitur lacrime absq; volũtate ⁊ proprie ex vno oculo dixit Auic. est signum malũ nisi sit signũ crisis ⁊ sanitatis ⁊ significẽt ipȝ alia signa fluxus sanguinis nariũ cũ incolumitate alioꝝ signoꝝ: Dixit tñ Auic. considera in lacrimis lacrimarũ paucitatẽ / ⁊ multitudinẽ / ⁊ subtilitatẽ / ⁊ grossitiem / ⁊ caliditatem / ⁊ frigiditatẽm / ⁊ exitũ earũ cũ volũtate vel sine. Dixit Gal. in cõmẽto. qñ lacrimãtur oculi inuolũtarie ẽst signũ mortale nisi sint ille lacrime pp obtalmiã. aut pp mãȝ q̃ descendit ad oculos ex capite: naȝ tũc nõ significabunt morteȝ necessario: Sed si fuerint pp debilitatem virtutis significabũt mortẽ ⁊ pernitiem.

53

Uetus. q Vibus ĩ dẽtibus in febribus / limositates fiũt fortiores et diuturniores fiũt febres.

Theod. q Vibus per febres lẽtore dẽtes opplentur his febres incidunt uehementes.

Leoni. q Vibus circa dentes in febribus quidam lẽtores nascũtur: his fortes fiũt febres.

q Tibus i dētib⁹:⁊c.⁊ rō ē q: limositas q̄ ē q̄daȝ subā corpulēta grossā ē aliqñ petrificata in mā flatica vel mūtica/ a q̄ gñāt.de q̄ petrificata max̄ itellexit Hip.i dicto apho. Dixit Auic. Dī q ille cuius dentes coopiūtur vi scositatib⁹ i febrib⁹ significat/q febris ei⁹ sit vehemēs:signt.n. vehemētez febrē ⁊ mãȝ viscosaȝ tarde resolutiōis. Ista mā ex q̄ fit limositas i dētib⁹ ſm plm ē flatica/⁊ cū sic ē limositas illa remanet coloris albi/aliqñ tñ ē mūtica ⁊ tūc remanet coloris nigri.febris i q̄ hec limositas acidit pp viscositatē vł grossitiē materie ē lōga ⁊ ē multe caliditatis petrificātis tñ nō ēst malorum multū accñtiū: Dixit.n. Gal.5.apho.i cō°. apho.qcūqȝ a tethano : ⁊c.nā nō sustinet sit fortitudinē morbi ⁊ lōgitudinē eius.

Nicolaus i.f°. tra.5.disti.6°. c.io.de signis sūptis ab ore.

54

q Vibus plerunqȝ tusses siccę et modice prouocatę in febribus urentibus/ non ualde sitientes sunt.

Vetus.

q Vibus tusses siccę leuiter irritant i febribus arduis/hi nō admodū siti afficiūt.

Teobd.

q Vibus plurimū siccę tusses leuiter irritantes in febribus ardentibus fiunt/nō multum siti infestantur.

Leoni.

d Jnit Hip.4.reg.acut.loquēs d̄ signis causonis/q sitis vehemēs ē p^m.signū vror causonis.d̄ q° dixit Auic. dico q adest vehemētia sitis nisi adsit tussis parua sic dixit Hip.qb⁹ plerūqȝ tusses sicce:⁊c. vrētib⁹.i.causonicis nō valde sicciētes fiūt:⁊ subdit Auic.tussis ista ē accñtalis.i.nō a nā ſȝ a medico puocata vt p sūptiōeȝ alicui⁹ acetosi vel similiuȝ tussiȝ cōmouētiū/vel ē accñtalis.s.ab hac febre:q: nō ē facta a colera calida ⁊ sicca mordicatiua q̄lis ē mā huius febris. Nam huiusmodi tussis nō affert sitiȝ/ſȝ fit vt dixit Gal.i cō°.ex q̄dā hūiditate dissoluta descēdēte ad ptes faucū ⁊ pulmōis:q̄ hūectat ptes illas:⁊ ista ē q̄ aufert siti.nā dixit Auic.vł q vehemētia sitis corum fit pp cāȝ.s.calidę ⁊ siccę cōplonis:g° cū cōmouet tussis pua hūectat p illud qd̄ currit ad carnes molles faucū:⁊ bñ dr̄ tussis pua:dȝ.n.parua eē:q: mlta cū fit mot⁹ laboriosus exsiccaret ptes illas/⁊ sic augeret siti/⁊ nō sedaret:dȝ g° eē modica.

Nicolaus i 2°. trac.2°.dist.3. d̄ febribus colericis.c.xj.de signis causonis.

vt potius iuuet p prouocationē humiditatū in humectādo pulmonē/q̄3 in exiccādo eū p motū/ꝛ dixit hip.modice prouocata:q2 si eēt cū ſtenutamēto adderet in siti exiccādo:ꝛ nō dixit hip; nō sitiūt/n̄a febricitātes vſtiue ſitiūt fortiter/ſiue tuſſiant ſicce ꝛ modice/ſiue nō/ſed dixit nō valde ſitiētes ſiūt.ſ.reſpectu ipoꝝ nō tuſſiētiū ſicce ꝛ modice/ꝛ ita voluit Gal.in ꝯt°.ꝛ ſcias q̄ hoc idē faceret p̄dicta tuſſis ī aliis febribus nō ſic vrētibus/expreſſit aūt hip.de vrentibus:q2 predicta tuſſis videbatur in eis minus ſedare ſitim.

Itē Nico.i.2° tra.5.diſti.6. c.20.de ſignis ſūptis ab operationibus virtutis nālis: q̄ ſi in fine.

Int Raſ.19.ꝯtiñ.in quo accidit ī febre cauſonica tuſſis ſupabūdātis quātitatis ꝛ modici iſultus abſq3 ſputo ī eā nō patiē ſitim/cuꝫ ipa tuſſis cōmoueat ſemper humiditates ad humectandū os eius dixit hipp.quibuſcūq3 tuſſes ſicce:ꝛc̄.Tuſſis.n.ſicca ꝛ in qua modicū ſputi pꝛuocatur ſiue ſit nā ſiue ab arte p̄cedit ex reumate ſubtili deſcendēte ad guttur p pulmonē/qđ ꝯtinue humectādo partes oris p̄hibet ſitim.

Item Nicolus ī eodē.2°.tra.2°.ſūma.4°.cap.19.de ſignis diſtiguētib9 febres humorales idē dicit vt ſupra.

Item Nicolus i.5.tra.4.cap.35.de multitudine ſitis dicit q̄ tuſſis ēt parua attrahit humiditatē ad guttur: niſi ſit valde ſicca/ꝛ adducit aphꝫ. ꝛ aliqui embrocāt cū humidis frontē/vt aliquid deſcendat ꝛ leniat ſitim.

55

Vetus. I N bubonibus febres factę omnes malę/exceptis effimeris.

Theod. F Ebres quę per acceſſum inguinū accīdūt malę ſunt/niſi genere effimerę hoc eſt diarię continentur.

Leon. E X inguinum tumoribus febres omnes malę pręter diarias.

Nicolus i.2°. tra.2°.ſūma.2 c.27.d effimera ex apate in principio.

Dixit Auic.p°.4°.cap.de febribus apatū.Diſpōnes febris/q̄ ſequūtur apata apparētia ſunt ſm plurimū de gñe febriū diei/cū apata p̄dicta nō pueniāt ſm plurimū ad cor niſi cū calefactiōe ſua abſq3 putrefactiōe/ꝛ plm hoꝝ apatū ē a cauſis pꝛimitiuis/cū vero puenerit ipoꝝ putred

ad cor ppter suā magnitudinē/aut pp suā ppinquitatē fortasse fit febris nō de gñe febriū diariarū:sed putredinis:q plm hoc q simil liū.s.a qb° puenit putredo ad cor:nō fit n.si a causis añcedentibus corporeis/q repletiōib° crudis:sed q: vt plm puenit ex eis ad cor calefactio sola iō vt plm sunt effimere: Ait.n.Hip. i bubonibus oēs febres:q c. puenit.n.ex eis simplex calefactio ad cor p alteratiōes parti post partē facta a supcalefactiōe humor ptētor i apate:Nā huiusmodi apata/ad q febris sequit vt plm sunt carta p essentiā pp humores calidos/q hūc modū tetigit Gal.p,ō diffe.febriū/p nō pueit putrida fuligo ad cor sed i loco bubonis remanet idusa/alteratiōe sola pueniēte ad cor multas autoritates Nicolus de hoc tāgit ibidē qs reliq°.

Et scias q cū effimere ex bubōe supuenerit putrida q cessant vel obūbrāt significatiōes effimere minus ma lū ē/q cuz eius q putride significatiōes retinent q ap parēt/q ē maius malū:q: significat nō solū māz i bubone col lectā putrefactā eē/sz ēt añcedētē māz/q i venis existebat/vel alijs viscerib° cū putruisse/ex q putrida fuligo ad cor pueniēs febrē acedet putridā/q fortasse ō hac itellexit Hip.cuz dixit i apb°.i bubōib° oēs feb.male excepti effimeris.s.solis existib°.

Jtez Nicolus eodē tra.dist. 7.cap.9.de si gnis febrium cōpositarū in genere generalissimo.

Et ē i codē.2°.tra.5.distincti.6.cap.45.de significatis sumptis ab apatibus mēbror exterior de hoc apho. ibidem quasi dicat.

Ubo p apate sūptus.3.reperit sumi:vno mō ppriissi me p solo apate inguinū:q: inguina bubones vocā/ tur:q: latitāt i corpore more bubonū auiū nocturnar q i die latitāt q i nocte vagātur vel dr apa inguinū bubo:q: i eis formā oblongā habet sicut bubo auis:q hoc apa nro idio mate vocat anguin:2°°.pprie sumit p apate cuiuscūqz emun ctorior:q.3°°.cōiter p apate partiū exterior max° vniuersaliū q pprie eius qd ad exiturā deducit.vñ idiuisiōib° dixit Ras. cū pforat bubo.i.exitura/q isto tertio modo sumit ab Hip.4. apho.Cum dixit in bubonibus omnes:q c.

Jtē Nico.i.7 tra.5.c.33.de apatib° emū ctorior siue de bubonibus.

E his apatibus que nō sunt venenosa sunt sine malis accidentibus. Jpa tñ qñqz psequit febris q erit putri da/aut effimera/de qua dixit Hipp. q in bubonibus oēs feb.q c.nō inuenis ex hoc q febris effimera sit bona:q: ois est lesiua:sed in cōparatione ad putridas/q sunt magis suspe/ cte:q effimera in bubonibus cueniens sc'cūdū plurimū est non

Jtē Nico. ibi dē paulopost

vera: concedunt quidam ꝙ aliquando potest esse vera: Dicit Gal. in comento. ꝙ omnis febris putrida coniuncta buboni sequitur apostemata viscerū/quasi velit dicere/ꝙ febris eueniens putrida apostemate existente in emūctorijs vel in alijs mēbris ignobilibus tūc ipsa nō sequitur illud apostema/sed aliud apostema quod est interius in aliquo viscerū/ꝛ verificatur hoc dé cum secundū plurimū: Aliquādo.n. licet raro apostema extrinsecū nō coniūctum cū apostemate intrinseco potest sequi ꝛ sequitur febris putrida ꝛ proprie cum fuerit in mēbro arterioso/aut cordi vicino/ꝛ maxime accidet cum suppurabitur apostema illud propter putridā fuliginē surgentem ab ipso: Dicūt ꝙ febris putrida in bubone est mala ꝛ suspecta: siue cum eo incohoet siue ad ipm sequatur/deterior tamē erit inchoans q̄ȝ subsequens: quia subsequēs significat ꝙ nō dependet a putredine intrinseca/vel si dependet ꝙ nō est tante malitie vt possit causare febrem a principio. Putrida autē inchoans cū bubone cōtrariū significat: ꝛ dicunt deterius est febrem putridā sequi apostemata emuctoriorum q̄ȝ alia apostemata extrinseca saltem nō multum cordi vicina/vel alijs principalibus: ꝛ illud ideo est: quia ab emuctorijs citius ꝛ plus potest cōmunicari de putredine membro principali propter cōmunicationem quā habent cum principalibus: ꝛ secundum hoc apparet ꝙ deterius est febrem putridam sequi ad apostema assellarum/q̄ȝ aliorū emuctoriorum.

56

Uetus. f Ebricitanti sudor superueniens nō deficiente febre malum: prolongatur enim morbus et humorē plurimū significat.

Theod. f Ebricitanti si sudor accedit febre nō intermittēte malo est: morbus.n. progatē plusq̄ humiditatis inesse significatur.

Leoni. f Ebricitāti sudor superueniens febre nō

deficiente malum. Prolongatur.n.morbus/et multã significat humiditatẽ.

Quinto sumitur iudiciũ super temporibus morbi vniuersalibus ab accidentibus crisis & euacuationis. Dixit hippo. ebriacitanti sudor superueniens: &c. quapropter opus est vt tempus prolongetur / vt illum humorem consumat: vt dixit Gal. in comento. & Hal. io. theor. in sinoca & causone sudore superueniẽte terminum non complente diuturnitatem significat: quia multitudinẽ materie demonstrat: Dixit Auic. quãdoq; cognoscũtur tempora ex parte euacuationis: Nam cum incipit in parosismo aliquo aliqua euacuatio aut sudor / aut fluxus ventris / & parosismus secũdus est in similitudine primi in fortitudine aut supra eũ / tunc egritudo iudicatur longa: quia significatur q euacuatio illa fuit propter multitudinem materie: & non vi virtutis: quia si fuisset vi virtutis parosismus secũdus fuisset minor primo / & hoc maxime verificatur de morbo salubri & proprie in principio vniuersali morbi stantibus signis cruditatis materie. In morbo vero mortali per illam euacuationem & equalitatem inuasionis parosismi significatur breuitas egritudinis: quia illa euacuatione virtus prosternitur / vnde citius succũbit.

Nicolus I. 2° tract. 2° summa p°. c. 18. de signis qbus cognoscũtur tẽpora vniuersalia morbi.

Ebriacitantibus. s. febre humorali sudor superueniens immo etiam preueniens / vel interueniens / vel intercidens scilicet copiosus in quocunq; die scilicet cretico vel non cretico non deficiente ex illo febre / neq; parosismo eius sed potius augumentato malũ est / prolõgatur enĩ morbus scilicet constante virtute quia humorem plurimum significat propter cuius multitudinẽ si virtus esset debilis braviaretur ad mortem multa materia suffocante virtutem debilẽ. Dixit iudeus in quo fuerit sudor & cum sudore non tollitur febris pronuncio q morbus erit prolixus cum hoc significet superfluitatem multitudinem superfluitatum: & dixit. Vidi sudare quendam in principio / deinde pati febrem & prolixus fuit morbos eius per longum tempus.

Ite I. 2° I vltimo cap.

Vetus. a Spasmo et tetano habito febris super-
uenlens soluit egritudinem.

Theod. q Vi conuulsione aut distētione tenetur:
si accidit febris morbum leuat.

Leoni. q Vi cōuulsione aut distentione neruorum
tenet̄ febre superueniente liberatur.

Nicolus l.3. trac.5.c.5. de cura egritudinū nuce et neruorum in gn̄ali.

a Spasmo et tetano habiti̇s suple et paralesi et tremore: et stupore/et oibus neruorum egritudinibus flegmaticis febris superueniens soluit egritudinez: Dixit nr̄ esse verificatū est.s.ab Hip.et Gal.et et p experientiā q febris superueniēs curat egritudines neruorum/quarū radix ē humiditas et frigiditas: Digerit.n.et subtiliat et consumit mās corporum/qua pp vel curat vel saltē minorat eas et pstat auxiliū ad curationez: et hoc habet veritatē in processu pmissa bona minoratiōe materie/ita q cius humiditatē ɔsumere possit febris caliditas: dixit Gilibertus nō puocet febris nisi corpore mūdificato: De qua afit febre itelligāt sapiētes Hip.manifestauit.5.apho. dicēs: A spasmo et tetano habito febris superueniēs acuta soluit egritudinē/qui apho.l3 nō sit nisi i paucis exēplaribus vt tñ fuisse Hip.et iō scribēdus vbi deest/et eō maxime: qr Auic. in cura spasmi itroduxit eū/et qr hic apho.multū suspectus eē vt/eo q febris acuta dato q curaret spasmū est p se egritudo nō minus piculosa q̄z spasmus/et ideo exponēdo dn̄t quidaz q nō intelligit de acuta vere et pprie sumpte/sed de febre acuta cū putredine nō maligna nec piculosa/et quidaz alij adhuc amplius dubitātes de nocumēto febris acute/dn̄t q ille aph. fuit Hip.et q Auic.eū introduxit sicut inuenit/sed bn̄ cōcedūt q febris putrida iterposita/lenta/et cronica sicut quottidiana et quartana:et dn̄t q quartana febris spāli valet i cura spasmi et tetani pp cōcussionem tremoris eius: vn̄ excutit mā spasmi et tetani a loco vbi cōtinet/et pp multitudinē sui sudoris:et dn̄t q ipsa quartana px ex ēis securitatem pstat a spasmo futuro: quartane.n.nō superueniūt spasmus vel raro ei accidit. Sunt et alij dicentes q nulla febris putrida superueniēns est vtilis:nā ad hoc q aliqua egritudo superueniēs alteri egritudini sit vtilis requirit q egritudo superueniens sit minor precedēte/qualis

nõ est febris putrida. ⁊ ideo dicūt/ꝙ sola febris effimera cōpe tit/⁊ dicūt ꝙ p febrē acutā intelligit febris effimerā breuis du rationis/quā acutā vocāt/nō ab intensione caliditatis nec pe riculi/sed a breuitate spacij sue durationis: Dixit Gētilis ertus nō inducat febris nisi certificato ꝙ nō accendat calor nisi in spiri tibus tm̄ ⁊ nō i humoribus/dicit ꝙ ista febris melius est ꝙ su/ perueniat a cā aliqua extrinseca/vel a medico approximata q̄z ab intrinseca. Dicit quidā ad prouocandū febrem dz inspicere medicus si egritudo sit talis q̄ det fiducias ei ad curandū ⁊ sic dz icipere a prouocatiōe eff[imere]/q̄ si nō sufficiat dz prouocare iterpollatā remisse caliditatis/⁊ ea nō sufficiēte dz prouocare febrē et intēse caliditatis: Si vo egritudo fuerit magna periculo/ sa vt spasmus ⁊ tetanus vehemēter fortis: q2 nō dāt fiducias me dico/tūc dz icipe a prouocatiōe febris itense caliditatis: ⁊ dicit qdā q̄n egritudines iste sunt particulares alicuius mēbri particula ris vt cruris/vel manus nō dz medicus i cura prouocare febrē saltē putridā. s3 solū dz prouocare febrē q̄n egritudines iste cēnt cōes toti corpori sacie ifra/vel vni medietati corporis/vel sal/ tē alteri quarte parti totius corporis: ⁊ quō ⁊ cū quibus reme dijs debeat prouocari hec febris ibidē ponit Nicolus pulcher rime qd̄ dimitto/⁊ est quasi in fine cap. supra citati.

Tem Nicolus ibidē dixit hip. 5. aphōr ⁊ ponit .5. p[ar]ti. sicut vinū soluit spasmū ex repletione eius equalita te sicut soluit ex febre ⁊ ponit expositionē i longum quam ditto: q2 apho. nō est in exemplaribus.

Tem Nicolus in. 7. tra. 4. cap. 35. de vulneribus ner uorū ⁊ cordarū in generali dixit bonū esse fieri i spa/ smo febrē in vulnere nerui quādo febris ⁊ spasmus nō cōsequit vnā ⁊ eandem egritudinē magnam ⁊ suspectā: ⁊ sic esset malū quasi in principio.

58

Causone habito rigore superueniente solutio fit. — Ucca.

Vi ardore tenetur si frigus acciderit sol uetur eo malo. — Theod.

Febre ardente habito rigore superue/ niente solutio. — Leoni.

Nico.l.2.tra.3.sū.4.c.20. signis febrium copositarum.

b Dixit Gal.2°.de diffe.feb.sinocarū proprium ē nō horre re/sumendo horrorē pro cōmuni forti tpo.p accñs tñ pōt rigor euenire in cōtinua febre/& hoc aut eo q̄ su peraduenit aliqḋ accñs subito terrorē nature inducens: ꝑꝑ qḋ accidit q̄ nālis calor reducat ad interiora/vñ exteriora eo de pauperata rigent/vel q2 nā nouā pugnā ꝯ morbum vel eius mām inchoat/vel morbus ꝯ nāz/ꝑꝑ qḋ nālis calor interius retrahitur/& retractus vnit/& vnitus fortificatur/& fortificatus māz expellit super mēbra sensibilia crētice vel nō crētice. Dixit .n.Hip.a causone habito si quotidie rigores fiunt/quotidie febres exoluūtur/aut q2 nā i dicta pugna nocumentū materie pcipiens irritata aliquā eius partē super mēbra sensibilia expellit/aut q2 in patiēte febrē cōtinuā aliquis reperit humor extra vasa positus circa sensibilia mēbra quietus/qui postea ex pugna ipa vel alia quacūq3 cā mouet sup ipa sensibilia mēbra: & horrorē causat:& istomō.2°.prone st.4.cōmēto.dixit Gal.in principio febrū acutarū aliqñ cōtingit frigiditas extremitatū: aut q2 si humor nō expellat super mēbra sensibilia expellūtur tñ vapores acuti mordicatiui/qui horrorem causant/aut q2 reuocat calor nālis ꝑꝑ malas mās/aut q2 virtus retentiua mēbrorū in tñ debilitat & relaxat q̄ māz i vasis ꝯtinere nō pōt: vñ sinthomatice mā illa/sup sensibilia mēbra mouet/& horrorem causat. Dixit.n.Hip.A causone habito si rigor &c̄.aut q2 febris continua cōposita cū aliqua interpollata ratione cuius accidit horror in ea/aut q2 composita cū apate.

Jtē Nico.i co dē tra.dist.3.c.xj.de signis causonis.

a Causone habito rigore superueniēte solutio fit causonis: Dixit Gal.in 2°.q̄ huius apho.sensus ē q̄ rigore superueniēte patiēti causonē fit curatio causonis/& hoc ideo:q2 per motū concussiuū rigoris abiicit mā causonis: aut ideo q2 significat rigor/q̄ mā causonis transit ad extra venas/q̄ tandem mouebit per euōnē3: illā licet aliqñ huius rigoris causā3 natura insensibiliter resoluat fm plurimū tñ ꝯsequitur cū euō manifesta:q2 fm plurimū fit sudor:& maxime bene percepto rigore fm totū corpus:q2 tūc cōprehēdit māz i toto corpore eē diffusam/deinde aūt sequētur ad rigorē vomitus vel fluxus vētris nā potente pellere māz rigoris ad ipas regiōes: & sic exponat apho.curat causonē.i.significat causonē curari: & verificat nō de omni rigore/sed de superueniente in die cretica post signa digestiōis: Dixit Ras.16.ꝯtiñ. Rigor in causone

post rigorem significat crisim bonã. In principio autẽ ante digestionẽ est malus/quia oia signa crisis nõ possunt apparere i principio/et ad hoc significandũ notanter dixit Hip. rigor superueniens: et scias q rigor in causone plus euenit/q̃ in tertiana cõtinua: qr mã tertiane cõtinue i venis amplis et magnis contẽta est/et sparsa ad multas venas/et cũ hoc grossior materia causonis: vñ a nã nõ sic expellitur ad extra venas superfensibilia mẽbra/et maxĩ cũ nõ sic irritet expulsiuã ad expellẽdũ: Itẽ ẽ hoc sup apho. ifra. qbuscũqz i febribus quotidie rigores: et c.

Item Nicolus eodẽ tra. distin. 7. cap. 25. de febre cõposita cũ rigore dicit de quo rigore intelligatur/et ponit q ẽ triplex rigor. vt ẽt supradictũ est i apho. 46. Upra in cõmẽto apho. 46. dictũ est rigorẽ eueniẽtẽ in febribus triplicẽ esse de. p. et. 2. ibi dictũ est. tertius autem rigor dicitur subsequens de quo dixit Hippo. A causone habito: et c. s. cũ aliq̃ cretica euõne solo fit causonis. Item de hoc rigore in. 2. tra. 2. sũma. 4. cap. 2. de tipo in gñali: et distin. 7. cap. 10. de signis febriũ putridarũ cõpositarũ in genere subalterno.

Itẽ Nico. i eodẽ. 2. tract. 5. distin. 6. c. 34 de signo sũpto a rigore.

59

Ertiana uera si nõ iudicatur in septem periodis longissima iudicatur.

Vetus.

Ebres tertianę septenis circuitibus iudicantur: quod longissimum est.

Theod.

Ertiana exquisita septenis circuitibus: quod longissimum est/iudicatur.

Leoni.

Eundẽ signũ colerice febris dixit Auic. febris de colera pura ẽ acuta. i. breuis et citi mot9 pp materie subtilitatẽ de quo signo loquẽs Hip. dixit tertiana pura: et c. dixit Gal. i cõ. q tertiana cõtinua i. 7. dieb9 terminat si pura fuerit/et nõ acciderit error: illã illõ qõ tertiana facit iterpollata i vno piodo cõtinua facit i vno die: maxĩ tñ breuis est causon: sciaz tñ q colerica pura tã cõtinua q̃ iterpollata põt citi9 terminari: et si iterpollata nõ trãscẽdit dñt qdã. 7. piodũ: cõtinua tñ pura qñqz trãscẽdit. 7. diem ascẽdẽs ad. 9. vel. xi. et iõ dixit Auic. q cõsumit i ebdomada qñqz suple et qñqz nõ.

Nicolus i. 2. tract. 2. sũma 4. c. 19. de signis distiguẽtib9 febres humorales.

Ite eodē mō. distinc.3.c.4. ō signis febri um colericaꝝ puraꝝ ꝛ non puraꝝ.

Ertiana pura:ꝛc̄.cā fm Gal.supradicta ē ꝛ est iste terminus ꝑfixus a pte post ſꝫ nō a pte añ: qꝛ lꝫ non possit ꝑteriri pōt tñ ꝑueniri:vñ sic causon aliqñ terminaẜ i.5ᵒ.d̄ie/aliqñ i.4.aliqñ i.3.ita sit̄r terciana pura aliqñ finiẜ in quinto piodo/aliqñ i.4.aliqñ i.3.aliqñ i.6.imo aliqñ ĩfra tertiū/ꝛ itell gẜ apho.debito sruato regimine ꝛ errore nō cōmisso:Dixit Auic. tertiana pura nō addit cū nō accidit error supra.7.piodos/ꝛ qñq₃ ꝯsumiẜ pp subtilitateꝫ ꝛ paucitatē sue materie i parosismo vno i quo accidit vomitus aut egō mūdificās corpus a colera/ꝛ ista febris vnius parosisini nō ē ꝯtinua/neq₃ iterpollata/neq₃ piodica fm absolutā rōneꝫ vocabuli nullo parosismo redeūte. Dr̄ tñ piodica i quātū est de mā talr̄ sc bñte ꝙ ō sui nā ē apta/vt fiat piodicatio/ꝛ itelligitur apho.hic ꝟitatē fm plum:qꝛ nō ē icōueniēs pp multās cōtingētias ꝙ tertiana pura trāsc̄dat.7.piodos. vñ dixit Gal. i libro de tipo adducens hunc apho.ꝙ Yip.ait tertiana certe idicaẜ i.7.piodis lōgissima/ꝛ subdit raro ꝟo tardat.i.ꝓlōgatur:ꝛ maxᵉ si nō ꝯstituaẜ autūno finiēte iā hiemi copulato: Dixit Ysac pᵒ.accessio.4.horis permanet/aut sex/aut octo ꝛ sunt eius accñia parua:2ᵉ aūt accessiōis accñia sunt q̄si pmē/sed tñ sunt lōgiora q: pmanēt.x.horis/aduenīēte aūt.3ᵒ.icipiūt superfluitates turbari ꝛ ebulli/ꝛ nā molestaẜ fortibᵘ accñtibᵘ/ꝛ veniēte.4ᵃ.augumētāẜ accñia ꝛ ꝓlōgaẜ posissimus/ita ꝙ duret aliqñ.15.aut.16.horis.i.5.ꝟo accessiōe sunt minora q̄ i.4ᵃ.ꝛ.6ᵃ leuiorē ē ꝛ modica/ꝛ.7ᵃ.adhuc ē leuior/postea cedit oīs molestatio. Sit̄r dixit Gordonius de ordine hoꝝ parosismoꝝ/ꝛ ō additōe ꝛ postpositione hoꝝ parosismoꝝ tāgit Nico.ibideꝫ.

60

Uetus. q Vibuscūq₃ aures in febribus surdescūt: Sanguis ex naribus fluens/aut uenter turbatus soluit egritudinem.

Theod. q Vibus per febres aures obsurduerint: his sanguis e naribus fusus/aut aluus turbata soluit morbum.

Leoni. q Vibus in febribus aures obsurduerunt sanguis ex naribus fluēs/aut aluus turbata/soluit morbum.

d E euone aut dixit Hip. Quibuscumq; i febribus aures surdescut suple vel i aliis egritudinib⁹ sanguis ex naribus fluens/aut venter turbatus solut egritudinē.s. surditatē: Dixit Auic. multotiens destruit surditatē fluxus vētris intelligendo vt dictum est supra scilicet super apho.28.huius particu. Quibuscumq; fellice egones: ⁊c. ⁊ pro hoc apho. vide illud cōmētū q: fluxu illo euatur mā faciens surditatez ⁊ diuertit/dixit Auic. in nocumēto colerico opz/vt euacuet colera solutione vētris. plurimū tn̄ i ipa solutione nō remouetur surditas/vt in apho. supra tacto patuit: Dixit Aron/si fuerit repl'o ex flegmate euacua illud/⁊ si ex mlia euacua illā.

Nicolus i.3. trac.6.c.2. de nocumentis auditus.

61

q Ve iudicātur in paribus diebus discrita sunt/et amica conuersionis. — Uetus.

f Ebris nisi die pari desierit solet recidiuare. — Theod.

f Ebricitatem nisi diebus imparibus febris reliquerit solet recidiuare. — Leoni.

q Ue i paribus iudicātur.i.creticant diebus discrita sūt ⁊ 2uersiōis amica:febricitantez.n.si nō in imparibus dimiserit reuerti cōsueuit:quē aph^m.13 Gal.i 2mēto. dānet:q: i quibusdā diebus paribus pōt fieri crisis bona:vt in 4.14.20.⁊ similibus potuit tn̄ ipm ponere Hip. itelligēdo per dies pares nō creticos:⁊ dicūt quidā dictū Hip. in hoc apho. nō tenet vlr/sed idefinite vt verificet/de aliquibus diebus paribus tm̄/vt.6.8.12.16. ⁊ similibus:⁊ debes scire q crisis magis laudat ex signis magis digōnis pappareētibus/⁊ similiter magis vitupat ex die i quo fit/⁊ hoc max' fit pp errorē q sepe 2tingit i cōputatiōe dierz:ōis tn̄ crisis eueniēs i die cretico quā tū ē ex parte tp̄is i qua prouenit ē bona ⁊ laudabilis.

Nicolus i.2. trac.3. de crisi c.xj. de signis crisis minus gn̄alibus: ad cognoscēduz septē cōditiones crisis.

62

q Vibuscumq; in febribus quotidie rigores fiunt/quotidie febres soluūtur. — Uetus.

q Vibus per febres quotidie frigus accidit febres quotidie soluuntur. — Theod.

Leoni. q Vibus in febribus quotidie rigores fiũt: quotidie febres soluuntur.

Nicolus i.2°. tra.2° summa.4 c.21.de tipo in gñali: et i.c.22 de causis ipoꝝ tipoꝝ.

t Ipus aũt eueniens i febre aliqñ pcedit et ẽ illud qd ẽ fm pl'm: et dr añs: aliud subsequẽs/q fm plm fit i febribus ↄtinuis et fit virtute forti expellẽte mãꝫ de venis ad extra venas: et iterpollatis de vno menbro sensibili ad aliud mẽbrũ sensibile/alius dr incidẽs eueniẽs i ↄtinuis aliqñ extĩte virtute forti: et signũ mãꝫ malã stimulanteꝫ virtutẽ: aliqñ extĩte virtute ↄbili/et signũ mortẽ: De tipũ antecedẽtẽ tetigit hip. i apho. qbuscũqꝫ rigores in febribus: etc. et tipũ sequẽtẽ tetigit i apho. a causone habito: etc. et rigorẽ icidẽtẽ ẽt tetigit i apho. Si rigor acciderit febre nõ deficiẽte iã debili: etc. ꝫ sup illos duos apho. de hoc latius tactũ ẽ et loca illa faciũt pro hoc apho.

i Item in.2° tra.2°.summa.4ª.cap.21. de causis aggregationis materie et reaggregationis.

63

Uetus. q Vibuscũqꝫ in febribus icteritia superuenerit ante septimum diem: malum.

Theod. q Vibus per febres morbus regius ante septimum accidit: mali est.

Leoni. q Vibus in febribus morbus regius ante septimum diem accidit: malum.

Nicolus i.2ª. tra.5.de crisi c.15. de signis spẽꝫ crisiũ p humoribus colericis expulsiuis a nã ad supficiẽ corporis cum mutationum materie.

d E crisi p icteritiã Ras.19.ↄtin.ponẽs aphᵐ hip. dixit icteritia añ.7.diẽ eueniẽs ẽ malũ signũ: et quotiẽs apparet post.7.ẽ bonũ: nã apparitio eius añ.7.nõ ẽ de fiat añ ipoꝝ digõneꝫ/sed ẽ pp nocumẽtum supueniẽs epati/et ait Ras: dico qꝫ differẽtia ẽ iter has icteritias: qr icteritia cretica fit i die cretico et sequit ipaꝫ corporis leuitas et febris cessatio/sed alia nõ erit i die cretico/et post ipaꝫ febris erit fortior. Dixit Gal.5.de iter. vidi quẽdã febrientẽ febre adurẽti a cuta q eradicata ẽ i.7.per icteritiã toti corpori supueniẽtem: et dixit Ras. autoritate hip.i epid. Cũ accidit icteritia multe diminutatis sine aleuiatiõe ifirmi/et videos multã/colerã ebuliẽtẽ a cor

pore exeūtē cognosces pp hoc victoriā morbi sup:a nā3.verū si acadat post hoc multus sudo:/aut fluxus vētris/vel vomi/tus/ꝛ pōt cōmode tolerari a virtute possibile ē corpus mūdifi cari ex hoc/ꝛ erit bonum: Si vero non/minime.

Icteritia si ante.7.diē malū dixit Auic.2ª.4ª.ꝛ añ di i gestionē:q: significat ꝙ expulsio materie ad ptes cutis ē sinthomatica/ꝛ nō ex actiōe nature: Nā nā digestā expellit mā3 ꝛ maxᵉ i dieb⁹ creticis quoꝝ prim⁹ est.7ᵘˢ. Dixit Ras.16,cō.quotiēs videris icteritiā supuenire/aut citrinitatē3 cōdiñatē3 i corpore ꝛ cū vrina ꝛ egōne ē attrinatio colere bo nū ē. Sin aūt sigñ sup vltimitatē cōdiñatiōis caliditatē. Dixit Auic.icteritia añ.7.ꝛ añ digōnē3 ē malū nisi succurrat ei flu xus vētris ꝛ ad eū alleuiatio.ꝛ si fuerit post.7.nō ē ita salubris si nō ꝯiūgunt ei signa laudabilia/qd̄ si acciderit i.7.aut.9.xj. aut.14.cū signis laudabilib⁹ ꝛ absq3 nocumēto i ptib⁹ epis aut splenis/ꝛ absq3 duritie ꝛ apate tūc ē laudabilis/nā multotiēs accidit p eā crisis cōpleta ad quā sequit leuitas:ꝛ sigt malitiā dispō ꝯria leuitati: Dixit Auer.4.collig.qd̄ dixit Hip.icteritia añ.7.malū i acutis febrib⁹ reprobatū ē experiētia i terris nr̄is oi/bus:ꝛ hec ē sententia oiu3 collegioꝝ psaꝝ ꝛ idie maioris ꝛ mi/noris/ꝛ oi pte illoꝝ de antalis/ꝛ possibile ē qd̄ illud qd̄ Hip. dixit i grecia locū habuit q: terra illa hac frigidior existit: hoc aūt qd̄ dixit Hip.qd̄ ē signū malū est iō q: hec ē vna ex rebus ex qb⁹ puenit crisis/ꝛ oīs crisis veniēs añ digōnē3 ē malum: ꝛ possibile est ꝙ viderit in terris suis crises euenientes per icte ritiam esse malas ꝛ sine digestione.

Icteritia añ.7.ꝛc.q:vt dixit Gal.i ꝯᵒ.significat calidā i apa epis/aut ipsius oplatio /ꝛ itellexerūt de icteritia supueniēte febri citrina nō de perfite/nec de simul in/choāte cū febre: Dixit aūt ante.7.nō p termino psixo s3 p eo tpre qᵒ applicuerit añ signa digōnis/ꝛ i die nō cretico:q: illa expulsio ē sinthomatica eueniēs tñ die.7.aut post nō sit lau/dabile nisi cū determinatiōe Hip.si nō dextrū hippocādrium dur fiat: Zoar aūt dixit medici vituperāt icteritiā i princᵒ egri tudinis:q: ipsi⁹ fit exitus añ humoꝝ maturatiōē3: ego aūt di co/ꝙ icteritia ē morb⁹acutus/ꝛ motus ei⁹velox i agēte ꝛ pa/tiēte nō negabim⁹i eā posse fieri maturatiōē3 die.2ª.ꝯñatiōis: ꝛ maxᵉ die.4ª.ꝛ pprie i etate iuuētutis/tpre estatis/regiōe calida/lo cis oriētalibus/ꝛ meridiōalibus,i his ꝛ silib⁹ accelerat matu/

Itē Nico.i,2ᵒ tra.5.de ,pno sticat.c.39.de significatiōe sū/ptis ab icteritia

Itē Nico.i,5. tract.6.c.4.d̄ signis spēru3 icteritie nigre ꝛ viridis.

ratio ꝛ digestio de cuius dicto satis mirādū est: ꝛ maxime q̄ die secūda eueniat crisis laudabilis/ꝛ maxime cū motus icte/ ritie sit de.3°.in.3ᵐ.die3.cū neq3 etiā a Gal. i toto tp̄e vite sue nō fuerit visa egritudo cuius motus ē de.3°.in.3ᵐ.creticari in 4ª.die nisi semel: Ab archigene vero bis nedū q̄ fiat in.1ª.die ad bonū/ꝛ subiungit dicta ab Auer. supra. ꝛ quāuis Auer. di xerit illud experiētia esse probatū nō tñ per illud tollitur dictū hip. qm̄ eius dicta in apho. sunt velut canones vl'es/ꝛ veriffi/ cant vt in pluribus: experiētia etiā quā adducat(dicūt qdā)nō est approbabilis/cū illud dicat in Persia ɔtingere/q̄ est regio satis frigida: Est.n.regio q̄ hodie dr̄ tartaria/quod si forsasse Zoar/ꝛ Auer. voluerint itelligere p icteritiā quandā remissa3 citrinitatē circa oculos ꝛ facie3 maxime apparēte3 pp inflāma tione3 epatis tūc hoc nihil ɔ̄ hip. qui locutus fuit de icteritia vera/vel forsasse qd̄ dixerūt valde ꝛ paucis ɔtingere potuit: regulariter aūt ꝛ p se euenire nō pōt ad bonū/ad malū tñ pōt vt q̄ sequit ad apa/vel opilationes epis sicut dixit Gal. i ɔᵒ. quidā tñ dicūt nō esse incōueniens quādā leuē icteritiā a ma/ teria subtiliori cōtingere posse post signa digōnis in die quīta vel alia die cretica añ.7ᵐ. ꝛ esse ad bonū/sed q2 hoc rarissime ɔtingit/ideo apho. de ea nō fecit mentionem.

64

Vetus.

Vuibuscūq3 in febribus in septimo/aut nono/aut undecimo/aut.xiiii.die icteri tia supuenerit bonū/si nō dextrū hip/ pocūdriū durū fiat. Si uero fit: non bonum.

Theod.

Vibus p febres morbus regius die .vii. aut.xiiii.acciderit bono ē.nisi illa obdu ruerint/nā si hoc ita accidit: nō bñ est.

Leoni.

Vibus i febribus morbus regius.vii.uel nono.uel.xi.xiiii.superuenerit bonum: nisi dextrum ilium obduruerit: Si uero non: non bonum.

Quibus in die.7.aut.9.⁊c.⁊ ait Rasis qđ significa/
tur q nō pōt fieri crisis sine nocumento epatis.
q Quibuscūqꝫ in feb.7.⁊c.q: in his diebus pōt eē ⁊ est
q bona crisis febriū acutarū/⁊ hoc si dextrū hippoc.
durū nō fuerit.q: talis durities passionē epis demon
strat. Si itaqꝫ icteritia eueniens cū duritie in dictis diebus est
mala/quāto magis erit mala si in die nō cretico euenerit.
Quibus in febribus in.7.⁊c.i.icteritia superueniēs in
q die cretica post signa digōnis est bona:q: ē expulsio
materie febris ad cutē per deriuatiōē nisi dextrum
hippocūdriū durū fiat:q: per talem duritiē denotat epar esse
apatū ⁊ mām morbi nō esse expulsā:⁊ intellexit de oi die cre
tica p eos quos nominauit:nā noiauit creticos radicales cum
dixit.7.⁊.14.⁊ creticos p accōmodatiōē cū noiauit.11.⁊ creti
cos intercidentes cū dixit.9.⁊ p hos dedit intelligere alios cre
ticos post.14.vsqꝫ ad.40.qui est terminus acutoꝶ cōuersiuo/
rū:sed nō expressit q:.14.est terminus acutaꝶ cōis i quibus fre
quētius superuenit icteritia cum sit de mā calidā colerica.opꝫ
tñ presupponere q ad icteritie apparitionē sequat leuitas ifir
mi:vt ostendat q mā icteritie nō sinthomatice expulsa fuit:⁊
hec icteritia pōt esse crisis febriū colericarū continuarū ⁊ inter
pollatarū/cū possit mā siue sit intra venas siue extra per vias
venarū ⁊ poros eoꝶ ⁊ alioꝶ mēbroꝶ trāsire ad cutē:⁊ subdit
Hip.i fine dicti apho. Si vero nō bonū.i.icteritia si nō appa/
reat in aliqua die cretica nō significat bonū:q: significat vt di
ctū est aut apa aut oppilatiōnē epis: Dicūt quidā q Hippo.
per duriciem intellexit tensionē factā ab apate duro/siue non
duro/siue postea indurato/⁊ nō intellexit de omni tensione:vt
de facta a ventositate:q: nō significat malum quod intellexit
Hippo.q: modicū durabit eius tensio: Nec intellexit de ea q̄
causatur a materia faciente icteritiā cretice expulsa ⁊ nondum
perfecte euacuata / sed cuius magna pars retenta est in epe ⁊
tendit ipm/⁊ ista similiter parum durabit: Dixit Zoar respice
vtrū precesserit expulsionē huius humoris aliqua febriū acuta/
rū/⁊ vtrū alleuiata fuerit febris/aut remanserit in suo esse/vel
vtrū talis humor expulsus fuerit absqꝫ febre/aut si eius expul
sionem sequatur febris:⁊ si febris remanserit post ipsius expul
sionem/vel expulsus fuerit post febris aduentū/⁊ erit appari/
tio eius post diem .7. a generatione febris/aut in ipso die.7.

Nicolaus ma. mac.5.c.13.de signis ipsius cal siū permutatio nis materie. Itē i eodē.2. tra.5.de pro stica.c.39.ō si gnificat sup ab icteritia. Nicolaus in.5 vbi supra.

Nam si fuerit in die.7.vel sibi simili erit securus patiens boni tate eius/quoniã expulsio eius facta est post humorꝫ decoctio/ nem. Si vero fuerit expulsio eius post febris recessum tũc re/ spice/ꝙ nõ sit circa febris aduentũ aliquid apatuz calidorꝫ in cpe/aut eius pelliculis.quoniã si sic fuerit significatꝙ illud qđ sibi aduenit mutatur ad cõplexionez huius humoris.nec ẽ tũc eius exitus ad corporis superficiez secũdũ semitã crisis.sed po tius significatur nobis/ꝙ huius passio totũ corpus occupat.

65

Uetus. — In febribus circa uentrem cauma fortes et cordis morsus malum.

Theod. — In febribus si circa aluum calor uehe/ mens ac dolor uẽrticuli uexat/male ẽ.

Leoni. — In febribus circa uentriculum et fortis estus/et cordis morsus uel dolor:malũ.

Nico.i.2° trã. 5.de pnostic. c.58.de signi ficatꝫ sũpꝫ ab accĩntb° ptiuz stomati ꝛ vẽ tris:

In febribus.s.acutis circa ventrem cauma forte/ꝛ cor dis .i. oris stomaci morsus malum. Eger participat morsum oris stomaci ꝛ refert de eo medicis ꝛ alijs: ꝛ cauma seu incendiũ magnũ participat infirmus ꝛ medicus ꝛ etiam quicũqꝫ alius apponens manus circa stomacũ ꝛ par tes vicinas taꝫ superiores ꝙꝫ inferiores/ꝙꝫ etiã laterales/quas omnes Hip.intellexit per id quod dixit circa ventrem/quod q dem incendiũ seu cauma procedit a materia dictarũ febriũ co lerica iflãmata circa stomacũ ꝛ partes vicinas: Sed maxime circa os stomaci/q mordet ipsum/ꝛ incendit etiam partes cir/ cũstantes.Hip.etiam potuit intellexisse per morsuꝫ cordis mo tum eius tremulũ:Omnia aũt predicta accidentia sunt mala per viam cause/ vt notum est/ꝛ per viam signi in quantum si gnificant materiã colericã putrefactam in membris nobilibus ꝛ vicinis cordi.

66

Uetus. — In febribus ex somnis timores/aut spa smi:malum.

Theod. — In febribus si pauores per somnũ/ aut

cõuulſiones accidunt/male eſt.

i N febribus ex ſomnis timores/uel con uulſiones malum. Leoni.

In febribus ex ſomnis: ⁊c. quia ſignificat malas ma/ terias intus latentes/ex quibus aut ex earum vapori/ bus poſſunt dicta accidentia emanare: verificaturq; hoc i oibus febribus putridis/maxime tamen in acutis.

Nicolus i. 2°. tra. 5. de pno ſtica. c. 22. d ſi gnis ſũptis a rebus non na turalibus.

67

i N febribus ſpiritus offendens malum: Spaſmum enim ſignificat. Uetus.

i N febribus ſpiritus ſubſiſtens malo eſt/ quoniã conuulſionem ſignificat. Teobd.

i N febribus ſpiritus offendens malum: conuulſionem enim ſignificat. Leoni.

In febribus ſpiritus: ⁊c. ⁊ per ſpiritũ offendentẽ nõ intellexit omnẽ leſionem anhelitus de qua dicetur in 4. plene ſermone qui eſt de diſpoſitiõibus membrorũ ſpiritualiũ/⁊ hic pauca quedã tacta ſunt/ſed per ſpiritũ offen dentem intellexit eam que eſt in inſpirando ⁊ expirando leſio nem/que eſt quedam duplicatio anhelitus/quam patiẽtes ma xime pueri patiuntur / qui dicitur anhelitus duplus/⁊ de hoc dicetur in. 6ª. aphoꝝ ſuper apho. in acutis paſſionibus luctuo ſa ſuſpiria malum.

Nicolus i. 2°. trac. 5. de pro noſticat. c. 16. d ſignis ſũpt ab opatiõib' virtutis vitalis.

Item Nicolus i quarto tracta. 2°. cap. 12. de ſpeciebus anhelitus mali idem dicit vt in. 2°. ⁊ in. 2°. de prono/ ſticatione cap. 40. de ſignificatis ſumptis a partibus pectoris tangitur aliquid.

68

i N febribus acutis ſpaſmi et circa uiſce/ ra dolores fortes: malum. Uetus.

i N febribus acutis ſi cõuulſiões ac uiſce rũ dolores uehemẽs acciderint: male ẽ. Theod.

Leoni.

I N acutis febribus co̅uulſiones et circa uiſcera dolores fortes:malum.

Nico.l.2.tra. 5. de pnoſti. c.35. de ſigni ficatiõe dolo/ ris ⁊.c.44. d̄ ſignificatī ſū/ ptis a febrib⁹ ⁊ eoꝝ accn̄ti/ b⁹aliqd tāgit

In febribus acutis ſpaſmi.ſ.ſiue ſint de inanitiõe ſiue de repletione ⁊ circa viſcera ſunt dolores fortes.ſ.ſe/ quētes ad ipſaꝫ diſpoſitionē̄ ſpaſmoſaꝫ malū.

68

Uetus.

Q Vibus urinę groſſę globoſę paucę non ſine febribus multitudo ueniens ex his tenuis iuuat:maxime uero talia ueniu̅t q̄bus ex p̄cipio aut celerius hipoſtaſes fiunt.

Theod.

Q Vibus urinę craſſę grumoſę /et paucę ſunt nõ ſine febre ſi tenues copioſę pro dierint/p̄deru̅t:maxime uero tales exe unt his qui ſtatim aut breui ſedimē̄ habeāt.

Leoni.

Q Vibus urinę craſſę grumoſę paucę nõ ſine febre/multitudo ueniens ex his te nuis iuuat : p̄cipue uero tales ueniunt quibus ab initio uel breui ſedimē̄ ineſt.

Nicolus l.2°. trac.5.diſti.3. d̄ vrinis.c.17 de claritate ⁊ turbulētia vri ne ⁊ eius cau ſis ⁊ ſignifica tis.

Q Uibus vrine craſſe globoſe pauce non ſine febribus imo ēt.ſine febre multitudo veniens ex his tenuis iu/ uat:⁊ Auic.dixit cū vrina tenuis poſt ſpiſſam turbi/ dā/aut poſt ſpiſſaꝫ paucā ſequit̄ ē ſignū bonū:Multitudo.n. vrine tenuis veniens poſt groſſas globoſas paucas iuuat co2 pora/i q̄bus vrine groſſe p̄uenerū t ſignificat̄ .n.digō materie groſſe faciētis morbū/⁊ ſignificat̄ ap̄tio opilationū/q̄ erāt cā̄ paucitatis vrine ⁊ ſignificat̄ potētia virtutū ad expellendū:⁊ iuuat nõ ſolū p̄ viā ſigni/ſed p̄ viā cauſe/⁊ in quātū cū̄at p̄ cā̄ de mā̄ mala:debuit autē̄ illa mā̄ i corpore fuiſſe multa quāuis mixta i quātitate pauca:q2 ſi fuiſſet i corpore pauca tūc tenuis multeq̄uātitatꝫ veniēs poſt eā nõ iuuaret:q2 nõ eēt ex illa mā̄ peccāte.ſed ex alia q̄ potuiſſet eēt in corpore iuuatiua ⁊ tūc no ceret/⁊ poſſet ēt eē ex alia mā̄ nociua/⁊ tūc iuuaret.notāt q2

la dictio apho. globosa pōt legi dupl'r/vno mō ḋterminatiue illius particule grosse vt sit sensus vrine grosse globose .i. val/ de grosse ad modū globoꝝ.i. rerū grossarū adunatarū:ꝛ pōt legi distincte p se vt sit sensus/vrine grosse quātū ad subam ꝛ globose quantū ad cōtentū.s.ꝙ i vrina apparēt grossa corpo ra vt globi/ꝛ illa particula pauce denotat magnā grossitiē ea rū pp quā nō possunt expelli nisi in parua quātitate:ꝛ nō itel/ lexerūt autores/ꝙ vrina tenuis sequens ad grossaꝫ sit tenuis absolute:q: talis eēt illaudabilis/sed p tenuem intellexerūt me diocrē/vt dixit Gal.i pº.lꝫ appellare colores mediōs loco ex tremi:ꝛ silr est de suba ꝛ cº.lꝫ appellare extremū loco medij: vel tenuis dr̄ cōpata ad illā grossaꝫ/ꝛ sic mediocris vel parū grossa pōt dici tenuis/cū maxime ad hāc tenuitatē sube ordi/ nate ḋuenerit sicˀ dixit hic Auic. Et hoc qdē dixit ipe cū spissa q̄ turbulēta ē apiꝛ .i. apte mingiꝛ:ꝛ faciꝛ/ꝛ subito/ꝛ in multa quātitate/nā cū tali vrina multotiēs resoluiꝛ egritudo/siue ipa sit vna febriū acutarū/siue vna aliaꝝ egritudinuꝫ de repletione: ꝛ dixit Auic.ꝙ vrine modus ē extraneus/siue sit extraneū ꝙ talis vrina appareat i corpore sano/siue sit extraneū eā mingi subito i tāta quātitate/siue extraneus modus.i. raro cōtingēs: ꝛ notāt ꝙ Hip. dedit itelligi oppositū apho. pdicta.s.ꝙ vrina grossa multa fm cōditiōes pdictas micta post tenuē paucam iuuat pp ꝯsimilē cām:ꝛ subdit Hip.i apho. maxˀ aūt talia eue niūt qbº ex pricipio.i.i pricipio aut celerius.i. aū pricipiū egri tudinis vt i sanitate vel neutralitate decidētie/aut qbus ex pri cipio.i. post principiū imediate/ꝛ hoc ex quodā mō loquēdi: aut celerius.i.i principio hipostasis fuerit .s. nō vere sed large sumpto pro humore grosso sua grauitate in vrina descendēte in pricipio/vel aū/vel paruꝫ post:ꝛ maxime ꝟificaꝛ apho. qn̄ tales hipostales sic apparēt:q: statiꝫ a pricipio descēdūt:signi ficaꝛ .n. p hoc vehemēs grauitas grossities eiº. ipius ergo sub tiliatio ordinate veniens digōneꝫ eaꝝ significat.

i Tē i eodē tra.ˀcap.26.ḋ significatiōibus vrine sūptis ex pluribº ꝯsideratiōibus i ea simul iūctis ꝛ.p̄. de vri na aquosa legit aphᵐ. quibus vrine albe pauce:ꝛc̄.et reddit rōnem de hac vrina ꝛ tñ nullus sic legit apho. nec ipse sic in alijs locis.

i Tē in.3º.tra.5.de pnosticis.cap.25.de signis sūpꝭ ab vrina q̄ signāt mortē.ḋ hoc apho.idē vt supra.

Vetus. q Vibus urinę in febribus conturbate: et conuersę uelut subiugalium/his capitis dolores adsunt uel aderunt.

Theod. q Vibus urina turbulenta/qualis iumentorum est: his dolor capitis/uel adest/uel aderit.

Leoni. q Vibus urinę pturbatę/q̃les sũt iumẽtorũ:his dolor capitis:uel adest:uel aderit.

Nicolus i.2° trac.5. dist.3. ð vrinis.c.17. de claritate & turbulẽtia vrine & eius causis & significatie.

d E spẽbus vrine turbide sciẽdũ/ ꝙ duplex ẽ.s. ꝯturbata & subiugalis:& ꝯturbata ẽ vrina grossa & obscura: & subiugalis ẽ vrina turbida turpis/q̃ ẽ similis vrine equi vel asini: Urine.n.subiugaliũ sunt turbide cũ declinatiõe q̃dã ad albedinẽ alicui citrinitati ꝑmixtã: q: multiplicant multas supfluitates pp cibaria grossa q̃ sumũtur: & pp iordinatas cõmestiones & motiones. Dixit Hip. quibus in febribus vrine cõturbate: &c̃. suple aut affuerũt: qð maxime habet veritatẽ ꝑseuerantibus talibus vrinis. Uerificaẽ etiã hoc aliq̃ñ in sanis: multũ lapsis: & i neutris decidẽtic: ʒ tñ maxime i febribus pp ebulitionẽ factã a caliditate febrili fumositates subleuãte/q̃ faciunt/vel facient/vel fecerũt capitis dolores/vnde dixit in ꝯ°. Nos vidimus ꝙ qñq; caliditas agit i mã ʒ talis dispõnis/ꝙ generat in ea ventositatẽ/q̃ reddit eam grossam & turbidam: sicut vidimus in pice/cera/resina: & dixit Ras.20.ꝯtiñ.ꝙ Gal. inquit vrina nõ apparet turbida dũ humores sunt indigesti: & iterũ tã vrina tenuis clara/q̃ʒ vrina turbida diuidiẽ in duas: q: alia est turbida dixit Gal.ꝑ.de crisi/q̃ mingiẽ turbida/deinde parũ post clarificaẽ: & alia est q̃ mingiẽ turbida/& turbida remanet/& similiter ẽ de vrina tenui clara: Dixit Theophilus vrina tenuis.s.clara aut mingitur tenuis/& tenuis & clara remanet/aut mingitur tenuis & clara/& postea fit lutulenta turbida: & ista postq̃ʒ facta est turbida potest poni pro.3ª.specie vrine turbide: & dicunt vrine turbide q̃ postea clarificatur/aut clarificatio eius erit tarda aut cita / & siẽr vrine tenuis clare/q̃ postea inturbidaẽ erit eius turbidatio cita aut tarda/& iterũ vrina q̃ fit turbida post clarã/aut ꝓcedit sic semꝑ addẽdo in tur/

bulētia post claritatē3/aut nō procedit/sed reddit clara/ꝛ procedit clara/aut semp/aut ad tps /post qd iterū inturbidaꝫ. De dictis primis tribus spēbus vrine turbide melior ē illa q̄ mingiꝫ turbida/ꝛ post clarificaꝫ:q: significat ꝑ illud qd remanet de agitatiōe diuersa ꝛ de augumēto feruoris i corpore ē pars: ꝛ deterior eaꝝ ē illa q̄ mingiꝫ clara ꝛ postea inturbidaꝫ:q: sigꝫ ꝙ nōdū ē ei motus ad digōē3/sed erit i ꝑmo:ergo necessario sigꝫ ꝙ egritudo indiget tpe lōgo/ꝛ virtute ꝯstāti ad hoc vt maturēꝫ. Urina ꝟo q̄ mingiꝫ turbida ꝛ turbida remanet est media inter ꝑdictas ꝛ significat cōmotionē ꝛ augumentū feruoris/qui est in sanguine esse in sūmo augumēti: ꝛ dixit ꝙ vrina q̄ mingiꝫ turbida deinde nō moraꝫ quin resideat in ea sedimen laudabile significat ꝙ egritudo nō moraꝫ quin digeratur. Si.n.vrina mingiꝫ pura vel clara dixit Ras.10.ꝯtiñ.ꝛ turbaꝫ cōfestī3 mittere se digōni humoꝝ crudoꝝ nā3 sigꝫ. Si ꝟo post āplius tps nō statim sed postea ꝛ se iniecturā digōni dictoꝝ humoꝝ significat:ꝛ d̄ istis cōbinationibus vrine turbide ꝛ clare supra tactis ꝓsequiꝫ ibidem Nicolus late.

Tex3 i.2°.codē tra.ꝛ distinct.cap.27.de colore glauco vel lkaropos cōiunctis cū substantia de hoc etiā.

Tē i.3°.tra.2°.cap.5.de dolore capitꝭ i gñali de signo ꝯsūpto ab vrina turbida ꝛ alba ꝛ subtili de hoc etiā.

71

Quibus in septima terminantur:his numerum habet quarta die urina rubeam: uel alia secundum rationem. — Uetus.

Quibus septimo die iudicatur ad salutē his urina quarto die nubeculam habet rubicundam. — Theod.

Quibus septima iudicatur his nubeculam habet quarta die urina rubeam et alia ex ratione. — Leoni.

Nico.i.2°.tra.3.de crisi.c.xj de signis crisis minus generalib⁹ ad cognoscēdū .7. ꝯditōes crisis

Si signa digōnis apparent i.4.ꝛ morbus nō fit picurosus/tūc si nullū peccatū cadet inter.4^m.ꝛ.7^m.diem crisis erit in septimo ꝛ si accidet peccatum expecta

crisim in.9.die: Dixit.n.hip. Quibus i die.7.indicatur.i.cre/ncatur his nubes habet in.4.die vrina rubeã:ꝛ alia signa.s.significãtia digõnes secundũ rõnes sic:ꝛ Gal.dixit.i cōmẽto ꝙ nõ solũ nebula rubea hoc significat sed oĩa alia signa significãtia digõnes/q̃ nõ pcesserũt. 4ᵐ.die si apparuerint i.4.signt crisim futurã in.7.ꝛ dixit Gal.qꝺ narrauit hip. de nebula rubea est quasi miraculosum: q: quãuis nebula rubea significet egritudinẽ salubrẽ longitudinẽ tñ egritudinis significat. Dũ quidã cũ apparẽt signa digõnis in die indicatiuo fiet crisis i die cretico ab illo indicato/mõ nubes rubea est signũ alicuius digõnis/imo posset eẽ signũ fere cõplete digõnis in febre colerica nãli. Si ergo apparet in.4.die crisis erit in.7. ꝛ si nubes rubea hoc significat multo magis nebula rubea pendens i medio aut ꝛ hipostasis rubea:q: maiorem significat digõnem:ꝛ nubes rubea ꝛ nebula rubea pẽdens i medio ꝛ hipostasis rubea hoc signt multo magis si fuerint albe/qñ vlteriores signt digõnem/ꝛ quãuis vtreq3.s.rubee ꝛ albe apparentes in.4.significent crisim i.7.est tñ inter eas ista differentia/qm̃ si erunt albe crises eueniũt i principio.7.ꝛ si rubee in fine eius:ꝛ predictus aphο.habet veritatem de p̃.4.die super p̃.7.nõ aũt de sequẽtibus/aut nõ sic sicut de p̃.vñ si apparet nubes rubea i.xj. nõ tñ fiet crisis in.i4.imo vt plurimũ in.i7.vel.20. ꝛ rõ est:q: cũ apparet nubes illa in p̃.4.significat potentia virtutis multa/q̃ potuit cito habere victoriã cõtra mãs morbi; Sed cũ apparent in die.xj.significat victoria tarda/ꝛ per cõsequens nõ tãta potẽtia virtutis/ꝛ pp hãc cãm est:q: lz i.xj.fit productus tantũ gradus digõnis i mã quãtũ in p̃.4.ꝛ ꝙ tantũ distet.i4 dies ab.xj.quantũ.7.a.4.nõ tñ producet ita crisis in.i4.sicut in.7.pp potentiã virtutis nõ esse equalẽ in vtraq3: ꝛ similiter intelligẽdũ de alijs diebus quartis post.xj.q: semper fiet crisis in die cretico remotiori pp minorẽ esse potentiã virtutis agentis supra passũ:ꝛ dixit Gal.vbi supra.si morbus fuerit velocis motus mutatia coloris ꝛ substãtie vrine in.4.est sufficiens ad declarandũ crisim futuram in.7.verbi grã:qñ vrina subtilis in principio i.4.die apparet mediocriter grossa/ꝛ color vrine albus in principio mutat in citrinũ in.4.i morbo qui est velocis motus significat crisim futurã in.7.ꝛ sicut nebula rubea cũ apparet in p̃.4.significat crisim i.7.cõsimiliter significat si apparet in alio die idicatiuo. Sed nõ sequit crisis eque cito.

Nā ego vidi dixit Gal. pluries hoc signū in .7. & crisis fuit facta in .14. & apparuit etiā in .14. & crisis fuit facta in .20. & siīr fuit apparens i .xj. & crisis fuit facta in .17. vel .20. sic ergo cum hoc signū apparet i alio die indicatiuo q̄ʒ i p̄ .4. nō erit crisis i die cretico indicatiuo ab illo sicut erit in .7. indicato a p̄ .4.

Olor rubeus ē indifferens ad salutē & ad mortē & c. q̄ dictū Gal. in hoc cōmēto dicētis q̄ color rubeus significat salutē intellexit de colore hipostasis/nā cū rubea fuerit significat salutem/vt supra dictū est/vel intellexit de vrina rubea cōiuncta cū signis digestionis/vel alijs signis bonis. Ipsa.n. tunc significat salutem/sicut coniuncta cū alijs signis malis potest significare mortem.

Jtē i .2. tra. 5. distin. 3. d̄ vrinis. c. xj. de generē coloris rubei & eius gradib⁹ causis & significatis.

Jnit Auic. Sedimen rubeū significat multitudinem sanguinis/& hoc maxime cū fuerit multū/& substantia vrine spissa/& rubea/& significat tarditatem digestionis/cuius p̄ūū dixit Hip. 4. apho. i apho. quibuscū q̄ʒ i .7. iudicātur. i. creticātur & terminatur egritudo his in. 4ª. vrina habet nubē rubeā. supple vel nebulā vel eneorma/supple nō semper neq̄ʒ vt plm. Dixit.n. Gal. i cōmēto. q̄ hoc q̄d dixit Hip. ē de raro cōtingētib⁹ ꝭ aliqñ i virtute multū forti & mā multū obediēte nubes apparēs rubea i .4. significet crisiʒ i .7. de q̄ raritate euēt⁹ Auic. nō curauit ꝭ absolute dixit q̄ sigt tarditatē digōnis: & subdit Auic. q̄ cū dicto sedimine rubeo i febribus icēsiuis assotiat āgustia & tristitia/& si plōgat vsq̄ʒ ad .40. diē iterū. s. assotiaut ei p̄dicta accēña: & dixit. sedimen sub rubeū pendēs i vrine medio/& hoc i vrina tenui sigt tarditatē dgōnis. Sed si subā icipit puenire ad grossitiē & icipit pēdens subsidere & albificat sigt q̄ mā digerit: & p cōñs sigt salutē. Sed si tale sedimē. s. rubeū pēdēs nō d̄scēdit ꝭ ascēdit ad supiora i egritudinib⁹ acutis sigt pmixtionē rōnis: q̄ rōne subtilitatis vrine In qua pendet significat q̄ mā deriuatur ad superiora/& rōne sue pendentie & sue declinationis versus superius vrine caput & ledere cerebrum/& sic permixtionem rationis.

Jtē i .2. tra. 5. de pnost. c. 25 de signis i vrina q̄ signīt salutem.

72

q Vibus urinę limpidę/aut albę malę/ maxime si in freneticis appareant. Uetus

q Vibus urina perlucida alba emittitur malo est, deliris potissimū euenit. Theod.

Leoni.

q Vibus urinę albę et perspicuę malę: pręsertim si in delirantibus appareant.

Nico. i 2° tra. 5. distin. 3. de vrinis. c. 26. d significatione vrine sumptis ex plurib' cōsiderationib' i ea simul iūctis: et p. de vrina tenui et alba. Itē i. 3. tra. 2°. c. 2°. de frenesi idem.

v Rina alba frenesim sigt/ et hoc si i febrib' acutis post vrinā rubicūdā absq; signis digōnis/ et nō pcedente aliq̄ euōne cretica euenerit alba et tenuis/ q: tunc sigt raptū materię ad superiora/ q̄ puenientes ad cerebrū faciūt frenesiz. Dixit Hip. vrine lipide et albę oēs male/ maxime aūt in freneticis: et hī dictū eius veritatē siuę albedo fuerit opaca terminās visuz siue fuerit trāslucēs: q: sigt cruditatē et digōnis priuationē: et max' i freneticis/ siue frenesis sit vera/ siue sit parafrenesis: q: sigt māz trahi ad caput: et tunc si parafrenesis fuerit mutabitur in frenesim/ et si frenesis fuerit cōfirmabitur.

73

Venus.

q Vibus hipocundria suspēsa sunt: et subrugientia lūbi dolore superueniēte: uētres his humectātur: si nō uentositates erūpant/ aut urinę multitudo superueniat: in febribus uero fiunt hęc.

Ibidem.

q Vibus ilia suspensa murmurant: si lūborum dolor accesserit / his alui admodū humectantur/ nisi flatus erūpat/ aut urinę copia prodeat/ idq; in febribus.

Leoni.

q Vibus ilia murmurantia/ lumborū dolore superueniente: his alui humectātur nisi flatus erumpant/ aut urinę multitudo proueniat: hęc uero in febribus.

Nico. i. 5. tra. 8. c. 20. d pronosticatiōe i fluxu ventris.

q Vibus hipocūdria suspensa .i. subpensa vel subtensa tendētia versus dorsuz pp. ventositatē cū humiditate tendentē ca/ et subrugiētia .i. habētia gurgulatiōez et rugitū ex sonitu causato ex ventositate pmixta humiditati per intestina transeūte/ lūbi dolōre supueniēte i loco opposito lumbis .s. i partibus vmbilicalibus/ vel etiā i lūbis veris. Sed tūc

in extremo inferiori eorum versus anum/ventres his humectantur.i. fiunt fluxibiles/et accidit eis ventris fluxus: Nam predicta suspensio hypocondriorum/et subrugitus et lumborum dolor significant materiam fluxibiles deriuari versus intestina/vt expellatur:et dixit Hippo. quod hec accidentia maxime fiunt in febribus.i.materialibus de materia ventosabili/quam caliditas febrilis ventosat et agitat/et vento sitatem permiscet humiditati:et habet apho. veritatem dixit Hip. nisi ventositates erumpant.i.extra exeant:quia tunc venter non redderetur fluxibilis/eo quod ventositatibus exeuntibus remittitur causa iuuans ad educendum materias per fluxum ventris. Nam ventositates iuuant ad expellandum fecem dilatando vias intestinorum et stimulando expulsiuam eorum/et agitando materias expulsibiles/et iterum habet apho. veritatem nisi vrine multitudo superueniat:quia tunc materia deriuatur ad vias vrine/et non sequeretur fluxus ventris/et cum vrina esset fluxura tunc dolor esset magis in superiori lumborum/et sequeretur dolor et grauitas in pectine/et quidam supplent/aut nisi ventositas et humiditas transiret ad loca vacua ventris; quia tunc non sequeretur fluxus ventris/sed hideopisis.

74

Vibus spes ad articulos apa puerti eruet [Vetus.] q ab apate urina grossa/et multa/et alba facta uelut i laboriosis febribus:et maxime si quartanis quibusdam icipit fieri:si uero sanguis ex naribus fluat/ualde celeriter soluitur/

Vibus i articulis abscessurum est/his exi [Theod.] q mit abscessum urina crassa copiosa alba: qualis in febribus laboriosis quarto die nonnullis exire incipit: Sed si saguis quoque erumpetit breui admodum leuabuntur.

Vibus sperat abscessum futurum ad arti [Leon.] q culos: liberat ab abscessu urina multa: crassa et alba facta/qualis i laboriosis febribus qrto die qbusdam icipit fieri:si uero ex naribus fluxerit saguis breui admodum solutio fit.

Nicolaus l.2. tra.3.c.xj.d si gnis crisis mi nus gnalibus ad cognoscen dū.7. cōditio nes crisis.

Signa crisis permutationis sunt egritudo non acuta: nec de mā facilis digōnis: qz egritudo acuta ē de mā facilis digōnis/ terminatur per euōnes manifestam: Sed qñ egritudo est de materia difficilis digestionis qualis ē materia grossa vel viscosa frigida vel multa terminat per de riuationem materie: huius egritudo aliqñ etiam terminatur per vrinā: Dixit Hip. Quibus spes est apa ad articulos cōuertitur ple siue ad emunctoria vel cutez/vel alia mēbra vilia extrema: siue debilia velut in laboriosis cōsueuit euenire febribus/ eius eos ab apostasi deriuatiōe materie i dictis locis vrina gros/sa multa alba facta: Nā deriuatio materie ad dicta loca vt plurimū euenit in corporibus repletis mā flegmatica multa/ ideo vrina debet esse multa grossa alba/vt attestetur/ mā peccans per eam euacuatur: sic materia q debebat driuare ad aliquē dictoz locoz nō deriuat qz euacuata est per vrinā/ si militer suple erueret ad deriuationē materie ad dicta loca sup ueniens fluxus ventris flegmatici multi/aut vomitus multi fle gmatis: qz similiter euacuaret perinde materia q debebat ad illa deriuari. Similiter dixit Auic.2ª.4ª. subdit Hip. similiter absoluitur a dicta apostasi siue alia deriuatione pdicta celeriter valde si fluat ex naribus eoz sanguis.s.grossus multus atte stans materie peccanti: ideo hoc valeret quādo mā debens deriuare fuerit ex sanguine grosso/aut de materia multuz san/guini mixta sic q cū eo possit educi aliter nō: imo talis fluxus sanguinis noceret: qz euacuaretur frenuz illius materie/ cum hoc etiam debilitaret virtus/ cōsimiliter erueret ab apostasi fluxus emorroidarū aut menstruorū cum quibus ipa materia peccans educeret: maxime aūt dixit Hip absoluūtur ab apo/stasi si p edicte euacuationes incipient fieri in quartanis/vel quartanis.s.diebus indicatiuis vel creticis/qui per quarta na riū currunt/raro tamen in primis quartis diebus.s.qui sunt d pmo periodo vniuersali he euacuationes incipiunt fieri/sed postea in pcessu vt in quarto.2ª.periodi/ dixit Hipp. maxi me autem crises per deriuationem materie fiunt in febribus la boriosis cum quibus est lassitudo/vel labor spontaneus.pec/cato humorum.

Item de hoc etiā in.2.tra.5.distin.3.cap.26.de signi/ficatiōibus vrine sumpsi ex pluribus cōsideratiōibus i ea simul iūctis p.. de vrina tenui alba idē dicit.

ſ I ſanguinem/aut pus/minxerit renum aut ueſicę ulcerationem ſignificat. Uetus.

ſ I ſanguis aut pus effluit p̄ urinã/exulcerationẽ aut renũ/aut ueſicę ſignificat. Theod.

ſ I ſanguinẽ aut pus mingat/aut renum: aut ueſicę exulcerationẽ ſignificat. Leoni.

ſ I ſanguinem aut pus minxerũt.ſ.pluribus vicibus ⁊ pluribus dieb⁹ renũ/aut veſice vlceratiõe; ſigt:⁊ Serapio dixit ſequunt dicta vlcera ex accñtibus cõibus: vt currat cũ vrina ſanguis aut ſanies ſuple.aut vtrũq; ſimul/vel ſeperatiʒ/⁊ cã eſt dixit Gal. i cõ°. q: talis vrina ſigt mãm ſanguineã/aut ſanioſaʒ/aut mixtã ab alijs mẽbris edncĩ vlcerãtis: Dixit Auic.mictus ſanguinis aut ſanici cũ eſt ex eruptione dubelari.ſ.ſupra iſtrumẽta vrine/aut ex fixura vene.ſ.ſupra ipa iſtrumẽta poſſibile ẽ vt ſit aſſiduus duobus diebus aut tribus: Si aũt illud ẽ plus q̃ʒ p̄ tres dies tunc ſit pp̄ apertiõeʒ.ſ.vene/aut pp̄ vlcus i renibus aut veſica. Nã cũ ɔplixaĩ ⁊ ẽ alteratio coloris ſanguinis ⁊ pmixtio virus tũc nõ ẽ niſi vlcus in renibus aut veſica: Nã rupto apate dictoꝝ mẽbroꝝ non exiṫe aliter vlceratiõe i eis mingiĩ ſanies vel ſanguis/vel mixtũ ex eis vno die vel duobus / aut paucis quouſq; ſit apatis cũata mã.ſ.alteratis eis talis mictus multis diebus/cũ nõ niſi in longo tẽpore poſſint vlcera dictoꝝ mẽbroꝝ conſolidari/ex dictis pʒ ꝙ predictus apho.vͥificaĩ ſm plurimũ:q: vt dictũ ẽ poſſibile eſt ſanguinẽ ⁊ ſaniẽ mingi venienteʒ a mẽbris/q̃ ſunt ſupra mẽbra mingendi:⁊ diſcerniĩ hic fluxus a fluxu inſtrumẽtoꝝ vrine p̄ multã permixtionẽ eius cum vrina/⁊ ſi mingitur ſanguis aut ſanies ipermixta vrine vel parũ permixta tũc ab inſtrumentis vrine pueṅit. Dixit Serapio poſſibile eſt vt ſit cũo ſanguinis ⁊ ſanici in vrina pp̄ eruptioneʒ in quibuſdã mẽbris ſuperioribus/⁊ cognoſciĩ ex exitu ipoꝝ permixtoꝝ cũ vrina p̄ mixtione forti/ſanguis aũt ⁊ ſanies q̃ fluũt abſq; vrina ſignificant ꝙ vlcus eſt propinquũ canali virgę aut in ipa virga: Dicunt ſanguis multus cum vrina ſubito emiſſus cum dolore in partibus renũ rupturã venę emulgentis illius renis in quo ſentitur dolor ſignificat; ⁊ ſanguis exiens ex apertione orificioꝝ

Nicolus i.5°. trac.9.c.x. de vlcerib⁹ renũ in ſignis.

venarum/vel ex ipoꝝ poroꝝ rarefactione est minoꝛ ⁊ subtilioꝛ eo qui exit ex ruptura/alias autoꝛitates ibidem pro hac mate/ria tangit Nicolus quas dimitto.

76

Vetus. q Vibus i urina grossa q̄si carniū frustra: uel sicut pili sunt/his de renibus exeūt.

Theod. q Vibus cum urina crassa carunculę exi/guę:aut ueluti capillamenta exeunt ex renibus his excernitur.

Leoni. q Vibus in urina crassa existente carun/culę paruę ueluti capilli una exeunt:his a renibus excernitur.

Nicolus i.2. trac.5.dist.5. c.19. de hipostasi in uāli ⁊ illaudabili.

d E hipostasi capillari/capillus siue pilus in vrina q̄ egreditur dixit Auic. est ꝓpterea q humoꝛ occultus consolidaꝛ ex caloꝛe in ipm agente: Dixit.n.Gal.vt scribiꝛ .2o.ꝯtiñ.vidi aliquos vrinātes pilos longitudinis medij bꝛachij:⁊ cā huius est caliditas agens in humoꝛē grossuꝫ: ⁊ dixit Rabi.14.parti.autoꝛitate Gal.6.de inteꝛ.Quoddam coꝛpoꝝ exeuntiū in vrina similiū capillis surgēs quādoqꝫ lō/gū palmo vno/generaꝛ ex humoꝛe grosso viscoso calefacto:⁊ exiccato in venis/quēadmodū fiūt vene dicte ciuiles generate in tibijs quoꝛūdā hominū terrarū theome/quarū substātia est de genere neruꝝ/⁊ est foꝛma earum similis foꝛme lumbꝛicoꝛuꝫ generatoꝛū in ventre ⁊ in coloꝛe:⁊ ideo dixit Ras.2o.ꝯtiñ.pili egrediūtur eis in vrina/qui vtuntur grosso regimine:⁊ curan/tur cum subtiliatiuis. pili.i.capilli qui eueniunt in vrina sunt quedam resolutiones longe ⁊ graciles i modū piloꝝ/⁊ pꝛocedunt aut ex dissolutione renum/aut ex humoꝛibus exiccatis:⁊ distinguitur inter eos. Nam si quādo tales resolutiones digi/tis cōfricātur/quasi soliditas quedam carnea reperitur de sub stantia renū esse pꝛocēdatur ex acuitate caloꝛis substantiā renū resoluentis/⁊ sunt cum doloꝛe renū ⁊ lumboꝝ sine febꝛe:⁊ ta/les in diabetica passione apparent: Dixit Hip.quibus materia carnea vt pili in vrina exeunt pingui existente vrina his a renibus egrediūtur: Si vero tales pili ꝯfricati digitis cedunt pssioi

q statim euanescūt neq̃ aliqua subsit soliditas de humoribus siccitate in spissatis esse significat: q siccū plūs sunt cū febre.

Uibus in vrina: q c. Dixit Gal. in cōmento. q frusta grossa micta in vrina significant renū vlcerationē: q ista frusta sunt carnea declinātia ad colorē rubeum: q: talia sunt de substātia renū: Dicūt tñ quidā q assimulātur substātie carnose renū in colore q substātiā cū aliquali solidita te/nō tñ sunt vere carnea/sed quasi/vt Hip. dixit. q hoc aūt q: ista frusta per arta loca trāseuntia recipiūt aliquā alterationē pp quā nō vere habēt formā carnis/sed magis coagulati san guinis/pp quā assimilationē dicūt oportet q vrina in qua p dicta frusta apparent colerur/q cadāt super petia/q sic discer natur si sunt carnea/vel sanguis coagulatus: Si.n. sint carnea significāt vlcerationē renū/cum nō possint aliter decidi q̃ ab eis. Dixit Serapio si vlcera fuerint i renibus egrediūtur lami ne in vrina: q fila carnosa/q vrina est equalis in grossitudine: q Auic. egrediūtur i vrina/sanies/q ptes capillares/q frusta.

Jtē i. 5. tra. 9. cap. 10. de vl ceribus renū.

Jli qui exeunt in vrina non sunt vere pili: Dixit enim Auic. q sunt res similes capillis: q hoc ratione longi tudinis q tenacitatis eo*: q causa efficiens est debili tas digestiue renū q fortasse etiā venarū quādo cū ea iungitur caliditas aliquātulū intensior temperata/q̃ sufficiat extendere q ingrossare materiā q indurare: q causa materialis ipo* est materia viscosa tenax q grossa/mā talis ē apta generationi pi lo*: Nam per sui viscositatē q tenacitatē apta est extendi/q per grossitiem resistit dissolutioni caliditatis agentis in ipsā: q hec materie viscose dixit Auic. cū sunt cibaria grossa ex ge neribus lactis q granis sicut fabis q similibus: Dixit Gal. in cōmēto. q fabe q caseus recēs cōmesta generāt materiā aptā cōuerti in pilos propter terrestreitatē fabarū q tenacitatē casei: q nō possunt isti pili dixit Gal. ibidē eē de suba renū/q: suba renū solida ē q cōpacta nō patiēs talē extēsionē cōtinuā. Si.n. adiuicē sepent partes renū nō recipiēt adinuicē cōtinuationem notabilē: De loco aūt generatiōis eo* dixit Hip. quibus i vri na pingui exīte pili exeūt his egrediūtur ex renibus: q hoc idē dixit Gal. p. de crisi: verū. 6. de inter. dixit q propter longitu dinē eo* miratus ē eos i renibus gñari arbitratus eos in ve nis gñari: q credidit quibusdā dicētibus q ex grossa mā nascūt calefacta q desiccata i vena: q Auic. ēt inuit q gñant i venis

Jtē i eodē. 5. tra. q. c. vlt̃ d pilis q mingūt cū vrina.

renũ ⁊ etiã alioꝝ mẽbroꝝ/verũtamen generati in venis alioꝝ membroꝝ ad renes descendunt:⁊ ex eis postea exeunt in vrinã: De longitudine aũt hoꝝ piloꝝ dixit Gal. i 2° .ꝙ quidam minxit capillũ longitudinis medij brachij/qui frequenter per annũ comederat fabas coctas ⁊ panem siccum/⁊ alij etiam similiter qui fuerũt vsi cibarijs grossioribus:⁊.6.de inter. dixit ꝙ vidit eos palmo longiores/⁊ aliquãdo tante lõgitudinis/ꝙ miratus fuit eos in renibus creari ⁊ sic dixit Auic. ⁊ dixit Gal. ibidem causam longitudinis eoꝝ tunc minime scaui. Nã cum primitus eos vidi/nõ apparuit mihi renes habere cõcauitatẽ capacẽ tante longitudinis/neqꝫ in venis alioꝝ mẽbroꝝ tam longã cõcauitatem fieri posse: Uerũtñ sciendũ est/ꝙ postq̃ pilus genitus est sub aliqua quãtitate in venis propinquis renibus virtus expulsiua eoꝝ expellit aliquã partẽ illius pili versus renes/⁊ deinde generata alia quãtitate pili iterũ illam expellit/⁊ sic vltra donec cõcauitas renũ repleat/⁊ tũc insurgit virtus expulsiua renũ ⁊ expellit partẽ post partem eius ad poros vritides/⁊ similiter fit si pilus generat in renibus expellendo partẽ post partẽ donec fiat pili notabilis lõgitudo:⁊ pilus cũ magnificat maxime est causa morbi.s. opilationis coartatoris i renibus ⁊ poris ⁊ vesica:⁊ pdicti pili dixit Auic. q̃nqꝫ sunt declives ad albedinẽ ⁊ hoc sm plurimũ/⁊ quãdoqꝫ ad rubedinẽ: Et ego qñdẽ vidi in petro chelini pilos longitudinis q̃si medij palmi grossitud nis parui digiti isfantis:⁊ vltra declinãtis ad rubedinẽ/⁊ cũ eis aliqñ emittebant alie materie ignote:q̃ aliqñ habebãt formas sanguisugaꝝ:⁊ aliqñ ranarũ cum in principio generãtur in aquis solidiores valde pilis:in quibus cum aperuissem quasdam eaꝝ: continebatur sanguis aquosus.quas tamen cũ emittebat patiebat dolorẽ in pectine quasi intollerabilẽ:qui tandem perduxerunt eum ad mortem.

77

Textus. **Q**Vibus in urina pingui existente furfura minguntur:his uesica scabit:

Ibidem. **Q**Vibus urina crassa furfura quedam exeunt:his scabie affecta est.

Leoni. **Q**Vibus in urina crassa furfurea quedam simul exeunt/his uesica scabie laborat.

Jrit hipp..2°.pronosti. Si hipostasis furfurea fuerit mala e pessima 2o.s.squamosa:in hoc tñ dicto hip. nõ fecit cõparatiõez inter partes furfureas 7 squamosas nisi tñ psuppositiõe.s.q furfurea resoluat a toto corpore ex adustione in toto:Squamosa 2o nõ:7 sitr in cõparatione quã fecit inter furfureã 7 crinoidẽ/qm si squamosa 7 crinoidalis resoluerẽtur a toto eẽnt deteriores furfurea:q2 significarent grossiores partes resolui corporis furfurea vero minutas:7 d furfureis decisis a carne dixit hip:Quibus in vrina pingui existente.i.grossa nõ absolute sed respectiue ad tenuẽ/vt q2 fit mediocris furfurea mingũtur his vesica scabit/7 itellexitsm plurimũ:7 Auic. dixit furfurea qñqz est ex scabie vesice.s. maxime qñ vrina fetet 7 pruritus percipit in radice virge 7 collo vesice:7 dixit Auic. qñqz prouenit ex liquefactione mẽbrorũ. Ait Ras.20.ptiñ.Jlla q e similis furfuri significat violentã caliditatẽ/7 quãto i ea partes magne supabũdãt/vt q sint orbine tanto magis signt dissolutionẽ 7 psumptionẽ mẽbrorũ:7 iter ista e differẽtia:q2 qñ fuerit pruritus i radice virge 7 i vrina fetor e ex vesica/7 ,ppre cũ pus mixtũ fuerit prius: Sed si cũ iflãmatiõe fuerit 7 virtutis debilitate 7 mẽbrorũ mingendi i columitate 7 color suscitati attinuerit erit tũc ex liqfactione.

Nicolaus sermo.2. tra.4.disti.3. c.19.de hipostasi ni nãli 7 illaudabili.

Jrit Ras.20.ptiñ.vrina significans perditionẽ est in qua est res residẽs similis tronis.i.frustis mitici fracti: aut similis pẽtalis.i.furfuribus:Dixit Auic. Si vrina fuerit tenuis 7 fuerint in ea res q sunt sicut furfur egritudine nõ existẽte in vesica signũ erit/q erit pp egritudinis adustionẽ. Possunt etiã furfuree resolutiões aliqñ procedere ex scabie vesice vñ hip.dixit.Quibus i vrina pingui:7c. 7 aliqñ est ex vlcere vesice 7 tunc sunt albi coloris/7 qñqz ex vlcere renũ/7 coloris rubedini attinẽtis.cũ aũt ex his nõ processerint causis tũc flegmatis extẽsibilis adustionẽ idicãt: Vñt pdicte tres spẽs resolutionũ qñ puenĩũt ex liqfactione mẽbrorũ 7 corporis rasuras: aut signt febrem adustiuã liqfaciẽtẽ/aut ethicã febrẽ/7 furfurea minorez/7 pentalis maiorẽ/7 crinoides vltimatã significant rasurã:7 quãdo in ethica apparent tũc furfuree primam eius spẽm/7 pentalis secundam 7 crinois tertiã signt.

Jtẽ i.2°.trã.5. distin.6.c.25. d signis sũpt ab vrina q significãt mortem.

Jtẽ Nico.i.sermo.tra.9.c.x.d vlceribus renuz d hoc scẽ idẽ.

Ubus in vrina pingui.i.grossa furfurea mingunt.i. quedã partes late subtiles i modũ corticũ frumẽti in quãtitatẽ/7 subtilitate assimilate furfuribus his vesi-

Jtẽ Nico.i.sermo tra.vlt°.c.6.d scabie vesice

ta scabit: q: significat pelle3 intrinsecā vesice superficialē excoriari cū pruritu/ɋ est signū hoc verū vt ī pluribus ɋ hoc ideo q: possunt he partes surfuree esse de venis/ɋ signū distinctiuū supradictū est. Dixit Auic. fac scabies vesice ex adustione vrine ɋ fetore eius/ɋ dolore vehemēti cū pruritu/ɋ sedimine furfureo: q: n. aquositati vrine pmiscet colera vrina reddit vstiua/ɋ q: hec humiditas vstiua remouet crustas a locis scabiosis fit i locis illis punctio ɋ dolor/ɋ percipit pruritus pp humiditatem vrine etiam pruritiuā ex admistione colore ɋ sordis/ɋ scabiei: ɋ q: ille cruste ab eis remote emittūtur cum vrina/iō in ea apparet sedimen surfureum ɋ fetet pp corruptionem.

78

Uetus. q Vicunq; sanguinem sponte mingunt, his de renibus uenę rupturā significat.

Theod. q Vicūq; sponte sanguinem mingūt/his uenulam ruptā esse i renibus significat.

Leoni. q Vicūq; sponte sanguinem mingunt his a renibus uenulā ruptam significat.

Nico.i.2° trā. 5.disti.6.c.25 de signis sum ptis ab vrina q signāt morte ɋ codē tra.di stin.3.c.19.de hipostasi il/ laudabili: ɋc.

b Dixit Auic.3ª.4ª.qui mingunt sanguinē purū suple in acuta febre: suple ɋ nō per viam crisis moriūtur: q̄m significat replōne3 sanguinis vehemente3 cū acuitate ebulitionis/ɋ timetur de huiuscemodi pr̄focatio.s.que fit ex replōne vētriculor cordis si declinat sanguis ad cor: aut apoplexia/si declinat sanguis sursu3 ɋ repleat arterias apoplecticas: quibus repletis accidit apoplia. Dixit Hip. quicūq3 sanguinē sponte.i.subito ɋ sine dolore mingunt his ex renibus vene ruptura significatur.

idem. Itē Nico.i.5. tra.vltimo.c. 9.di mictu sā guis i signis.

q Uicūq3 sponte sanguinē mingunt.s.subito nō pcedētibus alijs accidētibus his de renibus vene ruptura3 significat: Scribitur aūt sic.io.ptī.mictus sanguinis puri ɋ superadūdantis subito absq3 causa manifesta erit ex ruptura alicuius vene in renibus ex replōne eius de sanguine: ɋ hic sanguis dixit Gal.i pt°.erit multus neq3 vehemēter vrine pmixtus/neq3 talis sanguis aliūde venire pōt/ɋ eius v̄ba sic scribūt.xj.ptī.ipossibile ē q mictus multi sanguinis subito a vesica pueniat nō.n.aliq vena rūpit in ea ex pte supabūdant/

tis sanguinis/sicut accidit hoc i renibus/qm̃ ad vesicã puenit sanguis qui est necessarius ad nutrimẽtuȝ eius tñ. Sed i reni/bus procedũt vene magne ⁊ in eis colat̃ sanguis:⁊ iõ micus ex eis põt eẽ cuȝ sanguine abũdanti subito/⁊ proprie si aptio i eis fuerit ex apertione orificiorꝫ venarũ/qui ex eis colat̃. Sed ex vesica de venis modicus sanguis resudat/qui modicũ mi/scet̃ vrine/aut cũ peruenit i ea corrosio ad venas sed tũc prece dũt signa vlceratiõis. Silr̃ dixit de venis vesice Auic. ⁊ dixit ad renes puenĩũt vene magne ex qb⁹ alia mẽbra suscipiũt nu trimẽtũ/q̃re sanguis renũ ẽ plus eo q̊ idigẽt pnutrimẽto suo.

79

q Vibuscũq; i urinis harenosa subst̃at sedi mina:his uesica/aut renes lithiasiȝ hñt. — Uetus.

q Vibus in urina decidunt harenosa / his calculo uesica laborat. — Teobd.

q Vibus in urinis harenosa subsistunt his uesica laborat calculo. — Leoni.

Igna cõia vtriq; lapidi dixit Hip. ⁊ etiã dictũ est su/pra.f.i cap.i2.ð lapide i gñali ⁊ causis eius. Quibus in vrinis harenosa subst̃at.i.ad fundum descendũt ⁊ ab vrina seperantur his vesica aut renes lithiasim.i.lapidem habent:per seperatiões istorꝫ harenosorꝫ ab vrina ⁊ ipsorꝫ de/scensum ad fundũ/ipa distinguunt̃ a quibusdã corporibus ha renosis q̃ egrediũtur cũ vrina ipi vehemẽter pmixta:⁊ in supe rioribus eius stantia/aut adherẽtia parieti vrinalis/q̃ proprie procedũt ad adustioneȝ humorꝫ ⁊ proprie in fine febriũ:inspi cere debes quotidie vrinã/⁊ cũ videris cõsuetã exire/grossam vel turbidã attenuari/⁊ clarificari suspicari poteris de gñatio ne lapidis:⁊ si post hoc videris dolorẽ i loco renũ ⁊ iliorꝫ vel pectinis addes i suspicatiõe:⁊ si videris harenã ꝯsuetã expelli i vrina retineri/tũc iã certificabis gñatiõem lapidis:⁊ scias q̧ harenule veniẽtes pp gñatiõeȝ vel dissolutiõeȝ lapidis/qñ co lant̃ ab aquositate ⁊ fricant̃ iter digitos nõ cõminuũtur neq; dissoluũtur: Sed q̃ fiũt ex adustiõe humorꝫ i febribus ⁊ i arti/culosis inter digitos fricate facile dissoluũtur. Cum harena in vrina quotidie multiplicatur quotidie lapis augetur.

Nicolus i .5. trac.9.c.i3.de signis lapidis cõibus i prin/cipio.

Uetus.

I ſanguinē mingunt aut trūbos/et ſtrā
ſ guriam habent:et dolor incidit in pectī
nem/et ſub uentre/et periteneon circa
dolorem ſignificat.

Theod.

I quis ſanguinem et grumos/et guttā
ſ tim emittit urinam:ac dolor ad uētrem
imum/et pectinem/et femen uitiis ue/
ſice laborat.

Leonh.

I ſanguinem mingant/aut grumos/uel
ſ ſtillicidium urinę habeant: et dolor in
imū incidat uentrem/et pectinem/et
femen circa ueſicam labor eſt.

Nicolus i.2°. trac.5.diſti.3. c.19.de hipoſtaſi ināli ⁊ il laudabili.

I ſanguinē mingūt ⁊ trūbos:⁊c.dolorē.i.morbuȝ
ſ cauſaȝ doloris ſignificat:⁊ Raſ.20.ↄtiñ. qui mingūt
ſanguinē frequēter cū ſtranguria ⁊ ſentiūt doloreȝ in
inferioribus ⁊ pectine circa veſicā egritudinē fore ſignificat.⁊
ſi mingit ſanguinē/⁊ saniē/⁊ cortices:cū graui odore vlcus in
veſica ſignificatur. Sanguis.n.⁊ putredo in vrina cōmuniter
ſuper oia inſtrumēta vrine ſignificat:⁊ dixit Raſ.ibidem:vri/
na in qua apparent fruſta ſanguinis coagulati in febre acuta
lingua exiſtente impatienter calida ⁊ aſpera/⁊ coloris viridis
ěris/⁊ cum hoc color vrine eſt niger eſt mala: quia ſignificat
morbum eſſe in vltimo acuitatis/⁊ ꝙ ſanguis ſua acuitate ru
pit venas/⁊ exiuit eas ⁊ congelatus exiuit cum vrina:⁊ ſimi/
liter dixit Auič.ſecūda quarti.

Itē i.5.tra.x. c.9. de vētoſitate veſice dolore atqȝ debilitate eius.

I ſanguinem.ſ.liquidū ⁊ trūbos.i.ſanguineȝ coagu
ſ latum.ſ.in parua fruſta diuiſum quis mingat ⁊ ſtran
guriam habeat:⁊c. quia in veſica ⁊ poris vrinidibus
quos intellexit per locum ſub ventre.

81

Uetus.

I ſanguinem aut pus mingūt/aut ſqua
ſ mas/et odor grauis ueſicę ulcerationē
ſignificat.

I quis sanguinem aut pus/aut squamu- las mingit/et cum graueolentia in uri- na ulceratio uesicæ significatur. Theod.

I sanguinē aut pus minxerit/aut squa- mulas/et grauis odor adfuit:uesicę exul- cerationem significat. Leon.

J sanguinem mingat quis aut pus.i.sanguinem pu- rulentū ad differentiaʒ sanguinis puri/⁊ squamas ⁊ odor vrine sit grauis alteratione vesice significat. J sanguis ⁊ pus aut squamas:⁊c̄. has squamas Auic̄.vocauit cortices ⁊ similiter Serapio:⁊ dixit.si vlcus est in vesica egrediūtur cum vrina cortices qui sunt similes paniculis:⁊ Auic̄.dixit ꝙ hi cortices sunt albi ⁊ sunt magni ⁊ grossi/q̄m oriūtur a mēbro exangui ⁊ neruoso: Isti.n.cortices hn̄t partes latas subtiles ⁊ albas.vnde sunt similes squamis pisciū paruoꝝ i latitudine subtilitate ⁊ albedine/⁊ sunt latiores furfuribus.Sunt.n.dixit Gal.i ꝯmēto.effectus vlcerationis vesice.Cū aūt Auic̄.dixit ꝙ sunt grossi nō intellexit absolute sed in cōparatione ad cortices egredientes ex vlceratione poroꝝ vriridiū/qui sunt albi parui ⁊ magis subtiles.Sanies quoqꝫ exiens a vesica est fetida:nō aūt exiēs a poris vel renibus/⁊ sanies exiens a renibus ē maioris quātitatis q: sunt calidi ⁊ humidi:q̄ t'n exit a vesica est maioris quātitatis q̄ꝫ q̄ exit a poris viriridibus/⁊ q̄ exit a renibus ē minus albasimo rubore participat:Sed q̄ venit a vesica vel poris est alba vel liuida. Dixit Alex. sanies que est de vesica albior est aqua.Sed in ea q̄ est a renibus est rubedo:Dixit Ral.io.ꝯti. si vrina mixta fuerit cū putredine vehementi ita ꝙ in toto vrina fiat concussa cum ea tūc procedit de superiori parte.s.supra renes:⁊ minus admixta de loco inferiori procedit:⁊ si egreditur ante vrinā/aut absqꝫ vrina de vesica procedit/⁊ admixtio mediocris significat ꝙ est ex renibus:⁊ egrediens de renibus significatur per carnositatem habentem substantiā/⁊ egrediēs a vesica per furfureas partes.Dixit Auic̄.mictus sanguinis ⁊ saniei cum vrina a vesica est minoris quātitatis ⁊ minoris permixtionis:Sed a renibus plus permiscetur/quia venit a loco

Nico.l.2.tra. 5.disti.3.c.19 de hipostasi i nāli illaudabili.
Itē i.5.tra.9. cap.x.de vlceribus renum.

remotiori/et transit per vias strictiores.

Ite i eode.5. tra.vin°.c.5. de vlceribus vesice.

J sanguinem:&c.et sentit patiens dolorem cum min git intensum in capite virge propter multum sensum huius partis:vnde a sanie egrediente punctionem ferre nō potest:multum etiam vesice compatitur.

82

Uete. — Q Vibus in urinali uia pustulę nascuntur sanie facta et erupta/solutio fit morbi.

Theod. — Q Vibus in urinario meatu tubercula oriuntur:his suppuratiōe facta/et eruptione leuatur dolor.

Leoni. — Q Vibus in urinaria fistula tubercula nascuntur/his suppuratione facta et eruptione solutio.

Nicolus i.7. tra.5.sūma.2. c.64. ð apatibus bothor & vlceribus virge.

N Ascuntur aliqñ in virga pustule bothorales/q aliqñ sunt i cute exterius/& aliqñ nascunt in foramine interius/& tūc prohibēt liberū exitū vrine:& cū eap̄ ē mā acuta bauracbina gtēta i virga:& ſ; plurimū saniant:& dixit hip.qbus i virili virga:&c. solo fit.s.egritudinis:& cura earū est sicut cura apatum eruptop̄ ad intrinsecū foramē virge.

83

Uetus. — U Rina multa facta noctu/modicum secessum significat et ecōuerso.

Theod. — M Ictio noctu copiose facta exiguam fore deiectionem significat.

Leoni. — M Ictio noctu plurima facta:paruam significat deiectionem.

Nicolus i.2° trac.5.c.ſt 5. c.2.de quātitate vrine.

M Ultitudinis vrine cause sunt.7.p̄ª.ē multitudo cib̄ & potus maxime humidi & liqdi:2ª.ē multitudo humiditatē aquose/q ex corpore excolat & descēdit ad vias vrine:3ª.ē expulsio cretica/vel sinthomatica facta de humoribus p̄ vrinā.4ª.ē diureticap̄ vsus.5ª.ē forē attractio renū vt i

diabete. 6ª .e dissolutio humiditatis corporis transeuntis ad vias vrine/q fit a calore excedente. 7ª .e aliarum corporis euonum constrictio: Dixit.n.Hip.vrina noctu multa:ꝛc.ꝛ hoc io qꝛ vna euacuatione diminuta vel pluribus diminutis alia multiplicat/ꝛ eo.deriuata ma q solebat euari p aliquam euonem ad illam q multiplicat/vel supfluit/ꝛ io hꝫ dictus apho.Veritatem qn dicte euones seinuicem diuertere possunt/siue fit de die siue de nocte:ita tn qꝫ vna euo notabiliter augeat supra consuetum:ad hoc.n.vt vna euo minuat aliam opꝫ/vt superet illa notabili quantitate/ꝛ verificat hec ca vt i plurib⁹/no semp:illa possit i corpore tn exuberare maꝫ qꝫ sufficit simul multiplicat duas euones/vel et plures/ꝛtuc max verificat qn no pcesserunt cause multiplicantes vrinam.

C fluxui facto a renib⁹ assignat pprie ca vna q e de bilitas attractiue eorum/qua no attrahunt ab epe humiditates aquosas/aut no quantum conuenies e/q remanentes i epe aliqn expellunt ad intestina ꝛ cant fluxum ventris/ꝛ hoc innuitur ab Hip.in apho.vrina multa:ꝛc. pauca secessum significat ꝛ eo.s.qꝫ pauca micta multum secessum significat.

Ite Nico.i.5 tra.8.c.15.de causis fluxus ventris facti a renibus ꝛ matrice.

Item Nicolaus in.5.tra.10.cap.18.de paucitate vrine ponit cas paucitatis vrine iter quas ponit multitudinem fluxus ꝛ citat apho. ꝛ he cause sunt opposite causis multitudinis vrine supra tactis vide.

C Incipit particula quinta aphorum Hip.

Spasmus ex heleboro mortale. — Vetus.

Conuulsio a ueratro letalis est. — Theod.

Conuulsio ex heleboro letalis est. — Leoni.

Spasmus ex heleboro mortale suple ꝛ ex oi medicina secessiua/vel vomitiua multum effrenitatem/ꝛ qꝛ Mesue 3.c.7. de spa. p.d rectificatione medicinarum ponens pdictum aphm Hip. fmo in signis. dixit qꝫ ois spasmus pot seq ad medicinam soluuam:io qda volut eos itellexisse d'oi spasmo/ꝛ si sic itellexerit dꝫ exponi mortale.i.aptum morte iducere:ꝛ pp hoc dnt/qꝫ qn Gal. dixit i coⁿ. qꝫ spasmus no proportionatus ad materiam cotingens in principio purgationis ex heleboro non est mortalis/non intellexit qꝫ non possit interficere quacunqꝫ hora etiaꝫ si ante incipiant

Nico.i.3.tra.

purgationez euenerit pōt interficere: Sed intellexit Gal. q̄ ille spasmus nō est mortalis: q2 nō est sic inclinatus ad interficiendū sicut alij spasmi/ imo i cōparatione alioꝝ ē aptus remoueri ex causis spasmi dixit Nicolus supra i causis sunt medicine solutiue q̄ possunt facere spasmū vel pp superfluā euōnez quā faciūt ⁊ erit de genere spasmi sicci/ vel pp acuitatē ⁊ mordicationē ⁊ vētositatē suā ⁊ erit de genere nō proportiōati ad materiā in quo fugit virtus a re nocēte/ vel q2 agitant ⁊ dissoluūt humores ⁊ non educunt/ ⁊ agitati fluunt ad neruos ⁊ replent eos/ ⁊ erit de genere spasmi humidi.

2

Ueteres. — **I**N uulnere spasmus supueniēs mortale.

Theod. — **C**onuulsio a uulnere letalis est.

Leoni. — **C**onuulsio ex uulnere letalis est.

1

Nicolus vbi supra. — **I**N vulnere suple vel vlcere spasmus superueniēs mortale: q2 significat vehemētez debilitatē virtutis regitiue totius: Dixit Gal. i cōmēto. non intelligit mortalē q2 necessario interficiat/ sed q2 pluries ad iterficiendū est iclinatus: Dixit Ras. p̄. 2uū. spasmus supueniens i vulnere ē mortalis/ sm plurimū. n. accidit qn̄ ad vulnus sequit̄ apa ortum in mēbris neruosis: ⁊ p̄. accidit spasmus in locis oppositis his locis apatie: ⁊ demū subito prouenit extensio supra totū corpus ⁊ deficit patiens in. 4°. die: Si vo hos effugent liberabit̄: Dixit Auic. ōis spasmus sequens vulnus est mortalis p̄ ōis itelligens plurimus: Dicūt vt supra ēt apparuit spasmus i vulnere fit/ aut pp dolorē/ vt in puncturis neruoꝝ/ ⁊ talis spasmus nō est semp mortalis/ aut fit pp tumorē ⁊ tūc dupl̄r/ aut q2 fit pp tumorē successiue occupantē partes/ ⁊ tūc nō necessario ē mortalis/ aut pp tumorē nūc apparentē/ ⁊ post delitescentē: ⁊ iste frequētissime ē mortalis: q2 ē forꝫ egritudo cū virtutis defectu/ cuius signū ē q2 nō potuit regulare humores/ aut fit spasmus in vulnere pp multā euōnez sanguinis/ de quo dixit Hip. sanguine multū fluēte spasmus inatus malū: de quo etiā dixit Auic. 4ª. 4ᶦ. ⁊ maxime v̄ificat̄ d̄ fluxu sanguinis arterialis/ siue fuerit spōtaneus/ siue artificialis/ siue a vulnere factus/ ⁊ hoc iō: q2 significat multū virtutꝭ d̄fectū: ⁊ qdā dn̄t/ si sanguinis euo fuerit multū supflua ē ōio mortalis: q2 tūc siccitas ē 2firmata/ aut

magna valde eius virtutis defectiva: et de isto verificatur quod dixit Avic. omnis spasmus sequens vulnus est mortalis: dixit sive euo san guinis fuerit multa sive non omnis spasmus superveniens ei est ma lus: et Gal. dixit in 2° . quod hip. per malum non intellexit mortale necessario sed vehementer malum.

In vulnere spasmus superveniens mortale: et in 7ª. apho. dixit in vulneribus fortibus. s. et malis spasmus aut te tanus superveniens malum: super quibus amplius notatur quod tam spasmus quam tetanus vulneri superveniens potest esse de inanitione et de repletione et non proportionatus ad magis: De inanitione qui dem pp multe materie euonem membra substantifice inanientem quod ut dixit duobus modis potest multa euo facere. p. quando euones mul ti sanguinis ex venis sequitur ut humiditates stantes in porosi tatibus membrorum succedant illi fluxui et fluant ex membris ad loca venarum inanitarum et membra remaneant inanita. 2° quia sanguine mul to euato accidit exacui calidum membrorum pp sibi non resisti ab hu miditate sanguinis et exacuitum convertitur supra humiditatem mem brorum et eam cito consumit et iste secundus modus ab omnibus appro batur. De repletione vero potest contingere in vulnere spasmus sive tetanus quando vulnus subito obturaretur vel opilaretur pp aliquam causarum opilationis et proinde materia que fluebat ad vulnus transeat ad loca nervosa et ingrediatur nervos et impleat eos extenden do in latum unde accidat in eos decurtari in longum et spasmari: et spasmus non proportionatus ad magis ad vulnus sequi potest: aut pp vehementiam doloris in eo aut pp aliquam malam qualita tem in vulnere repertam ut quia fit de vulneribus venenatis que cerebro communicatur per via nervorum ex qua accidat cerebrum contra hi et spasmum fieri: Gal. tamen in commento verificat dictos apho. de spasmo et tetano de inanitione. Ipse enim vere est mortalis maxime si confirmetur. Spasmi vero alii non sunt necessario morta les in vulnere et maxime qui particulares existant qui vero to ti communicarentur mortales efficiuntur.

Ite in 7. tra. 4. summa. pª. c. 4. de signis pro sticis bonis vel malis in vul neribus.

¶ Anguine multo fluente spasmus inna tus aut singultus malum. Ultima.

¶ Anguinis multe profusionis convulsio aut singultus superveniens malo est. Ibidem.

Leoni. u Bi sanguis plurimus fluxerit / singultus aut conuulsio superueniens malum.

n Icolus in.3°.cap. de spasmo vt supra et expositio huius apho. in comento precedentis posita est.

Ite i.5.tra.4 cap.57. d singultu.

s Anguine multo:et c. siue ille fluxus sit spontaneus siue artificialis/siue sit multus/siue paucus:et Gal. dixit in 3°. q p malu no itelligat necessario mortale.s; vehementer malu/siue sequat mors/siue no: Dixit Auic. singultus de inanitione veniens post durabilitate febriu incensiuarum/aut post qualibet euonem fortem est signum mortale.s. si siccitas fuerit cofirmata aliter no:et ponit quomo possit euenire/et spasmus no pportionatus ad ma; in febribus qd dimitto.

4

Uetus. s Pasmus inatus et singultus post nimiam inanitionem/malum.

t Theodorus et Leonicenus no hnt huc.4m.apho.

Nico.i.3.c. d spasmo vbi supra.

s Pasmus post nimia manitionem malu/q: significat vehemete 9sumptione/et virtutis debilitatem.

5

Uetus. i N immoderata purgatione spasmus aut singultus malum.

Theod. e X purgatione couulsio / aut singultus superueniens/malo est.

Leoni. e X superflua purgatione conuulsio/aut singultus superueniens/malum.

n Icolus de hoc super primo et secudo apho.

6

Uetus. s I inebriatus aliquis repente sine uoce fiat: spasmo innato moritur. Si non febris acceperit eum: aut ante hora secundu qua crapulę soluuntur locutus fuerit

I ebrius quisquã obmutuerit/cõuulsus emoritᷣ/nisi p̃hẽsus a febre sit/aut cum ad eam uenerit horã/qua crapula solui tur facultatem recipiat loquendi. Theod.

I ebrius quispiam repẽte obmutuerit: cõuulsus moritur nisi febre corripiatur: aut ubi ad horam peruenerit/qua sol/ uuntur crapulę:uocem recuperet. Leoni.

J inebriatus quis repẽte.i.subito sine voce fiat.i.icur rat apoplexiã/q̃ etiã iuocalitas vocatᷣ pp̄ ociositatẽ a loquẽdo ab oĩ sensu ꝛ motu spasmo innato moritᷣ:su peruenit nãqꝫ ei spasmus ꝯsequens ad magnã r eplerionẽ ven triculoꝝ cerebri/ad quã cõsequitᷣ attractio ꝛ cõtractio/ꝛ decur tatio neruoꝝ/ꝛ mẽbroꝝ neruosoꝝ/qui spasmus est de replẽtione ꝛ dixit Gal.in ꝯᵒ.eius comunicata mã neruis.Hij aũt qui in ebriati sic pereũt sunt debile hñtes cerebrũ nãliter vel accidẽta liter:ꝛ subdit Hip.hoc verũ eẽ nisi i duobus casibus vnus est: si nõ febrẽ accepit/nã febris supueniẽs spasmo de replẽtione:vt dictũ ẽ i.4ᵒ.sup apho.57.curat ipm.2ᵘˢ.casus ẽ nisi ad horã ve niẽs ẜm quã crapule soluũtᷣ.i.solui debẽt/vel ꝯsueuerũt/ꝛ ma xime i ipo alijs viabꝰ iebriato/vel i sibi silibus locutus fuerit. Nã si locutus fuerit tũc nõ moritᷣ/sꝫ denotatᷣ nocumẽti ebrie/ tatis amotio:ꝛ ego qdẽ vidi dñaꝫ Clarã vxorẽ Balgli q̃ pp̄ dolorẽ colicũ clisterizata fuit vino potẽti puro ꝛ iebriata ẽ fa/ cta subito sine sensu ꝛ motu ꝛ sine voce/ꝛ velut mortua stetit horis octo postea resolutis fumis soluta est crapula/ꝛ locuta est/ꝛ sanata. Nicolus i.5ᵒ. sũma.3.tra.2ᵒ c.9.de dolore capitꝭ ex ebrie tate.

Ex causis apoplexie est ebrietas/ꝛ erit pp̄ opilationẽ pp̄ ebrietatẽ factã/aut in vẽtriculis cerebri/aut i venis su beticis:ꝛ paulopost subiũgit:q̄ Gal.i ꝯᵒ.apho.Acu toꝝ morboꝝ numerat apoplexiã iter morbos acutos sine febre: ꝛ itellexit ẜm plurimũ ꝛ de p se.p accñs tñ posset ꝯiũgi cum i mã flegmatica/a qua dependet vt plurimũ/accideret putrefa/ ctio:vt itellexit Gal.i hoc ꝯᵒ.ꝛ i ꝯᵒ.aphˡ.qbuscũqꝫ sanis:ꝛc. ꝛ de hac febre quomõ possit accidere tetigit in longum quod Itẽ i.3.tra.2ᵒ. sũma.5.c.14. de apoplexia in causis primit tiis apoplexie.

Omitto: et quasi in fine cap. postea ponit quod febris debeat provocari et in qua apoplexia febris sit utilis et in qua non.

Item in eodem. 3°. tracta. 8. cap. 11. de nocumentis loquelle. idem de apho.

Item in. 6. tra. 5°. cap. 17. de suffocatione matricis quando loquitur quod spermatica a menstruali differat.

Ueteres. q Vicunque a tetano apprehenduntur in quatuor diebus moriuntur: Si uero hos effugerint salui fiunt.

Theod. q Vi a distetione prehenduntur intra quartum diem pereunt: Si tamen hos dies euaserit conualescent.

Leonh. q Vicunque a distentione corripiuntur in quatuor diebus pereunt: Si uero has effugerint sani fiunt.

Nicolus l. 3°. tra. 5. c. 8. de tethano an prius capitulum autem post quam declarauit quid sit tethanus et quod differat a spasmo.

q Uicunque a tethano: et cetera salui fiunt. i. saluari possunt: notant quod Hip. intellexit de tethano repletionali/ vel etiam de non proportionato ad materiam dummodo sit vniuersalis communicatus toti/ vel quasi toti et non particularis: nam talis tethanus est morbus peracutus terminaturus in p° quarta: Si ergo non moriuntur in p°. 4°. cognoscendum virtutem esse fortem et posse morbo ex quo non moriuntur in termino vltimate pugne / sic ergo sani fiunt: et non itellexit Hip. hoc fore semper sed secundum plurimum: quia contingens est propter morbi acuitatem et virtutis debilitatem mori ante quartum: et propter oppositas causas mori post quartum: et cetera. si eger non liberetur a tethano in p°. 4°. in quo valde non tepeat contra morbum/ et iuuatur a corpore celesti in faciendo crisim tethanus ille erit probabiliter mortalis/ vt inquit Gal. in fine commenti. Nam ex quo natura non preualuit morbo in tempore in quo debuit probabiliter preualere/ tenendum est quod non preualeat imo succumbat in aliis temporibus non aptis ad nature preualentiam/ ex quo apparet/ quod supposito quod aliquis effugiat diem 4^m^. et non moriatur et tethanus poterat esse mortalis: Notant quod tethanus ratione materie potest esse perperacutus ad mortem: quia potest esse in tantum oppressiua virtutis/ vt cito interficiat: Sed de per se.

nõ põt esse perpacutus rõne materie ad salutẽ: q: mã eius non apta inclinata superari cito a nã/cũ sit grossa viscosa frigida: ois tñ tethanus vl's est perpacutus ad salutẽ vel ad mortem rõne accidentiũ ⁊ infestationis virtutis: nã in tethano vli cau satur vehemẽs dolor/difficultas etiã anhelitus vehementer/q ambo sunt accñia seuissima/inatãtia multũ virtutez/tethanus tñ vl's est acutior ad mortẽ q̃ʒ ad salutem ceteris paribus ci/ tius.n.põt interficere q̃ʒ curari/põt.n.interficere i prima die ⁊ secũda/sed rõne ineptitudinis sue materie ad remotionem nõ põt sic cito curari/quãuis ita cito ꝯtingat aliquẽz tethanũ ter/ minari ad salutẽ sicut aliquẽ ad mortẽ/cũ possibile sit virtutẽ tantũ posse supra aliquẽ tethanũ/quam aliquẽ tethanũ supra virtutẽ/imo ⁊ possibile est aliquẽ citius posse sanari ex aliquo tethano q̃ʒ aliũ mori ex alio tethano pp disparitatẽ virtutis ⁊ morbi/sicut si ponaẽ virtus multuz potens supra materias in tethano salubri/⁊ per oppositum materiam tethani mortalis minus potẽtem supra virtutem.

d Dixit Auic.cũ tethanᵘ sit duo spasmi dupli.i. i duabᵘ pabus opz vt sit acutior spasmo simplici/⁊ ex hoc se quitur q crisis tethani sit velocior/⁊ ideo dixit Hip. q in quatuor diebus pereunt.

Item i eodẽ.c. de hoc supra pᵃᵐ expõnẽ.

e Cuitas tethani proprie dependet a dolore vehemẽti: qui accidit i eo: i spasmo.n.simplici accidit dolor for tis/erit ergo in duplo spasmo dolor vehemens.

Itẽ Mico ibi/ dẽ ꝺclarat di ctũ Gal. quõ tethanus cãẽ a motibᵘ spa/ smi.

8

e Pilepsie quibus ante iuuentutẽ nascun tur mutationem habent: quibus uero post.xxv.annũ cõmoriunt plurimum.

Clave.

e Omitiales/quibus ante pubertatem ac cidunt cõmutationem recipiũt: quibus anno.xxv.cõmoriuntur.

Theod.

q Vibuscũq; morbi comitiales fiunt ante pubertatem mutationem recipiũt: qui buscũq; autem.xxv.cõmoriuntur.

Leonl.

Nico.l.3.tra. 3.c.13. de epilepsia isignis.

Pilepsie quibus: &c. & rō ē q: añ iuuētutē pōt remo- ueri cā epilepsie: qua remota curabitur ipa. Sed post nō pōt tolli fm plurimū: vñ perdurat vsqz ad finem vite/ & itelligif de cerebrali/ & sic fm plurimū verificaf apho. Nā qñqz ante iuuētutē est epilepsia taz magna/ q nō mouef per mutationē etatis/ & dñt intelligif de flegmatica/ nā ista est q innata in ifantia curaf in pueritia vel pubertate/ & innata in pubertate curaf in iuuētute/ pp caliditatē & siccitatez etatis su- superueniētis/ & ista q nata est i iuuētute nō curaf: q: i etate iu- uētutis multe caliditatis & siccitatis existēte non causaf epilepsia cerebralis flegmatica nisi a magna cā/ & ideo nō curaf fz plu- rimū: & iterū q: cū eplia sit multe durationis fm plurimū succe- dente etate senectutis nō curabif virtute facta debiliori/ & cali- ditate declinata: posset tñ in iuuētute fieri aliqua eplia cū ɔstā- tia virtutis/ q bonitate regiminis & cure curabif: Dixit Auic. q epī e q pueris cōtingūt qñqz alleuianf & remittūtur/ qñ fiūt pubescēs/ cū ipaz nō adiuuat ad manutenēdū malitia regimi- nis & dimissio cure. In p. xi. qb9 pueris i principio natiuitatis eoz superuenit eplia ex superfluitate humiditatis ɔplexionis cerebri, eoz/ vt pluries cū ɔtendif eoz etas fine aliqua cura liberanf: & dr p. cq. Cū accidit viris post affrodisiā & mulierib9 post mē- struoz eductionem ɔlōgaf eis morbus/ nisi inueniaf magna & sollicita cura: Sed si accidit añ hoc tps spes habef i mutationi- bus etatū eoz: Dixit Gordonius/ si ifans aliqs traxerit eplia3 ab vtero/ & postea euenerit q se purgauerit/ & hūiditates aquo- sas multas emiserit signū est liberationis: Si nō/ nō: qñ aliqs est gñatus i tpe mēstruoz/ aut ex imūdis spermatibus/ aut ex parētibus epilēticis/ talis nō videf curabilis: q: postqz sunt ab vtero/ & ex tā malis causis iā mala cōplexio est adequata.

9

Clams. Vicūqz pleuretici facti i. xiiii. diebus nō purgātur: hi in empima transeunt.

Theod. Qstales nisi intra quattuordecimū diem repurgātur in suppuratiōnē uertūtur.

Leoni. Vicūqz morbo laterali laborātes i. xiiii. diebus non repurgantur: hi ad supputa tionem uertantur.

Leurefis vera fecūdū3 mā3 eſt morbus acutus nūq̄ 14. diem tranſcendens quātum eſt de ſe ⁊ in ſui cauſa ꝯſiderata: Dixit.n. hip. loquens de dicta pleureſi de ra ⁊ facili: Quicūq̄ pleuretici facti .i.14. diebus ſuple vel ante nō purgant .i. nō ſanantur ⁊ curātur per reſolutionē materie: tūc nō amplius per reſolutionē curātur: ſed in empima .ſ. collectionē3 materie ⁊ eius ſuppurationem tranſeūt/⁊ forſtaſſe poteſt exponi trāſeūt .i. trāſitum ſunt: Nam non ſtatim poſt .14. dies materia ſaniata eſt facta eſt eruptio eius ⁊ effuſio ſaniei ad medium pectoris: Sed poſtea materia colligitur ſaniatur ⁊ apoſtema rūpitur ⁊ ſanies in pectoris cōcauitate diffundit: ⁊ ſic factum erit empima: Dixit Serapio/ꝙ criſis pleureſis vere .ſ. per reſolutionē3 eſt in .14. die/aut ad plus in .20. procul dubio cū ſputo/aut iſenſibiliter: ⁊ ſimiliter dixit Auic. ⁊ ratio eſt quia pleureſis verā eſt morbus acutus cōtinuus moleſtus: qui nō tranſit .14. diem/ſi materia eius fuerit ſufficienter ſubtilis/⁊ ſi nō fuerit ſic ſubtilis tūc ad plus nō tranſit .20. vt dixit Serapio/⁊ verificatur iſte terminus ſecūdū3 plurimū i aliquibus.n. pōt prolongari/⁊ etiā breuiari ſecūdū3 diuerſitates cōplexionū/etatu3/tempoꝝ/⁊ alioꝝ particulariū/vt patuit in anrio de quo dixit hip.3. epid. qui fuit vere pleureticus/de quo recitat Gal. p̄mo aphoꝝ cōmēto. paroſiſmos ⁊ cōſiſtentias: ⁊c. cuius criſis fuit in .34. ⁊ tamen fuit terminata ad ſaniationem: Cauſa autem huius prolongationis potuit eſſe virtutis debilitas/aut pleure multa denſitas/aut viarum ⁊ poroꝝ3 artitas/aut alia ex cauſis/que faciunt ad morbi lōgitudinem. De modo terminationis pleureſis ibidē in longum proſequitur Nicolus quod dimitto.

Nicolus i .4. tra. 2. c. 24. de pleureſi ⁊ ſpēbus eius.

Tem in eodēmet cap. in ſignis hoc ide3 dicitur/⁊ ꝙ intelligit de pleureſi verā ſm̄ locum ⁊ ſm̄ mā3.

10

Tiſis fit maxime in etatibus a .xviii. annis uſq̄ ad .xxxv. annum. — Uetus.

Abitudini maxime etas obnoxia ab anno decimo octauo ad .xxxv. — Theod.

Abes fiunt maxime etatibus a decimo octauo uſq̄ ad .xxxv. — Leoni.

Nicolus l.4. tra.2. c.27. de vicenbus pectoris et membrorum eius et pusi.

b Ippo. in .3. apho. nominauit ptisim inter egritudines q accidūt iuuenibus: et in .5. dixit ptisis a .18. anno et vsq ad .35. innascitur cōprehēdendo per ipm tēpus pubgeos et iuuenes/et causa est dixit Gal. i 2° . apho. Adolescētibus vero: et cē. q: puberes et iuuenes sunt inordinati fortibus motibus et fatigantur vnde disponūtur fractiōi venarū a causis primitiuis disponūtur etiā eidē pp sanguinis ebulitionē ex feruore colere q multiplicat i eis/nō aūt sūt puberes et iuuenes apparati pusi pp multiplicatiōes catarroꝝ cū fm plurimum nō multiplicent catarri i eis pp fortitudinē digestiue ipoꝝ et aliaꝝ virtutū nāliū/et pp caliditatē et siccitatē cōplonis coꝝ cōsumētē catarros. Dixit Gal. 5. apho. in 2° . apho. vltra vero hāc etatē: et cē. multi moriūtur ptisici i etatē prime senectutis nam spuētes sanguinem in iuuētute i ptisim transeunt et in senectute moriūtur. Gal. vero. 4° . cōtiñ. ait dico vere scripsit hic fallacia q: vidi q vita ptisica durat per annū vnū: Dixit Auic. etas in qua multiplicat ptisis ē illa q est inter .18. annos et ad euentum trigesimi: Pueri nō sunt parati ad ptisim propter fortitudinē suarū virtutum naturaliū/et paucitatē ebulitionis ex paucitate colere in eis/et senes non sunt ei apparati propter siccitatem et duritiem corporū suoꝝ et pulmonū eoꝝ/qua nō de facili patiuntur a catarris/et remissionem feruōris sanguinis in eis. Dixit Gal. super. 4° . epid. mulieres aptiores sunt ad ptisim viris ex frigiditate cōplonū earum/et angusto pectore ipsarum.

11

Uetus. q Vicunq squinantiam effugiunt/ et ad pulmonem eis conuertitur: in diebus septem moriuntur. Si uero hos effugerint empici fiunt.

Theod. q Vi anginā euaserint his in pulmonē ab sceditur: et intra septimū diē moriūtur. Si tamē hos dies euaserint/suppurant.

Leoni. q Vicūq ab angina liberātur/his ad pulmonē uertitur/et in septē diebus peūt. Si uero has effugerint suppurantur.

d Dixit Mesue squinātia terminaē fm vnū mū modo/ rū: aut.n. resoluiē /aut suppuraē: aut pmutaē: ꝛ suplēt alij aut induraē /aut corrūpit mēbrū: Auic. dixit aut īterficit/aut pmutaē /aut collectionē facit/ꝛ suppuraē: quidam resolutionē ꝛ suppurationē ei⁹ vocāt remotionē/pmutationē āo e fugationē vocāt sumētes hᵒ ab hip. i. 5. aph. qcūqꝫ sqnā tez efugiūt: ꝛc. ꝛ determinatio eius dixit Mesue est fm vnū duoꝝ modoꝝ: aut.n. delitescit subito aut nō subito/ꝛ eius qui dē delitescētia/aut declinat i occultū corporis/aut i manifestū eius: Sed declināns in occultū corporis ꝛ subito/est hic raptus proprie ad pulmonē/aut cor/ꝛ interficit hec subito/q̄ vero ad pulmonē nō subito sed fiat dixit hip. ī dicto apho. i septē diebus/quos si efugerint dixit hip. sani fiunt/ꝛ incolumitanē: ꝛ qn̄qꝫ effundiē mā eius ad stomacū ꝛ causat nauseam ꝛ alias egritudines in eo: ꝛ dixit qdā qn̄qꝫ pmutaē ad cerebrū ꝛ causat frenesim/qn̄qꝫ vero in manifestū corporis deriuatur. qn̄qꝫ transit ad neruos ꝛ cāt spasmū vel paralesim/vel aliā egritudinē neruoꝝ. qn̄qꝫ permutaē ad cutem ꝛ facit i ea apata aut borbor aut vlcera: hip. autē de dictis terminatiōibus nō fecit mētionē nisi de ea q̄ ē ad pulmonē cū i dicto apho. dixit qui/cūqꝫ squin. effug. his ad pulmonē couertitur: ꝛ hoc ideo fecit hip. q: hic modus est/qui fm plurimū euenit: Deriuaē autē mā eius ad pulmonē/aut resudando a musculis epiglotis ad superficiē cāne interiorē/ꝛ sic p eā labiē i pulmonē/aut trāseūdo p occultas porositates ipius cāne ad iterius eiusdez/vn̄ ēt labiē in pulmonē/ꝛ est ex apātibus gutturis illud qd̄ terminatur ad pulmonē/maxime qd̄ fit i musculis itrinsecis epiglotis: quāuis etiā factū inferius i meri possit ad cānam resudare per paniculū ꝯtinuātē iter ipm meri ad cānaz/vt plurimū tn̄ apa meri effugit ad stomacū/ꝛ apa musculoꝝ faucium pōt p meri trāsire ad stomacū/ꝛ per epiglotiz ad pulmonē: ꝛ scias qꝫ aliqn̄ apa gutturis intrinsecū terminaē ad gulā exterius ꝛ ē ista determinatio bona/ꝛ quādoqꝫ apa extrinsecū terminatur ad interius ꝛ est determinatio mala.

Nicolaus in. 4 trac. ꝑ c. 6. de squinantia.

Nicol⁹ i hoc tract. c. i signis dicit putaē qꝫ tex. Gal. i hoc ꝯᵐ. sit corruptus dicētis pul suz piplem. cē durū ꝛ ieq̄lez cū sit mollis. q text⁹ i noua trāslatiōe nō habetur. vide quot supflue q̄stiones fiāt ex malis translationibus.

q Vicūqꝫ squinātes: ꝛc. in quinqꝫ diebus pereūt suple vel ante/vt plurimū tn̄ in quinto/q: peripleumonia est morbus peracutus terminaturus in quinqꝫ vel ante ꝛ si mā sit cū debilitate v. rtutis acquisita tpre squinantie cito interficit/posset fieri similis apho. de peripleumonia sequēte ad in. 7.

Itē i eodē. 4. tra. 2ᵒ. c. 23. de peripleumōia vbi legit i. 5. diebus supra

pleuresim. Quicūq3 pleuresim effugerint ⁊ ad pulmonē cis cō
uertit in .5. diebus perīt: ⁊ Auic. dixit iterficit vsq3 ad .5. dies:
q2 in .5. vel añ. ⁊ nō iterficit hec periplemonia tā cito rōne sue
materie/maxime cū sit fleginatica/sed rōne debilitatis acq̄site
ex .p̄. morbo sq̄nātia vel pleuresi/⁊ ex vicinitate ip̄ius ad cor:
⁊ subdit Hip. q̄ si p̄dictos dies effugerint empici fiūt/⁊ Auic.
dixit. faciet cadere in ptisim/eo q̄ mā illa faciet cupū ⁊ sania/
bitur/⁊ sic fiet vlcus pulmonis: ⁊ sic ptisis Hipp. hic empima
p̄o saniatione scripsit/⁊ hoc accidit q2 iā virtus debilitata nō
sufficit resoluere mā3 eius/sed aut succūbit aut illam saniat: ⁊
pōt eē/q̄ ista saniatio fiat post illos quinq3 dies: ⁊ pōt antē
fieri/quāuis d̄ seip̄a mā nō sit sic cito saniabilis/eo q̄ materia
istius periplemonie q̄n fuit mā squinātie vel pleuresis fl[?]eterat
iā cōculcata ⁊ inde acquisiuerat iā multā dispōnem ad sania
tionē/quare nūc ad pulmonē cōuersa ⁊ in ip̄o calido exn̄te ⁊
cōculcata cito recipit saniationē: Vnū verificat̄ dictum Hip. ⁊
Auic. fere i oibus: fortasse qdā ⁊ pauci euadūt/quoꝝ. s. virtus
nō fuit multū debilitata/⁊ mā pauca ⁊ nō multū malignata.

12

Vetus. Vi a ptisi molestant̄ si sputū qualecūq3
q expuūt graue fetet sup carbōes effusū
et capilli a capite defluāt/mortale.

Theod. Vi tabe infestantur si quod expuūt et
q extussiunt grauiter olet/et capilli de/
fluunt letale signum ostendunt.

Leoni. Vi tabe molestātur si sputum quod ex
q tussiunt graue olet iniectū carbonibus:
et capilli a capite defluūt/letale.

Nicolus i .4. me.2°.c.27. de vlcerib' pectoris ⁊ mēbroꝝ eius ⁊ ptisi.

q Vicūq3 a ptisi molestātur: ⁊ c̄. q2 significat magnam
putrefactionē in pulmone ⁊ spiritualibus/q̄ est incor
rigibilis/⁊ q2 est vehemens ⁊ cordi propinqua non
potest diu stare cum ea vita/sicut etiā dixit Auic. io.3l. ca. p̄. de
ptisi. ⁊ verificatur in his in quibus nō solet fetere sputū maxi/
me in pueris ⁊ iuuenibus/⁊ sputū significat ptisim esse morta
lem per tria. s. per sui colorē3 si fuerit liuidū/viride/aut nigrū:

qr significat aut caloris naturalis extinctionē/aut vehementē in spiritualibus adustionez: 2° per natantiaz/aut subsistentiam eius in aqua proiectuz: Dicit Auic. debet sputū effundi scutelle aqua plene: & si cito ad fundū scutelle descendit putrefactio denotatur/descendit aūt ad fundū sputū putridū: qr in eo ppter caliditatē extraneā resoluētem qd subtile remanet terreū grossius vnde fundūz petit/& p hoc distinguit a sputo flegmatico nō putrido/qd supereminet aque/& non descendit ad fundū/eo qp flegma est extensuz multū de aere habens in se inclusum/& post prosequit de hoc quō debeat cognosci a flegmate: 3°. sputuz significat p sui odorē/& hoc qn sputū taliter calefit vt effumet seu euaporet. sicut cū proicitur sup carbones ignitos: nam aliter nō bene percipit fetor ab eo/& cū proiicit super ipos carbones debet medicus pcipere astātibus/vel alteri vili persone vt pcipiat odorē eius/& quē pcipit ei referat/& si grauē pcipit fetorē/tūc ē illud de quo intellexit Hip. Si aūt nō grauē tūc nō est illud: nō oē sputū quātūcūqz nāle carbonibus effusuz igni tis malū reddit odorē: qr flamma pp nimiā & citā eius actionem in ipm ita cito cōsumeret fumū eius/qp nō posset percipi odor eius/querunt aūt quidā/quare est qp per egōnis & vrine odorez significare possumus quāuis nō calefiant/sed per sputum nō/de quo magis videt inesse cū cōtineat in loco calidiori/vnde magis debet effumare/quibus respōdenē. est. p. qp egō. resecatur post digestionē primā & longam & vehementē actionem caloris naturalis resecatur etiā grossa/cui secūduz pluri mū admiscentur humores fetidi pp quas causas egestio plus resernat vestigiū caloris/vn̄ pōt denotari id a quo pducta est, & pōt per se absqz alia calefactiōe fetere/& similiter pōt dici de vrina. Sed sputū dato qp veniat a loco calidiori: qr tn̄ ē pau cē quātitatis & impermixtū humoribus nō diu retinet vestigiū caloris: vnde nō fetet non calefactū ad qd adiuuat eius pmixtio cū humiditate saliuali obtūdente eius odorez. Notant pro verificatione huius dicti/qp sputum debet procedere ex pulmone & partibus eius cordi vicinis/& non propter materiā putridam catarosaz/nec propter vlcus in partibus oris/vel faucium quoniaz sputi fetor ex pulmone est grauis/& per hoc distinguitur a sputo puris collecto in pectore/& subdit Hippo. in dicto apho. Si pili a capite defluent est mortale/nō solū pili capitis defluūt sed etiā aliquādo pili barbe/& supciliorē/& est et mor

tale. Significat.n.casus pilorꝫ defectũ humidi radicalis i ptisi
cis/⁊ debilitatẽ digestiue totius/sic dixit Gal. i xº.deficiente
vero humido radicali/qđ ẽ pabulũ calidi nãlis deficit ipe ca/
lor cũ quo anima recipit/⁊ ꝯseruat/quo defecto mors sequit
qđ aũt casus pilorꝫ significet defectuꝫ humidi radicalis pꝫ:qꝛ
capilli in suis porositatꝫ detinẽtur pp illius humidi psentiã seu
corpulentiã/⁊ viscositateꝫ capillos intra suas porositates de/
tinentem/⁊ illa humiditate cõsumpta elargatis porositatibus
capilli defluũt:deficit aũt humiditas radicalis i porositatibus
deficiente nutrimẽto/nutrimentũ aũt deficit cuti propter defe/
ctum cordis i mittẽdo debitam quãtitateꝫ spiritus vitalis ad
epar sine quo nõ potest epar generare sanguinẽ. nutriturũ/ac
in mittendo debitaꝫ ipius spiritus quãtitatẽ mẽbris extremis:
sine quo nõ põt fieri bona nutricatio/ideo in ptisicis deficit nu
trimentuꝫ maxime in extremis tanq̃ꝫ magis a corde remotis.
Pili tamen aliarꝫ corporis partiũ/vt tibiarũ nõ sic cadunt/qꝛ
sustentant a pauciori humido/quãuis interdũ hi etiam in eis
cadunt/⁊ adiuuat ad casum pilorũ eleuatio vaporũ calidorũ
acutorꝫ ad cutem peruenientiũ/qui corrodunt radices illorũ:
Oportet tamen ad hoc vt istud signum sit verũ/vt pili ita ca
dant/q᷑ postea nõ renascũtur:sed quotidie augeatur casus eo
rum. Huc apho. Ras.4.ꝯtĩ.sic scripsit. Si ptisicus spuerit spu
tum fetens cum in fumigio ponitur/⁊ capilli capitis casuꝫ fe/
cerint:signa erunt ad morteꝫ:quoniã casus capillorum erit ex
diminutione humiditatis in corpore.

Vetus. q Vibuscũq꜓ ptisicis capilli defluunt dia/
ria superueniente moriuntur.

Theod. q Vibus per tabem capilli defluunt:hi al
ui fluctione superueniente/morititur.

Leoni. q Vibuscũq꜓ tabe laborãtibus capilli a ca
pite defluũt:his alui profluuio/superue
niente/moriuntur.

Nicolus in.4 vbi supra. q Vibuscũq꜓ ptisicis:⁊c.nam talis fluxus immo ⁊ qui
cũq꜓ alius superueniẽs dicto casui capillorꝫ denotat:
q᷑ propter debilitateꝫ ꝯtentiue euacuat/⁊ qꝛ auget de

bilitatez pre existenté nõ solū denotat mortem futurã: sed etiã festinã: ⁊ nõ solū diaria superueniens casui capillorꝫ est signū mortis: sed etiã superueniẽs ptisicis nõ pcedente casu illorum dixit. n. Hip. in sequẽti apho. a ptisi habito diaria superueniẽs mortale: ⁊ habet hoc veritatẽ si diaria superuenerit ptisico iã debilitato ⁊ perdurauerit: nã aliquãdo accidit ptisico nõdum multum debilitato fluxus ventris natura euacuante humores malos: Diaria tñ superueniens ante casum capillorꝫ nõ signi ficat mortẽ ita festinã: sicut eueniens post casuz eorꝫ: Dixit Ras. 4. ptiñ. Si accidit fluxus vẽtris ducit eos cito ad mortem.

14

q Vicũqꝫ sanguinẽ spumosum expuunt: his ex pulmone eductio fit. — Cons.

q Vi spumantem sanguinem despuunt: his de pulmone educitur. — Theod.

q Vicũqꝫ spumosum sanguinem expuũt: his e pulmone eductio fit. — Leoni.

Signa sanguinis exeũtis a pulmone. s. a substãtia ei⁹: sunt dixit Gal. 4. de inter. sanguis si spumosus fuerit signū est qꝫ a pulmone venit: Dixit. n. Hip. quicunqꝫ sangui. ⁊c. Dixit Ras. 4. ptiñ. Sanguis exiens ex pulmone nõ est i oibus dispositiõibus spumosus/imo nisi exierit de substãtia pulmonis. s. de carne ipius solūmodo: qm̃ nõ eiat spumosus de venis pulmõis: Idẽ dixerũt Serap. ⁊ Hal. ⁊ Auic. dixit qꝺ est spumosus: qꝛ talis est e substãtia pulmonis: tamen subdit nõ solū sanguis exiens a pulmone est spumosus: sed ẽt quãdoqꝫ pleuretici ⁊ periplemonici expuunt spumosum cũ in pulmonibus eorꝫ caliditas ignea spumificans est: ⁊ qñqꝫ etiã exit spumosus de cãna pulmonis: ⁊ sic aliqualis discordia vꝫ deꝫ esse inter autores in dictis Auic. quapp notant/qꝫ sanguis exiens spumosus non est propriū signū/qꝫ a pulmone veniat: Nam omnis sanguis ab ore exiens potest spui spumosus/cuꝫ possit habere causaz spumificatiõis. s. calorem ebulitionem facientez/⁊ sanguinis motū/⁊ aeris permixtionẽ/que sunt cause facientes euenire spumã in liquoribus aptis spumificari: Sed tñ sanguis exiẽs a pulmone necessario est spumosus: quia san

Nicolus l. 4. tra. 1. c. 8. de sputo sanguinis in vlt.

guis ille ē ſʒ diſpōnē ſubē pulmōis i q̄ ſang. diuidiť i minimis āfractib⁹ ſpōgioſe ſubē ei⁹. ſʒ ſang. exiēs ab alijs ptib⁹ nō ē ne ceſſario ſpumoſus: q2 cauſe ſpumificatiōis nō ſemꝑ occurrūt il lic. Nā cā q̄ ē calor igneus nō ſemꝑ imo nec frequēter ɔcurrit: cauſe ēt q̄ ē admixtio aeris ⁊ ſi ſemꝑ cōcurrat nō tñ ſemꝑ facit ſpumā: q2 reqriť ad h⁰/ φ ꝑ aeris admixtōēʒ fiat ſpuma i ſang. φ ſang. ſit groſſus: ⁊ viſcoſus/ nō diuiſibilis ab aeř ſibi admix to. Sāguis aūt veniēs a pectoř: q2 lōgo ſpacio aſſociať ſibi aer vt frequēti⁹ ē ſpumoſus/ ⁊ iō Auič. dix it de eo ē cū ſpumoſita te q̄dā ⁊ ſpuma/ ⁊ eo max^e: q2 ſang. a pectoř exiēs nō pōt ſpu: gn trāſeat ꝑ ſubaʒ ſpōgioſaʒ pulmōis: ⁊ gn i eius anfractibus diuidať/ vt ille q exit a pulmone diſtinguiť tñ ſpumoſitas pul monis ab alijs. p̄. ex forma eius: q2 ſpuma i ſanguine pulmo/ nis ē minuta/ ꝓfunda/ i tota ſuba ſang. vt quaſi totū videať q̄dā ſpuma. 2⁰ ex pte coloris: q2 rēdit ad quādā albedinē/ ſicut dixit Serap. ⁊ cā eſt: q2 ſanguis ſube pulmōis iā recedit a for ma ſanguinis ⁊ vadit verſus formā ſecūdaꝝ humiditatū/ que ſunt albe/ ac ēt declinare facit ipm ad albedineʒ profunde ad mixtio aeris cum eo. Sāguis vō ab alijs mēbris nō ē ſic ſpu moſus ꝓfunde ⁊ minute: q2 nō ſic cōcludiť i eo aer. 2^m ſignuʒ ſanguinis exiēs a ſubba pulmōis ē dixit Auič. φ ſit abſciſſus. i. nō ɔtinuus/ vel ēt paucus/ ⁊ ſubito venit: q2 ꝓpiquus. Diſtin guiť ēt a ſanguine veniēte a venis ipius pulmōis: q2 in exeūte a ſuba nō ē dolor/ i iſto aūt ſentiť dolor paruus eſtqȝ veniēs a ſuba minoris quātitaťs veniēte a venis. Dicit. n. Paulus. Si ſputū ſanguinis fuerit a corroſione vene alicuius ſanguis erit ſupabūdās nimis: Dixit Serap. exiens a venis ē clarus/ ſubti lis/ ⁊ calidus: Eſt. n. colericus quo pulmo nutriturus eſt.

15

a Ptiſi habito diaria ſupueniēte mortale.

Vetus. t Abe ɔtētis fluctio alui accedēs letalis ē.

Theod. a Tabe hito ꝓfluuiū alui ſupueniēs letale.

Leoni.

Itē Nico. i. 2⁰. tra. 2⁰. ſum. 3. c. 7. de ſignis ſpēruʒ febris ethice.

a Iacobus in. 4. de hoc ⁊ expoſitio poſita eſt ſuper aph. quibuſcūqʒ ptiſicis capilli.

Intellexit hip. i apho. de vera ⁊ propria ptiſi/ ac etiā in adubul ⁊ maraſmo/ quoniam diaria ſiue lienteria auferet nutrimentuʒ virtuti depauperate ⁊ debili/ ⁊ q2

etiam diaria in eis plurimū est colerica/ꝛ colera intiēnꝭs inū
ſtina denudata excoriat ea/ꝛ diſenteriā mortalē cauſat.

16

Vicūq̄ ex pleuretide empici fiūt/ſi pur Theo.
gentur.xl.diebus a qua die ruptura fit
quieſcunt. Si uero nō in ptiſim trāſeūt.

Vi a coſtali ſuppurātur ſi intra quadra Theod.
geſimū diē a quo ruptio facta repurgē
tur/leuant̄. alioquin tranſeūt i tabem.

Vicūq̄ ex morbo laterali ſuppurant̄/ſi Leoni.
in.xl.diebus purgant̄ a die/a qua fit ru
ptio/liberāt̄/ſi uero nō: ad tabē trāſeūt.

Leureſiꝫ ſo q̄ ſaniat̄ dixit Hip.2°. pnoſti. q̄dā i.20. q̄dā i.40. ꝛ q̄dā i.60. rupturā differūt/ſuple ꝛ q̄dā in medio dictoꝝ tpꝛū/ꝛ itra ipa tpa:ex quo n. mā tranſiuit i saniē/ſignum ē q̄ ipa fuit groſſa nō facile ſaniabilis vt plurimū: ꝛ iō q̄ eius ſaniatio tardat̄/q̄ tarditas breuiat̄ ꝛ plōgat̄ ſm diſpōnē materie ad ſaniatiōeꝫ/ꝛ ſm etiā eius acuitatē vel breuitatē: Dixit Auic. q̄nq̄ erūpit virus i.5. ſed i pluribus ē i.20. ꝛ.40. ꝛ.60. ꝛ Gal. dixit i 2°. pdicti ſbi Hip. q̄ ad noiandū diē eruptiōis appoſitū dꝫ ſumi pricipiū a die collectiōis materie i cupū. Cū aūt erupta pleureſi puenit ſanies ad pectoris vacuitatē ꝛ empici fiunt patiētes/ꝛ hoc dixit Hip. 5. aphōꝝ ſi nō purgant̄ i.40. dieb⁹ ſuple ꝛ iterum nō moriūt̄ in ptiſiꝫ trāſeūt/ꝛ Serap. hꝫ aph^m. ſic ſcriptū. Illi i quoꝝ pectorib⁹ colligit̄ ſanies ex pleureſi/ſi ſpuūt i.40. dieb⁹ illā saniē ſuple aut paꝝ poſt a die a qua accidit eis ſputū ſaniei: Nā iſte terminus.40. dierū ſumit̄ a die rupture i qua icepit apparere ſputū ſaniei/tūc queſcūt ab eis.ſ. ꝛ ſanifiūt: Sed ſi nō/tēdūt ad ptiſiꝫ: ꝛ idē dixit Auic. Termin⁹ aūt.40. dieꝝ nō aſſignatus ē empimati: q̄ ē morbus cronicus/aut ſaltē a ſui pricipio acutus cōuerſiuus/cuius termin⁹ ē.40. dieb⁹: ifra aūt ipꝫ tps/quā ipa ſanies i loco retineat̄ calido nō eſt tn̄ neceſſariū ipaꝫ multū grauari/vt corroſiua forti hat/max̄ ſi ſanies laudabilis fuerit/aut ſaltē talis cui nā poſſet pesse: ſi a pricipio rupture ſanies fuerit

Nicolus. l. 4. tra. 2°. c.24. de pleureſi ꝛ ſpēbus eius.

illaudabilis ⁊ corrupta ⁊ insuperabilis a natura infra dictum tps posset i tm̄ exacui/ꝙ infra. qo. dicis poterit pulmonē corrodere ⁊ vlcerare ⁊ facere pusim vt dixit Gal. i. 2º. dicti apho. nec obstat/qđ dicūt quidē saniē illā nō debere exacui. ppterea ꝙ in dicto tēpore ipa grossior rēddit subtili resoluto/qm̄ sic i grossata pōt reddi ⁊ reddit acutior ex actiōe caloris nālis ⁊ etiā ꝑternālis in eaꝫ ꝯtinua/partes etiā ignee ip̄ius saniei i calido loco ꝯtēte se ducūt ad vlteriorē gradū maximē i dicto spacio/qđ aūt ingrossata possit acutior fieri declarat calx.

17

Uetus. Calidū nocet hoc frequēter utentibus: carniū effeminationē facit/neruoꝝ icōtinētiā/mētis stuporē/fluxū sanguinis: et defectiōes spūs/qbusdā uero et mors seqt̄.

Theod. Calida si imodica sit detrimēta hęc ifert: corporis effeminationē/neruoꝝ incōtinētiā/mētis torpedinē/sanguinis ꝓfluxionē/animę defectionē quibus mors sequit̄.

Leoni. Calidū ubi quis eo sepius utat̄/hęc mala affert/carniū effeminationē/neruoꝝ incōtinentiā/mentis torporē/profluuia sanguinis/animi defectionē:hęc ad q̄ mors.

Nicolus i. 3º. tra. 2º. c. sūma 5. c. ꝑ. de lesionibus virtutū cerebri i gn̄a/li i fi. ⁊ i. c. 2. p mixtiōe rōnis siue đ lesione virtuꝫ cogitatiue ⁊ tra. 3. c. 2. đ stupor declarat quō facit calidū stuporem.

Calidum nocet hoc:⁊ c̄. balneuꝫ calidum aque dulcis vt exponit Gal. i 2º. mentis stuporē facit. Nocet n. dixit Gal. in lesione operationuꝫ sensitiuarum virtutum/confert autem eis omnibus aer altus siccus bene euentatus/subtilis ⁊ clarus/sicut ⁊ oppositus aer ledit eos: ⁊ in tratertio cap. 10. de stupore dicit ꝙ stupor importat quēcūqꝫ defectum virtutum sensitiuarum intrinsecarum/⁊ pcipue virtutis imaginatiue ⁊ sic sumitur ab Hip. in hoc apho.

18

Uetus. Rigidum uero spasmos et tethanos: et nigrores/et febrium rigores.

f Rigida cõuulsiones/distentiones/liuores/algores febriles. *Theod.*

f Rigidum autem cõuulsiones/distentiones/liuores/rigores febriles. *Leoni.*

c Expositio huius ponitur in aphorismo sequenti.

19

f Rigidum inimicum neruis/ossibus/dentibus/cerebro/spinali medulle:calidum uero utile et amicum. *Uetus.*

f Rigida ossib⁹/dẽtibus/neruis/cerebro: medulle dorsali inimica:calida ꝟ amica. *Theod.*

f Rigidũ inimicũ ossib⁹ dẽtib⁹ neruis/cerebro:spinali medullę.calidũ uero utile. *Leoni.*

f Rigiduʒ.s.actuale/vt aer frigidus/vel aqua frigida nocet cerebro:q: destruit ꝛ extinguit debilẽ caliditatẽ eius/maxime aũt nocet cerebris frigidis ꝛ debilibus: ꝛ habentibus capitis cõmissuras raras:latas ꝛ apertas:ꝛ propter frigiditatem boreales venti nocent cerebro.

c Causaꝝ iducẽtiũ egritudineʒ nuce ꝛ neruoꝝ/alie sunt primitiue/alie añcedẽtes:ꝛ alię cõiũcte. De primitiuis dixit hip.i apho.frigidũ inimicũ neruis/ꝛ spinali medule/itelligens de frigido actu/siuę aer/siue aqua/siue q̃cũqꝫ alia res q̃ actu frigida neruis approximetur/ꝛ hoc iõ q: nerui sunt debilis caloris nãlis/vñ nõ valẽt resistere actiõi frigiditatis actualis agẽtis in ipos/maxime si intẽsa fuerit illa frigiditas/ꝛ si sint i suba dẽsi adhuc nõ possunt resistere/quin patiant ab ea/ꝛ extra suũ tẽperamẽtũ ducãtur: Dñr nõ soluʒ frigidũ actu sꝫ potẽtia ẽt lꝫ nõ actu/ꝛ multo magis frigiduʒ actu ꝛ potẽtia nocet nuce/ꝛ neruis sanis/nã quãuis sint frigide cõplonis nãlis/ꝛ vt sic fra nõ debẽt eos extra tẽperamentũ ducere:sꝫ potius cõseruare/ꝛ sic nõ nocẽt cũ obsuntallud hñt veritatẽ i hñtibus lapsum paruũ ad frigidũ/sꝫ nuce ꝛ neruoꝝ lapsus ẽ ad frigidũ multus multũ a tẽperamẽto remotus/qui

Nicolus i.3°. tra. 2°.c.19.de gñali curatione egritudinũ capitis p istrumẽtũ dicte: ꝛ i.2°.tra.2°.sũma.p°.c.12.de causis febriũ i gñali idem. Itẽ Nico.i.3. trac.3.c.4. de causis egritudinũ nuce:ꝛ neruoꝝ i gñali ꝛ signis eorum.

bus a similibus nō cōuenit conseruari/ꝛ pseruari/vt est declaratū in ꝓ sermone frigida ergo nucā ꝛ neruos multum lapsos ad frigidū in suo lapsu nō cōseruarēt/sed in lapsu maiozis frigiditatis extra propriū tēperamētū/ꝛ verius cōgellationē deducerent. Dixit Auic. Aqua frigida nocet neruis:autozes dnt intellexisse de frigidis tā interius q̄ȝ exterius approximatis:que cūqȝ.n.frigida excessiue quocūqȝ approximata ꝛ maxime per interius sumpta faciunt deficere nucā ꝛ neruos ꝗ̄ digestiōe nutrimenti eoꝝ/ꝛ humiditatū in eis existentiū/ita ꝙ per viā indigestionis multiplicaꝫ in eis humoꝛ crudus/ubi tamē ꝛ potus nucam ꝛ neruos conseruantes debent declinare ad frigiditatē aliqualem/sed non excessiuam.

Itē vbi supra cap.5.d cura egritudinū nucę:ꝛ neruoꝛuȝ in gnāli.

Calidum.s.actuale est neruis inquit Hip. vtile ꝛ amicum:Conseruat.n.vt melius dicam preseruat eorum cōplexionē innatam a casu/ꝛ ipsoꝝ etiā curat egritudinem factaȝ. Igitur cōuenit eis aer calidus ꝛ siccus etiaȝ:ꝛ mora ad ignem/ꝛ sub sole/ꝛ calefactio cum paruis calefactis:ꝛ similibus corpore paruo purgato.

Itē.i.3.tra.vltimo.c.3i. de ꝯseruatiōe sanitatis dētiū.

Extra res preseruans dentes est deuitatio ois rei vehementis frigoris.s.actu dixit Hip. frigidū.s.actuale inimicum est ossibus ꝛ dentibus pp paucitatē inate caliditatis eoꝝ/ꝛ maxime nocet dentibus:quia sunt maxime discoperti/ꝛ inde magis attingibiles a frigido/ꝛ maxime dixit Auic. post calidū ꝛ approximatum eis/tūc pori eoꝝ sunt magis apti ꝛ perinde magis penetrabiles a frigido/ꝛ ē deuitatio ois vehemētꝫ caloris:Dato.n.ꝙ calidū sit/vt dixit Hip.i dicto aphoꝛ.ossib⁹ ꝛ dētibus amicū/tñ cū superfluit resoluit hūiditatē eoꝝ/ꝛ ꝓprie nocet dixit Auic. frigus.s.ante suȝ dētib⁹ approximatū/vt pꝫ de manibus frigefactꝭ cū subito approximāꝫ igni.

Itē Nico.i.7. trā.4.c.35.de vulnerib⁹ neruoꝝ cordaꝝ i gnāli.

Frigidū inimicū neruis. iō dixit Gal.3.de ing. sanit. inibeo sup oia/vt nihil frigidū fixure nerui appropinquet/cū mēbrū infirmū.s.ipe neruus sensibilissimuȝ sit:mō quāto mēbrū ē magis sensibile tāto plus idicaꝫ de phibitiōe q̄litatꝫ nociue/q̄ ē actualis frigiditas/q̄ subaȝ neruoꝝ cogelat:ꝛ spissat poros eoꝝ:ꝛ pōt eē cā spasmi:q̄ dixit Hip. frigidū.s. actuale spasmos ꝛ tethanos facit/icirco dnt cū discopiꝫ vulnus nerui dꝫ illud fieri in psentia ignis/aut tegule calefate/aut alterius calefacientis aerem i circuitu/ꝓpue si neruus fuerit discopertus a cute/vel carne denudatus.

q Vecūq; īfrigidata sūt recalefacere opor tet exceptis quibuscūq; sanguinem manare futurum est. — Vetus.

q Ve pstrixerint calefaciēda sunt:exceptis his que sanguinem profundant. — Theod.

q Vecunq; refrigerata sunt excalefacere oportet / exceptis his / quibus sanguis fluit/aut fluxurus est. — Leonic.

m Morbus cum morbo potest.2.cōponi/vno modo cuz morbo nō sibi cōtrario indicatione curatiua/sicut cū componitur mala discrasia calida cum sicca/vel cuz humida/ꝛ in tali cura debet medicus procedere cum cura op posita cōposita ex ambobus ipsis morbis simul: alio modo fit compositio morbi cuz morbo/aut etiā morbi cū causa morbi: vel cum accidente sic/q̄ contraria sit eoꝝ indicatio curatiua sicut cum cōponitur mala complexio frigida cum fluxu sanguinis/aut hidrops cuz febre/aut vlcus cū apostemate ꝛ similia: ꝛ tūc licet ab eis indicatio sumatur de cura cōposita:Cura tamen simul in actu perfici nō potest:exēplū posuit Hip.5.aph. dicēs quecūq; īfrig. sunt recalefacere oportet/excepto vñ sanguis manat / aut manare debet:propter talem causam huiusmodi cura redditur valde difficilis.

Nicolus i.2. tra.5.sūma.2. c.26. de cura morbi cpositi i princ.cap.

r Estringitur aūt fluxus sanguinis narium per instrumentū potionis dixit Mesue secundū duas intentiones.s.vniuersalē ꝛ particularē/ꝛ vniuersalis fit trib' modis/ꝛ primus est cū eo q̄d alterat malā cōplexionē.s.calidam in corpore toto/capite/vel epe/ꝛ aufert acuitatē sang.sicut proprie sunt infusiones ꝛ balnea ex aquis frigidis/ꝛ sessiones in eis/ꝛ emplastrationes panoꝝ ifusoꝝ in aceto infrigidato in niue posito sup epar/ꝛ sumen ꝛ extrema/ꝛ testiculis:vtēdo pmutatiōe ipoꝝ post permutationez:emplastratiōes super epar ex rebus mere infregidationis ꝛ acetū in hoc ē mirabile. Dixit Hip. Quecūq; īfrigidata sunt:ꝛc.qm̄ vt ipse dixit ibidē in his opz frigidis vti vnde sanguis fluere futurus est. suple ꝛ multo magis vnde fluit/ꝛ similiter voluit Gal. in comento.

Itē Nico.i.3. tra.7.c.2. de fluxu sanguinis narium.

ꝛ habet hoc veritatem vt plurimū in casu tñ aliquo pōt eueni re ꝙ oportet recalefacere/vt cū in mēbro a quo fluit sanguis: tā intensa foret frigiditas ꝙ mortificaret ipm:tūc.n.ꝑtermisso fluxu tāꝗ̄ minus suspecto apponēda sunt calida actualia ad mēbrū/vt frigiditas illa abijciatur/postea redeundū est ad cu rā fluxus:ꝛ notāter dixit Hip.in his oportet:ꝛc̄.q: in mēbris a quibus fluit sanguis ꝛ eius q̄ sunt i circuitu eoꝝ/ꝛ in habentibus colligantiā cū eis/ꝛ que sunt causa ascensionis sang. ad caput/ꝛ q: de his vt patuit aliquādo est totū corpus/ideo in his super toto corpore oportet frigido vti: ꝛ si causa fuerit ex corde/epe/aut splene/super his oportet frigida vti/ꝛ non cale facere in alijs aūt mēbris/q̄ in hoc nō communicant licet calefa cere/maxime si extrema fuerint vel ignobilia pp diuertere ad ea fluentē sanguinē/ꝛ intellexerūt de his mēbris a quibus san guis est fluxurus sponte/aut pp cām primitiuā:/ꝛ de his nō a quibus fluxurus est per artē/vt per flebothomiā/vel scalpella tionē/nā mēbrū a quo taliter per artē sanguis fluxurus aliqñ calefacere oportet/cū fricatione vel ventose cū multo igne ap positione/vel mēbri ipsius positione in aqua calida:ꝛ intellexe runt de frigido ꝛ calido actuali/nam in fluxu sang. frequen ter calida potentia approximamus calida acuta causticantia: aut etiā cauteriū actuale. Nec obstat intētioni eoꝝ predicte id qđ dixit Hip.eodem.5.aphoꝝ frigida sicut nix.s.ꝙ frigida si cut nix sunt sanguinē fluere faciētia/nam hoc nō faciunt per se sed per accidens:per se.n.illa frigida sunt imobilitātia/ꝛ san guinem constringētia:per accidēs aūt possunt facere ipm flue re i quātū idurāt venas/ꝛ arterias/ꝛ sic idisponūt eas ad mo tū/vñ rūpūt/ꝛ sequit̄ sanguinis fluxus/vel fortasse hoc faciūt cōstringendo/ꝛ intus retinendo humores acutos/qui sunt po stea cā corrosionis/ꝛ sic fluxus sanguinis.ponit postea Nico lus vnum problema Aristo.ad hoc/quod dimitto.

Item Nicolus in.2°.tra.5̄.cap.2°.de sp̄ibus actus ca ratiui facit mētionem de apho.ꝛ quot gradibus de bet esse cōtrarietas curatiua/sed dimitto.

21

Textus.

Vlceribus frigidum mordax/cutem idu rāt/dolorem sine sanie facit/nigrores spasmos tethanos et febres.

Rigida ulceribus mordax est/cutē ob/durat/dolorem in suppurabilem mo/uet/liuorem trahit/algores febriles/cō uulsiones/distensionesq̧ inuehit. — Theod.

Lceribus frigidū quidē mordax:cutem obdurat/dolorem in suppurabilem fa/cit/liuorem obducit/rigores febriles/conuulsiones/distensiones. — Leonl.

T dixerūt ꝺ causis spasmi est sumptio medicinaꝝ fri gidaꝝ/vel acutaꝝ:medicine qdē frigide maxime ve hemēter ⁊ narcotice possūt eē cā spasmi nō propor tionati ad mā₃ pp lesionē quā iferūt cerebro ⁊ neruis/⁊ pos/sunt eē cā spasmi ipropꝛie/qui accidit ex cōgelatiōe humidita/tū i corpore ⁊ neruis ⁊ lacertis/⁊ simile cōtingere pōt ex frigi ditate aeris vehemēti/⁊ maxime lōga effusiōe aque frigide su per corpus:⁊ maxime cū ista frigiditas obuiat capiti ⁊ dorso: Dixit Hip.in apho.frigidum vlceribus mordax/ꝙ ipsum est spasmi ⁊ thetani inductiuum. — Nicolus i.3°. trac.3.c.7.de spasmo.

Rigidū vlceribus.i.oibus solutis ꝯtinuitatibus mor dax ⁊ lesiuū/doloꝝ iductiuū.i.itelligēs ꝺ actuali fro: siue aer/siue aqua/siue alter liquor/siue alia quecūq̧ res fra actu/⁊ hoc iō ꝯtingit:q: mēbra q̄ discopta ⁊ ꝺnudata: vt dixit Gal.4.de simp.med.sunt valde lesibilia ab occurrēti/bus iprimētibus:q: nō hn̄t cutē resistentē ipressioni illoꝝ.Frm ergo actu vulneribus occurrēs faciliter ea alterat ifrigidādo ⁊ ēt ꝯstringēdo addit i solutiōe partiū ꝯtinuitatis/quaꝛ mordet eas.i.dolorē in eis cāt/⁊ ꝟificaꝛ apho.tā de fr̄o remisso q̄₃ itē so:l₃ remissu₃ minꝰ mordeat q̄₃ itēsu₃:ex q° p₃ actu frm p se no cet vulneribꝰ q̄₃uis p accn̄s posset quodāmō iuuaꝛ:vt corrosi/uā cū calitate:Calm aūt actu moderatū ē ꝯueniēs i vulneribꝰ. — Itē i.7.tra.4 c.7.ꝺ curatio ne solute cōti/nuitatis p dic tā i gn̄ali.

T est sciēdū ꝙ nulla medicina maturatiua d₃ apati supponi actu fra:Dixit.n.Hipp.frm.s.actu dolorē si ne sanie.s.laudabili facit/⁊ hoc notāt qdā/ꝙ dictum Hip.ē veꝝ ꝺ p se:q: sanies gn̄aꝛ a calo/p accn̄s tn̄ posset frm actu eē cā gn̄atiōis saniei ēt laudabilis:⁊ hoc iuuamētū pstā — Itē i.7.tra.5. c.44.de extre/mis.

do caloꝛ nãli i gñatiõe illius: Põt aũt iuuamẽtũ illi pstare. Pꝛimo mõ calidıtatẽ ipaꝫ nãleꝫ supfluẽtẽ respectu materie saniã/de remittẽdo/aut calidıtatẽ pterñãꝫ calidıtatẽ nãleꝫ ipediẽteꝫ i gñatione saniei abiciẽdo. 2ᵒ mõ mãꝫ nimia subtilitate saniationi inobedientẽ igrossando/ꝛ sic eã aptã reddẽdo/ꝛ pp hec iuuamẽta autoꝛes docuerũt medicinas saniatiuas aliqñ actu frãs: ꝛ i apãtibus ꝛ i vlceribus appꝛoximare: Hoc aũt raro cõtingẽs ẽ/ꝛ iccirco debet eas medicus actu calidas/plus tñ ꝛ minus fm ↄsideratiõe i cõditiõibus supꝛadictis appꝛoximare.

Itẽ p hoc vide i apho. 23. calidũ saniẽ: ꝛc.

22.

Vetus.

St aũt ubi i tetano sine uulnere iuuene bene carnoso/estate media aquę frigidę multa infusio caloris reuocationem facit: Calor uero hęc liberat.

Theod.

Onnũq; per distentionem sine ulcere: iuueni bene corporato estate media: frigidę aquę larga perfusio reuocat calorem: Calor autem mala hęc tollit.

Leoni.

St autem ubi in distentione sine ulceratione iuuene bene carnoso/estate media: frigidę aquę multa perfusio calorẽ reuocat/calor autem hęc soluit.

Nicolus i. 2ᵒ. tra. ꝑ. su. pᵃ. c. 5. de pluribus documẽtis q̃ ptinẽt ad medicũ in gñali curatione.

Itẽ i. 3. tra. 3. c. 7. ꝺ spasmo i cura spasmi humidi.

Et scias q; bene notant quidã. s. apho. super apho. est aũt vbi in tetano: ꝛc. q; remedia irregularia per accidens potentia iuuare/per se auteꝫ multũ potentia nocere nõ sunt appꝛoximãda nisi i casu despato ꝛ valde cogẽte. Et aũt vbi: ꝛc. Dixit Ral. ꝑ. ↄtĩñ. possibile est q; multa aque frigide effusio supꝛa iuuenem tñ ca vsuꝫ imo/dẽrate estatis dissoluat spasmũ de repletiõe faciẽdo caloꝛis reuocationẽ ad interioꝛa/ꝛ calefaciẽdo ꝛ dissoluendo/ꝛ digerẽdo/hũc aphᵐ. Auic. sic posuit: ex eis q̃ iuuant spasmũ hñteꝫ cõeꝫ. s. tetanũ factũ a mã ẽ/vt subito submergat in aqua frigida inde. n. exterioꝛa coꝛpoꝛis inspissantur/ꝛ caloꝛ innatus intus claudit/quare cõfoꝛtat/ꝛ resoluit mãꝫ eius. Nõ ẽ tñ oꝫ

corpus tolerās hoc a timore tutū. sed corpus firmū carnosū3 : qd vlcera nō h3/ꝛ i etate. Plures.n.ex his p hoc iā euaserūt.

E alterātibus vo ab extra approximādis dixit Hip. Itē i eodē tra a Est aūt vbi:ꝛc.Calor vero hic reuocatus liberat te/ cta.cap.8. de tanū resoluēdo mā3: Ras. vero.p.ptū. dixit aspersio tetano. aque frigide secundū sententiā Hip. est valde periculosa/ꝛ iō nullus post tempus eius hoc retulit/ꝛ ego similiter dixit.ipe p termitto hanc curā. Notant q in spasmo ꝛ tetano nō vniuer/ salibus sed particularibus existibus de replone in hominibus multe caliditatis naturalis/ꝛ in tēpore calido sine vulnē/vl/ cere/vel excoriatione frigidū actuale approximatū reuocando caliditatē naturalē ad interiora ꝛ vniendo ꝛ fortificādo ipa3 est iuuatiuū/ꝛ curatiuū ipoꝝ.nris diebus experiētia etiam hoc demonstrat:Sed q Auic.videtur hoc remedium cōcedere in spasmo vniuersali ideo dicūt q in spasmo ꝛ tetano vniuersali bus raro valde iuuamētū in hoc remedio reperitur:ꝛ raro de bemus eo vti/tunc etiā nō nisi cum magna cautella/ꝛ cū con ditionibus positis ab Hip.ꝛ tunc esset solum quādo remedia per se cōueniētia nō prosunt ꝛ ratio supra posita est in prima expositione:Dixit aūt Hip.notāter/est aūt vbi:ꝛc.ꝛ non dixit semper:quia dato q obseruētur etia3 cōditiones ab eo posite: q patiens sit iuuenis/carnosus robustus egrotans estiuo tpe: ꝛ q spasmus sit particularis adhuc istud remediū nō semper curat/sed aliquādo/ nō.n.cōuenit materia existēte multa/quā calor naturalis reuocatus superare non possit:q: tunc noceret: suffocaretur .n. calor naturalis sub illa materia multa/quare oportet materiā prius fore minoratā/ꝛ aliqualiter digestam: si morbus dabat inducias ad digerendu3/ꝛ tunc etiam aqua frigida debet esse multa:s.tanta/q sufficiat ad bene reuocan/ dum caliditatem suple ꝛ debet esse subito approximata/vt ci tius ꝛ magis naturalis caloris reuacatione3 faciat/subita etiā aspersio quodāmodo terefaciendo virtutem maiorem caloris inducit reuocationem/paulatim vero infusa nō sic reuocat : q magis assuescit membro.

25

Calidū saniem faciens in oī uulnere ma ximū signū ad certitudinē/cutē mollit attenuat sine dolore/rigorū tetanoꝝ et spasmoꝝ mitigatoriū est/coꝝ uero q̄ i capi/ Uetus.

te sunt soluit grauedinē/plurimū cōfert ossiuȝ fracturis/magis uero denudatis/hoꝝ aūt maxime i capite uulnera hñtibus/et q̄cūq; a frigiditate oriuntur/aut uulnerant̄/et herpetis comedentibus/ano pudendo/uesicę et matrici. calidum quidem determinās et amicum. Frigidum uero contrarium/et occidens.

Theod.

c Alida suppuratoria uulnerū omniū ē: summū securitatis indiciū p̄stat/cutem mollit/extenuat dolorē / lenit rigores: cōuulsiones/distentiones mitigat/capitis autē grauitatē soluit/ossibus fractis plurimū ꝓdest: sed p̄cipue his q̄ exuta sūt:eorūq; maxime his q̄ ulcera hñt capitis/ uel q̄ ab algore moriunt̄: uel uulcerātur:nec nō repētibus comesis/ sedi genitali:utero:uesicę opitulat̄:his calor amicus et decretorius ē.Frigus inimicū atq; iterimēs.

Leoni.

c Alidū suppuratoriū nō i oi ulcere magnū ad securitatē indiciū / cutē mollit: extenuat dolorem sedat rigores/cōuulsiones/et distētiones mitigat/et ex eis q̄ ad caput attinēt/eius soluit grauitatē.Plurimū aūt cōfert ossiū fracturis/sed nudis p̄cipue/eorūq; maxime q i capite ulcera hñt/et q̄cūq; a rigore moriunt̄/uel ulcerant̄/et repentibus comesis/sedi/pudēdis/utero/uesicę. his calidū amicū et iudicans.frigidū inimicū et perimēs.

Nico.i.3.tra. 2ᵒ.su.3ᵃ.c.2ᵒ. de gñali regimine curationis doloris.

a Lius canon ē q̄ oia huius actu calida approximentur:ꝛ nō fra:Dixit.n.hip.i apho.Calidū ꝟo sanies

faciēs:ꝛc̄. Calidū.s.actu est sedatiuū doloris/ꝛ vi.25.ponitur ꝯti.calefactio mitigat dolorē:q2 rarefaciēdo mēbra dissoluit: qd̄ i eis fuerit/ifrigatio vero mēbroꝝ dolentiū mala est/eo ꝙ dēpsat ea ꝛ ꝓhibet dissolutionē/ꝛ ex inde augeꝶ extēsio ꝛ dolor/imo ifrigidatio nō ꝯuenit doloribus nisi i eo/qui fit a mala cōplone calida absqꝫ mā admodū doloris capitis accidentis ex calore solis:ꝛ ifratio ex apate calido dicto herisipila:vñ Hip.5.aphoꝝ i apho.vlceribus qdē:ꝛc̄. dixit ꝙ frm dolores faciēs sine sanie/ꝛ ꝑdicta de frō actuali hn̄t veritatē de p sexꝑ accñs tñ dolorē sedare pōt/aut stupidū faciēdo/aut calorem naturalē3 vniendo/ꝛ fortificādo per vnionem/quod fortificatum causam doloris abicit/ꝛ curat dolorem.

D E intētione Ꝟo ad alterationē dixit Hip.ꝙ calidum actuale ē rigorū spasmoꝝ ꝛ tetanoꝝ mitigatiuū:q2 remittit causas eoꝝ/ꝛ cōuenit etiā calidū potētiale.

Itē i.5.tra.3. c.8.d̄ tetano.

O Mnis approximatio rei actualr frigide nocet. Alt.n. Hip.ꝙ calidū actu ꝯfert vesice/ꝛ ē ei amicū ꝛ deter/minās passiōes eius frigidū Ꝟo est ei aduersuꝫ/ꝯriū ꝛ occidēs.i.mortificās caliditatē eius nālez:ideoqꝫ oia debēt vesice ꝛ circūstātibus approximari sub actuali caliditate/ꝑter qꝫ i apate calido/ꝛ aliis causis calidis supradictis in cap.ꝑcedenti de strāguria/quibus debent approximari tepida.

Itē i.5.tra.x. cap.12.d̄ cura strāgurie.

C Alidū saniē faciēs:ꝛc̄.ꝛ Auic. dixit meliores significatiōes significātes salutē vlcerū ꝛ vulnerū sunt cū in eis sanies gñaꝶ laudabilis:q2 illud vlcus ē salutarē ꝛ cito terminabile ad ꝯsolidationē bonā:q2 nō gñaꝶ sanies nisi a digōne/q̄ sigꝶ certā salutē:q2 sigꝶ virtutē nutritiuā fortem:ꝛ māꝫ cōgruā:ꝛ ꝙ cū vlcere nō ē cōplicatū aliqd ꝑtermāꝫ ꝓhibens/qd̄ si affuisset vel adesset sanies nō fuisset gñata laudabilis:ꝛ nō itellexit Hip.i oi vulnere absolute bonū fore saniē laudabilē gñari:q2 nō ē bonū eā gñari i vulnere simplici/:vt supra patuit.s.i cap.13.de cura solute cōtinuitatis simplicis ꝛ singularis in gñali/nec i vlcere pulmonis/neqꝫ in herisipila vlcerata/sed itellexit in vulnere in quo cōpetit saniatio/ait Ras.14 ꝯtiñ.dico sumarie/ꝙ modus putrefactiōis i vlceribus est sicut modus digestionis in febribus ꝛ aliis morbis/ꝛ sicut in aliis morbis post digestionē3 nō est dubiū fieri aliquid sinistrū/ita post saniē i vlceribus habeꝶ significatio sup securitatē firmā.

Itē i.7.tra.4 su.p.c.18.de signis ꝓnosticis bōis ꝛ malis i vlceribus

Ite i.7.todē tra.c.45.ō generali curatione fracture ossium.

c Alidū saniē:⁊c.qđ calidū plurimū cōuenit i ossiū fracturis magis ꝑo denudatis:⁊ harū maxime i capite vulnera hñtibus:⁊.n.actualē calidū dolorē mitigat: disponit ⁊ fracturā ad debitā restaurationē3 calidū nāle partiū cōfortādo/debitā mā3 restaurationis attrahēdo:maxime autē cōfert fracturis discopertis:q: melius peruenit ad eas:vñ magis opaṫ in eis perapue in fractura cranei:q: cōfortat craneū: ⁊ etiā cerebrū:⁊ cō°.frm actu pl'm obest fracturis ossiu3 extinguēdo.eoꝝ calīn inatū/⁊ maxime si fuerint ossa denudata : ⁊ ꝑapue i vulneribus capiꝫ:ꝓpea expedit cū volūtas fuerit discopire fracturas/vt fiat illđ iuxta ignē/aut i aere calefacto p panas/siue tegulas calefactas/⁊ nō dimittāt ossa discopta oio:⁊ si ꝑ aliq̄ tp̄e fuerit illđ oppoꝛtunū tegāt aliq° pano calefacto.

Tē i codē tra.c.52.de cura fractuꝛ cranei p dictā idē

i dicit ⁊ quō aer debeat alterari ad calidū ⁊ dimittiṫ.

Itē i.7.tra.5.c.44.de extirio hec subiū/git post expositionē apho. frigidū vlceribus:⁊c.

c Alidū ē saniē faciēs dixit hip.itelligēs de cal'o actu: ad qđ ēt reduciṫ aer calidus ⁊ aqua cal'a: vbi notāt: ꝙ aqua cal'a nō ꝓꝓie neq; ꝑ se d3 dici medicina digestiua respectu cibi/neq; maturatiua respectu materie saniandē:cū sit relaxatiua mēbri ⁊ virtuꝫ eius:verūtñ aq̄ cal'a ⁊ oē calidū actu tñ iunctū hūiditati pōt dici iuuamētū facere i maturatiōe ꝯfoꝛtādo calidū nāle:⁊ ꝓpꝛie si i loco fuerit mala cō/ꝑlo cal'a pura/aut cū mā cal'a subtili ⁊ acuta:⁊ ē sciēdū ꝙ calida actu/maxͤ q̄ sūt i caliditate magis eleuata:⁊ aqua cal'a nō d3 approximari coꝛpoꝛi repleto/nisi ꝑcedēte vel euōne verūtñ optime faciūt/q añ appositiōe3 empl'i maturatiui locū apatis fomētāt/cū calidis ⁊ hūidis mollificatiuis/vt cū aq̄ cal'a in q̄ decocta fuerit altea/semen lini/malua/passule/ligritia⁊fiña.

24

Uetus.

I N his uero oportet frigido uti/uñ sanguis fluere futurus est:nō super loca sed circa ea/et quecūq; flegmones/aut iflāmationes in rubeum aut subsanguineū colo/rem sunt tendentes ex recenti sanguine:quo/niam ueterata denigrat/et iuuat herisipilā nō uulneratam/quonia uulneratę nocet.

Sus frigidę ubi sanguis profunditur:at? Theod.
u tamen nõ qua effluat/sed iuxta inicien
da est/quin etiã ubi inflãmationes sunt
aut inflãmina ad rubrũ cruentũue tendentia
sanguine recenti/nam ueteribus quidẽ nigre/
dinem affert/ignem etiam sacrum nõ exulce/
ratum iuuat:exulceratum ledit.

N his frigido utẽdũ unde fluit sanguis Leoni.
i aut fluxurus ẽ/nõ ad ipa/sed circa ipsa
unde influit:et quecunq̃ iflãmationes:
uel inflamina ad rubrum/et subcruentũ san/
guine recenti tendunt:Nam ueteribus nigre/
dinem affert/herisipilam etiam nõ ulceratam
iuuat.Nam exulceratam ledit.

Icolus in.3.tra.4.cap.2.de fluxu sanguinis nariu3/&
n expositio huius est posita super apho.Quecũq̃ infri/
gidata sunt:&c.supra.

E infrigidãtibus dixit Hip.i aph. in his op3 frigido Jtẽ i codẽ mẽr
d vti:&c.& nõ debent poni sup loco illo a quo fluit san cap.cũ loquit
guis/& hoc maxime si illa loca fuerit vlcerata:nã fri d emplastris.
gidũ actuale/vt ipe Hip.dicit mordet ea/& dolorẽ efficit i eis:
sed debent poni circa ea.i. in circuitu eo℞/& hoc maxime stan
te plenitudine i toto nõ p̃missa flebothomia/vel scarificatiõe:
aũt saltem bona diuersiõe/sed eũone aut diuersione p̃missa di
cunt quidã/q̃ nõ solum circa ea sed etam supra ea nõ vlcera
ta:Alij dicunt q̃ stante plenitudine nõ debẽt approximari cir
ca ea:nec supra ea nisi premissa euacuatione/vel diuersione:&
alij dicunt q̃ in fluxu proueniẽte ab acuitate sanguinis & eius
subtilitate possunt & debẽt ab eius principio administrari & su
pra ea/& circa ea:sed in fluxu a plenitudine nõ nisi precedente
eũone/vel diuersione/& alij dñt q̃ supra mẽbrũ a quo p̃cedit
sang.ad nasum oi tp̃e põt isratio administrari:vñ sciẽdũ est3

q triplex est locus/qui debet ifrigidari/ꝛ talis locus aliqñ est totũ corpus.aliqñ epar aliqñ.splen. 2°.locus ẽ qui est medius inter mẽbrũ mãdans ꝛ recipiẽs:ꝛ ea q̃ sunt circa ipm/qui locus ẽ pectus/spatule/collũ/ꝛ guttur:hec.n.loca infrigidãtur: vt cõstringanẽ ductus ꝛ vie ascẽsus sang.ad supiora.3° locus est nasus ꝛ ea q̃ sunt circa ipm sicut caput/ꝛ facies ꝛ os: ꝛ si quidẽ fuerit totum corpus administra balneũ aque frigide/ꝛ sessio in ea/ꝛ ifrigidenẽ testiculi in viris/ꝛ mamille i mulieribus/ꝛ si illud mẽbrũ fuerit epar fiat emplm hoc sup eo/ꝛ ponit empla ponẽda sup illa mẽbra/ad que recurras.

Jtẽ.i.7.tra.4. summa.p.c.13. de vulnere cõposito cuz fluxu sanguinis.

m Edicina multũ frigida exterius applicata non sit sup loco fluxus sed i circuitu eius.q̃ ingrediendo sanguinẽ ꝛ cõstringẽdo venas prohibet ipz trãsire ad locũ vlceris/ꝛ exire/sicut dixit.hip.in his opz frigido vti:ꝛc̃. ex q̃bus verbis maxime scapit:q talia frigida apposita i circuitu cõueniũt maxime anteq̃z sanguis erũpat/vel qñ añ fluxerit/vel cessauerit/ꝛ timeaẽ ne redeat/cõueniret etiã stãte fluxũ pmissa diuersione sufficiẽti/ꝛ ista huiusmodi facta etiã sang.fluxũ restringũt posita sup locovñ fluit:ꝛ talis modus reducẽ ad q̃.s. cũ frigiditate hñt stipticitatẽ oparenẽ etiã trãsmissiuz/veruz q: actu frigida vulneri sunt mordentia nõ debẽt absq: medio superponi/quare implendũ est vulnus coto/vel tela aranea: vel filis/ꝛ deinde superponenda sunt frigida.

Jtẽ Nico.i eodẽ.7.trac.4. summa.p.c.26 de herisipila.

b Erisipila alia est vlcerosa/ꝛ alia nõ vlcerosa/ꝛ q̃ est vera est nõ vlcerosa/ꝛ vlcerosa est q̃ ẽ nõ vera:ꝛ hãc distinctionẽ inuit hip.5.aph.cũ dixit opz frigido vti in herisip.nisi sit vulnerata:ꝛ herisipilam vulneratam vocauit Gal.herpetem estiomenũ/quidã herpetem mordacẽ:ꝛ quidã ignem sacrum vocant.

Jtẽ Nico.i eodẽ cap.

c Z actualis quidẽ ifrigidatio i oĩ herisipila nõ vlcerata cõuenit:Dixit.n.hip.q opz vti frigido.s.actuali i herisipila nisi vlcerata fuerit/qñ vlcera ledit ꝛ mordet.sñm.n.vlceribus mordax.sic ergo pz q cura herisipile cuiuscũq: hz fieri p frigida:vñ hip.in his opz fro vti:ꝛc̃.q fra apposita ad iflãmatiões ꝛ flegmones.i.herisipilas i rubeum ꝛ subsanguineũ tendẽtes ex recẽti sanguine iuuãt:ꝛ p colorẽ rubeũ itellexit clarũ rubeũ/ꝛ p sanguineũ colorẽ remissiorez sanguinis colore/vel melius retulit colorẽ rubeũ ad flegmones intelligens colorẽ rubeũ obscurũ:Subsanguineũ retulit ad inflã

mationes intelligens rubeũ clarũ:ꝛ p recentez sanguinẽ,mãni vel herisipile fluentẽ adhuc/ꝛ nondũ collectã/nec cameatã in loco:ꝛ sic voluit ꝙ in pricipio flõnis ꝛ herisipile frigida cõueniant nisi sit vlcerata: Ulcerate.n.debẽt tepida superponi.

25

Rigida uelut nix/uel cristallus pectori inimica/tusses cõmouentia. sanguinem fluere facientia/et catarros. — Uetus.

f

Rigida qualis nix aut glacies pectori inimica sunt.tusses mouent/et sanguinem et destillationem. — Theod.

f

Rigida qualis nix et glacies pectori inimica/tusses mouent/et sanguinem/et destillationem. — Leoni.

f

Rigida velut nix:ꝛ cẽ.vt sunt aer multum frigidus ꝛ aqua multuz frigida/ꝛ oĩs potus infrigidatus super niuẽ sunt pectori inimica/ꝛ idẽ dixit Auic.3[1].10.cap. de apatibus pulmonis/ꝛ frigidũ tã actuale q̃z potẽtiale nocet pectoribus senũ/ꝛ pectoribus excamatis ꝛ ꝯualescentibus siue ab extra siue ab intra approximatũ/eo ꝙ ponit in pectore malam cõplexionẽ frigidam/per quã partes intrinsece indurantur/ita vt sine lesione ꝛ dolore dilatari non possint. — Nicolus in.4 tra.2°.c.6°.de nocentibus ꝛ conferentibus pulmoni.

f

Putũ sanguinis ex rebus primitiuis fit sicut ex rebus intense frigiditatis extrinsecus pectori approximatis. Unde Hip.frigida sicut nix ꝛ glacies ꝛ alie similes res nimis approximate mẽbris anhelitus/aut vicinis faciunt scindi venas.quãuis aliquando dicte res frigide ab extra approximate sint causa sanationis:ꝛ sic dixit Auic.q: frigus inspissans reddit venas in obedientes virtuti/ꝛ sic frangãtur. — Itẽ i eodẽ tractatu.2°.c.18.de sputo sanguinis in vn.

f

Ixit Gal.super.2°.epid.ꝛ ponitur.4.ꝯtiñ. lesio venarũ pectoris ꝛ pulmonis facta a frigore vehemẽti accidit habenti siccam cõplonez ꝛ corpus macilentũ ꝛ durũ/ꝛ accidit de leui hñtibꝰcorpora mollia leuia ꝛ humida.

d

Ausaꝝ tussis alie sunt primitiue/alie antecedentes/alie cõiuncte:De primitiuis dixit Auic.sunt oẽs ille q̃ re/ — Itẽ i eodẽ tra c.c.10.d tussi.

c

mouent mēbra pectoris ab ipaꝝ cōplone nāli/vt sunt īfrigidā-tia: dixit.n.Hip.ꝙ actu multum frā/vt aqua/aer frs empla ⁊ alia similia pectori applicata sunt tusses cōmouentia/aut sunt calefacientes ea superflue/aut exsiccantes superflue ⁊ exasperātes ipa/sicut est fumus/aut puluis/aut sapor: vbi acetosus/aut ponticus/aut acutus.

Itē p hoc vide supra sup apho.20.que/cunqꝫ infrigidata: ⁊c.

26

Uetus.

In articulis dolores et tumores sine ulceratiōe podagrā et spasmū: et horum plurima frigida aqua infusa refrigerat: et attenuat: et dolorem soluit: stupor.n.mediocris dolorem soluit.

Theod.

Tumores articulorū/et dolores sine ulcere/atqꝫ etiam podagricos dolores/et conuulsa/aqua frigida large effusa magna ex parte leuat: soluit: dolorem extenuat: torpor.n.mediocris dolorem mitigat.

Leoni.

Tumores articulorū/atqꝫ dolores absqꝫ ulcere/et podagricos quoqꝫ/atqꝫ cōuulsa/horū plurima frigida aqua large effusa leuat/et extenuat/soluitqꝫ dolorē nam mediocris torpor dolorem soluit.

Nicolus i.7. tra.2°.c.10.de curatiōe dolorū iūcturaꝝ p alterantia localia.

Medicina locis iūcturaꝝ dolētibus exterius applicāda maxime ex tribus diuersificat: p.ex diuersitate cause facientis dolorē. 2° ex diuersitate tpꝛuꝫ ipius doloris.3° ex diuersitate doloris i vehemētia ⁊ remissiōe/⁊ i approximatione medicinaꝝ localiū dant canōes/quoꝝ vnus ē/ꝙ aliqñ nō egemus auxilio taliū medicinaꝝ/⁊ hoc poterit eē cū cā faciēs dolorē fuerit debilis/⁊ ipa sit pauce materie ⁊ declinat ad superficiē corporis/⁊ tūc dimittimus ipm nature solū: alius est ꝙ nulla caꝝ actu frā dolori iūcturaꝝ ē applicāda: Aut.n.Hip.frigidū inimicū neruis: ⁊c.⁊ hoc hꝫ veritateꝫ nisi ad actualē frigiditatē nocet vehemētia iflāmatiōis/aut doloris itēsio/⁊ ēt

intolerabilitas eius. In quibus casibus uti possumus actu frig. Dixit hip. i articulis tumores & dolores sine ulceratione: &c. at tenuat. s. tumores. Dixit aut hip. hoc plurima: q: sedat dolores a mala cpl'one cal'a iflamata pura/ vel cu ma colerica acuta/aut sanguinea subtili actu fluete. Na i tali casu aq fra sup i fusa refrigerat mala cpl'onez cal'az/& ea destruit/attenuat tumores maz calaz repelledo/& sic dolore sedat et & stupefaciedo: In mala aut cpl'one fra pura semp noceret/lz i malis lz p se habeat nocere/tn p accns iuuat iterius reuocado calore nalez: vn uirtus & fortificat & maz fraz resoluit: vn dolor sedat/ quis et dolor a ca fra aliqn p ipaz/& sedet/mediate stupefactione ab ea iducta. Hoc tn no e fiendu nisi raro/& i hoie carnoso iuuene robusto/& tpe estiuo.

27

a Qua que cito calefit: et cito ifrigidatur leuissima est. Uetus.

a Qua que cito calescit / et cito frigescit leuissima est. Theod.

a Qua que cito calet/et cito refrigeratur leuissima est. Leoni.

Icolus hoc aph no exposuit i his smoib/q ad nos deuener. i. 8. q d simplicib erat i cap. d aq/vt credo: expositus fuit/lz icuria tpru pqt/& ad hoc. s. smone scdius se remittit. Ubi aut loquit d exhibitioe aq i. 2. tra. 4. sup. cap. 20. de potibus febricitantiu: & i. 2. tra. disti. 2. cap. 6. de cura febris sang. p potione dicit q aq p febrie tanb ds p?ius decoq usqz ad. 3. partis csuptioez & postea ifrigidada est. illa aut q cito calefit & frigefit est leuissima q: est facile trasmutabilis a calore nro. de qua dixit hip.

28

q Quibuscunqz bibere desideriu est noctu: ualde sitietibus: si supdormierint bonu. Uetus.

q Qui noctu bibere cupiunt his admodu sitietibus/si obdormierint bono est. Theod.

f Vsitus aromatū muliebria educit: sepius uero et ad alia utilis esset nisi capitis faceret grauitatem. Leonl.

E medicinis aūt approximādis ab extra dixit Hip. Nicolus i.6. tra. 3°.c.22.de retentione mēstruor preter naturam.

a Muliebria educit ex aromatib⁹:τc.vt dicūt nō solū calefactio ipor iterius sumptor/sed exterius approximator/siue i emplis/siue epithimatibus/embrocis/vnctionibus/encatismatibus/fomētationibus/vel fumigijs/ēt fumum eor ad panos recipiēdo/τ eos pectini τ vulue applicādo/aut panē calidū puluere eor aspersū vulue approximādo/aut ei supponēdo/vel pessarixādo/aut digito inūcto τ puluere ipor asperso vuluā intus fricādo. Dixit Gal. vmbilicū τ pectinem cū aromatibus cataplasma. Testat.n.hoc Hip.eē mirabile ad circuitus sanguinis educēdos: Reserant.n.opilationem/si ex grossis fuerit humoribus icidētia illos τ subtiliātia/venarūq aperiunt ora/que causa frigiditatis fuerāt cōstricta:τ matricū dissoluūt inspissationem sua calefactione τ subtiliatione/τ sanguinis extenuā grossitiē/τ aromata que hoc faciūt dixit Gal. sunt hec/spica/cinamomum/xiloal.carpobals.nuxmusc. gallia muscata/costū/amomū τ similia/τ modos plures pro hac intentione prosequitur postea in longum.

m Muliebria:τc. aromatica grauitatē capitis faciūt pp euaporatiōes multā quā inducūt:maxime tū hoc faciūt in corporibus supercalefactis τ repletis. Itē Nico.i.3° trac. 2°.c.3.de grauitate capitis.

i Item in eodem tra.summa.3.cap.3.de dolore capitis in generali τ cap.4.de cura doloris ex mala complexione sine mā enumerat hec aromatica ex autoritate Auic. q̄ faciunt capitis dolorem τ citat aph⁰.

i Item i eodē tra.cap.7.de dolore capitis pp vapores extrinsecos.vbi dicit/ex autoritate Auic. si odor bonus sodā fecerit/q̄ dʒ curari cū odoribus bonis frigidis/vbi citat apho.ꝑ hoc dictum/τ ex autoritate Auic. soluit hanc cōtrouersiam in longum/quam dimitto.

30

m Vlier i utero habēs flebothomata aborsū facit:sed magis cuius maior ē fetus. Ueno.

Theod. m Vlier p̃gnās sāguie emisso ex uena abortū facit/et magis si fetus auctior est.

Leoni. m Vlier utero gerēs sanguine misso ex uena abortit/et magis si fetus sit maior.

p Primi⁹ aph.4ᵉ.pticule i nouis trāslatiōib⁹ ibi repetit. Mlier in vtero hñs:⁊c.⁊ Auic. dixit p̃gnans ⁊ menstruata nō minuat nisi per magnam necessitatē/sicut esset necessitas retinēdi forte sanguinis sputū/cū fuerit virtus tolerans. In p̃gnāte.n.nō debet fieri flebothomia:q2 in ea est necessitas multi sanguinis pp nutrimentū sui ⁊ fetus: qui si auferat ipa debilitat ⁊ fetus morit. In p̃gnāte tñ aliqñ pōt cōpetere flebothomia/⁊ max' i tribus primis mēsibus/qñ i ea eēt supabūdās sanguis grauās nā3/cuius grauitate timeret de aborsu/vel de supaductu alicuius egritudinis magne.

Nicolus i.2ᵉ. tra.p̃.sūma.2. c.16. de flebothomia i fine capitis.

m Edicina tñ lenitiua ē securior flebothomia vñ.4.de reg.sani. dixit Gal.i debili virtute nūq̃ mouēdū est: moderate tñ purgādū.s.cū lenitiuis:⁊ Hip.5.apho. voluit q̄ flebothomia piculosior sit in p̃gnāte q̃ pharmacia: Auer.aut.7.collig.voluit oppositu3.⁊ ait/q̄ flebothomia qñ est replo q̃ ēbrio nō idiget nō ē mala/ȝ pharmaciā nō credo ad bonū finē puenire imo ledit ēbriōnē q2 in se suba3 h3 venenosa3:⁊ p⁹ qdē dictū Auer.ve2 ē.s̄m aūt simplr nō ē verū nisi i medicinis solutiuis venenosis/nō aūt de medicinis benedictis/imo ea2 vsus ē i p̃gnāte salubris/vbi indigentia sit earū.

Itē i codē tra cta.c.19.de cōparatiōe eūo/nū adinuice3 vbi querit an pharmacia sit securior flebothomia.

e T de cā aborsus sunt oēs euones fortes/⁊ papue sanguinis/siue sint spōtanee/siue artificiales: Dixit Hip. Mulier i vtero hñs flebothomata:⁊c.⁊ v'ificat d̄ flebothomia copiosa/siue vnica vice siue i plurib⁹:hec est.n.illa fleboth.q̃ aufert nutrimētū fetui:vñ debilitat ⁊ tādē morit/⁊ abortit.sequit iste aborsus aliqñ eadē die/aliqñ post dies aliquos/q̃to g⁹ fetus plus req̄rit d̄ nutrimēto qd̄ ē qñ magnificatus ē tāto sublato ei nutrimēto magis ⁊ citi⁹ aborit. Flebothomia aūt pua facta i p̃gnāte nō facit abortire:imo ego vidi multas p̃gnātes spōte fleboth.nullū idē pati nocomētū.ppea i casib⁹ magne replōnis sang.⁊ egritudinib⁹ fortib⁹ ⁊ febrib⁹ sanguineis fleomb⁹ itenior flebōth.nō copiosa ɔfert i p̃gnāb⁹ liberās ab aborsu/vt voluit Auer.collig.7.copiosa aūt cauēda īst i p̃gnāb⁹ēt ipas egritudies patiētib⁹/q2 vt frequēter ē cā

Itē i.6.tra.3. c.16.d̄ aborsu ⁊ causis ei⁹.

mor: mris et fetus. Et aliqñ euadat alī ipoꝝ/vt qñ mr eēt cō stātie virtuꝯ/robusta/virago/et qdā putāt aliqñ posse saluari fetū morięte mre/vt qñ mr ppe ptus terminos flebotb. et ex flebotb. agitatōe seqret ptus: tūc.n.ipa debilitata p flebotb. et ex ptu moriet. Fetus aūt poterit saluari nōdū passus multā ianuatiōe p flebotb. magis aūt puocat abortū flebotb. saphenarū et venaꝝ curuature poplitis: q: cū hoc q rapit nutrimētū puocat mēstrua/qb' disponebāt cotilidōes ad rupturā: nōq3 dīit a flebotb. dictaꝝ venaꝝ ēt nō copiosa abstinēdū eē: et flebotb. qdē q̄tū ē de p se/et rōne dicti nocumēti pñtis ad eā min' piculosa ē i trib' pmis mēsib' qñ fetui min' reqrit de nutrimēto/q̄uis ptingēs sit aliqñ opp^m. vt cū i pmis mēsib' eēt i corpore pregnātis paꝝ de sang. q postea multiplicaret i ea: et qñq3 ēt per actōis flebotb. pmoꝝ triū mēsiū pōt eē cā abortus magis q̄3 alioꝝ/vt cū tūc tpris eēnt i stomaco humores mali corrupti/q ex flebotb. agitarēt/et agitati pstemerēt virtutē et appetitū mulierū/cui' pstratio pōt eē cā abortus: i trib' mēsib' medys flebot. est piculosā p se: s3 tñ magis i postremis/pñt ēt iudicio dicto de flebotb. est iudiciū cuiuscūq3 alterius sang. fluxus/siue p nares/siue p emorroidas/et maxime si mēstrua exirent: Dixit.n. Hip. i apho. mulieri i vtero hñti si mēstrua supuenerint impossibile ēt fetū eē sanū: et sic possibile est abortum fieri.

Itē i.2^a.tra.2^a fu.4.c.18. de eūone mē appropriate i febrib' putridis p flebotb. tamē git aph^m. sed nihil vltra supra scripta.

51

m Vlieri in utero habenti ab aliqua acutarum egritudinum accipi mortale. — Vetus.

m Vlieri grauide capi ab aliquo morbo acuto/letale est. — Theod.

m Vlierem utero gerētem capi ab aliquo morbo acuto/letale est. — Leoni.

m Mulierē i vtero hñtē ab aliq: et c. cnotāter dixit accipi: vt p hoc cnotaret talē egritudinē acutā forte eē et c. supra pgnātē et cū cita terminatiōe: Nō.n. voluit q̄ quęcūq3 pgnās patiēs egritudinē acutā moriat ipa vel fetus/s3 q̄cūq3 accipitur ab egritudine acuta potenti supra fortitudinē ipius pgnantis/et ex hoc patere dicūt q licet mortale sit pgnātē pati morbū acutū/cū ois morbus acutus sit magis inclinatus ad occidēdū/nō tamen est mortalis omnino et necessario:

Nicolaus i.2^a tra: vlti^o.c.55 de signis sumptis ex pgnatione i parti^o.

ideo nō quelibet moritur:nō ergo sequit̄ hic morbus ē ex suo genere mortalis/ergo interficiet:⁊ verificat̄ apho. de quocūq3 mense ipregnationis. licet magis de tribus primis mēsibus/⁊ de tribus vltimis/⁊ hoc ð morte miris aut fetus/aut vtriusq3; probabilius tamen est mori fetum q3 mrēm : cum ipe sit debilior matre/⁊ dependeat ab ea in suo esse ⁊ cōseruari : Dicunt quidā morbi cronici etiā sunt mortales pregnanti/sed nō sunt tales multi cronici/sicut multi acuti.

Itē Nico. i. 6. trac. 3. c. 12. de extractione fetus mortui.

d Ixit Auic. certificat̄ q fetus sit mortuus: si iā acciderint pgnāti egritudines acute nocentes sua caliditate vehemēter: Dixit. n. Hip. ii Mulierē i vtero habentem capi: ⁊ c. Dixit Auic. q: si eis phibet̄ nutrimētū morit̄ fetus: ⁊ si non prohibetur vehementior fit egritudo/⁊ etiā fiunt egritudines praue/⁊ prauorum accidentium.

32

Uetus. m Vlieri sanguinem uomenti menstruis superuenientibus/solutio fit.

Theod. m Vlieri sanguinem euomenti si mēstrua eruperint/leuatio mali contingit.

Leoni. m Vlieri sanguinem euomenti mēstruis erumpentibus. solutio;

Nicolus i. 4. tra. 2. c. 19. de pseruatione a sputo sanguinis ⁊ cura ei⁹.

s I pp aliquā causa3 flebothomia fieri nō possit prouocent fluxus ꝯsueti/qui restricti fuerint/vel fiat sanguinis minutio cū sanguisugis/⁊ scarificationibus profundis/vel prouocet̄ sanguis per nares/emoroidas vel menstrua: Ait. n. Hip. ii Mulieribus sanguinē spuētibus si mēstrua prouenerint huius sputū mitigabit̄ ⁊ Gal. dixit discendū est a nā: q: attrahere possumus sanguinem per minutione3 de vna parte ad aliam partem contrariam.

Itē Nico. i. 5. trac. 4. c. 56. ð cura vomitus cibalis ⁊ superflui.

i N vomitu ꝟo sanguineo l3 ipe nō sit restrigēdus nisi supfluat/⁊ deiciat virtutē ipe tñ cū vomitiuis non est prouocādus/maxime cū nō habeat̄ vomitiuū dicens sanguinē/nec laudabilis sit sanguinis eūo p superiora/vt supra dixit Hip. in. 4. i apho. sanguis sursu3: ⁊ c. sed ipm aliis euacuabis modis. In eūone aūt p flebothomiā dixit Auic. 4. p¹. fastiditū nō flebotbomes: Ubi. n. fuerit nausea ⁊ vomitus

flebothomia vitanda est/nisi prius sedetur/nisi in eã nausee: et vomitus fuerit sanguinis multitudo deiciens retentiuã i vomi tu/aut expulsiuã in nausea/vel qñ esset vomitus sanguinis descendentis ad stomacũ/et proprie ex corpore toto/vel epe/vel qñ cũ vomitu alterius humoris esset in venis sanguinis multitudo prohibens humorẽ illũ transire ad venas et mẽbra/et fit ista flebotho. vt sang. a via vomitus diuertat. In oi.n.casu in quo necessaria est fleboth. ad restringendũ fluxũ sang. vñcũqz fluat melior est flebotho. iteratio/vt patuit i sermone. q.cap. de sputo sang. et valet in dictis duobus casibus emorroidarũ vel mẽstruoz/vel sang. ex naribus prouocatio/et pcipue si qs eoz cõsuetus fuerit restrictus: Dixit Hip. mulieri sang. vomẽti menstruis erũpentibus solutio fit. s. illius vomitus/et pót fieri alius apho. viris vel mulieribus sanguinẽ vomẽtibus fluxus sanguinis ex naribus vel emorroidibus erũpente solutio fit illius vomitus/et verificat apho. si fluens sanguis supueniẽs illi vomitui proportionalis ei fuerit in quãtitate/qua debeat sufficere ad curam illius vomitus: Paucus.n. si foret nõ esset cura eius nec etiã esset cura eius si in corpore foret tãta magna quãtitas sanguinis/q̃ eẽt sufficiens facere vomitũ sanguinis et etiã fluxũ eius p nares/vel per emorroicas/aut mẽstrua. in tali.n. multitudine sang. vnius fluxus nõ esset cura alterius.

33

m Vlieri menstruis deficientibus sanguinem ex naribus fluere/bonũ est. — Uetus.

m Vlieri menstruis deficiẽtibus/si anguis e naribus fluxit bono est. — Theod.

m Enstruis deficientibus sanguis ex naribus fluens bonum. — Leoni.

m Ulieri mẽstruis: et c. ex naribus fluer/suple vel alio loco corporis sufficiẽter bonũ: Est.n. bonũ p viã signi: q: sigt nãz potẽtẽ i expulsiõe supfluitatũ/et ẽ bonũ p viã cause: q: est cã sanitatis: Dixit Gal. 6. d inter. q qb9 sufficiẽter affuerit huiusmodi purgatio/nihil dictoz accidẽtiũ eueniẽtiũ ex retentione menstruoz patiũtur: Dicit tñ nõ in oi retentione menstruoz pternãz hoc conuenire: q: in facta ex frigidi/ — Nicolus. l. 6. trac. 3. c. 22. de retẽtione mẽstruoz pter naturam.

tate pura/vel cū mā flegmatica viscosa/talis fluxus sanguinis p nares vel aliūde nō cōpeteret:sed noceret augendo causam: ꝛ dīc ꝙ licet i fluxu sang. p nares nō educātur materie grosse terree mēstruales/tñ ꝯfert:vt dixit Hip. qꝛ p ipm nā potētior reddita illas/aut p alias vias expellit:aut sensibilitꝰ resoluit.

54

Ueteꝛ. m Vlieri in utero habenti: si uenter mul/tū fluat:periculū est abortiendi.

Theod. m Vlieri pgnāti/si aluus nimiū fluxit/periculū faciendi abortum iminet.

Leoni. m Vlieri in utero gerēti/si aluus plurimū profluat/periculū est ne abortiat.

Nicolaus i. 6. ma. 3. c. 16. de aborsu ꝛ causis eius. Itē p hoc vide i apho. 50 huiꝰ: mulieri in vtero hñti mamsmō: ꝛc.

m Ulieri in vtero habenti si venter: ꝛc. eo ꝙ per ipsum debilitatur virtus matris/ꝛ minuitur nutrimentuꝫ fetui/ac etiā multum inde cōcutitur: ꝛ notāter dixit periculum est abortiendi/ꝛ nō dixit abortit: qꝛ muliere existente cachochima/ꝛ malis repleta humoribus cōtingens est ꝛ non inconueniens ventreꝫ multū fluere ꝛ nō abortire: sed etiam esse causam prohibitionis aborsus. Sed vt plurimuꝫ est causa aborsus/immo est aliquādo etiam causa mortis matris: ꝛ idem est iudicium de nimio fluxu vrine/ꝛ de nimio sudore.

55

Ueteꝛ. m Vlieri quę a matrice molestatur/aut difficulter generāti: sternutatio superueniens/bonum.

Theod. m Vlieri/quam uitia uteri infestant/aut quę difficulter parit: si sternutamētum superuenit/bono est.

Leoni. m Vlieri/q̄ uterinis molestaꝫ/aut difficulter parit/supueniēs sternutatio/bonū.

Nico. i. 6. ma. 3. c. ij. de regimine facilitāte partū.

m Ulieri difficulter generāti. i. parturienti sternutatio superueniens bonum; facilitat enim partum; quia in

sternutatione comprimitur venter & mouetur etiã fortiter vẽter in reditu eius a compressione post sternutationem/& talis compressio & motus iuuant in expellendo fetum: sternutatio etiam excitat virtutẽ expulsiuã:& ideo maxime valet in difficultate partus facta propter pigriciã & sopitatem virtutis expulsiue/& precipue si frequẽs fiat sternutatio/siue spõtanea sit: siue artificialiter inducta/sed hoc cõstante virtute. Nõ.n.debet prouocari virtute existente debili/& similiter vomitus/tũc aũt maxime prouocari debet/quãdo mulier accubat supra ventrẽ suũ genibus flexis & plicatis vmbilico: Sic.n.egreditur fetus faciliter.

m Ulieri que a matrice molestat.i.patitur suffocationẽ matricis/sternutatio supueniens bonũ/& valet i actu insultus parosismi:q: excitat expulsionẽ/& irritat ad expellendũ mãz/& vapores malos venenosos/qui ascenderũt ad cerebrũ/agitat etiã ipaz materiã/& vapores ipos & sic parat expulsioni/cõpressione etiã adueniente matrix a mẽbris superioribus pressa descẽdere cogitur: Uerũtñ opz attendere ne plenitudo insit capiti eius/aut etiã in toto corpore/nẽ materie agitate per eã mala inducãt accidentia: Ideo differẽda ẽ maxime si suffocatio nõ fuerit fortis/sed dans inducias ad regulariter operandũ: Si aũt fortis fuerit tũc coacte eam prouocamus/maxime si que dicta sunt in cura non cõtulerint: valet etiã sternutatio in actu preseruatiuo:sed tunc nõ nisi p:emissa digestione/& materie minoratione.

Itẽ i eodẽ tractatu.c.27. de suffocatione matricis.

36

m Vlieri mẽstrua habenti sine colore proprio/et non secundum se semper facta/purgatione indigere significat.

Uetus.

I mulieri menses decolores/nec semp eodem tempore proueniunt: purgatione opus esse significat.

Theod.

m Vlieri menses decolores/nec per idem semper tempus uenientes: purgationẽ indicant esse necessariam.

Leoni.

Nicolus i.6. tra.4.c.24.de menstruis i com

AL.dixit.r.ad Glauc.cũ mẽstrua mutant a dispone sua nãli faciũt egritudines/ꝛ tũc exeũt/cũ accñtibus prauis de dolore capit/de fastidio/ꝛ casu appetitus: debilitate cordis/dolore dorsi/ꝛ renũ/ꝛ lũborꝫ/ꝛ anchaꝝ ꝛ si-milibus:ꝛ Auic.dixit cũ alterãtur mẽstrua ab equalitate ꝛ di-spositiõe sua nãli sunt cã egritudinũ pluriũ:Uerũtñ dixit Auic. parũ est vt alterent in tpe suo.s.sue periodicatiõis/ꝛ cã est qꝛ insequũtur motũ superiorꝫ corporꝫ/vt lune:sed bene vt multũ permutant in quãtitate ꝛ qualitate/similiter ꝛ i modo exitus: Dixit Hip.mulieri si menstrua fuerint sine colore proprio.s.d bito ꝛ sm suã cõplonez/vt nõ sint sanguinea i sanguineis cõ-plõnibus/in colericis colerica/ꝛ sic de alijs: Color tñ primus ꝛ nãlis menstruorꝫ in muliere ꝯtẽperate cõplonis vt Auic.in dixit.9.sui de aĩalibus est sicut color sanguinis arietis nouiter d collati quorꝫ rubedo aliqualiter ad albedinez declinare debet qñ mulier frigida exñs flegmaticas multiplicat supfluitates: quare sanguis eius menstruus indigestus exñs ad aliqualem albedinez declinare dꝫ:ꝛ dꝫ eẽ permutatus a colore mulieris ꝯtperate sm suũ lapsum:Si.n.lapsus est ad frigidũ/tendit ad flegmaticitatez plus/vel liuiditatez:ꝛ si lapsus est ad calidũ ad rubedinez plus/vel ad citrinitatez declinabit/ꝛ de alijs la-psibus sic/ꝛ ad cognoscendũ colorez menstruorꝫ.dixit Gal.vt scribit.9.ꝯtiñ.ꝑcipe mulieri/vt supponat sibi panũ lineũ mũ-dũ ad retinendũ p tota noctez/deinde desiccãdus ẽ ad vmbrã: ꝙ si color eius fuerit aqueus humor cõdominãs corpori erit de flegmate:ꝛ si fuerit coloris ruffi erit ex replone sanguinis:ꝛ si fuerit declinãs ad citrinũ erit de colera rubea/ꝛ si fuerit viri-dis/aut niger erit de colera nigra: Si ergo color nõ fuerit sm suã cõplonez purgatiõe indigere significat:qꝛ mã q superabũ-dat in sanguine eius pmutãs ipm a colore ꝓprio euacuari dꝫ vt nõ corrũpat ipm:ꝛ intellexit qñ talis coloris permutatio non prouenireta mala cõplone pura/sed cũ humoris vitio:quẽ tñ mã nõ educeret p viã matricis simul cũ mẽstruo:ꝛ maxime hꝫ veritatez hoc dictũ/qñ talis pduratio perduraret:ꝛ spãliter cõ-iũcta cũ alijs signis cachochimiã portẽdentibus:ꝛ dixit Hip. ibidez menstrua nõ sm se facta semper.i.nõ euenientia debitis aut cõsuetis tpibus/siue anticipent/siue postponãt a cõsuetu-dine mulieris cuius sunt:siue etiaꝫ incipiat sic menstratio vna vice/vel duabus/vel paucis/siue ꝯtinuetur multis vicibus:qd

iudicauit Hip. cũ dixit. semp̃ purgatiõe indigere significat: maxime cũ hoc signũ nõ pcesserit a manifesta euone pcedẽte/aut a mala cõplxone pura/sed ab humore/qđ magis itelligit cum fuerint alia signa replxonis: q: infra terminos menstruationis mensurate menstrua ſm nãz nõ retinent/nisi qñ nã intenderet rem naturalez/sicut fetus pceptiõez ⁊ ipsius in vtero augumentuz/⁊ sicut etiã ſm nãz retinent in lactãtibus vt conuertat in lac/quo genitus nutriatur. quãdoqz tamen in pgnãtibus ⁊ lactantibus profluunt menstrua/sed hic fluxus est in eius preter naturã/⁊ maxime si multis euenerit vicibus.

37

m Vlieri utero habenti si subito mamillę graciles fiant: abortit. — Uetus.

f Mulieri utero graui mãmẽ subito extenuantur: abortio sequitur. — Theod.

m Vlieri utero gerenti si mãme graciles repente fiant: abortit. — Leoni.

m Ulieri in vtero hñti si subito. i. i paruo tpre ⁊ nõ multũ notabili mamille graciles. i. laxe fiãt/⁊ molles ad tactũ abortit: plenior expõ huius habet i seqnti aph. — Nicolus l. 6. ma. 3. c. 17. de signis abortus.

38

m Vlieri in utero habenti: si altera mamilla gracilis fiat: geminos habenti alterũ abortiet/et siquidẽ dextera gracilis fiat masculum: Si uero sinistra: feminam. — Uetus.

m Vlieri utero gerenti si altera mãma extenuetur/alterum amittit/et si dextra mãma extenuata est: marem/si sinistra feminam amittit. — Theod.

m Vlieri utero gerẽti si altera mãma gracilis fiat/geminos habenti alterũ abortit/et si quidem mãma dextra gracilis fiat marem: Si uero sinistra feminam. — Leoni.

Nicol[r] vbi su
pra imediate. c

T subdit hip. mulieri i vtero geminos hñti si altera mámillaꝝ gracilis fiat:ꝛc. verũ hoc verificat i pcessu nõ in initio cõceptiõis:q: in ipius initio mámille nõdũ facte sunt dure ꝛ solide nõdũ deriuata ad eas mã sang. vt cõuertat i lac/q̃ habeat eas tẽdere ꝛ i tumorẽ eleuare/ꝛ indurare/nõ tñ tumore egritudinali/sed nãli: Sed i pcessu hoc aduenit eis post quã duricie si graciles fiãt futuꝝ aborsuz signt: imo etiã si graciles i principio cõceptiõis existes cuz puenitur ad tps in quo sang. mittit ad mámillas pseuerat/ꝛ nõ cõsolidant mámille futurũ sigt aborsũz: Dixit Auic. cũ incipit mámilla detumescere post soliditatẽ sanã significat aborsus:ꝛ intellexit de ãbabus mámillis sicut dixit hip. in hñte fetũ vnũz in ea.n. si altera tantũ mámilla gracilis nõ sigt aborsuz necessario fieri/cõsolidant aũt max[e] mámille i tribus mẽsibus vltimis i qbus plus abũdat lac i mámillis eaꝝ:ꝛ hoc ẽ q: tũc solliciat nã p nutricatiõe fetus extra vterũ:ꝛ fit ista augumentatio lactis tũc nõ ex nutrimẽto fetus/cũ tũc exigat de nutrimento satis: Sed de nutrimẽto qd dz trãsire in matrẽ: Jdeoq3 mercatores tũc tpris fiunt pgnãtes. Cũ ergo nullo tpe pgnatiõis mámille cõsolidant significat paucitas nutrimẽti in corpore mris: cuius nulla pars põt mitti ad mámillas:ꝛ ad illã nutrimẽti paucitatẽ sequet aborsus:ꝛ si facte fuerit solide:ꝛ postea gracilant significat paucitas nutrimẽti rõne cuius retrahit a mámillis: vñ detumescũt: Jn hñte aũt plures fetus/siqdẽ dextra detumescat pp cãm dictã sequit aborsus fetuũ/qui sunt in dextra parte matricis. siue mas fuerit siue femella: sm pñm est q ꝯceptus i dextra parte est mas/iõ dixit hip. abortit masculũ:ꝛ ꝯsilr dicẽdũ est si detumescat sinistra mámilla/q abortit ꝯceptus in sinistra parte mris/ꝛ q: vt pñn est famella iõ dixit abortit feminã: q: tñ aliqñ gemelli i altero tm̃ laterũ matricis cõcipiũtur/tunc vna mámilla facta gracilis sigt alterius corporis aborsũz/quãuis qdã dicãt q nõ necessario: gracilitas tñ subito facta magis pnosticat aborsum citius futurũ/q̃ paulatine facta: vñ dixit Auic. q qñcũqz duaꝝ mámillaꝝ ꝯtumescit a soliditate sua subito/tũc habẽs eã abortit die illa: q: prouenit a cã ptermãz itẽsiõi: Gracilitas aũt paulatine facta vltra supra dictũ sigt ẽt supfluũz nutrimẽti fetus nõ dirigi ad mámillas: sz retineri/qd multiplicatũ põt ẽẽ cã suffocatiõis fetus/ꝛ sic aborsus/sed sigt ipm tardius euenire:ꝛ mámillaꝝ quidẽ gra-

tritas/quāuis in oī abo:su causet:nō tñ semp añ abo:sū3/sed quibusdā añ/ꝛ qbusdā post:nō.n.accidit añ abo:sum/qñ cā fuerit tā fo:tꝫ/qd subito faciat ipm. Si vero cā fuerit remiss.o: pdicta: Tūc.n.bñ aduenit añ/quare p3/ꝙ abo:sus pōt pueni re/ꝛ nō graciliabunt māmille: vt frequētius tñ est/ꝙ māmille añ graciliāt ꝙ̄ abo:sus fiat/eo ꝙ nā magis solliciata ē de no tumēto fetus/ꝙ̄ māmillarū: Nō semp tamē factis māmillis gracilibus sequitur abo:sus sicut dixit Hip.

Quod aūt gñatio lactis ex sanguine fiat mēstruo dixit Hali.ꝙ cōceptus tp̄e nō parū menstrui amputat:eo ꝙ sang.hic ad cibū conuertat fetus:ꝛ ꝙ accidit mu lieri māmillarū deductio si fetuū fecerint abo:sum ꝛ queadmo dū sapiētissimus Hip.i.5.apho: ait:Mulieri i vtero habenti geminos:ꝛc.ꝛ ponit quōlac generet in māmilla ibidem.

Itē i.7.tra.si c.39. de ana/ thomia mā/ millarum.

39

SI mulier quę neq; p̄gnās/neq; genera/ uit/lac habet.huius mēstrua defecerūt. *Vetus.*

SI mulier nō pregnās/nō puerpera/ lac habet menstrua eius defecerunt. *Theod.*

SI mulier/quę neq; grauida est/neq; pe pit lac habet/huic mēstrua defecerūt. *Leoni.*

Dixit Hip.ꝙ mulier/q̄ neq; p̄gnās est neq; gñauit si lac h3.s.exuberās ꝛ pseuerās huic mēstrua defecerūt. Menstrualis suffocatio significat ex retētiōe mēstruo:: ꝛ sequit eā.s.retentionē menstruo: qñq; exuberatio lactis/ꝛ est qd Hip. dixit in apho.si mulier q̄ neq; p̄/ gnās ē:ꝛc.vt dictū ē supra.c.22.de signis retētiōis mēstruo:. Insup lactis gñatio pōt fieri i virgine ꝛ i oībus qbus sanguis menstruus retinetur p̄temā3:ꝛ talis lactis ge neratio signē retentionē mēstruo:ait.n.Hip.si mulier q̄ neq; p̄gnās:ꝛc.nō tñ p hoc voluit Hip.ꝙ i qbuscūq; mulie rib9 mēstrua retinent fiat talis lactis gñatio/cū possit mā men strualis retēta ad alia mēb:a d̄riuari/ꝛ nō ad māmillas/neq; ad māmillas deriuata semp ꝯuertit in lac/cū possit māmillas apare/ꝛ nō i lac ꝯuerti/ꝛ h9 lac semp malū ē p nutrimēto cū sit ex mā expellibili generatū3:ꝛ similiter lac viro: malū est ꝛ

Nicolus i.6. trac.5.c.22.de retētione mē/ struo: p̄ter naturam. Itē i eodē tra cta.c.27.de suf focatione ma tricis. Itē i.7.tra.si. c.39. de ana/ thomia mā/ millarū.

inutile ad fetus nutriendũ: Mãmille.n.in viris ad gñationez lactis nõ fuerũt deputate: Sed, vt dixit Aristo.4.de partibus aialiuz/nã pducit i viris ad ornatũ mãmillas/ et ad cordis defensiõez: Sũt.n.sicut clipeus qdã aduersus extrinseca nociua.

40

Uetus. m Mulieribus quibus ad mãmillas sanguis conuertitur maniam significat.

Theod. q Quibus mulieribus sanguis in ubera colligitur insaniã indicat.

Leoni. q Quibuscũq mulieribus ad mãmas sanguis conuertitur furorẽ significat.

Nicolus i.3°. tract. 2°.su.5. c.6.de mania in signis.

Signa portendẽtia maniã futurã sunt dixit hip. Mulieribus qbus sanguis ad: etc. solitus.s.cõuerti ad matricẽ egressurus imẽstrua et nõ fuit zuersus ad ea/sed ad mãmillas/nullã i eis causans egritudinez/nec cõuersus in lac maniã sigf.s.futurã: Dixit Gal. i zº.huius nõ sigf maniã semp sed ptin/et tũc maxͥ qñ sang. ille esset calidus/et multus i muliere colerica et iuuene/et calidi cerebri/nã si sanguis esset frigidus vel paucus i muliere flegmatica et frigidi cerebri nõ gñaret maniã/quãuis possit iducere alias egritudines/a cadit aũt ex dicto sanguine mania: qz in mãmillis manens caliditate thoracis adurif/et i pessimã qualitatẽ mutaf.cũ ipe malus fuerit/et mẽstruosus/a quo pessima illa qualitas cerebro cõicabif/et faciet maniã p viã cõitatis: Dixit Auic. sigf maniã futurã si sanguis coagulef in mãmillis mulieris/intellgens mõ dicto in declaratiõe aphi: Dñt maniã sequi posse ad fluxũ predicti sang. mõ dicto ad quodcũqz mẽbrũ de supioribus flueret/a quo possit eius effumatio cõicari cerebro: Sed sapientes de mãmillis expresserũt qz frequẽtius fluit ad eas pp cõitatez eaz ad matricez/vel forsasse qz de eis minus credebaf cũ sint frigide complexionis.

41

Uetus. m Mulierẽ si uis scire si cõcepit mellicratũ quãdo dormitura est da ei bibere in et siquidem torsiones habuerit circa uentrem/concepit. Si uero nõ: minime.

I noſce libuerit an mulier grauida ſit: mulſum ei bibendũ dabis cũ itura cubitũ eſt/poſt deinde ſi uenter torquetur grauida eſt/ſi minus/non eſt. Theod.

I uelis noſcere an cõceperit mulier: cũ dormitura eſt/ei aquã mulſam potãdã da:et ſi alui tormina patietur:concepit. ſi minus/non concepit. Leoni.

Amplius cõceptio cognoſcitur p̄ q̃dã experimẽta: de quibus ẽ experimẽtuȝ Hip.5.aphoꝝ. Ait.n.mulierẽ ſi vis ſcire ſi ꝯcepit:ꝛc̃.ꝛ hoc q̃dẽ.9.ꝯtinĩ.ſic ſcribitur: Dãdũ eſt ĩ aqua mellis cruda ꝛ nõ cocta/eo q̄ opus ẽ ad gñatiõeȝ tortionũ vẽtoſitate iflatiua/vt inde gñret tortio/q̃n ſi matrix fuerit repleta ꝛ ſtricta ſupra iteſtina nõ habebit vẽtoſitas excitata/ꝛ inde multiplicata trãſitũ longũ vel larguȝ/quo egredi poſſit:accidit inde tortio/quare expedit/vt det in potu poſt cibationẽ cibarij/ꝛ penes quietem:q2 vtrũq3 cõfert ad gñandũ tortiões3:ꝛ ſubdit Raſ.caue ne des ei i potu de aqua mellis cũ nõ ſit firmitas i iudicio eius ſemp/q̃n fortaſſe mulier ſolebat ea vti.ꝛ Auic.dixit detur in potu de aqua mellis.ȝ.ij.in hora dormiẽdi/cũ tãto põdere aque pluuialis pmixta/ꝛ videat an pũctiones3 ſentiat/an nõ:ꝛ cã q̃dẽ i illo ẽ retentio iflationis cũ cõitate inteſtinoꝝ:lȝ medici de hoc mirent/ꝛ eſt experimentum certũ/niſi i ꝯſuetis potare illud:q̃uãuis hoc experimentũ nõ ſit ſufficeẽs oĩ tp̄re ꝯceptiõis/cõſueuit tñ fieri maxĩe in principio/q̃n dubitatur/an mulier pgnãs ſit/an nõ/ꝛ q̃rit de hoc/ꝛ vt dixit nõ ẽ hoc experimentũ ſemp certũ:p̄.q2 põt mulier calida virago eſſe pgnãs ꝛ ſumere de mellicrate ꝛ nõ inde patitur tortiones/vel q̃n ſua caliditate potẽti reſoluet vẽtoſitatẽ tortiõis/factiuã inſenſibiliter:2°.q2 mulier nõ pgnans poſſet ſũpto mellicrate pp aliquas cãs tortiones pati vt i pluribus/tñ tale ẽ iudiciũ eius/q̄ priuatio tortiõis poſt aſſumptũ mellicratẽ eſt ſignũ non facte cõceptiõis/niſi mulier ſumens ipm fuerit ei aſſueta et nõ ꝯſueta pati tortiões/aut niſi ſit mulier calide cõplexionis i mẽbris nutritiuis/q̃ reſolueret vẽtoſitateȝ añq3 iflationeȝ faceret:ꝛ tortiões3:ꝛ iterũ ſenſatio tortiõis poſt ſumptũ mellicratẽ nõ ẽ ſignũ

Nicolus in.6 tra.3°.c.4.de ꝯceptione ꝛ ſignis eius.

tertium cōceptionis/cū possit illa tortio alias habere causas/& maxime i muliere frigide cōplonis nutritiuorū/& habētis feces retentas in itestinis/vel habētis quōlibet ea aliter opilata: sed cum sumpto mellicrate mulier de nouo tortiōes sentit tūc illas propter cōceptionem sentit: Dicūt mellicrate est res familiaris nō grandis lesionis/sed tortionis leuis inductiua: Ideoq; ex/hibitio eius electa a sapientibus fuit:nā & multa alia exhibere possent/q facerent ventositatem/sed q: nocere possent nō dant: imo dari prohibent: Datur aūt dormiture post cibū: Licet.n. in somno melior fieret eius digestio/tñ propter cibos aptū est ventosari impedita per illos bona digestionē eius: Uentositas aūt illa exitū querens/& nō inueniens maxime in intestino re/cto a matrice cōpresso extensionem faciens tortionem inducit:& dicūt quāuis hip. pcepent post cenā dari debere/nichilominus nō reputauit pro incōueniēti si daretur post prandium tēpore vigiliarum: Debet autem cōfici nō ex melle cāne/sed ex melle apum: quia in hoc sunt aliquę partes humide apte ventosari ipsum/etiam sua caliditate est aptum materias ventosabiles repertas in corpore ventosare: Debet autem nō exhiberi coctū: quia per coctionem sublate sunt ab eo partes vētosabiles:& de bet dari permixtum cum aqua/vt magis penetrare possit/& ite rum aptius ventosetur:& debet esse aqua esse pluuialis/vt sua stipticitate in ventre diutius permaneat ventosatū:& debet bi/bi actu frigidum/vt aptius teneatur/& transmutetur in ventosi tatem:& dicunt si mulieri consuete bibere mellicratem dare vo/lueris ipsum tunc expedit vt in dupla quantitate detur eidem q̄ʒ sit quantitas cōsueta: Recepta alia mellicrati. ℞. mellis cru di. ʒ. ij. aque cisterne. ʒ. iiij. misce & da in potum quando vadit dormitum.

42

Uetus.

Mulier siquidē masculū cōcepit bene co lorata est. Si uero feminā discolorata.

Theod.

Mulier si marē gerit probe colorata est. Si feminam decolor est.

Leoni.

Mulier si marem cōcepit bene colorata est. Si uero feminam male colorata.

f Igna aūt ꝯceptiōis masculi vel femelle sūt dixit Ras. 9. ꝯti. ꝑgnās d masculo erit formosa: ⁊ sollicita: ait. n. Hip. Mulier si masculū: ⁊c. q2 i ꝯcipiēte masculū est āplior copia spirituū ⁊ sang. mūdi clari: vñ h3 bonū colorē/⁊ oppositū ē i ꝯcipiēte feminā: Dixit Solinus. Si i marē figet melior ē color grauidis ⁊ ꝓnior portitudo vteri/ꝯcepta ꝯo femina multū pallorē ificit/⁊ crura parpedit lāguida tarditate: Dixit Auic. ꝑgnās hñs masculū ē melioris/⁊ pluris leuitatis ⁊ agilitatis/⁊ mundioris faciei / ⁊ sanioris appetitus ⁊ quietiorum accidentium/⁊ totum hoc q2 est melior s ⁊ calidioris sanguinis. Dixit tamen Hilarius/q̄ debet habere relatiōem ad calorem/⁊ habitudinem ante conceptionem.

Nicolus i. 6. vbi supra.

43

f I mulieri pregnanti herisipila fit in matrice mortale. — *Vetus.*

f I mulieris pregnantis uterū ignis sacer infestat/letale est. — *Theod.*

f I mulieris grauide in utero sit herisipelas/letale. — *Leoni.*

m Ulieri ꝑgnāti herysipela: ⁊c. q2 herysipela ē de morbis acutis/⁊ maxͤ si eueniat itra matricē de mā multa. tra. 5. de ꝓno ⁊ ē mortale p viā signi: q2 sigt egritudinē acutā: ⁊ p sticat. c. 33. de viā cause: q2 ē cā magnē lesiōis fetus: vñ ꝓueit aborsus: ⁊ hic signis sūptis mors fet⁹/⁊ aliqñ ēt mors mris/vel vtriusq3. vt plm aūt seqt ex ꝑgnatiōe mors fetus.

Nicolus i. 2°

44

q Ve preternaturā tenues existētes cōcipiū/abortiunt anteq̄ grossescant. — *Vetus.*

q Ve p̄ternaturā tenues uterū gerūt/abortum faciunt/donec crassescant. — *Theod.*

q Vecūq3 preternaturā exītes utero gerant/abortiunt priusq̄ crassescāt. — *Leoni.*

d Ixit Ras. 9. ꝯtiñ. si cōceperit mulier extenuata/patiet abortum anteq̄3 impinguetur/quoniā quādo corpus sui causis cū⁹

Nico. i. 6. tra. 3. c. 16. d abor.

intendit ad restauratiõez sui relinquitur fetus absq̃ nutrimento/ꝛ similiter extenuatio viciosa ꝛ fallax erit sup fetũ cũ nõ inuenerit qd̃ suũ sit nutrimẽtũ/sicut dixit Hip. q̃cũq3 p̃ter nã3 tenues: ꝛc̃. ꝛ dixit Simeon/q̃ patiũtur abortũ3 a p̃. vsq3 ad tertiũ.s.inclusiue i maiori patiunt illũ ex vẽtositate expellẽte sperma/aut humiditate lubricãte/aut ex mala ꝯplone sra cõgellatiua/aut calida desiccatiua/vñ d̃ eo fit res nõ nãlis/quã expellit/ꝛ de his proprie sunt q̃ainq3 p̃ter nã3 tenues sunt. Ipse.n.si ꝯcipiũt/vt dictũ est p̃ Hip. abortiũt priusq̃3 grossescãt: ꝛ cã est dixit Auic. qñ corpus matris recipit d̃ abo ad sui rectificationẽ/ꝛ reditionez talr̃ ꝙ nõ supfluit embrioni/qd̃ ipm nutriat: quare debilitatus abortit/citius tñ aut tardius fm quãtitatez extenuationis eius maxime si talis extenuatio ꝓcesserit a cã intrinseca ꝛ p̃ncipue debilitate digestiue virtutis. Nã fortasse extenuate post conceptionem propter egritudines/aut cãs extrinsecas nõ sic abortiũt/aut saltẽ nõ sic cito i p̃mis mensibus.

45

Vetus.

Vecũq3 corpora moderate habẽtes abortiunt secundo mense/aut tertio/ sine oĩ occasione manifesta/ his cotilidones mucilaginibus pleni sũt: et non possunt pre grauedine tenere fetum/sed abrũpuntur.

Theod.

Mulieres q̃ mediocriter corpulente abortũ faciũt secũdo mẽse aut tertio sine cã mãifesta/his acetabula uteri plena mucoris sunt: ita ne fetũ ꝯtinere possint: sed p̃ suo põdere p̃rũpat/elabaturq3 partus necesse sit.

Leoni.

Vecũq3 mediocriter corpora habentes abortiunt secũdo aut tertio mense sine occasione manifesta: his acetabula uteri plena mucoris sunt/et nõ possunt ex pondere fetũ continere: Sed disrũpuntur.

Uecūq3 gracile moderate corpus hñtes/vt q̄ sunt tē perate i habitudine/siue moderate i figura/siue q̄ nō sunt i vltimo tenues/nec ī vltimo pigues/si ab oriūt secūdo mense aut tertio absq3 occasione manifesta/aut extrin/seca/vt febribus acutis/diaria/aut tenasmone/ꝛ similibus:his cotilidones mucilaginibus pleni sunt.i.viscosis flegmatibus ꝛ nō possunt tenere ꝑ grauedine fetū: Sed abrūpunt mollifi/cati ab illis:Dixit Gal.6.de inteꝗ.ꝛ ponit a Rabi.16.parti.fi casus abortus qui fit sepe apud.2.3.ꝛ.4.mense3 cōceptus: cā est lenitas flegmatis coagulati in ore venarū vel arteriarū existiu3 intra matricē/quibus alligata est secūdina/qd̄ flegma ligatiōe3 ipa3 relaxat:vn̄ abrūpunt/ꝛ fetus cito exit:ꝛ Auic. dixit plurimū abortus facti.i.2.vel.3.mense fit ex vētositate: aut humiditatibus sup orificia venarū matricis/q̄ noiant fo/ramina/ex qbus cōtexūtur vene secūdine:cū ergo humectātur mollificant ipe/ꝛ illud qd̄ ex eis texit/quare fit abortus fetus ex quolibet motu/ex vētositate/aut grauedine: Dn̄t nō expsse rūt Hip.ꝛ Auic.de.ꝑ.mense:q: i ꝑ.mense adhuc nō sunt coa/dunate humiditates ille in sufficiētia:l3 aliqn̄ coadunent:ꝛ ex pressit Simeon ꝛ Gal.de.4.mēse:q: ꝯtinuus est ꝑdictis:ꝛ nō solū in.4.mense/verūetiā in oibus alijs sequētibus possunt re/periri vētositates ꝛ humiditates ꝑdicte/ex quibus maxime re surgit ventositas:verū hoc est rarius/qn̄ in ꝓcessu cōceptiōis superfluitates ipe minorant/max q: pars eo͞r resoluit/ꝛ pars vomitu expellit:ꝛ vt dixit Gal.3.de accidēti ꝛ morbo/ꝛ in se quētibus mēsibus superfluitates coadunate nō solū mollificādo: s3 ēt vias trāsitus nutrimēti ad ēbrionē opilādo abortu3 cāt. — Nicolus i.6 vbi supra.

46

Uecūq3 existētes ꝑternāt3 crasse nō cō/cipiunt:his pinguedo os matricis obtu rat:et priusq̄ extenuētur nō cōcipiūt. — Uetus.

Ve ꝑternaturā crasse cōcipe nequeūt: his uteri os ab omento cōprimit. Itaq3 impleri donec extenuent/nō possunt. — Theod.

Vecūq3 ꝑternaturā crasse nō cōcipiunt utero:his omentū os uteri cōprimit/et priusq̄ extenuentur nō concipiunt. — Leoni.

Nicolus i .6. trac.3.c.10.de sterilitate.

E causis sterilitatis est dixit Auic. e debilitas coadunationis matricis post sperma receptu/quare non retinet ipsum:aut ca e multitudo adipis lubricatis/qui adeps lubricatio aliqn e cu conitate totius corporis/et qnqz e i matrice proprie et zirbo simul/aut in matrice sola:et qnqz multiplicat adeps supra zirbu/vel supra corpus/et facit costrictione super sperma/et educit ipsum expulsione sua/et sic expulsuz egredit: Dixit hip.quecuqz pregnas crasse sut no ocipiut/his pinguedo os matricis obturat/intelliges de crassis pinguedine zirbi/cuius pinguedo aliqn i tm excrescat/vt sic grauat/et opprimit/qp obturat os matricis/sic vt no possit igredi sperma/vel cu sperma sit igressum co[m]pressioe emittat: Dixit hal.aut ipeditur oceptio ex zirbo vn co[m]primit sic os matricis/qp viri sperma matrice no itrat/aut co[m]primit meatus/vn nec mulierum sanguis nec sperma valet ad matrice:et subdit hip.qp tales no cocipiut nisi extenuent/nisi deuenint ad debita habitudine/q respectu illius pinguedinis potest vocari extenuatio.

Ite Nico.i.7 trac.6.c.3. de extenuatione corporis pinguis.

Et dixit Auic.supflue pingues no sunt generantes neqz i femine suo ad modu puenietes.i.generatiois:qz semen eoru e paucu/subtile/fluidu/et no bn digestu p frigiditate oplorius eoru/qre aut no generant/aut raro generant/et sitr q de mulierib[9] sut pingues no ocipiut/aut si aliqn ocipiut abortiunt/et e apho.quecuqz pregnas crasse:et c.et hoc e qz semen earu e paucu.i.sanguis mestruus/quo dz formari fetus e paucus/et male digestus/vel no puenitut ad comodu ex semine suo.

47

Uetus. — Si matrix i uertebro posita fecerit saniem: necesse est comotum fieri.

Theod. — Si uterus in coxa positus suppuratur linimentum recipiat necesse est.

Leoni. — Si uterus in coxam uerges supurat necesse est linamentum fieri.

Nicolus i .6. tra.3 .c.29.de vlceribus matricis in fine.

Si matrix in vertebro.i.ancha posita fuerit.i.declinauerit pp apa faciens ea illuc declinare sanie fecerit in sanietur illud apa/necesse est comotu fieri/et comotu exposuit Gale.i co[m]to.i.curatione per auxiliu artis ad curatione

vlceris sequentis illam saniationem/quia natura per se nō eēt sufficiens talem curationē facere/sed requirit auxiliū medici: & maxime si illa que fluit inde sanies mala fuerit; & similiter intelligendū est si apostema i ambobus lateribus matricis fuerit: quidam tamen exposuit necesse est cōmotum fieri in locū suum naturalē/vt expurgatio saniei cōmodius posset fieri.

48

f Etus maris quidem in dextris: Feminę uero in sinistris. — Vetus.

f Etus qui mares sunt parte uteri dextra cōtinētur: qui femine magis sinistra. — Theod.

f Etus mares quidem i dextris: Femine uero in sinistris magis. — Leoni.

f Unt & alie cause masculinitatis & femineitatis accidentales p̄ter supradictas: que etiam possunt impedire causas agentes per se/sicut verbi gratia est locus matricis/vnde Hip. Mares quidē in dextris femine vero in sinistris magis: & Aristo. 9. de animalibus dixit masculus in dextra matricis generat̄ femina vero in sinistra secūdū plurimum: Et Gal. dixit. 6. de inter. masculi frequēter cōcipiuntur in latere dextro matricis/& femine in sinistro: & raro contrariū accidit quoniā ipse dixit vt. 9. ponitur ptiū. Nos aperuimus p̄gnantes plures/& iuuenimus mares pro maiori parte in latere dextro. multas & alias causas masculinitatis ibidem ponit: ad quas lectorem transmitto. — Nicolus i. 6. tra. 3. c. 19. de cā masculinitatis & feminitatis.

49

a D matricis precipitationes obtalmicū appones/apprehēdens os et nares. — Vetus.

f I secūda procidit sternutatorio apposito/nares et os apprehēdimus. — Theod.

u T secūda procidat sternutatorio apposito/et nares apprehēdito et os. — Leoni.

Nico.i.5.tra. 3.c.13. de extractione secūdine.

Dixit Gal. Cura dʒ esse festina timore periculi: ⁊ ingenuū in hoc absq; medicinis/est vt sternutet/cū eaꝝ aliqua q̄ sternutare faciūt: Dixit .n. Hip. Ad matricū precipitatioē3: exponūt quidā .i. ad faciendū precipitari ⁊ egredi secūdinam sub matrice obtalmicū .i. sternutatoriū appones naribus/apud os ⁊ nares .f. ⁊ stringe vt contineaf anhelitus: Factiuus .n. ex hoc emittif: nā pp retentiōem anhelitus violentā: in quo nō posset fieri expiratio ingrossaf: dixit Auic. venter intumescit ⁊ tendit/⁊ lubricat secundina per illud. Aer .n. retentus nō potens exire p superius cōprimit diafragma: ⁊ diafragma ventrem/⁊ sic comprimitur secundina: apud hoc autem facit etiam ad maiorem profundationem obtalmicum.

Ité i eodē tra cta.c.26. de pcipitatiōe matricis/⁊ remotione ei⁹a suo loco nāli.

Precipitatio matricis est ipsius a suo loco nāli remotio: ⁊ tripl'r capif: vno mō pro casu proprie ⁊ descēsu matricis inferius: 2° mō minus proprie pro quacunq; matricis mutatione a nāli suo situ ⁊ maxime cū declinat ad alterā anchaꝝ/⁊ qñq; sumif magnis improprie pro pcipitatione cōtenti in matrice .f. secūdine/vt ab Hip. in apho. ad matricū pcipitatiōe3 faciendā: ⁊ sic etiā exposuit Gal.

Te3 pro hoc apho. notandu3 est/q̄ translatio vetus habet ad matricis pcipitationes: ⁊ male/⁊ deceptus fuit trāslator: q2 ysteron cui3 accentu circūflexo vterū siue matrice3 significat/cū graui vero secūdā: sicut ibi legendum est/q2 matrix nō precipitanda est sed secūda/⁊ hoc bene tactum est in translatione Leoniceni m°2°. Gal.

50

Uetus.

Mulieri in utero habenti tenasmon innatus abortire facit.

Translatio Thodozi ⁊ Leoniceni nō habent ibi hūc apho^m. sed ponunt ipsum in septima particula/⁊ est apho. 28. ⁊ illic ponetur.

Nico.i.2.tra. vlti°.c.55. de signis sup̄ḡ expgnatiōe. Ité Nico.i.5. tra.3.c.16. de abo:su⁹ ⁊ causis eius.

Dixit Hip. Mulieri i vtero habenti tenasmon: ⁊c. q2 p tenasmonē vehemēter cōprimif in exprimēdo matrix: ⁊ agitaf fetus: ⁊ idē dixit Serap. 5. breuia. c. 35. Ulieri: ⁊ c. q2 ide mater: ⁊ sic fetus debilitanf: ⁊ matrix etiā: ⁊ fetus multū cōprimif: ⁊ cōcutitur: ⁊ habēt pdicti apho. q̄ sunt de fluxu veritatem: siue ipi fluxus

sint spontanei:siue artificiales:et fluxus quidē ventris et tenasmon rōne compressionis magis inducit abortus in tribus primis mensibus/q̄ in medijs/et postremis:sed rōne debilitatis virtus magis in vltimis q̄ in medijs:et magis in medijs q̄ in primis:et fluxus quidem maltus fm plurimū abortire facit ratione debilitatis:tenasmō vero rōne cōcussionis et expl'siōis.

51

m Vlieris menstrua si uelis retinere sitiam maiorem ad mamillas appone. Ueius.

f I menstrua sistere placet cucurbitulam grandē appone ad māmas. Theod.

m Vlieri si uelis menstrua cohibere cucurbitulā q̄ maximā ad māmas appone. Leoni.

m Ulieri mēstrua:et c.qd hoc mō fieri dz:māmille sublenuāde sunt:et vnicuiqȝ ventosa magna.i.habens magnū orificiū/vt ciatus radicibus eaꝝ cuȝ multo igne applicet: Illic.n.vene sunt dicte mediastine/quibus colligātur mamille matrici/per quas mēstruū māmillis mandat:vt cōuertat in lac/quare p eaꝝ ibi applicatas magna fit sang.diuersio:Debent aūt vētose eē magne/et cū multo igne/vt subito magna fiat diuersio:q̄ dȝ diu teneri applicādo frequēter:et pmutādo eā.Dixit Gal.p'.ad Glauc. Sicut māmillis appositę cito curant euōneȝ menstrui magnā/q̄ fit subito:possunt.n. dicte ventose vtriqȝ dicto hipocundrio et ventri supra vmbilicum apponi/et retro in loco renū:et debent apponi sine scarificatione/et aliquādo etiā fluxu magno infestante et virtute cōsentiente cum scarificatiōe:De dicta cura loquens Auic.dixit. Cum superfluit sanguinis fluxus ex matrice/oportet vt ligent ambe manus a radice coxarū apud duo inguina/et sunt vba Pauli ad litterā/deinde ponātur ventose in īferiori parte mamille et vbi incedunt vene ascendentes ex matrice ad mamillam/et sugantur.i.scarificentur/vel sugantur.s.cū aliquus vilis psone/et hoc cum sitia pforata fuerit: et subdit qnqȝ retinet fluxū sang.positio vētosaꝝ sup loco/qui ē iter vtrasqȝ āchas: et hoc max' est faciendū pcedēte alia diuersione et eaꝝ appositione i locis magis remotis a matrice/et quidā iam dixerunt

Nicolus i.5°. trac.5.c.2.de fluxu mēstruorū superfluo.

ventose debent esse tam magne/vt apprehendant vtramq; mā
millā suā totā/ꝛ nihil superuacuū videatur:ꝛ dixerunt alij
ligande sunt mānulle cū instita fortiter/vt dolor inde cōsequa
tur magnus vehemens/ꝛ violenta fiat attractio.

52

Vetus. q Vecunq; in utero habent/his concludi
tur os matricis.

Theod. q Vę uteꝝ gerūt/his uulua se cōprimit.

Leoni. q Vę utero gerūt/his uteri os cōprimit.

Nicolus i.6. tra.3.c.4. de cōceptiōe ꝛ si gnis eius.

t Ertuū signū est sumptū a muliere/ꝛ est coadunatio oris matricis/ꝛ obstructio ei⁹ absq; duriac:Dixit.n. hip.quecūq; i vtero hñt his cōcludit os matricis.s.ꝛ pmanet clausum toto tpe impgnationis/nisi supueniat causa apertionis eius:ꝛ Auic.dixit succedit coitui vehemens aduna tio oris matricis:ita vt nō ingrediat ipm stilus:Significat.n. hoc/qꝫ matrix colligit sup sperma/qđ requirit ad cōceptionē: vt supra dictū est i hoc cap.s.9.tñ qtñ.dixit Ras.os matricis coadunat penes impregnatiōez/ꝛ penes apa accidens in ea. Distinguendū est inter ea/qm ab apate erit duriaes:in impre gnatione vero nō:sed in dispōne naturali/ꝛ obstetrix quidem hoc cognoscit:dixit Gal.hoc est certius signū de signis impre gnationis:Colligitur.n.matrix super sperma in cōceptione/ꝛ amplexat ipsū/ꝛ concluditur ex hoc os matricis/ne ab humi ditatibus extraneis/ꝛ aeris frigiditate alteretur: ꝛ vt cōseruet in loco ꝛ non descendat:Dixit.n.Gal.in libro spermatis/ma trix retinet sperma/ita qꝫ de ea non egreditur aliquid.

53

Vetus. m Vlieri in utero habenti lac ex mamillis multum fluens fetum significat debilē. Si uero ubera dura fuerint sanum fe tum significat.

Theod. m Vlieri grauidę si lac effluit e mamis fe tū ibecillē eē sigñat si mamę sint firmę: ac solidę fetū esse ualidiorē significat.

Vlieri utero gerenti si lac multū e mā/mis effluat fetū ībecillē esse sigt. Si uero māmę solidę fuerint fetū sigt saniorē.

Leoni.

J vbera dura .i. solida vltra soliditatem naturalem fuerint sanū fetū sigt. Sigt.n. vberꝫ pdicta soliditas: ꝙ nutrimētū sufficiēs est i infe:ꝛ ꝙ fetus est forꝭ in hendo sibi nutrimentum: Dixit Ras.9.ptū.ex libro signoꝝ: Sperma a quo pceditfetus viciatus pcedit de hnte mēbra le sa nō sana: qm̄ hip. dixit procedit de mēbris sanus sperma sa/nū/ꝛ de infirmis infirmū:ꝛ de sano spermate sanus fetus. Cū ergo videris virū ꝛ mulierē sana habētes corpora:ꝛ speciali/ter mēbra pricipalia/tūc extima fetū sanū fore:ꝛ dixit ibidē hip. mulieri in vtero habenti si lac ex māmillis multū fluens: ꝛ maxime si per se fluxerit absqꝫ cōpressione eaꝝ/ꝛ maxime si fuerit multū aquosuꝫ debilē fetū significat/ꝛ ꝙ nō suscipit ali quid de eo:ꝛ cū lac exit debilis est fetus ꝛ propter sui debilita tē nō potest ad se trahere sanguinē/qui ascendens ad māmil/las cōuertitur in lac. Sed cū a māmilla ista superfluitas ē ab scisa fetus est fortis:ꝛ dispositio mediocris māmille est iter la xam ꝛ durā. Dixit Ras.9.ptū.si pgnās quādo cōprimit mā millas guttā emittit lactis ex eis i.p̄.mense embrio erit debilis: ꝛ proprie si lac emittitur per se absqꝫ cōpressione: ꝛ maxime si lac fuerit aquosuꝫ: q: tūc denotaſ deterius nutrimentū: possi bile tn̄ est dixit Gale. ꝙ emanet lac/ꝛ ꝙ tn̄ embrio sit sanus ꝛ virtuosus/ꝛ ꝙ fuerit i vltimitate virtuꝫ ꝛ abūdātis sang.

Nicolus i.6. tra.3.c.6. d si gnis sani fet⁹.

Ulieri:ꝛc. ℣ per consequens futurum absorsum pro/pter debilitatē suę virtutis attractiue parū de nutri/mento trahentis:ꝛ maxime si per se lac ex māmillis fluat: Siue etiaꝫ per cōpressionem earum:ꝛ pcipue si fuerit aquosum/ꝛ mater fuerit non robusta: Dixit Auic. Cuꝫ super fluit lactis prouocatio ꝛ frequens fit adeo donec detumescere fecerit māmillam/tunc indicat/ꝙ fetus est debilis/ꝛ ꝙ prepa ratur aborsui.

Itē i eodē tra ctatu.c.17. de signis abor/sus:ꝛc.

Tem aduertenduꝫ ꝙ translatio vetus Gal. dicit lac fluere primo mense:noūa nō/imo non generari in pri mis mensibus:ꝛ hoc cōmentatoribus occasionem de dit dubia mouere.

Vetus. q Vecũq; corrupturę sũt fetus/his ubera gracilia fiũt: Si uero rursus dura fiũt: et si dolor ē in uberibus/aut in uertebris: aut in genibus/aut in oculis nõ corrũpũtur.

Theod. q Vę abortũ facturę sunt: his mãme extenuãtur: sed si denuo durescãt/dolor in mãmis fatigabit/aut in coxis/aut ĩ oculis/aut ĩ genibus/itaq; nõ faciet abortum.

Leoni. q Vę corrupturę sunt fetus/his mãme extenuãtur: Si uero rursus dura fiant dolor aut mãmas/aut coxas/aut oculos: aut genua infestabit/et nõ corrũpet.

Nicolus i.6°. trac.3.c.17.de hoc aph° .sed expõ q̄ ad pri mã ptē posita est supra aph. 37. mulieri in vtero habenti si subito mã/mille: rc̄. & in aph°.38. scđm te: & q̄ ad .2am ptē ibi hoc.

c ¶ subdit Hip. in eodem apho. post expositionem su/prapositã. prime partis. Si post apparitionez debili/tatis anteq̃ corrũpantur vbera rursus dura fiant nõ corrũpunt .i. nõ significant eis corrũpi debere propter duriciē superuenētez: bñ tñ possunt corrũpi ex alia causa: & Gilosator quidem dixit super isto apho. q̄ Hip. intellexit p illã duriciem mãmillarũ/q̄ euenit post mollificationē ipar duriciē mãmillarum pretematurã accidentez eis ex expulsione materie retente in matrice ad mãmillas/que si nõ fuisset expulsa fecisset abortum: non ergo corrumpuntur/sed dolor accidit eis in vberibus/aut in vertebris .i. anchis/aut in genibus/aut in oculis/simple vel aliquo aliorum membrorũm/ad quod deriuatio illius malefacta fuit.

55

Vetus. q Vibuscũq; os matricũ durũ est: his necesse est os matricũ concludi.

Theod. q Vibus uteri os durum est/his compressum id esse necesse est.

Leoni. q Vibus os uteri durum est: his uteri os comprimi necessarium est.

Ubiscūq; os matricis durū.i.tensum/vel cōpactuz nō cedens tactui/necesse est os matricis claudi/vel vt dicūt quidā cōclusuz esse: ꝛ quāq; fit p accñs ex causis primitiuis opilatio in orificijs matricis ꝛ meatu/ex casu vel p cussione/ꝛ ego vidi in isto comitatus fundoꝝ mulierē/q post partū imediate sic ꝛ taliter cōstricta fuit ab obstetrice/ꝙ remā sit clausa sic ꝙ non poterat vir eius virgam imponere aliquo modo/nec potuit aliqua medicina aperiri/ꝛ facta fuit sterilis: Clausura siue fuerit ex creatione/siue ex tēpore si habens eam impregnat ꝓhibet partū/ꝛ moritur inde fetus: ꝛ etiam quā doq; ꝓhibet impregnationem/ꝛ quādoq; mēstruationem: Dixit Gal. vt scribitur. 9. ptiñ. ex opillatione oris matricis in cōueniens erit impregnatio: ꝛ si forte impregnabit morief fe tus penes partum. cum fetus nō egreditur.

Nicolus in. 6 tra. 3. c. 25. de opilatiōe ma tricis ꝛ clau sura.

56

Vecunq; in utero habentes a febribus accipiūtur/et fortiter calefiūt sine occa sione manifesta generant periculose et difficulter/aut abortiunt periclitantes.

Vetus.

Vę uterū gerentes a febribus capiūtur: ualdeq; extenuātur sine causa manife/sta/et difficulter pariunt/et cum pericu lo/aut abortum faciētes periclitantur.

Theod.

Vecūq; utero gerentes a febribus cor/ripiūtur/et fortiter calefiunt sine occa/sione manifesta difficulter pariūt/et cū periculo/aut abortum facientes periclitātur.

Leon.

Vecūq; in vtero habentes a febribus. s. intensis acci/piūtur/ꝛ fortiter calefiūt. i. patiūtur malaz cōplonem calidā in matrice sine febre ꝛ hoc absq; occasiōe ma nifesta ꝛ primitiua/vel generāt. i. pariunt difficulter/ꝛ hoc qꝛ debilitate a febre vel illa mala cōplone resoluente virtutē/vel pariūt periculose. i. sequēte morte mris/aut fetus/aut vtriusq;: aut aboriūt periclitantes. s. ipi fetus aut etiā matres: ꝛ quāuis

Nicolus vbi supra. c. 16. de aborsu ꝛ cau sis eius.

dixerat absq manifesta causa possit hoc idem etiā euenire si fe bris vel illa mala cōplō proueniret a causa manifesta: et pōt hic fieri alius apho.s. si mala cōplexio fortis frigida acciderit toti corpori/aut matrici a causa extrinseca/aut a causa manifesta acciderent predicta/imo et multo magis cū magis inimicetur nature: et hoc per viam congelationis/vel mortificationis calidi naturalis.

Itē Nico.i.2. tra.vlti°.c.55 de signis sumptis ex pgnatione.

q Uecunq in vtero habentes a febribus accipiuntur et fortiter calefiunt/vel vt dicunt quidam quecunq a febribus accipiuntur.s.fortibus et pro aut fortiter calefiunt.s.absq febre sine occasione manifesta.i.causa extrinseca generant.i.pariunt difficulter et periculose.s. propter prostrationem virtutis procedentem a febre forti/vel a caliditate superueniente ei et proprie in matrice/que possit dici mala cōplexio calida matricis et periculose propter suspicionem mortis subsecuture inde fetus/vel matris/vel vtriusq laborē in pariendo: aut abortiūt periclitantes.s.fetus vel mřes/vel vtriq.

57

Uetus. i N fluxu muliebri spasmus et animi defectio/si superueniat malum.

Theod. s I proffluuio mulieris conuulsio/aut anime defectio superuenit/malo est.

Leoni. i N fluxu muliebri/si conuulsio/aut animi defectus aduenit malum.

Nicolus i.4. trac.5.c.15.de sincopi.

i In fluxu muliebri supple et in quocūq alio fluxu animi defectio superueniens malum: et causa patet ex dictis. Dixit Gordonius. Si aliquis patiatur longam sincopim et color faciei mutatus fuerit in liuorem/vel virdorem/vel nigredinem nunq̄ calcabit terram: et dixit si subito veniat sincopis sine manifesta causa et sincopis fuerit longa consumatum est.

Item Nico.i.6 trac.5.c.21. de fluxu mēstruo rū superfluo.

i In fluxu muliebri spasmus. s. de inanitione et animi defectio scilicet lipothomia superueniens malum: et vtrūq horum per se est malum/quanto ergo si ambo simul adsunt/quoniam dicunt quidam esse mortale.

m Enstruis plurimis eueniētibus accidūt egritudines:et non euenientibus a matrice accidunt egritudines. Uetus.

s I menstrua īmodice fiūt morbi accidūt: et si nō fiūt morbi matricarii accidūt. Theod.

s I mēstrua plura fiāt accidūt morbi:et si nō fiāt ex utero morbi contingūt Leoni.

m Enstrua quādoq retinētur pretemāz/ et quādoq p/ternāz fluunt: et vtraq hec imoderatio est causa multarū egritudinū: Dixit.n.hip. Menstruis plurimis: etc.quia retentis vel paucificatis egritudines accidunt: Dixit Gal.6.de inter.ex retentione sanguinis menstrui accidūt hec accidentia mala/vel ipoꝝ aliqua:que sunt grauedo corporis/ amissio appetitus.s.ad cibum nō autez ad coitum:nam appetitus ad coitū ex retentione menstruoꝝ aliquando augetur/et minuitur ex superfluitate ipozū/imo etiā ex debito ipoꝝ exitu: Dixit.n.Galc.in doloribus mulierū et ponitur a Rabi.in.16. aphoꝝ part.qꝫ quecunq mulier habet menstrua secundū rationez/ et debite exercitiū operatur nō appetit coitum:quia mūdificatur a superfluitatibus corporis eius:et superfluitates sunt q matricē mouent/et eā fluctuant ad appetendū coitū:et de dictis accidētibus/sunt horripilatio/dolor spine/colli/supercilij: posterioris partis capitis/et radicis oculoꝝ/febris adurens: vrina mixti coloris.s.rubei et nigri:et Auic.dixit retentio menstruoꝝ et ipoꝝ paucitas cōmouet egritudies repletionales oēs.s. tam quanti/qꝫ qualis/et preparant mulierē ad apostemata:et dolorem capitis/et reliquoꝝ mēbroꝝ/et tenebrositatez visus/et perturbationez sensus/et febres/et multiplicatur cum eo repletio vasoꝝ spermatis/quare fit desiderans scilicet coitum / non casta/nō suscipiens filiū:quia matrix pp replectione nō potest decenter corrugari super sperma/vel nō retinet ipsuz etiam si impregnetur:quia appetitus eius est semper ad expulsionē nō ad retentionez:et perducit ea res/ad prefocationez matricis/et stricturā anhelitus/ad pulsuz cordis/et tremorē/et sincopim/et qnq morit/et qnq accidit sputū sang.et vomitus eius:et pro

Nicolus i.6. tra.p.c.24.de mēstruo i cōi.

prie in virginibus/ꝛ cursus etiã sang.ꝛ fluxus vẽtris : ꝛ dixit Auic. ex nocumẽtis mẽstruoꝝ ad superfluũ fluxũ/ puenit ad debilitatẽ nature/ꝛ alterationez habitudinis/ꝛ coloris sui/ꝛ ad paucitatẽ ꝯceptiõis/ꝛ ad multitudinẽ abortus eius/ꝛ partus ipsius/ꝛ debilitatẽ fetus cũ nascit :ꝛ cã debilitatis est qm̃ quãtacũqꝫ euacuet nociuũ euãtur etiã cũ eo iuuatiuũ:ꝛ ista alteratio menstruoꝝ põt esse ad quãtitatẽ superfluã: ꝫ nõ quo ad tẽpus/ꝛ põt eẽ i tpe:q2 citius fluãt/ꝛ põt esse i tpe ꝛ quãtitate: ꝛ de his ãplius ifra.f.tractatu.3.cap.22.de retentiõe mẽstruoꝝ ꝛ ipoꝝ superfluitate/qbus ꝯo dixit Gal.sang.fluit bꝫ fluxũ laudabilẽ nõ accidit egritudo aliq̃ pdictaꝝ. Nã dixit Auic. menstrua tẽpata i quãtitate sua/ꝛ q̃litate/ꝛ i tpe suo nãli i oi ppdicatiõe sũt cã sanitaꝫ mulierũ/ꝛ mũdificatiõis corporis eius ab oi nocumẽto i quãtitate ꝛ q̃litate/ ꝛ erit tũc euẽtus coꝝ sua uis cũ bona tolerãtia absqꝫ vllo accñte: ꝛ faciunt dixit Auic. ipaꝫ acqrere castitatẽ ꝛ paucitatẽ desiderij.f.coitus:q2 in menstruatione ordinaria nõ multiplicat mã spmatica excitans ad coitũ/ꝫ potius minuit :facit et acqrere paucitatẽ desiderij maloꝝ ciboꝝ ꝛ rerũ extraneaꝝ/q̃ accñt eis qñ mẽ retinent. vt in smõe pcedẽte apparuit cap.36.de corruptiõe appetitus:faciũt ẽt vt dixit Gord.easdẽ acqrit fecũditatẽ/ꝛ ꝯcipiũt faciliter ꝛ velociter:ꝛ si debitũ seruauerit regimen in sex rebus nõ naturalibus nulla tunc egebit mulier cũone alia. Sed dixit Auic. menstrua facta plura/aut nõ facta suple vel pauciora ledunt: quoniã infirmitatem/aut corporũ corruptionem faciunt.

59

Vetus. In ano flegmões patiẽti:et matrice flegmonẽ hñte/strãguria supuenit : i epe uero flegmones patiẽti singultus supueit:et i renib⁹ hñtib⁹ saniẽ strãguria accidit.

Theod. Uteri/aut recti intestini inflãmatione: urinę stillicidium accidit/renibus etiam purulentis urinę stillicidium sequitur.

Leoni. Recto intestino aut utero iflãmationem patiente/urinę stillicidiũ accidit et renibus purulentis urinę aduenit stillicidiũ.

Atrice stonante sumendo stonez pro quocunqz apate patienti max. in collo eius et ore stranguria supuenit/et freques guttatiz vrine emissio:qr copzimit vesica/ita q no nisi guttatiz vrina emittit/et qnqz tm magnificat apa: q accidit ide vrine retetio et denegatio/no tn tm copzimit vesica ex apate pcauitatis matricis:qr vesica e situata sub ea/vn no sic ppzimit: Dixit Auic. pstrictio fit p coartatione apaties ita vt retineat vrina/et no fit vetositati meatus ad exeudu3/et vbi coartat de meatibus plus illis fit sensibilitas vehementioz.

Nicolus f. 5. tra. 3. c. 18. de apatibus matricis et cancro.

In stone epe patiete.i.quodcuqz apa singultus supuenit:et Auic. dixit existimauerunt qda vt Hip.et spatr Gal.i pr°.aph°.i epe stonez: et c. q coitas iter epar et stomacu fit p neruu subtile pcinuante iter epar et os stomaci: et dixit Gal. q ca in illo est illud qd effundit ad os stomaci ex apate calido ex humoze acuto stimulate/vn accidit singultus quapp no accidit singultus nisi cu apa e magnu copzimes os stomaci:et dixit Auic. ad summu apud oes singultus no apparet nisi cu est apa magnu:qm spaciu loginquu e iter epar et os stomaci/ita.s.q neqz etia p situ comunicent:qm epar p suu situ no tagit os stomaci/et si est neruus illic dixit Auic. in quo comunicat ipe est subtilis valde. Ideoqz nisi cu apa e magnum no fit coitas inter os stomaci et epar fm plurimu: Na i virtute expulsiua q fit cu motu ad supioza et facit singultu et vomitu3 no accidit stimulatio/nisi qn ma multa ledens os stomaci peruenit ad ipm: Sed multa ma non peruenit ad ipm nisi ex apate magno: Secus vero est i ptibus stomaci iferioribus:na ex apate etia paruo epis et maxime concaui eius pot accidere nocumentu in virtutibus eius/et pot ledi virtus digestiua stomaci: Dicut quidam q ex apate cocaui prouenit singultus ex copressione facta stomaco:vn mouet stomacus motu singultuoso quasi aliquid expulsurus/et si ma no transmutat/aut accidit ex ma mala epis q ibibit i stomaco et facit singultu3.

Ite Nico.f. 5. tra. 5. c. 18. apate epis.

Ite de hoc i. 7 sup. aph°. 27. i stone epis etc.

E opilatione aut meatus vrine facta p coitate siue p copassione: Sciendu est q alia opilo coitatis magis propinqua proprietati/et alia magis remota/et de magis propinqua dixit Auic. est sicut si in itestino recto/aut matrice/aut lumine apa duru/aut calidu/aut fit i ipo intestino fex sicca/aut flegma extesiuu.s.sua quatitate multa/aut vetositas repugnas/aut extedens/aut apa i ano icipiens. vn dixit Hip.

Ite Nico.f. 5. tra. x. c. xi. de stranguria.

In ano stonem patiente siue aliud quodcūqз apā / ⁊ matrice stonez patiēte strāguria fit:q: i his stonib⁹ vesica ⁊ collū eius cōprimitur/⁊ attenuatorie opilatˀ/vnde nō nisi cū difficultate vel guttatim vrina emittitur/⁊ aliquādo illis apostematibus magnis existentibus vrina retinetur.

60

Uetus.

Mulier si non cōceperit uelis autē scire si cōcipiet cōtegēs uestimentis suffumiga deorsum/et si quidē trāsire uideť odor per corpus/ad os et nares cognosce/quoniā ea uero propter se non generat.

Theod.

Si mulier nō cōcipit:et scire placet an cōcipe possit:ueste obuoluta suffies infra: Nā si odor transmitti p̄ os ad nares uidebitur/nō esse sua culpa sterilē cognosces.

Leoni.

Si mulier nō cōcipit/scire aūt uelis/si cōceptura sit/panis circūtecta desubť suffias:et si odor uideaťp̄ corpus ire ad nares/et os/scito ꝙ ipā nō ex se ipā sterilis est.

Nicolus i.6. tract.3.c.2.de sterilitate.

Mulier:⁊c̄.dз aūt ꝯtegi vestimentis/⁊ sic suꝑcingi/vt nō possit aliquo modo ab extra trāsire odor ad os ⁊ nares:q: tūc iudiciū eēt fallax: ⁊ opз ꝙ suffumigetur matrix cū traiectorio faciēdo ꝑuenire fumigiū ad matricē/ponēdo illa aromatica suꝑ prunas accēsas i aliquo vase suppositо ei cinboto:⁊ debēt aromatica eē calida ⁊ multi odoris/vt melius attrahāť a matrice/vt possit melius penetrare p̄ poros matricis ⁊ mēbroꝝ/⁊ sint bone quātitatis/vt possit peruenire odor ad os ⁊ nares/⁊ ificere eos ēt fumi reddētes saporē aromatū positi suꝑ prunis:⁊ de bonis aromatib⁹ad hoc sūt thus/mastix/mirra/⁊ storax: Si itaqз ille fumus penetrat illa mulier ē apta ꝯcipe/quātū ē de se ꝑꝑ cās i matrice:posset tñ eē sterilis ꝑꝑ aliquā aliā cām/verū vt plin ē ꝙ mulier nō ꝯcapit ꝑꝑ cām i matrice/⁊ raro ꝑꝑ alias cās:⁊ iō hip. sic absolute ꝓtulit aph̄ᵐ.⁊ si nō penetrat tūc illic sūt opilatio ⁊ humores mali,

male qualitatis corrūpentis odores ipm p corpus/ ista mala cōplo pōt esse calida sicca cōsumens essumigationē/ pōt esse frigida humida cōstringēs cōgelans ipa; Dixit Serapio.5.breuiarij sufficit sup significationē malitie cōplonū suf fumigatio cū medic. qd dixit hip. qn nō puenit ad nares.ipe dixit.5.aph.qp qñ mulier nō ipregnat vis scire an ipregnet: tu nō/tūc tege eā cū panis/ pone suffumigatiōez sub ea: si vides suffumigatiōez trāsire i corpore ei⁹ vsqz ad nares ipius: scias q phibitio ipgnatiōis nō ē ex pte eius. Cū ṽo nō ascēdit ad nares tūc ē pp vehemētiā frītatis siccitat/q iā coartauit orificiū matricis/ orificia vasor eius: phibet vapores penetrare i corpus: humiditas sic ipa extinguit semen: sic ēt facit i q̄litate vaporis/ caliitas corrūpit medicinā/ mutat eā/ si nō scis hoc ex istis significatiōibus tūc sunt ēt tibi significationes alie/q signāt hoc/sic subtilitas/ nigredo/ multitudo spmat/ malitia cōplonis calide nō accidit mulieribus nisi raro/ dixerūt supponat aleū/ cōsideret an inueniat odorem saporē ipius desup.s.naribus ore/ ṽificabit vt pdictū ē: quāuis ibi nō sit opilatio pōt tñ esse alia causa sterilitatis: dixit Gord.experientia per fumigationē pōt fieri in virgine corrupta/sed suppositio collirior non nisi in corrupta.

i Tē Nico.i.5.c.7. d sensu odorat⁹ dicit q mulier dz tenere os aptū/aliter nō pciperet odorabile.vide.

61

m Vlieri i utero habēti si purgationes ex eūt impossibile est fetum sanū esse. — Vetus.

s I mulieri grauidę mēstrue purgationes pdeūt/fieri nō pōt/ut fetus bñ ualeat. — Theod.

s I mulieri utero gerēti purgationes eāt: impossibile est fetum esse sanum. — Leoni.

m Ulieri in vtero hñti si purgatiōes.i. menstrua exeunt impossibile est fetū sanū esse pp defectū nutrimenti/ verificat maxime in processu impregnatiōis/qñ eget fetus pluri nutrimēto. Possunt tñ exire fetu sano existe si mulier fuerit deliciosa/carnosa/ dicta vtēs multi sang.gñatiua. Dixit Auic.signāt egritudines fetus egritudines mrīs sue. — Nicolus i.6. trac.3.c.6. de signis sani fetus.

Item de hoc apho. supra tactu3 est in apho. Mulier in vtero habens fit bothomata: ꝛc.

62

Vetus. S I mulieri purgationes nō exeūt/neq3 febre/neq3 rigore supueniēte/anxietates abhominatiōes/defectiōes animi ei acciderint/reputa hanc in utero habere.

Theod. S I mulieri menstrue purgationes nō prodeūt:nec horror aut febris supueniet et fastidia accidūt/grauidā eē arbitrare.

Leonic. S I mulieri cessent purgationes/neq3 febris/neq3 rigor superueniat/et fastidia accidāt/iudica ipsam in utero habere.

Nicolus i.6. trac.3.c.4.de cōceptiōe ꝛ signis eius.

Extū signū est dixit Gal. retētio mēstruoꝝ q̄ retinent in pgnante:qm̄ secūdina suspēdit cū orificijs venaꝝ: q̄ veniūt ad matricē/quaꝫ si supuenerit aliquid ex eis supuenit de venis/q̄ sunt in collo matricis:ꝛ illud signū nō est certū/qꝛ sepe retinētur mēstrua sine pgnatione:Sed vt ddixit Hip. Si mulieri purgationes nō exeūt nullo rigore.i. frigore: neq3 febre supueniēte/anxietates vero.i.angustie/ꝛ grauitates ad motus/ac etiā q̄dā difficultates anhelituū:ꝛ q̄dā frequentationes anhelitus ei accidūt/reputa hāc i vtero hīe. Iste apho.9. ꝯt ñ.adducit/ꝛ habet interpretatio lamētabilis loco anxietatis ꝛ angustie/quaꝫ pꝫ qꝫ sunt idē ꝛ ibidē dr̄. si retēta fuerint mēstrua cū his accn̄tibus iā ꝯcepit mulier:qꝛ mēstrua retenta ex aliquo morbo nō hn̄t hec accn̄tia. vn̄ si nō fuerunt accn̄tia ista sequētia cū febre firma erit ipregnatio:ꝛ Auic. dixit de signis cōceptiōis est illud qđ succedit mulieri de angustia/ꝛ tristitia ꝛ grauitate corporis/ꝛ malitia anime.i.corruptione imaginationis ꝓpter retētionē multoꝝ vapoꝝ corruptoꝝ:ꝛ simr dixit Gal. I ꝯt .ꝛ c̄t.4.de accid. ꝛ morb. Significat.n.ex istis accn̄tibus mēstrua retēta fore ꝓp cōceptionē/ꝓp quoꝝ retentionē deriuātur multi mali vapores/aut etiā aliqui humores ad cor ꝛ stomacū q̄ sunt cā anxietatꝫ pdicte: Dn̄t hoc signū nō certū/ꝛ iō dixit Hip. reputa:qꝛ retētio mēstruoꝝ/ꝛ aduētus anxietatꝫ pñs

ab aliis causis pvenire: Verũtñ qñ mẽstrua retinẽtur post coitũ/deinde subito absq3 manifesta cã postea anxietates accidẽt significatur cõceptio/ppiue si cũ aliis iungat signis.

65

Vetus. Q uecũq3 frigidas/et dẽsas matrices hñt nõ cõcipiẽt: et quecũq3 humidas matrices habẽt nõ cõcipiẽt: extinguit in eis semen: et quecũq3 siccas et magis ardentes nõ cõcipient: Indigẽtia.n.nutrimẽti corrũpitur semen: et quecũq3 ex utriusq3 temperiẽ habent moderate huiusmodi fiunt generãtes.

Theod. M ulieres/q̃ pre humidos habent uteros cõcipere nequeũt: q̃ ẽt frigidos spissosq3 habẽt: nõ cõcipiunt: Fetus.n.extinguit: Necnõ sicci et admodum calidi cõcipere nõ possunt: Genitale.n.semen corrũpit pp inopiã alimenti: quę aũt modice temperatos obtinẽt uteros: he ualent fecunditate.

Leonl. Q uecũq3 frigidos et spissos uteros habẽt nõ cõcipiũt: et quecũq3 phumidos uteros habẽt nõ cõcipiũt: Extinguit.n.in eis genitura: et quecũq3 siccos magis ex adurẽtes/nam ex defectu alimẽti corrũpitur semen: quecunq3 uero ex utrisq3 mediocrem habent temperaturam/he fecunde sunt.

Nico.i.5.tra.3°.c.1°.d steri litate. D ixit Hal. cõceptus priuat vel pp culpã viri vel mulieris/ex muliere quidez/vel ex mala cõplexione matricis/vel morbo organico eius/vel humore malo i cõcauo matricis exñte/ex parte aũt viri ex mala cõplexione spermatis aut q: sit calidũ adustiuũ/aut frigidũ coagulatum/aut humidũ fluidũ/aut siccũ non dilatatũ: Dixit Hip. Quecunq3

frigidas ꝛ densas matrices habent nō cōcipiūt propter frigiditatē ꝛc. Similiter aūt ꝛ in maribus .s. est causa sterilitatis: aut .n. propter raritatē corporis .s. spermatis spiritus debilis extra teritur ita vt nō inuadat semen. Nā spiritus ad hoc vt retineatur in semine ꝛ faciat ipm prolificū requirit quādā cōstantiā substātie spermatis in qua cōtinetur aliter animus .s. spiritus spermatis raro ꝛ lapso spermate existente euanescit: vnde nō prolificū inuadit in matricē; aūt propter densitatē spermatis/ꝛ unitā eius globositatē/ꝛ substātie ꝯstātiā/ꝛ terrestreitatem impedientē; humidū spermaticū extra fundū .i. a centro ad circūferentiā moueri: ꝛ ad diuersas partes fundi.

Itē Nicolus i codēmet cap.

Dixit Gal. etmnis mala cōplexio imoderata matricis est causa priuatiōis cōceptionis. Nā calida sperma adurit: ꝛ frigida inspissat matricē ꝛ stringit ora venarū/vnde sanguis ꝛ sperma currit ad matricem: ꝛ humida sperma lubricat: ꝛ sicca inspissat: vnde sperma non descendit: Dixit hip. Quecunq; densas frigidas matrices habent non conci. Intelligens per densitatem coangustationē orificiorum venarū propter quam menstrua in debita quātitate transire non possint: Rasi. 9. cōti. aūt: dico q; mulier modicorum menstruorum ꝛ rarorum inueniens est ad ꝯcipiendū/quoniā hoc erit ex paucitate sanguinis/aut ex densatione orificiorum venarū matricis: ꝛ multum usorum est cōueniens/ꝛ neq; etiā secundina illis cōdē satis bene solidari firmariq; potest: q: cum re multum subtili ꝛ nō solida cōiungi haberet: aūt propter cōdensationē hip. intellexit soliditatem ꝛ grossitiem corporis matricis propter quam nō redditur corrugabilis ad amplexandū sperma: quia corrūpitur ꝛ nō detinetur/ꝛ nō fit cōceptio: ꝛ vt notant densitas matricis potest esse causa sterilitatis cōiuncta frigiditati ꝛ etiam nō cōiuncta: sicut frigiditas etiā sine densitas potest eē causa eius inquantū prohibet bonam digestionem spermatis fieri: ꝛ bonam preparationē eius/quā facere habet virtus generatiua virtuti informatiue: ꝛ dixit hip. Quecunq; humidas matrices habent nō cōcipiunt: extinguitur .n. semen in eis vel exit lubricans: ꝛ dixit quecūq; siccas ꝛ ardētes magis matrices hñt .i. vehementer calidas vel vehemēter siccas plusq; calidas vel siccas magis .i. multū non cōcipiūt/quāuis .n. parua additio humiditatis fit cā sterilitatis pp multas humiditates decurrere ad matrices: nō tñ parua siccitatis additio imo ad-

hoc vt siccitas sit cã sterilitatis op3/q̃ sit multa / in multis.n. siccis indigentia nutrimenti corrũpiẽ semen: Dixit Serap. In humida semen extinguiẽ sicut semen in terra humida:⁊ sicca prohibet nutrimẽtũ/sicut seminibus i terra sicca ⁊ inculta:⁊ frigida stringit orificia venarũ/⁊ calida adurit spma: sicut accidit seminibus:q̃ seminanẽ in hora ortus canis: Dixit Judeus:mulier ex intensa caliditate/⁊ ex intensa frigiditate/⁊ sicut matrix aliq̃n sicca valde/⁊ dura/ad modũ pelliu3 aspera ⁊ arida/⁊ non inuenit vir in coitu eius delectationem exsiccitate ipsius/⁊ hec species a medicis vocatur sterilitas absolute.

64

Imiliter et i maribus/aut.n.pp raritatẽ corpus spũs extra ferẽ/ut nõ incidat semen:aut pp dẽsitatẽ humidũ nõ diffundeẽ extra:aut pp frigidũ nõ calefit:ita ut cõgregeẽ ad hũc locũ/aut pp caliditatẽ ipm hoc fit. Vetus.

Ari modo uel maribus euenit. Aut.n. pp corporis laxitatẽ distilaẽ/euanescitq̃ spũs/ne semen genitale trãsmitti possit aut ob spissitudinẽ humor nõ foras pcedit/aut pp frigiditatẽ foueri nõ patiẽ/ut ad eũ colligaẽ locũ/aut ppter nimiũ calorẽ hoc idẽ accidit. Theod.

Imiliter aut et i maribus:aut.n.propter corporis raritatẽ spiritus extra fertur/ut semen nõ transmittatur ad os/uel propter spissitudinem humor non exit foras/uel pp frigidatẽ nõ cõcalescit/ita ut ad hũc colligaẽ locũ/uel pp caliditatẽ hoc idẽ accidit. Leoni.

Icolus in expositione superioris aphorismi de hoc dictum est.

Actuar. I Ac dare caput dolētibus malū est. Malū uero et febricitātibus et quibuscūq; hipocūdria suspensa rugiunt: et siticulosis: malū uero quibus fellei seccessus. et in acutis febribus: e quibus sanguinis multa egestio facta est: côuenit uero ptilicis nō ualde febricitantibus. Dare uero et in febribus longis nullo predictorum signorum presente et extra rationem tabefactis.

Theod. I Ac febricitanti dari/aut caput dolenti malū est: et quibus ilia suspensa murmurant: et his qui sitibūdi sunt: nocet etiā quibus per febres acutas biliosę delectiones p deūt; et quibus sanguinis multi dejectio facta est: cōpetit tabe cōfectis/nisi admodū febriūt. Dandum etiā in febribus longis/tussibundis: si nec ullum ex predictis urget: et prętet ratio nem ęger consumitur

Leoni. I Ac dare caput dolentibus malum: malum uero et febricitantibus/et quibus ilia suspēsa murmurāt: et siticulosis: malū aūt et quibus in febribus acutis biliosę sunt deiectiones: et quibus sanguinis multi deiectio facta est. Côuenit aūt et tabidis dare/qui non ualde multum febricitāt: et in febribus longis: et paruis/si nullum ex predictis signis affuerit: et pręter rationem consumptis.

Nico. l. 2. tra. p. su. p^a. c. 17. de abis febr/ citātiū sūptio ex aialibus.

b Jnit Gal. 5. apho. 2°. apho. lac dare: tc. q lac ē no/ cuū oībus febribus: qt iflāmabile ē multū pp uictuo

sitatem suam:maxime tñ est nociuũ in febribus humoralibus de quibus intellexit Hip.cũ dixit lac dare febricitãtibus malũ: ⁊ maxime malũ est i febribus acutis/in quibusdã tñ febribus lac cõceditur nõ rõne febris/sed rõne alicuius secuti ad febrẽ: aut cũ ea cõiuncti:qḋ magis indicat de exhibitione lactis/q̃ʒ i dicet febris de eius prohibitione:sicut accidit in febribus cum quibus est cõsumptio/⁊ corporis tabefactio multa:siue sint febres ethice/siue humorales:cõsumptio.n.corporis plus idicat de exhibitione lactis pp restaurationẽ/q̃ʒ prohibeat eã dari in flãmatio eius:⁊ ideo dixit Hip.q potest dari in febribus longis/attñ nõ pñte dolore capitis/neqʒ multa siti/aut vehementia febris:aut fluxu colerico/vel sanguineo:⁊ proprie si perduxerit febris lõga ad cõporis ariditatẽ:cũ aũt dixit Hip.4.reg. acut.q datur i aliquibus acutis/nõ intellexit sub ratione abi: sed sub ratione medicine.

T intellexerũt sapientes lac dandũ esse ptisicis nisi sit res prohibens ipm:phibẽt aũt dationẽ eius/q̃ Hip. tetigit in apho.lac dare:⁊c̃.q̃ sunt quinqʒ primũ ẽ q nõ sit dolor capitis:Est.n.in eis nocitiuũ pp multã effumationẽ quã facit i stomaco caput ascendentẽ:⁊ nõ solũ dolentibus caput/sed etiã catarosis:Dñt.n.capita debilia ⁊ lac nocet i debilitate capitis:⁊ pp hoc fit augens catarros.2m est signũ q sit febricitans ptisicus intense/eo q acuitate caloris febrilis alteratur velociter ad caliditatẽ:⁊ sic auget discrasiã febrilẽ:nõ val de febricitãtibus cõcedi põt/vt in dicto apho.dixit Hip.3m.rugitus ⁊ suspensio hipocũdrioꝝ:ppterea q in eis auget ipam dispõneʒ in ventositatẽ cõuersus.4m signuʒ est sitis intensa.in eis lac cõuerti ad fumosuʒ ⁊ auget in causam sitis.5m signuʒ est fluxus ventris maxime colericus vel sanguineus:q: auget ipm sua serositate:põt tñ in hoc casu corrigi/extinguẽdo i ipo multotiens calibeʒ ignitũ.aut lapides fluuiales ignitos:aut de coquendo ipm:⁊ cõuenit hoc/qñ querit vlceris consolidatio: propterea q tollit ab eo serositas eius/põt etiã corrigi nõ remouendo serositatẽ permixtione rerũ stipticarũ cũ ipo/vt ipo quistidos/acatie/⁊ similia. põt addi.sextũ.s.⁊ stomacus solitus fastidire lac ante ptisim.

Jtẽ i.4.tra.2. c.27.de vlceribus pectoris ⁊ mẽbroꝝ eius ⁊ ptisi post regulas assumptionis lactis a ptisicis:⁊ qḋ lac sit melius subdit.

Ac dare hñtibus hipocũdria suspensa pp ventositatẽ sublevantẽ ⁊ extendentẽ:⁊ hñtibus ea rugiẽtia pp vẽtositateʒ ⁊ motum malũ:maxime si fuerit inflatio ex stomaci.

Jtẽ i.5.tra.4 c.16. de inflatiõe ⁊ tẽsione

X

materia multa:nā lac in talibus dispōnibus corrūpitur ꝛ vertō satur:Dīt quidā lac posse cōcedi subtile vt afuinū in inflatione pauca:posse etiā ꝯcedi cū dissolūtibus infla tionē mixtū.

Ité i eodē tractatu.c.35.de multitudine sitis.

l Ac dare sitiulosis malū:intelligens de lacte nuper mulso/nō facto acetoso:ꝛ habet veritatē dictū hoc i sitientibus pp malā cōplōnē calidā ꝛ siccā:ꝛ pp colerā in stomaco exītē:ꝛ hoc qꝛ lac nō acetosum iflāmatur ꝛ corrūpit in stomacis eoꝝ ꝛ auget sitim:preterq̄ in cōsuetis bibere lac ꝛ in ifantibus:nā in eis pp cōsuetudinē a nā regulat: quare nō corrūpitur/nec iflāmatur/nec facit sitim.

Ité i.5.tra.8 c.21. de gñali curatiōe flux⁹ vētris siue fluxus absolute.

e T lac decoctū cū lapidibus fluuialibus incensis/qui participant stipticitate terre/cōuenit eis:ꝛ maxime cū decoquit cū ri3o ꝛ aliis pultibus:De exhibitione lactis dixit hip.lac dare his quibus fellei.i.colerici sunt secessus malū/ꝛ etiā malū ē dare lac his quibus multi sanguinis egō facta est:ꝛ intellexit de lacte exīte in nā sua/sicut ab vbere mulgetur:Ipm.n.inflāmatur pp butirū/ꝛ corrūpit in eis ad fumosum/ꝛ fit causa augumēti cause/ꝛ ipius fluxus/imo dicūt lac dare malū in omni exuberante fluxu.qꝛ in oi tali fluxu corpus ꝛ stomacus infrigidatur/vnde lac acetosat ꝛ ventosat: Dīt tñ ꝙ in fluxu sanguineo pauco prouenīente a medicina solutiua:vel a re venenosa lac sicut est in natura sua potest cōuenire inquātum est frigidū ꝛ humidū/ꝛ lenitiuū/ꝛ prohibens ab excoriatione:ꝛ est cōueniens valde in vlceribus stomaci vel intestinoꝝ facto:quoniā vlcera sordida abstergit ꝛ lauat/ꝛ mūdat consolidat:Sed lac de quo extractū est butirū cōuenit in fluxu etiā colerico/vt dixit Auic.2.can.cap.de lacte/qꝛ remota est a lacte pars inflāmabilis: Maxime tamen conuenit in fluxu lac/quando remota est ab eo pars serosa per decoctionem bonam:vt dixit Auic. Donec bene ingrossetur:aut decoctū cū lapidibus ignitis fluuialibus/ꝛ ter in ipm proiectis/ quando iterum ponitur paꝝ ri3i frixi/et maxime lac caprinū/cuius pascuū est ex stipticis: Alexander dixit ꝙ lac decoctum cum ferro est melius/q̄ cum lapidibus ꝛ dixit Auic. melius est lac acetosum de quo extractū est butirū:Dixit Ras.8.pt.ñ.dico cum virtus fuerit debilis patientis solutionem ventris fiducialiter est vtendū secūdū opiñ. hip.lacte cocto cū nutriat/ꝛ fortiter violenter et abundanter:et Ruffus dixit vtendū est lacte caprino cum capra sit pauci potus/et multi nutrimenti.

Q Vibus tumores in uulneribus apparēt: nō ualde spasmātur/neq̧ insaniūt: his uero nō apparētibus repēte: qbus qdē retro/spasmi et tetani fiūt: quibus uero ī priori parte/mania et dolor lateris acutus/aut empima/aut dissenteria/si rubet/fiunt tumores. Vetus.

Q Vibus tumores ī uulneribus apparēt: hi nō maxime cōuellunt neq̧ isaniūt: sed deletis tumoribus aliis derepēte cōuulsiōes a tergo/et distētiōes accidūt/aliis ante insania/aut lateris dolor acutus / et uomica/aut difficultas itestinoꝝ si tumores sunt rubicūdi. Theod.

Q Vibus tumores ī ulceribus apparēt nō cōuellūtur maxime neq̧ insaniūt: uerū his euanescētib⁹ derepēte qbusdā a tergo/cōuulsiōes/et distētiōes fiūt: qbusdā aū īsania: uel dolor lateris acutus: uel suppuratio: uel difficultas itestinoꝝ si tumores sunt rubicūdi. Leonl.

Q Uibuscūq̧ tumores in vulneribus apparent siue sint apostemosi nō valde spasmant/sic nec aliā egritudinē neruoꝝ icurrūt/nec valde insaniūt suple neq̧ aliā virtutū sensitiuarū intrinsecarū incidunt lesionē: Auic. aūt. 4ª. 4ª. cap. 2. hūc apho. adducens ⁊ ostendens de quibus vulneribus fortibus intelligatur dixit quādo vulnus ē in loco siue mēbro in quo opꝫ vt vehemēs fiat dolor. s. q: est multi sensus/vt sunt mēbra neruosa/⁊ ꝙ sequat̄ apa. i. tumor ī ꝑtibus circūstātibus vulneri/q: in labijs eius/⁊ talia mēbra sunt max^e capita lacertoꝝ/⁊ posteriora. i. caude ⁊ fines eoꝝ/⁊. n. ad vuln⁹ taliū mēbroꝝ dꝫ seq apatio/⁊ tumor ī circūferentijs eius pp acutas mās attractas ad locū violētia doloris: Si aūt nō aduenit talis tumor figt nocumētū itrīsecū. i. ī mēbro itrīseco/⁊ ad illud fluūt mēa/q̄ ad extrīsecū debebāt fluere/⁊ possent mē ille trāsire ad uertiōes ⁊ īducer̄ spasmū/vel aliā egritudinē neruoꝝ: vel trā

Nicolus I. 7. tra. 4. c. 4. de signis ꝓnosticas bonis vel malis ī vulneribus pro hoc apho. ⁊ sequēti.

fire ad alia mēbra nobilia:ꝛ īducere lesiōes magnā/ꝛ morte; Sed si accidat apa ꝛ tumor tūc nō significat nocumētū ītrin secū: Dixit aūt in apho.notāter nō valde.i.nō frequēter/quasi dixerit ꝙ tumore apparēte in vulneribus raro ꝯtingit spasmū aut maniā superuenire/vel aliam egritudinē magnā:aliqñ tñ posset accidere in magnis replētionibus vel debilitatib⁹ magnis cerebri ꝛ neruoꝝ/vel alterius mēbri/ꝛ verificat apho.tumore exīte ꝛ pseuerāte ꝛ nō subito delitescēte:Naꝫ sicut ipe dixit ꝙ tumoribus illis nō apparētibus repēte.i. delitescētibus subito quibus vulnera retro.i.in posteriori parte fuerint innascuntur spasmi/vel tetāi/vel alia egritudo neruoꝝ/vel posterioris par tis cerebri:q: materie illoꝝ tumoꝝ in delitescētia deriuātur ad posteriorē parteꝫ cerebri/vel ad neruos: ꝛ similiter dixit qbus vulnera fuerint in priori.i.in anteriori parte delitescentibus tu moribus eoꝝ innascat insania siue alia lesio virtutū sensitiuarū intrinsecaꝝ mā illoꝝ cōuersa ad cerebrū/aut accidit dolor late ris acutus.i.pluresis/aut ēpima mā cōuersa ad spiritualia:aut dissenteria ꝛ tumores fuerint rubei:q: p rubedinē significatur dominiū sanguinis in eis/qui sanguis cōuersus ad intestina si nō fuerit colericus acutus faciet dissenteriā nō acutā neqꝫ ve/ rā/ꝛ si fuerit acutus faciet eā verā suple ꝛ si tumores cōuerte/ rentur ad intestina possent inducere diariā secundū humorem demōstratū in illo tumore:ꝛ suple ꝛ si delitescentia tumoꝝ di ctoꝝ siue anterioꝝ siue posterioꝝ cōuertat ad aliqđ aliud mē brū causabit egritudinē in illo ſm qualitatem humoris: Si in vulneribus fortib⁹ ꝛ magnis tumores nō apparēt nec appar uerūt/nec pcessit ðbita cā nō apparētie/vt multa euo/aut mul ta humoꝝ ad oppositū diuersio/tūc dixit hip.est magnū ma/ lū:q: significat vt dictū est/ꝙ mala mā intus retinet potens in mēbris nobilibus magnā facere lesionē:Sed tumor appa/ rens in labijs neruoꝝ/vt dixit Gal.i cōmēto.apho.in vulnere spasmus:ꝛc.est signū bonū.s.qñ ad ipm tumorē nō sequit ex siccatio vulneris/aut prohibitio generatiōis saniei/vel genera te egressio:ꝛ quidaꝫ dñt ꝙ tumor veniens in vulnere forti/aut veniet intus tm̄/ꝛ significat mām ad intus conuerti/ꝛ ideo est malū/aut euenit extra tm̄ ꝛ ē signū bonū assecurās a spasmo: ꝛ alijs egritudinibus itrinsecoꝝ/aut euenit itus ꝛ extra simul: ꝛ est signū nō bonū significans multitudinē materie fluentis: ꝛ sua quātitate potentis interiora ꝛ exteriora apare;ꝛ dñt ꝙ

in vulneribus paruis siue magnis et nō fortibus tumor nō ap parens nō est magnū malū:qr in paruis vulneribus nō fit tan ta humor agitatio/qp inde habeat expectari tumor i labijs eo rūt/aut habeat timeri de fluxu ad mébra principalia vel nobi lia/immo pñt qp in vulneribus carnosor tumor eueniens nō est bonū/cū nō oporteat in illis vulneribus causari dolorē fortez attrahentez materias q̄ habeant inducere tumorē:et tumor su perueniens impedit curationem regularez vulneris.

67

In uulneribus malis et fortibus existenti bus tumor nō appareat:magnū malū: laxa bona:cruda mala. — Uetus.

In uulneribus ualidis et prauis tumor nō apparet malum est magnū:Vulnus molle et cedēs bonū est:crudū et reni/ tens malum. — Theod.

In uulneribus fortibus et prauis:tumor nō appareat/ingens malum/molles bo ni/crudi uero mali. — Leonl.

Jnit hip.laxa vulnera bona fore/cruda vero mala: nā laxa signāt victoriā materie digerētis et expellētis materias ad extra vulnus:quare nō timet de conuer sione eius ad mēbra nobilia:et maxime quidē sunt bona si sa nies laudabilis fuerit:tūc.n.nō timet de spasmo/neqz de alijs egritudinibus Cruda vero.i.saniē nō emittētia ꝓpue lauda bilē ecōuerso significāt ipotentiā virtutis digerētis/et expellen tis māz ad vulnus et extra ipm:et p cōsequens denotant māz malam detineri/q̄ posset ad nobilia deriuari:quare nō sunt a spasmo secura:Quidā tamē exponūt laxa secura bona/cruda mala.i.medicamina laxū faciētia vulnus sicut sunt q̄ liquefa ciūt et aperiūt/et māz ad vulnus ex vulnere trahūt sunt bona et vulneribus cōuenientia:Que vero sunt frigida facientia vul nera cruda et cōcludentia materias intus sunt mala et vulneri bus incōuenientia:pᵒ tū expō est q̄ est ad mentem hip.

Nicolᵒ ō hoc i supiori aph. et ibidem sub dit.

Itē i.7.tra.3.c.3.de diuisio ne solutōis cō tinuitatꝭ i suas differētias ge neralem.

v Ulnera īsuper ab hip.alia vocatā sunt laxa/alia cruda:laxa dicūtur illa in quibus abundat sanies ꝛ fluit ab eis maxime si fuerit laudabilis / ꝛ talia bona in apho.sunt dicta:ꝛ dicūtur laxa ad similitudinē ventris fluxibilis qui ꝛ laxus dicit:Cruda vero dicūtur a quibus nihil emanat/aut parū quid:ꝛ dicūtur cruda ad similitudinē fructuum crudoꝝ/quoꝝ humidū est cōpactū:ꝛ propter sui cōpactionē non est fluxibile/quāuis exprimat ꝛc dixit laxa bona: cruda mala/ꝛ reducūtur ad difficulter curabilia cruda.

i Itē de hoc apho.in.7.tra.4.cap.18.de signis pronosticis bonis ꝛ malis in vlceribus/ꝛ eodē tra:cap.35. de vulnerib⁹ neruoꝝ ꝛ cordarū i gñali idē qd̄ supra.

68

Uetus. p Osteriora capitis dolentia/ in fronte recta uena incisa iuuat.

Theod. d Olenti partem capitis posteriorem/frōtis uenam surrectam incidisse prodest.

Leoni. d Olenti capitis posteriorem in fronte recta uena incisa prodest.

Nicolus i.2. tra.p.su.2.c. 17.de venis q̄ flebothomāt.

e I vene frōtis flebothomia cōfert:ꝛ ꝓprie dolori illi qui est in posteriori parte:Dixit.n.hipp.in apho.posteriora capitis:ꝛc. q: diuertit/ꝛ cōfert grauitati oculorū/ꝛ stupori/ꝛ dolori capitis perseueranti antiquo.s.quādo predicte egritudines procedūt de sanguine/vel de alio humore multū sanguini mixto:ex hoc patet q̄ nō cōfert stupori proprie sumpto/qui fit de materia frigida : Sed stupori cuidam prouenienti ex aggregatione materie sanguinee circa cerebrū: ꝛ vena que ē super caput flebothomatur propter emigraneā: ꝛ vlcera capitis:ꝛ flebothomantur vene lacrimaliū in dolore capitis ꝛ emigranea/ꝛ obtalmia antiqua/ꝛ lacrimis ꝛ pano ꝛ febel/ꝛ vngula/ꝛ noctilopis/ꝛ scabie palpebrarum:ꝛ tres vene post aures flebothomātur in principio aque/ꝛ imaginationum/ꝛ cum caput fumum stomaci recipit/ꝛ confert earum flebothomia vlceribus aurium/ꝛ colli/ꝛ posterioꝝ capitis.

E intentione ad euonem simul & d'uersione collecte materie in capite dixit Auic. si mã fuerit cadẽs in vel laminibus extrinsecis cranei/q: in gingiua mĩx/aut si egritudo sentit ppinqua cõmissuris/& propter cõmissure lau/ de:& vis curã facilẽ apponat ventosa nuce.i.posterius in col lo.s.cũ scarificatione/q: sic euat & diuertit: Posset et poni sine scarificatione & cõfert diuertẽdo tñ:sed si mã est profunda in tra craneũ & nõ propinqua cõmissuris:ita q nõ speratur eius attractio ad exteriora cranei flebothoma/dixit Auic. venã frõ tis & maxime si dolor est posterius.i.si cã mãlis faciens dolo/ rem est locata in posteriori parte cerebri suple & e° si fuerit do lor anterius flebothoma venã in occipitio inqt Hipp.posterio ra capitis:& c.cũ.n.euo simul fit ad euãdũ & diuertẽdũ:op3 ex pte opposita fieri:& postea ibide3 ponit regulas p flebotho°. qñ ab eadẽ pte/& qñ ab opposita/& qñ a loginq̃/q̃s dimitto.

Ite3 i.3.c.10. de gñali cura tione egritudi nũ capitis p i strumentũ po tionis i fine & et i.c.5. de cu ra fode ex ma la cõplone cu3 mã idem.

69

Rigores mulieribus incipiũt ex lũbis magis et p dorsum ad caput:et uiris retro magis q̃ in priori parte corporis uelut cubitorũ/coxarum: et propter cutem raram: declarat uero pilus.

Vetus.

Mulieribus frigora inchoantur a lumbis: et per dorsum ad caput deueniũt: uiris etiã in parte posteriore corporis potius q̃ de priore: uerbi gratia cubitorũ/aut femore: cutis etiam rara est: quod pilus declarat.

Theod.

Rigores incipiũt mulieribus quidẽ ex lũ/ bis magis et per dorsum ad caput deue niũt: sed et uiris parte corporis posterio re magis q̃ anteriore/ueluti femorũ/cubiti: sed et cutis rara: Iudicio autem est pilus.

Leoni.

In Mulieribus rigores quidem ex lũbis: & c. & sumpsit hic rigorẽ pro oĩ tipo manifesto a quacũq3 cã pueniat:

Nico. l.2.tra. 2.su.4.c.22.de causis tipor.

& verificat prima pars apho. maxime de mulieribus frigidio ribus/vel secundu3 totu/vel secundu lubos: & matrice: Dixit. n. Albertus autoritate Gal. sup. 5. epid. q mulieres q habet matrices neruosas valde frigide sunt secudu lubos: & ideo cito in choat frigiditas in lubis eax tanq in partibus frigidioribus: & q viri calidiores coiter sunt mulierbus in lubis/ideo citius & magis manifeste incipiut rigores i lubis mulieru q viroru: intelligedo per lubos spinales musculos maxime qui sunt sup positi renibus: deinde rigores communicatur partibus frigidioribus & sic prius nuce/vt propinquiori dorso: viris aut icipiut rigores a posteriori magis q frigidior est pars posterior anteriore/qd declarat maior porositas/& raritas partis anterioris: quare etia & pilosior e. Rasis adduxit dictu apho. 8. ptic. Rigor sm plurimu incipit ab inferiori parte dorsi & ascendit ad caput: hic naq locus frigidior est: & neruosus magis & minus sanguinis hns: & fortis spissitatis: Anteriora vero corporis plus sunt carnosa: & plus sanguinis habetia & in poris apertiora: & pp hec icipit rigor sm plurimu a dorso & proprie i mulieribus: & Gal. dixit. 8. theorice: op3 vt itelligas/q rigor in febribus accidit in dorso mulieribus: viris aut i extremitatibus manuu & pedu3: q extrema frigidiora sunt: Dixit Arist. 8. problem. proble. 5. extrema sunt partes frigidiores & densiores q non potetes bene calefieri/aut no potete calido naturali ad ea bene deriuare: maxime cu remote sunt a fonte caloris: & ideo iste partes sunt cito rigentes.

70

Uetus. Quartanis habiti non ualde a spasmis apprehenduntur. si uero apprehendantur prius: et supueniat quartana soluunt

Theod. Qui a quartanis capiuntur/no admodu conuulsionibus capiutur: et antea capiebant/quartana supueniete liberant.

Leoni. Quartanis capti no admodu a conuulsionibus capiunt. Si uero prius capiat a quartana superueniente liberatur.

Quartanis habiti: etc. itelligens p habitos a quarta/ nis patiétes longas/ et intensas quartanas: et per spasmos spasmū et tetanū de repletione: Dixit aūt nō pal/ de: qz nō frequētatur/vel qz nō intensos patiūtur spasmos: sed remissos bene pati possent si abundaret flegma in corporibus eorum: et Auic. dixit in ea est securitas a spasmo. s. humido repletionali: qm humor est siccus nō aptus percurrere ad neruos/ et ēt exsiccat flegma humidū aptū descēdere in neruis/ et sic reddit ipm ieptū: et dixit Hip. si superueniat quartana patiētibus spasmos sedant intelligēs etiā de alijs egritudinibus melācolicis et frigidis/sicut dixit Auic. quartana salua liberat ab egritudinibus malis melācolicis/sicut est melācolia/lepra/epilepsia. s. melācolica/ et ipa quidē saluat pdictas egritudines resoluēdo et cōsumendo materias earū/ et etiā ipam disponendo eu... tioni suo rigore agitante et cōcutiente membra. ... materia earū paratur exitui: et maxime si diuturna fuerit.

Nicolaus i. 2°. tra. 2. sum. 5. c. p. de febre melācolica et spēb⁹ eius.

71.

Quibus circūtenditur cutis dura et sicca sine sudore finient. quibus uero laxa et rara cum sudore finient. — Vetus.

Quorū cutis obtēditur squalida et sicca hi sine sudore moriūtur cōtra quorū cutis laxa solutaqz ē/ hi obeūt cū sudore. — Theod.

Quibus cutes circūtendūt aride et sicce sine sudore moriūtur. quibus uero laxe et rare cum sudore moriuntur. — Leoni.

Dixit Auic. de signis tarditatis crisis: scias q siccitas corporis qualis est in senibus/ et obfuscatio. s. coloris in diebus egritudinis significat tarditatē crisis et est a pho Hip. quibus coria circūtendūtur et sicca et dura sunt sine sudore finiēt egritudines: et Auic. subdit egritudines sicce val de. s. per humiditatis cōsumptionē/vel per euonis priuationē: qz sunt de illis in quibus nulla euo fit/aut sunt mortifere / aut tarde crisis: egritudines autem sicce quia earū materia est sicca/vt de colera/vel de sanguine adusto cū sint acutiores/qz q

Nicolaus i. 2°. tra. 5. c. xj. d signis crisis minus gñalibus ad cognoscendū. 7. cōditiones crisis.

sunt de materia valde humida sunt citiores crisis quam illa.

Item eod. tra. c.12. de signis particularium crisium.

Signa crisis p sudorem dixit Hip. Quibuscunque coria & cutes circumtendūtur & sicca & dura sunt sine sudore finiunt egritudines suas sive terminētur ad salutē sive ad mortem: Quibus vero laxa & rara sunt coria sive cutis sive pellis carnē tegentes cū sudore finiēt/eo q in siccis existētibus nō cōtinet humiditas subtilis sudabilis. Sūt n. strictorum pororum: in laxis aūt cutibus cōtinetur humiditas sudabilis: sunt ēt latorum pororum quare isti sudant: illi vero minime.

Item in. 2°. trac. vltimo: cap. 14. de signis sumptis ab extremitatibus idem.

Vetus. I Cterici non ualde inflati fiunt. 72

Theod. Q Vi regio laborant morbo: hi non admodum inflantur.

Leoni. Q Vi regio morbo laborāt/non multum uentosi sunt.

Nicolaus l. 5. trac. 6. c. 3. de signis icteritie citrine.

Dixit Hip. loquens de icteritia citrina icterici non valde inflati fiunt. f. secundū ventrem/& stomacū & totam etiā habitudinē: nō. n. multiplicat ventositas inflativa in eis propterea q materia colerica/q in eis retinetur non est dissolubilis in ventositatē grossam/q inflat/& si in aliquam ventositatem dissolvit ipa sua subtilitate faciliter resolvit insensibiliter/vel in eructuationem per os/aut desubtus per anum emittitur caliditate etiā forti/q est in eis nō solū dissolutionem materie faciente/sed etiam resoluente/cōsumente/quantūcunque ergo esset ibi aliqua materia ventosabilis non dissolvit in eā; sed aliter resolvit. propterea dixit Gal. 6. de accidenti/q ab intenso calido nō causatur ventositas/nec inflatio: Dixit autem Hip. non valde inflati fiunt. i. non frequenter sed valde raro: vel nō valde. i. nō fortiter sed debiliter: & tūc hoc esset in icteritia facta ab opilatione pori fellei vadentis ad intestina: & maxime qn cū ea cōveniat colica/aut pcedit eā vnā in tali icteritia multiplicatur flegma multum in intestinis/quod facile in ventositatem convertitur.

¶ Incipit sexta particula aphoꝝ Hip.

I N diuturnis liēteriis oxiremia superue niens prius nō existens signū bonū. — Constā.

I N lōgis leuitatibus intestinorū ructus acidus supueniens/qui nō extitit prius. Signum est bonum. — Theod.

I N longis leuitatibus intestinorū si ructus acidus fiat/qui prius non erat: Signum bonum. — Leoni.

IN diuturnis lienterijs oxiremia .i. acetosa eructuatio superueniēs prius nō exñs bonū: ꝛ Serapio dixit signuȝ salubre in lienteria est oxiremia ꝛ hoc idē dixit Auic. 13. 3ª. ꝛ. 16. nō ꝙ oxiremia sit signū totaliter bonū in liēteria/quoniā accidens ē morbi: ꝛ quoniā cū mala cōplexione faciente oxiremiā possibile sit egrū mori/sed est bonū secundum quid inquantū significat minui causaȝ lienterie ꝛ ipam lienteriā. Preterea nō est signū certum salutis imo si debet sequi salus expedit vt oxiremia diminuendo ꝯtinue procedat donec totaliter tollatur: ꝛ Auic. ꝗdē. 13. 3ª. voluit ꝙ omnis lienteria possit inchoare cum oxiremia/ita etiā ꝙ illa q̄ fit a calido: nam potest inchoare cum calido ita remisso ꝙ causabit oxiremiaȝ/ac etiā potest inchoare cum lienteria causata ab vlceribus: nam contingens est in vlceribus stomaci/complicetur caliditas/vel frigiditas faciens oxiremiā: veruȝ quāuis lienteria possit cū oxiremia inchoare nō est tamen necessariū/nec cū ea semper inchoat: ꝛ maxime dixit viaticus: illa que causatur ex vlcere stomaci/aut ꝓp caliditatē magnā debilitantem retentiuā/cum nō omnis caliditas acetoset: nec etiā q̄ causatur propter frigiditatē vehementeȝ aut humiditatē: Et dicūt quidaȝ cōtingens esse in aliquibus spēbus liēterie oxiremiā supuenire in augumēto/ꝛ statu: ꝛ hoc erit/qn̄ in principio eius cause fuerint in tm̄ remisse vt tūc eructuet/ꝛ erit hoc cōtingens i oībus spēbus eius ꝑterq̄ȝ in facta ꝓp frigidū ꝛ humidū/nā i hac nō

Nicolus l. 5. trac. 8. c. 24. de fluxu stomaci co ꝛ lienteria in signis.

semp euenit atr nõ superuenit oxiremia / nisi in declinatione: Nam vt dixit Gal. in cõmẽtõ. Cum superuenit oxiremia iam retentiua incipit vigorari: et Auic. dixit. 13. 5. q tũc digestiua incipit vigorari. Sed cũ dicte virtutes incipiunt vigorari iam egritudo declinat/ et minorat. Cũ. n. vigorat retentiua calidũ pluri tpe agens ipm retinẽdo aliqualiter acetosat: et cũ vigorat digestiua vbi calidũ prauis non imutabat cibũ aliquo mõ nũc aliquo mõ imutat ipm: Dĩt tñ alij q sm ptm oxiremia nõ icipit cũ lienteria nisi abũdat i stomaco flegma acetosum.

Nicolus i. 5. tra. p. c. 25. de virtute expulsiua p cmẽto Gale. qd non hz locũ sz trãslationẽ nouã vt i glosa ponitur.

Virtus expulsiua est q supflua expellit: et cã dixit Gal. in 2°. aph. p. 6. q de nã retẽtiue est mouere digesta ad isferiora ipropie locutus fuit. cũ hoc ptineat expulsiue/ vt i locis pluribus ipe dixit voluit aũt q retẽtiua sit apta ci et retinere recepta/ et mittere pro dimittere et non tenere ea: vt expellant ad iferiora: Sicut. n. retẽtiua melius retinet/ qñ expulsiua quiescit ab expellẽdo: sic expulsiua melius expellit quãdo retentiua desinit operari. et pro hoc aduertendũ est q i noua trãslatiõe Gal. habet loco retentiue/ ventriculi/ et qd dr in antiqua de nã retẽtiue i noua dr de nã stomaci/ et sic expositio Nicoli nõ habet locũ: vide quid faciãt male translationes.

Uetus.

Quibus nares humide naturaliter/ et semen humidũ cito infirmãtur. Quibus uero cõtrarium salubrius.

Teobd.

Quibus nares hument / aut genitura/ hi ualitudinarii degunt: quibus contrario est/ melius degunt.

Leoni.

Quibus nares natura humidiores et genitura humidior/ minus itegra sanitate fruũt. qbus uero cõtria salubrius degũt.

Nico. i. p. tra. 2°. ca. 19. quõ diuersi morbi gñant sm diuersitatẽ rgio

Sciendũ tñ q cõplo humida pcliuior est sicca ad recipiendũ egritudines: et a causis intrinsecis et extrinsecis etiã: vnde dixit Hip. Quibus nares humide et semen. s. naturaliter est in quibus signis significãtur habẽtes cõplones humidas egriue degẽ: et rõ est/ q: in eis maxime r epe

niútur cause egritudinū pcipue materialiū pp abundantiā hu/ miditatum superfluaꝝ in eis pp quas reddūtur molles valde passibiles/ꝛ modicū resistentes etiā causis extrinsecis:ꝛ subdit Hip.in hoc apho.quibus vero contraria salubrius.i.habentes nares siccas ꝛ semen siccū/q̄ attestātur cōplexoni sicce sunt ma/ gis perdurātes sani:ꝛ minus infirmātur pp cōtrarias causas. Sed q: Hip.6.ep.dixit q̄ habentes nares humidas ꝛ semen humidū sunt sanioresꝛideo exponūt quidā.i.sunt i sanitate po tētiores/nō ad quālibet operationē/sed ad operationē in pre seruāda spē/q: sunt potētiores ad spermatizandū ꝛ generan/ dū:ꝛ habentes cōtrariū sunt morbidiores.i.nō sic potētes ad spermatizādū ꝛ generādū imo magis inclinati a spermatiza/ tione ledi:vel vt exponūt alij habētes nares humidas.i.p q̄s debite expurgantur superfluitates cerebri/ꝛ semen humidū.i. debitā expurgationē eius a testiculis saniores sunt/q̄ȝ habētes nares siccas.i.per quas nō expurgātur debite superfluitates ce rebri:sed retinētur ꝛ habētes semē siccū per indebitā expurga/ tioneȝ eius a testiculis hn̄tes cōplexoneȝ siccaȝ licet minus incli nati sunt ad patiēdū:Si tn̄ patientes fiant grauius patiūtur: q: patiūtur a forti causa;Dicūt q̄ cōplexio humida nālis magis subiecta est morbo naturali/q̄ȝ cōplexio sicca.f.q̄ est sicca p caren/ tiā humiditatis respectu tēperate:ꝛ hoc propter abūdare mul tū superfluitates in cōplexione humida:Sed cōplexio sicca cuȝ pre sentia multi humoris sicci egrotatiuior est complexione humida naturali:q: propter dictos humores plus disponitur ad egri/ tudines:ꝛ hoc dicūt inquātū cōplexio sicca ponatur magis co lerica/vel magis melācolica respectu tēperate/q̄ȝ complexio hu mida ponatur magis flegmatica vel sanguinea respectu tem/ perate:ꝛ dicūt q̄ positis duobus lapsibus cōtrarijs in gradu equalibus stat vnuȝ esse passibilioreȝ altero/ꝛ tamen erit mi/ nus malū:verbi gratia corpus calidū ꝛ humidū ē passibilius frigido ꝛ sicco:tn̄ corpus frigidū ꝛ siccū est peius calido ꝛ hu mido:ꝛ similiter intelligendum est de alijs particularibus.

hū etatū cōple xionū/ꝛ alia/ rū diuersaruȝ circūstātiarū: et q magis in vna q̄ȝ i alia.

Tem in.2°.tra.5.cap.5.de signis cōplexionū distem peratarū in spāli magis fit mentio de apho.etiā.

3

I N diuturnis dissenteriis abstinentia ma lum/et cum febre peius.

Uetus.

Theod. I N lõgis difficultatib⁹ĩtestinoꝝ fastidiosę iedie male sũt peiores si accñt cũ febre.

Leoni. I N lõgis difficultatibus ĩtestinoꝝ inedię ex fastidio malũ: et cũ febre peius.

Nicolus i.5. tra.8.c.31. de signis fluxus itestinalis siue dissenterie i signis pronosti cis.

In lõgis dissenterijs abstinẽtie.i.prostratiões appeti/ tus potissime ad cibũ malũ sunt signũ: et cũ febre pe/ ius vel pessimũ: vñ.8.cõn.dixit Ras. defectus appeti tus cibi i fluxu sanguinis.i. dissenteria diuturna ẽ significator malus: cũ significet super mortificationẽ virtutis: q̃ est i stoma cõ/ et q̃ vlcera sunt vehemẽtia/quare cõpatit̃ stomacus eis: et cõicat̃ ei ab illis nocumẽtũ: vñ abstinẽt: et impossibile ẽ dixit Ras. q̃ defectus appetitus cibi i ipa passiõe fit ex aggregatione su/ pfluitatũ/q̃ trãsmittãt ad os stomaci: cũ corpus i ipa dispõne manẽs nõ habeat supfluitatẽ manãtẽ ad os stomaci: Sed de clinatio ipius fit i totũ ad ĩferius: et dñt q̃ pstratio appetitus in ipa dispõne est ẽt malũ p viã cause/inquãtũ p abstinẽtiam virtus pstrat̃: Est aũt hoc signũ cũ febre peius/p quãto p fe/ bre denotat̃ putrefactio vlceꝝ maior/aut apa ibi sor magnũ: et p quãto febris est ẽt pstratiua virtutꝫ: est itaqꝫ signũ malũ: q: vt plurimũ mortale: In breuib⁹ aũt disenterijs pstratio ap pẽtit⁹ cũ possit causari ex defluxu supfluitatũ ad os stomaci nõ tñ malũ ẽnotat/neqꝫ ẽt i breuib⁹ tñ timet̃ ꝺ pstratiõe virtuꝫ.

4

Uetus. C Ircũfluentia ulcera male cõsuetudinis: malum.

Theod. U Vlnera obglabrata praua sunt.

Leoni. U Vlnera circũglabra praua sunt.

Nicolus i.7. tra.4.c.18.de signis pnosti c. e bõis et ma lis i vlcerib⁹.

Ircũfluentia vlcera: id ẽ. vlcera a quoꝝ circuitibus.s. labijs et alijs partibus nõ multuꝫ ab eis distantibus: sed propinquis fluunt et cadunt pili: que Auic. vocat eicientia pilos mala cõsuetudine malum: quoniã sunt ma le consuetudinis/siue mali moris/siue male morigerata et sunt praua: et sunt proprie illa/que sunt consueta ambulare corro/ dendo/aut putrefaciendo.

d Olores in latenbus et pectoribus/et in aliis corporis partibus si multum diffe/runt ad discernendum/malum. — Vetus.

d Olores aut pectoris/aut coxe/aut cuiuscumque membri/an multum infestent/animaduertendum est. — Theod.

d Olores qui fiũt in lateribus/et pectoribus/atq; aliis partibus/si multum differant/perdiscendum. — Leoni.

d Olores in latenbus ꝛ i pectore/ꝛ i aliis ẽt ptibus corporis:si multũ differt ad discedendũ/siue ꝛ ad discernendũ:siue cognoscendũ malũ:suple tamen qḋ peius est si fuerint in parte nobiliori/q̃ȝ ignobiliori. — Nicolus i.5. tra.2.c.2.de gñali regimine curationis dolozis.

I Tem de hoc fit mentio in.2. tra.vltimo:cap.35.de significatioe doloris.

6

n Efretici et circa uesicam dolores/laboriose sanantur in senibus. — Vetus.

u Itia renum et uesice senioribus difficulter sanantur. — Theod.

r Enum et uesicę ultia in senioribus difficulter sanantur. — Leoni.

d Ixit Ras.ii.pti.ex.6.aboꝛ passiões renũ ꝛ vesice cũ difficultate sananꝰ:ꝛ ppꝛie i decrepitis:ꝛ dixit Gal.difficilis erit curatio ipaꝝ:qm̃ nõ cessat ex operatiõibus ipaꝝ:ꝛ ad eos ẽt pueniũt supfluitates:ꝛ q̃ idigẽt sanatione indigent qete/ꝛ ꝙ nõ accidat ad eos aliqd pũgẽs/nec excitãs:ꝛ supfluitates/q̃ pueniũt ad hec mẽbra excitãt vlceratiões ꝛ apata:vñ passio fit difficilior ꝛ ppꝛia i decrepitis:i eis.n.passiões facilis sanatiõis sunt difficiles/ꝛ q̃ȝto magis si fuerit sanatiõis difficilis:Jõ si hec passio fuerit i eis nõ sepaꝛ vsq; ad mortẽ:ꝛ dixit sup.6.epi.vidi aliquẽ sanari ḋ mõrbis renũ post.51.ãnos. — Nicolus i.5. trac.9.c.3. de mala cplone renum.

Ité in eodem tra.c.7.de dolore renum.

d Efretici.i.patiétes dolores renū.s.factos ab vlcerib⁹ eoꝝ laboriose sanant̄ i senibus suple ꝗ laboriosius in decrepitꝭ pp cās dictas supra. Notāt ꝙ apho.iste verificat̄ i senibus cōparādo eos ad semetipos i etatibus pcedētib⁹: nā nō ē icōueniēs ꝙ i aliq⁹ iuuene vel adolescēte difficili⁹ sanaret/ꝗ̄ i aliq̄ sene: cū aliq senes sint fortioꝝ virtutū/ꝗ̄ aliq iuuenes: ꝗ scias ꝙ dbilitas virtutū senū plus facit ad difficultatē ꝯsolidatiōis vlceꝝ suoꝝ renū ꝗ̄ opēt ad facilitatē ꝯsolidatiōis eoꝝ qes renū i senib⁹/ꝗ trāsit⁹ hūoris min⁹ acuti p ipos.

Ité Nico.i eo démet cap.a q tat talē aph^m ex .6. pricula quē i nullis ex emplarib⁹ reperi/ꝗ q2 vidi ip3 citatū sub his ꝟbis alibi libuit ipm apponere.

d Jnt hip.6.aphoꝝ. Nefretici.i.patiētes dolores renū vltra.40.annos nō sanātur: Dicunt verificatur hoc dictū de doloribus qui adueniūt in etate adolescētie: vel iuuētutis: Si.n.nō fuerit sanatus dolor adhibitis remedijs cōgruis in etatibus in qbus virtus est fortis verisimile videt̄: ꝙ nō poterit sanari postea in etate in qua virtus est debilis.

Uetus. d Olores/et tumores fm uētrē existentes supiores qdē leuiores: iferiores fortiores.

Theod. d Olores uentris si suspensi sunt: leuius: si non suspensi: grauius/infestant.

Leoni. d Olores uentris sublimes leuiores/qui uero non sublimes: fortiores.

Nicolus i.3⁹. trac.2⁹.c.2⁹.de gñali curatione doloris.

d Olores circa ventrē superiores.i. quicūqꝫ sunt i parte superficiali leuiores sunt: nō superiores.i.qui sunt i profundo ꝗ in intrinsecis ventris fortiores sunt: ꝗ hoc verū est ceteris paribus, Jnteriora.n.dolētia cū sint calidiora exterioribus attrahūt plus de materia: medicine etiā melius ꝗ magis possunt applicari exterioribus ꝗ̄ interioribus.

Ité i.7.tra.5. c.7.de signis apatū i gñali

e T scias ꝙ tumores apparētes in exterioribus absqꝫ vulnere i replōne corporis boni sunt: nā per eos effugiūtur multa icōmoda mēbroꝝ intrinsecoꝝ i quibus apata.s.nō magna/pustule siue bothor i exterioribus apparēt. nō valde spasmātur/nec icuruātur: Dixit.n.hip. dolores ꝗ tumores circa.s.qcūqꝫ exñtes supiores.i.extrinseci: ꝗc. vt supra.

i Té Nicolus adducit ét aph^m.i.2⁹.tra.vltimo.c.38. de significatꝭ sūpꝭ ab accitib⁹ ptiū stomaci ꝗ vētris.

h Ydropicis quę uulnera in corpore na/scũtur nõ facile sanantur. *Vetus.*

u Lcera aquę intercutem quę in corpore fiunt non facile sanantur. *Theod.*

a Qua intercutem laborantibus ulcera in corpore facta difficulter sanãtur. *Leoni.*

e T ex causis difficultatis cõsolidationis est debilitas mẽbri vlcerati/⁊ pp hãc cãm dixit Hip. hydropicis q̃ nascũtur vlcera i corpore nõ faciliter sanãtur: q2 in eis defecta est virtus/et adiuuat ad hoc abundãtia humiditatis pter nãz i corpore hydropicoꝝ q̃ prohibet vlcerũ eoꝝ cõsolidationẽ: et pp dfectũ virtutis vlcera q̃ sunt i corporibus senescentiũ maxime decrepitoꝝ/vt dixit Gal. sup. 4ª. aphõꝝ: difficulter sanãtur/et finaliter vlcera q̃ fiũt i corporibus cõualescentium ex egritudinibus acutis/vel cronicis/et adiuuat ad hoc paucitas sang. decrepitoꝝ/et ꝯualescentiũ/et i decrepitꝭ ẽt maxime adiuuat multitudo humiditatis crude et idigeste: Dixit Auic. In senibus. s. et decrepitꝭ/et hydropicis curatio vlcerũ ẽ difficilis/et i pgnãtib⁹ fit̃ pp retentiõez supfluitatũ i eis/eo q̧ eaꝝ mẽstrua retinent̃: vñ supfluitates i eoꝝ multiplicãt̃ corporibus/et ppea vlcera eoꝝ difficilius q̃3 i mẽstruãtib⁹ sanant̃.

Nicolus i. 7. tra. 4. c. 17. de spẽbus vlcerũ ⁊ causis ⁊ signis eoꝝ.

l Ate pustule nõ ualde pruriginosę sũt. *Vetus.*

p Vstulę latę nõ admodum pruriunt. *Theod.*

l Ate pustulę non admodũ pruriunt. *Leoni.*

p Vstulaꝝ rursuz q̃dã sunt pruriginose/⁊ q̃dã nõ: Dixit Hip. late pustule nõ valde pruriginose fiũt: ⁊ cã ẽ vt infra patebit/q2 pustule late fiunt de materia non valde acuta/que etiã est magis dispersa/q̃3 in non latis.

l Ate pustule: ⁊c. ⁊ Auic. dixit. Illa scabies q̃ ẽ magis sparsa ⁊ corpulentior ⁊ acutioris capitis ex omnibus bothoꝝ est acutioris humoris: ⁊ q̃ est latior in profundo est eius mã minoris acuitatis: ⁊ p magis sparsuz intellexit quãtũ ad numerũ bothor hoc est q̧ faciat pluris numeri: ma

Nicolus i. 7. tra. 5. su. 2ª. c. 7i. de bothor. siue pustulis. Itẽ i eodẽ. 7. trac. 6. c. 7. de scabie ⁊ prurit.

apta diuidi ad multas partes : q̃ licet
teria .n. calida acuta est apta diuidi ad multas partes : q̃ licet
sint parue quãtitatis cõtinue sunt tñ multiplicati numeri/⁊ qli
bet pars est apta inducere suũ bothor siue pustulã/⁊ vesicam:
Dixit Zoar distinguit inter spẽs scabiei ⁊ pruritus ex accidẽ
tibus.s. vtrũ cito digerat vel nõ/⁊ ex forti vel nõ forti mordi/
catione vel acuitate:⁊ si ingratando vel fricando patiens ma
gnã sentit delectationẽ/vel nõ: Dicũt i omni specie scabiei est
pruritus/verũtñ i sanguinea pruritus est suauis/⁊ in flegmate
pruritus nõ est multũ intensus: verũtñ nõ est cũ suauitate/⁊ in
colerica pruritus est cũ acuitate/⁊ punctione;⁊ magis superfi
cialis;⁊ i mẽca pruritus ẽ debilis:⁊ sentit magis i pfundo.

io

Neuo. c Aput dolenti/uel circũdolenti / sanies:
aut aqua/aut sanguis deflucs secundũ
aures/et nares soluũt egritudinem.

Theod. d Olenti caput/et uehementer laborãti/
pus/aut aqua / aut sanguis effusus per
nares/aut aures/egritudinem tollit.

Leoni. c Aput dolenti et circũdolenti / pus/uel
aqua/uel sanguis effluẽs per nares/aut
os/aut aures:morbum soluit.

Nicolus i. ₃. pra 2°. su, ₃. c.18. de soda cronica tpali in fine.

c Aput dolenti.i. secũdũ aliquã partẽ/⁊ circũdolẽti.i.
dolenti secũduz totum sanies aut aqua.i. materia flui
da liquida/aut sanguis defluens secunduz nares/aut
aut secundũ aures/aut secunduz os soluit egritudinẽ: ⁊ hoc si
ue fluxerit spõte siue per artem: suple ⁊ soluitur etiã si materia
deriuatur ad aliquod emunctoriuz cerebri: euacuat .n. hoc mo
do/aut diuertitur materia causa doloris q̃ curatur perfecte si
fuerit dispositio curabilis/aut saltem remittitur/⁊ paliatur: hic
apho. ponitur. p̃. ꝯtiñ. cap. 9. ⁊ dixit Ras. ꝙ Gal. cõmentator
in hac parte dixit nos itelligere debemus hoc esse verum si ex
apate sanguineo doluerit caput/vel ex humoribus grossis ag
gregatis i eo. Si vo doluerit ex grossa vẽtositate iflatiua/vel
sang. vel colera rubea pũgitiua/vel ex ꝯpl̃one frigida/aut pes
simis vulneribus/aut alijs apatibus sanies aliter ꝯsequit.

Itē Nicolus i eodē.5.tra.2.su.4.cap.4.de litargia
i vbi ponit spēs litargie/z dicit secūdū quosdā si ma
teria litargie fuerit in anfractibus z comisuris cerebri
pōt saniari/z a tali sanata cōtingit euadere. sicut apz de mēte
Hip.i hoc aph.corrupta sanie z egressa p aures/vel nares. vide.

m Elancolicis et freneticis emorroides in/ Uetus.
natę bonum.

u Itiis atrebilis et renum/si mariscę super Theod.
uenerint bene erit.

a Trabile uexatis/et renum passionibus: Leoni.
hemorroides superueniētes/bonum.

Tc modi qdē apti eūoni cretice i frenesi sunt sudor z Nicolus i.3.
c fluxus sang.nariū:De.n.eūones max. cōueniunt ei/qz tra.2.su.4.c.
vt plurimū est ex sang.colerico apto illis vijs educi:z 2. de freneṡi i
Hip.6.aph.posuit aliū modū/z ē fluxus sang.p emorroidas. terminatione.
Dixit fm vnā lrāz freneticis emorroides innate bonū:z sic
dixit Auic.z hic modus maxime cōpeteret frenesi ex sanguine
melācolico mixto cū melācolia fecali vel adusta:qz talis ē san
guis qui plurimū eūatur per emorroidas: Dīt qz in sudore/z
fluxu sanguinis nariū nō solū materiā antecedentē huius apo
stematis/q est i venis propinquis illi/q fouet z auget ipm con
ueniēter educi/verū etiā materiā eius cōiunctā q imbibita est
in porositatibus z collecta/z hoc ex aptitudine materie facien
tis z propiquitate loci:Sed i fluxu sang. emorroidarū causā
cōiunctā propter cōtrarias causas nō cōueniēter eūari posse:
antecedentē vero sic/qua euacuata natura redditur fortior su
pra cōiunctā z resoluit z consumit eam.

Itē i cura frenesis dixit.Si flebothomia non potest
i fieri apertio emorroidaz fiat:Dixit.n.Hip.freneticis
emorr.zc.vnde argumētū sumitur/qz si spontaneus
emorroidarū fluxus cōuenit/qz artificialiter vbi oportet possit
prouocari:Dixit.Guiel.fiat apertio emorroidarū cū sanguisu
gis positis super eas:z si cū eis aperiri nō possunt cū flebotho
mo aperiātur:z huic simile itellige de prouocatiōe mēstruoz
i muliere:qz si dictis modis emorroides puocari nō pnt/nec

mēſtrua educi dixit Auic. fiat flebothomia de ſaphenis/ et quia emorroidas et menſtrua prouocat/ et quia vicaria earum exiſtit.

Itē Nico. i. 3. tra. 2. ſu. 5. c. 7 de mēſa in ſi/ guis.

m Melācolicis emorroides etc. Dixit Auic. quod melācolia plurimū reſoluit per emorroidas et varices/ quia per eas educitur et diuertitur materia faciens melancoliam. Et in cura dixit. Emorroides inate bonū ſuple et ſimiliter mēſtrua nā i emorroidibus et mēſtruis proprie purgat fex ſang. et groſſiꝰ ipiꝰ deſcēdēs/ ſic purgat vinū per extractiōem eiꝰ a ſpina iſeriori/ q̄ ē i vegete: nā tūc loco fe cis q̄ purgat deſcēdit qd ē ivino magis groſſiꝰ: et ſic clarificat.

Itē i. 5. tra. 8 c. 59. de ſpāli cura emorroi darum quaſi in pricipio.

p Prouocant aūt emorroides i nō cōſuetis pati eas maxime cū multiplicāt i eis egritudines melācolice aliq̄ vel plures: et nō pōt perfici curatio earum dicta vel potio ne: tūc. n. curant cū prouocatione emorroidarū: vnde ait Hip. in apho. maniacis et freneticis: etc. in hoc monēs medicū quod ſi ſpōte nō innaſcant debeat eas artificialiter prouocare: et i cōſuetis hēre eas fluētes prouocari debēt cū reſtricte fuerint: et maxime ſi iflā tur: nā talis apertio aſſ curat ab euentu egritudinū maniacarū: et ceſſare facit inflationē ipaꝝ/ et dolorē ſedat/ et apa: et poſtea ibidem ponit modū aperiendi Nicolaus quē dimitto.

Itē i. 5. tra. 9. c. 7. de dolore renū legit ne/ freticis ſupra aūt freneticis. Itē pro hoc vi de ſup apho. zi. iſta mania cis: etc.

n Nefreticis emorroides innate bonū/ et verificat maxi/ me de nefreticis pp humores melācolicos / vel adu/ ſtos: Sūt. n. bonū per viā ſigni iquātū ſigñt virtutem potentē expellere mām doloris: et per viā cauſe/ quia per eas eua cuatur mā illa/ et in hoc inuit Hip. emorroidas prouocari de/ bere/ ſi non ſponte innate fuerint.

i 2

Cleus.

h Emorroidas ſanāti antiquas ſi nō una fuerit relicta/ periculum eſt fieri hydro/ pem/ aut ptiſim/ aut maniam.

Theod.

a Mariſcis diuturnis ſanato niſi una ſer/ uetur/ periculum uel aquę intercutem: uel tabitudinis imminet.

Leoni.

a Diuturnis ſanato hemorroidibus ſi nō una ſeruatur/ periculum eſt aquam in/ tercutem uel tabem aduenire.

Jtē Raſ.ii.ptī.cx.3.lib.humoꝝ illi quoꝝ orificia ve/ narū i inferioribus aperiūtur.ſ.ſm ordinem materie nō patiūtur pleureſim/peripleumoniā/maniam/corroſione3/ꝛ heriſipelā/formicā/cū puſtulis paruis/excoriatione3 cutis/ſcabiē/impiginē/lepꝛā/cancrū/aut aliquē ſimiliū moꝛ/ boꝝ:qꝺ ſi huiuſmodi habētes emoꝛroidas fluētes ſecundum ordine3 materie curātur cū icōueniēti ordine.ſ.ꝙ reſtringātur oēs/ita ꝙ nō amplius effluat ab eis ſanguis/accidunt eis pre/ dicte egritudines:Ait.n.Hip.hemoꝛroidas ſanāti ātiquas ni/ ſi vna relicta qua.ſ.ſoluta purgatio fieri poſſit periculū eſt fieri maniā/aut ptiſim/ꝛ Gale.dixit i pᵒ.ꝙ piculū eſt fieri doloꝛē epis/ꝛ hidropiſim/ꝛ alios moꝛbos mīcos/ſicut ē ſcabies/ꝛ excoriatio/cācer/alopitia ꝛ ſimilia/vt mnā ꝛ epilepſia mīca lepꝛa/ꝛ alia q̄ fiūt a mīa nāli vel ināli:Redit.n.ſanguis me/ lācolicus feculētus q ſolebat exire ſup epar ꝛ aliqn̄ ad pulmonem/ꝛ eoꝝ cōplexionē corrūpit:ꝛ ſequūtur inde pdicte egritudines ꝛ eis ſimiles.Similiter dixit Auic. A predictis autem omnibus egritudinibus fluxus earū debitus preſeruat ꝛ libe/ rat:Subdit.n.Raſ.vbi ſupra predicte egritudines eis accidēt ꝛ peribunt niſi humoꝛ ſolitus fluere frequenter euacuet ab eis ſuple aut diuertatur/aut aliter ipe hemoꝛroides prouocētur:ꝛ ponit poſtea modum quō debet fieri euō.vide.

Nicolus i.5. tra.8.c.58.ꝺ hemoꝛroidi/ bus ꝛ in cura ꝛ pſeruatiōe.

Te3 i.7.tra.5.cap.36.de hemoꝛroidibus/cōdilomatibus/bothoꝛ/moꝛis eueniētibus i vulua aut ano idem ſed diminutius.i cura p manualē opationē.

15

Singultu habito ſternutatio ſuperue/ niens ſoluit egritudinem. — Actua.

Ingultienti ſi ſternutamenta ſuperue/ nerint tollunt ſingultum. — Theod.

Singultu habitum ſternutatio ſuperue niens liberat. — Leoni.

Singultu habito.ſ.mālī mā nō apante ſed i ſuperio ribus ſtomaci contenta ſiue replendo/ſiue aliter quōli bet ledendo/ſiue calida fuerit/ſiue frigida ſternutatio ſuperueniens ſiue ſponte/ſiue arte prouocata/ſoluit egritudi/

Nico.i.5.tra. 4.c.57.de ſin gultu i cura.

nez.s.singultū:⁊ Gal.dixit i cōmento. ⁊ etiā.5.de accidēti/ꝙ sternutatio singultū sedat:q: ipa est fortis motus/quez iuuant musculi ventris/⁊ pectoris:⁊ singultus causaē a mā ibibita secundū plurimū/q̄ indiget forti motu ad sui exclusionez/vnde dixit Auic.est impressio magna i superādo mā3 facientem singultū:Arist.vero.33.probl.problēmate ꝑ.querēs causaz/quare sternutatio sedat singultū/⁊ eructuationez/dixit nō sedatur eructuatio:q: est accidens stomaci : sed sedaē singultus q: est accñs pulmonis:pulmo aūt ⁊ cerebrū sunt i sternutatiōe sibi inuicē cōmunicantia/vñ digerunē/⁊ expellunē ventositas contenta in pulmone circa locū eius:Sed stomacus nōn cōmunicat

Error Arist. cū cerebro i sternutatione ideo nō sedaē:⁊ discrepat Aristo.in hoc a sententia omniū autor medicine/quoꝝ sententia in hoc verior ⁊ melior est:Nā causa quare sternutatio sedat singultū est;q̄ dicta est a Gal.⁊ cā quare nō sedat eructuationem est ꝙ motu eius nō excluditur ventositas nec deponiē/sicut deponitur mā corpulēta.Scias ꝙ si ante singultū pcesserit sternutatio ita ꝙ eam sequaē singultus/⁊ post singultus aduentū etiā sequaē sternutatio ostēdit singultū fixū eē ⁊ nō abicibilem per sternutationem:⁊ dixit Hip.ꝙ sternutatio debet fieri apprehendendo os/⁊ nares/vt vehementer expressio fiat.

14

Vetus. a B hydrope habito secundum uenas in uentrem aqua fluente/solutio fit.

Theod. a B aqua intercutem detentus/si aqua ꝑ uenas i uētrē defluxerit morbo soluet.

Leoni. a B aqua ītercutem habito/si aqua e uenis in uētrem defluxerit soluiē morbus.

Nicolus i.5. tra.5.c.24.de hydropisi in spāli cura. a B hydrope.s.ascite habito secūdū venas.s.meseraicas i ventre.i.itestina aqua fluente.s.q̄ est in vacuitate ventris/q̄ est causa cōiuncta ascitis solutio fit ⁊ curatio egritudinis:pōt aūt ipa aqua de loco suo transire ad meseraicas intrando per porositates earū/vel p porositates epatis ex epate/deīnde perueniēdo ad eas/vel per alias vias nobis

ignotas. Loquitur aūt hip. de ista eductione aque facta a natura cui oēs vie note sunt: et per predicta hip. edocet nos/ quādo natura aut ipotens/aut pigra fieret in educendo aquā: nos debemus ipam per medicinas attrahentes aquositatē ad intestina deducere/et sic extra euare: Nec in hoc perturbare nos debet qd scripsit Ras. 7. cōti. Cuz dixit. Si quis peneriit i ascite/quare non reuertitur aqua ad intestina: respondendū est/ nā nō habet ipm inducere per cōtrariū siu actus: quare nō reuertitur chilus ad itestina/nec colera rubea/nec nigra ad epar. Sed hoc habet veritatez in ordine regulari naturaliter procedente: adeoqz dixit Ras. dico q cōsiderter vitandū est in hydropisi ascite solutione nature/quoniā si remanserit i tunicis intestinorum aliqua humiditas augebit caliditatez in ventre: Sed si fluxerit extenuabit venter/sed nō debet fieri laxatio superabundans subito/cum inde defluat virtus: omnis. n. euacuatio superfluens in quātitate/aut facta in nō suo tēpore est mala: Est tamen i dispositiōe calida rectior. i. minus mala q̄ i frigida: q in frigida virtus est debilior: fiat ergo eūo paulatim.

15

a Diaria habito diuturna spontaneus uomitus superueniēs soluit egritudinē. Ūetus

f Liuore alui diutino detento / uomitus sponte superueniēs tollit fluorem. Theod.

a Longo alui profluuio habito spōtaneus uomitus superueniēs morbū soluit. Leoni.

é Um itaqz superfluit curetur vnaqueqz speciēs diarie secūdum q sibi cōuenit et dicetur intendendo semper in ebrio mandanti cum cōfortatione a regeneratione humoris/et diuersione generati: et maxime per vomitū. Jnqt enim hip. A diaria habito: etc. inuens in hoc/q si spōtaneus nō affuerit artificialiter prouocetur: Uomitus tamē neqz euacuatio per fluxum ventris debet fieri per aliquod pharmacū forte. Nullum. n. scamoneatum/neqz elleboratum/aut cōsimilem habens virtutem dandum est.

Nicolaus i. 5. tra. 8. c. 29. de diaria fluxu humorali. Itē p hoc vide sup aph. si p. que ducere opz: etc.

Uetus. a Pleuretide habito / aut peripleumonia a diaria superueniens malum.

Theod. c Ostali aut pulmonia detento: si alui flu or superuenerit: malo est.

Leoni. a Morbo laterali / uel pulmonia habito alui profluuium aduenies malum.

Nicolus i.4. tra.2.c.24. de pleuresi & spē b° ei° i signis malis.

d Dixit hipp. de reg. acuti. lieteria pro diaria curat a p̄a lateris.6.aphoꝝ vt dicet opp^m. A pleuretide habito vel peripleumonia diaria supueniēs malū suple aut ēt lieteria/vel fluxus chilosus: hāc aūt ꝯtrouersiā soluit Ras.4. ꝯtin. vbi adducens p̄dictū aphm. dixit. si i pleuresi vel peripleumonia fuerit solo ventris malū erit signū. qm̄ sigt super mortificationē caloris nālis: & alibi eodē.4. dixit. si in pleuresi vel peripleumōia post diuturnā passionē absq; cā abi vel alterius rei acciderit vētris solo necessario ad malū terminat: qm̄ idē significat / q stomacus est debilis ex lōgo morbo / vel epar: & ideo attrahit ad se chilū: & si in principio passionis fuerit ventris solutio iuuabilis erit: & maxime si fuerit post maturatiōez: Sitr & iohesue dicit fluxus ventris aut accidit eis in principio moueri/aut in processu: & accñs in principio est s3 vnū duoꝝ modoꝝ: aut. n. est pp multitudinē materie cui p̄existit nā regulans eā/cuius regulationis signū est: q sequit ad ipā3 anhelitus facilitatio/& lēte cētia febris: & tūc ē significatio bona/aut est pp exuberātiam materie p̄ter q̄ reguletur a nā: & tūc est sicut regurgitās/& est significatio mala/& ppe cū nō sistit p ipm difficultas ābelitus/tristitia & febris iflāmatio: Tūc. n. forsitan superueniet ei mors i.4°. vel añ: & fluxus ēt vētris supueniens in processu pleuresis est fm alterū duoꝝ modoꝝ: Aut. n. expellit mā ad epar & viscera/& sic egredit in fluxu ventris & sequitur ad ipm incolumitas/aut accidit ad debilitatē ep̄is & prostrationē digestiue & cōtentiue eius/& sequit ad ipm pernitiositas in fine eius: Auic. aūt magis obscure locutus fuit in hac mā/& ait. Cū accidit pleuretico diuersitas. i. fluxus ventris/vt dicit ifra extra significat: q epar iā debilitatū est & est malum valde: Nā diuersitas. i. fluxus ventris eueniēs post principiū: & nō remouet cū eo difficultas anbelitus/& tristitia forsan in

terficit in.4.f.die fluxus vel ante ipm:diuersitas vero in princi
pio pleuresis est signũ bonũ imo est res iuuans:ꝛ quidã alij
dñt ꝙ diaria i principio sui spõtanea siue artificialis põt cõpe
tere euãdo/ꝛ diuertẽdo mãꝫ/ac etiã in fine:qꝛ nã põt p vias
occultas euãre p itestina mãꝫ illoꝝ apatũ/sicut euãt aliquãdo
mãs saniosas i pectore ꝛ cõtẽtas p vrinã/quare dñt ꝙ sola illa
diaria/lienteria/vel fluxus chilosus in fine veniens est mala/q̃
superuenit superato ab illis apatibus pp coꝝ vehemẽtiã cõpa/
tiente iã eis epe/vel stomaco/vel vtroqꝫ:est.n.mala per viã si
gni:qꝛ significat vehemẽtiã morbi iam comunicati mẽbris nu
tritiuis:ꝛ est mala per viã cause:qꝛ nõ euacuaꝫ per illã mate/
ria morbi/ꝛ debilitaꝫ perinde virtus:Sunt ꝛ alij qui dicũt ꝙ
diaria in principio est res iuuãs ꝛ signũ bonũ significans/ꝙ
natura est potens i euacuãdo materiã educẽdo peccantẽ:quã/
uis.n.materia i principio sit cruda/tñ natura mouetur stimu/
lata ad expulsionẽ eius/ad qđ dicunt sequi magnũ iuuamen
tũ:maxime cũ prohibeꝫ per illud apatis augumentũ. Sed ꝙ
eueniens i processu ꝛ circa:finẽ secundũ plurimũ est malũ:qꝛ
secundũ plurimũ est/ꝙ nõ euacuaꝫ materia apatis:ꝛ maxime
accidit patientibus partibus nutritiuis / precipue epe/vel ipsis
apatibus qđ si euenerit fluxus vẽtris malitia nutritiuoꝝ tantũ
adhuc est malus:sed nõ quantũ ad predictos. i aliquo tamẽ
casu potest eẽ bonus/vt cũ materia apatis pauca fuerit/ꝛ fue
rit ei natura bene dñata:vnde Gal.i 2°.dicit ꝙ diaria i pleu/
resi parua põt esse ad salutem: Si autẽ esset ex materia multa:
cui nõ bene dominata fuerit natura/tũc est mala:cũ in tali ca/
su materia mala circa cor trãseat:ꝛ per partes nobiles/ꝛ non
per debitã regionem sue expulsioni paratã:ꝛ ideo hip.notã
ter dixit a pleuresi vel peripleumonia habito/vt per hoc signifi
caret magnitudinem hoꝝ apostematum.

17

I	N oculis patientẽ diaria accipi bonũ:	Uetus.
I	Ippientẽ dephẽdi alui fluore:bono est.	Theod.
I	Ippientẽ alui profluuio corripi bonũ	Leoni.

E diuersificaꝫ obtalmia secundũ varietateꝫ modoꝝ terminationis eius. Dixit Auic.multotiens soluiꝫ ob talmia cũ solutiõe nature:ꝛ ista terminatio est bona: | Nico.i.3.[illegible] 4.c.6.[illegible] mia ꝛ [illegible]

& signis i modis termina/tionis. Dixit.n.hip.in oculis patientez:&c.& similiter in oculis parturiu:& est bonu per via signi:q: significat natura potentem in expellendo materia nociua:& est bonu per via cause: q: cu a tur & diuertitur ab oculis materia faciens vel factura egritudine in eis:& itellexit hip.de diaria spontanea:& per ea dedit intelligi de artificiali: vt si sponte natura no facit diariaz inducatur ab arte: Ipa.n.aut curat/aut minuit egritudines oculo materiales:aut saltem prohibet eas augeri:& disponit ad cura materia euacuando/& diuertendo antecedente/q transibat/aut transire parata erat in coniuncta: Materia aut coniuncta obtalmie cu sit extra venas i substantia tunice coniuncte valde distantis non est de facili ducibilis ad fluxu ventris:& aliquando resoluitur insensibiliter/aliquando sensibiliter/vt in lacrimis:& quandoqz suppuratur:& quandoqz permutatur.

Ité i.5.tra.8 c.29. d diaria fluxu humorali idem.

18

Uetus. u Esicam incisam/aut cerebrum:aut cor: aut diafragma:aut epar : aut uentrem: aut renes:aut intestinorum aliquod gracilium:mortale.

Theod. f I uesica preciditur/aut cerebrum / aut cor : aut precordia / aut aliquod ex tenuioribus intestinis/aut uenter: aut iecur:letale est.

Leoni. u Esica discissa:aut cerebro:aut corde:aut septo/aut aliquo ex tenuioribus itestinis/aut uentriculo/aut iecore:letale est.

d Dixit hip.vesica habere icisaz/& habere epar icisuz.i. habere epar solutionez cotinuitatis est mortale: Gal.vero dixit i comento.& ponitur sic a Rabi in.24.parti. Incisio profunda cu cadit in penis epatis pot curari: & similiter incisio alicuius penaru eius potest curari: Auic. autez dixit existimauit hip. q moritur ille cuius dirumpitur epar:& e hoc veru si accidit seperatio cois ex eo corpori ipius & venis eius in illo autez quod est minus hoc quandoqz est spes.

Nicolus i.5. tra.5.c.17. de solone cotinuitatis in epe. Gal.dicit h' i noua translatione clari'qz i veteri. vr tn hoc ex alioru opin.dicere.

Esicā bīr indisam: ⁊c. ⁊ quidā addūt ⁊ pulmonē: ⁊ Gal. verificauit hūc apho. i cō°. eius/ ⁊ reddit causaȝ oīuȝ eoꝝ: vesica inasai parte eius carnosa/ vt in collo pōt curari/ ⁊ cōsolidari: i parte vero eius pelliculari sanari nō pōt neqȝ ꝯsolidari/ ⁊ pp ipius duriciē/ ⁊ subtilitatē/ ⁊ pp vri/ ne acuitatē ad eā ꝯtinue defluētis: ⁊ dīt ꝙ p cerebrū dedit in telligi nucā/ q̄ ab eo oriī/ ⁊ paniculos ipm coopiētes/ ⁊ maxi me piā mrēȝ. Dīt ꝙ vulnus proueniēs ad vētriculos cerebri semp ē mortale: qđ aūt ꝑuenit ad substātiā cerebri nō descen/ dens ad vētriculos/ lȝ sit mortale vt plm/ nō tñ semp neqȝ ne cessario īfert mortē: ⁊ silr/ qđ ꝑuenit ad nucā/ vel ad radicem neruoꝝ orientiū a cerebro/ aut ad paniculos cerebri/ lȝ fm plu rimū iterficiat/ nō tñ semp neqȝ necessario/ vulnus aūt cor atti/ gēs fm oēȝ ei⁹ dispōneȝ ꝓculdubio ē mortale: Dixit. n. Auic. 3. p¹. doct. pª. cap. 4. debes scīr ꝙ nō oē mēbrū i par solutionē tolerat. Cor. n. nō tolerat eā: qm̄ citius aduenit mors. Vulnus aūt ꝑueniēs ad diafragma si i pte eius cecíderit carnosa possi bile ē vt sanēf ⁊ solideī qđ xo i pte ei⁹ neruosa cecíderit mor tē cito iducit: ⁊ vulnus eueniēs i itestinis grossis curationē re/ cipit: qđ xo in itestinis accidit gracilibus vix aut nūq̄ȝ curaī: ⁊ max° qđ accidit in ieiuno: ⁊ qđ accidit stomaco si supficiale: nō perueniēs ad tunicā neruosaȝ possibile ē vt sanēf: qđ xo ꝑ uenit ad tunicā neruosaȝ/ vel ⁊ penetrauerit i cōcauitatē eius fm plurimū īfert mortē: ⁊ maxime si ore eius euenerit: ⁊ dixit Auic. 4ª. 4¹. cap. 2°. qđ plurimū ille cui accidit vulnus i vētre suo cū accidit ei nausea/ aut singultus/ aut solo vētris moriī: ⁊ vulnus qđ accidit epi si supficiale fuerit possibile ē vt sanēf: qđ xo ꝓfundaī ⁊ ꝑuenit ad disrupendū venas eius ꝓculdu bio iterficit: ⁊ silr dīt de vulnere i renib⁹ eueniēte: Dixit Auic. 4¹. 4ª. mēbra i q̄bus cadit vulnus magnificaī eius nocumētū: ⁊ iterficit fm plurimū: ⁊ fortasse nō iterficit raro/ qm̄ ad vulne ra eoꝝ mors fere semp sequitur: ⁊ est ꝙ raro fiat euasio ab eis: quāuis aliquādo sanitas possit sequi: ⁊ possibile sit/ vt sanetur vulnus super ea eueniens si est leue: sunt sicut vesica/ ⁊ cerebrū ⁊ renes/ ⁊ intestina minuta/ ⁊ epar: Dixit autor compendij: oportet intelligi quoniā si vulnus inconcauitate ventris pene trauerit siue concauitatem instrumentorum spiritus/ siue cibi ducitur infirmus ad molestissimam desperationem: non tamē mortale est omnino.

Itē Mico. i. 7. tra. 4. c. 5. ad sacdū q̄ solo ꝯtinuitatis fit deterior: ⁊ i q̄bus mēbris:

Itē Mico. i. 5. tra. 4. c. 18. de solone cōtinuitatis substātie stomaci ideȝ.

Itē i. 7. tra. 4 c. 55. de vulnere eueniēte stomaco/ epe ⁊ splene idē.

Itē l.7.tra.4. c.60.de vulne rib⁹ mirach ꝛ itestinoꝝ cum egressione: ꝛ egressione zir bi / ꝛ vulnere vesice i lõguꝫ de hoc sed p/ strinxi pauca quedam.

Item i hoc met cap.de vesica vt supra ad/ dēs ꝙ medi/ cus rogat⁹ nõ derelinq̄t curā pmisso prono stico.

Adhere intestinoꝝ aliq̄d gracliū indiūꝫ est mortale:ꝛ
b verificat̄ hoc maxime de ieiuno/ꝑꝑ multas venas in eo existēs/ꝛ ꝑꝑ subtilitateꝫ sue sube:ꝛ ꝑꝑ vicinitatem eius ad māꝫ neruī q₃ est magis neruosum ceteris intestinis/ꝛ ꝑꝑ purā colerā q̄ ad ipm fluit/q̄ prohibet eius cōsolidationeꝫ. post ieiunū difficilior cōsolidationis est duodenum:ꝛ post duodenū ꝛ ileon. Intestina aūt grossa:q₃ sunt de genere carnis possunt sanari/nõ solū ex hoc sed est q₃ medicine possunt i eis manere: Sicut dixit Auic.ꝛ albucasis dixit quodcūꝗ intestinū vulneratū fuerit suspectū ad mortem reddit dn̄m suū:ꝙ si alī q̄d eoꝝ ex trāsuerso totaliter recisuꝫ fuerit oio mortale erit: Si ve ro fm longū i parte vulnus itestini ceciderit facilioris curatio nis erit/q̄ si fm trāsuersuꝫ fuerit: Dixit.n. Albucasis.q̄n acci/ dit disruptio i itestinis ꝛ est parua tūc possibile ē vt restaureẗ in quibusdā hoibus: Propterea ꝙ ego vidi virū/qui fuit vul/ neratus i ventre suo cū percussione lancee/ꝛ erat vulnus ad ex tra stomaci/ꝛ antiquatū est vulnus/ꝛ factū est fistula/ꝛ exiuit ex eo egō ꝛ ventositas: ꝛ posui curationem eius secūdum ꝙ ego sum cōfisus in sanatiōe eius nec cessaui subtiliare me ipm donec sanatus ꝛ cōsolidatus est locus:ꝛ q̄n vidi locū iā cōsoli datū timui super ifirmū/ꝙ accideret ei acc̄ns malū/sed remā/ sit i melioribus dispōnibus suis/ꝛ exercitatus ē i factis suis.

Item pro ruptura itestinoꝝ ꝛ Mirch pro vno textu
i Auic.qui dicit ꝙ longinquū est ꝙ iuuat: Matheus de grad.cap.d̄ fluxu vētris dicit hec ad verbū: Ego vidi i Papia vnū doctū medicū magistrū Santinū de filber tis/q hac passione pmebat̄ cū emissione secū p vlcus: tn̄ vixit viginti annis post. Et ego Jo. Baptista Theodosius habui quedā masinū Mirandulā de anno.1520.qui ex casu magno icurrit rupturā fifac supra iguina ꝛ locus est apatus/ꝛ cū apa venisset ad exiturā/qdā cirugicus no credēs ibi adesse ruptu/ rā mirach sagitella locū aperuit/ꝛ nõ multo post cepit fex lig da exire:ꝛ curatū est apa ꝛ restauit vlcus a quo fex ꝛ ventosi tas exit ill quo candella parua fere ingreditur tota sine dolo/ re:ꝛ ipe decetero est in bona dispositione/ꝛ annus est iam trā sactus.nec vlcus potuit consolidari. Ego volui aperire quo/ usq₃ reperiretur intestini perforati locus ꝛ fuere ipsum intesti/ num sutura pelliparianum cum sit de grossis/ꝛ noluit:quia ti/ met/ꝛ exercet opera sua consueta.

Vando incisum fuerit os/aut cartilago Uetus.
q aut neruus/aut maxille tenues/aut pre
puciũ:neq̧ crescit:neq̧ consolidatur.

Vm precisum est os/aut cartilago/aut Theod.
q gene particula tenuis/aut ꝑputiũ/nec
augeri/neq̧ calescere potest.

Vm discissum fuerit os/aut cartilago: Leoni.
q aut neruus/aut gene particula tenuis:
uel preputiũ/neq̧ auget/neq̧ calescit.

Uãdo icisum fuerit os/aut cartilago/aut neruus/aut
q maxille tenues/aut pꝛeputiũ.i.pellicula tegens casta/
neã/siue caput virge/neq̧ crescũt.i.nõ redeũt ad illã
quãtitatẽ quã ꝓ.habebant:neq̧ cõglutinant.i. nõ cõsolidant
per viã pꝛime intentionis: Dixit.n.Gal.i tegni: vnitio i omio
meris soluţ nõ est impossibilis/imo possibilis: Uerũtñ vnitio
mẽbꝛi omiomeri soluti duplex est:quedã vera ⁊ pꝛopꝛia:⁊ q̃
perfici dr̃ via pꝛime itentiõis:q̃ est vt mẽbꝛũ solutũ vere ⁊ cer
te vniat seipo nullo extrinseco addito vel iteruenie͂te ad vnio
nẽ partiũ eius.quedã est vnio nõ ita vere ⁊ pꝛopꝛia q̃ ꝑfici dr̃
via secũde itentionis/q̃ est qñ mẽbꝛũ solutũ nõ põt vniri seipo
nisi aliquo mõ aliquo extrinseco adueniẽte colligente partes.
Assimilãt vnionez partiũ mẽbꝛi solutaꝝ factã ſm pꝛimã intẽ
tionez partibus calcis solute:quoniã mediãte calce vniũtur:⁊
factã secundũ secundaz itentionem assimitãtur lapidi soluto:
qñ eius partes mediãte calce vniunt: Prouenit autẽ pꝛedicta
diuersitas vnionis partiuz solutaꝝ ex diuersitate membꝛoꝝ ⁊
modi sube coꝝ:quibus soĺo accidit: Mẽbꝛoꝝ.n.q̃ sunt mollia
⁊ sanguinea sicut caro/⁊ piguedo/⁊ possibile ẽ ea vera ⁊ cer/
ta vnione vniri:qđ q̄idẽ accidit ꝓ.pp sube coꝝ mollitiẽ con/
glutiosam facientez ad ipaꝝ adherentiã. 2° pp abundantiaz
materie nutriẽtis i eis.q̃ est partis deperdite mã.3°.qꝛ illa mã
est cõuertibilis faciliter ⁊ pꝛesto i eam: ⁊.4°.pp foꝛtitudinem
agentez eam cõuersionẽ ⁊ illã vnionẽ.s.virtutis nutritiue:que
dã.n.mẽbꝛa sunt dura sicut os/⁊ cartilago/⁊ aliqua ligamẽ/
ta q̃ mẽbꝛa Auic.magna vocauit ꝑcipue ossa itelligens/vt qꝛ

Nico.i.7.tra.
4.c.5.de cura
tiõe solute cõ
tinuitatis i ge
nerali.

plurimū sunt corpulenta ⁊ magne mollis: aut pp dignā opa/tionē ipoꝝ quā habent i sustentando totū corpus/de quibus loquens Gal. i tegni ait. Solutio cōtinuitatis in osse aduenies ē isanabilis secundū viā prime itentionis. q̄ est ipotens fieri pp duritiē ossis pp defectū materie iuiscabilis ⁊ glutinabilis quā solū hñt mēbra mollia. Sed dixit Gal. fractura ossis est secū/dum quēdam modū/qui secundū viā scdē intentionis: q̄ est q partes eius fracte aliquo extrinseco interueniēte ligantur. s. porosarcoide i circuitu illius fracture generato: Si tñ mollia fuerint vt i pueris possunt cōsolidari p viā prime intentionis. postea Nicolaus in longū de hoc: ⁊ quādiu pōt esse talis cōso lidatio ⁊ ponit cōditiones. 14. facientes ad facilitatem ⁊ diffi/cultatem consolidationis. vide.

20

Uetus. I in uentrem sanguis effūdatur preter naturā: necesse est in saniem conuerti.

Theod. I sanguis preter naturā in uentrem trās/funditur/suppuretur necesse est.

Leoni. I in uentrē sanguis preter naturā effun ditur: necesse est suppurari.

Nicolus s. 5. trac. p. c. 13. de sang. aliqs cō/tra distincto humoribus.

Sanguis. n. vt ex supius dictis haberi pōt dupliciter ge/neratiōne pōt i corpore gñari. s. prima ex massa ptisa naria in epe/vel venis eius: ⁊. 2ª. ex flegmate nāli vel modicū ab eo remoto benigno/sed tñ etiam ista. 2ª. generatio eius nō fit i qualibet parte corporis: sed solū i locis i quibus re peritur virtus sanguifica: q̄ pōt flegmati dare formā sangui/nis: q̄ virtus solū reperit in epe/⁊ venis eius/⁊ venis ēt aliis maxime magnis: ⁊ epi propinquis. i quibus vt dicet virtus di gestiua correctiua reperit: ⁊ q nō sit dicta virtus i locis aliis q̄ in predictis epe ⁊ venis. pꝫ de mente hip. in apho. Si san/guis in ventrē: ⁊c. in quibus verbis hip. oēs aliā corporis cō cauitatē exceptus venis ventrē appellauit: excēptuauit autem venas/q: i eis est predicta virtus sanguifica pcedentis sangui ficatiōis correctiua: Propterea etiā naturalis sanguinis locus est i venis ⁊ nō alibi: exceptis cōcauitatibus cordis/i quibus ⁊ maxime dextra sm Aristo. sanguis reperit tanq̄ i fonte ⁊ la/

cuna:⁊ exceptis rugositatibus epis i quibus paucus tenet͂ san guis pro voluptuatione ipius epis:⁊ excepta glādula:q̄ est in ter rethe mirabile:⁊ durā matrem:q̄ concaua est ad modū ve/ ne:⁊ ad venas reducit͂:⁊ isto mō verificatur autor͂ sermo cū dicūt sanguis venis.s.⁊ arterijs tantūmodo retinetur.

i Item vide quō ibi venter capiatur in.2°.apho.prime particule.vbi adducitur apho.pro hoc.

r Ed mirū est quō sanguis/ postq̄ȝ ex vasis suis exierit tam mala accidētia generet:cū ceteris humoribus sit humano corpori proximior/⁊ assimilatior:Hipp.tn̄ dixit.Si sanguis i ventrem:⁊c̄.cuius quidem putrefactiōis malitia tanta est/q̄ eius vapor ad principalia ⁊ nobilia mēbra p ueniens sincopim efficiat:angustiā pp malū vaporem eleuatū ab eo/⁊ frigus extremitatū/⁊ anhelitus paruitatem/⁊ sudorem frigidū/nauseā ⁊ sitia.Res.n.quāto melior existit impūtrefa/cta permanēs:tanto a regimine nature derelicta i putredinem deteriorē deducitur:Declarat aūt hoc ouum/⁊ cadauer humanū:⁊ quecūq; superfluitatū ex humano egrediūtur corpore.

Itē Nico.i.5. tra.io.c.7. de sanguine ꝯgelato i vesica.

i Item de hoc ēt i.2°.tra.2°.sūma.4ª.cap.14. de spēbus febriū cōtinuarū vbi ponit q̄ sanguis ad extra vasa propria putrefit: sed nō putrefactione qua moueatur motu periodico/sicut alij humores:⁊ adducit aphō.

i Item in.3.tra.2°.cap.3.de apate calido substātie cerebri de hoc apho.fit mentio:sed idem vt supra.

i Item in.7.tra.4.cap.31. de cōtusione ⁊ vlcere cum eo cōposito:vbi ponit͂ q̄ sanguis extra propriū locū necesse ē putrefieri/⁊ gn̄are mala accn̄a vt dictū est.

21

m Aniacis hemorroidibus/aut uaricibus i natis maniȩ solutio fit. — Uetus.

s I uarices aut marisce insanienti superuenerint/insania soluetur. — Theod.

i N insanientibus si uarices/uel hemorroides superuenerint:insaniȩ solutio. — Leoni.

m Aniacis hemorroidibus:⁊c̄.qm̄ per varices diuertit͂ mā ⁊ euāt͂ p hemorroidas.s.fluentes:iō dixit Auic. — Nicolus i.5°. trac.2.c.6. de mania.

Istã egritudinẽ plurimũ nõ resoluũt nisi hemorroides natura Itẽ de hoc su liter nõ prouocatę:aliũde autẽ earum prouocatio fit a medi/ pra apho. ii. co per artem:& maxime debet fieri cum flebothomia saphene müdis:&c. quoniam prouocat eas & tenet locũ earum.

22

Uetus. q Vibuscunq; dolores a dorso in cubitos transeunt/flebothomia soluit.

Theod. q Vecũq; rupta de dorso ad cubitũ descẽ dũt sanguine detracto soluũtur.

Leoni. q Vecũq; rupta ex dorso ad cubitum de scẽdunt/uenæ sectio soluit.

Nico.i.3.tra. 2.su.5.c.2.de gñali regimi/ ne curationis doloris.

q Uicũq; dolores ex dorso i cubitũ vel manũ tendunt flebothomia soluit:& nõ solum i hoc dolore pticulari flebot° ɔuenit:sed ẽt i quocũq; alio trãsitũ faciente de mẽbro nobiliori ad mẽbrũ minus nobile. Siue ẽt ad nobi le/qõ pricipali mẽbro minus propinquũ extiterit:Debẽt autẽ obseruari i hac flebot° canoñ.vl'es i cap.de fleb.dicti i.2° hoc tñ vnũ aduertẽdũ ẽ.qñ Gal.p.ad Glaco:& ponit a Rabi.i2. parti.dixit q dolor fortis prohibet a flebothomia:& tñ idem Gal.vt.25.ɔti.ponit dixit nõ cognosco i doloribus vehemẽti bus curã fortiorẽ & efficatiorẽ minutione/q̃ fiat dum sincopis accidat/& tollit fortasse ɔdictio per id qõ dixit.i2.terap. flebo thomandũ.n.dixit i casu suprapositio de frone cõfestĩ3 virtute forti exñte.Si vo ibecillus fuerit nequaq̃/vel fortasse tollit p varietate replonis iquãto & quali:&.n.ftãte dominio materie sanguinee multe frm ambitũ totius flebothomãdũ est vsq; ad sincopim. Si vero replo fuerit alterius humoris a sanguine fiat euacuatio secundum humoris exigentiam.

23

Uetus. ſ I timor et pusilanimitas multũ habeãt tempus/habentem melãcolicũ pficit.

Theod. ſ I mestitia et metus longo tempore tẽ/ nent/atrabilis in uitio est.

Leoni. ſ I timor/atq; mestitia longo tpre haben tes pseuerẽt ex eo atra bilis significat.

ʒ timor:&c.i.dominū eius:& ponit etiā hoc ꝗ Gal, f 5.de accitē:& dixit i 3°.aph. ꝙ hoc verū est siue ti/ mor & pusilanimitas prouenuit a cā intrinseca siue extrinseca/eo ꝙ dicta duo accidētia ,pcedūt a mā melācolica multa cōtenta bm cerebrū:q̄ si multū tps habeant faciet patiē tem pficere melācolicū: eo ꝙ ex multo tpe significatur ꝙ mā est fixa & multa potens inficere cerebrū & spiritum eius; Dixit Auic.ex causis fortibus i gnatione mł.e ē tristitię superfluitas.

Nicolus i.3°. tra.2.su.5.c.7 de melācolia.

Jnt Auic.cū ꝯfirmata ē melācolia signa sunt timor & malitia extimationis i angustia/& sollicitudo & tri stitia,s.q̄ iā diu durauerūt:q; sic dixit Hip.si timor & pusil.si multū tempus habent perficiunt melācolicū huius.i. significant melācoliā esse perfectā & cōfirmatam.

Itē ibidē in signis.

24

Intestinorum si incidatur aliquod graciliū non conglutinatur. — Uetus.

Si quod intestinum ex tenuioribus preci/sum est nunq̄ calescit. — Theod.

Si quod intestinorum gracilium discinda tur non calescit. — Leoni.

Icolus de hoc supra in apho.vesicam incisam:&c.

25

Heresypelā extrinsecus factā itus cōuer/ti nō bonū.Intrīsecus uero extra bonū. — Uetus.

Ignē sacrū defotis uerti introrsum nō bene est.Interius foras bene est. — Theod.

Erysipelas ab exterioribus uerti ad inte riora nō est bonum: ab interioribus au tem ad exteriora bonum. — Leoni.

Nicolus i.2°. tra.5.de pno sticar.c.48.d significationi bus sūptis ab apatibus.

Erysipela & sit quodlibet aliud apa intus exīs extra cōuerti bonū:extra vo exīs itra cōuerti malū ē.oē vt sū sūmarie qdcūq; fuerit quotiēs trāsfert de mēbro occulto nobilioꝝ ad mēbrū apparēs laudabile erit: & eꝯ.

Ite l. 7 tra. 5, c. 4. de speb' apatum in generali.

P Ermutatio materie indigeste cū ipotentia virtutis fit de mēbro ig nobili ad nobile: de circūferentia ad centrū/de extrinsecis ad intrinseca: et iste permutationes sunt male: Nā pmutatio ad mēbrū nobilius ex mēbro ignobili: est sicut qñ permutat mā apatis pleuresis ad cor/vel pulmonē semp est mala: et silr mala est si permutatur de circūferentia alicuius mēbri ab ipius centrū. et profundat in ipo: et similiter est mala qñ de mēbro intrinseco pmutat ad intrinsecū: sicut cū permutatur apa musculoꝝ pectoris ad pleurā vel pulmonē: et permutationes istis contrarie semp sunt bone. Inquit hip. erysipelā extrasecā. s. exītem intus cōverti malū. Intrinsecus vero exīte3 extra cōverti bonū: et per erysipelam intellexit quodlibet apa: et intelligūtur predicte permutatiōes male: qñ nō fiūt secundū semitā remanētie materie i ipis mēbris nobilibus/vel intrinsecis. Nā si solū fieret per illā transitus materei preter ꝙ remaneret in eis talis permutatio posset esse nō mala/imo aliqñ bona/et cū euentus inde ad extra corpus aut ab illis diuerteret illico ad aliquid mēbrū ignobile/vel ꝙ eēt transitus euacuationis ad extra: et dicunt/ꝙ permutatio apostematis rationalis potest aliquādo a medico fieri et induci sicut quādo trahit materia3 apatis pleure ad musculos extrinsecos/vt patet in sermone. 4. de pleuresi: mortalis semper est a medico fugienda et pro posse fienda.

26

Vetus. q Vibuscunqꝫ in causone tremores fiunt alienatio soluit.

Theod. q Vi per ardores contremiscunt/his delirium affert solutionem.

Leoni q Vi in febribus ardētibus tremores fiūt: delirio soluuntur.

Nicolus l. 2. tra. 2. distin. 3. c. xj. de signis causonis q Vibuscūqꝫ i causone: et c. hūc appᵐ. Gal. in 2º. dixit nō eē hip. qꝫ hip. cōsueuit qñ dicit ex aliquo accñte solui egritudinē per exitem intelligere salutē perfectā: mō certū est ꝙ si mā causōnis permutat ad neruos/ꝙ tremores sequūtur/et ad neruos cōpant cerebru3 coꝝ fundamētū: et sic sequit alienatio. i. frenesis: sed alienatio nō est minus periculo

losa passio qз causon: Jdeoqз nō vr̄ apho. hp. Auic. aūt po/
nens hūc aphᵐ. ait. hip. dixit ꝙ si alicui accidit in febre causo
ne tremor tūc pmixtio mētis solūt ab eo tremorē. Oribasius
vero in sua trāslatione hз hūc aphᵐ. ꝙ tremor soluit alienatio
nē alienationē: ꝛ Auic. verificat cū secundū intentionē suaз: ꝛ
etiā secūduз intentionē Oribasij: Secūduз intentionē suā sic.
Possibile est ꝙ aliquis pp superfluā humiditatē cerebri patia
tur mēbrorꝫ suorꝫ aliquorꝫ tremorē: ꝛ postea patiat̄ causonēз:
ꝛ ꝙ ex causone multi vapores calidi ascēdāt ad cerebrū: ꝛ fa/
ciant permixtionē mentis: ꝛ cū hoc exiccēt cerebri humiditatē
causam illius tremoris: ꝛ sic alienatio soluat tremorē. i. signū
sit ꝙ tremor soluatur/ꝛ intellexit de tremore/qui est passio ner
uorꝫ/ꝛ nō de cōsequēte ad expulsionē ꝛ motū materie mordi
catiue sup sensibilia mēbra quāuis etiā secundū Auic. qui po/
suit hūc aphᵐ. ꝛ. 3ᵉ. possit verificari de hoc tremore cōsequēte
mordicationē materie/ꝛ motū eius sup sensibilia: vt sit sensusз
alienatio soluit causonē in quo sunt tremores. i. est signū cureз
Naз qñ in causone sunt tremores tūc mā q̄ erat in vasis pulsa
ad mēbra sensibilia causat tremores: Signū autē expulsionis
materie ꝛ p cōsequens pfecte cure causonis est vt ɔsequat̄ alie
natio: q: significat̄ ꝙ mēbra neruosa i tm̄ receperūt materiaз
causonis/q̄ sua mordicāte effumatione ē potens facere aliena
tionē/ꝙ amplius de materia nō remāsit in vasis: vñ sequitur
causonis cura: ꝛ i vtroqз sensu Auic. intellexit de alienatione.
leui: nō de cōfirmata: de qua intellexit Gal. cū dānauit aphᵐ
Secūdum vero intentionez Oribasij verificat euз sic vt sit in
causone alienatio mētis/q̄ resoluat̄ per tremorem/q: materie
q̄ ascendebant ad cerebrū ꝛ faciebant alienationē expellūtur
ad membra sensibilia/vnde accidit tremor. i. rigor: ꝛ sic diuer
titur quod ascenderat ad caput: ꝛ prohibet ne iteruз fiat ascen/
sus: vnde soluitur alienatio: Dicunt nō cōtradicūt sibi sapien/
tes predicti: nam vt apparet diuersimode intellexerunt de tre/
more ꝛ alienatione: Gal. nanqз intellexit de tremore ꝛ aliena
tione que sequuntur ad mordicationeз materie causonis/que
ascendit ad cerebrū: ꝛ mordicando facit tremorem/ꝛ apostē/
mando facit alienationem: Auic. autem intellexit de tremore
mēbrorꝫ ex humiditate cerebri/ꝛ de alienatione facta ab hu/
moribus siccis ꝛ acutis: ꝛ Oribasius intellexit de tremore/qui
est rigor/ꝛ de alienatione sicut Auic.

Vetus. q Vicūq; empici: aut hidropici urūtur aut incidūtur/his effluente sanie/ aut aqua multa/et repente omnino pereunt.

Theod. q Vi suppurati/aut aqua intercutem la/borātes urūtur aut secātur/oēs itereūt: si pus/aut aqua uniuersa effluxerit.

Leoni. q Vicūq; suppurati/aut aquā itercutē pa/tiētes urunt/aut secāt/ si pus/aut aqua uniuersim effluxerit oēs moriūtur.

Mes. l. 4. tra. 2. c. 25. de em/piemate.

d Dixit Mesue si in eruptiōe sanies effundat ad cōcauū pectoris & ibi occultet/ad nullā partē declinās tunc opz cauteria tria aut quatuor/aut plura si necessitas expetit imprimi cū cauterio potenti/& perforet pectus vsq; ad locū saniei/& hoc si fuerit in pectore: Si vero fuerit i latere perforet cū sagitella vsq; ad saniem/vt extrahat & exiccet ex ma/ctionibus remouētibus mā3 donec sanies paulatim exiccet in totū: Dūt dz fieri extractio saniei extractione multi numeri/vt cōseruet virtus/& nō resoluat ex vnica multa eūone exalanti/bus i ea spiritibus multis: Dixit.n. Hip. Quicūq; empici vrū/tur/aut incid. his exeūte sanie oio. i. i multa quātitate simul su/bito pereūt pp multā & subitā exalatione3 spirituū: Est.n. que/cūq; talis multa exalatio spirituū dixit Auic. p[1]. 2[a]. cā debilita/tis multe virtutis: & dz fieri hec cōbustio i principio passionis anq; corrosio fiat i pulmōe/vt dixit Ras. 4. anti. autorit. Gal. sup. 6. epid. Dūt q vstio melior q̄ incisio est ad finiēdū mā3 & prohibendū putrefactionē: quecūq; tū habeat fieri/dz fieri i/ter costa3 & costā/& dz eē parua stricta/& i latere i quo cōtinet sanies i sinistro tū latere si habeat fieri fiat i loco magis a cor/de distante: & si sanies cōtinetur in ambobus lateribus fiat in vtroq; latere/non tamen simul/sed prius fiat i latere in quo maior saniei ostenditur quantitas: deinde post dies fiat i alio: & si equaliter sanies in vtroq; ostendatur esse latere fiat prius in dextro/deinde post tempus in sinistro.

e Vnuchi nō podagrizāt/neq3 calui fiūt. Ucteris

f Padones neq3 podagra laborant/neq3 calui efficiuntur. Theod.

e Vnuchi neq3 podagra laborant/neq3 calui fiunt. Leonil.

Unuchi nō podagrizant:ꝛ assignat cā/qꝛ nō vtūtur coitu/ꝛ propterea notant/ꝙ vtētes coitu temperato minus incurrūt dolores iuncturarū/q̄3 eunuchi abstinētes a coitu oio:qm̄ in abstinētibus ꝛ eunuchis multiplicāt super fluitates apte fluere ad iūcturas:ꝛ potissime i eunuchis: quoꝝ virtutes debilitātur/ꝛ ipi lanxant secūdū iuncturas vni uersuꝫ corpus:in debito aūt vtētibus coitu superfluitates ipē cōgrue expurgant:Assignāt etiā aliā causaꝫ:ꝛ est ꝙ eunuchi tpe Hip.maxime deputabant ad seruitia nobilia dominaruꝫ suaꝝ vñ tpe suo debito vtebātur regimine:sup xx°.autē huius apho.dixit Gal.ꝙ patiētes dolores iūcturaꝝ tpe Hip.fuerūt viri ex regimento ꝛ bona dieta/ꝛ ex cōtinentia:Sed ꝙ hoies nostri tpis ad delectatiōes fuerunt decliues icār eo podagrizant/seu podagrici fiunt innumeri/vt puta nimiū exercitati/ꝛ mādūcantes plusq̄3 digerere possint/ꝛ vino inebriati:ꝛ qui vinū potens ieiuni bibunt/ꝛ abūdantes i coitu ex cuius abundātia est/ꝙ multo plures nō eunuchi tanq̄ eunuchi abstinētes a coitu vexantur doloribus iuncturaꝝ:ꝛ subdit Gal. ꝙ si hoies oia predicta peccata nō icidant/sed duo vel tria fiunt i eis nociua/quāuis ergo tpe Hip. pauci podagrizarēt/nō mulieres debite mēstruate/nō pueri an̄ aphrodisiā/non eunuchi/hodie dixit Gordonius aliter vadit negociū:q2 eunuchi ꝛ mulieres ꝛ ois sexus/ꝛ ois etas pp malū regimen podagrizant.

Nicolus i .7. tra.2°.c.3°.ad sciendū qbus magis accidit dolor articuloꝝ huc ꝛ du os subsequentes exponit.

d Dixit Arist.5.de gn̄atione aialiū nullus fit caluus an̄ luxuriā:sed in multis luxuriātibus fm nāꝫ magis fit caluities:ꝛ .n.luxuriari est amissio pure ꝛ nālis caliditatis suple ꝛ nutrimētalis humiditatis. Dixit Arist.5.d historijs/ꝙ puer nō fit caluus/neq3 mulier/neq3 excisus ꝛ ꝯstit dixit Hip.i apho.ꝛ itellexerūt per eunuchos oēs testiculos/quāuis de causa nō habētes aut habētes/sed effeminatos:ꝛ non potentes coire nō factos caluos ante excisionē / siue effemina

Ite i.7.tra.6. c.23.de priuatione ꝛ diminutione capiloꝝ ꝛ caluitie

tionē/ꝛ mulieres quidem quāuis luxuriētur ꝛ coeant non tñ multum emittūt spermatice humiditatis/ita ꝙ remanet in eis materia sufficiens ad copilationem/vel fortasse:qꝛ secundum Aristo.𝔭.de generatiõe aialiū mulier nõ spermatizat/quāuis ergo habeat mulier frigidius ꝛ humidius cerebꝛuʒ viris/non tamen exsiccatur in eis humiditas calida pinguis/ꝛ nõ decalvatur/quia non sic laborat in coitu/nec sic effundit humidum pingue:ꝛ nõ verificatur predicta maxime de mulieribus ꝛ eunuchis semper. In quibusdā .n. potest euenire caluities cū possint in eis inueniri cause caluitiei: sed hoc raro accidit. Ponit etiā ibidem Nicolus cur homo solus caluet/quod dimitto.

29

Uetus. m Vlier non podagrizat:si menstrua non defecerint in ea.

Theod. m Vlier podagra nunq̃ laborat/nisi menstrua defecerint.

Leoni. m Vlier podagra nõ laborat/nisi mēstrua defecerint.

Nicolus i.7. tra.2°.c.3°.ad sciendū qbus magis acci/dit doloꝛ arti culoꝝ quāuis in apho. supe riori de hoc.

a Amplius mulier secundū naturalem purgationem:ꝗ per menstrua fit/si debite fluant/non cōgregat super/fluitates aptas fluere ad iuncturas. pinde dixit hyp. Mulier nõ podagrizat:ꝛc.nõ intelligens defectum eoꝝ secū dum naturā sicut post.50.annū/vel tempoꝛe cõceptionis seu lactationis:sed defectū menstruoꝝ preter naturā:qꝛ tūc cõgre gātur in muliere superfluitates apte fluere ad iuncturas ꝛ cau sare doloꝛem i eis: ꝛ hoc maxime nisi regimine bono ꝛ bona preuisione de euacuatiõe vsa fuerit. Possunt insuper mulieres menstruis stantibus/sed paucioꝛibus/aut abundātioꝛibus in/currere doloꝛē iuncturaꝝ:imo etiā stantibus eis debite quanti tatis:si in malo regimine in sex rebus nõ nālibus regantur.

50

Uetus. p Ver nõ podagrizat añ aphrodisiari.

Theod. p Ver podagra non laborat anteq̃ con/cumbere incipiat.

p Ver podagra non laborat ante usum Leoni.
uenereorum.

i. Ecundũ etatem senes sunt magis dispositi ad dolorem iuncturarum alijs etatibus: Aut.n.hip. puer nõ podagrizat ante aphrodisia3.i.ante spermatis emissionem.s.ante.14.annũ. Ista autẽ ineptitudo pueris inest propter fortitudinem suarũ virtutu3 naturaliũ: Bene.n. digerunt & superfluũ quãti in augumentũ transit corp. Superfluũ vero qualis per debitas regiones expellunt: Iuuenes vero medium in hoc tenent inter senes & pueros.

Nico. vbi supra quãuis et de eo i apho. 28.

51

d Olores oculorum meri potio/aut lauacrum/aut pyria/aut flebothomia/aut pharmacia soluit. Uetus.

d Olores oculorũ soluit/aut meri potio: aut balneum/aut fomentum/aut uena incisa/aut medicamentum epotum. Theod.

d Olores oculorum/meri potio/aut balneum/aut uene sectio/aut medicamentum epotum soluit. Leoni.

s I materia fuerit pauca absq3 repletione capitis & corporis/aut fuerit paucificata sicut in declinatione tunc potus vini competit: sicut intellexit Gal.in cõmento. dicens. Cum sanguis grossus & coagulatus sit in oculis sine plenitudine reliqui corporis medicari tunc conuenit cum potione vini: & sic innuit q in materia grossa & frigida potus vini conueniat sine plenitudine corporis tamen: Digerit enim subtiliando humorem grossum & coagulatum soluit. Idem dixit Auic. de potu vini & de balneo: & sic videre potes q ad exhibitionem vini in obtalmia ille eedem cõditiones dicte in administratione balnei requirũtur: Auic. aũt dixit vinũ purũ non quia noluerit q non debeat esse mixtu3 aqua/vt intellexit

Nico.i.3.tra. 4.c.8. de cura obtalmie per dietã & alias res nõ nãles i generali.

Balneum cōmēto.sed vt daretur intelligi/ꝙ aqua dꝫ eē pauca/vt iuuet solū vinū ad penetrandū ꝛ nō tollat ab eo potentiā sub/tiliationis ꝛ resolutiōis:Paucitas tñ dꝫ esse plus ꝛ minus fm diuersitatem dispōnis ꝛ materie ꝛ mēbroꝝ ꝛ pcipue stomaci. Querūt aūt qdā qd hoꝝ duoꝝ magis cōpetat an balneū an vinū:ꝛ dicēdū ꝙ balneū:q: salte i mā calia ꝯpetit plusꝙꝫ vinū.

Item Nico.i. hocmet cap. paꝝ supra de balneo i lōgū ꝫ dubitaui hec ꝛ.c.9.de cura obtalmie p locālia dꝫ diuersa tēpora.

Dixit Auic.balneatiōis ip:essio.i.subtiliādo mām ꝛ expellēdo/ꝛ euando ipam est iuuatiua post euonē sufficientē:ꝛ ꝓpe si fuerit eua ꝓratio.i.facta ad faciē ꝛ oculos sedans dolorē:ꝛ si sedat est signū ꝙ corpus ꝛ caput sunt mūdi/vñ arguit ꝙ balneū erit cōferens:ꝛ itellexerūt sapientes de balneo dulcis aque debite calide: De isto.n.itelligitur cū balneū absolute ꝓfert:ꝛ ad hoc vt balneū ꝯcedi possit cōditiones quattuor requirūtur.p .ꝙ corpus sit mūdum:q: ante euonē mām agitaret ꝛ poros dilatādo mām ad fluxū pararet.2.cōditio est ꝙ humor sit effusus i venis oculi ꝛ non sit i effundi/mā cū est i effundi i plenitudine capitis vti balneo hō eēt tutū.3.cōditio ē ꝙ mā sit sanguis grossus flegmaticus vel melācolicus/mā i vtroꝗ ꝯfert subtiliādo ꝛ resoluēdo ꝛ in melācolico humectādo. Cōfert etiā i materia sanguinea ꝛ colerica infrigidādo ꝛ remittendo coꝝ acuitatem ꝛ humectādo materiā colericā: Dixit Oribasius super dicto apho.humor colericus facit feruorē:q: incendit: Ipius tñ feruorē p lauacrū tēperabis.4.cōditio est ꝙ obtalmia sit i declinatione/vel qñ mā est digesta/vel pauca/ꝛ tūc nulli dubiū ē ꝙ balneū ꝯfert.

Ité p hoc vide iu.7.super apho.47.oculoꝝ dolores ꝛc.

Tē in eodē tra.cap.9.de cura obtalmie p potionē: vbi loquit de flebothomia ꝛ euone per secessum in obtalmia ꝛ citat aphorismū.vide.

52

Ractus. Theod. Leoni. Nico.i.2.tra. p.su.2.c.9.de regulis cōib9 vomitui ꝛ solutiōi vētris.

Rausi a diaria maxime capiunt lōga.

Vi uitio lingue balbutiunt/ hi maxime ab alui profusione lōga capiūtur.

Albi ab alui ꝓfluuio maxime capiūt.

Rausi:ꝛc.suple vel lienteria:ꝛ Auic.dixit.4.p. tractaͣ li sunt ex eis qui sunt apti colirice passioni quare non tolerant fortem medicinā.i.fortiter soluentem: Nam

ipsoꝝ plurimi collicā incurrunt passionē ex reumatismis suoꝝ capitū.s.fluētibus ad stomacū ꝛ intestina:ꝛ per hoc dedit intelligere ꝙ nō de traulis fm naturā intellexit:sed de eis qui sunt tales ex proprio reumatismo/maxime diutius perseuerato: In his.n.multa humiditas descendens ad linguam ꝛ musculos eoꝝ relaxat eos/quare aliquas lrās maxime liquidas proferre nō possunt/siue ponāt eas loco eaꝝ/siue nō ponāt/ꝛ reponit iste fluxus.16.3ꝰ.sub fluxu cerebrali/qꝛ ab humiditatibus cerebri principaliter procedit:

i Rauli.i.balbutientes ꝛ lrās corrūpentes in locutione abidētes aliquas ex eis maxime liquidas/que sunt.l.ꝛ.r.loco eaꝝ alias ponentes/vel non ponētes intelligens de traulis naturaliter/vel ex multo tpꝛe pp multā humiditatem cerebri ꝛ lingue/a qua vt plurimū fit ꝙ a diaria capiātur longa/q̄ diaria proprie reponitur sub fluxu cerebrali:ꝛ Auic.dixit altheca accidit diaria plurima per altheca intelligens illos/qui nō possunt proferre the/alias el/ꝛ causa in hoc est dixit Auic. qm̄ humiditas dominat supra membra ipsoꝝ neruosa/ꝛ super stomacos eoꝝ cū cōitate cerebroꝝ ipsoꝝ/aut pp cerebrū/aut aliud mēbrū/causatur aūt in eis diaria longa: quia predicta causa est in eis fixa ꝛ mansiua.

Jtē l.5.tra.8 c.20. de pnosticatiōe i fluxu ventris.

33

â Cidum ructuantes nō ualde pleuretici fiunt. — Uetus.

q Vi acide ructant/nō admodum costali morbo laborant. — Theod.

q Vi eructant non ualde morbo laterali corripiuntur. — Leoni.

â Cidū ructuātes.s.frequēter ꝛ pure nō permixte acuitati ꝛ a causa intrinseca/non a causa in cibo vel potu nō valde pleuretici fiūt.i.nō frequēter/sed raro/vt dixit Auic.ꝛ Ras.4.cōtī.adducens apho.ait in habentibus oxiremiam nō accidit pleuresis:qm̄ oxiremia accidit habentibus cōplexionem frigidā flegmaticā3/ꝛ pleuresis est apa paniculi induci costis/qui ex densitate eius nō potest cōcipere humorem flegmaticū nisi raro/ex cuius dicto p3/ꝙ itellexerūt de pleuresi

Nicolus i.4. tra.2.c.24. de pleuresi ꝛ spēcibus eius.

vera fm materiā: Dicūt aliquādo tñ possunt eam incurrere: quia potest quis eē frigidi stomaci/ et inde oxiremiā pati/ et eē calidi epis/ et parnū pectoris/ vnde poterit i eo generari colera apta pleuresim causare: Dixit Ras. ibidē / dico q hic manifestat/ q colerici apti sunt ad huius passionem/ et hic aliqui dicunt/ q si flegmatici aliquādo incurrunt eam nō est in eis hec passio intensa magna.

34

Vetus. q Vicūq calui fiunt/ his uarices non nascuntur magnę. quibuscūq uero innascuntur rursus capillati fiunt.

Theod. q Vi calui sunt his uarices grandes non fiunt: quibus aūt caluis uarices superuenerint/ his capilli denuo subnascūtur.

Leoni. q Vicunq calui sunt/ his uarices magnę nō fiūt: qbus uero caluis uarices magnę superueniūt his rursus capillati fiunt.

Nicolus i. 7. tra. 6. c. 23. de priuatōe et diminutione capillorū et caluitie.

q Vicūq calui: etc. et Gal. in cōmēto. verificat de caluitie impropriē dicta/ q ē ex corruptis humoribus/ que alopitia ē et tinia. Superuenientibus. n. patientibus alopetiaz et tiniā varicibus magnis sanant alopetia et tinia propter transportari māz q faciebat illas ad inferiora. Nā de caluitie proprie sumpta/ dixit Gal. i cōmēto. quis ignorat insanabilē passionez caluicie existere/ quasi dicat nullus. Ioār autem dixit q caluities q accidit i iuuētute curat cū vnctione cū oleo amigd. dulciū/ qm humoris remouet acuitatē: Sed q accidit in senectute impossibilis ē cura eius: et silr voluit Ras. 25. cti: et fortasse pp ista dicit Auic. caluitiei curatio ēst difficilis: Dicunt quidā/ q ista difficultas est propinqua impossibilitati/ est tamen possibile eam retardare anteq̄ fiat.

35.

Vetus. h Ydropicis tussis superueniens malum est pre existens uero sine malo.

a Qua intercutem laboranti si tussis su/ Theod. peruenit malo est.

a Qua intercutem laborantibus tussis Leonic. sepemueniens/malum.

Init hip.in.7.hydropicus si tussim habeat desperatus fit:q habet hoc veritatē si tussis pp hydropē eue/nenit/q nō ex alia cā: Dixit.n.6.apho.hidropicis su/peruenies tussis malū pcedens vero sine malo: Significat.n. tussis eis superueniēs/vt dixit Gal.in cōmento. q humiditas aquosa hydropicoꝝ excreuit adeo donec pertingat ad cana/les pulmonis. Est.n.cōmunicata spiritualibus penetrādo per poros diafragmatis secundū plurimū ad cōcauitatē pectoris: quā postea pulmo ibibit i motu suo: Unde dixit Gal.i cōmen/to q vicinus est suffocationi:q: illa aquositas pōt eē causa suf/focationis eius. Est etiā tussis hydropico mala p viā signi:q: significat humiditatē in tantū additā in ventre/vt cōprimen/do diafragma tussim causet:q tussis pcedens licet sit mala i se nō tamen in hydrope significat bonum aut malū:q idem in/telligendum de constrictione anhelitus.

Nicolus i.5. tra.5.c.24.de hydropisi in spāli.

d Issuriam flebothomia soluit: incidere ue/ro uenam quę intus in talo est. Uetus.

d Ifficultatem urinę uena incisa soluit/in/cidendę sunt interiores. Theod.

d Ifficultatem urinę/uena secta iuuat: Se/care uero interiores. Leonic.

Stranguriam q dissuriā flebothomia soluit: Incidere autem opoꝛtet eam que intus in talo venam q intel/lexit pcedente flebothomia basilicę: Dixit.n. viaticus cura strangu/rie. In initio basilica minuatur ad pꝛohibenduz fluxū humoꝝ ad loca infra: q si passio cum foꝛtitudine fiat opoꝛtet venaz calcaneo vicinā flebothomari:q: hec euacuat de materia cōiuncta apo/stematis: Dixit Ras.io.ptin.ex.2°.epid.difficultas mingendi per minutionem si fuerit ex replone aut apostemate.

Nicolus i.5. tra.io.c.iz. de

Uetus. a Squinâte habito tumorē fieri in guttture bonū:extra.n.côuertitur morbus.

Theod. a B angina detento si tumor in collo ex/ titit bono est:Foras.n.morbus decedit.

Leoni. a B angina habito/si tumor fiat in collo bonum.

a Jcolus de hoc in.7.parti.super apho.50.s.a squinâte habito:rc.

Uetus. q Vibuscūq; abscôditi cancri fiunt nō cu rari/melius est:Curati.n.pereūt citius: nō curati.n.multū tēpus perficiūt.

Theod. q Vibus cancri occulti fiūt eos nō curari melius est/qui.n.curantur celerius pe/ reunt:qui nō curātur diutius durant.

Uetus. c Ancros occultos omnes melius est nō curare:Curati.n.cito pereunt/nō curati uero longius tempus perdurant.

Nico.i.6.tra.5.c.28.de apa nib⁹ matricis & cācro. c Cura cancri in matrice dixit Ser.forte curaf sic dixit hip.quibuscūq; abscôditi:rc. & dixit Altiman.sūme cauēdū est ne ab acuto aliquo medicamine tāgatur: Et.n.dixit Ras.nō tolerat cancer empla & cristeria & supposi toria & alia i qbus fit de calliditate tm̄ quantū est in illis qui/ bus medicaf apa durū/cū dolor penitus non est: quapp dixit Ras.oportet vt curetur cum oleo de chein & camomillino/& adipe anatis & galline & similibus q̄ molliūt duriciē:rc.

Itē i.7.tra.5.cap.de cācro. a It Gal.14.terap.opz te scire q̄ repugnatiua & disso/ lutiua nō opanf i grossa mā̄ sic i subtili:nā si debiles sunt paruā faciūt actionē/fortia xo repugnāt & disso luūt ex apatibus q̄ sunt ex grosso & melācolico humore/subti/ lē partē & nō totū/vñ residuū pmanens induraf ad curādū: & sunt i dicta ipossibilitate curatiōis cācri in extrinsecus existen

bus membris/ et multo magis in intrinsecis. Uerum exteriores cancri possunt aliquando per cirurgiam sanari: Intrinseci vero nunquam imo per cirurgiam additur malitia eorum. Propterea dixit Hip. quibuscunque absconditi: et c. s. per cirurgiam: et Gal. dixit in commento noscens quod cancer occultus insanabilis est et hoc sive fuerit incipiens sive confirmatus: vnde nunquam curatus fuit quin fuerit excitatus/ et exacuitatus absque modo aliquo sanatonis: Sed interficit velociter/ quoniam ego vidi plures ipsos incidere et coquere sistentes in interiori ore ani aut in vulua/ et nullus eorum considerari potuit ipsum vicus et mediante hac cura crudeli multi sunt laborantes/ qui nisi fuissent curati hac cura possibile esset quod durassent per longum tempus et non paterentur de nocumento ipsius nisi minorem partem. vnde si cancer fuerit huius conditionis. s. occultus non curetur. s. per cirurgiam et lauetur erugo eius. s. si fuerit vlceratus/ et curetur dicta et potionibus: et Auic. dixit. multotiens accidit cancer internus occultus et est certificatio in eo secundum quod dixit optimus Hip. s. vt non moueatur/ ne producat ad mortem/ et. si dimittitur sine curatione prolongatur vita cum salute quadam: et causa est quia cancer occultus non potest radicitus extirpari/ et si non radicitus extirpatur non potest sanari / sed additur in eo malitia: quia non vlceratus redditur vlceratus: vlceratus vero fit deterioris conditionis: Dixit. n. Gal. 5. de acc. et morbo/ quod res mala nociua quando mouetur magis nocet: et propter dictam causam est quod cancri extrinseci si non possunt radicitus extirpari non debet curari per cirurgiam: et maxime quia confirmati sunt: quia profundati/ et radicati sunt in membro dicunt quidam quod possunt vocari absconditi.

59

Spasmus fit ex plenitudine aut euacuatione: ita singultus. — Uetus.

Conuulsio fit uel inanitione uel repletione eodemque modo singultus. — Theod.

Conuulsio fit uel ex replexione uel inanitione/ ita uero et singultus. — Leoni.

Similatur singultus spasmo maxime in duobus. s. quia sicut in spasmo nerui et lacerti contrahuntur/ ita et in singultu contrahitur stomacus. 2° quia singultus eisdem modis et eisdem differentijs accidit quibus accidit spasmus. Dixit. n. — Nico. l. 5. tra. 4. c. 57. de singultu vbi ponit quod assimi/

hip. q sicut est spasmus de inanitione & replone/de quo dictū est sup. 2°. aph. quinte part. ita & singultus: & q Auic. dixit ad aliquā similitudinē spasmi eē singultū ð hoc ī logū ibidē Nico.

Item paulo post Nico. i eodē cap.

Alio modo diuidit singultus in suas causas. Dixit hip. spasmus fit de repletione: & c. similiter dixit Gal. i comento eius: & . 5. de accidenti: & post dicta sententiā Gal. 8. mianur corrigens predicta sententiā dixit hip. dixit fieri spasmū de replone & de inanitione/& addit in apho. fere in omnibus exemplaribus ita & singultus. Ego autē dixit Gal. in spasmo tertiā causam pter replonem & inanitionem nullā video addere: Singultū autem video absq his fieri: aliquādo quidē acribus humoribus aut y coribus pharmacosis mordicātibus/quos si vomuerint confestim cessant singultuare: & multi qui diapipereon trāsglutiūt si mox superbiberint vinum penitus singultiant/quorum sum vnus ego. Similiter est de cibi corruptione ad qualitatem mordacem: bene quidem dixit Gal. fecerūt accipientes in apho. plenitudinem large pro vera plenitudine humorali vel aba li/& p plenitudine nō vera: sed similitudinarie in qua. s. accidit additio in substantiā aut accidit superuentus qualitatis nociue/quę sunt causę reducibiles ad veram plenitudinem: & propter hoc Auic. dixit q singultus accidit aut a re nocente/aut a re non nocente: & non dixit ex plenitudine aut inanitione: nam causa nocens reducit ad plenitudinem/non nocens ad inanitionem.

Item Nicolus in tertio tractatu tertio cap. 7. de spasmo & ð differentijs spasmi ī longū/& adducit aphorismum.

40

Uetus.

Quibuscūq dolor fit circa hypocundriū sine flegmone febris his superueniens soluit dolorem.

Theod.

Quo ilia dolores fatigant sine inflāmatione: his febris supueniēs soluit dolorē.

Leoni.

Quibus dolor circa iliū fit absq inflāmatione. his febris supueniēs morbū soluit

Ubicuq; dolor fit in hippocond. sine flegmone q suple ꝛ circa quãcũq; aliam partem corporis/ꝛ sine magna repletione/q̄ suple si fit a materia frigida vẽtosata/vel nõ ventosata/sed extendente/febris superueniẽs soluit dolorem/ꝛ verificat̃ de febre effimera vel humorali remissa/nõ existente in corpore replectione humorali magna/naꝫ si talis replectio magna i corpore fuerit licet febris superueniret in longitudine ipius cõsumendo materiã illam tandem solueret doloreꝫ. In principio tamen sui euentus augeret illã repletionem agitando materiã/ꝛ cõuertendo eam in ventositateꝫ ꝙ faciendo materias ad locũ fluere: ꝛ sic faceret i flone.

Nicolus i. 5. trac. 5. c. 20. de dolore ẽpis.

i Tem de hoc apho. tangitur in. 5. tra. 2°. cap. 2°. de generali curatione dolorıs. sed idem.

41

q Vibuscũq; sanies facta in corpore non manifestatur: his propter spissitudinem saniei/aut loci grossitiẽ nõ manifestat̃.

Uetus.

q Vibus suppuratũ quid in corpore abditum nõ inotescit id propter crassitudinem puris/uel loci delitescit.

Theod.

q Vibuscũq; suppuratio in corpore existens nõ inotescit his ob crassitudinem puris/aut loci non inotescit.

Leoni.

c Um videris apã qd̃ multũ accipit de profundo mẽbri diu morari/deinde augeri in eo dolorẽ iflãmationẽ/ꝛ rubedinẽ/ꝛ pulsationẽ remitti/ꝛ tensionẽ eius: ꝙ soliditateꝫ liniri/ꝛ infirmũ inuenire quietẽ/ꝛ pruritũ quẽdã i loco eius/tũc iudica certe saniẽ ibi fore factã/quã tactus inuenire nõ potest pp grossitiẽ cutis/ꝛ carnis superstantis ei: Dixit hip. quibuscũq; facta san. i corp. s. aliquo membro extrinseco nõ manifestat̃. his ꝓpter saniei spissitud. aut loci/aut vtriusq; vt dixit Gal. i cõmentato. nõ manifestat̃. Profunditas tñ saniei ꝛ eius elongatio a superficie est imediata cã i cõprehensionis eius/ꝛ eius elõgationis cã fuit materie grossities/p quã nõ potuit ipaꝫ nã facere mãꝫ p illius substãtiã penetrare/ꝛ mẽbra

Nicolus i. 7. trac. 5. c. 44. de exituris in signis.

soliditas/aut est ex densitate sue sube/aut sui grossitie / aut sui multitudine: et propterea quanto soliditas membri et maxime que procedit ex grossitie et multitudine maior fuerit tanto comprehensio saniei supposite per tactum difficilior fiet: et idem .4ª.3ª. voluit Auic.

42

Vetus. I Ctericis si epar durum fiat malum.

Theod. a Rquatis iecur effici durum male est.

Leoni. m Orbo regio laboratibus si fiat epar durum malum.

Nico.l.5.tra.6.cap.4.de signis spe. ictericie nig re et viridis et de hoc et l.4.aph.64.

Int hip. 4.reg.acut. et etiam.6.aphor. et allegat ab Auic.15.3.cap i ictericia si epar est durum est significatio mala/quia significatur epar apostematum esse apostemate duro: vnde redditur incurabilis.

43

Vetus. Vicumque splenetici a dysenteria capiuntur: q his supueniente longa dysenteria hydrops nascitur aut lienteria/et pereunt.

Theod. Ienosis qui a difficultate intestinorum ca l piuntur. Si ea ipsa difficultas longa est/ aqua intercutem superuenit: aut leuitas intestinorum: atque ita interimentur.

Leoni. Vicumque lienosi a difficultate intestinorum q capiuntur his superueniente longa difficultate intestinorum: aqua intercutem/aut leuitas intestinorum aduenit: et moriuntur.

b Huius aphorismi expositio ponetur super apho.48. huius parti.s.spenetici etc.

44

Vetus. Vibuscumque ex stranguria yleos nascitur: q hi in septem diebus pereunt: si non febre superueniente multum urina fluxerit.

q Vibus per stillicidiū urinę superuenerit uoluulus intra septimū diem moriūtur: nisi febre supueniēte urina effluat satis. — Teobd.

q Vibus ex stillicidio urine yleos superuenerit in septē diebus pereūt / nisi febre superueniente satis urina fluxerit. — Leoni.

d Dixit Ras. 8. ptiū. ex. 6. aph. i quo accidit dissuria i colica opilata: et yleos mouet aū. 7. diē: nisi supueniat febris et emittat de eo vrinā superabūdantē: et Gal. dixit nō cognosco in hoc causam. — Nico. l. 5. tra. 8. c. 41. de signis colice in fine.

e Et ileos quidā fm Hip. 6. aphoꝝ qñqꝫ accidit successione stranguriе: vñ dixit Auic. cū accidit ex destillatione vrine ileos inquit Hip. morit illе cuius est i. 7. nisi febris accidat / et currat ex eo sudor plurimus. apho. tamē dicit nisi febre superueniēte multū vrina fluxerit: et Gal. qdem dixit i cō. ꝙ ignorat causam in hoc. s. quare est ꝙ ileos ex strāguria inducit mortem in septimo. — Jtē i eodē tractatu. c. 52. de passiōe iliaca.

q Ubicūqꝫ strāguria siue fit etiā guttatim vrine emissio ileos inascit in. 7. diebus pereūt: suple vel ante fm intēsionē doloris / et debilitatē virtutis: et rō est q2 fortibus doloribus affligunt. Si tñ patientibus stranguriā ileos inato multa fluxerit vrina supueniēte febre. s. remissa vel effimera saluātur: et ideo subdit Hip. si nō feb. superueñ. multa flux vrina: et Auic. dixit experimētū est in pluribus hoīs et dictū est ab Hip. et Ras. ꝙ q hñt difficultatē vrine et aduenit ei post ipaȝ tenasmon suple et inde superueniat ei ileos moritur in. 7. nisi accidat febris et prouocationē vrine faciat multam: et filr dr in libro de morte veloci: et ideo notant quidaȝ ꝙ febris dȝ esse talis / ꝙ aperiat et liqfaciat vt superabundans fluat vrina: aliqñ strāguria / vt pȝ i cō. est cā ileos eo ꝙ pōt vesica plena aut inflata cōprimere rectū intestinū sic vt feces nō egrediantur deorsum / quare redundāt deorsuȝ et causant ileos: et aliqñ intestina grossa et subtilia cōpatientia vesice in stranguria pñt incurrere i ileos: Et Gal. etiaȝ in fine cōmēti voluit: ꝙ possit p strāguriā et suā causaȝ causari ileos cōicatis flegmatibus intestinis grossis et grossa ventositate: et non voluit ꝙ strangurial — Jtē i. 5. tra. x. c. xj. de stranguria in fine.

causet ileos/q; cōprimat vesica itestina gracilia/ita q̄ sit īme diata causa eius:sed bene voluit q̄ possit eē cā mediata:⁊ q̄ñ sic coniunguntur strāguria ⁊ ileos/quāuis fiant ex humoribus frigidis sunt tñ morbi acuti rōne infestatiōis ⁊ periculi/⁊ rōne cite terminatiōis:quā terminatur in p̄ma. 7ª. vel ante a die sup veniētis ileos. Cūq; Gal. dixit i dicto cōmēto. q̄ humores crudi ⁊ grossi sūt accidētia ileos nō voluit q̄ isti humores sequātur ad ileos/imo ileos sequitur ad ipos ⁊ ipi sunt cā eius:sed p̄ accidētia intellexit/q̄ ipi sunt accidētales cause ileos/⁊ vocauit eos accidentia.i.accidentales causē/ pro tanto q̄ ileos vt plurimum contingit propter apostema.

i Tem notandū est pro expositione Nicoli dicti Gal. in 2º. de humoribus grossis qui sunt accidētia ileos: secūdum traslationē nouissimā nō habet locū/cuius verba sunt hec. Multitudinē igitur humoꝝ crudoꝝ vna cūm multa frigiditate melius est talium in ileo casuū qui dicti sunt causam arbitrari: ⁊c.

n Otandū est etiā q: hic aphō. fuit dubius Gal. quem Auic. i 5.3ª.cap. de ileos adducit:⁊ dicit Gal. ignorasse causaz:quam ipe etiam nō reddit: Matheus de Gradi cap. de iliaca ⁊ colica bene de aphō. isto : ⁊ in cap. de difficultate vrine:que propter longitudinē dimitto. vide.

45.

Vetus. u Vlnera quecunq; annua fuerint/uel lōgius tēpus habentia:os necesse est emitti: et cicatrices fieri cōcauas.

Theod. i N ulceribus annuis/aut etiā diuturnioribus/os discedere cicatricesq; effici cauas necesse est.

Leoni. u Lcera quecunq; annua sunt/aut etiam diuturniora/os abscedere est necessariū et cicatrices cauas fieri.

Nicolus i.7. tra.4. c.41. d corruptione ossis. c Orruptio i osse aliqñ accidit a cā extrinseca: vt a materie ꝑpone corrūpēte/aut a supflue calida resol uēte spūm vitalē a mēbro. Intrinseca vero q̄ñq; est

humiditas mala remolliens substātiam ossis:vñ accipit os a corruptione/ꝛ putrefactiōe/aut est vlcus prauū cuȝ antiquat: Tūc.n.virulentia eius mala attingens os corrūpit eius ꝯplo/nem ꝛ putrefacit ipm:qđ itellexit Hip. cū dixit vulnera q̄cūq̧ antiqua fiūt vel annua:ꝛc̄.cuius necessitas emissiōis est/q: cor rūpitur ꝛ putrefit a frequēti effusione virulentie vlceris super ipm aut est humor acutus corrodens os/ꝛ corrūpit ꝛ corru/ ptio quidē ossis q̄nq̧ accipit solū partē supficiei eius:ꝛ q̄nq̧ accipit suā profunditatē:ꝛ q̄nq̧ procedit corrūpendo partem post partem/donec totum os corrūpatur.

46

q Vicūq̧ gibbi ex asmate fiunt/aut tussi: Uetus. ante iuuentam pereunt.

q Vi gibbi ex anhelitu/aut tussi efficiun/ Theod. tur ante pubertatem intereunt.

q Vi gibbi ex asthmate/aut tussi efficiun Leoni. tur ante pubertatem moriuntur.

q Uicūq̧.s.ifantib⁹gibbi fiūt:ꝛc̄. Ras.xj.ꝯti.hūc aph^m afferēs dicit:q̄cūq̧ gibbi fiūt ex asmate aut tussi/ante ortū pilor̄ i pectore peūt:q̄n q̄n gibbi fiūt absq̧ paus siōe vel cā manifesta erūt ex nascētia iteriori expellēte spōdiles spine/q̄ nascētia si fuerit ex vltima grossitudine humor̄ idige/ bilis ē:q: ex subtili resolueret:ꝛ iō iterficit/q̄n acadēs i pdi cto tp̄e nō pmittit pectus dilatari/ꝛ extēdi/vt quātitas oppor/ tuna aeris frigida cordi ꝛ pulmōi attrahat/ꝛ ex ānhelitus stri ctura iterficit:ꝛ lȝ nascētia ipa maturet credit q̄ tp̄e eruptiōis saniei patientē iterficeret cū sit magna:ꝛ sunt vba Gal. in ꝯc̄. ꝛ silr Auic.adduxit dictū aph^m. Dñt ꝛ silr pōt fieri ali⁹aph.i. q̄ si i iuuenibus ex dictis causis fiat gibbositas/q̄ añ senectu/ tē vel saltē antē seniū pereūt:q: nō multo tp̄e viuūt: ꝛ vt dñt apho.iste vificat de gibbositate iteriori ꝛ silr dixit Auic.

Nicolus i.7. trac. 3°.su.2°. c.40.ō hibbo sitale.

47

Vibuscunq̧ flebothomia/aut pharma/ Uetus. q cia confert:hos uere flebothomare:aut pharmaciam dare conuenit.

Theod. Vi leuandi sanguine sunt/aut medicamento purgandi: his uerno tempore uel cultello soluenda est uena/uel medicamentum adhibendum est.

Leoni. Vibuscũq; uenę sectio uel purgatio cũ medicamento conuenit/hos uere purgare uel uenam incidere.

Nico.i.2.tra. p̄.su.2.c.7.de rebus a qbus sumit indicatio de euõne fienda.

Rebus nõ nãlibus sumit̃ indicatio de eũone: p̄cipue ab aeris cõstitutione/anni tp̃e: & regimine p̄terito/& regione: Tempora magis apta eũoni sunt ver & autũnus. Ait.n.Hipp. quos op3 pharmacare aut flebothomare vere & autũno fieri op3: vere quidẽ q2 tp̃s temperatũ est: & virtus in eo fortior existit: Uel etiã mediat inter hiemẽ in qua humores multiplicãtur/& estatẽ in quo timetur de illo2 humo2 motu & ebullitiõe: Jdeo corpora sunt vere magis purgationibus apta. Nõ.n.sunt vere humores q̄eti & imobiles/vt hieme: neq3 fluxibiles & agitati/vt i estate: Autũno vero post ver corpora sunt magis eũonib9 apta/q2 tp̃s minus distẽperatũ ẽ q̃3 estas & hiems. Uerũtñ q2 i autũno virtus ẽ debilior q̃3 i vere eũo cautius & leuius ẽ fiẽda. Jn estate vo ab eũone ẽ abstinẽdũ: Ait.n. Gal.p⁹ ad Glauẽ.sufficit corporibus n̄ris in estate qđ resoluit̃ i fumũ & sudorẽ. Nõ posset.n.corpus humanũ p medicinã eductionẽ simul & ex tp̃e cõsũptiones tolerare. Sed cito trãsiret i ethicã & ptisi3: neq3 posset cõgrue tolerarẽ flebot. q2 sang. extracto tũc colerici humores estate multiplicati super calefierẽt/acuerẽtur & furerẽt. Silr i hieme ab eũone abstinendũ est: q2 frigidi humores multiplicati tunc non possent facile educi p pharmaciã: neq3 ẽt flebot.i hieme ẽ ne educto ex corpore sang. frigidi humores ãplius ĩfrigideñt/& icrudent: Propterea dixit Auiẽ.p¹.4ª. Caue i flebot. ne ad alterã dua2 re2 p̃ducas.s.ad colerico2 ebulllitionẽ/aut flegmatico2 cruditatẽ. Neq3 insup d3 fieri eũo hieme ne calor nãlis defectũ inde patiatur: & nõ valeat aeris frigiditati resistere/& penetrationẽ eius in interiora corporis prohibere: nec nõ vt prohibeant accidentia mala solita euenire ex euacuatione in hieme/vt de torsione ventris/tenasmone/disenteria/& similibus.

f Pleneticis supueniens disenteria/ bonū. Uetus.

l Ienosis difficultas intestinorum superue niens: bono est. Theod.

l Ienosis difficultas intestinorum super/ uenlens/bonum. Leonl.

T Auic. dixit hip. dixit. f. 6 aph. splenetidis dissente/ ria superuenies bonū/ potuit itelligere de diaria/ q̄ fm plurimū. p. supervenit/mā nondū putrefacta/nec multū adusta: potuit itelligere de disenteria vera nō vera: Auic. exponēs dixit. qñ accidit splenetico fluxus ventris cū sanguine est melius q: spargit cū eo mā splenis: sic est bonū p viā cause p viā signi: q: significat fortitudinē virtutis in expellendo: dixit notāter hip. supueniēs/vt indicaret/q de cretica expulsione nō sinthomatica itelligeret: proprie cū du rat fluxus debito tpe correspondenti materie expellēde/i quo fluxu quotidie diminutio tumoris splenis apparet: ideo sub/ dit/q si perseuerauerit fluxus siue creticus siue sinthomaticus fuerit non resoluit per illū splen aduenit ei lubricitas perdu cens ad hidropisim/mediante cōitate facta epi: est vt pluri/ mū asclites/ ego vidi ex hoc sequi hidropem finaliter mor tē multotiens: cā in eo est dixit Auic. dominiū frigiditatis super epar intestinorū totius corporis: maxime hoc acci dit si fluxus fuerit melācolicus disentericus cū sit disenteria de terior morbus/q̄ duricies splenis: timetur de corruptione in testinorū propter longum transitum materie male super eis. vnde hippo. eodem. 6. ait. Quicūq; splenetici a diaria capiū/ tur longa/his superueniente longa disenteria hidrops innasci tur aut lienteria pereunt.

Nicolus i. 5. trac. 7. c. 7. de passiōib[9] sple nis malitia cōplōnis eius.

e

d

Jxit Auic. cum non est humori melācolico proprie/ tas dicta: q. s. non ebullit super terrā/nec habet odo rem aceti/tunc est superfluitas/quam expellit natura: sperantur cū ea sanitas: hoc si euenerit post signa digestio/ nis in egritudinibus melācolicis: de qua dixit hip. splenetics teric. disenteria superueniens bonum.

Jtē i. 5. tra. 2. c. 5. de signis fluxus iestina lis siue disen

Uetus. Quibuſcūq; tumores podagrici fiūt i.xl. diebus deferueſcētes reſident.

Theod. Podagrici morbi inflāmatione ſedatā in quadrageſimum diem deſiſtunt.

Leoni. Quicūq; morbi podagrici fiunt/hi ſeda/ta in quadraginta diebus inflāmatione finiunt.

Nicolus i.7. trac.2°.c.5.de terminatiōe doloꝝ articu/loꝝ.

Dolor articuloꝝ eſt egritudo cronica ſꝫ redditus ſuo/rū paroſiſmoꝝ:ipſe autem poſtq̄ꝫ plures tranſierit pe riodos adeo fit maſſiuus vt comitetꝰ patientē vſqꝫ ad finē vite ſꝫ plurimū particulares paroſiſmi aliqui ſunt breues aliqui lōgi/aliqui medij:⁊ hoc ſm diuerſitatē materie peccan tis. Nā ſi mā fuerit ſubtilis calida ⁊ acuta paroſiſmus termi/nabitꝰ in.4°.vel ante:⁊ vltra ſm diuerſitatē materie. Si vero mā doloꝝ nō fuerit oīo calida acuta/ſed media:q2 mixta ⁊ ē illa q̄ iuenitꝰ vt plurimū/vt dictū ē i cap. 2°.tūc eiꝰ paroſiſmus terminabitꝰ i.40.die/aut aū illū/aut raro ptraſibit ipm.niſi ad ueneit i curatione error: Mā.n.tali mō medio ſe hñs eſt mā morboꝝ cōuerſiuoꝝ acutoꝝ/quoꝝ criſis.40.dies eſt: ⁊ de his loqꝫ ēs Hip.dixit.quibuſcūqꝫ podagrice egritudines fiūt: ⁊c. ⁊ idē dixit Raſ. Dñt ſm variā mixtionē humoris calidi cum frigido fit variatio dierū criſis eius infra.40.dies:nā quanto plus de humore calido erit i mixtione tāto citior erit termina/tio/ita vt terminetꝰ i.2°.⁊ ſi humor calidus nō i tm̄ dominabi tur ſupra frigidū terminabitꝰ i.14.die:⁊ ſic diuerſimode ſecun dū maiorē ⁊ minorē mixtionē humoris calidi. Dñt notanter dixit Hip.deferueſcētes reſident.ꝑ.vt oſtendat/ꝙ nō loquitur de podagra proueniēte a mā pura frigida:qm̄ talis podagra nō habet reſidere deferueſcēdo.2°.ad denotādū ꝙ talis poda gra nō ſemp i dicto termino reſidet p totalē reſolutionē mate rie facietis ipm/lꝫ q̄nqꝫ ſic terminetꝰ:verū q̄nqꝫ determinabitꝰ p ſolā deferueſcentiā caliditatis ⁊ moleſtia:⁊ hoc aut multuꝫ paucificata/vel totaliter cōſumpta mā calida/aut reſoluto ſub tili remanēte groſſo infrigidato nō potente caleſacere nec do/lores cauſare. Si aūt mā doloꝝ iuncturarū fuerit mā frigida tūc criſis eius fieret poſt.40.diē.⁊ variabitꝰ eius criſis ſecūduꝫ

ꝙ eius materia fuerit magis vel minus grossa ⁊ cōpacta/ita vt aliqñ extendatur ad.50.diem aliqñ ad.80.diē vel vltra.

50

q Vibuscūq; cerebrū sursum cōcutit̄ ne/cesse ē febrē et fellis uomitū supuenire. Uetus.

q Vibus cerebrū precisum est his febrē:et bilis uomitū superuenire/necesse est. Theod.

q Vibuscūq; precidit̄ cerebrū/his necesse febrē et bilis uomitum superuenire. Leoni.

q Uibuscūq; cerebrū in sursum cōuertit̄.i.vertitur siue mouet̄ ꝯ nāꝫ in qua motione agitat̄ ⁊ mouet̄ versus sursuꝫ ꝯ suā grauitatē/q̄ agitatio ⁊ cōtusio accidit ei ꝑp motū localē fortē ⁊ subitū eueniente ex ꝑcussione ⁊ casu siue sequatur ad ipam ruptura manifesta siue non necesse est febrem ⁊ fellis.i.colere vomitū sequi/⁊ causa est q: cōtuso.i.agitato cerebro propter agitationeꝫ fluūt ad ipm humores ꝑcipue colerici qui sunt magis apti fluere/⁊ causant i ipm apa calidum/ad quod propter cerebri dignitatē ⁊ colligantiā quaꝫ habet cuꝫ corde sequit̄ necessario febris:⁊ vomitus accidit:qꝛ dolente ⁊ cōpatiente stomaco ad lesionem cerebri defluit ad ipm colera ledens ipsum/que sua leuitate ascendit ad os stomaci/⁊ inde est ꝙ expellitur vomitu:⁊ hoc est secundū pluriimū: Contingens tamen esset ꝙ expelleretur in secessum:⁊ contingens est ꝙ ad stomacū defluat flegma liquiduꝫ/⁊ accidat inde vomitus flegmaticus:⁊ secessus flegmaticus. Nicolus i.7.tra.4.c.50.ꝺ solone capitis eueniente vul neri capitis in generali.

i Tē i.5°.tra.5.cap.2°.de anathomia neruoꝝ declarat dictum Gal.super hoc apho.s.ꝙ nerui sunt initium ⁊ fundamentum cerebri.

51

q Vibuscūq; sanis dolores repente fiūt:et continuo sine uoce fiunt:et stertunt:pereunt in septem diebus:si non eos accipiat febris. Uetus.

Theod. q Vibus bene ualentibus dolores subito accidũt/statimq; obmutescũt et stertũt itra septimũ diẽ peũt:nisi febris pheda.

Leoni. q Vicunq; sani dolore capitis repente capiunt:et statim muti fiũt et stertũt i septẽ diebus peũt/nisi febris apphẽderit

n i Icolus ẽ hoc supra i.5.apho.6.si iebriat' aliqs: et c. Tem Nicolus in.3.cap.2ᵒ.de virtute animali sensitiua in generali declarat dictum Gal. in hoc cõmento de actione nobilissime virtutis.

52

Vetus. a Ttendere oportet et iudiciũ oculoꝝ in somnis.Si.n.quid albi appareat cõmissis palpebris/nõ ex diaria exñte aut pharmatie potiõe:malũ signũ et mortale ualde.

Theod. o Culoꝝ suspectiones etiã p somnũ obseruasse cõsiliũ est. Nã si quid cãdide partis ispicitur palpebris nõ undiq; sibi cõmissis: nec alui fluor/aut medicamẽti potio incã ẽ:prauũ hoc signũ letaleq; admodũ est.

Leoni. o Portet uero et cõsiderare oculoꝝ i dormiẽtibus suspectiões.Nam si quid albũ comissis palpebris sub inspicit neq; ex alui pfluuio/aut medicamẽti potione istud cõtingat malũ est signũ:et letale ualde.

Nicolus i.2ᵒ. tra.5.de pnostic.c.8.de signis sumptis ab oculis. d Ixit Hip.p. pnosti.opz ẽt videre/qd de oculis i somno videat. Si.n.sola alba videãtur subclusis palpebris:neq; solo p se/neq; p catarticũ pcesserit/neq; ex ɔsuetudine hoc euenerit mortale signũ timebis: et in.6.aphoꝝ dixit opz attẽdẽ et iudicia oculoꝝ i somnis qd albi appareat cõmissis palpebris nõ ex diaria/neq; ex pharmacia multũ sol

uente/supple neq3 ex aliis cā primitiua exsiccāte/vt tedio/angu stia/vigilia/cibi priuatione/⁊ similibus malū signū est ⁊ mortale valde:⁊ sitr si palpebre inuerse sint/aut liuide: ⁊ sic dixit Auic. Dixit Galen .dico q accńs hoc accidit a debilitate virtutis mouētis palpebras ⁊ est iterficiēs/si nō fuerit euentus eius a causis extrinsecis. Cause aūt extrinsece ad inducendum hoc accńs op3 vt sint ꝯseaute cū vehemētia virtutis/vt ꝓster/nāt virtutē ⁊ mollificet eā. Sicē solō vētris magna ⁊ alia dicta supra: ⁊ dixit Auic. si remanet oculus in vigilia apertus ⁊ opponit ei digitus ⁊ nō palpitat ē significatio mortis:⁊ dixit vehementia apertionis oculi iterum cum alienatione ⁊ debilitate est mortale.

53

d Esipientie cum risu quidem factę securiores molestę uero cum tristitia. — Uetus.

d Eliria quę cū risu accidunt tutiora sunt: q̄ quę serio. — Theod.

d Esipientie q̄ cum risu fiunt securiores:q̄ uero cum studio periculosiores. — Leonl.

Esipientie.i.nocumēta virtutū moraliū cū risu facte securiores sunt.s.ad curandū faciliores/⁊ minus molestantes cerebrū:siue etiā sunt magis incolumes/vt dixit Auic. Sed q̄ sunt cū sollicitudine.s.cū planctu ⁊ timore ⁊ tristitia/seu etia3 cum ira sunt moleste:q: minus incolumes: difficilioris curationis/⁊ magis molestantes nā3 cerebri.

Margin: Nico.l.3.tra. 2°.su.5.c.ꝑ.de lesionibus virtutū cerebri in generali.

Ermixtio rōnis cū risu est magis incolumis:q: significat mā3 sanguineā ad risum de sui nā excitantē. vn̄ de ꝓprietatibus sang.ꝓl'onis est eē ridentē suple ⁊ q̄ est cū timore aut sollicitudine est minus icolumis:q: significat materiā melācolicā/de cuius proprietate est inducere timore3 ⁊ tristitiā/⁊ difficilius remouetur:sicut sanguis qui est melācolicus oppositus oppositū operatur:⁊ que est ex humoribus aliis est inter predictas mediocris. Dixit Auic. magis incolumis etiā est q̄ est fm quietē.i.cum quiete/q: significat materiā magis mitē:⁊ minus acutā:⁊ deterior est q̄ est cum rixa agitatione ⁊ audacia:q: significat materias multū acutas.

Margin: Item i eodē tra.c. 2°.de ꝑmixtiōe rōnis siue de lesione virtutis cogitatiue.

Uetus. IN acutis passionibus cum febre luctuosa suspiria malum.

Theod. IN affectibus acutis qui affligant cum febre suspiria luctuosa mala sunt.

Leoni. IN acutis passiōibus quę cū febre sunt: luctuosa suspiria malum.

Nicolus i.2. tra. 5. de pronosticat. c. 19. de signis sumptis ab operatiōibus virtutis vitalis. IN acutis passionibus cū febre .s. compositis luctuosa suspiria .i. cū alta voce conquassatiua/ et lamentatione composita malū: et hic modus anhelitus est vnus de modis spiritus offendentis qui dicit luctuosus: qr assimilatur anhelitui lugentiū: de quo dicūt/ qp potest hoc intelligi dupliciter vno modo/ qp anhelitus fiat diminutiue cū luctuoso suspirio et vere lamentabili/ qui fit propter doloris vehementiā: alio modo qp fiat anhelitus interfectus sicut fit in plorantibus pueris propter impotentiā virtutis mouentis pectus ad complendū anhelitū/ et qr causatur quidā anhelitus duplus eo qp vbi in vna vice debet virtus sufficienter inspirare vel expirare non facit hoc sed facit duos anhelitus interfectos: et est malus p viā cause/ qr nō debite satisfacit eventationi cordis vnde inflāmatur: et est malus per viam signi: qr vt dixit Gal. in cōmento significat aut nimiā siccitatē aut nimiā virtutis debilitatē/ aut spasmū lacertorum pectoris/ aut omnia simul: Sicut etiā dixit Auic. x. 3i. de anhelitu duplo circa finem capituli: non ergo semper significat spasmū cum possit etiā ab alijs causis prouenire: Sed tamen i febribus acutis intensio vt plurimū significat spasmū de maniitione caloris illo subtili febrili nimiū exsiccante partes pectoris: Dixit Auer. 4. coll. cū fuerit anhelitus interscisus est signum malum/ quoniam spasmum fore in musculis pectoris significat: et dixit quādo anhelitus fuerit interdum fortis/ et quādoqꝫ occultatus malum est perturbationeꝫ mentis significans: nisi quādo in cōsuetudine est: Dixit Raf. i 6. cōtiñ. quotiens fuerit anhelitus malus ex apostemate in instrumentis spiritus cū febre causonica malū erit valde.

Item Nicolus in. 4. tra. 2. cap. 11. de speciebus anhelitus malū idem.

p Odagrica et maniaca uere et autũno moventur ut in pluribus. — Vetus.

p Odagrici morbi uere et autũno magna ex parte mouentur. — Theod.

d Olores podagrici uere et autũno magna ex parte mouentur. — Leoni.

q Quãuis dolor articulorꝫ omni tẽpore anni/ꝛ oĩ aeris cõstitutiõe euenire possit: Dixit tñ Hip. ꝙ podagrica passio vere ꝛ autũno mouetur vt in pluribus. i. secundũ plurimũ: ꝛ causa est q: illis tẽporibus reperiũtur in corporibus materie magis apte fluere ad iuncturas. Ideoqꝫ tertio aphõrꝫ artetica iter egritudines vere aptas euenirẽ numerauit: deinde dixit ĩ autũno ẽ sciades. i. sciatica sumens sciaticã pro quocũqꝫ dolore articulorꝫ. In hieme ẽo humores ꝯgregati ꝛ quieti vere superueniẽte dissoluũtur ꝛ fluũt: in autũno ẽo virtutes sunt debilitate ꝛ vie amplificate: tẽpus est inordinatũ: humores sunt subtiliati: q: aptitudinẽ hñt ad fluendũ: ꝛ ideo dixit Auic. ꝙ aptiora tẽpora ad hoc vt in eis eueniant dolores iũcturarꝫ/ꝛ podagre sunt ver vel per motum sanguinis ꝛ humorũ in eo/ꝛ autũnus propter malitiã humoris/ꝛ antecessione dilatationis pororꝫ in estate ꝛ ex calore qui fortis fit in die: ꝛ dixit Gal. in 6°. apho. eunuchi: ꝛc. ꝙ apti ad hos dolores primũ fuerũt podagrici/deinde artetici: ꝛ hoc ſm plurimũ. — Nicolus i. 7. trac. 2. c. 4. ad sciendũ qbus tẽpib' magis accidat dolor.

m Maniaca passio: ꝛc. ſm plurimũ: ꝛ vere qdẽ q: in ipso habet motũ mã melãcolica: ĩ autũno vero pp adustionẽ pcedentẽ in estate pp ipsius autũni malitiam. — Itẽ i. 3. tra. 2. sũma. 5. c. 6. de mania.

56

i N melancolicis egritudinibus piculose eruptiones: aut apoplexiã/aut epilesiã: aut spasmũ/aut cecitatẽ/aut maniam significat. — Vetus.

a Tribiliariis morbis in pericula hęc decũbitur: stuporem corporis/aut cõuulsionem/aut furorẽ indicãt aut cecitatẽ. — Theod.

Leonl. N morbis melācolicis ad hęc periculo
i si decubitus: stuporem corporis/uel cō
uulsionē/uel furorē/uel cecitatē signāt.

Nicolus l.5. tra.2.su.5.c.7 de mīa in sigmis.

b Iste est hipp. & ponitur .16. ꝑticū. in melācolicis egritudi
nibus adhuc periculose erupte sunt .i. periculose sunt
terminationes earū per viam deriuationis/quādo ma
teria earū erumpit .i. mittitur pellitur extra locū in quo erat ad
alia loca: quoniā talis eruptio dixit hipp. aut apl'iaʒ/aut spa
smum/aut maniā: &c. vel alias similes egritudines significat:
quasi dicat periculū est egritudines melācolicas terminari ad
alteram dictarum egritudinū: quod erit secūdum cōtingentiā
fluxus & deriuationis materie ad distincta loca corporis. Nā
si fluit ad ventriculos cerebri ledēs eos apl'iaʒ faciet si ad ner
uos spasmum: Si ad oculos cecitatem: & ipsa materia si adu
sta fuerit & fluxerit ad medium ventriculuʒ cerebri faciet ma
niā: & si ad alia mēbra causabit in eis egritudines.

57

Ctemo. a Popletici maxime fiunt etatibus a .xl.
annis usq; ad .lx.

Theod. a Tupores attoniti potissimū ueniunt a
quadragesimo usq; ad sexagesimum.

Grtus. a Poplexię autem fiunt maxime a qua
dragesimo anno usq; ad sexagesimū.

Nico.l.3.tra. 2.su.5.c.14.de apoplia.

a Popletici maxime fiunt: &c. & intellexit maxime de
facta ab humore melancolico/qui in illa etate magis
multiplicatur: quāuis etiā flegmatica possit fieri i ipa
etate multiplicato flegmate per viam indigestionis: Sed ma
gis fit post eam etatē .s. in senio quādo flegma valde multipli
catur: Dixit Auicē. aplīa plurimū accidit habentibus etates ꝑ
uectas: Dicunt quidam aplīa sanguinea plurimū contingit in
adolescētibus & iuuenibus: Dixit Gilibertus accidit precipue
sanguineis & flegmaticis & sup repletis degētibus multo ocio
& nimijs comestionibus/& multo potu vini & crapula: & mul
tum lauantibus & colentibus caput & sudantibus in capite.

¶ I omentū eruperit necesse ē putrefieri. Octau.
¶ I omentū decidat putrefiat necesse est. Theod.
¶ I omētū excidat necessario putrescit. Leoni.

¶ Si ex vulnere mirach penetrante zirbus foras exierit tūc dixit Hip. si omentū .i. zirbus eruperit .i. per rupturam extra mirach exierit / necesse est putrefieri: & hūc aph. sic adducit Auic. & quāuis paruo foris moref tp̄e putrescit. Est .n. zirbus in hoc .s. ad recipiendū putrefactionē post eius egressum foras vehementius / q̄ intestina & extremitates ep̄is. si nō remanēt extra spacio longo donec infrigidenf vehementer cū re igrediūtur ventrē & incarnaf vulnus eoꝝ redeūt ad nāȝ suā. Zirbus .n. si moraref tp̄e paruo tūc necesse est vt qd̄ ex eo apparet extra si reingredif ventrē putrefiat: & propter illud dixit Auic. properāt medici ad incidendū ip̄m .s. totum illud qd̄ extra apparuit: & nō intromittūt illud qd̄ ex eo extra apparet in ventrē: qm̄ forsan nō inuenif in zirbo egresso ↄtrariū eius qd̄ dictū est .s. q̄ nō putrefiat si fuerit intromissuȝ: & si inueniaf illud ē valde parū. Causa aūt quare zirbus egressus nō defendif a putrefactione nisi paruo tp̄e & quasi insensibili est .q: faciliter & cito ab aere alteraf i suo calido nāli: & hoc pp̄ mollitiē / raritatē / & discōtinuitatē sue subē. Si ergo sic alteratus itromittaf cū sit debilitatus putret multū vaporibus multis ad ip̄m eleuatis ab intestinis & fece in eis cōtrario vt dicūt citius putret q̄ si extra remaneret intestina: & alia viscera nō sic putrent: qm̄ ipoꝝ substātia est magis cōpacta / quare nō sic patiūtur ab aere: & nō obstat q̄ quidā incōtrariū adducūt secundū q̄ zirbus ab animali mortuo extractus diu seruaf incorruptus: q: illud est q: nō occurrit zirbus siue intus in aiali mortuo maneat siue extra vaporibus malis corrūpētibus ip̄ȝ. Si ergo vocatus fueris ad vulneratū in mirach. cū egressione zirbi dixit autor compēdij oportet te habere signa quibus cognoscas an sit corruptus an nō: & signa corrupti sunt frigiditas eius ad tactū / & alteratio coloris eius ad liuidū viride vel nigrū. dixit Gal. 4. terap. q̄ si zirbus egreditur nisi niger aut liuidus efficiatur restitui potest ad locum suū. Si vero viridis vel niger factus fuerit & infrigidetur nō intromittaf / q: desperanduȝ est de curatione eius. Si talis intromittatur ne intro/

Nicolus i. 7. tra. 4. c. 60. d vulnerib mirach & intesti noꝝ cū egressione zirbi & vulner̄ vesice.

missus corrūpatur ꝛ putrescat:Sed opꝫ qḋ corruptū est ex eo incidat ꝛ abiciat:ꝛ nō timendum de mansione eius:qꝛ vt dixit Auer.7.coll.nō est necessariū mēbrū sed iuuatiuū:Dixit Gal. vbi supra fiat firma ligatio i loco qui p̄cest loco corrupto .i. viridi liuido vel nigro/vt nullus sit defluxus sanguinis:qm̄ i eo sunt vene pulsiue ꝛ nō pulsiue/a quibus icisis ꝛ nō ligatis posset fluere sanguis superfluus:deinde incide qḋ sub ligatiōe fuerit apparuꝫ vel corruptū de eo:qm̄ vtilitas ꝫirbi nō est in corpore cara/ꝛ sequens i vite durabilitate:ꝛ dixit Gal. ꝙ vtraqꝫ extremitas fili cū quo facta est ligatio dꝫ exire extra partē iferiorē vulneris/qḋ suif vt possit extrahi de leui/quotiēs cadit ꝛ putredinē facit vlcus:ꝛ idē dixit.6.de ing.sam. vbi ꝛ subdit filū textrahimus cū saniē fecerit vulnus ꝫirbi ꝛ ꝯsolidatū fit:quare nō timemus āplius de fluxu sanguinis. Similiter dixit Auic. ꝛ Albucasis.Quidā.n.ꝫirbū nō ligant sed superficialiter ꝛ leuiter cauterizāt cū ferro ignito/a quo corruptū ē ablatū:ꝛ hoc vt bono cauterio restrictis orificijs venaꝝ ꝛ arteriaꝝ nō effluat sanguis:ꝛ hoc cum fecerint:quod sanū est intromittūt.

59

Vetus. Quibuscunqꝫ a sciatica molestatis uertebrum resilit foras et rursus incidat in locum suum/his mucilagines facte sunt.

Theod. Quibus coxendice infestatis coxa recedit et rediit:his mucores ea in parte gignuntur.

Leoni. Quibuscunqꝫ a coxendicum dolore molestatis excidit coxa/et rursus icidit his mucores superueniunt.

Nicolus i .7. tra. 2ᵒ.c.12. de cura dolorꝫ iūcturaꝝ i speciali ꝛ ꝓprie sciatici.

Quibuscūqꝫ a sciatica molestatis vertebrū resilit/ꝛ rursus resilit in locū suum his mucilagines fiunt .i. facte. qui.s.relaxant/vt mollificant ligamenta vertebri:Dixit Ras.in libro de iuncturis illud quod decurrit ad iunctura est humores flegmatici vt plurimū: ꝛ quādoqꝫ claudūtur

ibi/vt corde diuoluātur ⁊ relaxētur ligamēta iuncture in tan/
tum ꝙ vertebrū resilit a scia:⁊ hoc est maius malum ꝙ̄ possit
accadere in hac egritudine: Dixit Auič. multiplicat̄ humidi/
tas in pixide/quare mollificatur ligamentum / quod est inter
vertebrū ⁊ pixidem/vnde dissoluitur anchra:⁊ vertebrū exit ē
pixide/⁊ redit in ipsā ⁊ sic fit inquieta valde:⁊ quādoqꝫ per
ducitur ad dislocationem.s. vltimā extremitatis coxe eius:⁊ ē
generatū sm veritatē .i. principia gressus ⁊ dicit ista extra.

60

q Vibuscunqꝫ a sciatica molestatis uerte brum resilit foras / his tabescit crus/et claudicant/si non urantur. — Actuo.

q Vibus a coxendice infestatis diutina recesserit coxa contabescit: et claudicat: nisi uratur. — Theod.

q Vibuscūqꝫ a coxēdicū dolor̄ molestatis diutino excidit coxa/his crus tabescit. — Leoni.

Cum non curatur dolor articulor̄/neqꝫ per potionem: ita ꝙ nō sufficiunt medicine tūc si dolor ipe est a materia frigida flegmatica necessaria est cauterizatio: de bonitate.n. cauterij vt tracta. 3°. huius. sūma. 2ª. cap. 19. est vt curētur egritudines materiales cronicas ꝯsumēdo materias: tales egritudines facientes/⁊ eas educēdo de loco/maxime vt teneatur apertū tēpore cōdecenti:⁊ scias ꝙ quādo materia conseruans dolorem in iunctura aliqua est reumatizans ad illam ex superioribus/tunc necessarium est cauteriū supra locum per septem digitos / vel circa /ex parte qua reumatizat materia ⁊ aliud super loco iuncture/vel infra eum parum. Si vero materia nō sit reumatizans sed fixa in loco tunc nō est necessariū cauterium ponere supra locum sed solum super eo infra ipsum parum. Sciēdūqꝫ ꝙ cauterium maxime necessariū est/qñ mā in iūctura cōtenta nō p indurationē ⁊ ī gipsationem sed p extensionē eius/⁊ re mollitionē ligamētor̄ dislocat iūcturā: vñ

Nicolus i. 7. tra. 2°. c. 14. d curatione dolor̄ iūcturarū per cauteriū.

frigidatio extremitatuȝ/aut erit ex apate magno in visceribus aut ex sincopi: ꝯ defectu virtutis/aut ex extinctione caliditatis innate/ꝛ ppter quotienas transfert ad locū mā frigida. Infrigidantur aūt extrema aliqñ pp cām priuatiuā.s.pp impotentiā caloris naturalis/ꝛ spirituū expandēdi se ad extrema/q̄ impotentia prouenit a multis causis ꝑ pp debilitatē mēbroꝝ nutrientiū/qua aliqñ infrigidanť interiora nō solū exteriora/ita ꝙ aliqñ exit anhelitus frigidus.2ͦ pp opilationē in vijs transitus sicut patet in ligatis cū fune i partibus intermedijs. 3ͦ.pp residentiā materie frigide prohibentis debitā caloris extensionem/ꝛ expansionē3/sicut accidit i morbo cronico.4ͦ.pp mā3 frigidā in extremitatibus exīte3 liquatā3 a calore intrinseco: vt i vera lipiria.5ͦ.pp vehemētē retractionē sanguinis ꝛ spūs cōsequēte3 mordicationē mēbroꝝ sensibiliū causata a sparsione materie colerice super ipa mēbra sicut in vero rigore cōtingit:aut ꝯsequentē retractionē factā eis pp defectū virtutis vt i sincopi/aut in timore/vnde nō potest expandi calor ꝛ spūs super extrema.postea ponit quā frigiditas extremitatum a causa positiua possit esse/quam dimitto.

Item Nicolus de hoc in.4ª.parti.super apho. 48.s. in non deficientibus febribus:ꝛc.

N osse egrotanti caro liuida malum. Uetus.

N osse egrotante caro liuida malo est. Teobd.

N osse egrotante caro liuida malū est. Leoni.

In osse:ꝛc.ꝛ intellexit p egritudinē ossis ipius corru/ptionē3 notant ꝙ ex parte carnis multis modis pos/sumus significare sup osse egrotante/vno mō ex parte coloris ipius carnis/maxime si fuerit liuidus; de liuiditate in gñali. notāt ꝙ liuedo multipr̄ reperiť sumpta:vñ aliqñ pro nigredine:aliqñ pro colore cinericio tendēte in nigrū/qualis est color albuginis oui aliqualiter ab igne siue fumo defumati:ꝛ aliqñ sumiť pro colore viridi/ꝛ oēs isti colores sunt mali:s3 tñ plus ꝛ minus:ꝛ hoc si a cā intrinseca processerint ꝛ nō ab extrinseca/ve. cōtusione vel appositione alicuius medicaminis tingētis in liuidum:ꝛ de oī colore liuido verificatur ille apho. siue proueniat ꝯ defectu ossis siue cā defectu carnis circūstantis ei:

Nicolus i.7. tra.4.c.42.de fractura ossis.

quãuis etiã procedens defectu carnis sit minus mala q̃ defectu ossis: Procedens ẽt defectu carnis nõ sigt necessario corruptionẽ i osse/ ꝛ si infirmũ fuerit ipius cõseruet ꝛ auget infirmitatẽ/ꝛ si sanũ fuerit ipm disponat ad egrotãdũ: ꝛ couenit distinguer iter has liuedines. Si.n.añ liuedinẽ carnis os egrotabat ꝛ caro circũstãs sana fuit/deinde egritudine ab osse nõ remota caro fit liuida/tũc illa liuedo ẽ merito ossis non carnis/ꝛ ex hac liuedine significat corruptio ꝟa i osse: ꝛ ois caro liuida ẽ qd malũ p viã cause iquãtũ fouet ifirmitatẽ ossis p̃ntẽ vel disponit ad futurã/ꝛ si fuerit ex ifirmitate ossis pcedẽs tũc fouet illã/sicẽ quilibet effectus ꝯsimilis sue cause cãm fouet/vt ignis ignẽ. 2° ponit Nicolus q p fetorẽ carnis vel eius priuationẽ: ꝛ p mollitiẽ ꝛ duritiẽ eius/ꝛ sensationẽ sup os significat.

3

Vetus. — In uomitu sigultus et oculi rubei malũ.

Theod. — In uomitu singultus et oculorũ rubor malum est.

Leoni. — In uomitu singultus et oculorum rubor malum.

Nicolus i°.5. tra.4.c.55.de signis vomitus in fine. — Innit hip. i vomitu singultus: ꝛc. ꝛ ponit ab Auic. in cap. de singultu. q: sigt calidũ apa eẽ in cerebro vel i stomaco/ꝛ dearticulat iste singults ad significandũ a rubore oculoꝝ sicẽ Gal. dixit in cõmẽto. vñ dñt q p remanẽtiã singultus soliti quiescere post vomitũ cõprehendit causã esse fixã in cerebro vel stomaco/q: ab ambabus põt illa rubedo procedere/ꝛ a quocũq3 pcedat sigt malũ: i quo tñ dictoꝝ locoꝝ sit cã fixa opoztet sciri per signa propria apatis cerebri ꝛ stomaci dicta in suis captis: Dñt quidã singultũ ꝛ vomitũ non posse simul precise coniungi/cum vnus sit motus fortis ꝛ alius debilis eiusdem mẽbri ꝛ sequatur ad vnum ipoꝝ expulsio rei nocentis ad alterũ vero nõ: Sed sic possunt cõiungi q post vomitũ ꝛ iquiete a suo motu superueniat singultus post quem etiã sequatur vomitus: ꝛ post vomitũ iterũ singultus: ꝛ sic vlterius vnus succedit alteri/aliter autem coincidere non possunt etiã datõ q a diuersis materijs causentur.

i N sudore rigor malum. — Uetus.
h Orror a sudore non bono est. — Theod.
a Sudore horror non bonum. — Leoni.

Rigor in febribus eueniens est triplex de quo dictum est. Nicolus 1.2°. f.4° sup apho.46. si rigor inciderit: etc. Nicolus dicit: tra.5. dist.6. rigorem aliquando accidere ante complementum sudoris et perseuerans est malus: quia significat materiam rebellem naturae resistentem de quo dixit Hip. in sudore rigor malum. s. cretico: et intellexit per rigorem quodcumque frigus: Significat. n. naturam ipo tentem ad complendum crisim et sic succumbentem materiae morbi: cuius nocumentum natura percipiens terretur et retrahitur a creticando et complendo crisim: Dicunt quod rigor improprie sumptus veniens cum sudore cretico est malus: Sed veniens post sudorem creticum est bonus significans completam expulsionem vaporum calidorum.

Nicolus 1.2°. tra.5. disti.6. c.54. de signo supto a rigore et tra.2°. disti. 7. c.25. de febre composita cum rigore.

i N mania disenteria / aut hidrops / aut estasis bonum. — Uetus.
a B insania difficultas itestinorum: aut aqua itercute / aut mentis alienatio / bono est. — Theod.
a Furore difficultas intestinorum / uel aqua intercute uel mentis alienatio bonum. — Leoni.

In mania disen. aut hid. aut estasis. i. maniae intensio bonum: et non est quia disenteria et hidrops significant materiae maniae diuersionem / et disenteria cum hoc signat euacuationem: et accipitur disenteria pro omni fluxu in quo euacuatur humor melancolicus per viam adustionis factus / et hidrops etiam cum sit egritudo humida contrariatur etiam maniae humectando / et intelligitur de ascite / et fortasse etiam de hiposarca: Dixit cum accidit successione maniae hidropisis soluit maniam / et proprie cum causa maniae fuerit caliditas epatis et nutritiuorum aliorum / et ipsorum siccitas / de extasi vero dixit Gal. in 2°. quod per extasim itendit continuitatem et fortitudinem maniae: unde dicit ipse: quod quendam maniosum vidit / qui in primis paruam habuit / postea augumentauit / et causa fuit salutis inuestigans inuenit fortitu/

Nicolus 1.3°. trac.2°. c.6. de mania.

dinem motus manie fuisse cām sanitatis/sicut in passionibus acutis quibus accidētia fiūt fortia sunt signa bone crisis: Notant φ quāuis intensio morbi de se sit mala/tñ itensio eius cū constantia virtutis ⁊ maxime veniens post signa digestionis pōt esse bona in quantū significat nāʒ nō esse pigrā nec territā imo excitatā/⁊ audacē/⁊ itentā ꝯ mās morbi. vnde exñs fortis cū non toleret diu vehementiā morbi cito insurgēis aduersus eam expellet ipsam/⁊ sequetur sanitas.

6

Vetus. IN egritudine diuturna abstinentia et egestiones colerice malum.

Theod. IN morbo diuturno inedia et deiectiones sincere malo sunt.

Leoni. IN morbo diuturno fastidiū cibi et deiectiones sincere malum.

Nico. i. 2. tra. 5. dist. 6. c. 20. de signis sumptis ab operationibus virtutis nālis.

IN egritudine diurna abstinentia malū: ⁊ per abstinentiā itellexit lesionē appetitus eius: nāqꝫ ablatio ⁊ corruptio nō solū in egritudine diuturna in qua magis requirit bonitas appetitus: Sed etiā in quacūqꝫ alia: ⁊ ipsius diminutio etiā est mala sed nō tantū: Est aūt maxime mala i morbis cronicis/qꝛ cū in eis appetitus fm plurimū soleat intēdi pp continuā ⁊ longā resolutionē/aut propter presentiā humor frigidor i ore stomaci si remittit aut deficiat est significatio mala: ⁊ est mala per viam signi: qꝛ significat illius virtutis defectū/cujus vigor maxime necessarius est: ⁊ est mala per viaʒ cause cū sit causa inutricationis ⁊ irrestaurationis: ⁊ ad sumū destructio appetitus vt dixit Ras. 16. ptiñ. ⁊ Auic. significat humores corruptos/aut morteʒ virtutis naturalis ⁊ stomaci: ⁊ ꝑprie si fuerit cū nigredine lingue: Dicūt defectus appetitus cibi vt i pluribus est deterior i cronicis qꝫ in acutis pp longitudinē cronicor pp quā egent pluri renutricatione. Sed prostratio appetitus ad potū potissime peior est in acutis qꝫ i cronicis: Nam in acutis peraucta caliditate ipor preter naturali debeat intendi sitis ⁊ remitti fames. Si ergo cū illa acuitate prosternitur sitis denotatur vltimatus effectus appetitiue: vt non appetat potum stante causa.

In egritudine diuturna abstinentia .i. destructio appeti tus/ et colerice egones malū: colerice .n. egones solent euenire in acutis/ quorum materia est colera multa: Et ergo accidūt in cronicis denotatur intensa caliditas infixa epi causa generationis illius colere.

Item in eodem tra. cap. 17. de signis sumptis ab ege stione in speciali magis dixit intelligendum esse de rubeis/ viridibus/ nigris/ eruginosis idem.

Ite i eodē trac. c. 38. de significati sūptis ab accidētib⁹ partiū stomaci: et vētris

e X multa potatione rigor et desipien/ tia malum. — Cletus.

e X multa potione rigor aut delirium malo est. — Theod.

e X multa potatione rigor et desipien/ tia / malum. — Leoni.

e X multa potatione .s. vini rigor et desipientia superue niens malū sumens rigorē hic pro quacunque vehementi in frigidatione extremorum/ et desipientiā pro quacunque corruptione virtutū sensitiuarum interiorum perseuerāte/ quod est quasi quedā ebrietas perseuerās vltra terminū solite solutionis crapule: nā per tales rigorē significatur magna extinctio caloris innati nō potētis extrema calefacere/ et per desipientiā denotatur quod lesio ma gna cōmunicata est cerebro/ et per ista duo superuenientia time tur aduentus mortis/ aut malarū egritudinū frigidarū.

Nico. l. 3. tra. 2. c. 9. de do lore capitis ex ebrietate.

e X apostematis intus ruptura dissolutio uomitus/ et defectio animi fit. — Cletus.

a Vomice ruptione interna resolutio: aut uomitio/ aut anime defectio euenit. — Theod.

a Tuberculi intus ruptione ex solutio: uo mitio/ aut animi defectio fit. — Leoni.

Nicolus l. 5. trac. 4. c. 21. de apātibus sto maci i gñali.

f Signa aūt rupture apatis dixit Hip. ex apatis .s. stoma ci: vt exposuit Gal. i 2° intus ruptura dissolutio .s. vir

tussis/ vomitus/ et defectio animi fit/ et positus est a Rasi in ise apho.13.xti.cap.4.et dictis signis unū ē cōe ad rupturā cuiusqʒ apatis magni.s.dissolutio virtutū eueniēs pp multā spiritnū euōneʒ i ruptura illa.2m vo signū est ꝓpriū rupture huius apatʒ.s.vomitus/vel secessus.s.i quo emittit mā saniosa:vomitus qdē si apa fuerit i supioribus/et secessus i iferioribus.s.fm ptm.q: pōt ɔtingere opp. Dixit Gilbertus qn̄ apa ē iter cōcauitatē.s.i tunica itrinseca et disrūpit egredit sanies i vomitu vel secessu:Sed qn̄ ē i supficie exterioris iter pelliculas et disrūpit egredit sanies p vrinā.s.nā expellēte eā p vias illas/aut cadit in cōcauitatem ventris et perducit ad hidropem.

9

Uetus. i N sanguinis fluxu desipientia/aut spasmus malum.

Theod. a Sanguinis profusione mentis cōmotio: aut conuulsio/malo est.

Leoni. a Profluuio sanguinis desipientia/ac conuulsio malum.

Nicolus i.5. tra.8.c.29. de diaria fluxu humorali.

i In sang.fluxu suple et i quolibet alio fluxu desipiētia aut spasmus.s.malū.alij exponūt desipiētia aut pro et/et spasmus.s.de ianitōe malū.i.mortale.Nā simul cueniētia sunt signa mortʒ.Disipiētia tn̄ ē malū per viā signi tm̄/et ipa sequit max ad fluxū sang.partiū supiorꝫ/et sigt disturbatiōeʒ virtutū cerebri/et defectiōeʒ earꝫ/et pōt pcedere spasmū et sic dixit Gal.i ɔc.cp sigt minorē defectū/qʒ spasmus:et max si euenerit i hn̄tib9 cerebrū nāliter aut ex lōgo tpe debile: Pōt ēt se q spasmū et max i fluxu iferiorꝫ ptiū i hn̄tibus cerebrū forte/et tūc nō eēt icōueniēs cp significaret maiorē defectū qʒ spasm9. Spasmus aūt pōt eē malus p viā signi significās nimiā desiccatiōeʒ corporis:et p viā ēt cause/q: oīs dispō pter nāʒ mēbrꝫ nervosoꝫ ē cā vehemētis lesiōis et debilitatis.

Itē i.7.tra.4 c.33.de volnre cōposito cū fluxu sang.

i In sang.fluxu:et c.et Auic.dixit.Alienatio et pmixtio rōnis malū et i fluxu sang sunt male/et verificat dictū eorꝫ/qn̄ accidit alienatio ex cā ipius fluxus/et q: mul tus fuerit cū multa spūs eductiōe/quare sequit diminutio spūs aīalis i cerebro/et idē alienatio et Gal.i cōmēto.voluit cp spa

smus supueniẽs i fluxu sang. ẽ malus:⁊ inuit q̃ si supflue eua/
cuationi sanguinee alienatio simul cũ spasmo supueniẽrit si/
gnũ est mortis:cũ vterq̃ ipoꝝ sit malus valde per se.

10

i N ileon' uomitus/singultus/spasmus: desipientia malum. — Uetus.

Voluulus uomitus/aut singultus/aut mentis commotio/aut conuulsio accidens malo est. — Theod.

a B ileo uomitus/singultus/desipientia: uel conuulsio malum. — Leoni.

In ileos vomitus:⁊c.⁊ itellexit de ileos ṽo i quo ster cus egredit̃ p supi⁹.q̃ ẽ deterior speĩes ileos. Pauci.n. dixit Gal.6.de iter.q hãc passionẽ patiunt̃ liberant̃. ppeã dixit q̃ dolor iliacus. apcmosus ẽ malus. p declaratiõe dictoꝝ scias/q̃ fm ea q̃ ex corpore egrediũt quinq̃ ↄsiderãt̃ spẽs ileos:p^a.i qua emittit̃ stercus p supius. 2^a i qua vẽtositas q̃ emittit̃ p iferius ẽ fetida valde vltra modũ debitũ. 3^a.i qua eructuatio emittit̃ fetida.4^a i qua ãbelitus emittat̃ fetidus.5^a i qua sudor totius corporis appʒ fetidus fumis ⁊ vaporib⁹ corruptis cõicatis toti corpori:⁊ adducẽs pdictũ aph^{m}. Auic.dixit cuʒ accidit i colica.i.i ileos q̃ large hic sũpsit colicã/a quo nos deus tueat̃/vomitus ⁊ singultus/⁊ cõmixtio rõnis/⁊ spasmus tũc totũ illud ẽ significatio mala:⁊ fʒ quosdã hic aph. vdificat̃ ẽt i colica ṽa/⁊ vt sic colica i ṽbo Auic. sũponit pro ṽa colica ⁊ ileos ṽo/⁊ rõ aph^i.est cõicatio nocumẽti facta cerebro/neruis/⁊ stomaco.Uerũtñ fʒ pl'm ad ileos malũ sequit̃ vomitus ⁊ singultus.nõ aũt sic desipiẽtia/⁊ spasmus/qd̃ ↄtingit pp. ppinquiorẽ colligãtiã stomaci ad itestina/q̃ȝ cerebri ⁊ neruioꝝ ad ipa:Accidũt aũt vomitus ⁊ singultus stercore cõicato stomaco/ac ẽt stomaco cõpatiẽte itestinis:Desipiẽtia accidit cõicato nocumẽto cerebro max^e p neruos descẽdẽtes ad os stomaci:⁊ spasmus lʒ possit de replẽtiõe seq̃ cõicata mĩa neruis/sic põt paralesis accidere i colica:tñ dicit Gal.i ↄt^o.vt plurimũ spasmus sequẽs ad ipm ẽ spasmus nõ ,pportionatus ad mãʒ eueniẽs pp'nimiũ dolorẽ vel pũctiõeʒ.Ista aũt accidẽtia

Nicolus i.5.tra.8.c.52.de passiõe iliaca ileos.c.

signat mortē i hac spē ileos/q: signat apā vltimatū ⁊ defectū virtutis mā. Nō aūt signat sic mortē i alijs spēbus eius/sic si i ileos stāticā euenerūt. vomitus ⁊ singultus mā statica cōicata stomacho/i se ipa acceña cēnt mala nō tn̄ necessario mortalia: imo posset vomitie p viā cause cē bonus eiciendo illā mā ⁊ quidā dicūt vomitus ⁊ singultus possunt pcedere ileos ⁊ tūc possunt esse nō multū mali maxime vomitus q euat de mā/⁊ possunt etiā esse mali multū cū possunt esse causa/q materia mala fluat ad intestina/q causabit ileos:⁊ possunt icdare simul cū ileos/⁊ tūc possunt significare vehementē maliciā/q possunt significare imo sigāt mā tantā/q pōt simul ledere i testina ⁊ stomachū:⁊ possunt significare nō vehemētē maliciā: vt quādo prouenirent nō ab exuberantia materie/neqz a causis ileos. Sed propter alias causas.

11

Textus. i N pleuretide peripleumonia malum.

Theod. a Costali pulmonia malo est.

Leoni. a Morbo laterali iflāmatio pulmōis malū

In pleuretide piplemonia malū/⁊ Auic. dixit ⁊ qñqz iterficit ⁊ ē malū p viā signi/q: significat q mā ē tā ta q sufficit facere vtrūqz apa/⁊ verificat de pleuresi vera ⁊ de nō vera/q̄uis de vera magis ⁊ pp dictā rōnē i peri plemonia pleuresis malū/q̄uis deterius sit periplemonia m superuenire pleuresi/sic deterius ē mā colericā cōicari a pleura pulmoni q̄ mā flegmaticā cōicari a pulmone pleure/ad qd̄ ēt facit maior ppinquitas pulmonis ad cor q̄ pleure:mā lū est ēt piplemoniā cū pleuresi icipere:⁊ insuper malū p viam cause/q: est cā pstrationis virtutis/⁊ sic q pleuresis fit minus curabilis:⁊ Gal. dixit i cō. q est malū pleuresi remanēte/⁊ ē malū ēt pleuresi recedēte:⁊ rō q: pleuresis vt plurimū ē ð mā colerica/q̄ si pmutat ad pulmonē facit piplemoniā colericā q̄ deterior ē aliarū:q: timet ab ea iflāmari nimiū cor pp propin quitatē eius:⁊ timet pulmonē corrodi pp colere acuitatē. De terius tn̄ piplemoniā sequi pleuresim remanētē q̄ recedētē.

Micolus in. 4 tra. 2. c. 24. de pleuresi ⁊ spēciebus eius.

12

Textus. i N periplemonia frenesis malum.

a Pulmonia delirium malo est. — Theod.

a Pulmonis iflāmatione phrenitis malū. — Leoni.

Quarto frenesis dr̄ mala rōne pmutatiōis: dixit hip. ex piplemonia frenesis ntali: quē aphm. qdā expo/nūt p parafrenesi/q̄ ē mala q: multitudinē humoris & malitiā sigt. Auic. aūt i cap. d̄ frenesi reducit aphm. ad verā frenesim: q̄ supuenit piplemoie/ & eius cā tūc pōt eē/ aut piple monia remanēte: & tūc cā eius ē humor exn̄s i spiritualibus a calore periplemonie calefactus & subtiliatus & raptus ad ca put: & ē malus q: sigt fortē caliditatē humor/ vel ē cā quam ponit Gal. i cō. q: si pplemonia fit de acutis humoribus ne/cesse ē i cerebrū ascēdat fumus nimius/ est humor subtiliatus i modū fumi ex quo frenesis cficit: aut est eius supuentus piple monia nō remanēte/ cū mā deriuet ad cerebrū derelinquēs pul monē: & facit i cerebro apa: & hoc ēt est malū: q: fit pmutatio ad mēbrū nobilius: & max si sit virtute iā debilitata ex piple mōia: & simile itelligēr debes de pmutatiōe cuiuscūq3 alterius morbi mēbror iferior/ vt apatio stomaci/ epis/ pleure/ vel alio rū/ vel cū mā faciens febrē hn̄s mineram i mēbris iferioribus p mutaret ascendens ad cerebrū & aparet morbis illis nō rema nentibus/ vel ipsis remanētibus etiā humore malo multiplica to fieret raptus eius ad cerebrum q̄ aposteinaret ipm.

Te i. 4° . tra. 2° . cap. 23. de piplemonia d̄ apho. idē vt supra vbi addit q̄ talis pmutatio est terribilior raro: & sigt piplem ēt ex mā colerica/ q̄ ē deterior aliarū. — Nico. i. 3. tra 2° . c. 20. de frenesi. p° carta/

13

In uulneribus fortibus spasmus/ aut te tanus malum. — Ueru.

p Ex estus uehementes/ conuulsio/ aut di stentio/ malo est. — Theod.

a B estibus fortibus cōuulsio/ aut disten/ tio/ malum. — Leoni.

Iacobus expositionē huius tetigit sup. 2° . apho. quinte in vulnere spasmus: &c. vide.

Vetus. i N percussione in capite stupor/aut desipientia/malum.

Theod. i N capitis ictu stupor/aut mētis cōmotio/malo est.

Leoni. i N capitis ictu obstupescentia/et desipientia malum.

Nicolus i.7. trac.4.c.50.d solutione cōti/nuitatis euenie te vulneri capitis.

i N plaga seu pcussiōe capitis.s.ad quā seqr cōmotio cerebri siue fuerit cū ruptura mālfesta/siue occulta/siue vtraqz:siue nō stupor suple aut cōgelatio:aut desipiētia malū ⁊ itelligit de stupore totius/vel q̄si toti⁹. Est.n.malū qz sigt lesionē cōicatā cerebro/⁊ pōt dici ēt/ꝙ sit mala cā iquātū nō finit obiecta tractabilia cōphēdere desipiētia ē mala: qz sigt sitr lesionē cerebri:⁊ pōt dici/ꝙ sit mala cū nō debite pueniētib⁹ opatiōib⁹ virtutū iferiorꝝ sub ordinatarꝝ virtuti cogitatiue.q̄ qz lesa ē nō debite iperat illis:⁊ dn̄t qdā ꝙ stupor vltis ⁊ desipiētia si magna fuerit/⁊ sic pseuerauerit sunt signū mortis.

15

Vetus. i N sanguinis sputo saniei sputū malū.

Theod. a Sanguinis sputo puris sputum malū.

Leoni. a Sanguinis sputo puris sputum.

Nicolus i tracta.5.de pnostica.c.48.de significatis sūptis ab aspatibus pectoris.

o Ĺhe sputū saniosū q̄tūcūqz digesta sit sanies semp est maluz i egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis.nā lz signa digōnis semp sint bona/p quāto sighīt potētiā nature supra mām digerēdā/tōnē tn̄ loci pnt eē mala vt i vlcere pulmonis significādo ipz nō eē curabile:Dixit hip.i sang. sputo saniei sputū malū/siue veniat a pectore/siue a pulmone: ⁊ siue exeat sanies cū sang.simul/siue post sputū sang.ad hoc tn̄ ꝙ malitia sputi saniei sit multa/opz ꝙ sanies q̄ spuit sit multa ⁊ pseuerās:Nā hec dnotat multitudinē putredinis/⁊ denotat vlcus pns/aut futurꝝ:Dixit Auic.ꝙ sputū humoris grossi imo puris qn̄ fit nō semp fit pp cām pectoris vel pulmonis vlcerationē/imo qūqz pp cām humiditatū pectoraliū dn̄antiuz i corporibus eorꝝ/qui trāseūt.30.ānos vsqz ad.50.⁊ dimittūt exercitiū eis ɔsuetū/suplēt aut pp cām humorꝝ catarraliuz de/

sccedētiū ad ptes pectoris ipoꝝ/quare aggregant̄ humiditates in pectoribus eoꝝ/q̄ retēte i illis ꝯuertunt ad mās similē saniei: ⁊ distiguit hec sanies a sanie vlcerū/q: sanies vlcerū iniecta i aquā semp̄ descēdit ad fūdū:hec aūt supnatat aq̄/ꝯsistr stati:ve rūm modus sube ci⁹⁊colorꝫaliqñ ēt fetor sūt sic saniei vlcerū. Vetus.

Oreft ēt isto mō vuln⁹ pectoris fieri vlcus/qñ ei suc p cedit sputū saniei. Ait hip.i sang.sputo saniei sputū: ⁊ in saniei sputo ptisis:⁊ ait Auic. ꝙ qñ succedit ad sputū sang.sputum saniei timet̄ ꝙ sic hoc fm accñs.s.sputū saniei ex vlcere ad qd̄ ꝯuersuꝫ est vulnus vel accidens p̄mū. Itē i.4.tra.2. c.18.de sputo sang. vbi pro hoc ⁊ sequētī

16

i N saniei sputo ptisis et fluxus malum: ubi uero saliua tenetur moriuntur. Vetus.

a Puris sputo/tabes/et fluor/cūq; saliua substitit moriuntur. Theod.

a Puris sputo ptisis/et fluxus/cum uero sputum retinetur moriuntur. Leoni.

a Icolus de hoc i añti apho.⁊ i.4ª.apho.13.qbuscūq; ptisicis capilli:⁊c. ⁊ dixit Nico.i. 4º.cap.27.de ptisi autoritate Auic.qñ sputū itersecat̄ ⁊ retinet̄ nō addit supra quartū quin moriatur.

17

a Flegmone epis singultus malum. Vetus.

a Iecoris inflāmatione singultus/malo ē. Theod.

i N epis inflāmatione singultus malū. Leoni.

I N flōne:⁊c.q: figt̄ apā magnū ⁊ d̄ mala mā d̄ quia multū effundit̄ ad stomacū ⁊ facit singultū vt i.5.dictū est:⁊ Gal.dearticulat hoc ad ston magnū ⁊ apā colericū:⁊ hic singult⁹ē malū p viā cause/q: debilitat stomacū ⁊ ipedit digōnē/ex cuius ipedimēto seqt̄ additio i apate epis. Nico i.5.tra 5.c.18.d apa te epis:⁊ de hoc ēt dictū i 5.apho.59.

18

i N uigilia spasmus/aut desipiētia malū Vetus.

a B insomnia conuulsio/aut mentis com Theod.

Leoni. motlo malo est.

i N uigilia conuulsio uel desipientia.

Nicolus i.5. tra.c.10. de sa bara seu vigilia superflua. i In vigilia .s. superfluete spasmus .s. de inanitione. Nam licz i ea possit superuenire spasmus de replone & et no proportionatus ad maz/tm o tis no itellexit/aut desipietia .i. qecuq lesio cogitatiue virtutis malu: qr sigt vehemete exsiccatioez & debilitate virtus/& sunt mala pria signi vt dicti e & et pria cause i qztu augent vigilias:& si vltimant & pcedunt sunt mortalia: Dixit Gord. q Auic. dixit q si vigilijs superfluis superueniat tussis sicca/signum est mortale: qr significat siccitatem coicataz mebris spiritualibus.

19

Uetus. i N ossis denudatione herisipila malu.

Theod. a B ossis exutione ignis accidit sacer.

Leoni. i N ossis exutione hetysipelas.

Nicolus i.7. tra.4.c.42. de fractura ossis in gnali. c Et scias q qnqz os remanet a carne nudu/& tuc si sibi pueniat herisipila sic dixit Hip. est mala & Gal. dixit i 2° q no solu est malu sed & pessimu:& est malu p pria signi/qr sigt vehemetez putrefactione/imo est et malu in osse no denudato:& i quolibet etia mebro spermatico:est etiaz malu p pria cause/qr est ca augumetatiua putrefactionis/& q putredo illa fiat corrosiua/& ambulatiua/& est causa prohibitiua curationis ipsius ossis.

Ite i eode .7. tra. 5. c. 26. de herisipila. i In ossis:&c. & Auic. dixit qn accidit herisipila a fractura ossis sub cute malu e:qr cu fiat de ma mala:de qua faciliter pot puenire portio ad os poterit esse ca corruptionis in eo:cu iueniat ipm carne denudatu/& sigt ma malas i mebro detineri & debilitate illius mebri & illius:& dicut q i denudatione cranei e maius malu i tm q plini pnosti cat morte futura/qd ptingit pp debilitate cerebri & illius loci: & dnt de herisipila et no sa id e deterius:qr ex deteriori ma: malu ergo herisipile erit maius & minus fm malitia maiorez vel minore/& fz nobilitate vel vilitate ossis denudati cui superuenit.

20

Uetus. i N herisipila putredo aut sanies malu.

a B igne sacro putredo aut suppuratio sequitur. Theod.

a B herysipelade putredo aut suppuratio Leoni.

Uppuratio nõ euadit a timore multiplici.s.de putre/ Nicolus i.7.
f factiõe pcipue i mẽbris parant putrefieri sic.est epar z trac.5.c.4.de
õ subita morte/q pot sequi vt i pleuresi suppurata cũ spẽbus apari
subito erũpẽt:vñ põt suffocatio subita sequi:z de impossibilitate in gñali
vel difficultate curatiõis seqũẽtis ad suppuratiõnẽ/vt i herisi/
pila q̃ suppuratur:vñ hip.dixit in herisipila putredo.i.virus:
vel sanies illaudabilis/aut sanies laudabilis malũ.Est.n.ma
lũ p viã cause q: sanies in herisipila fit ex mã calida acuta: q:
acuitate ei9 participat:vñ efficit corrosiua/quã seqt vlcus ma
lignũ corrosiuũ/z ẽ malũ p viã signi.p.q: sigt ipotẽtiã natu
re q̃ nõ potuit resoluere mãm herisipile/q̃ de sui subtilitate erat
apta resolui.2°.q: sigt mãz illi9 herisipile valde malã:Dixit.n.
Gal.i 2°.apho.q i ipsa herisipila nõ procedit putredo/aut sa/
nies nisi apa sit pessimũ z de mã mala nõ apta resolui:z ẽ in
suppuratiõe aliqñ timor de pditiõe opatiõis mẽbri/vt in apo
stemate oculi cũ suppuratur:z est timor in ea de multa spiri/
tus exalatione sicut in magnis apostematibus.

i Tem in eodem tractatu cap.25.de apostemate coleri
co in generali tangit de apho.vt supra.

i Tem in.3.tract.4.cap.xj.de cura obtalmie calide in
speciali citat aphorismum.

21

I N litargico tremor malum. Uetus.

b Ic apho.nõ ẽ i aliis trãslatiõibus Theod.z Leon. Nico.i.3.tra.
Dixit hip.i litargico tremor malũ/or vt dixit Gal.in 2°.c.4.de lita
b 2°.sigt p tremorẽ/q mã litargiẽ est multa z mala. gia.
Nã iste tremor causat:q: portio istí9 materie fluit ad
origies neruoz motiuoz:z sua grauitate opprimit z grauat
virtutẽ debilitãs motiuã/z ex aggregatiõe multa accidit tre/
mor/z hoc hz ditatẽ qñ tremor eẽt vilis/nec ad ipm sequitur
remotio litargie/aut saltẽ bona eius remissio:sed remanet cuz
intẽsione sua;vel quasi z cũ tremore hoc fit ei qd dñt quidaz

de paralesi:Dicunt.n.paralesis litargie superueniens bonum:et hoc cessante litargia vel multum diminuta per aduentum paralesis/et similiter tremoris. Si.n.litargia remanet significat materiam esse malam non supabilem a virtute et esse multam:vt non solum sufficiat facere litargiam sed etiam tremorem vel paralesim:et quidam idem de stupore dicunt:Dixit Ber.sup viatico/quod cum isto tremore est inordinatus motus manuum vel circa manus.

22

Uetus. i N forti pulsu in uulneribus emorrosagia:malum.

Theod. a Forti ulcerum pulsu sanguinis profusio sequitur.

Leoni. a Forti i ulcerib⁹ pulsu pfluuiū sāguinis.

Nico.i.7.tra cta.4.c.4. de signis pnosti cis bonis vel malis i vulne ribus.

i In forti pulsu i vulneribus emorrosagia.s.moderata bonum:et per fortem pulsum fortem pulsationem arteriarum in vulneribus contingentem pp sanguinis ebulitionem i qua emorrosagia temperata est bona per viam signi significans potentiam virtutis i expellendo et est bona per viam cause iquantum enuatur materia faciens illum fortem pulsum:Dixit Auic.4ᶠ.4ᵗ.cursus sanguinis ex vulneribus i quantitate temperata confert eis/et prohibet apa copilationem et febrem supneuire/et virtutem non debilitat:Superfluus autem fluxus spius malus est quia virtutem psternit in vulneribus quoque magnis et fortibus sang.non fluere/aut modicum est malum/quoniam in talibus vulneribus sanguis exagitatur quod si non extra fluit ad membra poterit converti nobilia/et nocumenta inferre non parua.

23

Uetus. i N dolore diuturno circa uentrem sanies malum.

Theod. a Vētris dolore diutino suppuratio seqt.

Leoni. a Ventris dolore diuturno suppuratio.

n Jacobus i.2ᵒ.tra.5.de pnosti. adducit aph^m. cap.35.& significatione doloris:quia dolor pseuerans ducit ad apationem quae est mala et maxime si intus ruptura fiat vt dicitur supra apho.8.ex apostematis:etc.

i N colerico secessu disenteria malū. — Uetus.

a Deiectiōe sincera sequitur difficultas intestinorum. — Theod.

a Deiectiōe sincera difficultas itestinoꝝ. — Leoni.

i In colerico fluxu: ⁊c. Hec dixit Auic. 16. 3ⁱ. cap. de fluxu vētris oiuȝ modoꝝ: ⁊ itellexerūt de fluxu a colera rubea/ aut de pura colera nigra. Nā qñ ab his coleri b⁹ disenteria accidit ipa vehemēs erit: ⁊ quāuis istarū coleraꝝ sit excoriare itestina/ ⁊ vt sic bm rōneȝ possūt dici ipaȝ disentenā euenīr bȝ rōneȝ ipa tñ ē mala: nō.n. absolute sūt bona euenictia bm rōneȝ: sȝ sūt bona eueniētia bm rōneȝ respectiue. — Nicolus in. 5 tra. 8. c. 29. de diaria fluxu humorali.

d Jnit Raſ. 8. ɔti. ex. 7. aphoꝝ. Si accidit ex fluxu colere simplicis flux⁹ sanguinis malū cū vlcus sit magis violētū cū colera ē simplex cū qua nō admiscenī humiditates alie q: calidio: est ⁊ vehemētioris acuitatis. — Jtē i eodē tra cta. c. 31. de fignis fluxus intestinalis siue disenterie.

25

i N ossis fractura desipientia si in uacuū acceperit malum. — Uetus.

a B ossis pcisione stupor et delitiū īcidet. — Theod.

i N ossis precisione desipientia si in uacuum apprehenderit. — Leoni.

i In ossis. s. capitis fractura si i vacuū accepit. i. penetrauerit ad paniculos desipiētia. i. pmixtio rōnis superue niēs malū: q: significat ꝙ nocumētū cōicatū ē paniculis ⁊ cerebro. — Nico. i. 7. tra. 4. su. pª. c. 50. de solone ɔtinuitatis eueniēte capitis i gñali.

26

i N pharmacie potiōe spasm⁹ mortalis. — Uetus.

c ōuulsio ex medicamēti potiōe letalis ē. — Theod.

e X medicamēti potiōe ɔuulsio letalis ē. — Leoni.

n Jcolus de hoc in pzimo quinte particule.

27

i N dolore forti circa uentrem frigiditas extremitatum malum. — Uetus.

Theod. i N uentris dolore forti algor partium extremarum/malo est.

Leoni. i N forti dolore uentris partium extre/marum frigiditas malum.

Nicolus i. 5. tra. 4. c. 21. de apatibus sto/maci i gñali. d Ixit hip. 7. aph. & scribit. 5. pti. sic. si acciõs fuerit fri/gus extremitatũ ex dolore vehemẽti i stomaco/vel locis attinẽtibus ei malũ: & Auic. dixit qñ accidit cum dolore & apate i stomaco frigiditas extremitatũ tũc illud ẽ si/gnũ malũ: dico qñ nõ remouet illa friditas p fricatiões & ipa p calefactiões tũc illd ẽ signũ mortis/qr vt dixit Gal. significat p hoc q apa ẽ max[ma] ad qd trahit sang. & spũs sic ad vẽtosas.

i Tẽ Nico. i codẽ tra. c. 28. d dolore stomaci idẽ d aph[o].

28

Uetus. i N utero habenti tenasmus superue/niens abortit.

Theod. s I mulieri uterum gerenti tentia accide/rit abortum patietur.

Leoni. m Vlieri utero gerenti si tentio superue/nerit facit aborsum.

n Icolus in quinta apho. 50. de hoc apho. & i antiqua trãslatione repetitus in nouis solúmodo ibi ponit.

29

Uetus. q Vibuscunq os/aut cartilago incisum fuerit in corpore non augetur.

Theod. q Vodcunq os/aut cartilago preciditur in corpore increscere non potest.

Leoni. q Vando os aut cartilago: aut neruus ab/scinditur in corpore non augetur.

n Icolus de hoc supra in sexta apho. 19. quando inci/sum fuerit os: &c.

f S I ab albo flegmate habito diaria super/ uenerit fortis soluit egritudinem. — Uetus.

a Pituita alba detento si alui fluor super/ uenerit uehemens egritudinem tollet. — Theod.

q Vi alba pituita detinetur si fortis uen/ tris fluxus supuenerit: a morbo liberat. — Leoni.

b Yposarca dicitur ab ipsos qd est sub et sarcos/ qd est caro/ quia totius corporis carni subest: ab Alman. dicitur anasarca / ab ana qd est iuxta/ et sarcos qd est caro quasi iuxta carnem posita: Dicitur etiam leuco flegmantia seu album flegma/ vt ab Hip. 7. aphor. si ab albo flegmate: et c. — Nicolus I. 5. tra. 5. c. 24. de hidropisi in spali.

e T dixit Auic. qn expellit na ex hidropico aquositatem suple et flegmaticitatem p seipam sigt euasionem/ et hoc si ue expellat p egonem siue p vrinam. Subitus.n. fluxus ventris qui eam euat est bonus/ et sitr subitus fluxus vrine siue sit subitus. i. spontaneus/ siue artificialis. Dixit Hip. si ab albo flegmate habito: et c. dixit aut fortis qd dz esse multa vt propor/ tionet materie hiposarce/ q e multa. Opz tn ad hoc vt soluat egritudine qd proueniat a virtute forti expellente. Nam si pcederet a debilitate ptentiue eet mortalis. Dixit philagorius et po nit. 7. pti. si ego fuerit digesta copetenter i hidropisi curada est passio ipa cu caliditas innata sit in ea potens. — Ite Nico. i eo demet cap.

51

q Vibuscunqz spumose egones in diaria: his a capite flegma defluit. — Uetus.

q Vibus per alui fluorem deiectiones spu mant/ his pituita a capite defluit. — Theod.

q Vibus in alui profluuiis excrementa spu mosa sunt/ his ex capite pituita defluit. — Leoni. Nicolus i. 5. tra. 4. c. xi. de signis et cura dispoonis stomaci male i spali.

b Jxit materia flegmatica effusam a capite ad stoma/ cu plurimu significat solutio ventris. s. spumosa, ficut. Hip. dixit quibuscunqz spumose: et c.

Itē i eodē.5. tra.8.c.18.de signis flux⁹ significāti fm mēbra a qb⁹ procedit.

c Fluxus cerebralis abscindit vel minuit tpe vigiliarū:qz nō fluit neqz descendit mā reumatizans a capite tpe vigiliaz/sicut tpe somni/qz i vigilijs aliter resoluit ꝛ ad sunt signa catarri ꝛ maxime retentio eius qd solebat emitti per nares ꝛ sputa/ꝛ adsunt signa debilitatis cerebri aut lesionis eius:ꝛ spumosa egestio sicut dixit Hipp. in apho. significat ꝙ materia a capite defluit flegmatica.

i Itē de hoc apho.dr i.2°.tra.5.de pronostica.cap.27. de signis sumptis ab egōne in speciali.vbi dicit de spuma in egestionibus quō fiat. De spuma etiā dictū fuit in secūda apho.43.strangulatorum:ꝛc.

51

Uetus. q Vibuscunqz in febribus in urinis crinoides fiunt longā egritudinē significāt.

Theod. q Vibus febricitantibus urinę sedimentū speciem farine crassioris refert longam egritudinem significat.

Leoni. q V buscūqz febricitantibus in urinis fiūt sedimina ueluti farina crassior longam egritudinem fore significat.

Nicolus i.5. tra.5.disti.3. c.19.de hipostasi i nālī ꝛ il laudabili.

d E hipostasi crinoidali siue granosa dixit Gal. in.7°. apho.sup apho.quibuscūqz i febribus i vrinis:ꝛc. ꝙ p crinoides siue crinoidales hippostases itelligūt medici vrinas hñtes frustra quedā grossa sicut farina frumēti:ꝛ sunt frustra frumēti/q̄ qn ipm mollit effugiūt mollā: ꝛ Auic. dixit ꝙ est sic,s frustulis frumēti ifusi i aqua cū postea coldatur ꝛ i summa crinoides sunt resolutiones grossiores surfureis ꝛ pētalis. Sūt.n. lōgiores illis latiores ꝛ grossiores:ꝛ p ipas grossitie dñt quidā ꝙ nō possunt a vesica puenire pp corporis vesice tenuitatē: Dixit Theophilus.si febris siue caliditas intēsa occupet tres dimēsiones vasoꝝ resolutiones grossiores surfuribus fiūt ꝛ vocātur crinoides.q̄ sunt sic grosse partes tritici cū mollit molla sublevata: Tales.n.partes tritici crinoides vocātur de ista hipostasi dixit Hip.quibuscūqz i febribus i vrinis

crinoides: ꝛc. ⁊ dixit Gal. ꝙ signit mã; grossam hec crinois quãq; est alba significas emissionẽ flegmatis. s. adusti/⁊ cõprehendit ex hoc/ꝙ nõ est cũ fetore sicut est ei cõsimilis facta pp vlcera vesice: neq; est cũ dissolutiõe ⁊ macie corporis/⁊ ventositate telosa vrine supnatãte: ⁊ sicut est ei ꝯsimilis sequẽs liquafactionẽ mẽbror radicaliũ in febre ethica aut adustiua/⁊ aliqñ est rubea/⁊ significat sanguinis grossi adustionẽ: ⁊ aliqñ ẽ nigra sequẽs melãcolie adustionẽ: ⁊ oẽs signit longitudinẽ morbi/nisi cũ cõiungit cum debilitate virtutis/⁊ tũc breuiaret ad mortẽ materia existente virtuti vltime rebelli.

33

Vibuscũq; colericę hopostases fiunt superius uero tenues/acutam egritudinem significant. — Uetus.

Vibus sedimẽ biliosum desuper tenue est: acutum significat morbum. — Theod.

Vibus autem biliosa sedimina supra tenuia acutum morbum significant. — Leoni.

Uibuscũq; colerice. i. rubee vel citrine hipostases fiũt superius vero tenues acutã egritudinem significant: q: significant materiã colericã dominari. — Nicolus i. 2ª. tra. 5. de pnosti. c. 25. de signis sup̃q ab vrina q̃ signit mortem.

34

Vibuscũq; urinę distantes fiunt/his in corpore turbatio fit fortis. — Uetus.

Vibus urina diducta disiectaq; est: his perturbatio uehemens in corpore fit. — Theod.

Vibuscunq; urinę distantes fiunt: his turbatio fortis in corpore fit. — Leoni.

Uibus distantes: ꝛc. ⁊ habet dictum veritatem quocunq; modo vrine differant presupposito/ꝙ distantia pseueret ⁊ ꝙ sit notabilis. nam cõiter imo fortasse rõnabiliter inter vrinas aliq̃ra est distantia/⁊ fit inter partes vnius vrine/⁊ hoc tã i suba maxime q̃3 i colore. Nõ. n. equali — Nicolus i. 2ª. tra. 5. disti. 3ª. c. 34. de vrina distante.

ter digerit mãz nã pp materie difformitatẽ:⁊ qꝛ calor digerẽs non pót oibus materie partibus vniformiter approximari:rõ aũt aph' est/qꝛ tales vrine denotãt in corpore multã ⁊ diuersaz i corpore fore mãz ꝯ quã pugnat nã:signi ergo turbat onez forte.i.magnã agitatione humoꝝ/cõsequẽtez ad pugnã:⁊ significat nã, i pugna aliquã parte posse digerere vt apparebit ex parte digesta/⁊ ꝯ aliã parte nãz nõ posse ꝓualere/vñ apparebit vrina cruda. Scias tñ qꝙ distãtia i colore vrine ẽ minus mala q̃z i substãtia ⁊ silr dixit Auic.⁊ cũ videris vrinã tenuẽ i cuius ptibus rubedinis ⁊ citrinitatis fuerit diuersitas laborez cognosces iflãmãtez:Significat.n.ebulitionẽ sanguinis ⁊ colere/q̃ ex rubedine ⁊ citrinitate cognoscũtur:qñ ãbo dicti colores duo aliqñ i diuersis vrine partibus dignoscunt:vt vnus in iferiori/alius i superiori ⁊ media/⁊ qñqꝫ ambo i eadẽ parte:⁊ dixit Auic..2ª.4ᵗ.sedimen i suba diuersuz colore signat humoꝝ diuersoꝝ multitudinẽ/⁊ est malũ/⁊ deterius illo ẽ illud quod est minoꝝ partiũ:Significatur.n.qꝙ natura non potest expellere nisi qñ minorãtur ab ea partes.

35

Ueius. ¶ Vibuscũqꝫ i urinis ãpulle supernatãt:nefreticã signt et lõgã egritudinẽ fore.

Theod. ¶ Vibus urina bullat, his fore morbum renalem et longum significat.

Leoni. ¶ Vibus in urinis bullę superfistunt/morbum renalem et longum significat.

Nico.i.2.tra. 5. dist.3.c.23. de signis sumtis in vrina a spuma/⁊ multa de hoc sed pauca pstrin/gam.

Puma ãpullosa significat materie cruditatẽ/⁊ morbi plixitatẽ:⁊ qñqꝫ passiõez renũ/⁊ qñqꝫ doloꝝ capitis:Dñt quidã qñ mã cruda abũdat cũ nõ põt pfecte decoqui ⁊ digeri i grossaz vẽtositatẽ cõuertit/ q̃ retenta ⁊ a debili calore nõ ꝯsumpta partibus humoꝝ viscosoꝝ includit ⁊ sic per meatus cõtinue ad epar accedens aquositati vrine admiscet/⁊ cũ ea egredit:⁊ dñt qꝙ de dicta mã cruda magna i renibus remanet portio/q̃ cũ augumẽtata fuerit frigidã ⁊ longã i eis generat passionẽ.vñ hip.7.apho. dixit quibus in vrinis ampulle fiunt nefreticã passionem.i.renũ egritudinẽ longã/aut lentã/aut tardã significat:⁊ dicũt qꝙ tũc significat

passio renū/quā ampulle alte stant supra superficiē vrine:et iā tunc significat/quod a propinquis mēbris.s.a renibus veniat:et signi/ficatur quod illa passio renū erit longa/et maxime virtute nō exi/stente forti/quia significat quod mā frigida cruda viscosa sit i reni/bus/q lōgo tpre egebit ad hoc vt digerat et resoluat et dixit quod quāto spuma est altior supra circulū vrine/et quāto plus occu/pat de superficie vrine/tanto pdicta significata sunt intensiora et maiora. Scias.n.quod aliquā spuma super eminet superficiei vri/ne vno digito/et aliquā plus/et aliquā occupat totā superficiē vri/ne: Dixit Auic. parue ampulle remanētes i egritudinibus renuz significant ventositatē/et viscositatē/et ad somnū humor vi/scosus i egritudinibus renum est malus:et significat humores malos.s.et viscosos/a quibus prouenit aptitudo generationis lapidis et harene/et dictus humor frequenter i vrinis appz:et sigt siritatē:et Auic.has ampullas paruas noiauit granula.

36

q Vibuscūque piguis hipostasis/et cōgloba ta:his nefreticā et acutā egritudinē for. — Vetus.

q Vibus sedimen pingue cōgestūque ē:his renale uitium acutum iudicatur. — Theod.

q Vibus insidēs pingue/ac simul totum: his renum uitium acutum significatur. — Leoni.

Dixit Ras.20.contin.quod Hip.dixit quibuscūque vrina vn/ctuosa apparet his in renibus morbus calidus signi/ficatur/et ait vnctuositas in vrina declarat corporis pinguedinez dissolui:et quādo est multa et simul cōiuncta de/clarat renū pinguedinez educi/quia cū pinguedo renū dissoluit subito cū vrina egreditur:et nō paulatim:et pinguedo corporis circuit in primis locū in quo dissoluit:deinde ad loca propin/qua successiue diffunditur/vsque ad mēbra vrine perueniat/vñ egredit:et ait eodez.20.inueni i libro pulsus/quod hipostasis seu nebula pendens similis tele aranee seu ethi est pessima. Dixit Hip.quibuscūque pinguis et globosa:et ē.i.significat egritudinē renū acutā.i.breuē/quia significat malam cōplexionē vehemen/ter calidā cū materia:Caliditas.n.soluit pinguedinē renum:et cū vnctuositas illa veniat a vijs propinquis nō multū aquosi

Nicolus i.2. tra.5.disti.3. c.19.de hipo/stasi in nāli et illaudabili.

tan admiscetur: sed cito seperat ab ea/ et glomerat in fundo: vt aũt dixit Gal. in 2. globosum potest sumi pro glomerato et coadunato in partibus: et subito simul post motũ iuncta a e si glomerata fuerit vna pars supra alterã descendit/ et pot sumi pro globo cito facto/ vt pars cito sequatur partẽ: et vtroq; modo verificatur apho. dũ modo talis hipostasis perseueret: Dicũt quidã q fm predictã expositionẽ pars vrinalis globosa ad vrine fundũ descendit et pinguedo ei supernatat: ita q alia est materia q descendit ab ea q supernatat. Alij vero dicũt hipostasis pinguis .i. vnctuosa et globosa .i. apa vnctuositas q supernatat .s. iuncta in partibus nõ seperata talis est q se indicat descendere a partibus propinquis: et ideo non significat ethicã/ sicut significat illa q est veniens a partibus remotis/ q nõ ẽ globosa: sed multũ i sunt ptibus seperata pp loci distãtiã.

Vetus. Quibuscũq; nefreticis exñtibus predicta signa accidũt et dolores acuti circa musculos spinales fiunt. siquidẽ circa extrinsecos locos fuerint apa futurũ expectã extrinsecus. Si uero dolores magis circa iteriores locos apa futurũ expecta magis intus.

Theod. Quibus igitur uitio renali detentis predicta accidunt signa/ eos dolores circa musculos spine fatigãt: qui si locis exterioribus accidũt: abscessus quoq; futuros eodẽ estimato: Sed si interioribus magis laboratur intus abscessus quoq; fore expecta.

Leonl. Quibus aũt morbo renali laborãtibus p dicta accidũt signa/ doloresq; circa spine musculos fiũt. Siquidẽ circa loca exteriora fiunt abscessus quoq; exterius futuros expecta: Si uero dolores magis circa loca interiora fiãt ẽt abscessus expecta futuros itetius.

q Ubicunq; nefreticis exitibus pdicta signa nō appa rent.s.q nō supernatent ampulle in vrina nec hypo/ stasis fit pinguis globosa fm expositionē positā i p/ cedenti apho.⁊ fiant eis circa musculos spinales dolores acu/ ti/siquidem si circa loca exteriora fuerint apa expecta futura extrinsecus. Si vero dolores circa interiora magis fuerint ⁊ apa expectabis futurū magis intus causa est q; dolor acutus nō erit nisi ab humore acuto subtili apto penetrare in porosi/ tates mēbri:⁊ sic facere apa/aut erit dolor ille a ventositate ⁊ tunc erit causa attractionis ad locum materierū maxime subti lium:que erūt causa apatis:⁊ hic dolor si erit in principio de/ notat apostema futurum:Si vero perseverauerit ⁊ erit in pro cessu denotat apostema fiens vel iam factum.

38

q Vicunq; sanguinē uomunt:siquidē sine febribus salutare.Curat uero stipticis et īfrigidātibus.Si uero ex febre pniciosū.

Nicolus m.5 trac.5.c.7.de dolor renū.

Uetus.

u Omissio sanguinis sine febre salutaris ē. cum febre malo est. curandum acerbis et refrigerantibus.

Theod.

q Vicūq; euomunt sanguinem:si sine fe bre quidem salutare: curare uero cum acerbis et refrigerantibus.

Leoni.

q Uicunq; sanguinem:⁊c.⁊ causa est dixit Gal.in co⁰ q; sine febre est signum/q est absq; apostemate ⁊ ta/ lis curari potest ⁊ curatur secūdum plurimū cito.Si vero fuerit cū febre signū est q est ab apostemate/vel a vulne re cū apate/⁊ ideo est malus ⁊ pernitiosus ⁊ aliquādo incura bilis.Significat.n.aut apa ruptum ante maturationē aut cor rosionem in stomaco/aut fistulositatem: ⁊ Auic.dixit.omnis vomitus sanguinis cum febre est malus: ⁊ si non est illic fe/ bris quādoq; non est malus/vt quādo non superfluit/immo tunc est bonus/quia mundificatur per ipsum corpus a san/ guine superfluo:⁊ intellexerunt de vomitu cum febre sic/q ipe non procedat a febre/neq; a sua causa: Sed a causa propria

Nico.l.5.tra. 4.c.55.de san gnis vomit⁹.

ipsius vomitus/ad ipm et ad suã cãm sequatur febris. Si aũt talis vomitus eẽt cũ febre/qr sequẽs ad febrẽ vel suã cãm licet sm plurimũ fit malus/nõ tñ est necessario mortalis/ imo põt esse bonus nã purgante p vomitũ sanguinẽ superfluũ: Differt aũt salutare a nõ salutari/qr salutari cõiungit leuitas/et bona tolerãtia/et qr accidit corporibus quibus dictũ est vomitũ sanguinis cõferre/et post ipm sequit aleuiatio/et ex his habetur itellectus apho. dicentis. Sanguis sursum: etc. et pro hoc etiam vide in. 4. in apho. 25. s. sanguis sursum: etc.

59

Uetus. c Atari in superiori uentre in saniem cõuertuntur in. xx. diebus.

Theod. d Estillationes in uẽtrem superiorem supurantur intra dies uiginti.

Leoni. d Estillationes in uẽtrem superiorem supurantur intra uiginti dies.

Nicolus in. 5. trac. 7. c. 5. de catarro et cori 3a añ princi/ piũ cure. — c Catarri in ventrez. s. mediũ quĩ ptinet spũalia defluxi in saniẽ cõuertunt in viginti diebus: et de his itellexit cõuertunt i saniez laudabilẽ/qr i die cretica vt. 20. a nã expellũt: quãuis. n. catarri sint de mã frigida sm plurimũ: q de se est tarde digõnis/tñ qr cõtinent i loco multũ calido. s. pectore festinat calor digestionẽ eius velocius et citius/q̃z si in alio cõtinent loco/nõ sic calido: et maxime in cõplone calida: et iuuentute et virtute robusta/et nõ posuit Hip. diẽ. 20m. diem pfixũ ad cõuersionẽ eius in saniẽ. quãuis sic fit sm plurimũ/i quibusdã tñ põt festinare pp materie paucitatẽ: et virtutis fortitudinẽ: et põt ẽt vltra tardare pp virtutis ibecillitatẽ: et materie multitudinẽ: multi ẽt catarri resoluũtur vel aliter euacuantur et non saniantur.

Itẽ i. 4. tra. 4 c. 25. de empimate i causis empimatis. — d Ixit Auic. cause. s. empimatis sũt/aut catarrus effundens mãs subito/et ide fit empima post viginti dies sz plurimũ. dixit. n. Hip. catarri i superiori vẽtre: etc. Cũ. n. nõ expellũtur cito et nõ mundificant ab eis pectus stantes cõclusi in loco calido putrefiunt et in pus cõmutãtur.

I sanguinẽ et trũbos mingat/et strãgu tiã habet/et dolor icidit in peritoneon: et sub uentrem/et pectinem/ea quę cir cã uesicam sunt egrotare significat. **Actua.**

I quis sanguinem mingit/et grumos: atq; urine stillicidio affligitur/et dolore femorũ uẽtris imi pectinisq; infestatur: morbũ circa uesicam esse significatur. **Theod.**

I quis sanguinẽ minxerit/et grumos:et stillicidio urinę laboret:et dolor iciderit i femur et imũ uentrẽ pectinẽq;/q̃ circa uesicam male se habere significatur. **Leoni.**

Jcolus de hoc in.4^{a}.apho.80.ẽ est repetitur.

41

I lingua in temperata repente fiat/aut apopleticum aliquid corporis/uel melã colicum huiusmodi efficit. **Actua.**

I lingua subito incõtinens facta est/aut pars aliqua corporis stupore elanguit uitium hoc esse atre bilis certũ est. **Theod.**

I lingua repente incontinens fiat/aut aliqua pars corporis stupore elanguit: tale est melancolicum. **Leoni.**

J lingua repente itemperata fiat.i. egra impotẽs ad producendũ operationes suas maxime locutionẽ/ita q; balbutiat/ẽ nõ expedite loquat/aut apoplecticum aliquid corporis eque factũ/aut melãcolicũ significat huius.s. dñm huius passionis. Dĩit quidã/q; per apñcuz nõ intellexit verã apñaz:sed quãdã dispõnez/q̃ melãcolicis accidit similẽ apopñe qd est q; ipi melãcolia aliq̃n vehemẽter abstrabũtur **Nico.i.5.tra. 2°.su.5.c.7.d melãcolia.**

a rebus exterioribus/ꝛ diuertunẽ ad aliquid speculandũ forti
ter accidit eis vt lingua nõ recte ꝛ debite loquaẽ.s. balbutiẽt/
ꝛ sterit/ac si sensus ꝛ motus ablati sint ab eis:ꝛ vĩ ꝙ cuꝫ cele
stibus speculẽtur: Dominus enim horum accidentiũ indicans
dus est melãcolicus: Aliqui vero dicunt ꝙ per apoplexiam ĩ
tellexit veram apoplexiam tamen partialẽ.s. ablationeꝫ sensus
ꝛ motus secundum aliquaꝫ partem corporis:ꝛ de eis fuit Se
rapio primo breuiarij: Dixit enim significationes vero harum
eñũ.s. specierũ secundum cõtratem sunt tristitia/ꝛ timor/ꝛ de
structio sermonis/ꝛ ista accidẽtia fortasse sunt hore ĩ hac egri
tudine/ꝛ fortasse accidunt propter alias causas multas/quibus
nõ est necesse penitus vt fiat timor:tamen ꝑdicta signa nõ bñ
adequãtur suo significato/cũ possint prouenire a materia fleg
matica:q: tñ Hip. ꝛ Serap. viderũt ea posse sequi ad materiã
melãcolicã ideo ea posuerũt/nã in melãcolico apate cerebri a c
etiã in multa mã melãcolica pp cõgelationẽ generata existẽ in
cerebro ꝛ nõ apante lingua intẽperata põt fieri/ꝛ põt fieri ali
quid corporiq apoplẽcuꝫ opilatione facta in via spiritus pp il
lam mãꝫ:ꝛ possunt etiã ista accidẽtia prouenire a multa frigi
ditate ꝛ siccitate cuꝫ mã vel sine materia:ꝛ possunt prouenire
ex timore sequente ad melãcoliã quãdo timor est magnus/ꝛ
fit in eo multa retractio spirituũ: Uidemus.n. ꝙ i multũ timẽ/
tibus lingua impedite loquiẽ/ꝛ ꝙ mẽbra coꝝ saltem extrema
priuãtur sensu ꝛ motu. vnde nec sentiunt / nec valent extrema
mouere.

Jtẽ i codẽ tra
cta. c.14. de
apoplã.

c T quãdoqꝫ ẽt dicũt mollificationẽ vnius lateris aut
vnius mẽbri apoplẽaꝫ illius partis:ꝛ Hip. quideꝫ iã
dixit. Si lingua intemperata: ꝛc. suple sed multum
large sumitur apolexia.

Theod. s I mestitia et metus longo tempore te/
nent a trabilis in uitio est.

Leon. s I timor atqꝫ mestitia longo tẽpore ho/
minẽ ꝑseuerauerint tale ẽ melãcolicũ.

s Phorismus hic in veteri deficit: sed ponitur in sexta
apho.23.ꝛ isti illic repetuntur.

s I super purgato seniori singultus super uueniat non bonum. Uetus.

s I natu maioribus per purgationem singultus superuenit non bono est. Theod.

s I senioribus supramodũ purgatis / singultus superuenerit non bonum. Leoni.

s J superpurgato seniori .i. supra modũ purgato seniori siue sit de primis senibus / siue de secũdis singultus superueniat nõ bonũ imo mortale: q2 tũc est de inanitione cõfirmata / eo q in corporibus senũ etatiue siccis & debilibus singultus sic superueniens est vltime malus / q2 deterior q̃3 iuuenibus & pueris. Nico i.5.tra. 4.c.57.d̃ singultu.

43

f I febris nõ a colera habeat: aqua multa ĩfusa calida a capite / solutio fit febris. Uetus.

f I febris ortum nõ ex bile trahit calide copia capiti affusa / tollit febrem. Theod.

f I febris nõ ex bile habeat / multa aqua calida capiti supinfusa / solutio fit febris Leoni.

c Olere nomẽ tripl'r inuenit ab autoribus sumptũ: vno mõ cõiter pro oĩ humore: vt .7. aphoꝛ. si febris nõ a colera habeat .i. nõ ab humore aliquo .s. q nõ fit febris humoralis sed effimera aqua multa: & c.2. sumit p duabus coleris .s. rubea & nigra .3. magis stricte p colera rubea. Nico .i.5.tract.p.c.15. de colera rubea.

44

m Vlier utrasq dextras habens non fit. Uetus.

m Vlierẽ fieri ãbi dexterã nã nõ patitur. Theod.

m Vlier ambidextra non fit. Leoni.

p Ars dextera totius corporis secundũ plurimum naturaliter calidior est sinistra per totam complexionẽ aggregatam ex innata & influente / cuius ratio fuit Nico .i.p.tra.p.c.25. de cõparatiõe ptiũ corporis sexualiũ adinuicem.

q: dextra debuit esse magis operatiua q̄ sinistra. vñ dixit So linus. parti dextre assignat̄ habilior motus/sinistre vero firmitas maior vñ dextra gesticulationibus promptior est sinistra oneri ferendo acõmodatior: Dixit hip. Mulier ambidextera nõ fit .s. nãliter: q: ex cõsuetudine posset fieri/ꝛ intellexit hip. fm plurimũ nõ semp. Nã aliq̄ mulieres sunt nãliter ambi dexteresed sunt pauce respectu viroꝝ: ꝛ cã est debilitas sexus muliebris. Nã ad producẽdas opationes manuũ requirit̄ multũ de vigore/quo cõiter mulieres carẽt exceptis illis q̄ sunt viragines: adiuuat aũt ad d̄bilitatẽ sexus muliebris humiditas multa eius. Ambidexterũ aũt esse prouenit ex potẽtia motiue virtutis ꝛ corporis caliditate: Dñt quidã q ad eẽ viros ãbidexteros inclinãt q̄dã dispõnes sequẽtes sexũ hũc: Sunt etiã q̄daꝫ dispõnes ꝯsequẽtes sexũ muliebrẽ inclinãt mulieres ad taliter vel taliter sedendũ/vt cõiter valeãt iacere sup terrã duplicãdo genua/qđ cõiter viri nõ faciũt: ꝛ sunt iste dispõnes occulte nõ cõsequentes cõplexionẽ qualitatũ p̄marũ/imo sunt cõseq̄entes cõplexionem sexualem siue formam specificam: vt videtur innuere Gal. ꝑ. de vtilitate particula.

45

Vetus. Vicũq; empici urunt̄ aut icidũtur: siqui dẽ sanies pura fluxerit et alba / euadũt: si uero cenulẽta et male olẽs pereũt.

Theod. Vi suppurati adurũtur. si pus effluit purum et album euadunt: si cruentum feculentum et fetidum pereunt.

Leoni. Vicunq; suppurati urunt̄ / uel secant̄. si pus purũ fluxerit et albũ euadunt. si uero subcruẽtũ: et feculẽtũ ac fetidũ peĩt.

Nicolus l. 4. tra. 2°. c. 25. de empimate.

Uicũq; empici vrũtur: ꝛ̄c. sanies alba .s. ꝛ equalis ꝛ laudabilis euadũt/q: significat̄ fortitudo virtutis digerentis m̃ broꝝ spiritualiũ: ꝛ habet veritatẽ. Si sanies illa nõ fluxerit ab vlcere pulmõis. Sanies cenulẽta attinẽs nigredini ꝛ fetens denotat virtutis debilitatẽ ꝛ adustionẽ materie ꝛ nimiã putrefactionẽ/aut caloris inati mortificationẽ: ꝛ

sic dixit Serap.et Auic.cuz coquitur aut perforatur empicie et egredit sanies cenosa ferida pessimũ est:et ꝯsiter si ex exterius in partibus pectoris apparẽtibus exierit sanies mala illaudabi/lis malũ est signuz: Dixit ꝙ sanies ex erupto apate procedens quatuor habet determinatiões/duas ad bonũ/et duas ad malum:et.p'.eaꝝ q̃ sunt ad malũ est qñ est vehemẽter multa.qm̃ dixit Auic.pfocat sua multitudine et interficit/et cognitio eius est ꝙ incipit anhelitus cõstringi/et nõ expuit:et.2ª.est qm̃ pu/trefacit ab ea pulmo/et facit cadere in ptisim: hoc aũt est cũ sa/nies est multa/et virtus eius est debilis/nõ sufficiens expellere eam saltem spacio.40.dierũ sicut hip.dixit.p'.aũt determinatio duaꝝ bonaꝝ est mundificatio eius cuz sputo currenti facili et adhuc reperit virtutis fortitudo/et materie paucitas/aut nõ vehemẽs multitudo eius.2ª.determinatio bona ẽ dixit Sera. qꝺ fortasse expellit eam nã ad ventrẽ:et fortasse ad vesicã et currit in instrumẽtis quibus cõicant ista mẽbra pectori/et sunt vene et nerui/et meatus/quibus cõicatio cadit inter ista mem bra hec Nicolus diffusius sed perstrinxi.

46

Vicũq; in epe pp saniẽ urũtur/ siquidẽ sanies pura fluxerit et alba euadũt. In tunica.n.illius sanies est. Si uero uelut amurca fluxerit pereunt. — Vetus.

Votum iecur suppuratum aduritur/ si pus effluit purum et album euadunt. His.n.pus cõclusum in mẽbrana ẽ.Sed si qualis amurca est tale effluxit intereũt. — Theod.

Vorũ epar suppuratum aduritur.si pus purum fluxerit et album euadũt.In tu/nica.n.his pus continetur.Si uero qua/lis amurca fluat pereunt. — Leoni.

Cura ħo per cirugiá difficilis est et s̃m plurimũ non proficiẽs. Dixit Ras.7.ꝯtiñ.placuit Gal.ꝙ perforaret cũ cauterio ille in quo fuerit nascẽtia i epe:sed hoc — Nico.3.s.tra. s.c 18.ꝺ apate epis in fine cap.

est fallax: quidā opinati sunt cū apa est in epe et proprie i gib/ bo eius maturū cū ferro posse medicari: Dixit aūt pforationē 3 debere fieri in mirach supra epar perforādo donec ptranseun do sifach perueniat ad perforandu3 epar donec effluat sanies cōtenta in eo. Serapio tñ dixit cū administratur apertio cum ferro est in ea vehemens timor: et est impossibilis: et certe medi co honorabilius est similes opationes dimittere/ q̄3 ipas prose qui. siue fiat cū ferro incidēdo siue cū cauterio/ nō obstante q̄ dixerit Hip. 7. apho. quicūq3 in epe pp sanie3 vrunt: et c. q̄ vt supra patuit a profunda suba epis prouenit/ cuius fm Gal. in 7. apho. vesicā incisam: et c. nō cōtingit vulneris cōsolidatio/ nem fieri nedū vlceris. Si tñ cōtingat vt fiat curatio cū aper/ tione curandus erit locus/ sicut in cura vulneru3 mirach. dicet in 7. f. tra. 4. su. 2. cap. o. quidā aūt volunt q̄ Hip. in pdicto apho. reduxerit se solū ad cauterizationē/ q̄ fit in vētre/ qñ con tingit saniē in ruptura apatis epis nō trāsire ad vrinā nec ad fluxū ventris sed effundi ad vacuitatem ventris de qua locuti fuerūt Serap. et Hal. et alij: Dixit Auic. et sunt verba Serap. Cū accidit vt materia. s. saniosa effundat ad spaciū ventris. s. ad locū in quo adunat aqua hidropicorum tūc oportet vt cutis icidatur apud inguina Serap. dixit supra radicē coxe dextre: q̄ nominat inguen/ et emūctoriū/ et discoperiat lacertus adeo donec appareat sifac: deinde fiat in sifac foramen et ponatur i ipo canula. Serap. dixit q̄ foramen fiat paruū/ et per illa3 ca nulam extrahatur pus/ cuius extractionem paulatine facias: et nō subito in vna vice Hal. quoq3 hanc curam posuit. 9. parti. fieri cum cauterio: et dixit cauteria fume subtilia et calefac ea fortiter/ et coque cum ipis locum/ qui est super inguina/ cūq3 p ueneris ad sifac oportebit saniem educere.

47

Uetus. O Culorum dolores meri potio/ et lauacrū: et flebothomia soluit.

Theod. IN oculorum dolorib⁹ sanguinē detrahe cū prius uinū p potionē exhibueris/ et calida aqua multa dilueris.

Commu. Dolores oculorū post meri potionē: et aq̄ calide balneū/ uene settiōe curato.

Eneraliter dolores oculoꝝ curanſ ſicut dixit hip.7. apho.oculoꝝ dolores:⁊c̄. Dixit mesue ꝙ intellexerũt posteriores ꝙ vini potio cõfert doloribus flegmaticis/⁊ balneatio colericis ⁊ melãcolicis ⁊ flebothomia sanguineis/vel si humores equaliter crescunt cũ sanguine:⁊ cũo per ventrẽ confert colericis/flegmaticis ⁊ melãcolicis:⁊ pro vini potione ⁊ balneo approximãdo vide ꝯditiones ibidẽ ⁊ i.6ª. super apho.31. Rationabile.n.est non intrare balneũ nec potare vinũ nisi post minutionez ⁊ euacuationẽ/⁊ innouationem cibi ⁊ mitigationez furiositatis obtalmie:⁊ post hec fiat calefactio ⁊ emulsio lactis in oculo/⁊ hec calefactio sua ⁊ ablutio humiditatis acute/et si nõ sufficit fiat balneũ secundũ ordinez quem diximus supra:⁊ in sexta super apho.31.

Nicolus i.3. tra.4.c.13. de cura obtalmie magne ⁊ vehementis. s. guardẽgi nominate / ⁊ de cura doloris ipsius oculi. Itez pro hoc apho. vide in 6ª.sup apho. 31 .dolores oculorũ vbi de hoc late.

48

h Idropicus si tussim habeat despatus sit.

Uetus.

q Vi aqua intercutem laborat : si a tussi tenetur desperandus.

Theod.

a Qua intercutem laborans si a tussi habeatur desperatus est.

Leoni.

Jacobi expositio huius aphorismi posita est in sexta super apho.35.hidropicis tussis:⁊c̄.

49

s Tranguriam et dissuriam uini potio soluit:incidere uero uenã q̃ intus ĩ talo est.

Uetus.

Stillicidium et difficultatem urinę potio uini et detractio sanguinis tollit:incidẽde sunt uene interiores.

Theod.

Rinę stillicidium et mingendi difficultatem uini potio et uene sectio soluit. Incidere autem interiores.

Leoni.

Nicol. 5. tra. x. c. xi. de stráguria postq̃ declarauit qd sit suria stranguria ꝛ disuria in princi- pio cap. Ité est codez tra. c. ix. de cura stráguric.

Licꝫ apud autores sumũtur distincte/ita q̄ dissuria importat frequenté mictũ ꝛ paucũ. Stráguria vero ipotétiã mingédi: vt i. 7. aphoꝝ stráguriã ꝛ dissuriã: ꝛc. E potibus aũt dixit Hip. strang. ꝛ diss. vini potio soluit. Scias tñ q̄ potus vini aliq̃n cõfert ꝛ aliq̃n non: tũc aũt ꝯfert cũ stráguria ꝛ dissuria procedũt a frigido sine pñtia humoris. tunc vinũ potens bibitũ calefaciendo cõfert/q: abicit frigiditaté. Cõuenit ēt vinũ in dispõnibus etiã apostemosis corpore euãto/ꝛ fluxu oio remoto q̃n digent ꝛ subtiliat mãꝫ. Dñt tñ ad hoc vt vinũ in dictis casibus cõferat dꝫ esse sufficiẽtis quãtitatis qua possit cũ virtute puenire ad vesicã: ꝛ pp hanc cãm vinũ modicã aque mixtioné hñs melius est/q: p eã subtiliatũ ad longiora penetrat. Pot etiã cõpetere vinũ q̃n in eã foret multa ventositas: q̃n carminat ꝛ resoluit eam. Sed vinũ in alijs casibus noceret: Uinũ tñ albuꝫ subtile pauciferũ in causis calidis corpore mũdificato cõfert/ꝛ i. 6ª de hoc apho. 36. dissuriam: ꝛc. pro flebothomia.

50

Uetus.

Squinante habito tumor et rubor i pectore superueniens bonum: Foras. n. cõuertitur egritudo.

Theod.

Ab angina detento si tumor aut rubedo pectoris superuenit/bono est.

Leoni.

Ab angina habito tumor et rubor in pectore superueniens bonum: extra enim uertitur morbus.

Nicolus i. 4. trac. p̃. c. 6. de squinãtia.

Squinãte habito tumor ꝛ rubor in pectore. s. exterioribus eius/aut gulé/aut colli superueniẽs bonũ/q: foras ꝯuertat egritudo. Silr̃ dixit Ras. 3. ꝯti. vñ Auer. 4. collig. dixit ex signis bonis est/vt apa in locis exterioribus manifestet/aut per tumoré/vel aliud signũ/aut per doloré ad tactũ: ꝛ Auic. dixit si permutat ad exteriora per deriuationeꝫ materie ad partes tũc multotiens aperiũt oculos suos ꝛ sanãtur. Præfocati. n. stant oculis clausis mesti: ꝛ cuꝫ deriuata mã ad extra sentiũt se alleuiatos aperiunt oculos suos gaudentes.

aliqñ tñ tãta ẽ mã q obtinet itus ꝛ extra ꝛ hoc est maluȝ.sed
sed hoc q sit bonũ dȝ dreliqre iteriora ꝛ ꝯuerti ad exteriora.

51

Vicũq spachilon in cerebro patiuntur Uetus.
q in tribus diebus pereunt: Si uero hos
effugerint sani fiunt.

Vibus cerebrũ sphacelatũ hoc est side Teobd.
q ratũ est:intra tertiũ diem moriũtur:at si
ab his dieb⁹ euaserint sanitati restituũt.

Vibus cerebrũ sphacelatũ .i. corruptũ Leoni.
q est in tribus diebus pereunt: Si uero
hos euaserint sani fiunt.

Uãuis cõiter autores simul locuti fuerit de apate ca/ Nicolus i.5.
q lido paniculoꝝ cerebri:ꝛ ipius substãtie cerebri:Auic. trac.1°.c.3. de
tñ spãlius ꝓcedens postq̃ determinauit de apte pa apate calido
niculoꝝ cerebri calido:ꝛ si aliqñ ipis paniculis cõicet i eo ali sube cerebri.
qualiter suba cerebri determinat de apatibus calidis ipius sub
stãtie cerebri:ꝛ si aliqñ ei i hoc cõicent paniculi eius/ita vt dici
posset q maior pars apatis materie i pricipio fit i paniculis:
minor in suba:ꝛ i.2° fit e ꝯ°.hoc apa vocat Hip.7.aph.spachi
lon:ꝛ vocat a Rasi.ꝓ.xi,cap.8.stabiles/siue stachilos/ꝛ ab
Auic.sacholaco/siue saculos/siue secaculosꝛab Hal.9.theor.
maschera. Dixit Gal.i ꝯ°.aph¹.quicũq spachilon:ꝛc.q spa
chilon ẽ ꝯfusio cerebri:cõfusio.s.nãlis caliditatꝭ cerebri/q̃ non
est aliud q̃ oppressio/ꝛ calidi suffocatio/ꝛ mortificatio p v.ã
suffocatiõis multa exñte mã sang.vel alia qualicũq suffocãte
calidũ:Est aũt spachilon egritudo fortꝭ tũ rõne dignitatꝭ actio
nis lese/cũ ledat opationes mẽbri nobilis/ꝛ pricipalis.tũ rõne
lesiõis virtutis dispẽsantis corpus/vt cordis pp colligãtiã ad
cerebrũ/tũ rõne ꝓprie eẽntie cũ fit a mã multa:Est.n.apa ma
gnũ cerebri quãuis possit eẽ ex mã apante/ꝛ est ſm plurimũ:
vel nõ apante/ꝛ tunc dr̃ improprie spachilon pro grosonia/q̃
vt dicit Gal.iu ꝯ°. est passio i quocũq mẽbro alio a cerebro
indifferẽter/in quo accidit cõfusio sue nãlis caliditatis ꝛ eius
mortificatio a quacũq multa mã ꝓcedat p viã suffocationis:

vt plurimū fit a mā sanguinea/deinde colerica:ꝛ aliqñ a flegmatica:sed tūc reducit ad letargiā/ꝛ pōt cōiungi cū apha ꝛ in eo est tātus dolor vehemēs/ꝙ aliqñ comisura dirūpitur ꝛ aperit rōne extēsionis magne:ꝛ dixit hip.in tribus diebus pereūt:Si vero hos effugerint salui fiūt.i.saluari possunt: Dixit Ras.ex eo deficit patiens in.4°.die: ꝛ si pertrāsit hūc terminū liberat: Dixit Auic.hoc apha est fm plurimū primens i.5°.qꝛ ē acutissimū:ꝛ si ptransit fiducia pōt haberi/de euasione: Dixit aūt fm plurimū qꝛ in virtute multum robusta posset accidere in.4°.sicut in debili ante tertium.

Tem in.3.tra.2.summa.4ª.cap.2°.de frenesi fit mentio de hoc aphorismo.

52

Vetus. Ternutatio fit a capite ex cerebro calefacto/ et humectato quod est in capite uacuo/aere descendēte in illud uacuū: et faciēte sonitum:quoniā exitus ē ei p āgustū.

Theod. Ternutatamētū fit ex capite cerebro/ aut humefacta parte capitis inani: Aer enim ibi contentus erūpit/et cū strepitu:quoniā per angusta exitus datur.

Leoni. Ternutamētū fit ex capite:calefacto cerebro/aut humectato/eo ꝙ i capite inani.Aer.n.intus contentus extra erūpit. Sonat aūt quoniā per angustū ipi ē exitus.

Nicolus i.5. trac.7.c.8.de sternutatione. Quesiuit Arist.io°.probl.proble.18.pp quid inter alia lia homo maxime sternutat:ꝛ redens cām dixit.ꝙ.qꝛ hō poros amplos habet.s.nariū meatus p quos spiritus.i.aer ꝛ calor ingredit de facili:cū aūt subintrauerit/ꝛ eis vacuitates/cerebri anteriores replete fuerint:aut cuꝫ odorifera eoꝝ caliditate humidū cerebri aereū dissoluerint i ventositatē: ꝛ vacuitatibus cerebri ita ꝙ mininge cerebri extēdantur ꝛ pūgantur cū ipe sint sensibilissime contingit sternutationē fieri:ꝛ ꝙ sint pori aperti in homine ꝛ ampli dixit ipe apparet hoc:

gno/ꝙ homo est magis odoratiuũ alijs aialibus: ⁊ q: Arist. in pluribus locis dicit homines praue odorare:exponit hanc lraз expõnem dimitto:⁊ cũ propter dictam cãm i homine hu. midũ calefactũ tum propter motũ eum pp retentionẽ sui circa miningas cerebri de facili ⁊ cito põt conuerti in spiritũ vento. sum causans sternutationẽ extra pulsuз.qđ aũt hip.7.aphõr dixit ꝙ sternutatio sonat q: p angustũ est ei trãsitus intellexit ꝙ illa angustatio fit ante carũculas sed infra caruncułas est ampliatio/vt hic dixit Aristo.

Tem in eodẽ cap.dixit Auer.3°.collig. sternutatio ẽ motus virtutis expulsiue in cerebro pp mundificatio nem superfluitatũ.q̃ sunt in eo:Dixit Auic.sternuta/ tio est motus proprius cerebri ad expellendũ humorẽ/aut ma teriã malã aliam vt ventositateз cum auxilio aeris a naribus attracti subito.s.aeris vel subito.s.ad expellenduз per viã oris ⁊ nasi:Dixit hip.sternutatio fit a capite.Est.n.sternutatio mo tus cerebri:quãuis.n.mẽbra alia vt pectoralia imo vere totuз corpus moueaƭ in sternutatiõe/vt per hoc dicatur maior mo tus/ꝙ̃ tussis/sicut dixit Gal.4.de accidenti/q: tũ motũ ⁊ con cussum notabiliter est cerebrũ:⁊ q: etiã causa efficiens motum sternutatiõis imediate est virtus expulsiua cerebri:ideo iste mo tus appropriaƭ cerebro/⁊ fit iste motus ad expellendũ rẽ. vt humorem sua acuitate pũgentẽ/vel vẽtositatẽ:⁊ q: fit sonitus in sternutatiõe eo ꝙ expulsuз transeat p angustã viã: qui soni tus maxime pcipiƭ circa nares/⁊ ɔ̃is ẽt mediãtibus sternutatio prouocaƭ:Ideo autores de sternutatiõe tractauerũt iter dispõ nes nariũ:⁊ hic dixerunt quidã sternutatio est motus violente cõmotionis cerebri ex nãli ⁊ aiali virtute cõpositus/cũ nã ad expellendũ superflue nociua moueƭ:⁊ dĩt quidã nõ obstat di/ cto Auic.ꝙ fit motus.s.cerebri illud qđ dixit Arist.s.ꝙ cere/ brũ nõ moueatur motu volũtario:nã licet substãtia medulla/ ris cerebri nõ moueatur manifeste substãtia tñ vellatiua eius mouetur: Dixit Ser.super viatico.sternutatio est violẽta cere bri cõmotio fortitudine expulsiue eius debilitata eius retenti/ ua/q: cerebrũ nititur expellere superfluitates ipm ledentes.In motu autẽз sternutationis fit edu tio ⁊ rei excitantis expulsio cum adiutorio aeris attracti per os ⁊ nares. Nam aer ille su/ bito commotus est causa eductionis rei le.lentis: ⁊ ideo dixit Hippo.in apho.dicto effunditur eniз aer intus existens foras.

Dixit Auic. sternutatio est cerebro sicut tussis pulmoni. Sicut enim cum tussi fit expulsio materierum contentarum i pulmone/ sic ster/ nutatione ita fit expulsio materierum contentarum i cerebro: et sicut in tussi concurrit aer/ ita et in sternutatione: et non fit i sternutatione ex pulsio aeris a cerebro cum tanto impetu p constrictione arteriarum seu paniculorum eius/ sed fit principaliter constrictione ventriculorum eius principaliter anterioris Non.n. fit predictus motus constrictiuus: quantumcumque coiceret nocumentum ventriculis cerebri et cocauitati ven triculorum eius/ vt patet i motu constrictionis ventriculorum cerebri i epi lesia: et propterea dicunt quod epilesia est sternutatio breuis.

55

Uetus. q Vicumque circa epar dolent: his febris su/ perueniens soluit egritudinem.

Theod. q Vicumque dolore iecoris admodum conflictan tur: his febris superueniens leuat dolorem.

Leoni. q Vicumque epar circumdolent/ his febris su/ perueniens soluit dolorem.

Nicolus i. 5. tra. 5. c. 20. de dolore epis. q Uibuscumque epar circudolent: etc. vt significaret quod do/ lor non accidit epi nisi secundum extrinsecum ei paniculo vel a te/ aut suspendente ipsum: et non i profundo ipsius: et dolor quidem accidens epi est/ aut extensiuus aut grauatiuus/ quamuis aliqualis mordicatio i eius superficie sentiri possit: et dolor qui dem extensiuus proprie apud paniculum ipsum tenentem sentitur: aggra/ uatiuus vero proprie apud paniculum suspendentem/ et maxime ve rificatur apho. de dolore extensiuo procedente/ a ventositate: In quit Gal. se vidisse in somnijs arteriam sitam inter pollicem et indi/ cem manus dextre flebothomari et curare dolores epis: et po/ stea per experientiam comprobasse quod in somnijs viderat.

i Item in eodem tra. cap. 15. de inflatione et ventositate epis adducit aphori. et dicit quod intelligitur ex ventositate grossa inflatiua/ quam febris superueniens soluit.

54

Uetus. q Vibuscumque conuenit sanguinem auferre ex uenis: hos oportet flebothomare i uere.

q Vibus sanguinem trahi prodest:his ue re detrahendus est. Theod.

q Vibus a uenis sanguinem mittere con/ fert/his uere uenā oportet secare. Leoni.

a Jcolus de hoc in sexta aphōꝝ apho.47. quibuscūq flebotbomia:⁊c̃.

55
q Vuibuscūq inter renes aliter frenes et uentrem flegma cōclusum et dolorem prestans nō habet exitū in neutrū uentrium:his secundum uenas in uesicam cōuer/ so flegmate solutio fit morbi. Uetus.

q Vibus inter uentriculū et uenas pitui/ ta cōstituta infert dolorē/ut pote/q̄ ad alterutrū uētrē exitu careat/his pituita p uenas i uesicā delapsa morbus leuatur. Theod.

q Vibus inter uentriculū et septū pituita reposita est et dolorē affert/nō habēs exitū neq ad alterū uētrē/his p uenas ad uesicam pituita uersa/soluitur morbus. Leoni.

e Ꝺ virtuti qdē expulsiue forti sic Gal. i terap. ait nihil resistit: vñ aliqñ expellit supfluitates malas expulsiōe miraculosa p vias occultas medico ignotas ⁊ i exti/ mabiles: vt pȝ. 7. aphōꝝ i 2º. aphͥ. quibus iter frenem ⁊ ven/ trem: ⁊c̃. vnde expellit saniem a pulmone p vias vrine. Nicolus in. 5. tra. ꝑ: c. 25. de virtute expul/ siua.

q Uibuscūqȝ inter frenes. i. diafragmā ⁊ vētrem. i. sto/ macū flegma cōcludit̃. s. faciens dolorē non habens exitū. s. illud flegma i neutrū ventriuȝ: q: nec i ventre spūalliū/nec i vētre nutritiuoꝝ. his sm venas i vesicam ꝯuerso flegmate solutio fit morbi: ⁊ dixit Gal. in cōmento. ꝙ ignotū est per quas venas siue vias illud flegma trāseat i vesicaȝ. Jtē i. 5. tra. 4. c. 28. d doloꝛe stomaci in ca ra.

Itē I.5.tra.5. c.24. ō hidro pisi in spāli in p. carta. vbi loquit de mo dis in quibus aquositas trā sit in ventrē.

q Quartus modus.s.ex modis quibus aquositas trāsit i ventrē est pp vehementiā expulsionis quam facit nā stimulata ab ipa humiditate vincēte necessitate stimu lationis supra nāz:vñ expellit eā i vijs.i.p vias occultas quas habent superfluitates ad dictā vacuitatē ventris. Nā3 expulsio nālis qñqz penetrat aptionē i ossibus nedū in alijs partibus & mēbris/in quibus facilior ē penetratio:& est ista penetratio si/ milis ei/quā tengit Hip.7.apho.qbus iter frenē & ventrē:& c. vbi dixit qp ab illo qui hz flegma plurimū inter diafragma & stomacū nō hñs exitū in neutrū ventriū & facit dolorē/tūc cū3 illud flegma vadit i venis vsqz ad vesicam resoluit dolor/qz euāt eius eā p vrinā/& quāuis Gal.miratus ē hoc dixerit hoc esse sibi dubiū & quasi non verū/& qp facilius pcipitaret illud flegma/cū sit grossū3.& nō aquosū3 ad partes vētris qz vesi/ ce/nihilominus dixit Auic.qp Gal.nō d3 mirari de ista expul sione cū illud flegma possit dissolui & subtiliari a nā & expelli ad vesicā:nā eligente hāc expulsionē plusqz illā pp necessitatē suā.i.pp aliquā cām necessitantē eam ad ipm sicut fit,multo/ tiens expulsio ad partes alias multas & magis remotas & ad mirabiles pp cām agentē.i.virtutē expellētē:nec ē hoc magis mirabile/qz sit expulsio puris penetrantis per ossa pectoris ad venā cōcauā & ad vesicā de qua Gal.recitauit.

56

Vetus. q Vibuscūqz epar aqua impletū in omen tum eruperit:his uēter aqua impletur: et moriuntur.

Theod. q Vibus iecur aqua repletum in omentū erumpit his uenter aqua impletur/atqz ita moriuntur.

Leoni. q Vibus epar aqua plenū i omentū eru/ perit/his uēter aqua replet:et moriūt.

Auic. tē I.5. tra.5.c.is.de vesica in epe.

c Veniūt vesice i epe iter cetera viscera q: epar ē gene/ ratiuū illius aquositatis:& ē hauradhia aliqñ/& aliqñ nō/& i ea/q nō est acuta mordax nō ē timor multus.

nisi superfluat quātitas eius valde: absulta .n. aiaľiā sana occi dunt/quoꝝ epata sunt plena vesicis i quibus continet aquosi tas/nec apparebat i illis lesio: Non.n.puenuit ad rupturā sed cōsumit aquositas coꝝ beneficio nature aut medici. Sed i ve sicis quaꝝ aquositas ē mordax existit timoꝛ p illō qd̄ ledit/et p illud qd̄ timet in eis de mixtura: et fluxu illius aquositatꝫ ad spaciū ventris/vnde prouenit hidropisis. Dixit Auic.in cap. de humiditatibus quibus accidit cū epis vt expellantur qꝫ Hip.dixit in .7.apho.quibuscūqꝫ epar implet aqua: et c.q ille cuius epar aqua impletur .s. vesicis aquosis/vt videtur expo/ nere Gal.i cōmēto. deinde rūpitur illud ad omentū .i.panicu/ lum ventris .s. siphac .i. ad locum sub siphac qui est locus in quo cōtinetur aqua hidropicoꝝ/vt dixit Gal. et cōtingit illud pp rupturā dictaꝝ vesicaꝝ siue rūpantur p multitudine aquo/ sitatis extendentis siue acuitate eius cum impletur venter eius moꝛit. Nō tñ semper dixit Gal.cū ex hidropicis cōtingit eua dere multomagis ex istis/et ideo iudiciū coꝝ est sicut iudiciuꝫ hidropicoꝝ. Dicūt quidā tūc maxime verificat apho. quādo talis eruptio aque est cum notabili ruptura paniculi tegentis epar pp nimiā acuitateꝫ illius aquositatis/et nimiā tensionem paniculi. Et sic illa eruptio facta subito cum multa effusione aque: Per hūc.n.modū distinguit modus iste ascitis a mo/ do eius qui fit paulatine. Autoꝛes nō posuerūt signa vesicarū epis. Si tñ multe fuerint doloꝛ cū multa aggrauatione sentit: ꝫ si cū hoc fuerint moꝛdicatiue papit doloꝛ cū moꝛdicatiōe.

57

a Lices/oscitationes/rigores/uinum meri surate bibitū soluit egritudinem. *Cleme.*

p Andiculationem/oscitationem: horro/ rem: uinum parpari ingestum tollit egritudinem. *Theod.*

h Alyce idest anxitudo/oscitatio/horror: uinum equale equali potum/soluit egri tudinem. *Leoni.*

Nico.i.5.tra. 8.c.8.d oscitationibus & alacibus.

o Scitatio e motus oris ad expulsione causatus a materia humida/siue vetositate vel vapore delatis ad musculos maxillar & lesione in eis facietibus. vn fit motus oris vt expellatur. Alices vo siue spadidatio est motus & elevatio brachiorum/q dici possunt quodamodo ale/vn alices alias nu expasio dr/cu qua vt plurimu totius corporis sequit protensio: & iste motus qnq causat qn mebra i aliquo situ grauat: vn mutado situ alas eleuat: & qnq fit pp humore nocuu existente in ore stomaci/a quo ad musculos alaru vapores noci ui eleuatur. vn accidit eos sic moueri: vt vapores nociui excitant: & possunt alices & oscitatioes sanis & egris euenire: & sunt interdu de signis principij parosismi: & de spiritibus npi ,pueniete i parosismus. & iterdu est de signo crisis: Dixit .hip.oscitationes & alices vinu: & e.i. vinu pmixtu aqua equali pmixtione: vt p aqua vinu subtiliet ad penetradu magis: & ipsi remittit caliditas. Vinu tn dz ee acutu aromaticu: Soluit.n.tales dispositioes: q mat vaporosat resoluit: Verutn cu exhibet vinu pdictu corpus no dz ee repletu humoribus q eos agitaret/& dissolueret/& fieret ei nocumetu maius iuuameto: nec dz ee febris valde itesa/neq cerebri aut neruor debilitas: nec dz recipies ipm vinu ee vehemeter colericus patus iflamari ab ipo.

i Item i.3.tra.2.cap.xj.de alue & palpitatioe idem.

i Item iij.5.tra.4.cap.49.de coturbatioe stomaci/anxietate/estuatioe/interceptione lametabili/& cardiaca stomatica ide de vino/q mixtu cu aqua infrigidat & cofortat/& resoluit ventositate/& valet qn in ca esset ventositas/& i ipo e de ablutione & mundificatione & citat apb^m.

58

Vetus. q Vibuscuq cerebru motu fuerit ab aliqua actioe. necesse fieri sine uoce statim

Theod. q Voru cerebru cocussum aliqua ex causa e: eos repete obmutescere necesse e.

Leoni. q Vibus cerebru aliqua ex ca cocussum fuerit necesse est statim mutos fieri.

Nicolus i.3. trac.2.c.14.de apoplexia i cau sis itrisecis.

q Vibuscuq cerebru motu fuerit.i.comotu & quassatu sine occasione manifesta.i.no a ca primitiua sed a ca

intrinseca necesse est sine voce fieri statim .i. amittere sensum & motū & apoplecticū fieri:q: ex tali cōmotione īpedit transitus spūs aialis ad organa sensus & motus/& impedit ex eo depē/dētia spūs aialis existē i organis a cerebro & virtutibus eius: a quibus depēdet spiritus aialis mēbrorū sicut dependet splendor solis a sole:vt dixit Gal.p.de interi.

q Uibuscumq cerebrū ab aliqua occasione/vt casu/vel offensiōe necesse:&c.& Auic.dixit.ille qui cadit supra caput suū vel offendit ipm ad lapidē sepe nō loquit pp lesionē factā i cerebro quā sequit lesio in sensu & motu vocutario/& cōmunicato nocumēto neruis sentiuis & motiuis/vn stat talis offensio sic sine sensu & motu/sicut apoplecticus/& cū remanet iste offensus sic vsq ad tertiū diē/nec minuit nec additur lēsio eius tūc laudatur/& est bonū signū/q: nō est i totū signū mortis/& tūc ad iudicandū expectat vsq ad septimum & ratio est q: talis egritudo est peracuta/ideo debet iudicari i septimo qui est terminus peracutarū: Debet aūt de tali sic cadente vel offenso fieri iudiciū,hoc modo si non additur ad lesionem eius post tertiū diem sed potius minuitur, tunc saluabitur/vel cōualescet in.7°.si vero addit lesio tūc morietr in.7°.

Item l.7.tra. 40.c.70.de casu & offensiōe & vulnere intrīsecorū eius.

59

c Orporibus humidas carnes habētibus famem adhibere cōuenit: Fames enim desiccat corpora. Vetus.

c Orporibus humidis fames offerenda ē: Fames.n.corpora reddit sicciora. Theod.

c Orporibus carnes habētibus humidas: famem adhibere conuenit; fames enim corpora siccat. Leoni.

n Jcolus pro hoc i.2°.tra.p.su. p^a.cap.x.de dietā iudicatiōibus sūptis a rebus nālibus vbi ponit q cōpo humida ē magis tolerās ieiuniū:& i.5.tra.2°.cap.4. de diuersitatibus stomachorū in appetēdo vbi pro facilitate & difficultate abstinētie cause pulcherrime explicant: quas vide in primo apho.13.senes:&c.

Vetus. f I a febre habito tumore non existente in collo suffocatio repente innascitur: ut deglutire non possit/mortale.

Hic aphorismus non est aliis.

n Icolus de hoc in quarta apho.34.et.35.

61

Vetus. f I a febre habito torqueat collum/ut deglutire nõ possit/et transglutiendo angustiet sine tumore manifesto mortale.

In aliis translationibus deest.

n Icolus i.2.tra.5.de pronosticat. adducit hũc apho. sed in.4.apho.34.si a febre habito: et c. exponitur.

62

Vetus. f I a febre habito:tumor nõ exñte i faucib9.suffocatio repẽte uenerit mortale. Si a febre habito collũ cõuertat:ut uix deglutire possit tumore nõ exñte i collo mortale.

b Ic apho. in aliis deest translationibus: et de hoc dictum est in quarta apho.35.

63

Vetus. s Vdore multo frigido/calido supfluẽte op3 mitti humiditatẽ a corporibus:fortibus supius/debilibus uero iferius.

Theod. s Vdoris copia calidi/aut frigidi/assidue fluẽtis humorem deduci:robusto supra debili infra significat.

Leoni. s Vdor multus calidus uel frigidus semperfluẽs/humorem abduci:robusto quidem supra debili uero infra significat.

n Icolus de hoc in quarta in aphorismis de sudore.

f Ebres quecūq; nō deficientes tertia die Uetus.
sunt fortiores/et periculose. quecūq; ue
ro sic defecerint sigt qm̄ nō piculosę.

q Vecūq; nō intermitentes tertio die ue Theod.
hemētiores reddunt magis periculosę
existunt:sed si quouis modo itermittun
tur securitatem inesse significatur.

n Jcolue;de hoc in quarta apho.43. q est idem.

q Vibus febres longę/his pustule diutur Uetus.
nę/aut in articulis dolores fiunt.

q Vibus tubercula diutina/aut in articu Theod.
los dolores ex febre decumbunt.

n Jcolus de hoc in quarta apho.44.q est idem.

q Vibuscūq; ex febribus/aut pustulę diū Uetus.
turnę/aut in articulis dolores fuerint:
hi amplioribus cibis utuntur.

q Vos febres diutine habēt:his in articu/ Theod.
los absceditur. Si labor accidit : quibus
aūt i articulos abscedit si labor accidit
ex febre:hi cibo pleniore utuntur.

n Jcolus de hoc in quarta apho.45.

c Ibus quem accipiūt febricitātes sanis est Uetus.
uirtus/infirmis uero morbus.

f I cibū febricitanti des/ut uires sano/sic Theod.
morbum egro dederis.

Leoni. s I quis cibū febricitanti dederit/ut sano robur/sic laboranti morbus.

s Ex his aphorismis qui ibi ponūtur non est cōmētū. quātū in exemplaribus reperiūtur iccirco volui apponere siue fuerint hip. siue repetantur.

Citus. p Remissis aliqbus exeūtibus/nō motis sed quasi rasura intestini supernatauerit parua/paruus ē morbus si multa mul/tus. Horū uero multa necessaria ē uētris solu/tio. Si uero uenter nō mundificabit: sed potius uscula dabuntur/quanto magis dabit/tanto magis plus peiorabitur.

Theod. q Vorum in deiectionibus si stare sinas: nec moueas subsistunt quasi strigmenta: si pauca sunt/parū morbi ꝯctū ē: Si mul/ta multū/his aluum purgasse cōducit. quod si aluo nō purgata dabis sorbitiones nocebis/ex quo plus dederis eo magis nocebis.

Leoni. e T qbus deiectiōes si stare ꝑmisseris/et nō moueris/ueluti strigmēta subsistūt: et si pauca/paucus ē morbus et si mul/ta/multus. his cōfert alui purgatio: quod aluo nō purgata dederis sorbitiones quanto plures dederis tanto magis nocebis.

a Aphorismi sequentes nō sunt in veteri traslatione/de qbus Nicolus nihil et plures ēt eoꝝ replicant.

Theod. q Vibus tubercula i urinario meatu oriūt his suppuratiōe facta/et eruptiōe leuat dolor.

Vibus ĩ urinario meatu tubercula fiũt: Leoni.
q his suppuratione facta/et eruptione/sol uitur dolor.

Si ĩ toto corpore mutatio fit/et modo Theod.
u corpus frigescit/modo calescit/aut co/lorem alium ab alio recipit/longitudo morbi significatur.

Si in toto corpore mutationes/et cor/ Leoni.
u pus refrigeratur:et rursus calefit/aut co lorem alium ex alio cõmutat/longitu/do morbi significatur.

q Vę p uesicã excernũtur cõspiciẽda sũt: Theod.
an talia sint/qualia exeunt sanis.

Vę p uesicã excernũtur ĩspicere opꝫ/si Leoni.
q talia q̃lia sanis excernũtur. q̃ igiẽ mini/me similia sũt/his hęc morbosiora/quę uero sunt sanis similia/hęc minime morbosa.

Xcretiones ĩ febribus nõ ĩterpollatis li Theod.
e uide/cruẽte/biliose/fetide male sũt oẽs: at si bene excerniẽ bene est: et quod tũ p uentrẽ/tum per uesicã/et quacũq; secedens aliquid subsistit nõ purgatum malo est.

X cretiones in febribus nõ intermittẽ/ Leoni.
e tibus/liuidę sanguinee/biliose/et fetide oẽs male. Cũ uero bene excernũtur bo nũ ẽ/et p uentrẽ/et uesicã/et ubi aliquid sece/dens steterit nõ purgatum malum.

Orpus efficere fluidum oportebit:quo/ Theod.
c cũq; euacuãdũ censueris,si supra firma ri aluũ/si infra solui necesse est.

Leoni. c Orpora oportet ubi quis purgare uo/luerit fluida facere: et si supra sistere aluum. Si uero infra humectare.

Theod. s Omnus/aut insomnia si alterutrũ ultra debitum stat morbus accidet.

Leoni. s Omnus uigilie utraq; modum excedẽtia morbus.

Theod. i N febribus nõ iterpollatis si exteriora frigẽt: iteriora urunt/et sitiũt letale est.

Leoni. i N febribus non intermittentibus si exteriora frigent; interiora uruntur/et febris habeat/letale.

Theod. i N febre nõ interpollata/si labium: aut oculus/aut supercilium/aut nasus puertit. Si uisus si auditus defecerit egro iã debili/qcqd ex his accidit mors i ppinquo ẽ.

Leoni. i N febre nõ intermittente si labiũ/aut nasus/aut oculus/aut supciliũ puertit: si nõ uideat/si non audiat/et iã debilis sit/quicquid horũ fuerit mors prope est.

a Pituita alba aqua intercutẽ sequitur.

Theod. a Pituita alba aqua intercutẽ superuenit.

Leoni. a B alui pro fluuio difficultas intestinorũ.

Theod. a B alui profluuio difficultas intestinorũ.

Leoni. a Difficultate intestinorũ leuitas intesti/norum accedit.

Theod. a Difficultate intestinorum leuitas intesti norum superuenit.

Leoni.

Theod. a Sideratione abscessus accidit ossis.

Leoni. a Corruptione abscessus ossis.

a Sãguinis uomitione tabes/et puris pur gatio supra a tabe fluctio de capite/a fluctiõe ꝓfusio alui:a ꝓfusione alui astrictio purgatiõis supioris/ab astrictione mors. Theod.

a Sanguinis uomitu tabes/et puris pur/ gatio supra: Leoni.

a Sanguinis sputo:puris sputum et fluor: cũqꝫ saliua substitit moriuntur. Theo.

q Valiscũqꝫ aut per uesicã/aut per aluũ: aut per carnẽ excretio fit/quacũqꝫ oĩo corpus excedit naturã. si parũ excedit parua est egritudo. si multum magna. si ad/ modum multum letalis est. Theo.

q Valia fuerint uesice/aut alui excremen ta/et ex carnibus/et sicubi alibi a natu ra corpus exierit si parꝫ:paucus est mor bus:multũ multus.si ualde multũ letale est. Leoni.

¶ Finis Diui hippocratis Aphorismoꝝ sm trãslatio/ nem Veterẽ/et Theodori Gaȝe/et Nicolai Leo/ niceni/cum cõmentarijs Nicoli Florentini.
Impressum Bononie per Benedictũ hectoris Bibliopolã Bononiẽ sem.Anno dñi.1522.die.18. Augusti.

¶ Registrum.

A iiij B iiij C iiij D iiij E iiij F iiij G iiij H iiij
I iiij K iiij L iiij M iiij N iiij O iiij P iiij Q iiij
R iiij S iiij T iiij V iiij X iiij Y iiij Z iiij
& iiij ꝯ iiij ꝶ iiij b° iiij.

BIBL. NAZ. ... ROMA

¶ Antonius Saccus de Parma ſtudioſis.

Hoc unum reſtabat opus ſtudioſa iuuentus
Coi quo fieret pagina clara uiri:
Quicqd in aphoriſmis Nicolus edidit ante
Hic illic ſparſim totq̄ uoluminibus
Hoc lege diuino quem cernis codice:cuncta
Inuenies phœbi candidiora comis:
Doctorū et q̄q̄ tibi sint monumenta uirorum
Nicolus hic:taceat cętera docta cohors.

ALBERTO PIO CARPI PRINCIPI INCLYTO IO. BAPTISTA THEODOSIVS PARMEN. FOELICITATEM.

Consueuerunt ueteres/et nostrę ętatis scriptores lucubrationes suas prodeũtes in lucem p̃claro alicui principi dicare:ut ab eo nõ tantũ author/uerũ etiam opus authoritatem liberalioremq̨ fortunã nanciscerẽtur. Quod plures p̃stantis ingenii uiri mirum imodum improbarunt:turpe existimantes esse liberalibus diu in disciplinis uersato / ab alio q̃ ab ipsa uirtute/et propriis studiis opem expetere. Quum in quo sit uirtus/ei nihil ad bene beateq̨ uiuendũ desit : et litterarũ fructus (si quidem docti et eruditi sint) p̃ se absq̨ regum patrocinio excellentiã ferant. Sin autem secus tanto dãnabiliores existant / quãto excelsioribus uiris sese offerre sint ausi. Itaq̨ potius eas summis in re litteraria uiris dicãdas iudicarũt. Ego uero/cum Nicoli Florentini in medicina adeo insignis/ut tempestatis suę/et posterioris principatum tenuerit / libros (quãtum per publicam occupationem licuit) percurrissem : et expositionem in Aph̃os Diui Hippocratis ex omnibus eius excerptam uoluminibus.(expo

fuit.n.doctissime omnes medicinę authores antiquos) in ordinem quendam digessissem/amicis ad hanc edendam instantibus/diu substiti. Quum labores ipsos publica censura minores arbitrarer. Satiusq́ latere dubia in re existimarem/q̃ me latrantiũ morsibus exponere: uerũ deinde considerans amicoꝝ causa honesta oĩa esse facienda/et ꝙ/si meę uigilię mihi non erũt decori/et posteritati emolumento/saltem ocii mei aliquam rationem reddẽt: decreui amicis morem gerere. At cũ animo perscrutarer/cui eàs numini dicarem/tu confestim occurristi.nõ tantũ ut natus ex illa Piorum Illustri prosapia: qua in terra Italię nulla fere est celebratior Illustriorq́:et q̃ istar Troiani equi emisit proceres inumeros principibus opulenta/et litteraꝝ decus: de qua poeticum illud merito dici potest. Fœlix prole uirum cẽtum complexa nepotes omnes cœlicolas: sed ut in doctrina sydus fulgentissimum:in qua scio te magis/q̃ in generis nobilitate gloriari.Hęc.n illa est/q̃ reges/Cęsarem/et Pontifices Maximos ad te decorandũ et magnificiendũ impulit:In qua tanq̃ in speculo tuas et in Italia et extra italiam res sũma cum fide/maximaq́ agilitate administrandas esse conspexerũt.Nihil.n.tempestate nostra in Europa inter Christiani nominis principes gestum est:quod tuo ex parte consilio et cõceptũ et digestum nõ sit.Quumq́ nõnulli sanguinis

claritate/agendarũ rerum aliqui experiẽtia:et alii litterarũ p̄stantia decorentur/quorũ unum ab alio tantũ dissentire uidetur: ut rarissime copulentur: Tu ingenii magnitudine soluisti dissidium/et has uirtutes in homine cõiungi posse probe demonstrasti. Accipe igitur Alberte omnium quos ueneramur Princeps p̄stantissime/quicqd est munusculi/et ipsum hilari uultu legito et corrigito. Vale mei et omnium bonarum artium professorum refugium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Uetus. s Ia febre habito tumore non existente in collo suffocatio repente innascitur: ut deglutire non possit/mortale.

¶Hic aphorismus non est aliis.

a Icolus de hoc in quarta apho.34.&.35.

61

Uetus. s Ia febre habito torqueat collum/ut deglutire nõ possit/et transglutiendo angustiet sine tumore mãifesto mortale.

¶In aliis translationibus deest.

a Icolus i.1°.tra.5.de pronosticat. adducit hũc aph^m. sed in.4^a.apho.34.si a febre habito:&c.exponitur.

62

Uetus. s Ia febre habito:tumor nõ exñte i faucib9.suffocatio repẽte uenerit mortale. Si a febre habito collũ cõuertat:ut uix deglutire possit tumore nõ exñte i collo mortale.

b Ic apho. in aliis deest translationibus: & de hoc dictum est in quarta apho.35.

63

Uetus. s Vdore multo frigido/calido superfluẽte opz mitti humiditatẽ a corporibus:fortibus superius/debilibus uero iferius.

Theod. s Vdoris copia calidi/aut frigidi/assidue fluẽtis humorem deduci:robusto supra debili infra significat.

Leoni. s Vdor multus calidus uel frigidus semperfluẽs/humorem abduci:robusto quidem supra debili uero infra significat.

n Icolus de hoc in quarta in aphorismis de sudore.

Ebres quecũq; nõ deficientes tertia die Uetus.
f sunt fortiores/et periculose. quecũq; ue
ro sic defecerint sigt qm̃ nõ piculose.

Vecũq; nõ intermitentes tertio die ue Theod.
q hemẽtiores reddunt magis periculosę
existunt:sed si quouis modo itermittun
tur securitatem inesse significatur.

n Icolus;de hoc in quarta apho.43. & est idem.

q Vibus febres longę/his pustule diutur Uetus.
nę/aut in articulis dolores fiunt.

q Vibus tubercula diutina/aut in articu Theod.
los dolores ex febre decumbunt.

n Icolus de hoc in quarta apho.44.& est idem.

q Vibuscũq; ex febribus/aut pustulę diu Uetus.
turnę/aut in articulis dolores fuerint:
hi amplioribus cibis utuntur.

q Vos febres diutine habẽt:his in articu/ Theod.
los absceditur.Si labor accidit: quibus
aũt i articulos abscedit si labor accidit
ex febre:hi cibo pleniore utuntur.

n Icolus de hoc in quarta apho.45.

c Ibus quem accipiũt febricitates sanis est Uetus.
uirtus/infirmis uero morbus.

f I cibũ febricitanti des/ut uires sano/sic Theod.
morbum egro dederis.

Leon. a I quis cibũ febricitanti dederit/ut sano robur/sic laboranti morbus.

£ his aphorismis qui ibi ponũtur non est cõmẽtũ.q̃ tñ in exemplaribus reperiũtur iccirco volui apponere siue fuerint hip. siue repetantur.

Theo. p Remissis aliq̃bus exeũtibus/nõ motis sed quasi rasura intestini supernatauerit parua/paruus ẽ morbus si multa mul/tus.Horũ uero multa necessaria ẽ uẽtris solu/tio.Si uero uenter nõ mundificabit:sed potius usculа dabuntur/quanto magis dabit / tanto magis plus peiorabitur.

Theod. q Vor̃ in deiectionibus si stare sinas:nec moueas subsistunt quasi strigmenta : si pauca sunt/parũ morbi ꝓctũ ẽ:Si mul/ta multũ/his aluum purgasse cõducit.quod si aluo nõ purgata dabis sorbitiones nocebis/ex quo plus dederis eo magis nocebis.

Leoni. e T q̃bus deiectiões si stare ꝑmiseris/et nõ moueris/ueluti strigmẽta subsistũt: et si pauca/paucus ẽ morbus et si mul ta/multus.his cõfert alui purgatio:quod aluo nõ purgata dederis sorbitiones quanto plures dederis tanto magis nocebis.

a Aphorismi sequentes nõ sunt in veteri trãslatione / de q̃bus Nicolus nihil ⁊ plures ẽt eor̃ replicant.

Theod. q Vibus tubercula i urinario meatu oriũt his suppuratiõe facta/et eruptiõe leuat dolor.

Vibus ĩ urinario meatu tubercula fiũt: his suppuratione facta/et eruptione/sol uitur dolor. Leoni.

Si ĩ toto corpore mutatio fit/et modo corpus frigeſcit/modo caleſcit/aut colorem alium ab alio recipit/longitudo morbi ſignificatur. Theod.

Si in toto corpore mutationes/et corpus refrigeratur:et rurſus caleſit/aut colorem alium ex alio cõmutat/longitudo morbi ſignificatur. Leoni.

Uę ꝑ ueſicã excernũtur cõſpiciẽda ſũt: an talia ſint/qualia exeunt ſanis. Theod.

Uę ꝑ ueſicã excernũtur iſpicere opꝫ/ſi talia q̃lia ſanis excernũtur. q̃ igit̃ minime ſimilia ſũt/his hęc morboſiora/quę uero ſunt ſanis ſimilia/hęc minime morboſa. Leoni.

Xcretiones ĩ febribus nõ ĩterpollatis liuide/cruẽte/biliose/fetide male ſũt oẽs: at ſi bene excernit̃ bene eſt: et quod tũ ꝑ uentrẽ/tum per ueſicã/et quacũq; ſecedens aliquid ſubſiſtit nõ purgatum malo eſt. Theod.

X cretiones in febribus nõ intermittẽtibus/liuidę ſanguinee/biliose/et fetide oẽs male. Cũ uero bene excernũtur bonũ ẽ/et ꝑ uentrẽ/et ueſicã/et ubi aliquid ſecedens ſteterit nõ purgatum malum. Leoni.

Orpus efficere fluidum oportebit:quocũq; euacuãdũ cenſueris/ſi ſupra firmati aluũ/ſi infra ſolui neceſſe eſt. Theod.

Leoni. Orpora oportet ubi quis purgare uo/
c luerit fluida facere: et si supra sistere aluum. Si uero infra humectare.

Theod. s Omnus/aut insomnia si alterutrũ ultra debitum stat morbus accidet.

Leoni. s Omnus uigilie utraq; modum excedẽtia morbus.

Theod. i N febribus nõ iterpollatis si exteriora frigẽt:iteriora urunt/et sitiũt letale est.

Leoni. N febribus non intermittentibus si ex
i teriora frigent;interiora uruntur/et fe/bris habeat/letale.

Theod. N febre nõ interpollata/si labium: aut
i oculus/aut supercilium/aut nasus puertit. Si uisus si auditus defecerit egro iã debili/qcqd ex his accidit mors i ppinquo ẽ.

Leoni. N febre nõ intermittente si labiũ/aut
i nasus/aut oculus/aut supciliũ puertit: si nõ uideat/si non audiat/et iã debilis sit/quicquid horũ fuerit mors prope est.

Theod. a Pituita alba aqua intercutẽ sequitur.

Leoni. a Pituita alba aqua intercutẽ superuenit.

Theod. a B alui pro fluuio difficultas intestinorũ.

Leoni. a B alui profluuio difficultas intestinorũ.

Theod. a Difficultute intestinorũ leuitas intesti/
• norum accedit.

Leoni. a Difficultate intestinorum leuitas intesti norum superuenit.

Theod. a Sideratione abscessus accidit ossis.

Leoni. a Corruptione abscessus ossis.

Sāguinis uomitione tabes/et puris pur gatio supra a tabe fluctio de capite/a fluctiōe ꝓfusio alui:a ꝓfusione alui astrictio purgatiōis supioris/ab astrictione mors. Theod.

a

Sanguinis uomitu tabes/et puris pur/gatio supra: Leoni.

a

Sanguinis sputo:puris sputum et fluor: cūq̄ saliua substitit moriuntur. Theo.

Valiscūq̄ aut per uesicā/aut per aluū: aut per carnē excretio fit/quacūq̄ oīo corpus excedit naturā. si parū excedit parua est egritudo. si multum magna. si ad/modum multum letalis est. Theo.

q

Valia fuerint uesice/aut alui excrementa/et ex carnibus/et sicubi alibi a natura corpus exierit si paꝝ:paucus est morbus:multū multus.si ualde multū letale est. Leoni.

q

¶ Finis Diui Hippocratis Aphorismoꝝ ſm trāslatio/nem Veterē/⁊ Theodori Gazę:⁊ Nicolai Leo/niceni/cum cōmentarijs Nicoli Florentini.
Impressum Bononie per Benedictū
Hectoris Bibliopolā Bononiē
sez. Anno dn̄i.1522.die.12.
Augusti.

¶ Registrum.

A iiij B iiij C iiij D iiij E iiij F iiij G iiij H iiij
I iiij K iiij L iiij M iiij N iiij O iiij P iiij Q iiij
R iiij S iiij T iiij V iiij X iiij Y iiij Z iiij
⁊ iiij ꝯ iiij ꝶ iiij bᵒ iiij.

BIBL. NAZ. ... ROMA

Antonius Saccus de Parma ſtudioſis.

Hoc unum reſtabat opus ſtudioſa iuuentus
Coi quo fieret pagina clara uiri:
Quicqd in aphoriſmis Nicolus edidit ante
Hic illic ſparſim totq; uoluminibus
Hoc lege diuino quem cernis codice: cuncta
Inuenies phœbi candidiora comis:
Doctorū et q̄q̄ tibi sint monumenta uirorum
Nicolus hic: taceat cętera docta cohors.

ALBERTO PIO CARPI PRINCIPI INCLYTO IO. BAPTISTA THEODOSIVS PARMEN. FOELICITATEM.

Consueuerunt ueteres/et nostrę ętatis scriptores lucubrationes suas prodeūtes in lucem pclaro alicui principi dicare: ut ab eo nō tantū author/uerū etiam opus authoritatem liberaliorēq; fortunā nanciscerētur. Quod plures pstantis ingenii uiri mirum imodum improbarunt: turpe existimantes esse liberalibus diu in disciplinis uersato/ab alio q̄ ab ipsa uirtute/et propriis studiis opem expetere. Quum in quo sit uirtus/ei nihil ad bene beateq; uiuendū desit: et litterarū fructus (si quidem docti et eruditi sint) p se absq; regum patrocinio excellentiā ferant. Sin autem secus tanto dānabiliores existant/quāto excelsioribus uiris sese offerre sint ausi. Itaq; potius eas summis in re litteraria uiris dicādas iudicarūt. Ego uero/cum Nicoli Florentini in medicina adeo insignis/ut tempestatis suę/et posterioris principatum tenuerit/libros (quātum per publicam occupationem licuit) percurrissem: et expositionem in Aphos Diui Hippocratis ex omnibus eius excerptam uoluminibus. (expo

fuit.n.doctissime omnes medicinę authores an
tiquos) in ordinem quendam digessissem/ami
cis ad hanc edendam instantibus / diu substiti.
Quum labores ipsos publica censura minores
arbitrarer. Satiusq; latere dubia in re existima/
rem/q̄ me latrantiū morsibus exponere: uerū
deinde considerans amicorꝶ causa honesta oīa
esse facienda/et q̄/si meę uigilię mihi non erūt
decori/et posteritati emolumento/saltem ocii
mei aliquam rationem reddēt: decreui amicis
morem gerere. At cū animo perscrutarer / cui
eas numini dicarem/tu confestim occurristi.nō
tantū ut natus ex illa Piorum Illustri prosapia:
qua in terra Italię nulla fere est celebratior Illu
striorq;:et q̄ istar Troiani equi emisit proceres
īnumeros principibus opulenta/et litterarꝶ de
cus: de qua poeticum illud merito dici potest.
Fœlix prole uirum cētum complexa nepotes
omnes cœlicolas: sed ut in doctrina sydus ful/
gentissimum:in qua scio te magis/q̄ in generis
nobilitate gloriari.Hęc.n illa est/q̄ reges/Cęsa
rem/et Pontifices Maximos ad te decorandū
et magnificiendū impulit:In qua tanq̄ in spe
culo tuas et in Italia et extra Italiam res sūma
cum fide/maximaq; agilitate administrandas
esse conspexerūt. Nihil.n.tempestate nostra in
Europa inter Christiani nominis principes ge
stum est:quod tuo ex parte consilio et cōceptū
et digestum nō sit.Quumq; nōnulli sanguinis

claritate/agendarũ rerum aliqui experiẽtia:et alii litterarũ pstantia decorentur/quorũ unum ab alio tantũ dissentire uidetur ut rarissime co pulentur: Tu ingenii magnitudine soluisti dissi dium/et has uirtutes in homine cõiungi posse probe demonstrasti. Accipe igitur Alberte omnium quos ueneramur Princeps pstantissi/ me/quicqd est munusculi/et ipsum hilari uul/ tu legito et corrigito. Vale mei et omnium bo narum artium professorum refugium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

inquefer
c non quod
hfuit et aliq